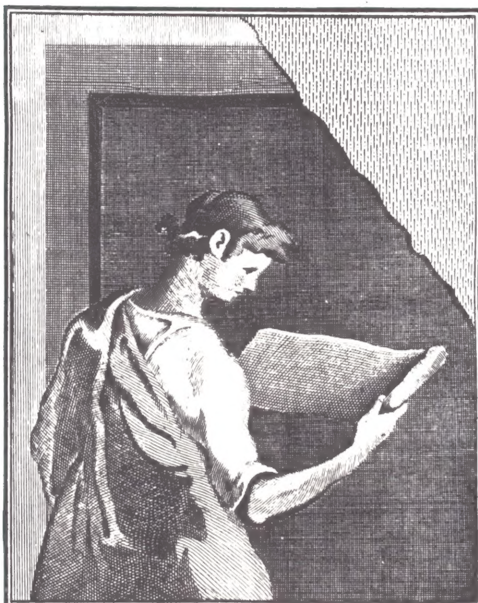
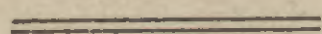

ANTWERPSCH ARCHIEVENBLAD.

BULLETIN DES ARCHIVES D'ANVERS.

ANTWERPSCH

ARCHIEVENBLAD

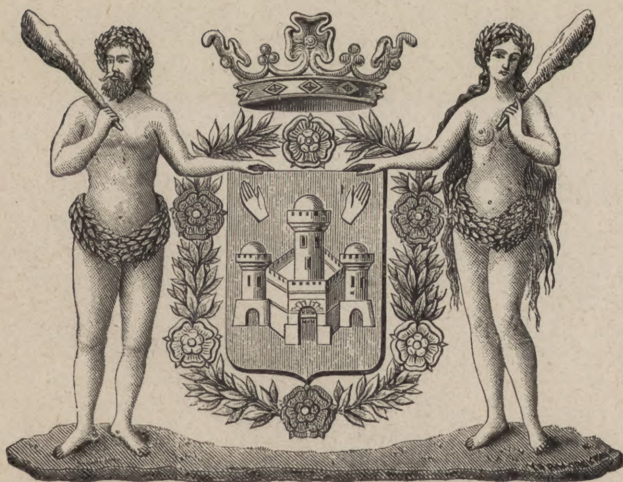
UITGEGEVEN

op last van het Gemeentebestuur.

DOOR

P. GÉNARD, Archivaris.

NEGENTIENDE DEEL.

ANTWERPEN,
DRUKKERIJ L. DELA MONTAGNE, WIJNGAARDSTRAAT, 10.

BULLETIN
DES ARCHIVES
D'ANVERS

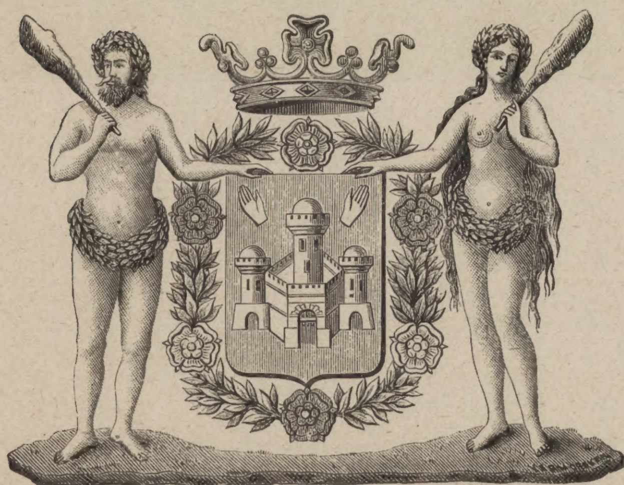
PUBLIÉ

par ordre de l'Administration Communale

PAR

P. GÉNARD, Archiviste.

TOME DIX-NEUVIÈME.

ANVERS,
IMPRIMERIE L. DELA MONTAGNE, RUE DE LA VIGNE, 10.

INHOUDSTAFEL.

TABLE DES MATIÈRES.

HET

ARCHIEVENBLAD

VAN ANTWERPEN.

1. Het « Register vanden dachvaerden. »

Onder bovengemelden titel bevindt zich ter stedelijke Archieven een hoogst merkwaardig boek dat door de uitgave in druk tegen vernietiging verdient gevrijwaard te worden.

Het werd ten jare 1450 op last van het College van Burgemeesters en Schepenen van Antwerpen begonnen en was aanvankelijk bestemd om de verslagen of vonnissen te bevatten rakende de stadszaken die bij de stadsafgevaardigden op de Landsdagvaarten *zouden worden verhandeld ; later evenwel werden daarin nog bescheiden in verband met andere zaken aangeteekend.*

Het register dat wij zoo getrouw mogelijk mededeelen begint met het jaar 1450 en eindigt in het jaar 1481. De oorkonden zijn niet chronologischer wijze ingeschreven ; wij hebben het ons dus ten plichte gerekend eene tijdordelijke tafel aan het einde der verzameling te plaatsen.

BULLETIN

DES ARCHIVES

D'ANVERS.

1. Le Registre dit « vanden dachvaerden. »

Sous le titre cité ci-dessus on conserve aux Archives communales un volume d'une importance majeure, qui mérite d'être conservé par l'impression.

Il fut inauguré en l'année 1450 par ordre du Collège des Bourgmestres et Échevins d'Anvers, et était destiné dans le principe à contenir les procès-verbaux ou les arrêts relatifs aux affaires communales traitées par les députés de la ville aux assemblées des États ; néanmoins on y consigna plus tard des documents étrangers au but primitif de sa création.

Le registre que nous publions aussi fidèlement que possible commence à l'année 1450 et finit avec l'année 1481. Les documents ne sont pas inscrits dans l'ordre des dates ; en conséquence, nous nous sommes fait un devoir d'ajouter à la fin de la collection une table chronologique.

1 *December* 1450.

Inrichting van het « Register vanden dachvaerden. »

Int jaer Ons Heeren als men screef dusent vier hondert ende vyfftich, opden yersten dach der maent van Decembri, als Burgermeesteren vander stat van Antwerpen waren Jan van Ranst ende Meester Jan van Halmale, soo wart geordonneert ende overdragen dat men vanden tyt voerdane in dit register registeren soude die substancien int corte metten conclusien ende scheiden van allen zaken die men van Ons Genadichs ende vander voers. stat wegen by Gedeputeerden derselver stat handelen, tracteren ende overcomen sal, het zy op lantdachvaerden by Onsen voers. Genadigen Heere oft zynen Edelen Rade bescreven, oft op andere dachvaerden geraempt byden gemeynen oft particulieren steden vanden lande van Brabant oft by eenigen anderen steden van buyten lants, oft oic by eenigen Heeren ende Edelen oft anderen singulieren parsoenen binnen oft buyten denselven lande van Brabant geseten, ende dat die Secretarisen die met eenich vanden Burgermeesteren oft Scepenen oft oic alleene ten dachvaerden geweest sal hebben, alsoe schiere als die relacien vanden selven dachvaerden gedaen zullen wesen, sculdich sal zyn dieselve zaken int corte ende besthoudelic te teykene van punten te punten, ende elke zake op huer selven verscheiden, alsoe men ten naesten dachvaerden dair men vanden selven zaken weder spreken sal, ende altyt dair men sal moegen weten hoe ende in wat manieren men vanden voers. dachvaerden sal zyn gescheiden.

1450.

Rakende de questie tusschen Loven ende Antwerpen op het recht der Scepenenbrieven, poorterie ende Ste Peetermanscap van Loven.

Int jaer Ons Heeren MIIII^c^ ende vyftich, op Sinte-Andriesdach, nadat de Wet tAntwerpen vernyeut was, ende nadat de Cancellier van Brabant den Wethouderen aldair int lange verhaelt hadde hoe dat tzyner kennissen comen was van

zekeren hantieringen die de Ondermeyere ende eenige andere parsoone van Loeven onlancx inder stat van Lyere ende anderen plaetsen binnen den Marcgreefscape by nachte ende by ontyde gewapenderhant voertgekeert hadden, ter eenere zyden, ende van zekeren correctien ende geboden die de voers. van Antwerpen dairtegen weder gedaen hadden, ter andere, met vele woirden die de voors. Cancellier dairtoe seyde, soo beteykende hy van Ons Genadichs Heeren wegen den voers. van Antwerpen dach ende beval hen huer Gedeputeerde te seynden volcomelic gelast inder stat van Bruessel, opten II[sten] dach van Decembri doen naestcomende, savons inder herbergen, dair hy den voirs. van Loeven alsdan oic dach beteykent hadde alsoe hy seyde, omme des anderen daechs elken te seggen ende te allegeren de redenen die hem geport hadden te doene tgene dat zy gedaen hadden, om, die gehoort, dairop van Ons Genadichs Heeren wegen geordoneert te worden alsoe behoeren soude. Ende verboet de voirs. Cancellier, van Ons Genadichs Heeren wegen, den voergenoempden van Antwerpen zeere scerpelic dat zy binnen middelen tyde jegens de voers. van Loeven oft yemande anders van huerer zyden onder tschyn van justicien oft anderssins niet procederen noch attempteren en souden, in gheenere manieren, op alsoe vele als zy jegens Onsen Genadigen Heere verbueren mochten. Ende seyde voert de voers. Cancelier dat hy desgelycx den voers. van Loeven verboden hadde.

Desen navolgende hebben de voers. Wethouderen huer Gedeputeerde, te weten Janne van Ranst, Burgermeester, ende met hem Meester Goessem vanden Keytulle ende Jan Kiekens, met laste geschict ten voers. dage byden voergenoempden Cancellier ende Rade, om hem te verclarene de redenen waeromme de voers. correctien ende gebode gedaen waren ende om te aenhoiren tgebrec der voers. van Loeven ende dat achter rugge te brengene, mitsgaders tgene dat den voers. Cancellier ende Rade daerop gelieven soude te appointeren.

Ende alsoe comende ten voirs. dage, nadat die Gedeputeerde van Loeven, te weten Michiel Abseloen, Burgermeester,

Claus de Kersmakere ende Arnoldus Kyp, byden voirs. Cancellier ende Raet in absentie der Gedeputeerde van Antwerpen geweest hadden, soe warden die voirs. Gedeputeerde van Antwerpen oic in absentie der Gedeputeerde van Loeven geroepen byden voirs. Cancellier ende Rade, dair zy verhaelden int lange, niet clagende maer by manieren van informacien, de toecompst vanden geschillen die een wyle geweest hadden tusschen den voers. steden van Loeven ende van Antwerpen, aengaende den zake van Wouteren vander Ryt ende Janne Schollemont (*sic*), vanden minliken dachvaerden die dairomme byden Gedeputeerden van beyden steden gehouden hebben geweest omme de partien te verlikene, dair men claerlic bevonden heeft dat die partie vander zyden van Loeven ongelyc hadden, ende alsoe gecondempneert warden by dien van Loeven te betalen die costen gedaen vander andere zyden, boven denwelken nochtan de voers. van Loeven den voirgenoempden Wouteren vander Ryt ende Janne Scholle gecorrigeert ende gebannen hebben. Ende, dat meer is, dat boven allen desen de Ondermeyer van Loeven met hem brengende eenen ballinc geheeten Gielis vander Eycke, die tAntwerpen byden Heere ende byder stat gecorrigeert was, ende meer andere gewapenderhant by nachte ende by ontyde comen zyn inder stat van Lyere met brieven vander stat van Loeven aenden Schouteth ende stat van Lyere, omme aldaer te vangen ende te Loeven te vueren Heynricke van Sompeken, poirtere van Antwerpen, ende van dair getogen zyn binnen den dorpe van Wilrike, gelegen binnen den Marcgreefscape, tot des voers. Jans Schollen huyse, ende hebben dair fortse ende gewout bedreven, huyssoekinge gedaen om denselven Jan te vangen ende met hem te vueren, met zweerden ende langen messen gesteken inden corentas ende int beddestroe, den knape vanden huys thooft ende de voete dore een leere gesteken ende geauxteneert ende gevreest te pynen met vuylen watere vuyter messien, om van hen te weten waer zyn meester waere, ende vele meer andere onredelicheden bedreven. Ende want de Heere ende de Wethouderen van Antwerpen noyt van alsulcken onredeliken zaken en hoerden oft van geliken en wisten geschien inden Marcgreefscape, dair zy dien van Loeven egheen bewynt en kennen te hebben, Soe hebben zy dairomme den voirs.

Ondermeyer ende den ballinc, die met hem quam ende leytsman was vanden anderen, gecorrigeert, ende voirdane, omme te verhuedene dat diesgelyc niet meer en gebeure, zekere gebode doen kundigen ende vuytroepen tot zekeren plaetsen inden Marcgreefscape, gelyc die brieve die dairaf zyn gemaect dit vuytwisen ende verclaren. Ende die correctie ende gebode meynen die van Antwerpen gedaen te hebbene met goeder redenen ende alsoe zyse wel doen moegen. Ende oft die van Loeven die contrarie dairaf meynden ende denselven van Antwerpen dairaf aenspreken wouden, zy wouden dairop antwoirden ende rechtsplegen alsoe behoirlic soude wesen. Seyden voirt die voirs. van Antwerpen hoe dat die van Loeven geattempteert hebben, contrarie den bevele voirs., indien dat sy dairna bescreven hadden Heynricke van Sompeken, Wouteren vander Ryt, Janne Scholle, Janne van Wesenbeke, etc. dairaf men hen de brieve liet aenhoiren. Ende nadat de voirs. Heeren Cancellier ende Raet wederomme metten Gedeputeerden van Loeven gesproken hadden in absentie der voirs. Gedeputeerden van Antwerpen, ende na vele redenen ende woirde die de voirs. Çancellier ende Raet wederomme hadden metten voirs. van Antwerpen, die dairop egheenen last hadden te antwoirdene, soe warden die Gedeputeerde van beyden steden ingeroepen tsamen ende dair wart die zake voirs. vuytgestelt inden selven state dat zy was totten IX^{sten} dage toe der voirs. maent Decembri savons, omme des anderen daechs te aenhoeren dappointementen vanden voirs. Cancellier ende Rade, ende wart dair tvoirs. bevel van niet te attempteert zeere strangelic vernyeut.

Ende alsoe deselve Gedeputeerde wedercomen zynde ten dage nadien, dat hem de Cancellier ende Raet voirs. voere oigen geleeght hadden alderhande wege van minlicheiden ende oic den wech van rechte om de voirs. geschillen af te leggene, nadat die van Antwerpen gecoren hadden den wech van rechte alsoe verre als hem die van Loeven yet heysschende waren, ende na vele ondersuekens ende vraghen, dairaf de voirs. Heeren dien van Antwerpen ondersochten ende vraechden, ende dairop die van Antwerpen lastwys niet en consten geantwoirden, soe wart beyden partien dach beteyckent op des anderen daechs smorgens om denghenen

van hen die gebrec hadde aenden anderen dat gebrec op te doene in presentien vanden anderen, om dairop te antwoirdene ende dan voert te procederen alsoe behoeren soude.

Ende midsdien dat die voirs. van Loeven egheenen last en hadden dien van Antwerpen eenige aensprake te doene in huerer presentien, soe wart den voirs. dach gecontinueert in state alse voren totten XIIII^{sten} dage toe van Decembri.

Ende alsoe comende ten dage dic voirs. Gedeputeerde van Loeven in presentien vanden Cancellier ende Rade ende oic vanden Gedeputeerden van Antwerpen, protesteerden dat zy egheen proces formeel maken en wouden, maer seyden sommierlick dat de stat van Loeven ware in possessien, van over mans gedeyncken, dat huer Scepenenbrieven, poirterie ende Sinte-Pietersmanscap ende des dairvuyt spruytende is loop gehadt hadden inden Marcgreefscape buyten der stat ende vriheit van Antwerpen, ende dat bethoenden zy met eenen vidimus van eenen privilegie van Hertoge Anthonys, ende oft dairmede niet genouch en ware, soe presenteerden zy terstont dairaf alsoe vele te bethoenen dats genouch zyn soude. Seyden voirt dat die van Antwerpen contrarie der voirs. possessien ende in stoornissen dairaf gecorrigeert hadden II persoene, ende oic zekere verbode gedaen den Officiers binnen den Marcgreefscape geseten dat zy hueren scriven niet obedieren en souden, ende oic gecorrigeert den Ondermeyer van Loeven ende noch eenen anderen met hem, ende belet Janne Pluyme, hueren poirtere, dat hy niet ingebracht en was etc., begheerende voere al van deser stoirnissen gerestitueert te wordene in huerer possessien, ende te huerer begheerten wart tvoirs. vidimus gelesen.

Die Gedeputeerde van Antwerpen, ontkennende dien van Loeven de voers. possessie, begheerden huere aensprake te hebben in gescrifte, ende redeliken dach van berade om dairop te antwoirden, seggende voirt alwairt soe dat die van Loeven eenige possessie bethoenen consten, des men niet en geloofde, dat men versochte ende begheerde dat van Ons Genadichs Heeren wegen alsoe dairop versien worde dat dingeseten vanden Marcgreefscape dairmede niet bedrogen en worden.

Ende nadat die van Loeven gerepliceert hadden dat sy niet gelast en waren met gescrifte te dinghene, ende die van Antwerpen sonder gescrifte niet dinghen en wouden, mids der groitheit vander zaken etc., soo hebben die voirs. Cancellier ende Raet by hem doen roepen die voirs. Gedeputeerde van Antwerpen ende hen onderwys gedaen dattet genouch lantkundich is dat de Scepenenbrieven, poirterie ende Sinte-Pietersmanscap van ouden tyden cours gehadt hebben inden Marcgreefscape, ende alsoe ware te vermoedene dat die van Loeven huerer possessien volcomen souden ende alsoe gerestitueert moeten worden, tenderende de voirs. Heeren dat die van Antwerpen volghen souden, om dbedroch datter in zyn mach afgedaen te wordene etc. Op dwelke die van Antwerpen souden last geantwoirdt hebben dat dit is buyten den opineren van deser dachvaert, want die alleene dient omme die hantieringen wille die die van Loeven lestwerf gedaen hebben te Lyere ende te Wilrike, ende de correctie ende gebode die die van Antwerpen dairomme weder gedaen hebben.

Ende na desen soe hebben die voirs. van Antwerpen ontboden geweest by Heynric Magnus ende Meester Janne Ostonis, die dairtoe geordonneert waren van sRaetswegen, om te ondersueken oft de stat van Antwerpen, om die van Loeven te bat te onderwysen, dat zy met gescrifte aenspraken soude willen consent dragen dat de correctie gedaen opden Ondermeyer etc. ende de gebode dairna gedaen geslaect warden eenen zekeren tyt, binnen denwelken men de zake purgeren ende termineren soude metter minnen oft metten rechte, van welker zaken die voirs. Gedeputeerde metten voirs. Heeren vele spraken ende redenen hebben gehadt ende vercalt hebben, collacie wysende sonder last, altyt ontseggende de voirs. slakinge ende presenterende rechts te plegen.

Ende na allen desen hebben de voirs. Heeren Cancellier ende Raet den voirs. Gedeputeerden te beyden zyden doen lesen huer ordenancie ende appuntement, ende dairaf elker partien dies begheert copie gepresenteert, ende alle andere verbode te voren gedaen den voirs. partien wederroepen, ende denselven partien bevolen dat zy hem houden aen

tvoirs. appuntement sonder eenichssins dairjegens te doene, ende oft yemant eenich verclaren dairaf begheerde, dat hy zyn gebrec ende begheerte met goeden bescheide henlieden overgave, ende dat gevisiteert zynde, zy souden dairop huer verclaren doen alsoe behoeren soude, van welken appuntemente die copie geregistreert is int cleyne pampieren boexken (1).

---

(1) Dit appuntement, dat zich bevindt in het *Groot pampieren Privilegiboek*, luidt als volgt :

Copie vanden acten vanden appointemente gemaect byden Cancellier ende Rade van Brabant, opte geschillen vuytstaende tusschen de stad van Loeven aen deen zyde ende de stad van Antwerpen aen dandere.

« Alsoe als zekere geschillen opverstaen zyn tusschen de goede steden van Loeven ende van Antwerpen, spruytende vter juridictien van beleyden, poirteryen ende Sinte-Petersmanscapen van Loeven, dairaf dieselve van Loeven seggen dat sy dairaf syn ende geweest hebben in possessien van also langhen tyden dat nyemande en ghedinct vander contrarien, ende oic vut zekeren correctien die die voirs. van Loeven gedaen hebben tegen ennige personen geseten inden Mercgreefscape ende bisunder den inhalen dat zy hebben willen doen van zekeren personen omdat zy hueren correctien niet gehoirsaem geweest en hebben, ende desgelycx vut zekeren geboden gedaen by die voirs. van Antwerpen tegen de jurisdictie der voirs. van Loevene ende oic ennigen correctien ende banne byden selven van Antwerpen gedaen op ende inden persoon vanden Ondermeyer ende eenen diener van Loevene, overmids den inhalen dat zy hen onlancx leden gepynt hebben te doen aen eenen persoen bynnen der stad van Lyere ende eenen anderen tot eenre zekerre andere plaetsen bynnen den voirs. Mercgreefscape geseten, ende oic noch vut sekeren anderen geboden gedaen by dieselve van Antwerpen allen den ambachteren ende dieneren des voirs. Mercgreefscaps om die voirs. van Loevene, opdat sy bynnen hueren ambachten ende bedriven quemen hen pynende te doen ennige explotten van innehalene, te gecrigen ende tAntwerpen te leveren ende des dairane cleeft. Ende na vele handelingen die van desen voirs. zaken heeft geweest tusschen die voirs. partyen, by tusschenspreken van mynen Heeren den Cancellier ende Raidslude myns Genadichs Heeren sHertogen in zynen lande van Brabant, ten utersten, als partyen nyet en hebben connen verliken, gecompareert zyn voir dieselve myne Heeren Michiel Absoloon, te deser tydt Burgermeester, mit ennigen anderen Gedeputeerden der voirs. stad van Loevene, ter eenre zyden, ende Jan van Ranst, te deser tyt Borgermeester, mit ennigen anderen Gedeputeerden der voirs. stad van Antwerpen, ter andere, voirtsettende mit monde die voirs. van Loevene huere possessie vander voirs. jurisdictien van beleyden, poirteryen ende Sinte-Petersmanscapen ende oic vanden innehalene overal in onsen

Na welken appuntemente, te weten opten XXIIIsten dach der maent van Decembri, de stat van Antwerpen ontfinc eenen beslotenen brief vanden Cancellier ende Rade van Brabant, begripende hoe die stat van Loeven by hem gesonden hadde ende doen opdoen alderhande twivelen oft donckerheiden die wesen souden inden voirs. appuntemente, die zy begheerden verclaert te wordene, mids denwelken de voirs. Heeren Cancellier ende Raet screven der stat alhier dat zy huer Gedeputeerde scynden souden te Brussel opten XXVIIIsten dach der voirs. maent, des avonts inder herbergen, om des anderen daechs te compareren voere den voirs. Cancellier ende Raet ende te aenhoeren diere van Loeven begheerte, dairop te antwoirdene ende voirt te allegeren aengaende den voirs. appuntemente allet tgene dat zy souden willen, ende dairenteynden dairop te wordene geordeneert alsoe behoeren

---

voirs. lande van Brabant ende zunderlinge inden Mercgreefscape buyten der voirs. stad van Antwerpen, ende beclagende hen voirt vanden belette ende stoernisse hen by die voirs. van Antwerpen mitten voirs. correctien ende geboden dairinne gedaen, ende begherende ten slote in dieselve huere possessie wedergestelt ende die voirs. correctie ende geboden der voirs. van Antwerpen, mitsgaders allen anderen hueren beletten, afgedaen ende machteloes ende van onweerden gepronuncieert te wordene, Ende den voirs. van Antwerpen begheerende zeere ernstelic der voirs. van Loeven clachte ende aensprake te hebbene in gescrifte om die achter rugge te dragene ende hen dairop te beradene, presenterende tot gelegene dagen, die men hen daertoe bescheiden soude, dairop te antwoirdene alsoe hueren raet soude gedragen, op dwelke die voirs. van Loevene wederseyden dat zy egheenen anderen last en hadden dan te doen den voirs. heisch mit monde, dairom die voirs. van Antwerpen wederseyden versuekende den heysch te hebbene in gescrifte ende dach om dairop te antwerdene als vore, mit alrehande andere woirden ende wederwoirden te beyden zyden daertoe geallegeert ende geseyt, Soe hebben myne voirs. Heeren die Cancellier ende Raidslude, na goeden rypen raet samentlic dairop gehadt, geordineert ende geappointeert dat, soeverre ennich vanden voirs. partien, hem vanden anderen beclagende, yet heyschen wilt, het zy op die possessie oft proprieteit, hy denselven heisch sal doen in gescrifte, dairaf den anderen copie sal worden gegeven ende eenen redeliken dach bescheiden om dairop te antwerdene, ende alsoe voirt die zake te werden gehandelt mitten rechte, naden style vander Raetcameren myns voirs. Genadichs Heeren sHertogen in Brabant, ten alrecortsten dat men guedelic sal moigen. Ende hebben dieselve myne Heeren, om alle inconvenienten te schuwen ende die voirs. partien te bat tevreden te stellen, by machten van huerre officen, inden name ende van

soude, gelyc den voirs. brief dat met meer woirden inhielt ende begrepen hadde. Denwelken navolgende die Gedeputeerde der voirs. stat van Antwerpen gelast comende byden voirs. Cancellier ende Rade, dair die Gedeputeerde van Loeven overgaven een cedulle dairinne begrepen stonden die punten die zy begheerden verclaert te hebbene, baden ende begheerden dat zy copie mochten hebben vander voirs. cedulle, om die achter rugge te dragene ende dairop te antwoirdene tot alsulcken redeliken dage als hem gelieven soude dairtoe te ordeneren, dair de voirs. van Loeven jegens seyden meynende dattet niet sculdich en ware te geschiene, ende die voirs. van Antwerpen meynden, na inhouden vanden brieve dair zy mede bescreven waren, dattet emmer sculdich ware te ghesciene, met vele woirden ende redenen die dairtoe geseyt warden te beyden zyden. Ende alsoe opten XXX^{sten} dach der

---

wegen myns voirs. Genedichs Heeren, voirt geordineert ende geappointeert dat alle manieren van bannen, correctien ende geboden die mits desen geschille oft des daeraen cleeft oft dairvuyt is gespruyt, gedaen, gevordert oft vutgesonden zyn, selen zyn ende bliven van elker zyden geslaect ende die executie daeraf geschorst, sonder achterdeel oft prejudicie van enniger partien in hueren rechte, ende dat oic die voirs. partien voirtaen selen ophouden ende sculdich zyn op te houdene van allen correctien ende geboden die zy oft ennich van hen op anderen doen souden moigen om der saken wille dairvut die voirs. geschillen opgestaen moigen wesen. Ende dat voirt die voirs. van Loevene voirtaen ophouden selen van yemande vut den voirs. Mercgreefscape te doen inhalen om ennige zaken wille, hoedanich die waeren, ende dit allet totter tyt toe dat die zake van desen voirs. geschille opdie possessie mitter minnen oft mitten rechte gesleten sal wesen of dairop van myns voirs. Genedichs Heeren wegen anders sal worden geordineert, bevelende myne voirs. Heeren den voirs. steden inden personen van hueren voirs. Gedeputeerden, van myns voirs, Genedichs Heeren wegen, op allet dat zy van Syne Genaden wegen houdende syn, dat zy tghene dat voirs. staet volcomelic onderhouden, sonder dairtegen te doen oft te comen, by hemselven oft yemande anders, in enniger manieren, openende ende presenterende hen aen allen zyden den wech van rechte, om hen dairaf te doen bereedscap tallen tyden als ennigen van hen sal gelieven den anderen yet te heisschen, ende reserverende te henwaerts in al des voirs. steet huere interpretacie ende verclaren, oft ennigen twivel of donckerheit daerinne geviele. Gedaen te Bruessel, XVII dage in Decembri XIIII^{c} ende vyftich jair.

« L. WACHELGEEM. »

(Groot pampieren Privilegieboek, f° LXIIIIv°).

voirs. maent Decembri die voirs. Cancellier ende Raet seyden den voirgenoempden Gedeputeerden van Loeven ende van Antwerpen hoe dat zy vuyt hem selven die punten inden voirs. appuntemente begrepen gevisiteert hadden, ende opte ghene die verclaren behoeven mochten huer advys geconcipieert ende in gescrifte doen stellen, dwelc zy beyden den partien overgeven souden om achter rugge te dragene, bescheidende denselven partien dach opten XI^sten^ dach van Januario naestcomende des avonts, om des anderen daechs elken van hen huere redenen opt voirs. advys ende declaracie alsulken als elken soude duncken dienen te allegeren, etc.

Ende want de voirs. Gedeputeerde van Antwerpen tvoirs. advys ende declaracie ontfangen ende wel gevisiteert ende verstaen hebbende, claerlic bevonden dattet geheelic ende altemale gedragen soude ten groiten achterdeele ende hinder vander stat van Antwerpen, ende bedeynckende dat daenveerden vanden voirs. advyse wesen soude buyten hueren laste, zunderlinge aengesien dat zy diere van Loeven gebrec noch niet gehoert en hadden noch dairop geantwoirt, gelyc sy dairtoe hadden geweest bescreven, soe hebben zy tvoirs. advys den Cancellier weder gedregen, hem seggende dat zy dat negeenssins thuys en souden dorven dragen, mids dattet puerlic was den brieve dairmede zy dair bescreven waren, ende alsoe met vele meer anderen woirden ende redenen die zy dairtoe allegeerden, dienende ten onderwyse dat tvoirs. advys ombehoirlic ende genouch gunstelic ende partilic ten voirdeele van dien van Loeven ende achterdeele van dien van Antwerpen gemaect was, soe hebben sy tvoirs. advys dair gelaeten.

Hierna opten II^sten^ dach van Januario ontfinc de stat eenen beslotenen brief Ons Genadichs Heeren metten voirs. advyse dairinne besloten, ende was dairmede der voirs. stat dach beteykent als boven, gelyc den voirs. brief dat heeft begrepen, op welken brief de stat een antwoirde screef, begheerende dairaf een vuytsetsel, om dairop voirderen raet te hebbene, mids denwelken de stat weder eenen anderen brief ontfinck opten XV^sten^ dach Januarii, dairmede heur beteykent was huer Gedeputeerde te seyndene opten XXV^sten^ dach

derselver maent, om te allegeren de redenen vander onvuechlicheyt etc. cum intimacione, gelyc den voirs. brief dat heeft begrepen.

Ende want de cedule vanden advise vander declaratien byden selven Heeren vanden Raide geraempt ende geconcipieert ende denselven van Andwerpen overgesonden met intimatien etc. nisi causam etc. zeere quetselic ende inderlic dochte wesende, opdat die soo ghesciede Onsen Lieven Genedigen Heere in ziner heerlicheyt, contrarie den rechten ziner voirs. stat van Andwerpen ende oic den gemeynen lanthrechte ende over al zinen ondersaten inden Marcgrefscepe geseten, Soe hebben de voirs. van Antwerpen, die ter bewaernissen vander voirs. heerlicheyt ende rechten gehouden zyn ende met eede bedwongen, den tyt vanden voirs. vuytsetsel hanghende, geschict huere Gedeputeerde, te wetene Heer Janne van Ranst, Buercgemeester, ende Gossen vanden Keythulle, by Onsen voirs. Genedigen Heere ende zynen Groeten Rait doe by hem wesende te Brugghe, ende hem in eene memorie, by manieren van advertissemente ende onderwyse, te kennen gegeven int corte ende in gescrifte al de gelegentheit vander zaken voirs. ende voirt de inconveniente, quetsche, vermindertheit, versmadenissen, scaden ende achterdeele die hem in zyn voirs. heerlicheit, ziner stad in hueren rechten, den gemeynnen lantrechte ende zinen ondersaten inden voirs. Marcgrefscepe gheschien ende gevallen souden moigen, opdat de voirs. declaratie gheschiede alsoe de voirs. Heeren vanden Raide die gheraempt, geconcipieert ende geadviseert hadden, met intimatien ende nisi causam oft jegensseggene als boven. Begheerende ende biddende ten slote want al dat van huerer zyden gedaen was in deser zaken, dat was gedaen met goeden redenen ende bescheyde ende in justicien wel gefondert ende alsoe schuldich te geschiene ter bewarenissen etc., presenteerende dies rechts te plegene, dat te justifieyrne ende te rechte te stane jegens alle die hem des beclagen souden willen etc., dat zy in goeder justicien gehouden mogen werden tot den eynden vander zaken, ende tgheene dat by hen gedaen is geweest stat gripe ende van weerden zy ghehouden, totter tyt toe dat met kennissen van zaken ende met rechte die contrarie sal

wesen bevonden, Soe heeft Onse voirs. Genedige Heere, nadat die voirs. memorie byde Heeren van zinen Groeten Raide by hem wesende rypelyc gevisiteert ende rait met groeter deliberatien dairop gehadt, hem aenbracht hebben, geordonneert ende bevolen, dat men den voirs. Heeren vanden Brabantschen Raide scriven zal van Zinen Genedigen wege ende overseynden de voirs. memorie, hen ernstelyc bevelende dat zy die ripelic visiteeren ende wel oversien, ende voirt hoiren ten voirs. XXV^{sten} dage al tgheene dat voirs. partien ter eender zyden oft te andere sullen willen seggen, allegieren oft oic overgegeven ende produceren dienende tot hueren meyningen, ende dat al, mitdsgaders hueren advise, op al weder overseynden Onsen voirs. Genedigen Heere, om hem ende sinen Raide by hem wesende dairop geordonneert te werdene alzoe Ziner Genaden ghelieven sal, bevelende voirt den voirs. Heeren vanden Brabantschen Raide dat zy op dese voirs. zake niet voirder en sluyten sonder te hebbene dairop ander bevel van Ziner Genaden voirs., alsoe die voirs. memorie ende brieven dat claerliken inhouden ende begrypen.

1465.

Beslissing der Staten van Brabant over de bede van 34,000 Philippusrijders aan den Hertog van Burgondië te verleenen.

Alsoo de Heeren vanden tween Oversten Staten des lants van Brabant Onsen Ghenedighen Heere den Hertoghe, tot zynre ende myns Heeren van Charolois, zyns soens, beden ende begheerten, tot behoef vander wapeninghen die myn voirs. Heere van Charolois nu in Vranckrike heeft gehadt, ende insgelycx tot behoef van hueren oerloegh dat zy moeten hebben teghen die stede ende lande van Ludick ende van Loon, ende in behulp van dien geconsenteert hebben de somme van XXIIII^{m} Philippusriders, tstuck te XXV Philippusstuvers gerekent, te betalene in alrehande gelde ganck hebbende in tiden van betalinghen tot drie terminen, te wetene dierste VIII^{m} daeraf te Kersmesse anno LXV naestcomende, dandere VIII^{m} dairaf te Kersmesse dairnaest volgende ende de leste VIII^{m} daeraf te Kersmesse dat dair

alrenaest sal volgen, Soe hebben de goede stede van Brabant, van huers staetswegen ende alsoe verre alst hen aencleeft, inder stadt van Bruessel, op Sinter-Claesavont, den vyfsten dach van Decembri anno LXV, toegeseeght inde stad ende voere allen den dienst die Onsen Genedigen Heere cortelinge geconsenteert is te doene opde palen ende frontieren vanden lande, ende om des quyt ende verlaten te sine ende opdat deghene die vander steden ende dorpen wegen wtgesonden zyn terstont thuysweert comen selen ende dat mynen Genedigen Heere by sinen Capiteynen ende luden van wapenen de frontieren sal doen besorghen ende verwaren, oic geconsenteert Onsen Genedigen Heere over tgemeyn lant de voirgenoempde somme van XXIIII^{m} Philippusriders, te betalene met alsulcken gelde als voirgenoempt is ten selven drie terminen byden voirgenoempden tween Oversten Staten genoempt, behoudelic altoes dat men elken termine sal moegen vergelden ombegrepen tot Onser-Vrouwendaghe Lichtmesse, by alsoe dat elc sal gestaen met synen aendeel ende avenant nadat hy inde voirledene ende oic inde loepende bede gegouden heeft, nader ouder instructien opde betalinghe vanden beden gemaect, ende dat men derselver instructien in desen navolgich sal wesen ende dierre gebruyken totter tyt toe dat een nuwe reformacie vanden taxe ende een nuwe instructie by overdrage vanden Staten sal zyn gemaect, welke reformacie de twee weerlike State samentlic gebeden hebben dat men cortelinge doen wille ende emmers tusschen dit ende Lichtmesse oft Paesschen ten lanxten, ende voirt op alle de voirweerden, protestacien ende condicien die verredent ende bevorwert waren int consenteren vander loepender beden, ende besunder mede dat dlant ende die ingesetene desselfs desen tyt duerende vander principaelder beden zelen bliven ongelast van allen anderen lasten, beden ende subvencien, by alsoe oic dat de stede selen hebben copie vanden taxe ende settingen die van deser sommen vutgesonden sal worden eer dierste paeyment dairaf sal worden betaelt, ende insgelycx vander jegewoirdiger loepender bede, opdat de goede lude moegen gestaen mit betalende de somme byden lande geconsenteert, sonder hoeger geset oft gelast te wordene, want dlant ende de arme lude dinnegeseten niet meer lasts en vermoegen. By alsoe oic dat dlant ende de goede lude

inden steden ende lant geseten, denselven tyt vander principaelder beden duerende, selen bliven ombestadicht ende ombelast vanden volke van wapenen, ende dat den lande selen worden onderhouden die ende alle andere condicien die int overgeven vander loopender beden besproken ende mynen Genedigen Heeren belieft waren, als vander reformacien ende provisien vanden rechten ende anderssins, ende dat oic dlant ende de goede lude ongelast sullen bliven vanden mandementen die gegeven zyn om dienst te hebben vanden mannen ende mansmannen voirder dan geexcipieert syn inder cedullen, te wetene de hoege leene toebehoorende den geseten buyten lants. Ende dese antwoerde gegeven, heeft myn Genedige Heere den Staten ende den lande zeere ernstelic te kennen doen geven dat Zyn Genadige hiermede niet content en was, noch hem mit sulken langen termyn niet behulpen en consten, want die liede van wapenen die hy nu terstont behoefde betaelt moesten wesen. Ende dairna hebben beide de Overste Staten yerst by ordenen huere opinie gegeven ende die voirs. drie terminen gecort op twee termine, te wetene de XXIIII^m^ betaelt te wordene op alle de voirs. condicien, deen heelicht metter loepender beden te Kersmesse naestcomende ende dander heelicht van Kersmesse naestcomende over jaer. Ende de goede stede, om mynen Genedige Heere te volcomeliker te wille te sine ende de voirs. condicien hen te bat onderhouden te werden, hebben hen gevuecht ende huere antwoerde oic gegeven uterlic conform, metten antwoerden vanden tween Oeversten Staten, op alle de condicien ende manieren voirs.

1437.

Dagvaart der Staten van Brabant over het betalen der bede aan den Hertog toegestaan.

De dachvaert vanden drien Staten slants van Brabant dairtoe deselve Staten bescreven waeren omme inder stad van Bruessele te wesene des Saterdachs XXV dage in Meerte anno LXXIII, diende op drie punten, te wetene dierste hoe de bede geconsenteert mynen Genedigen Heere voerden toecomenden tyt soude moegen worden vervallen ende betaelt, gemerct dat men metter dubbelder impositien nyet toe en can gecomen etc.

Dander punt, hoe men sal gecouvereren, des men beducht dat, nyettegenstaende der dubbelder imposicien, sal gebreken vanden paymente dat verschinen sal ultima Aprilis.

Dat derde punt, hoe men de financie in Septembri lestleden gemaect byden drien steden Loven, Bruessel ende Antwerpen ende ooc de presten vanden lesten dage van Decembri ooc lestleden weder sal gecrigen.

Ter selver dachvaert waeren dieghene die hierna volgen. Ierst vanden State vanden Prelaten :

DAbt van Affelgeer ;
DAbt van Vileer ;
DAbt van Sinte-Bernaerts ;
DAbt van Sinte-Michiels ;
DAbt van Perke ;
DAbt van Grymbergen ;
DAbt van Dilegeem ;
DAbt van Everboden.

Edele :

De Heere van Nassouwen ;
De Heere van Perweys ;
De Heere van { Bouterssem ; Gheete ; Grimbergen ; Walhem ; van Renes.

Her Lodewyc Pinnoc, Meyere van Loven ;
Her Peeter vanVertayn, Schoutteth vander....
Her Jan van Kestergate ;
Her Henric van Beersele ;
Her Wouter Bau.
Her Philips van Schoenhoven ;
Her Jan vander Meere ;
Her Jan Hinckaert ;
De Heere van Canticrode ;
Costen van Berchem
ende vele meer andere.

Vanden State vanden steden waren de Gedeputeerde :
Van vier hooftsteden ende vanden cleynen steden waeren vanden quartiere van Lovene de Gedeputeerde van Thienen, Leeuwen, Diest, Aerschot, Halen, vanden quartiere van Bruessele, Nivele, Vilvoerden, van Antwerpen, Bergen, Breda, Heren-

tals ende Liere. Ende daer soe wart byde Staten int gemeyne op dat tweede ende derde punt geraemt tghene des inder cedulen hierna bescreven staet, ende als vanden yersten punte soe wart de dachvaert gecontinueert, myds der diversiteyt van opinien, gelyc ooc dairna gescreven staet.

Het is geadviseert byden drie Staten tslands van Brabant te Bruessel vergadert synde secunda Aprilis anno LXXIII voer Paesschen, om Onsen Genedigen Heere den Hertoge zekerlic betaelt te moegen worden vanden paymente dat hem verschinen sal ultima Aprilis naestcomende, tghene dat hierna volght :

Ierst dat de Collecteurs general in elc vanden vier quartieren, te wetene Lovene, Bruessel, Antwerpen ende Bosch, terstont sullen kundeghen den Collecteurs particulier, elken int sine, dat sy terstont de dubbele imposicie, nae inhout huerer instructien, van enenyegeliken sullen doen betalen, alsoe dat de gheheele imposicie eyndende den lesten dach van Aprille betaelt zy, sonder ennich gebrec, den VI^{en} dach van Meye, inden wissel vanden voers. vier steden, opte pene, oft des nyet en gebeurt, dat men dat verhalen sal ende exequeren yerst aende Collecteurs particulier, opdat zy te executeren bevonden wordden goet genouch ende solvent synde, ende daerenteynden aen dingesetenen van dier plaetzen.

Item ende omdat de voers. imposicie nyet gedragen en sal cunnen, alsoe men gevoelt de somme van XXXVI^{m} I^{c} XXXIII cronen VIII stuvers, die men Onsen Genedigen Heere schuldich sal werdden tingaene van Aprille naestcomende te betalene, soe sullen de Heeren de Prelate met hueren medeplegers tot huerder dubbelder imposicien betalen de somme van II^{m} cronen te XXIIII stuvers tstuck, te hulpen vander lossingen der financien van XXIIII^{m} cronen oft daeromtrent tanderen tiden voer dlant gemaect, daervoere dat de drie steden voers. hebben versegelt metter renten daerop loopende ende verschenen.

Item om deselve lossinge vander financien voert te doene, sal men inheffen vanden steden, vryheyden ende dorpen gelegen inde drie quartieren, te weten Loeven, Bruessel ende Antwerpen, de somme van XXIII^{m} XXXII cronen ende elker plaetse syn quote daeraf overseynden, na avenant vander sommen ende inder manieren alsoe men dede te Sinte-Jansmisse lestleden, alsoe dat inden platten lande telker plaetssen mede geset sullen wordden de goede vanden Prelaten ende ingesetenen vanden steden, alsoe zy deden inder beden Ons Genedichs Heeren de loop hadde voere dese jegewoirdige bede. Ende met dien penningen ende den voers. II^{m} cronen vanden Prelaten sal men lossen de voers. financie soe men naest ende best sal moegen, behoudelic dat tgebreck van dat de dubbele imposicie nyet verstrengen en sal, noch comen ter sommen die men Onsen Genedigen Heere schuldich sal syn tingaende van Aprille naestcomende, vanden voers. penningen vanden Prelaten ende der voers. drie quartieren gecomen nemen sal ende alsoe den lande weder leenen. Ende die leeninge sal namaels weder genomen worden, alsoe dat ten minsten quetse vanden lande geordineert sal wordden, omme alsdan de voers. lossinge int geheele te cuelene.

Item als vanden quartiere vanden Bosch sullen zy huere quote die tot hueren aendeele comen soude nade tellinghe vanden heertsteden volmaken soe metten penningen vander imposicien van hueren quartiere soe ooc met settingen alomme nade tellingen vanden heertsteden bynnen hueren meyerien.

Item dat men werve aen mynen Heere den President van Brabant een mandement inhoudende dat de Collecteurs vanden vier quartieren sullen seynden aen elken Officier eenyegelicx quote vanden plaetsen onder hen gelegen, ende dat elc Officier gehouden sal syn te kundeghen den Scepenen, Kercmeesters ende Heylich-Geestmeesters telker plaetsen dat zy terstont kyesen bedesetters die dat sonder vertreck sullen setten ende opbueren van eenenyegeliken onder hen, daerinne mede te baten nemende de goede toebehoerende den Prelaten,ingesetenen vanden steden ende anderen van bynnen

lands die inde voergaende beden met hen gegouden hebben ende opte maniere na avenant vander sommen, alsoe die inde selve voergaende beeden plagen te doene. Ende oft in ennigen Officier oft ingesetenen vander plaetssen gebrec waere de somme van hen overgesonden te betalene, dat de voers. Collecteurs general elc onder syn quartiere mids eenen Officier oft dieneere sergent Onsses Genedigen Heeren sullen doen exequeren met pandingen van goeden oft restemente vanden ingesetenen vander plaetssen daert gebrect, ende dat al ten coste vander gebreckeliken.

1460-1461.

Lotingen der maanden voor het toekennen aan Stadsschepenen der gift van de korenmaat ten lande.

Anno XIIII^c LX, prima Decembris, soe warden de maenden geloot dienende opte ghifte vander corenmaten te lande :

December.	Gheerd vanden Broecke.	TBeghynhof.
Januarius.	Willem de Moelneere.	Sinte-Jansgasthuys.
Februarius.	Mr Willem vander Heyden.	Sinte-Jansgasthuys.
Mertius.	Willem vanden Wyngaerde.	Blaeu brueders.
Aprilis.	Jan Noyts.	DInfermerie.
Mayus.	Henric van Mechelen.	TBeghynhof.
Junius.	Henric vander Moelen.	Ziekerliede.
Julius.	Symon Drake.	Ziekerliede.
Augustus.	Willem vanden Werve.	DInfermerie.
September.	Willem van Tichelt.	Ste-Lysbettengasthuys.
October.	Claus vander Elst.	Ste-Lysbettengasthuys.
November.	Wouter Breem.	Blaeu brueders.

1461-1462.

Anno LXI°, prima Decembris, soe warden de maenden geloot dienende opte ghifte vander corenmaten te lande :

December.	Willem de Moelneere.	DInfermerie.
Januarius.	Henric vanden Werve.	De Blau brueders.
Februarius.	Symoen Drake.	Ste-Lysbettengasthuys.
Martius.	Henric van Mechelen.	
Aprilis.	Walraven Drake.	Ziekerliede.
Mayus.	Jan van Ranst.	
Junius.	Willem van Tichelt.	De Blau brueders.
Julius.	Jan Schoyte.	De Beghinen.
Augustus.	Jan van Urssele.	
September.	Willem vanden Wyngaerde.	Ste-Juliaensgasthuys.
October.	Mr Willem vander Heyden	DInfermerie.
November.	Thomaes vander Elst.	Ste-Juliaensgasthuys.

1462-1463.

Anno LXII, prima Decembris, soe warden de maenden geloot dienende opte ghifte vander corenmaten te lande :

December.	Walraven Drake.	Ste-Lysbettengasthuys.
Januarius.	Gillis vanden Wyngaerde.	
Februarius.	Gheerd vanden Broeke.	Sinte-Jansgasthuys.
Mertius.	Jan van Urssele.	TBeghynhof.
Aprilis.	Willem van Tichelt.	
Mayus.	Jan van Mechelen.	Sinte-Jansgasthuys.
Junius.	Willem de Moelneere.	Blau broeders.
Julius.	Jan van Ranst.	DInfermerie.
Augustus.	Mr Willem vander Heyden	Ziekerliede.
September.	Peter vanden Werve.	DInfermerie.
October.	Claus de Herde.	Ziekerliede.
November.	Symoen Drake.	Blau broeders.

1463-64.

Anno LXIII, prima Decembris, soe warden de maenden geloot dienende opte ghifte vander corenmaten te lande :

December.	Jan Schoyte.	Sinte-Jansgasthuys.
Januarius.	Willem Drake.	DInfermerie.
Februarius.	Lodewyc van Ranst.	DInfermerie.
Marcius.	Gheerd vanden Broeke.	Ste-Lysbettengasthuys.
Aprilis.	Mr Willem vander Heyden	TBegynhof.
Mayus.	Jan van Urssele.	De Ziekerliede.
Junius.	Claus de Herde.	Sinte-Jansgasthuys.
Julius.	Jan Coelgheenesone.	De Blaeu broeders.
Augustus.	Willem van Tichelt.	
September.	Peter vanden Werve.	De Beghinen.
October.	Gielys vanden Wyngaerde.	Ste-Lysbettengasthuys.
November.	Henric van Mechelen.	De Ziekerliede.

1464-1465.

Anno LXIIIIto, prima Decembris, soe warden de maenden geloot dienende opte ghifte vander corenmaten te lande :

December.	Vranck van Halen.	De Infermerie.
Januarius.	Jan van Mechelen.	Sinte-Jansgasthuys.
Februarius.	Mr Willem vander Heyden	De Blau brueders.
Marcius.	Claus de Herde.	Ste-Lysbettengasthuys
Aprilis.	Peter vanden Werve.	Sinte-Jansgasthuys.
Mayus.	Walraven Drake.	De Ziekerliede.
Junius.	Wouter Breem.	DBeghynhof.
Julius.	Pauwels van Ranst.	De Infermerie.
Augustus.	Jan Coelgheenensone.	De Blau brueders.

1465-1466.

Anno LXV, secunda Decembris, soe warden de maenden gheloot dienende opte ghifte vander corenmaten te lande :

December.	Jan van Ranst, Daneelssone.	De Blaeu broeders.
Januarius.	Heer Willem van Liere, Riddere.	Ste-Juliaensgasthuys.
Februarius.	Henrick van Mechelen.	Ste-Lysbettengasthuys.
Martius	Walraven Drake.	De Blaeu broeders.
Aprilis.	Heer Jan van Halmale, Riddere	DBeghynhof.
Mayus	Gillis Mennens.	Ste-Juliaensgasthuys.
Junius.	Heer Michiel van den Werve.	TGoidshuys vander Ziekerliede.
Julius.	Meester Willem van der Taverien.	Ste-Lysbettengastuhys.
Augustus.	Jan van Urselle.	TGoidshuys vander Ziekerliede.
Septembe.	Claes de Herde.	De Infermerie.
October.	Willem vanden Wyngaerde.	De Infermerie.
November.	Meester Jan Pot.	DBeghynhof.

1466-1467.

Anno IIIIc LXVI, prima dage Decembris, soe warden de maenden geloot dienende opte ghifte vander corenmaten te lande etc. :

December.	Gielys Mennens.	Ste-Lysbettengasthuys.
Januarius.	Gielys vanden Wyngaerde.	Ziekerliede.
Februarius.	Jan Schoyte.	Ste-Juliaensgasthuys.
Martius.	Heer Willem van Liere, Riddere.	TBeghynhof.
Aprilis.	Willem van Tichelt.	Ste-Juliaensgasthuys.
Mayus.	Willem van Rythoven.	Infirmerie.
Junius.	Aert vander List.	Infirmerie
Julius.	Heer Jan van Halmale, Riddere.	TBeghynhof.
Augustus.	Hr Michiel vanden Werve.	De Blau brueders.
September.	Henric van Mechelen.	De Blauwe brueders.
October.	Meester Jan Pot.	Ste-Lysbettengasthuys.
November.	Jan van Ranst.	De Ziekerliede.

1467-1468.

Anno LXVII, prima Decembris, soe warden de maenden geloot dienende opte ghifte vander corenmaten te lande :

December.	Jan van Ranst.	Ste-Lysbettengasthuys.
Januarius.	Claus vander Voert.	TBeghynhof.
Februarius.	Aerd vander List.	De Ziekerliede.
Martius.	Meester Willem van Taverien.	Sinte-Jansgasthuys.
Aprilis.	Willem van Tichelt.	De Blaubrueders.
Mayus.	Heer Jan van Berchem.	Ste-Lysbettengasthuys.
Junius.	Claus de Herde.	TBeghynhof.
Julius.	Jan Coelgheenesone.	De Infermerie.
Augustus.	Meester Willem vander Heyden.	De Infermerie.
September	Peter vanden Werve.	De Blan brueders.
October.	Heer Ecthor van Liere.	Sinte-Jansgasthuys.
November.	Willem van Sompeken.	De Ziekerliede.

1468-1469.

Anno LXVIII, prima Decembris, soe warden de maenden geloot dienende opte ghifte vander corenmaten te lande :

December.	Meester Willem vander Heyden.	Sint-Jansgasthuys.
Januarius.	Claus de Herde.	DInfermerie.
Februarius.	Reynier van Urselle.	De Ziekerliede.
Marcius.	Claus vander Voort.	DInfermerie.
Aprilis.	Heer Hector van Liere.	Ste-Lysbettengasthuys.
Mayus.	Willem van Sompeken.	De Ziekerliede.
Junius.	Willem van Tichelt.	De Blaubrueders.
Julius.	Meester Willem van Taverien.	TBeghynhof.
Augustus.	Gielis Mennens.	De Blaubrueders.
September.	Aert vander List.	Sint-Jansgasthuys.
October.	Henric vanden Werve.	TBeghynhof.
November.	Her Jan van Berchem.	Ste-Lysbettengasthuys.

1469

Anno XIIII^c LXIX, II dage in Decembri, soe warden de maend

December.	Willem van Riethoven.	De Ziekerliede.
Januarius.	Gillis Mennens.	DBeghynhof.
Februarius.	Jan van Ranst.	De Blau broeders.
Marcius.	Aert vander Elst.	DInfermerie op Clapdo
Aprilis.	Henric vanden Werve.	De Ziekerliede.
Mayus.	Aert van Gheele alias Wynricx.	DBeghynhof.
Junius.	Jan van Mechelen.	De Blau broeders.
Julius.	Willem van Tichelt.	Sint-Juliaensgasthuys
Augustus.	Willem van Duerne al. van Sompeken.	Sinte-Lysbettengasthu
September.	Claus de Herde.	Sint-Juliaensgasthuys
October.	Jan Bode.	DInfermerie op Clapdo
November.	Meester Willem vander Heiden.	Sinte-Lysbettengasthu

147

Anno LXX, II^a dage Decembris, soe warden de maenden geloot dienen

December.	Reyneere van Urssele.	DInfermerie op Clapdo
Januarius.	Meester Peter vander Voert.	Sinte-Juliaensgasthuy
Februarius.	Jan van Ranst.	De Ziekerliede.
Marcius.	Aerd vander List.	De Blau brueders.
Aprilis.	Willem van Sompeken.	DInfermerie op Clapdo
Mayus.	Meester Willem vander Heyden.	DBeghynhof.
Junius.	Jan Schoyte.	De Ziekerliede.
Julius.	Heer Ecthor van Liere, Riddere.	Sinte-Lysbettengasthu
Augustus.	Peter vanden Werve.	Sinte-Lysbettengasthu
September.	Her Jan van Berchem, Riddere	DBeghynhof.
October.	Gielys Mennens.	Sinte-Juliaensgasthuy
November.	Willem van Tichelt.	De Blau brueders.

- 1470.

eloot dienende opte ghifte vander corenmaten te lande, etc. :

Van Croenenborch tot Sint-Jorys.
Vander Royer porten totter Slycpoorten.
Vander Vismerct torre totter Assisers torre.
Van Kypdorp totter Royer porten.
Vander Borch tot der Vismerct torre.
Vander Assisers torre tot Sint-Jansvliete.
Van Sint-Jorys tot Kypdorp.
Vanden Cloostere tot Croenenborch.
Vander Slycpoorte totten Nyeuwen torre.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliete.
Vanden Holenvliete totter Borch.
Van Sint-Jansvliet totten Cloostere.

— 1471.

opte ghifte vander corenmaten te lande, etc. :

Van Sinte-Jansvliet totten Cloostere.
Vander Rooder poerten totter Slycpoerten.
Vanden Holenvliet totter Borch.
Vander Slycpoerten totten Nieuwen torre.
Vander Assiserstorre tot Sinte-Jansvliete,
Vander Borch totter Vischmerct torre.
Vander Vischmerct torre totter Assisers torre.
Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.
Vander Kypdorppoerten totter Roeder poerten.
Vanden Cloestere tot Croonenborch.
Van Croonenborch tot Sinte-Jorys.
Vanden Nyeuwen torre tot den Holenvliet.

1471

Anno LXXI, prima Decembris, soe warden de maenden geloot dienend

December.	Willem van Sompeken.	Sinte-Lysbettengasthuy
Januarius.	Jan van Mechelen.	De Blau brueders.
Februarius.	Anthonys van Tichelt.	Sinte-Jansgasthuys.
Marcius.	Willem van Rythoven.	De Ziekerliede.
Aprilis.	Heer Wouter van Liere.	DInfermerie op Clapdor
Mayus.	Pauwels van Ranst.	Sinte-Lysbettengasthuy
Junius.	Jan Schoyte.	Sinte-Jansgasthuys.
Julius.	Aerd Wynricx.	De Ziekerliede.
Augustus.	Heer Willem van Berchem.	DBeghynhof.
September.	Jan Coelgheenesone.	DInfermerie op Clapdor
October.	Heer Jan van Halmale.	De Blau brueders.
November.	Heer Michiel vanden Werve.	DBeghynhof.

1472

Anno XIIII^c^ ende LXXII, prima Decembris, soe warden geloodt d

December.	Urssele.	Sinte-Jansgasthuys.
Januarius.	C. Voort.	Blauwen broeders.
Februarius	Heer W. Berchem.	DInfermerie op Clapdor
Marcius.	Drake.	Sinte-Lysbettengasthuy
Aprilis.	W. Tichelt	Blauwen broeders.
Mayus.	Kuyct.	Sinte-Jansgasthuys.
Junius.	Halmale.	De Ziekerliede.
Julius.	Eyck.	DBeghynhof.
Augustus.	Sompeken.	Sinte-Lysbettengasthuy
Septembris.	Noyts.	DBeghynhof.
October.	Schermer.	DInfermerie op Clapdor
November.	Heer Hector van Liere.	De Ziekerliede.

— 1472.

pte ghifte vander corenmaten te lande :

ander Slycpoerten totten Nyeuwen torre.
ander Assisers torre tot Sinte-Jansvliete.
an Croonenborch tot Sinte-Jorys.
en Holenvliet totter Borch.
ander Roeder poerten totter Slycpoerten.
an Sinte-Jorys tot Kypdorp.
ander Borch totter Vischmerct torre.
Vander Vischmerct torre totter Assisers torre.
Van Sinte-Jansvliet totten Cloestere.
Vanden Cloestere tot Croonenborch.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliet.
Vander Kypdorppoerten totter Roeder poerten.

— 1473.

maenden dienende opte ghiften vander corenmaten te lande :

Vander Assisers torre tot Sinte-Jansvliete.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliet.
Van Sinte-Jansvliet totten Cloostere.
Vander Borch totter Vismerct torre.
Vanden Cloostere tot Cronenborch.
Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.
Van Kypdorppoorten totter Rooder poerten.
Van Cronenborch tot Sinte-Jorys.
Vander Rooder porten totter Slycporten.
Vander Slycporten totten Nyeuwen torre.
Den Holenvliet totter Borch.
Vander Vischmerct torre totter Assisers torre.

1473

Anno XIIII^c ende LXXIII . . . . (*sic*) Decembris, warden geloodt d

December.	Heer Jan van Berchem.	Sinte-Juliaensgasthuis.
Januarius.	Heinric vanden Werve.	Sinte-Juliaensgasthuis.
Februarius.	Jan van Mechelen.	Sinte-Lysbettengasthui
Marcius.	Jan Schoyte.	DInfermerie opClapdor
Aprilis.	Geert van Eycke.	DInfermerie opClapdor
Mayus.	Claus vander Voort.	De Ziekerliede.
Junius.	Heer Wouter van Liere.	De Ziekerliede.
Julius.	Pauwels van Ranst.	Sinte-Lysbettengasthui
Augustus.	Adriaen van Delft.	De Blauwe brueders.
September.	Heinric vander Molen.	De Blauwe brueders.
October.	Meester Claus de Schermere.	DBeghynhof.
November.	Costen van Halmale.	DBeghynhof.

1474

Anno LXXIIII, prima Decembris, soe warden de godshuysen end

Meester Claus de Schermere.	DInfermerie op Clapdorp.
Heer Wouter van Liere, Riddere.	Sinte-Juliaensgasthuys.
Jan Schoyte.	De Blau brueders.
Henric vandén Werve.	DInfermerie op Clapdorp.
Walraven Drake.	De Ziekerliede.
Henric vander Moelen.	Sinte-Juliaensgasthuys.
Pauwels van Ranst.	De Ziekerliede.
Jan van Ranst.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Costen van Halmale.	TBeghynhof.
Adryaen van Delft.	De Blau brueders.
Lanceloot van Urssele.	TBeghynhof.
Cornelys vander Noot.	Sinte-Lysbettengasthuys.

- 1474.

aenden dienende opte ghiften vanden corenmaten te lande :

Van Sinte-Jansvliet totten Cloostere.
Vander Vischmerct torre totter Assisers torre.
Vander Roeyer porten totter Slycporten.
Vander Slycpoorten totten Nyeuwen torre.
Vander Kypdorppoerte totter Roeyer poorten.
Den Holenvliet tot der Borch.
Van Sint-Jorys tot Kypdorp.
Van Cronenborch tot Sint-Jorys.
Vanden Cloostere tot Cronenborch.
Vander Assisers torre tot Sinte-Jansvliet.
Vander Borch totter Vischmerct torre.
Vanden Nieuwen torre totten Holenvliet.

— 1475.

wycken geloodt :

Vander Borch totter Vischmarct torre.
Vander Vischmarct torre totter Assisers torre.
Vander Roeder poerten totter Slycpoerten.
Den Holenvliet totter Borch.
Vander Assisers torre tot Sinte-Jansvliet.
Vander Slycpoerten totten Nyeuwen torre.
Van Sinte-Jansvliete totten Cloestere.
Vanden Cloestere tot Croonenborch.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliete.
Van Croonenborch tot Sinte-Jorys.
Vander Kypdorppoerten totter Roeyer poerten.
Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.

1475 —

Anno LXXV . . . . (*sic*) dage Decembris, soe warden de maenden, de

December.	Peter vanden Werve.	DInfermerie op Clapdorp.
Januarius.	Henric van Kuyck.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Februarius.	Gielys vanden Wyngaerde.	DBeghynhof.
Martius.	Godevaert vander Dilft.	De Ziekerliede.
Aprilis.	Willem van Tichelt.	De Ziekerliede.
Mayus.	Jan van Mechelen.	De Blau brueders.
Junius.	Claus vander Voert.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Julius.	Heer Willem van Berchem.	Sinte-Juliaensgasthuys.
Augustus.	Willem van Sompeken.	Sinte-Juliaensgasthuys.
September.	Meester Claus de Schermere.	De Blau brueders.
October.	Heer Wouter van Liere.	DInfermerie op Clapdorp.
November.	Jan Noyts.	DBeghynhof.

1476 —

Anno LXXVI, II dage Decembris, soe warden de maenden, de godshuysen

December.	Heer Jan van Belooys.	De Ziekerliede.
Januarius.	Willem van Sompeken.	DBeghynhof.
Februarius.	Meester Willem Pauwels.	DInfermerie op Clapdorp.
Martius.	Godevaert vander Dilft.	Sint-Juliaensgasthuys.
Aprilis.	Henric vanden Werve.	De Ziekerliede.
Mayus.	Heer Hector van Liere.	De Blau brueders.
Junius.	Walraven Drake.	DInfermerie op Clapdorp.
Julius.	Claus vander Voort.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Augustus.	Jan van Ranst.	Sinte-Lysbettengasthuys.
September.	Jan Schoyte.	De Blau brueders.
October.	Heer Jan van Ymmerssele.	Sinte-Juliaensgasthuys.
November.	Jan van Mechelen.	DBeghynhof.

— 1476.

godshuysen ende wycken geloot :

Vander Rooder poerten totter Slycpoerten.
Van Croonenborch tot Sinte-Jorys.
Vander Vischmarct totter Assisers torre.
Vander Slycpoerten totten Nyeuwen torre.
Vanden Cloostere tot Croonenborch.
Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliete.
Vander Assisers torre tot Sinte-Jansvliet.
Den Holenvliet totten Borch.
Vander Borch totter Vischmarct torre.
Vander Kypdorppoerten totter Rooder poerten.
Van Sinte-Jansvliete totten Cloestere.

— 1477.

ende wycken geloot :

Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.
Vander Vischmarct torre totter Assisers torre.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliet.
Den Holenvliet totter Borch.
Van Croonenborch tot Sinte-Jorys.
Vander Kypdorppoerten totter Rooder poerten.
Van Sinte-Jansvliet totten Cloostere.
Vander Borch totter Vischmarct torre.
Vander Assisers torre tot Sinte-Jansvliet.
Vander Rooder poerten totter Slycpoerten.
Vander Slycpoerten totten Nyeuwen torre.
Vanden Cloostere tot Croonenborch.

1477

Anno XIIII^c LXXVII, XXVI dage in Aprille, doen des daechs te voere
wycken geloot inder manieren hierna verclaert :

Aprilis.	Heer Jan van Ymmersseele.	DBeghynhof.
Mayus.	Meester Willem vander Heyden.	De Ziekerliede.
Junius.	Claus Toppaert.	Sinte-Juliaensgasthuys.
Julius.	Jan Pels.	De Blau brueders.
Augustus.	Jan Meyngiaert.	DInfermerie op Clapdor
September.	Jacop Mannaert.	Sinte-Lysbettengasthuy
October.	Jan Cornelis.	De Ziekerliede.
November.	Claus Boel.	Sinte-Lysbettengasthuy
	Meester Claus de Schermere.	DInfermerie op Clapdor
	Henric vander Moelen.	Sinte-Juliaensgasthuys.
	Heer Jan van Belooys.	De Blau brueders.
	Wouter vander Vorst.	DBeghynhof.

1477 -

Anno LXXVII°, III dage Decembris, soe warden de maenden, d

December.	Heer Jan van Bloys, Riddere.	De Infermerie op Clapdor
Januarius.	Meester Claus de Schermere.	De Blauwen brueders.
Februarius.	Jan Pels.	De Ziekerliede.
Marcius.	Wouter vander Vorst.	DBeghynhof.
Aprilis.	Jacop Cole.	DBeghynhof.
Mayus.	Jan de Buekeleere.	De Infermerie op Clapdo
Junius.	Heer Jan van Halmale, Riddere.	Slnte-Juliaensgasthuys.
Julius.	Jan vander Byest.	Sinte-Lysbettengasthuy
Augustus.	Jan Wouters.	Sinte-Juliaensgasthuys
September.	Claus Boel.	Sinte-Lysbettengasthuy
October.	Jacop Mannaert.	De Blaeuwen brueders.
November.	Willem van Sompeken.	De Ziekerliede.

le Wet vernyeut was, soe warden de maenden, de godshusen ende de

Vanden Holenvliete totter Borch.	H. Moelenere.
Vanden Cloostere tot Croonenborch.	C. Noot.
Vander Vischmarct totter Assisers torre.	A. Wynricx.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliet.	C. Halmale.
Vander Kypdorppoerten totter Rooy poorten.	G. Vinea.
Vander Rooder poorten totter Slycpoorten.	R. Urssele.
Vander Slycpoorten totten Nyeuwen torre.	Tichelt.
Van Sinte-Jansvliet totten Cloostere.	H. Mechelen.
Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.	Sy. Drake.
Vander Borch totter Vischmarct torre.	Sompeken.
Vander Assisers torre tot Sinte-Jansvliet.	A. List.
Van Croonenborch tot Sinte-Jorys.	L. Urssele.

— 1478.

godshuysen ende de wycken geloot inder manieren navolgende :

Van Croonenborch tot Sinte-Jorys.	
Vander Borcht torre totter Vischmarct torre.	Sy. Draeck.
Vander Slycpoerten totten Nyeuwen torre.	C. Toppaert.
Van Sinte-Jansvliete totten Cloostere.	
Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.	J. Cornelis.
Vander Assyzers torre tot Sinte-Jansvliet.	A. Delft.
Vander Kypdorppoerten totter Royer poerten.	C. Halmale.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliet.	G. Eycke.
Vanden Cloostere tot Croonenborch.	Pauli.
Vanden Holenvliete totter Borch.	G. Vinea.
Vander Vischmarct totter Assyzers torre.	J. Mengiart.
Vander Royer poerten totter Slycpoerten.	Tichelt.

1478 —

December.	Jan Wouters.	tSinte-Juliaensgasthuys.
Januarius.	Willem van Doerne.	Sinte-Juliaensgasthuys.
Februarius.	Peter de Gramme.	De Blauwen brueders.
Marcius.	Heer Jan van Halmale.	De Ziekerliede.
Aprilis.	Jacop Cole.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Mayus.	Willem van Tichelt.	DBeghynhof.
Junius.	Jan de Buekelere.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Julius.	Peter de Hertoge.	De Blauwen broeders.
Augustus.	Jan vander Biest.	DeInfermerieopClapdorp
September.	Reynere van Urssel.	DBeghynhof.
October.	Jan Joes.	DInfermerie op Clapdorp.
November.	Claus Doncker.	De Ziekerliede.

1479 —

Anno LXXIX°, prima Decembris, soe warden de godshuyse ende

December.	Meester Jan Coelghensoene.	De Blau brueders.
Januarius.	Willem van Doerne.	De Blau brueders.
Februarius.	Joes Hoon.	DInfermerie op Clapdorp.
Marcius.	Claus Donckcr.	Sinte-Juliaensgasthuys.
Aprilis.	Jan de Bye.	DBeghynhof.
Mayus.	Peter de Hertoge.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Junius.	Symoen van Pantgate.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Julius.	Jan de Buekeleere.	De Ziekerliede.
Augustus.	Frederic Baers.	De Ziekerliede.
September.	Gheerd van Eyck.	Sinte-Juliaensgasthuys.
October	Reyneere van Ursseie.	DInfermerie op Clapdorp.
November.	Jan vander Biest.	DBeghynhof.

— 1479.

Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.	H. Mechelen.
Vander Assisers torre tot Sinte-Jansvliete.	C. Halmale.
Vander Slycporten totten Nieuwen torre.	Mannaert.
Van Cronenborch tot Sinte-Jorys.	
Vanden Clooster tot Cronenborch.	
Van Sinte-Jansvliete toten Clooster.	G. Eyke.
Vander Borch totter Vischmarct torre.	J. Pels.
Vander Kypdorpporten totter Rooder porten.	C. Noot.
Vander Roder porten totten Slycporten.	W. Ghys.
Vanden Nieuwen torre totten Holenvliete.	A. Delft.
Vander Vischmarct torre totter Assisers torre.	G. de Vinea.
Den Holenvliet totter Borch.	C. Boel.

— 1480.

wycken geloot :

Vander Slycpoerten totten Nyeuwen torre.	G. Vinea.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliete.	C. Halmale.
Vanden Cloostere tot Cronenborch.	
Van Sinte-Jansvliet totten Cloostere.	Jacop Mannaerts.
Vander Rooder poorten totter Slycpoerten.	Heer Jan van Halmale.
Van Croonenborch tot Sinte-Jorys.	Jan Wouters.
Den Holenvliet totter Borch.	Jan Joes.
Vander Vischmerct torre totter Assisers torre.	Melchior de Schermere.
Vander Assisers torre tot Sinte-Jansvliet.	
Vander Borch totter Vismerct torre.	L. Urssele.
Vander Kypdorppoorten totter Rooder poerten.	A. Delft.
Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.	

1480 —

Anno XIIII[c] LXXX, prima Decembris, soe warden de godshuyse ende

December.	Joos Hoen.	DInfermerie op Clapdorp.
Januarius.	Henric vander Moelen.	Sinte-Juliaensgasthuys.
Februarius.	Jan de Bye.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Martius.	Jan Joes.	DInfermerie op Clapdorp.
Aprilis.	Willem van Sompeken.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Mayus.	Aerd Schoyte.	De Ziekerliede.
Junius.	Adriaen Gheerds.	DBeghynhof.
Julius.	Reyneere van Urssele.	Sinte-Juliaensgasthuys.
Augustus.	Symon van Pantgate.	DBeghynhof.
September.	Heer Jan van Halmale.	De Blau brueders.
October.	Walraven Drake.	De Blau brueders.
November.	Adriaen van Delft.	De Ziekerliede.

1481 —

Anno XIIII[c] LXXXI, ultima Novembris, soe warden de godshuysen

December.	Meester Jan Coelghensone.	DBeghynhof.
Januarius.	Adriaen Gheerds.	
Februarius.	Jan Joes.	De Blau brueders.
Martius.	Henric vander Moelen.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Aprilis.	Meester Claus de Schermere.	DInfermerie op Clapdorp.
Mayus.	Jan de Bye.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Junius.	Peter de Gramme.	Sinte-Juliaensgasthuys.
Julius.	Meester Willem vander Heyden.	De Ziekerliede.
Augustus.	Reyneere van Urssele.	De Ziekerliede.
September.	Aerd van Beneden.	De Blau brueders.
October.	Jan Wouters.	DInfermerie op Clapdorp.
November.	Heer Jan van Ymmersseele.	Sinte-Juliaensgasthuys.

— 1481.

wycken geloot :

Vander Slycpoerten totten Nyeuwen torre.	Baers.
Vander Kypdorppoerten totter Rooder poerten.	Schermere.
Vander Rooder poorten totter Slycpoerten.	Biest.
Vander Vischmerct torre totter Assisers torre.	Baers.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliete.	C. Halmale.
Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.	P. Hertoghe.
Vander Assisers torre tot Sinte-Jansvliet.	C. Boel.
Vander Borch totter Vischmerct torre.	G. Vinea.
Vanden Cloostere tot Croonenborch.	P. Gramme.
Van Croonenborch tot Sinte-Jorys.	P. Werve.
De Holenvliet totter Borch.	C. Noot.
Van Sinte-Jansvliet totten Cloostere.	J. Wouters.

— 1482.

maenden ende wycken geloot :

Van Croonenborch tot Sinte-Jorys.	A. Delft.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliet.	Jan vander Biest.
Vander Kypdorppoerten totter Rooyer poorten.	Frederick Baers.
Vander Slycpoerten totten Nyeuwen torre.	P. Werve.
Vander Rooder poorten totter Slycpoerten.	C. Halmale.
Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.	Heer Jan van Haimale.
Van Sinte-Jansvliet totten Cloostere.	Sy Pantgat.
Den Holenvliet totter Borch.	Joes Hoon.
Vander Borch totter Vischmarct torre.	G. Vinea.
Vander Assisers torre tot Sinte-Jansvliet.	E. Noot.
Vander Vischmarct torre totter Assisers torre.	Peter de Hertoge.
Vanden Cloostere tot Croonenborch.	

1482 —

Anno XIIII^c LXXXII, prima Decembris, soe warden de godshuyse,

December.	Henric van Mechelen.	De Ziekerliede.
Januarius.	Peter de Gramme.	Sinte-Juliaensgasthuys.
Februarius.	Joes Hoen.	Sinte-Lysbettengasthuys.
Martius.	Heer Jan van Bloys.	DInfermerie op Clapdorp.
Aprilis.	Aerd van Beneden.	De Ziekerliede.
Mayus.	Meester Claus de Schermere.	DBeghynhof.
Junius.	Jan vander Biest.	DInfermerie op Clapdorp.
Julius.	Lodewyc van Ranst.	De Blau brueders.
Augustus.	Pauwels de Man.	DBeghynhof.
September.	Meester Willem vander Heyden.	Sinte-Juliaensgasthuys.
October.	Jan Wouters.	Sinte-Lysbettengasthuys
November.	Heer Jan van Ymmersseele.	De Blau brueders.

1483 -

Anno XIIII^c LXXXIII, IIII^a Januarii, soe warden de godshuyse, maende

December.	Jan vanden Kerchove.	Sinte-Juliaensgasthuys.
Januarius.	Heer Wouter van Liere.	DBeghynhof.
Februarius.	Pauwels de Man.	DBeghynhof.
Marcius.	Joes Hoon.	Sinte-Lysbettengasthuys
Aprilis.	Heer Jan van Ymmerseele.	DInfermerie op Clapdorp
Mayus.	Jacop vanden Wyngaerde.	De Blau brueders.
Junius.	Peter vanden Werve.	De Blau brueders
Julius.	Jan de Bye.	De Ziekerliede.
Augustus.	Jan Wouters.	Sinte-Lysbettengasthuys
September.	Symon van Pantgate.	DInfermerie op Clapdorp
October.	Heer Jan van Halmale	De Ziekerliede.
November.	Willem van Tichelt.	Sinte-Juliaensgasthuys.

Nota dat Jacop vanden Wyngaerde ende Joes Hoons huer wycken

– 1483.

aenden ende wycken geloot :

Vander Rooder poerten totter Slycpoerten.	G. Vinea.
Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.	S. Pantgate.
Vander Kypdorppoerten totter Rooder poerten.	Jan Joes.
Van Croonenborch tot Sinte-Jorys.	H. vander Moelen.
Vander Slycpoerten totten Nyeuwen torre.	Adriaen Gheerds.
Van Sinte-Jansvliet totten Cloostere.	C. Halmale.
Vanden Holenvliet totter Borch.	Jan de Bye.
Vanden Cloostere tot Croonenborch.	P. Werve.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliet.	Tichelt.
Vander Vischmarct totter Assisers torre.	Heer Jan van Halmale.
Vander Assisers torre tot Sinte-Jansvliet.	Peter de Hertoghe.
Vander Borch totter Vischmarct torre.	A. Delft.

– 1484.

nde wycken geloot :

Vander Slycpoerten totten Nyeuwen torre.	J. Byest.
Vander Vischmarct torre totter Assisers torre.	C. Halmale.
Vanden Cloostere tot Croonenborch,	A. Beneden.
Van Kypdorp totter Rooder poerten.	W. Heyden.
Van Sinte-Jorys tot Kypdorp.	A. Delft.
Vanden Nyeuwen torre totten Holenvliete.	L. Ranst.
Vander Rooy poerten totter Slycpoerten.	G. Vinea.
Vanden Holevliet totter Borch.	A. Gheerds.
Van Croonenborch tot Sinte-Jorys	P. Hertoghe.
Vander Borch totter Vischmarct torre.	P. Gramme.
Vander Assisers torre tot Sint-Jansvliet.	R. Urssele.
Van Sinte-Jansvliet totten Cloostere.	J. Meyngiaert.

emangelt hebben.

Vanden Zeenscepenen tAntwerpen.

Het es overdragen ende geordineert biden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Oud-Scepenen tAntwerpen dat men van nu voerdane, jaerlicx na Sinte-Andriesdach, veranderen ende vernyeuwen sal de Wet vander Zeenten (1) alhier, in deser manieren, te wetene, dat men dan afstellen sal twee vanden Scepenen oft Oud-Scepenen ende twee vanden porteren oft ambachtslieden, ende dat men dan alsoe vele andere vanden Scepenen, Oud-Scepenen, porteren ende ambachtslieden wederomme in die stede kiesen ende stellen sal, alsoe dat alle jaere inder manieren voers. deen derdendeel vander Wet voers. verandert ende vernyeut sal worden. Dit wart aldus bevolen inder stad register gestelt te wordene, den XXIII[en] dach van Meerte XIIII[c] LXXV jaere, my daerby synde.

BOYDENS.

Achtervolgende deser ordinancien warden ten jare ende dage voers. genoemt ende gecoren Zeentscepenen vanden jaere voergenoempt. Inden yersten....

In nomine Domini, Amen.

Anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono, decima die mensis Decembris, Soe quamen voir Amman ende Scepenen hierna bescrevenen Jouffrouwe Kateline Ledenaerts, Jan Ledenaerts, Jouffrouwe Agneese Ledenaerts, Peter de Kremere, inden name van Margrieten Ledenaerts. zynre huysvrouwen, als erfgenamen van Margrieten sBesten, Henrick Ledenaerts wittich wyf was, zaliger gedachten, alsoe zy zeyden, etc. ende hebben borge gestelt de persoenen hierna bescreven, te wetene Wisse Henricxsone, voir Katelinen voirs., Aerde Tielman voir Janne Ledenaert voirs., Peteren Tielman voir Peteren den Kremere ende Godevaert Mens voir Agneesen Ledenaerts, om int sterfhuys der voirs. Margrieten sBesten te geldene dat zy schuldich zyn te geldene, ende te deylene dat zy schuldich zyn te deylene na der stad recht, present hodie loco Ammanni Willem Drake ende MeesterWillem vander Heyden, Scepenen.

TAVERIEN.

---

(1) Zie over de Seyntschepenen de *Costumen van Antwerpen*, blz. 21 der uitgave van 1582.

Vuytsprake vuyt crachte van sekere voergaende compromis.

Alsoe zekere questien ende gescillen geresen ende opverstaen waeren tusschen Godevairt vander Dilfft, (1) Walravenszone vander Dilfft, ten eender zyden, ende Jouffrouwe Katlinen, wittige dochtere Jans Zutens, dair moeder af was Jouffrouw Beatris vander Dilfft, met Peeteren Robeel, hueren wettigen man ende momboere, ter andere zyden, oirspronck nemende omme der goeden ende versterfenissen wille van erven, van eygenen, van leenen ende van have, ruerende ende onruerende, welkerande die zyn oft bevonden mogen worden, als van wilen Vrouwe Gheertruyden vander Dilfft, Vrouwe van Borchvliete, dair vader af was Her Godevairt vander Dilft, Riddere, toecomen, bleven, achtergelaten ende verstorven, ende insgelycx jegens ennige vander maescap vander Dilfft vercregen mogen zyn ende des dairvuyt spruten mach, dairinne de voirs. Jouffrouwe Katline voer hairselven ende van wegen Peeters Rutens, huers bruers saliger gedachten, gerecht oft meynen mochte gerecht te zyne als wittich oyr van Jouffrouwe Beatrys vander Dilfft, huerder moeder, wettighe zuster, alsoe zy seide, vanden voirs. Her Godevairde, Riddere, ende moye vander voirs. Vrouwen Geertruyden, dairop de voirs. goede, alsoe zy meynde, eensdeels verstorven waeren, hoewel dat wilen Walraven vander Dilfft de possessie vanden selven goeden aengenomen hadde met grooten onrechte ende naderhant eensdeels vercocht ende opgedragen ennigen anderen vande mascapen vander Dilfft, alsoe zy seyden, van welken goiden ende versterffenissen gelyc voirs. is ende voirtane van allen anderen actien, heysschen, toeseggen ende gebreken als de voirs. Jouffrouwe Katline ennichsins hebben mochte tot Godevairde vander Dilfft, wettighe zone Walravens vander Dilfft, ende totten goeden ende versterffenissen voirs. oft tot ennigen goiden vercregen jegens ennige vander maescap vander Dilfft ende van des dairvuyt spruten mach, het waere met brieven oft buyten brieven, van al tal, niet vut-

(1) Het geslacht van der Dilft vormde een der aanzienlijkste Antwerpsche familiën; men denkt dat zijn naam voortkomt van de *dilf* bij de Burcht van Antwerpen. Naar zijn wapenschild zou het waarschijnlijk verwantschapt zijn met de Heeren van Breda en van Schooten.

gesceiden, totten dage toe van huden, de voirs. Peeter Robeel pro se et nomine prædictæ suæ uxoris, quam suscepit, ter eender, ende de voirgenoempde Godevairt vander Dilfft, Walravenssone, ter ander zyden, hen gekeert ende gesubmitteert hadden inder vuytspraken van Meester Fransois vander Dilfft ende Wouteren Breem van des voirs. Godevairts wegen ende van Janne Robeel ende Jan Doncker, vander voirs. Jouffrouwen Katlinen wegen dairtoe gebeden ende gecoren, behoudelic dat de vier seggers voirs., opdat zy in desen discordeerden, huer gescil brengen souden by eenen overman die zy dairtoe nemen zouden, ende zo wes biden seggeren oft biden overman voirs. in desen vuytgesproken soude werden, dat zy te beiden zyden dat van weerden te houden souden, op zekere peynen, voirwaird enende geloften na vutwysene eens Scepenenbriefs van Antwerpen, die dat alsoe clairlic inhielt ende begrepen hadde, welke compromis, voirwairden ende geloften de voirs. Jouffrouwe Katline naderhant met eenen vremden momboer hoer gelevert metten rechte, by consente vanden voirs. Peeteren, hueren man, geloift heeft ende geloifde tallen dagen goet, vast, gestentich ende van weerden te houdene, met eenen anderen Scepenenbrief van Antwerpen, opten peynen inden voirs. compromisse begrepen. Ende het zo zy dat omme deselve gescillen ende discoorden met goeden gevoege ende vriendeliken middele ter neder te leggene, de vier seggers byeen zynde zo verre dairinne gesproken hebben alsdat de seggers (1) vander voirs. Jouffrouwe Katlinen Rutens voer alle trecht ende gesach dat zy voer hair selven ende inden name van Peeteren Rutens, hueren brueder saliger gedachten, soude hebben moigen totten voirs. Godevairde oft ennige vanden goiden ende versterffenissen voirs. vercregen jegens ennige vander maesscap vander Delfft ende van des daervut spruten mach ; van al tal geseit hebben ten slote, wairt dat deselve Godevairt by sinen seggers hen tot behoif derselver Jouffrouwen Katlinen dairvoere bieden ende gheven wouden hondert ende vyftich croonen, dat zy alsdan gheenen overman behoeven en souden. Dairop de seggers vanden voirs. Godevairt ten utersten ende ten slote, niet van rechtswegen, mer omme allen onlust ende moyte te scuwene ende oft

(1) Scheidslieden.

ennige versuymte voirmails dairinne geschiet mochte wesen, des zy niet geweten en connen, ende omme eenyegelicx ziele ende consciencie dairaf tontlastene, voer alle tselve recht ende gesach, gelyc voirs. is, geboden hebben gehadt hondert croonen, sonder meer oft voirder dairvoere te willen gevene, soeen hebben de segxluden vander voirs. Jouffrouwe Katlinen dat alsoe niet willen aennemen. Mitz denwelken de vier segxlude voirs. die punte van gescille boven verclairt overbracht hebben eendrachtelyc Meesteren Willeme van Taverien (1), als overman by hen dairtoe gecoren, omme van desen ende van al een uterlike sententie arbitrael ende vutsprake geraemt, ghemaict ende den partien voirs. vutgesproken ende gegeven te wordene. Ende alsoe Meester Willem voirs. als overman, ter begeerten van beiden partien, eenerstelyc heeft hoiren spreken de segxluden van beiden zyden ende rypelyc gelet op tghene des zy zoe met gescriffte zoe metten mont hem overgeven ende verclairt hebben, Soe eest dat, naest Gode ten vorsten, Willem vander Taverien voirs., als overman, inder saken, questien ende gescillen voergeruert tusschen den voirs. partien te beiden zyden vutgesproken heeft ende gepronuncieert, vutsprack ende verclaerde voir een seggen als overman tghene des hierna volght :

Inden yersten, dat de voirs. Godevairt vander Dilfft, Walravenssone, der voirs. Jouffrouwen Katlinen Rutens oft den hebber der letteren met eenen Scepenenbrief van Antwerpen bekennen sal sculdich zynde de somme van hondert ende twintich croonen prout communiter, te geldene ende te betalene tot alsulcken terminen ende dagen als de voirs. vier segxluden dairaf eendrachtelic overcomen ende gesloten waren, te wetene een sestendeel bynnen den genechte ; item noch een sestendeel tSente-Jansmisse naistcomende ; item dander derdendeel te Bamisse dair naistvolgende, ende tderde ende dleste derdendeel in die Sincxenmerct van Antwerpen dair navolgende. Ende dairvoere sal deselve Godevaert verbinden hem selven ende alle zyn goiden, oft derselver Jouffrouwen Katlinen ander vasticheit setten dair zy wel mede verwairt ende versekert zyn moige, behoudelyck dien oft

(1) Deze voorname rechtsgeleerde was alsdan Secretaris van Antwerpen.

de voirs. Godevaert derselver Jouffrouwen Katlinen vore datum deser vutspraken ennige penningen hierop geleent hadde oft doen leenen, dat hem die corten selen aen dierste payen die verschinen selen, ende mitz desen soe sal de voirs. Jouffrouwe Katline met hueren man ende momboeren voer hair selven ende inden name van Peeteren hueren dooden brueder, die zy geloven sal te vervangene, opdat hy voer datum deser vutspraken aflivich worden is sonder wettich oyr van zinen properen live comen zynde levende achter hem te latene, bekennen dat de voirs. Godevairt Walravenssone vander Dilfft hair wel ende volcomelic vernueght, gecontenteert, gepayt ende al voldaen heeft van alle alsulken goeden ende versterffenissen van haven, vande erve, van leenen, ruerende ende onruerende, welkerande die wesen moigen etc., als hair denselven Peeteren, hueren brueder, zinen oyr ende nacomelingen zaliger gedachten, als wittich oyr van Jouffrouwe Beatryse vander Dilfft ennichsins toecomen, bleven ende verstorven mogen zyn van saliger gedachten Vrouwen Geertruyt vander Dilfft, Vrouwe van Borchvliet, ende van hueren voirvoirderen ende nacomelingen vander Dilfft, ende insgelycx van allen den goiden die ennichsins tegen enige vander maesscap vander Dilfft vercregen moigen syn ende van des dair vutspruten mach, dairinne zy de voirs. Peeter, hair brueder, zyn oyr oft nacomelingen saliger gedachten gerecht mochten zyn, ende voirdane van allen anderen actien, heysschen, toeseggen ende gebreken als zy metten selven Peeteren, haeren brueder, zynen oyr ende nacomelingen, saliger gedenckenissen, ennichsins hebben mochte totten voirs. goiden, het waere met brieven oft buten brieven, van al tal, niet vutgesceiden, totten dage toe van huden, sceldende dairaf denselven Godevairde, sinen vorders ende nacomelingen, ende alle deghene die jegens enighe vander maesscap vander Dilfft ennige goiden gecreghen hebben clairlike quite ende allen anderen des quitantie behoevende, gelovende in goider trouwen hier en boven totten voirs. goiden ende versterffenissen nemmermeer te spreken noch te talen, in enniger manieren, opte peynen ende verbuerten inden voirs. compromisse begrepen, tociens quociens, ende dairvoere sal sy verbinden hair selven ende alle huer goiden, ruerende ende onruerende, etc. Welke

quitancie de voirs. Jouffrouwe Katline ende tutores terstont den voirs. Godevairde tot zynder cost verliden sal voir Scepenen van Antwerpen, ende opdat hy daeraf quitancie begeerde voer Heeren ende voer Hof oft voer ennigen anderen gerichten, gheestelyc oft weerlic, oft voer Notaris ende getugen, in vormen van testamente oft anderssins, in enniger manieren, die sal zy cum tutore hem altyt verliden op sinen cost bynnen zesse weken nadat zy des versocht sal wesen. Voirtane want die vier segxlieden voirs. den voirgenoempden overman overbracht hebben dat partien aen beiden zyden dairinne geconsenteert hebben, want dat de voirs. Peeter, Jan Rutens zoene, brueder vander voirs. Joncfrouwe Katlinen oft wittich oyr van zynen live comen zynde in toecomenden tyden bynnen lants quamen ende niet tevreden en waeren van tghene des Jouffrouwe Katline voirs. hierinne gedaen hadde met den voirs. Godevaerde, omme der voirs. goiden wille oft denghenen diese van hem oft van sinen voirvorderen gecregen ende overgenomen hebben, ennigen stoot, hinder oft letsel daden, dat in dien gevalle de voirs. Jouffrouwe Katline sal staen met Peeteren, hueren brueder, oft met zynen wittigen oyr, op hair goet recht inden selven staet dair zy inne stont voer datum deser submissien, behoudelyck dien dat de voirs. Jouffrouwe Katline met den voirs. Peeteren, hueren man, alsdan den voirs. Godevairde sal moeten overleggen alsulcke sommen van penningen als hy dairop ontfangen sal hebben, tot sulcker dagen als doverman daerinne ramen ende ordineren soude, ende alsulcken vesticheit dairaf doen als nader stadt recht behoiren soude, Soe heeft de voirgenoempde overman, omme dit te besorgene, hierop vutgesproken ende diffinieert wairt dat Peeter Jan Rutens voirs. oft wittich oyr van zynen live comen zynde namails te lande quame ende niet tevreden en wilde zyn metten voirs. vutcoep ende quytsceldinge der voirs. goiden bider voirs. Jouffrouwen Katlinen gedaen inder manieren voirs., soe sal de voirs. Jouffrouwe Katline in dien gevalle alsdan bynnen XIIII dagen naistcomende, biden overman verclairt alsoe voirs. is, de voirs. somme oft alsoe vele als zy dairaf ingehaven hadde den voirs. Godevairde moeten opleggen ende betalen. Ende dairaf zoe sal zy cum tutore denselven Godevairde terstont verliden Scepenenbrieve van

Antwerpen ende hem dairinne setten alsulken vasticheyt dair hy nader stadt recht van Antwerpen wel aen versekert ende verwairt bliven moge tallen dagen, het en waere dat de voirs. partien van sinne waeren tvoirs. consent te laten varene, ende dat de voirs. Jouffrouwe Katline met hueren voirs. man ende momboere inder voirs. quitantie geloven woude den voirs. Peeteren, hueren brueder, ende zyn wettich oyr, opdat zy leefden, te vervangene van al ende setten dairaf denselven Godevairde voer hem selven ende tot behoef van allen anderen des quitancie behoevende goiden vasten zeker ende borge dair zy hem aen verrichten soude moigen, opdat hem oft ennige vande voirs. goiden oft den besitteren derselver hierenboven ennigen hinder, scade oft achterdeel aengedaen worde byden voirs. Peeteren, hueren brueder, oft sinen wettigen oyr ende nacomelinghen voirs., in welken gevalle de voirs. Godevairt derselver Jouffrouwen Katlinen sal bekennen sculdich zynde totter voirs. sommen de somme van vyftich scilde eens, verschinende tot sulken dage als de voirs. yerste somme verschinen sal. Ende hieraf sullen de voirs. partien hueren kuer hebben tusschen dit ende morgen noene ende mitz desen zoe selen de voirs. partien vereffent, verleken ende wel gescheiden zyn ende bliven van allen den gescillen, goiden ende versterffenissen voirs., ende zoe wie hiertegen dade, dat soude wesen alsoe dicke ende menichwerven als dat geviele, opte peyne van hondert gouden leeuwen inden voirs. compromisse begrepen te verbuerne vanden genen die hiertegen dade, een helfft dairaf tot behoef Ons Genedichs Heeren tsHertogen van Brabant ende dander helfft totter partien behoif die tseggen onderhielde, blivende nochtans tvoirs. seggen in zynder geheelder ende volcomender macht. Ende oft hierinne namails enige duysternisse geviele die nairder behoefde verclairt te zyne, dairinne heeft de voirs. Meester Willem altyt als overman behouden zyne interpretacie ende verclaeren. Ende ter beden ende begeerten van beiden partien zo wairt geconsenteert biden Heeren Bourgermeesteren, Scepenen ende Raide dat men dese vutsprake soude stellen inder stadt register tot ewiger gedenckenisse der dinghen voirs. Actum anno XIIII^{c} LIX°.

TAVERIEN.

7 Maart 1459.

Rakende het particulier geschil tusschen Henrick Hoop ende Hans Cuylen.

Int jair Ons Heeren XIIII^c ende LIX, opten sevensten dach in Meerte, ter ernstiger beden van Hanze Cuyle, ter eender ende Henric Hope, ter andere zyden, zoe consenteerden de Heeren Bourgermeestren, Scepenen ende Raide dat men dese nabescreven twee copien, beide geconfirmeert ende gesubscribeert met des voirgenoempden Hansens hantgescriffte, soude van woirde te woirde oversetten inder stadt register.

Deerste copie.

Eerbaere, wyze ende Voirsienge Heeren, Soe sal u wel kenlic is vander supplicatien die Hans Cuyle sande int jair LIII voer Paesschen, die ghy Henric Hoop voortsande XVII in April, omme dat hy hem beraden soude ende u Heeren een antworde dairop gheven, welke supplicatie inhout van woride te woirde alsoe hierna gescreven staet:

Openbair ghevet te kennen Jan Cuyle allen denghenen die desen brief zien, hoiren oft lesen, hoe dat hy dieneere was Heinrick Hoops, zoedat Heinrick, overmids zyne goedertierentheit, gheerne eenen goiden man gemaket hadde van hem, oic rycker dan hy was, hadde hy hemselven goet gegonnen ende hem gepynt wel te wachten dat gelt ende goet dat hem Heinrick in handen gedaen hadde, vanden welken by hem vranck bewys dede, doen Henric voirs. rekeninge van hem begeerde in achterdeele meer dan XVIII^c Rynsche guldenen, vanden welken Heinrick hem quytschault IIII^c gulden, zoe dat Hans hem bleef schuldich XIIII^c Rynsche guldenen, vanden welken de voirs. Jan Heinricke eenen brief gaf van zynre handt onder zyn signet.

Geminde Heeren ende voort alle goede mannen, soe ben ic Jan Cuyle naderhant gecomen ende hebbe misgeset jegens den voirs. Heinrick mynen meester in forme van rechte my des briefs te verwerende, meenende hem niet sculdich tzyne,

int welke ic groot on recht hebbe voirGode ende voerde weerelt ende voer allen goeden mannen, ende hebbe dat gedaen al vuyt joncheiden ende vuyt heeter roeckeloosheiden ende vuyt haestigen onberadenen moede ende by quader informatien byden ghenen dair ic mede te raide ghinc. Hadde ic yemant vroeder te raide gegaen, het en waere my niet van noode des my nu van noode es. God betert.

Hieromme biddic Gode van Hemelrycke ende zynre Gebenedider Moeder omme genade ende alle Gods lieve heylegen dat zy voir my bidden ende voort u, Lieve ende Geminde Heeren ende alle goede mannen, dat ghy voor my wilt bidden Henrick Hoop dat hy my vergeven wille dese groote mesdaet ende last dair ic hem innegebracht hebbe, want ic gheen recht noch reden dairtoe gehadt en hebbe in gheenre manieren, mair ic hebbe hem groot fortsse, gewelt ende onrecht gedaen ende des zoo sal ic hem wederomme zoevele eeren doen tot allen plaetssen dair ic comen sal, als ic hem hierin onneeren gedaen hebbe.

Voirt zoe kenne ic de rekeninge goet ende rechtveerdich die de stadt vuyt bevel ende begeerte van Onsen Genedigen Heere van Bourgoendien makede, ende die hy ende ick makede, ende ic houdtse van weerden. Item voirt kenne ic dat ic noyt zyn geselle en was in gheenre saken oft in coopmanscap, maer puerlic zyn knecht, ende oick dat ic noyt van Henrick en hadde yet te doene oft te laten anders dan dat hy dat huys te Brugge te reken ende te coopen, ende hebbe ic ennige brieve oft yement van mynen wegen onder daer Heinrick mede gelaten es oft te stade comen moegen, die sal ic hem mynlic ende gheerne overgeven hier voere Scepenen ende oic te Brugge voir Scepenen. Ende ic kenne Heinrick Hoop sculdich zynde XIIII^c Rynsche guldenen ende ic dancke hem zeer der goedertierenheit ende quytscheldinge vanden IIII^c guldenen zoe voirs. is, ende geve my sculdich in allen saken. Ende ic bidde doir God ende doir genade ende door die bittere doot die God van Hemelryck starf voer ons allen inder galgen des cruysen, opten Goiden Vrydach, dat hy my dese mesdaet vergeven wille ende my dagen geven ende in genaden nemen. Ende ic bidde u, Heeren, zeer mynlic omme Gods-

wille, ende alle goeden mannen, dat ghy voer my bidden wilt. Ic sal hem oervrede doen ende voirt borge stellen, goede mannen, die voir my geloeven selen dat ic noch die myne hem noch den sinen niet te mesdoene, aen live noch aen goide, in gheenre manieren. Dat kenne God Almachtich, die alle herten weet ende ons allen sparen moete ten desen onsen zunden (1). Amen.

Op dese voirs. supplicatie maicte Heinrick Hoop zyn antwoirde ende gaf u dat weder over in gescrifte opten VI[ten] dach van Meye int jair LIIII nae Paesschen, ten slote als Hans volbracht hadde, soe hy selve bekende ende pretendeerde in zynre supplicatien voirs. ende tgheent dat Henric dairop begeerde in zynre antwoirden, soe woude Heinric byder scult die hem Hans sculdich is doen van dach te geven ende oervrede ende borgen van Hansen nemen ende genade bewysen, soe u, Eerbaere Heeren ende andere goide mannen, redelic soude duncken ende Heinrick moegelic weere te doene, behoudelic dat Heinrick wel bewairt worde metten borgen voere hem ende zynen vrienden ende voere alle dieghene die hen der saken gemoeyt hebben van Henricx weghen.

Eerbaere, Lieve Heeren, Dus heeft Hans Cuyle die saeke laten steken ende gheene borge bygebracht, zoe hy sculdich is van doen na inhout eenre sauvegarden die Onse Genedige Heere van Bourgoengnen den voirs. Henrick Hoop gegeven heeft, mair Hans Cuyle heeft zonderlinge eenen anderen wech gesocht ende heeft Heinricke voere U, Heeren, doen gebieden ende hem metten rechte aengesproken, seggende dat hem geseeght zy dat Heinrick Hoop hem soude quytgeschouden hebben van sulker scult dair hy voere gevangen lage van al tot al, daer Heinric dat kennen woude wel int goede ende dair Heinrick des niet kennen woude, soe woude Hans den voirs. Henrick dairover tuygen, zoe goet als hy des bedrofte, wel aensprake van quytsceldinge, des hem Henrick niet en kende noch toe en stande, maer Henrick gaf wonder dat Hans sulke sake voort stelde, met meer worden

(1) Zie over de *Oorvrede* de *Rechten ende Costumen van Antwerpen*, uitgave van 1582, kap. XVIII, blz. 50.

dairtoe dienende, des gheen noot en is al te verhalen, want u, Heeren, dat wel kenlick is.

Dus es Hans Cuyle nu op Onser-Liever-Vrouwenavont Conceptio lestleden gecomen by U, Heeren, ende byden Ouderlieden vander Duytscher Hansen, in presencien van Henrick Hoop, ende heeft u, Heeren, ende den Ouderlieden te voete gevallen om genade te vercrygen van sulker scult ende zake dair hy dus lenge omme gevangen hadde gelegen jegens den voors. Henrick Hoop etc. Dairop dat Heinrick antwoirde ende seide dat hy in rechter bedwange stonde zoe voirs. is, ende Heinrick en woude tot der genaden niet antwoirden voir dat Hans Cuyle seggen zoude oft hy die aensprake op Henrick, zoe voirs. is, vervolgen woude oft nederleggen. Dus wart Hans Cuyle met sinen vryen wille zoe beraden ende leyde die aensprake neder ende bat noch om genade. Daerop dat Heinrick voer U, Heeren, thoende die obligatie die Hans Cuyle den voirs. Heinric gegeven ende gescreven heeft opdie XIIII[c] Rynsche guldenen ende noch eenen brief van u, Heeren, onder der stadt zegel, geconfirmeert van Onsen Genadigen Heere onder zynen grooten zegele op die rekeninge, ende dairtoe een copie van eenre supplicatien die Jan Cuyle u, Heeren, gesonden hadde, dairinne dat Hans zyne mesdaet bekende zoe voers. is. Welke obligatie ende twee brieven die gelesen ende gethoeget worden voere Hans Cuyle ende hem gevraget wat hy dairtoe seggen woude, daerop antworde Hans Cuyle ten slote ende bekende dat die saken zoe geschiet waeren ende gaf hem sculdich in allen saken ende bat U, Heeren, ende den Ouderluyden dat ghy voer hem bidden woudt dat hy genade aen Heinricke mochte gecrigen, soe ghy gedaen hebdt. Dus zoe heeft Heinrick Hoop, omme Gods wille ende omme Uwer Heeren ende der Ouderlieden bede wille, noch geconsenteert dat Hans Cuyle noch volbrachte met der oervrede, zoe Henrick hem te anderen tyden gepresenteert heeft zoe voirs is. Dat gedaen zynde, zoe woude Henrick noch byder scult doen by u, Heeren vander stadt, allet dat u redelic souden duncken ende Heinric moegelic waere te doene. Dairop seide Hans dat hy hier gheene borgen zoude konnen hebben, want hy hier vremde waere, ende bat omme genade oft met ennigen anderen wech te vinden, mochte dair Heinrick aen tevreden woude zyn.

Daerop dat Heinric omme Gods wille ende ter beden van U, Heeren, ende der Ouderluyden zyn beraet heeft genomen omme U, Heeren, een antwoirde dairop te geven. Ende aldus geteykent : DE PALUDE (1). (*Is geschiet*).

Condt ende kenlic zý eenenyegelycken die dese cedel zullen zien oft hoeren lesen ende sunderlic U, Eerbaeren Voirsienige ende Wysen Heeren den Schoutet, Bourgermeesteren, Scepenen ende Raide der goider stadt van Antwerpen, dat alle die poenten die hierin gescreven staen van poente te poente wair zyn ende goet ende rechtveerdich zyn, ende ic, Hans Cuyle, bidde U, Eerbaere Heeren van Antwerpen, Bourgermeesteren, Scepenen ende Raide, dat ghy dese selve poenten als voirs. is, dair Mathias vanden Bruecke zyn hanteeken teynden ende onder geset heeft, alsoe in uwer stadt boeck wilt doen scriven omme ten ewigen over my te tuygen, in kennissen der wairheit dat dese poenten wair zyn soe voirs. is, ende dat ic, Hans Cuyle, dieselve voirs. poenten begere in uwer stadt boeck getekent te hebben. Soe hebbe ic, Hans Cuyle, dit met mynder hant gescreven ende myn signet daironder aen ghedruct int jair Ons Heeren duysent vier hondert ende LVIII, vyf dage in Novembri. (*Is geschiet.*)

TAVERIEN.

Dander copie.

EERBAERE, WYSE ENDE VOIRSIENIGE HEEREN, U wille gelieven te wetene als op die antwoirde die Heinrick Hoop U, Heeren, overbringen soude op die genade die Hans Cuyle, in presencien van U, Heeren, ende der Ouderlieden vander Duytscher Hanzen, begeerende ende biddende was op Onser-Vrouwenavont Conceptio lestleden, daerop es Heinrick beraden dat hys niet gheerne soude willen doen oft laten zou inder saken ten waere by Uwer Heeren raide, omme eenre sauvegarden wille die Onse Genadige Heere van Bourgoengnen den voirs. Heinrick gegeven heeft, dewelke sauvegarde Heinric niet gheerne verminderen noch afgaen

(1) De Vlaamsche naam van den Stadssecretaris *de Palude* is *van den Broecke*. Vergelijk het volgende stuk.

zoude ten waere by raide van U, Heeren, op welken raed de voirs. Heinrick wel genegen is, omme Gods wille ende Uwer Heeren ende der Ouderlieden beede wille, den voirs. Hans Cuyle genade te bewysen, behoudelic dien dat men dair ennigen wech in vinden mach Hans Cuyle zoe te verbinden sonder borgen te setten daer Heinrick Hoop ende zine vrienden ende andere die omme Heinricx wille der sake gemoeyt hebben bewaert mochten zyn.

Dus zoude Heinrick goetduncken, op tverbeteren van U, Heeren, als vander scult van XIIII^c Rynscher guldenen die de voirs. Hans sculdich is na vutwysen der obligatien die Hans den voirs. Heinrick besegelt heeft, dat Hans Cule dairop beloven soude, by sinen eede ende op die peyne die men daerop setten soude, dat hy van alsulker scult als men hem sculdich was doen hy laetst van Brugge scheide, dairop dat hy Heinrick Hoop een gescrifte hevet overgegeven, die namen ende toenamen ende wat elc sculdich is, soe wes hy dairaf inmanen kan, dat sal hy Henricke Hoop overgeven, soe hy dat tot anderen tyden gepresenteert heeft te doene. Item daertoe van allen anderen sculden ende haven die hy heeft ende die hy noch vercrigen mach, met comanscappen, met dienste oft anderssins duegdelic gekregen, dairaf sal hy Heinrick oft denghenen die dat sculdich syn te hebbene gheven op die voirs. scult van XIIII^c Rynscher guldenen alle jaere naestvolgende die helft, tot der tyt dat de voirs. XIIII^c Rynsche guldenen betailt zyn. Behoudelic oic dien dat Hans Cuyl gheen scult heysschen noch manen en sal die tot anderen tyden met Heinricke gerekent ende overgewyst zyn geweest, dair Heinrick scade oft achterdeel af hebben mochte, gelyc dat Hans Cuyle met Kerstiaen van Hofsteden hadde begonnen te doene etc., ende dat Hans Cuyle negheen sake voortstellen sal noch opheffen, met woirden, met werken, met raide, contrarie Heinrick Hoop enden den synen, in gheenen rechte, gheestelic noch weerlic, in gheenre manieren. Item sulke brieven die Hans Cuyle heeft doen maken ende verlyt voere Scepenen van Brugge oft elder op Heinrick ende op Heinricx huys *den Paeuw* oft in wat manieren dat hy die heeft doen maken, dair Heinrick schade by hebben mochte, die sal Hans Cuyl den voirs.

Heinrick Hoop weder overgeven geheel ende al, zonder Heinricx cost ende scade. Item als voere groote scade, schaempte, fortsse ende onrecht die Hans Cuyl Heinricke gedaen heeft, dairvoeren sal Hans Cuyle doen zoe hy selver gepresenteert heeft te doene in zynder supplicatie aen U, Heeren, tanderen tyden gescreven.

Item zoe sal Hans Cuyle aen U, Heeren, begeeren ende bidden als vander hanteringen die hy sach voere U, Heeren, ende den Ouderlieden, op Onser-Vrouwenavont Conceptio lestleden, tusschen hem ende Heinrick Hoop ende dese voirs. punten dat ghy, Heeren, Heinrick Hoop daer gescrifte ende besegeltheit op gheven willen ende Hansen dairinne verbinden dat getrouwelic te houden.

Item sal Hans Cuyle begeeren ende doen bidden aen Onsen Genadigen Heere ende sinen Edelen Raid van Bourgoignen dat die Hans Cuyle ende de zyne daerinne verbinden willen, op lyf ende goeden, oft Hans Cuyle ende de zyne oft yemant van hoeren wegen die contrarie deden ende niet en hielden zoe voirs. is, dat dan Hans Cuyle met die zyne oft yemant van horentwegen dairin mesdadich bevonden woirde, dat die in al Ons Genedigen Heeren land ende steden ende in andere Heeren landen ende steden die omme Ons Genedigen Heeren van Bourgoengnen wille zouden willen doen ende laten, negheene vryheit hebben souden ende bevelen zyne ondersaten etc., zoe strenge ende zoe hoege als dairtoe behoiren soude, datse dat zoe vuytrichten zouden zoe behoirlic waere.

Item desgelycx sal Hans begeeren aenden Hertoge van Brunswyck. Item noch desgelycx aenden Lantgreve van Hessen. Ende als Heinric die brieve heeft vanden voirs. Heeren datse Hans Cuylen dairinne verbonden hebben soe voirs. is, soe wil Heinric Hoop hem laten vuegen zonder borgen te nemen van Hans Cuylen.

Ic, Hans Cuyle, kenne ende lyde dat dit wair is gelyc voirs. staet ende bidde U, Heeren, dat ghy dat oick in uwer stadt boeck wilt doen teekenen ende my voirt wilt doen

teekenen ende my voirt wilt halen voere U, Heeren, dat Heinrick Hoope ende den zynen oirvrede doen moige, ende ic bidde U, Heeren, voirt dat ghy den voirs. Heinrick van dien oirvrede wilt een certificatie geven voirt voir alle Heeren Rechten ende steden dat over my ende over de myne te tuygen.

TAVERIEN.

Copie van eenen brieve bezegelt metter stad zegel van Antwerpen tusschen Hans Cuyl ende Heinrick Hoop.

Allen denghenen die dese letteren zullen zien oft horen lesen, Bourgermeesteren, Scepenen ende Raide der stadt van Antwerpen Saluit ende Vrientscap. Alsoe als over lanck te diversen stonden vele hanteringen geweest zyn tusschen Heinricke Hoop, onse ingesten poirtere, ter eenre zyden, ende Hansen van Gottingen die men heet Cuyl, ter andere, mits der sommen van achtien hondert Rynsche guldenen die de voirs. Hans by tyden, als dienere ende knecht regiment ende bewint hebbende in des voirs. ons poirters grooten ende treffeliken comanscappen ende saken, denselven onsen poirtere van gerekender resten sculdich bleven was ende hem niet en heeft connen betalen, hoewel de voirs. ons portere hem de voirs. somme van achtien hondert Rynsche guldene gemindert ende afgeset hadde op viertien hondert derselver guldenen, sceldende hem dairaf quite de somme van vier hondert guldene voirs., voere welke scult, niettegenstaende den voirs. afslage, de voirgenoempde ons medepoirtere heeft moeten volgen op hem met rechte voere trest van viertien hondert der voirs. guldenen dairinne by virtuten eender obligacien die hem de voirs. Hans dairaf bekent ende besegelt hadde, soeverre op hem procederende als dat deselve Hans, by manissen des Ammants ende wysdomme der Scepenen van Antwerpen, met vonnisse ende met rechte gecondampneert was totter betalinghe der voirs. sommen van viertien hondert Rynsche guldenen, oft des voirgenoempden Heinricx, ons poirters, goeden moet te gecrigene oft dairvoere in hachten te gane, in welker hachten oft gevangenissen de voirs. Hans, by redenen dat hy den voirs. onsen poirtere niet en heeft gecontenteert oft tevreden

gestelt, gevangen is bleven liggende tot opten tydt van nu, denselven onsen poirtere menegerleyde afdragende ende dreygelike worde bynnen middelen tyden dairvuyt ontbiedende, verswarende dairmede zyn sake, om welker worden wille de voirs. ons poirtere altyt begeert heeft, gelyc alsnoch, vanden voirs. Hansen, zynen magen, vrienden ende hulperen in live ende goede versekert te zine. Ende het zy alsoe dat de voirs. Hans, nairder bedacht zynde, naderhant ons overgegeven heeft een supplicacie onder syns selfs hant ende signet, in kennissen der dingen dairinne begrepen, gescreven ende geteekent, ende die wy ter begeerten van beiden partien voirs. hebben int lange doen oversetten van woirde te worde in deser stadt register van Antwerpen, dairinne dat hy bekent zyns selfs onrecht ende Heinricx recht, biddende om dage ende om genade, inhoudende deselve supplicacie genoech in substancien hoe dat hy bekent dat hy voirmails des voirs. ons poirters dienere ende knecht is geweest, in handen hebbende zyn goet ende gelt, dairaf dat hy denselven onsen poirtere inder rekeningen cranck bewys hadde gedaen in achterdeele meer dan achtien hondert Rinscher guldenen, van welker sommen de voirs. ons poirtere hem quytgeschouden hadde vier hondert Rynsch guldenen, alsoe dat hy vanden reste, gedragende viertien Rynsch guldenen, denselven onsen poirtere eenen brief gaf van zynder hant onder zyn signet, welke scult hy den voirs. onsen poirtere alnoch sculdich bleven is, ende dat alsulken rekeninge als die stadt van Antwerpen tanderen tyden gemaict heeft tusschen hem ende den voirs. Heinrick, onsen poirtere, ten bevele Ons Genadichs Hertogen van Bourgoengnen, nair vuytwysen der brieven dairaf wesende, dat die dueghdelic, goet ende rechtverdich zyn, ende dat hy noyt Heinricx geselle en is geweest in gheenderhanden saken oft comanscapen, mer alleen puerlic zyn dienere ende knecht, groot onrecht hebbende dat hy oyt den voirs. Henricke, zynen meester, dese voirs. scult ontkende oft anderssins teghen hem gesproken oft gedaen heeft, dwelc altemale geschiet is geweest vuyt joncheiden, roekeloesheiden ende vuyt hastigen omberadenen moede, byder quader informatien, God betert; danckende denselven zynen meester vander quytsceldingen der voirs. vier hondert Rynsche guldenen, biddende ende

begerende aenden selven, doir die doot die God sterf opten Goeden Vrydach, dat hy hem nemen wille in genade ende vergeven die groote mesdaet, ende dage gheven vander voirs. scult van veertien hondert Rynsche guldenen, presenterende hem ende den sinen goiden vasten oyrvrede te doene ende hem over te gheven alle alsulke brieve, opdat ennige onder hem waeren dair Heinric voirs. mede te laste oft in scade comen mochte, aenroepende zeer oetmoedelic der goeder stadt van Antwerpen ende allen goiden lieden dat zy Heinric Hoop voir hem willen bidden dat hy, omme Gods wille, hem gracie ende genade bewysen woude. Dairop Heinric voirs., omme Goids wille ende ter beden der stadt van Antwerpen, hem consenteerde alsulken genade te doene ende dage te gheven als den Heeren Bourgermeesteren, Scepenen ende Raidt der stadt van Antwerpen mogelic hadde gedocht ende Henrick mogelic weere geweest te doene, opdat hy yerst volbrachte alsulken oyrvreden, borchtochten ende overleveringen van brieven als voere gepresenteert ende gescreven staen. Dwelc hy altemale niet en dede, mer porde denselven Heinrick wederom voir trecht met eender vremder aenspraken, meynende dat hem de voirs. Heinric dese voirs. scult naderhant inder gevangenissen alhier quytgeschouden hadde, dwelc hy altemale dede met grooten onrechte, kennende openbairlic dat alsulken obligacie als hy den voirs. Heinricke gegeven ende gescreven heeft opte viertien hondert Rynsche guldenen voirs., ende noch eenen brief besegelt metter stadt segel van Antwerpen ende geconfirmeert met eener transfixe besegelt metten grooten segele Ons Genedichs Heeren tsHertogen van Bourgoengnen, op die rekeninge die gedaen weert byder stadt van Antwerpen vuyt bevele van Onses Genedichs Heeren voirs. etc., ende dairtoe een supplicacie die hy ons tanderen tiden overgesonden hadde, dairmede de voirs. Hans zyn misdaet hadde bekent, al te samen hier inden register van deser stadt van Antwerpen geregistreert, ende dairtoe alle saken dairinne begrepen dueghdelic na vutwysen derselver alsoe geschiet waeren, vertiende mitz desen der voirs. rechtvorderingen, gevende hem sculdich van alle saken, biddende als voere den voirs. Heinricke ende aenroepende der stadt voirs. ende oic den coopman vander Duytschen Hanzen dair tegenwoirdich wesende, dat zy

hem wilden helpen bidden om gracie ende om genade, met meer worden inder selver supplicatien int lange begrepen, welke supplicacie ondergeteykent is met ons gezwoirens clercx hant : PALUDE. Niettemyn ende alsoe na desen de voirs. Heinrick, om Goids wille ende ter ernstiger beden ende begerten der Alderluyden vander Duytscher Hantzen ende van ons, hem nairder gevoeght heeft den voirgenoempden Hansen een guetelycke antworde met gescrifte over te seynden, in hebbende ten effecte, evenverre de voirs. Hans Cuyle beloven wille by zynder trouwen, eeren ende zekerheiden in gerechter eedtstadt, dat soe wes hy inne gemanen ende gecrigen can van alsulker scult als men hem sculdich bleef doen hy laetst van Brugge schiet, dairaf dat hy den voirs. Heinrick die namen ende toenamen ende wat elck sculdich is met gescrifte heeft overgegeven, dat hy dat den voirs. Heinric altyt, in myndernissen der voirs. viertien hondert Rynsch guldenen, wel ende dueghdelic vuytreiken ende betalen sal, ende dat hy dairtoe van allen anderen sculden ende haven die hy nu heeft ende namails, het zy met coopmanscappen, dienste oft anderssins dueghdelic vercrigen mach, denselven Heinricke geven sal deen helft alle jaeren in myndernissen der voirs. sommen ende alsoe lange tot dat de voirs. viertien hondert Rynsche guldenen vol ende al betaelt sullen zyn, den lesten penninck metten yersten, ende dat hy gheen scult heysschen noch gheene saken voortstellen en sal met raide, met woirden oft met wercken, by hem selven oft by yemant anders van zynder oft hy van yemant anders wegen, in gheesteliken oft weerliken hoven, oft oic buyten gerichte dair de voirs. Heinric scade oft achterdeel af hebben mochte, in enniger manieren. Ende dat hy sonder Henricx cost denselven Henricke overleggen sal alsulken Scepenenbrieve als hy opten selven Heinric ende op zyn huys tot Brugge gestaen, geheeten *den Pauw*, tanderen tyden voer Scepenen van Brugge oft elders, in wat manieren dat zy verleden mach hebben, dair Henric scade by hebben mochte, ende dairtoe denselven Heinric oyrvrede doen in behoirliker vormen, voir hem selen, zinen mannen, magen, hulperen ende den hulperen hulperen (*sic*), wervene ende vercrigene denselven Heinric een consent aende stadt van Antwerpen dat zy hem hair open besegelde brieven van

desen saken willen verleenen, ende doen dairna bidden den Hoegeboeren Duervluchtigh Vorst Onsen Genadigen Heeren den Hertoge van Bourgoengnen ende van Brabant etc. oft zynen Edelen, Hoogen Walsschen Raide van Bourgoignen om een confirmacie vanden voirs. Antwerpschen brieve onder Zynre Genaden segel van Bourgoengnen in behoirlicker vormen geroboreert. Ende dat hy ynsgelycx doen sal aenden Hogeborenen ende Mogenden Vorsten den Hertoge van Bruynswyck ende den Lantgrave van Hessen, om van hen den voirs. Antwerpschen brief geconfirmeert te hebbene inder manieren Onse Genadige Heere de Hertoge van Bourgoengnen ende van Brabant voirs. dat sal hebben gedaen, soe sal Henric voirs., zoewanneer dat hy desen onsen brief besegelt ende geconfirmeert overhebben sal inder maten dat voirs. is, om Gods wille ende ter bede des gemeynen coopmans vander Duytscher Hanze ende van ons, hem vueghen laten vanden voirgenoempden Hanzen Cuyle sonder borch te nemene ende denselven ontslaen vuyter gevangenissen dair hy tot noch toe by crachte van rechte inne ghelegen heeft, inder maten de voirs. antwoirde indt lange dairaf gescreven ondergetcykent ende geapprobeert metten hantgescrifte Hanzens voirs. ende dairaf wy ten versueke ons voirs. porters ende Hanzens voirgenoempt de copie van woirde te woirde inder voirs. stadt register van Antwerpen hebben doen stellen, dat clairliken inhout ende begrepen heeft, van welker antwoirden de voirs. Hans hem zunderlinge bedanckende is geweest, begerende dairaf voir ons te commen ende te doene al tgheent des Heinric voirs. aender selver antwoirden hem, om Goids wille ende ter bede des gemeynen coopmans vander Duytscher Hanze ende van ons, in gerechter gracien toegegeven heeft, als wy verstonden. Soe doen wy u allen te weten ende elken van u besundere dat, navolgende desen, opten dach van heden, voir ons comen is opten raithuyse de voirs. Hans van Goetingen, die men heet Cuyl, by goedduncken, consente ende in tegewoirdicheiden des voirs. Henricx, ons poirters, ende heeft aldair, vry zynder voete ende buten bande van ysere, inden yersten by zynder trouwen, eeren ende manwairheit, in gerechter eedtstadt in sHeeren handen gezekert ende geloift dat soe wes hy in toecomende tyden inghemanen ende gecrigen can van

alsulker scult als men hem sculdich bleef doen hy laetst van Brugge schiet, dairaf dat hy den voirs. Henric die namen, toenamen ende wat elc sculdich is met gescriffte heeft overgegeven, dat hy dat den voirs. Henricke altyt in myndernissen der voirs. viertien hondert Rynsch guldenen wel ende dueghdelic vutreyken ende betalen sal, ende ynsgelycx van allen anderen sculden ende haven die hy nu heeft ende namails dueghdelic vercrigen mach, het zy met coopmanscappen, met dienste oft anderssins, dat hy den voirs. Henricke van nu voirtane dairaf alle jaere opleggen ende betalen sal die een helft, totter tydt dat die viertien hondert Rynsguldenen voirs. vol ende al betailt zullen zyn, den lesten penninck metten eersten. Voortane soe heeft de voirs. Hans gesekert ende geloift ende gezwoeren als vore omme dat hy ende andere van zynre wegen den voirs. Henricke met onrechte tot meer stonden hem hebben gemoyt alhier tot Brugge ende elder ende hem gepynt met woirden, gescrifften ende zwaeren clachten den voirs. Henric aen Heeren Vorsten, steden ende anderen lieden met grooten onrechte te beschamen ende te vermaken, dat hy, in allen plaetsen dair hy comen ofte des van noode wesen sal, den voirs. Henricke zoevele eeren wederom sal bewysen als hy hem oneeren dairinne gedaen mach hebben, ende dat hy in toecomenden tyden gheen scult heysschen noch egheene saken voortstellen en sal met raide, met woirden oft met wercken, by hem selven oft by yemanden anders, van zynder oft anderliede wegen, in gerichte gheestelick oft weerlic, oft buyten gerichte, dair de voirs. Henric scade oft achterdeel af hebben mochte, in eeniger manieren, mer sal op zyns selfs cost ende last den voirs. Henricke overleveren alsulken Scepenenbrieve in zynder macht wesende, onder wien dat die rustende zyn, als hy opten selven Henricke ende op zyn huys tot Brugge gestaen voirs. *den Pauw* tanderen tyden voer Scepenen van Brugge oft elder, wair dattet zy, mach verleden hebben, dair Henrick voirs. scade af hebben mochte; bekennende deselve Hans dat van alle der schult die hy gemaict heeft, ende die hy noch sculdich is, dat Henric voirs. daeraf ongehouden is. Item noch zoe zekerde ende geloofde voir ons in sHeeren handen de voirs. Hans by zynder trouwen, eeren ende manwairheit, ende heeft nader-

hant met opgerichten vingeren by sinen eede hem lyflick aenden heilegen gestaeft, hoegelic gehouden ende gezwoeren voer hem selven, zyn oyr ende nacomelingen, mannen, magen, vrienden ende hulperen, dat hy den voirs. Henricke Hoop, onsen poirtere, zinen mannen, magen, vrienden ende hulperen nemmermeer tot gheenen dagen niet mesdoen en sal noch doen mesdoen, by hem selven oft by yemant anders, van zynder wegen, stille ende openbair, in enniger manieren, op zoenbrake (1), op vrebrake (2) ende in gerechten oyrvrede. Ende vername hy dat yeman op des voirs. Henricx oft zynder vrienden ende hulperen lachter, scaden, scamp oft achterdeel vutwaere oft ennige luyde saken dairmede dat Henric voirs. ofte die zine in hairder eeren, live ende goeden ghehindert, ghecrenct, belet oft beschadicht mochten worden omme der voirs. saken wille, dat hy dat denselven Henricke sal cundigen ende laten weten, by dage ende oic by nachte, ten yersten dat hy sal connen ende mogen, sonder dairtiegens te comen te doene oft ennich geweer te zuekene, in gheesteliken oft weerliken hove, bynnen gerichte oft dairbuyten, by hem selven oft by yemande anders van zynder wegen, in enniger manieren. Alsoe moet hem God helpen ende alle zyn heilegen. Ende were terstond alhier byden Schoutete op ban ende vrede geboden waert dat de voirs. Hans de contrarie dade van des voirs. is, dat dat soude wesen op zoenbreke ende opte verbuerte van live ende van goide, dwelc de voirs. Hans alsoe consenteerde. Voortane soe heeft de voirs. Hans gesekert ende gelooft als voere dat hy sal doen bidden, begeren ende vervolgen aen Onsen Genadigen Heere den Hertoge van Bourgoengnen ende van Brabant, etc., dat Zynder Genaden desen tiegenwoirdigen chartere ende brief, dat wy ter beden ende begeerten Hanzens voirs. den voirs. Henrick, in kennissen van alle des voirs. staet, metten segel ten saken der voirs. stadt van Antwerpen besegelt, verleent hebben, met sinen openen letteren onder Zynre Genaden segel des men in sinen Edelen Hoogen Walschen Raide gebruyckende is vuthangende, in behoirliker vormen ende manieren te roborerene, confirme-

(1) Zie *Rechten ende Costumen van Antwerpen*, uitgave van 1582, kap. XXII, blz. 64.

(2) Zie *Ibid.*, kap. XXI, blz. 58.

rene ende tapproberene gelieven wille. Ende insgelycx soe sal hy vervolgen ende doen bidden, om denselven onsen brief geconfirmeert ende geroboreert te hebbene vanden Hoegeboirnen ende Mogenden Vorsten den Hertoge van Bruynswyck ende den Lantgrave van Hessen voirs., inder selver manieren Onsen voirs. Genedigen Heeren ende Princen den Hertoge van Bourgoengnen, van Brabant etc. dat sal hebben gelieft te doene. Ende want de voirs. saken, articulen, punten ende gelooften voir ons bekent, verleden, gehanteert ende geschiet syn inder manieren die voirs. staen ende het godlic ende redelic is in allen rechtverdigen saken der wairheit getuyge te gevene, Soe hebben wy Bourgermeesteren, Scepenen ende Raide der voirs. stad van Antwerpen segel ten saken hieronder aen doen hangen, biddende allen Hogeboirne Vorsten, Princen, Hertoghen, Graven, Capitainen, Edelen, Heeren, vryen steden ende allen anderen Officieren, Justicieren, Wethouderen ende dieneren dien desen onsen besegelde letteren gethoent zullen woirden, dat zy den voirgenoempden Heinrick, onsen poirtere, zynen mannen, magen, vrienden ende hulperen, indien dat hen boven tghene des voirs. staet ennigen hinder, achterdeel oft belet worde gedaen, aen live oft aen goide, gheven ende doen willen raet, bystant ende hulp van rechte, sulck als recht ende redene dat heysschen ende begeeren sullen, ende gelyc zy wederomme aen ons begeeren mochten van geliken, dairtoe wy ons altyt offeren goetwillich ende bereedt. Gegeven tot Antwerpen opten zevenden dach in April int jaer Ons Heeren als men screef duysent vier hondert ende negenenvyftich na Paesschen.

Taverien.

Een roboracie Ons Genedichs sHeeren sHertoghen vanden voirs. brieve by maniere van eener transfixe etc.

Philips, bider gracien Gods, Hertoge van Bourgoengnen, van Lothryke, van Brabant ende van Limbourch, Greve van Vlaendren, van Artoys, van Bourgoengnen, Palatin van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant ende van Namen, Mercgreve des Heilichs Rycx, Heere van Vryeslant, van Salins ende van Mechelen, doen condt allen luyden dat wy

ter oetmoediger beden van Hans Goetingen die men heet Cuyl, nadat wy hebben doen oversien, visiteren ende examineren, by ennigen van Onsen Hoogen Raide by Ons wesende, eenen openen brief gesegelt met Onser stadt segel van Antwerpen, dair desen onsen brief doir gesteken ende geinserreert is, denselven brief ende al dinhout van dien also verre alst in Ons is hebben beliefft, geconfirmeert ende geapprobeert, believen, confirmeren, approberen mit desen Onsen brief. In oirconde Ons heymeliken segels hieran gehangen in absentie Ons grooten. Gegeven in Onser stadt van Bruessel, vier dagen in Octobri int jaer Ons Heeren duysent vier hondert negenenvyftich.

Anno XIIII^c ende tsestich, opten XXIIII^en dach Februarii, soe quam voire Burgermeesteren ende Scepenen hierna bescreven Henric Hoep met Kerstiaene ende Helle, Jan Luycx, Peter de Mere ende Wouter Otters, zynen vrienden, aenveerdende alsulken oyrvredebrieff geroboreert metten zegelen ende transfixen myns Genedigen Heeren tsHertogen van Bourgoengnen, des Hertogen van Bruynzwyc ende des Lantgreven van Hessen, als hem Hans Cuyl die men heet van Guetingen voirmaels bekent, verleden ende verworven heeft bezegelt met deser stadt zegele, dairaf dat de copie hiervoere int lange geregistreert ende gescreven staet, ende consenteerde dat Hans Cuyl voirs. alhier al vuyter hachten ende gevanckenissen sal moegen gaen ende ontslagen worden ombelast van hem, op alsulke vorwaerden, condicien ende beloften inden selven brieve begrepen. Present Meestere Willem vander Heyden, Burgermeestere, Willem vanden Wingaerde, Willem de Moelnere, Henric van Mechelen, Willem van Tichelt, Symon Draeck, Wouter Breem, ende Jenne Coelgenezoene, Scepenen vanden selven jaere (1).

TAVERIEN.

---

(1) Nota septem tantum fuisse Scabini.

12 December 1459.

« Submissie » aan scheidsmannen van een geschil tusschen Jan van der List en zijne zuster Elisabeth van der List.

Alsoe zekere questien ende geschillen wtstaende zyn tusscen Janne vander List, ter eenre zyden, ende Jouffrouwe Lysbetten vander List, zynre zuster, met Oliviere den Pape, hueren wettigen man ende momboere, ter andere, soe hebben hen dezelve partien, omme alle costen ende moeyselen te schuwene van allen den geschillen ende questien voers. die tusscen hen totten dage toe van heden zyn, hoedanich die wesen moegen, gekeert ende gesubmitteert in drie Edele, Voersienige, Wyse mannen, hueren vrienden ende magen, te wetene Heeren Janne vander Bruggen, Riddere, Heere te Blaersvelt, etc., Meester Geldene vander Noot, hueren oom, Raed Ons Genedichs Heeren, ende Costene van Berchem, die zy van beyden zyden eendrachtelic daertoe gecoren ende gebeden hebben, ende hebben deselve partien te beyden syden geloeft ende geloven goet, vaste, gestentich ende van weerden te houdene tallen dagen alle tghene dat byden voers. hueren drie vrienden ende magen eendrachtelic vuytgesproken ende geprononcieert sal worden, opte peyne van twee hondert gouden leeuwen te verbeurne vanden ghenen die daertegens dade, alsoe dicke ende menichwerf alst geschiede, te bekeerne deen derdendeel daeraf Onsen Genedigen Heere den Hertoge van Bourgoengnen ende van Brabant etc., dander derdendeel Onser-LieverVrouwenkerke tAntwerpen ende tderde derdendeel den partien die tseggen van weerden hielde, ende tselve seggen in alle zynen punten ende articulen nochtans altyt in synre volcomender machte ende van weerden te blivene. Ende omme dat alsoe wel ende volcomelic te volvuerne ende te houdene teeuwigen dagen, soe hebben de voers. partien te beyden zyden verbonden ende te pande geset hen selven ende alle huere goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die zy nu hebben ende namaels vercrigen selen. Præsentes : Herde, Burgermeester, Werve ende Tichelt, Scepenen. Actum anno LIX, XIIe dage Decembris.

24 December 1459.

« Terminatie » van een geschil tusschen Jan Rombouts en Jacob Romarts, ter eene en Michiel Slinger, ter andere zijde.

Want zekere geschillen geresen waeren tusschen Jannes Rombouts, Gasthuysmeester van Sente-Juliaensgasthuys, ende Jacop Romarts, als testamenteurs ende executeurs van Jan Slinger, hudevettere, ex una, ende Mychiel Slinger, des voirs. Jans sone, ter andere zyden, denselven testamenteurs te kennen gevende hoe dat Mychiel voirgenoempt tanderen tiden met Scepenenbrieven van Antwerpen geloeft, insgelycx voere den Officiael van Camericke toegeseet ende bekent hadde van weerden te houdene alsulken testement als zyn vader voirs. tanderen tiden in zinen vtersten gemaict ende geordineert hadde, des zy hen wairheit vermaten ende dat Mychiel voirs. dien niettegenstaende aenveert hadde zekere Scepenenbrieven ende zekeren rogge, ende oick zekere huyden die hy vercocht ende verbaelmont hadde, in contrarien ende verminderingen vanden voirs. testamente, begeerende denselven Mychiele bedwongen te wordene ter restitucien der voirs. brieve, rogge ende penningen, om die biden executeurs voirs. bekeert te wordene na inhouden vanden testamente voirs,. dairop Mychiel voirs. dede seggene dat hy contrarie den testamente van zinen vader niet doen en woude, mer hy hadde een kindeken dien tselve goet aencomen moste, hoewel dat hy mer tochtenere en waere vanden selven goiden, welc kindeken stonde in momborien, begerende dairomme metten selven momboirs rekeninge te hebbene vande voirs. executeurs als van hueren bewinde, om dairenteynden dairinne gedaen te wordden alsoe behoeren soude ; dairop de voirs. executeurs wederomme repliceerden dat zy altyt bereedt waeren huer rekeninge te doene navolgende den vonnissen tanderen tiden biden Officiael van Camerycke dairaf gegeven ter plaetsen ende alsoe dat behoeren sal, mer hoopten dat zy niet sculdich en waeren die te doene voir de momboirs vanden kinde voirs., aengesien dat tkint voirs. noch hadde levende vader ende moeder, ende dat mitz desen de momboere voirs. van gheender weerden en waere, met

meer worden etc., Soe wert getermineert biden Bourgermeesters, Scepenen ende Raide dat de momborie vanden kinde des voirs. Mychiels doot ende te nyeute sal zyn, ende sal voirt deselve Mychiel bringen bynnen genechte, inden handen der voirs. testamenteurs, alsulken Scepenenbrief, coren ende penningen die hy ontfangen heeft van huden als hy aenveert ende verbaelmont hadde vanden haefliken goiden den voirs. Jan, zinen vader, toebehoirende, om den testamenteurs metten selven penningen te coepen alsulken renten als tvoirs. testament begrepen heeft, ende dat die testamenteurs metten anderen goiden by inventaris in tiden ende wilen als dOfficiael des begeeren sal ende ingelycx voere denselven Mychiele, den Kercmeesters ende Heylegeestmeesters van Onser-Vrouwen, voere de momboirs van Sinte-Jansgasthuys ende voer dandere mage ende vriende die denselven Mychiele gelieven sal dair by tenemene, als zys begeren selen, dairaf wettige rekeninge ende bewys selen doen, salvo dat alle die erfbrieve den voirs. wylen Janne toebehoirende oft die de testamenteurs noch selen doen maken van ennigen vercregenen renten by machte vanden testamente, gebracht selen worden in gewariger hant dair partien aen alle zyden mede tevreden selen zyn, ende dat Mychiel voirs , die zyn bladinge houdende is aende selve goide, dairvuyt sal hebben een vidimus auctentyck, als hys begeren sal. Actum XXIIII Decembris anno LIX, in pleno concistorio Dominorum.

18 December 1459.

« Terminatie » van een geschil tusschen de Kerkmeesters en Heilig-Geestmeesters van Edeghem, ter eene, ende Jan van Ursel, ter andere zijde.

Alsoe zekere questie ende geschil opgestaen ende geresen was tusscen de Kercmeestren ende Heyligeestmeestren van Edegheem, ter eenre, ende Janne van Ursele met zinen medeplegers, ter andere zyden, spruytende overmids zekere rechtvorderinge die de voers. Kercmeesters vervolchden op alle Jan Vuesels wilen goede bynnen Eedegeem, als vore sesse muddeken rogx erflic die zy ter voergenoemden kerken ende Heilichs-Gheests behoef opte voergenoemde goede heys-

schende waren ende die de voers. wylen Jan Vuesels in synen vtersten wille derselver kerken ende Heyligheest daerop gegeven ende gemaect heeft, te wetene, der kerken de... muddeken daeraf ende den Heyligen-Geest de... muddeken daeraf, na den bethoone ende kennissen daeraf wesende, welke rechtvorderinge de voers. Jan van Urssele ende zyn medeplegers, wt crachte van Scepenenbrieven van Antwerpen, met der stad scrivene hadden doen stutten, meynende dat de voers. Kercmeesters ende Heyligeestmeesters schuldich souden zyn alsulken twee zister rogx erflic als de voers. Jan van Urssele met anderen Scepenenbrieven van Antwerpen opte voers. goede heffende is ende voert alle andere Scepenenbrieve, oudere ende jongere, vore ende eer wtgesteken ende hantvullinge daeraf te doene, overmids dat de voerscreven kerke ende Heiligheest vander voergenoemden makingen gheen instrument oft wettelic testament oft bethoon auttentyck vanden voers. VI muddeken rogx erflic en hadden den rechte genoech zynde, alsoe hy seide ; mids welker questien ende geschille voers. de voergenoemde partien te beyden zyden voere den Burgermeestren, Scepenen ende Rade van deser stad gecomen zyn ende elc huer bethoon ende bescheidt overbracht ende geallegeert hebben, met meer redenen ende woerden daertoe dienende, ende dat altemale duechdelic gevisiteert ende aengehoert ende ripelic daerop gelet byden Heeren Burgermeestren, Scepenen ende Rade voergenoemt, Soe is by hen daerop wtgesproken ende getermineert dat de kerke ende Heyligeest van Eedegem voers. de voers. VI muddeken rogx erflic optes voers. wilen Jan Vuesels goede jaerlicx selen behouden ende bliven heffende soe lange ende toter tyt toe dat die derselver kerken ende Heylegeest met vonnisse ende beteren rechte afgewonnen worden ter plaetsen daer dat behoeren sal, behoudelic dien, dat de regeerders vander kerken ende Heyligeest voers. wtsteken selen de twee sister rogx erflic die Jan van Ursel optes voers. wilen Jan Vuesels goede heffende is met Scepenenbrieven van Antwerpen die ouder zyn dan dbethoen vander kerken ende Heylichs-Gheests VI muddeken rogx erflic voergenoemt. Actum anno LIX, XVIII dage in Decembri.

8 April 1459.

« Compromis » in een geschil tusschen Rogier de Smet en Hendrik Loetkens.

Alsoe Meester Andries Peters, Canonick tOnser-Vrouwen tAntwerpen, als macht hebbende van Rogier de Smet, student van Loevene, tanderen tyden verkocht hadde XXX viertelen rogs, elke viertele voer XII stuvers, Heinricke Loetkens backere, dairop deselve Heinrick seyde dat hy niet meer rogs gecocht en hadde dan de helft, ende dander helft een geheeten Aert vanden Broeke, oic backere, ende dewelke onlanx geleden gevlucht ende geruymt is, overmids dat deselve Meester Andries, gemechticht als voere, totter volder betalinge van sinen XXX viertelen rogs niet gecomen en conste, soe heeft de voirs. Rogier denselven Heinricke doen daghen voere den Conservator vander Universiteit van Loevene voirs., ende om meerder procescosten ende moeysel vanden selven twisten te verhuedene, zoe hebben de voirs. Meester Andries ende Heinrick te beiden zyden van haren geschillen voirs. gesubmitteert ende hen geheellic ende al gekeert in Meester Willeme vander Heyden, Scepen ende Borgermeester op desen tyt, ende hebben geloeft onverbrekelic te houdene alle tgene dat biden selven Meester Willeme wtgesproken sal wesen, gelyc oft metten Scepenenvonnisse van Antwerpen gewyst waere. Op dwelke de voirs. meester Willem, naer goide informatie by hem dairop genomen ende gehadt, clairlic bevont dat de voirs. Meester Andries de voirs. schult aen nyemande gehouden en hadde noch en hielt dan alleene aenden voirs. Heinricke Loetkens, dair hy de coemanscap mede dede ende principaellic de voirwaerde met hem maecte, hoewel de voirs. Aert dairmede ende by was ende deselve coemanscap mede hadde, zyn wtsprake dede inder manieren hierna verclairt, te wetene, dat Heinrick Loetkens voirs. Meester Andries voirs. inden name als boven betalen soude VII croenen ende een halve, te weten half binnen den yersten XIIII dagen vander Sinxenmerct naestcomende ende dander helft bynnen den yersten XIIII dagen vander Bamismerct daernaest volgende, ende dat gelyc oft metten vonnisse gewyst ware, ende hieraf denselven Meester Andriese setten goiden zekeren borge, oft hys begheerde. Wel-

ke wtsprake aldus gedaen zynde, soe gaf Meester Andries inden name als boven denselven Heinricke over ende droech hem op alle alsulken recht ende gesach als hy ennichsins hebben mochte aenden voirs. Aerde vanden Broeke aengaende den voirs. coop van coorne, omme hem aenden selven Aerde oft aen zyn goide te moegen verhalen, oft hy conste. Actum anno LIX°, VIII dage in Aprille.

21 Augustus 1459.

Dit is alsulken wtsprake als Heinrick Steenwech, Philips de Clerc, Rutgheer de Hoeghe ende Claus vanden Berge tsamen wtgesproken hebben tusschen Heeren Willemc van Lyere, ter eenre zyden, ende Janne Scollomont, ter andere, aengaende alsulken houwe van bosschen als de voirs. Jan tanderen tyden gecocht hadde jegens Janne van Lyere, des voirs. Heer Willems brueder, welke wtsprake de voirs. Heeren Willem ende Jan Scolle geloeft hebben te houdene gelyc oft metten vonnisse gewyst waere.

Item inden yersten soe vraeghden de voirs. vier seggeren beide den voirs. partyen oft zy kenden dat zys bleven waren in hen vieren dat zy dairaf seggen souden, oft zy dat houden wouden gelyc oft metten vonnisse gewyst waere, dairop beyde de voirs. partyen andwoirden ende seyden trouwen : ja. Ende hierop soe hebben dese voirs IIII goide mannen alle saken, woirde ende weerwoirde ende de kennisse die dairaf was overhoirt, ende dair inteynden ripelic beraden ende wtgesproken, opt verbont van den vonnisse te houdene, gelyc hierna gescreven staet.

Item soe is der vier goeder mannen seggen, als dat ghy Jan Scholle mynen Heere Her Willeme van Lyere gheven sult, tusschen dit ende Saterdach oft Sondach avont naestcomende, onbegrepen, voir alsulcken IIII ℔ X scellinge groote als hem te Bamisse naestcomende aen u staen te verschinen, vive ponde twee scellinge boven al dat ghy hem van vore gegeven hebt, met gereeden ghelde te betalene ten voirs dage sonder pande, gelyc oft metten vonnisse gewyst waere, des soe sal myn Heere van Lyere hem daeraf quitancie geven ende oic vastic-

heit doen dat Jan Scholle sinen coop vanden houte vry ombecommert houden ende wechvoeren sal moegen, ende dat seggen wy IIII seggeren u aen beiden zyden te houdene, gelyc oft metten vonnisse gewyst waere.

Item dese wtsprake, gelyc die boven verclairt staet, is wtgesproken int jair Ons Heeren MCCCC ende LIX des Dissendaeghs voir Sinte-Bertelmeeusdach in Oeghst, ende wart overgebracht wt bevele vander stad van Antwerpen int selve jair opten lesten dach van October byden voirs. Philipse den Clerc, Rutten den Hoege enden Clause vanden Berge, inder absencien van Heinricke Steenwech als vierde seggere.

20 December 1459.

„Terminatie" van een geschil tusschen Laurens Wijnrijcx, ter eene, en Peeter vander Beke etc., ter andere zijde.

Alsoe als Lauwereys Wynrycx ende meer andere hebbende Scepenenbrieve van Antwerpen sprekende op Symon Beys goide, hadden doen stutten alsulke rechtvoirderinge als Peeter vander Beke van tskloesters wegen van Herentals, Gheert van Buysele, Pauwels Bastyns ende meer andere voirderende waeren voer Schoutet ende Scepenen tot Hoechstraten opdes voirgenoemden Symoens goide, om welker stuttinge wille partien aen beyden zyden alhier compareerden byde Heeren, ende nadat zy aldair rypelick waeren overhoirt int ghene des zy te beyden zyden wouden seggen, Soe woert getermineert by den heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide dat Peeter vander Beke, Gheert Pauwels ende dandere partien voirs. huer recht voirt volgen ende continueren selen tot Hoechstraten opdes voirs. Symoens goide, behoudelic dien, dat zy vutsteken sullen alle oudere brieve ende beter bethoen, ende dat men die haeflike goide den voirs. Symon toebehorende soude inventarieren, dairna met rechte aldair vercoopen ende die penningen dairaf comende hier brengen opter stadt wissel tot tsgheens behouf die dbeste recht dairaen hebben sal. Present Herde, als Amman, Ranst, Drake, Wyngairde, Elst, Heyden, Tichelt. Actum XX[a] Decembris Anno LIX°.

29 December 1459.

« Oirvrede » gezworen door Cornelis de Bot.

Int jaer Ons Heeren als men screef duysent vierhondert ende negenenvyftich negenentwintich dage in Decembri na costume van scrivene sHoefs van Cameryc, soe dede Cornelys de Bot oervrede, geloefde, zekerde ende zwoer lyflic ten Heyligen met opgerechten vingeren, dat hy van nu voerdane Mertene de Boker ende Janne Gheens, zinen zwagers, oft niement van hueren vrienden ende magen, oft oec denghenen die over hem getuyght hebben vander saken daer hy omme gevangen is geweest, noch oec andere die hy daeromme wangonst weten mochte, nemmermeer misdoen en sal oft doen misdoen, in woerden oft in wercken, by dage oft by nachte, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in eeniger manieren, ende vername hy yemende by dage oft by nachte die hem oft enigen van hen evelen oft misdoen wouden, oft doen misdoen in eniger wys, dat soude hy hen in goets tyts kundigen ende laten weten, op zoenbrake ende vredebrake.

Item waert dat de voers. Cornelis de Bot hierin boven den voers. Mertene de Boker ende Janne Gheens, oft enigen van hen oft van hueren vrienden, oft oec denghenen die over hem getuyght hebben vander saken daer hy omme gevangen is geweest, noch oec andere die hy daeromme wangonst weten mochte, yet misdede oft dede misdoen in enigen manieren, dat soude zyn op zyn lyf ende op zyn goet. Ende omme diet te bad te onderhouden, soe hebben geloeft ende geloefden Andries de Bot, zyn natuerlike zone, Willem de Maeyer, zyn oem, Ghysbrecht de Bot, zyn brueder, Jan Thonys van Beerendrecht, Claus de Wilde, moelneere te Wilmaersdonc, Cornelys van Wouwe, Mathys Wouters, cleermakers, ende Gielys de Leege dat te beteren met hueren live civilic ende met hueren goeden na gelegentheit vander saken. Dese twee punten voers. geschieden inder Heeren Raetcamere voere den Amman, Burgermeesteren ende Scepenen, ten jare ende dage voerscreven.

Insgelycx soe hebben geloeft vore Burgermeestren ende Scepenen, Lambrecht Braens Cornelyssone, in Ettenhove geseten, ende Cornelys Zebrechts Heinricxsone, wullenwevere, dat

oec te beteren met hueren live civilic ende met hueren goeden, na gelegentheit vander saken, in alder manieren gelyc dander VIIJ persone vore geloeft hebben. Gedaen int jaer voerscreven opten lesten dach van December.

Item Cornelis de Bot voers. heeft noch geloeft ende gesekert inden handen Claus sHerden als Stedehouder des Ammans, dat hy van nu voerdane nemmermeer gheenrehande daggen, messe oft wapene over hem dragen en sal anders dan eenen redeliken opsteker sonder punt, opte peyne van te verboeren XX ryders alsoe dicke alst geschiede, de twee derdendeele daeraf den Heere ende tderde derdendeel der stad.

Item de voers. Cornelys heeft voert geloeft ende gesekert dat hy in gheenrehande herberge, tavernen oft plaetse gaen oft drinken en sal daer hy weet dat Merten de Boker ende Jan Gheens oft eenich van hen beiden in is, opte voers. peyne te verbuerne alsoe dicke alst geschiede, ende te bekeeren als vore.

Item voerdane heeft hy zinen voers. borgen geloeft, soe wanneer enich vanden selven zinen borgen hem bevinden tot eenigen onbehoerliken tyden oft plaetsen, dan goede mannen betaempt, oft dat zy dat duechdelic over hem betuygen connen, dat hy dan tot hueren vermanene ende sonder enich geweer daerjegens te soekene, terstont tAntwerpen in den *Steen* gevangen gaen sal ende daer niet wtscheyden oft gaen sonder consent vanden X persoenen zinen borgen voirgenoemt.

Item de voers. Cornelys heeft voert geloeft ende geloefde dat hy van nu voerdane nemmermeer meer conversacie, geselscap, sprake, verkeeringe oft gemeynscap hebben en sal met Magrieten Taeyaerts, zyns wyfs zuster, in eenigen steden oft plaetsen, by dage oft by nachte, oft oec nemmermeer comen, gaen oft verkeeren ter plaetsen daer zy is, oft huer oec ontbieden oft doen ontbieden by hem te comene, ende quame hy roekeloos oft onwetens teeniger plaetsen oft steden, daer zy ware, oft dat zy quame daer hy ware, dat hy dan terstont ende alsoe schiere als hy dat weet van daer gaen sal, ende dit algader ende elc bysundere, opte peyne van XXIIII ryders te verbueren, alsoe dicke alst geschiet, deen derdendeel daeraf

den Heere, dander derdendeel der stad ende tderde derdendeel diet voertbrachte, ende hieraf sal men moegen nemen zinen eedt altyt als men van desen suspicie op hem hebben sal.

Item de selve Cornelis geloefde voert dat hy Lysbetten Gheens, zinen wive, van nu voerdane niet evelen, misdoen oft gheenen overlast doen en sal in eeniger manieren, maer dat hy altyt redelic ende tamelic met huer leven sal gelyc een man met sinen wive schuldich is te levene, op alsulke punicie als de Heeren vander stad op hem ordineren selen.

Item desgelycx geloefde Lysbeth Gheens voers. met eenen vremden momboere huer gegeven metten rechte by consente huers mans voers., dat zy denselven Cornelyse hueren man van nu voerdane niet evelen, misdoen oft gheenen overlast doen en sal, maer dat zy oec altyt redelic ende tamelic met hem leven sal, gelyc een wyf met hueren man sculdich is te levene, opte punicie voers. Dese leste sesse punten voerscreven geschieden oec vore Burgermeestren ende Scepenen int jaer voerscreven twee dage in Januario.

16 Januari 1460.

« Terminatie » van een geschil tusschen de gebroeders Jan en Lambrecht Zanders.

Alsoe wilen Bernaert van Zinte-Bernaerts ondergegeven hadde Adriane vander Moelen, de somme van XVIII ℔ XII sc. ende IX den. gr. Brabants tot behoef van Lambrechte Zanders, zinen neve, by alsoe dat hy monc warde inden goidshuyse van Zinte-Bernaerts, omme die pennigen denselven Lambrechte dan te volgene tsynre cleedingen ende andere behoeflicheiden ende anders niet, Soe zyn opten dach van huden comen voere Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen de voirs. Lambrecht Zanders ende Jan Zanders, zyn brueder, te kennen gevende de voirs. Jan, hoedat Merten Bernaerts, hoerer beider oem, inder gevanckenissen lach ende een lange wile tyts geweest, denwelken hy begeerde daerwt te helpene metten voirs. penningen, aengesien dat zyn brueder voirs. hem niet begeven en hadde inden goidshuyse

voirs., daer deselve Lambrecht op antwoirde ende begeerde de voirs. penningen selve over te hebbene, ofte datse noch souden bliven berustende onder den voirs. Adriane vander Moelen, ende meynde, al waert dat hy noch ter tyt niet int voirs. goidshuys gegaen en waere, hy en wiste niet wes hy noch te zynne worden soude, op dwelc deselve Jan weder alligeerde ende presenteerde, alsoe verre deselve Lambrecht hem de voirs. penningen wilde laten volgen omme zinen oem daermede vter gevankenissen te lossen ende deselve Lambrecht namaels van zynne warde int voirs. goidshuys te gane, dat hy hem dan die penningen wederkeeren ende opleggen soude, ende voert oft yemant quame die totten selven penningen gericht meynde te zine ende hem rechts vermate, dese selve penningen desgelycx oic weder te keeren ende op te leggen, dairvoere hy hem ende zine goide wilde verbynden, gemerct dat hy dairtoe genoech gegoet waer ende bynnen der stad alhier, met meer woerden ende redenen die zy alle beide dairtoe seyden ende alligeerden, Soe hebben de voirs. Borgermeesteren, Scepenen ende Raide getermineert ende wtgesproken dat de voirs. penningen volgen selen den voirs. Janne Zanders omme zinen oem voirs. dairmede vter hachten te helpene, behoudelic dien, waert alsoe dat de voirs. Lambrecht noch int goidshuys ginge oft dat yemant quame die hem rechts vermate totten penningen voirs., dat hy dan die penningen altyt wederkeeren soude, ende dairvoere sal de voirs. Jan verbynden hem selven ende alle zine goide, welke verbintenisse deselve Jan alsoe dede inder manieren voirs., verbinende hem selven ende alle zyn goide ruerende ende onruerende die hy nu heeft ende namaels vercrigen sal. Actum anno LIX, XVI dage in Januario. Dairby ende over waeren Heinrick van Mechelen, Borgermeester, Ranst, Elst, Broeke, Noyts, Vinea, Walraven, Tichelt ende Moelen, Scepenen.

1 Februari 1459.

Geding over een goed te Santhoven bij Schepenbrief van Antwerpen verworven, verzonden naar eerst gemelde bank.

Alsoe Wouter van Sompeken voere Schoutet ende mannen van Zanthoven vervolgende was sekere rechtvorderinge op

sekere goide gelegen onder de Banc van Zanthoven, die de wedu wilen Gheert Wils ende haere kynderen vercregen hadden met Scepenenbrieve van Antwerpen jegens Mase Wils, welke rechtvorderinge ten versueke derselver wedewen ende haerer kynderen gestudt was ende manen ende wysen verboden met brieven deser stad ende voert partyen dach beteykent alhier te comene opten Raithuyse voere Borgermeesteren, Scepenenen ende Raide, daer van wegen des voirs. Wouters van Sompeken verhaelt was hoedat dese sake tanderen tiden eens geremitteert heeft geweest te bodem ende te gronde daer tsterfhuys gelegen was ende naderhant zekere vonnissen dairop gegaen waeren biden mannen van Zanthoven, met welken vonnisse den voirs. Scepenenbrief gewyst was te nyeute, overmits dat de erve ende de tocht niet vergadert en waeren na wtwisen van sekeren manbrieven der voirs. Banc van Zanthoven, die de Heeren sagen ende hoerden lesen, by welker ierster terminacien ende vonnisse de voirs. Wouter hoepte te blivene ende dat dese sake voert aldair metten rechte gesleten soude worden ende nergens els, dairop de voirs. wedewe met hoeren kynderen alligeerden ende seyden, hoe dat daer een waere vanden selven kynderen die buyten lants geweest hadde ende dewelke begeerde te blivene biden Scepenenbrieve voirs., ende hoepten alsoe deselve wedewe ende haere kynderen, dat zy dairaf te recht staen souden voere Amman ende Scepenen van Antwerpen dair den Scepenenbrief gemaect was ende te recht behoerde ende nergens els, met meere woerden dairtoe gealligeert te beiden ziden, Soe hebben de voirs. Borgermeesteren, Scepenen ende Raide getermineert ende wtgesproken, na de hanteringe die vander selver saken geweest was ende na de claer kennisse die de Heeren dairaf hadden, dat zy dese sake voirs. weder remitteerden ter plaetsen dair bodem ende gront ende tsterfhuys gelegen was. Actum anno LIX, prima Februarii. Present Herde, Werve, Elst, Willem Drake, Broeke, Heyden, Vinea ende Tichelt, Scepenen.

---

24 Januari 1459.

Geloefte van betalinge onder eedt gedaen.

Anno LIX, XXIIII dage in Januario, soe quam voere Clause den Herde, Borgermeester ende stadhouder des Ammans, Merten Bernaerts, dewelke by zinen eede hem hoechlic gestaeft aenden Heilegen geswoeren heeft ende geloeft dat hy onderhouden sal ende volvueren alsulken twee Scepenenbrieve van Antwerpen als hy opten datum van huden bekent heeft sculdich zynde Gheerde van Merxhem ende Aerde van Alkemaer in alle der manieren, de paymenten te houdene ende te betalene ten dagen ende terminen inden selven Scepenenbrieven begrepen, ofte telken termine, waert dat hys niet en dade oft en betaelde, wedercomen onvermaent inder gevanckenisse tAntwerpen ende aldair bliven gevangen totter tyt ende wilen toe dat hy vernuegt ende gecontenteert sal hebben den voirs. Gheerde ende Aerde, sonder hem hierjegens te behelpen met poerteryen, gewyden oft eenegerhande vriheiden oft manieren in contrarien van des voirs. is, mer sal altyt duechdelic weder gaen gevangen inder manieren voirs., het en waere oft hy elx goiden moet dairaf vercrigen conste, ende dat hy hen oic egeen goide ontvremden en sal oft ontsteken in gheenre wys. Gedaen ende gepasseert ten jaere ende dage voirscreven.

31 Januari 1459.

Delatie van eede.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende LIX opten lesten dach van Januario, soe swoer lyflic ten Heyligen met opgerechten vingeren Beatrys Zwertten, vut versueke van Cornelyse Willemssone van Weerde ende Thomase Mens, als testamentuers ende executeurs van wylen Janne natuerlike zone Gheerds Baugelyns die men hiet van Wynegheem, die daeraf den eedt van huer begheerden te hebbene, dat zy tachter ende in gebreke was van gerechter wittiger schult aendes voirs. wylen Jans goede, de somme van XX ℔ groote Brabants ende daertoe noch de X ℔ groote Brabants eens die huer de voers. Gheerd, zyn vader wilen, met eenen Scepenen-

brieve van Antwerpen bekent ende gegeven hadde. Present Claus de Herde, Burgermeester, loco Ammanni, die huer den eedt staefde, Jan van Ranst ende Willem vanden Werve, Scepenen.

15 Februari 1459.

Geding over eene vroente te Rethy, verzonden naar het gerecht dier plaats.

Alsoe zekere questien ende geschillen hangende waren tusschen den ingesetenen van Werbeke, ter eenre zyden, ende eenige personen van Rethy, te weten, Jan vanden Putte, Heinric Jan Tys, Jacop Jan Aertssone ende Ghysbrecht Moens, voer hen ende meer anderen personen van Rethy die hier meer aencleven, ter andere, aengaende eenre vroenten bynnen der Heerlicheit van Rethy gelegen, die de voirs. van Werbeke alleene meynden te gebruykene achtervolgende van eenen hootvonnisse tanderen tiden dairaf gegeven byder Banck van Putte, dairop de voirs. personen alligeerden ende seyden dat dese questie tanderen tiden voir Borgermeestren, Scepenen ende Raide eens geweest ende verhandelt ware, die doen geremitteert wart, ende dat naderhant des hootvonnis van Putte voirs. daeraf een seggen ende wtsprake gesciet waere, dair zy by hoepten te bliven, met meer woerden daertoe van beyden zyden gealligeert, Soe eest dat de voirs. Borgermeestren, Scepenen ende Raide, na de kennisse die zy hadden vander hanteringen die voere hen voermaels geweest was van deser saken, ende na al des zy dairin bevoelden, dat zy den partyen voirs. noch remitteerden ter plaetsen daer de vroente dair de questie af is gelegen is, ende dat degene van hen die gebrec hadde aldaer aenspreken soude voer Drossaet ende Scepenen van Rethy oft dair dat behoirt. Welke remissie aldus gesciet zynde, begheerden die van Rethy voirs. haer costen te hebbene vanden voirs. van Werbeke, gemerct dat zy opten cost vanden ongeliken alhier bescreven waren, dairop dat de Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs. seyden ende termineerden, dat die costen souden bliven staende ten eynde vander saken toe. Actum XV dage in Februario, anno LIX. Present Heinrick van Mechelen ende Claus de Herde, Borgermeestren,

Willem vanden Werve, Claus vander Elst, Willem Drake, Geert vanden Broeke, Meester Willem vander Heiden, Gielys vanden Wyngaerde, Walraven Drake, Willem van Tichelt ende Heinrick vander Moelen, Scepenen.

20 Februari 1459.

« Submissie » aan scheidsmannen van een geschil tusschen Anna van Gavere, weduwe Nicolaas Wijnricx, en Nicolaas vander Dilf met zijne echtgenoote Ida Wijnricx.

Alsoe zekere geschille wtstaende zyn tusscen Jouffrouwen Annen van Gavere, wedewe wilen Claus Wynricx, met eenen momboere huer gegeven metten rechte, ter eender zyden, ende Clause vander Dilf ende Yden natuerlike dochter des voers. wilen Claus Wynricx, zinen wittigen wive, ter andere, toecomende van sekeren gebreken ende resten van betalingen die de voers. Claus ende zyn wyf der voergenoemden wedewen ende hueren kynderen heysschende zyn vander huweliker vorwaerden tanderen tyden tusscen hen getracteert, ende van meer anderen punten daer wtsprutende, Soe hebben hen de voers. partien, omme alle moeyenissen ende laste die daeraf gescapen waeren te comene te schuwene, des geschils voers., te wetene van alle den tyde voerleden toten dage toe van heden, geheelic ende al, by tusscensprekene van hueren vrienden ende goeden mannen, gekeert ende gesubmitteert in viere goede manne, die zy eendrachtelic daertoe gecoren ende gebeden hebben, te wetene, in Meester Gielise ende Willeme vanden Wyngaerde, gebrueders, Heinricke van Mechelen ende Jannese vander Heiden, ende hebben geloeft ende geloefden te beyden zyden goet vaste gestentich ende van weerden te houdene teeuwigen dagen alle tghene dat byden voers. IIII seggeren eendrachtelic daeraf wtgesproken sal worden, opte peyne ende gelyc oft metten vonnisse by Scepenen van Antwerpen gewyst waere, ende nochtans tvoers. seggen in zynre volcomender macht ende van weerden te blivene. Actum XX die Februarii anno LIX. Present Claus de Herde, Burgermeester, ende Willem van Tichelt, Scepene.

21 Februari 1459.

« Compromis » in een geschil tusschen leden der familie Ledevaerts.

Int jaer duysent vierhondert ende LIX, XXI dage in Februario, soe bekenden Meester Heinric Ledevaerts, in deen partie, Jouffrouw Katline Ledevaerts, zyn suster, met Willeme Noyts, hueren man ende momboere, in dander partie, Angneese Ledevaerts, huer nichte, wedewe Willem Noyts des jongen, met eenen momboere haer gegeven metten rechte, voere haer selven, Peter de Cramere, inden name van Magrieten Ledevaerts, synen wive, der voergenoemden Angneesen suster, quam in se suscepit, ende Aerd Thielmanssone, inden name ende als gemachticht van Janne Ledevaerts, der voergenoemden Angneesen ende Magrieten brueder, die zy hierinne vervingen, inde derde partie, alse van allen alsulken geschillen als zy onderlinge jegens malcanderen wtstaende hebben, omme der scheydingen ende deylingen wille vanden goeden ende versterfnissen die bleven ende verstorven zyn van Magrieten Best ende des daerane cleven mach, dat zy aen allen zyden van allen dien geschillen ende des daerane cleven mach hen geheelic gekeert ende gesubmitteert hebben in Willeme vanden Wyngaerde, Janne van Mechelen, Godevaerde Menssone ende Anthonise Bertelmeeus, die zy daertoe gecoren ende gebeden hebben, ende hebben voert geloeft ende geloefden aen allen zyden goet vast gestentich ende van weerden te houdene teeuwigen dagen, alle tghene dat byden voers. viere goeden mannen daeraf eendrachtelic wtgesproken sal worden, opte peyne van C gouden Engelschen nobelen, te verbuerne vanden ghenen die de contrarie daeraf dade, deen derdendeel daeraf den Heere, dander derdendeel der stad ende tderde derdendeel Onser-Liever-Vrouwenkerke, ende nochtans de voers. wtsprake in harer volcomender macht ende weerden te blivene, met vorweerden hierinne ondersproken dat de voergenoemde viere goede manne hieraf huer wtsprake sullen moeten doen tusscen dit ende halfvastene naestcomende, behoudelic, ofter enige donckerheiden inne bevonden worden, dat dan deselve IIII goede manne daeraf huer verclaeren sullen moegen doen altyt als des

behoeven sal. Sonder argelist. Hier waren by ende over Claus de Herde, Burgermeester, ende Gheerd van den Broeke, Scepene.

27 Februari 1459.

Bedevrydom van stockgoeden.

Alsoe de bedesetters van Santvliete ende van Berendrecht begeerden te hebben de bede ons Genadichs Heeren, van alsulken lande als Meester Willems huysvrouwe vander Taverien met hueren medeplegeren Wouters kinderen van Kets liggende hadden indt Nyeulant van Zantvliete, seggende dat tselve lant tanderen tyden hadde toebehoirt Janne van Vaerwyck, Heere tot Exaerde inden lande van Vlanderen geseten, die dat behuwt hadde met Jouffrouwen Katlinen van Kets, zynder huysvrouwen wylen, hopende, mitz dien want na vutwysen der loepender instruxien de goide toebehorende den lieden van buten lants sculdich zyn te geldene de bede ter plaetsen dair die gelegen zyn, dat mits desen tvoirs. lant gehouden zal zyn tZantvliete ende te Berendrecht bede te ghevene, met meer worden, etc., dairop dat Meester Willem vander Taverien antworde, seggende dat tvoirs. lant waere oudt stocgoidt dat voirmaels toebehoirt hadde Clause van Wynegeem, ende alsoe nederwairt van grade te grade ghedescendeert waere tot op Wouters kinderen van Kets, dair moeder af was Jouffrouw Lysbeth van Wynegheem, ende noyt te laste gestaen en hadde ter plaetsen dair tselve goet gelegen was, mer hadde altyt toebehoirt ingeboren poirters van Antwerpen, ende al mocht Jan van Vairwyck dat tanderen tyden behuwt hebben met Jouffrouwen Katlinen van Kets, die ingeboren poirtersse was tot Antwerpen, soe was tselve lant nochtans wederom aencomen ende verstorven op Wouters kinderen voirs. als gerecht oyr van Jouffrouwen Katlinen voirs. voir datum der voirs. instruxien, sonder oyt te laste gestaen hebbende ter plaetsen dair tselve lant gelegen is, hopende mids dien deselve Meester Willem dat tvoirs. lant ongehouden sal syn elder bede te betalen dan ter plaetssen dair die grondenen vanden selven goide bynnen den lande van Brabant geseten is, na vutwysen der instruxien, met meer worden etc., Soe wart getermineert biden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende

Raide der stadt etc., want tvoirs. lant oudt stocgoidt is bider doot van Jouffrouwen Katlinen, wederomme veroert opte erfgenamen die vry zyn, zo sal dat ongehouden syn elder bede te betalen dan ter plaetssen dair de grondenen vanden selven goide bynnen den lande van Brabant geseten is. Present Claus de Herde, Burgermeester, Willem vanden Werve, Claus van der Elst, Jan Noyts, Willem Drake, Gheert vanden Broecke, Gielys vanden Wyngairde, Meester Willem vander Heiden, Walraven Drake, Willem van Tichelt. Actum XXVII[a] Februarii anno LIX°.

20 Februari 1459.

Bedevrydom van stockgoeden.

Alsoe zekere gescillen wtstaende waren tusschen Michiele Meyngiaert, ter eenre zyden, ende den besetters van Reeth, ter andere, spruytende wt dien dat deselve besetters meynden dat zy sculdich waren te hebbene gheldinge inder bede myns Genadichs Heeren sHertoghen vanden selven Michiele als van eenre hoeven met huysinge, hove, lande ende toebehoirten, houdende omtrent XX buyndere, geheeten tGoet ter Heyden, gelegen te Reeth, met tween buynder boschs dairby gelegen, mids dien dat vercregen goede waren, ende doen hy totten voirs. goeden quam geloeft hadde vanden selven te betalen schot ende loth, daerop de voirs. Michiel antwoerdde ende seyde, meynende daeraf ongehouden te sine, want de voirs. goede vry waren ende noyt bede en gaven, seggende voirt dat hy gelooft hadde te betalen vanden voirs. goeden alle tgene dat zy tot dier tyt toe betaelt hadden ende niet voerdere, des hy hem kennisse ende waerheyt vermat, seyde voirt dat hy deselve goede vercregen hadde niet anders dan wt crachte van calengieringe van naerderscap jegens Clause den Herde ende Jan Wyclancke, als van zyns wyfs wegen, met meer woerden dairtoe te beyden zyden gealligeert ende geseit, Na dwelke ende na kennisse ende waerheit dairop gehoirt zynde, wart getermineert by Borgermeestren, Scepenen ende Raet hierna bescreven, dat de voirs. Michiel ongehouden ende ombelast wesen soude op desen tyt van tgene dat hem de voirs.

besetters heisschende zyn ende dat deselve besetters Michiels getuygen, die hy dairomme hadde doen bescriven, haren cost betalen souden. Actum XX[a] die Februarii anno LIX°. Present: Heinrick van Mechelen, Claus de Herde, Borgermeestren, W. Werve, Willem Drake, Gielys vanden Wyngaerde ende Willem van Tichelt, Scepenen.

2 April 1459.

«Submissie» aan scheidsmannen van een geschil tusschen Elisabeth Srycken, weduwe van Gillis Snacken, en haren zoon Jan.

Alsoe zekere geschille wtstaende zyn geweest tusscen Lysbetten Srycken, wedewe wilen Gielys Snacken, ter eenre syden, ende Janne Snacke, hueren sone, ter andere, omme des regiments ende hanteringen wille vander selver Lysbetten goeden ende des daeraen cleeft, Soe hebben deselve Lysbeth cum tutore ende Jan huere zone, omme alle mynne ende eendrachticheyt tusscen hen te blivene ende alle onminne, cost ende moeysel te schuwene, hen des geschils geheelic ende al, by rade van hueren vrienden, gekeert ende gesubmitteert inde persone ende goede manne hierna bescreven, ende daer zys eendrachtelic in gebleven syn, te wetene, in Her Janne vander Bruggen, Riddere, etc., Meester Clause vanden Eynde, Cornelise vanden Eynde, zinen sone, Cornelise Willemssone van Weerde, Aerde Garstman, Jannese vanden Bogaerde, Heynricke vander Heyden ende Petren Everdey. Ende hebben geloeft te beyden zyden goet vaste gestentich ende van weerden te houdene, tallen dagen, tghene des de voers. persone vanden geschillen voerscreven seggen ende wtspreken selen, sonder daerjegens te doene oft te doen doene in eeniger manieren, opte peyne van vierentwintich marcke silvers, te verbuerne van hen die de contrarie daeraf dade ende te bekeeren in tween, te wetene, deen helft daeraf den Heere ende dander helft der stad ende der kerken, welke persone, nadat de vereeninge ende middelinge geschiet is, de voergenoemde Aert Garstman een wtsprake daeraf gedaen heeft voer Heeren Janne vander Bruggen, Riddere, voergenoemd, inder manieren hierna verclaert, te weten is :

Inden yersten, dat men alle derselver Lysbetten goede, renten, silverwerc ende have terstont inventorieren sal ende stellen se int gescrifte, opdat men weten mach watter goede datter zyn ende die niet gequist, verloren oft verdonckert en worden, maer geheel ende al te voerschine moegen comen, gelyc dat behoert.

Item, ten anderen male, dat men der voergenoemden Lysbetten brieve leggen sal in behoudender hant, ter plaetsen daer Jan Snacke, huere zone, ende de gemachtichde van huer des aen beyden zyden tevreden zyn, in een coffer met tween sloten, daer elc van hen eenen sloetel af hebben sal, omdat egheen van hen daertoe gaen en soude sonder des anders consent ende bywesen, ende dat men vten brieven maken sal vidimusbrieve, daer men de renten mede manen sal ende inheffen soude ende trecht vervolgen alst noot waere.

Ende ten derden male, soe is voert wtgesproken ende overdragen als dat de voers. Lysbeth nemen soude, overmids desen, twee goede manne die huer goede ende renten regeeren, bewaeren ende die ten meesten orboere ende proffyte brengen ende bekeeren selen, ende de penninge vanden selven goeden commende derselver Lysbetten geven, ende deselve Lysbeth sal hueren eygenen vryen wille daermede moegen doen, sonder calengieren oft wederseggen van yemende in eeniger manieren, behoudelic dat sy huer niet en sal moegen onterven, ende van alle den goeden ende hanteringen die dese twee goede manne hebben selen, derselver Lysbetten goede wittige rekeninge ende bewys selen moeten doen, teynden jaers, byden voergenoemden Janne, hueren sone, ende byde vriende, ende oec denselven Janne, hueren zone, moeten seggen ott kundigen wanneer men dese rekeninge doen sal, te wetene, twee oft drie dage te voeren, ende omme welke goede ende renten voerscreven te bewaeren ende te regeeren de voers. Jannes vanden Bogaerde byder voergenoemden Lysbetten daertoe gecoren is, ende de voers. Cornelys vanden Eynde byden voers. Janne Snacke, hueren zone, daertoe gecoren is.

Ende waert dat derselver Lysbetten enigen van desen

tween namaels niet èn geliefde, oft oec eenich van hen aflivich warde, dat dan de voerscreven Lysbeth inde stede van dien eenen anderen soude moegen stellen byden Heere, byder stad ende byden vrienden, deselve macht, regiment ende bewint hebbende dat eenich van hen nu heeft, ende mids desen soe sal de voergenoemde Lysbeth bliven sittende rustelic ende vredelic in hueren wesene, sonder van hueren sone oft yemant anders van synen wegen eenich hinder, letsel oft verdriet gedaen te wordene, opte peyne voergenoemd, ende oft hierinne namaels eenige duysterheit gebuerde, dat houden de voergenoemde Her Jan vander Bruggen, Riddere, ende de stad metten vrienden thueren verclaeren. Dit was gedaen ende wtgesproken des Saterdaechs opten XXII^en^ dach van Meerte anno LIX, na costume van scrivene sHoefs van Cameryc. Actum anno predicto 2^a^ Aprilis. Present: Claus de Herde, loco Ammanni, ende Willem van Tichelt, Scepenen.

3 April 1459.

« Terminatie » van een geschil tusschen Girot de Vile en Luciot van Leeuwensteyn.

Alsoe Girot de Vile, Lombaert, yerst voere de Paeysmakers ende daerna voere de Wethouderen der stad van Antwerpen te rechte geport ende aengesproken heeft Luciot van Leeuwensteyn, oic Lombaert, inder selver stad gevangen sittende, begheerende van hem beternisse te hebbene, na den rechte derselver stad, van alsulker quetsueren als hem de voers. Luciot tanderen tyden gedaen hadde, ende dat Luciot voers. hem die sculdich waere te doene, mids dien dat hy hem inder selver stad, dwelc een stad is van rechte ende daert tfeyt geschiet is, soe hy seeght, bevonden heeft etc., daer de voers. Luciot op antwoerde, seggende dat hy omme der voers. saken wille tanderen tyden aengetast ende gevangen waere geweest tot Aelst, ende dat hy, omme dies aentasts wille, voere den Baelliu ende Scepenen aldaer begeert ende versocht hadde recht ende wet te hebbene, ende dat hy van daer voert vervuert ende gebracht waere geweest te Vilvoerden opt slot, daer hy aenden Meyere ende Scepenen

aldaer oec versocht hadde dat men hem recht wet ende vonnis dade, des hy hem thoen ende waerheit vermat, ende dat hy alsoe, boven alle desen, by toedoene ende vervolge des voergenoemden Girots, inder stad van Antwerpen voers. gevangen bracht waere geweest jegens sinen danck ende wille, declinerende mids dien vanden rechte derselver stad ende hopende, na dinhouden vander Blyder Incompst ons Genedichs Heeren ende privilegien vanden lande, by alsoe dat hem de voers. Girot yet heysschen oft thyen wilde, dat hy dat sculdich waere te doene ter plaetsen daer deselve Luciot recht begheert heeft etc., Soe wart byden Heeren Burgermeestren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen voers., nadien dat zy den heysch vanden aenleggere ende de declinatorie vanden verweerdere, de replike, duplike ende oec de certificatien ende bethoene van beyden partien aengehoert ende gevisiteert ende ripelic daerop gelet ende gedelibereert hadden, getermineert ende wtgesproken dat Luciot voers. ongehouden sal syn voere de Paeysmakers oft Wethouders van Antwerpen te antwoerdene opte aensprake die Girot voers. hem gedaen heeft, ende remitteren die sake ende stellen se van hen ter plaetsen daer de kennisse ende tbericht daeraf behoert, ende voere dieghene die daeraf behoerlike rechters sculdich syn te wesene. Dit was gedaen in vollen Raide van Burgermeestren, Scepenen ende Raedsliede der stad van Antwerpen voers., opten derden dach van Aprille voere Paesschen, int jaer Ons Heeren XIIII^{c} LIX, na costume van scrivene sHoefs van Camerycke.

6 April 1459.

« Quictantie » gegeven door Peeter de Preester ten voordeele van Nikolaas de Botter en Andreas Nispelaer.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende LIX°, VI dage in Aprille, soe quam voer Heinricke van Mechelen, Borgermeester tAntwerpen te dier tyt, Peter de Preester, ende schaut clairlic quyt, tallen dagen, Clause de Bottere ende Andriese Nispenare een crone die hy hen tanderen tiden gemaent

hadde. Voirt soe geloefde deselve Peter dat hy Aelbrechte van Amstel, Andriese Nispenaer ende Clause den Bottere scadeloes houden sal, los ende vry van alsulken seggen als Andries ende Claus voirgenoemd tanderen tiden overgeseeght is geweest te vinningen, ende dair zy Aelbrechte in vervingen, tegens Peter voirs., ende oic mede scadeloes te houden ende wel te vryen los ende quite vander peynen die daerop geset was te ghelden, soe wye tegens de voirs. wtsprake ende seggen dade, ende dat hy vernuegen soude den Baelju inde somme van alsulken geloften als Claus hem gedaen hadde van zynre wegen. Dwelc de voirs. Peter alsoe inder manieren voirs. altemale geloefde te doene, verbyndende dairvore hemselven en alle sine goede, welkerhande die wesen mogen, die hy nu heeft ende namaels vercrigen sal. Actum anno et die predictis.

18 Maart 1459.

Terminacie rakende sekere citatie vanden Conservateur tot Loven.

Alsoe sekere geschillen wtstaende zyn geweest tusschen Gheerde vander Meere, ex una, ende Heinrick Leys, als procurator vanden Jouffrouwen van Bergen in Henegouwe, ex altera, ende voir de Scepenen van Herentals, dewelke tvonnis derselver saken gebracht hebben alhier voer huer hoot, ende dairaf hen een hootvonnis gegeven is gelikerwys dattet claerlic inhout ende begrepen heeft, soe eest dat de voirs. Gheert dairin teynden hadde Jasparen, sinen sone, denwelken hy daeromme student van Loevene gemaect hadde, opgedragen alle alsulken actie ende gebreken die hy meynde te hebbene opten voirs. Heinricke, sprutende wten voirs. hootvonnisse, wt crachte van welker opdracht de voirs. student hadde doen moveren ende dagen voer den Conservateur vander Universiteit tot Loevene denselven Heinrick, om sine voirs. gebreken op hem te verhalen, contrarierende ende minckende daermede onse voirs. hootvonnis, mits denwelken de voirs. Heinric den voirs. Gheerde dede opscriven voer ons alhier, ende ten dage vanden bescrivene comen zynde voir ons de voirs. Gheert ende Heinrick, meynende

ende seggende de voirs. Gheert, want hy volvuert ende voldaen hadde tvoirs. hootvonnis ende vander leveringen inden voirs. vonnis begrepen gebrec hadde, dat zyn voirs. sone, dien hy dat opgedragen hadde, dat soude mogen vervolgen ende (*sic*) tot Loevene, met meer woerden etc.; daerop de voirs. Heinrick antwoerdde ende seide alsdat hy noyt gheen hanteringe gehadt en hadde metten voirs. student noch hy oic int voirs. hootvonnis niet geruert en staet, dat mits dien hy vander voirs. daghingen ontlast ende ontslagen wesen sal, ende hadde Gheert voirs. vander voirs. leveringen oft anderssins gebrec, dat hy dat sculdich waer te volgen tot Herentals oft voir Amman ende Scepenen alhier, met meer woerden dairtoe te beiden zyden gealligeert ende geseit, Na dwelke ende na dinformatie die de Heeren dairaf bevonden wten hootvonnisse ende citatien van Loevene voirs., wart getermineert by Borgermeestren, Scepenen ende Raet hierna bescreven, dat de voirs. Gheert zinen voirs. sone in dien hebben soude dat hy vanden voirs. vervolge cesseren ende aflaten soude, ende alhier bynnen der stad gesekert bliven totter tyt toe dat hy dat gedaen soude hebben. Achtervolgende dien, soe geloefde ende sekerde in des Ammans hant de voirs. Gheert sinen voirs. sone in dien te hebbene, dat hy cesseren ende geheel ende al aflaten soude van sinen vervolge voirs., behoudelic dat hem de voirs. Heinrick van sinen gebreken alhier voir Amman ende Scepenen te rechte staen soude, dwelc Rutgheer van Eyke, op dese tyt procureur der voirs. Jouffrouwen, geloefde alsoe te doene, ende opten cost vanden ongeliken. Na dwelc de voirs. Heinric Leys ende Rutgheer, gemechticht als boven, beghecrten te hebben huer costen hierom gedaen, daeraf termineerden de Heeren voirs. dat die souden bliven staende totten eynde vander saken. Actum XVIII dage Marcii. Present: Herde, loco Ammanni, Werve, Elst, Noyts, Willem Drake, Heyden, Broet, Walravene ende Tichelt, Scepenen.

26 April 1460.

Consent om wapenen te moghen draghen.

Alsoe Jan Giels, geboren van Nylden inden byvanc van

Liere, ingeseten poertere van deser stad, den Heeren Schoutet, Burgermeestren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen te kennen heeft gegeven dat, omtrent over IX weken geleden, een ghevecht is geweest tot Liere, daer Aerd van Sceyvoert met sinen hulperen ende medeplegers oploep deden Heinricke, Willeme ende Woutren vanden Bolke, zinen oemers, ende dat deselve Jan Giels, onse poertere, die nochtans daerby noch mede en was, wt alrehande thydingen ende vluchtmeren die hem te diveersen stonden aenbracht zyn, hem beduchtende is, al eest dat in vreden staet, dat hy nochtans daerinboven van sinen live geevelt oft beroeft soude moegen worden vanden voers. Aerde oft zynen knechten oft hulperen, biddende den Schoutet, Burgermeestren, Scepenen ende Rade voers. dat zy, achtervolgende den mandemente ons Genedichs Heeren onlancx leden den lande van Brabant ten besorge vanden goeden luden ende ingesetene desselfs geordineert ende verleent, hem ende zynen hulperen, tot sekeren getale toe, wilden consenteren te dragene alrehande wapene, omme, oft hen eenigen oploep vanden voers. Aerde oft den zynen gedaen warde, hem daermede te beschuddene ende te verweerne, Soe eest dat de Heeren Schoutet, Burgermeestren, Scepenen ende Raide voers., aensiende tghene dat voerscreven staet, ende dat wt crachte vanden mandemente ons Genedichs Heeren voers. hen dat geoerloeft is te doene, den voers. Jan Giels, hueren poertere, gewillecoert ende geconsenteert hebben dat hy ende noch VIII persoene tot hem, te wetene, Gabriel Tryapeyn, syn meester, Gommaer Percke, Wouter Schilleman, Rogier Knuyts, des voers. Gabriels jagere, Jacop vander Ryt, Michiel Giels, zyn brueder, Mathys vander Beke ende Gielys vanden Sande, oft deghene die hem gelieven sal vanden selven VIII persoenen by hem te nemene, selen moegen dragen bynnen der stad ende mercgreefscape van Antwerpen alrehande wapene, alsulke als hen behoeven sal, omme hen in deser saken voers. daermede te beschuddene ende te verweerne, gedeurende ten wederseggene van Schoutet, Burgermeestren, Schepenen ende Raide voers. Actum LX, XXVI dage in Aprille.

24 Juni 1460.

Dit is alsulken zoeninge ende vuytsprake als Joes vander Heyden, Dycgreve myns Jonckeren Christofels Vyleyns tot Lilloe, Peter Muyl, Ghysbrecht vander Byest ende Peter Bollaert, als seggeren tusschen de partyen hierna bescreven dairtoe gecoren ende gebeeden, opten dach van huyden byden moessoendere Dieric Janssoene vuytgesproken ende geseecht hebben.

Alsoe als om des dootslaechs wille ende ongevals dat tanderen tyden, bynnen den dorpe van Hoechstraten, by handen Wouters ende Henricx van Elsackere, gebrueders, ende by Peteren Garenpyl gedaen ende geperpeteert is geweest inden persoen van wylen Clause van Leyen, Adriaenssoene van Leyen zaliger gedachten, tusschen denzelven partyen zekere questien ende geschillen opverstaen ende geresen zyn geweest, vanden welken hen de voirs. partyen te beyden zyden geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in vier goede mannen, te wetene is, in Joese vander Heyden, Dycgrave myns Jonkeren Christofels Vileyns tot Lilloe, ende in Peteren Muyl, vander dooder zyden, ende Ghysbrechte vander Byest ende in Peteren Bollaerde, vander levender ziden dairtoe gebeden ende gecoren, omme byden zelven vier zeggeren, opdat zy met malcanderen consten overcomen, veraccordeert ende gesloten te wordene na dbegryp des compromis dairop gemaect dat clairlicker inhoudende ende begripende, Soe hebben de voirgenoemde vier zeggeren, navolgende den voirs. compromisse, de voirs. partyen bescheyt yerst aengehoirt zynde ende goede informacie dairop genomen hebbende, met ryper voirsieniger deliberacien dairop gelet ende ten slote tusschen de voirs. met malcanderen eendrachtelic geordineert ende overdragen een volcomen zoeninge ende vuytsprake alsulc als hierna volcht :

Item inden yersten, soe zullen de voirgenoemde Wouter ende Henric van Elsackere, gebrueders, ende Peter Garenpyl voir hen, hairen magen ende vrienden ende niet voirdere, ter eeren Gods, in laeffenisse der zielen des voirs. dooden saliger gedachten ende tot beternissen ende moetsoene sinen

magen ende vrienden, besteden te doene bynnen der stadt van Antwerpen, terstont nadat de voetval gedaen sal syn, thien hondert zielmissen ende zesse dertichsten, dats te wetene, deen helft te Predickeren ende dander helft ten Bruerkens, dairaf de Bruerkens de voirgenoemde missen niet aenveerden en willen mids sekeren redenen hair dairtoe porrende, alsoe zelen de voirs. vier zeggeren de voirs. helft vander missen te hemwairts nemen, ende die besteden te doene dair hen dat gelieven sal bynnen der stadt van Antwerpen.

Item noch zelen de voirgenoemde drie persoenen geven, ter eeren Gods ende in laeffenissen der zielen des voirs dooden ende ter beternisse van sinen magen ende vrienden, vive ponden groten Brabants eens, welke vive ponden groten Brabants zy betalen zullen bynnen den yersten zesse weeken nadat den voetval gedaen sal zyn, te wetene is, dat dese voirs. vive ponden groten Brabants gegeven zullen worden voir alsulken wech als eenyegelyc van hen drien gedaen soude moeten hebben tot Sinte Peters ende tSinte Pauwels te Romen.

Item noch zelen de voirgenoemde drie persoenen geven, ter eeren Gods ende in laeffenissen der zielen des voirs. dooden zaliger gedachten ende ter beternissen zinen magen ende vrienden, tusschen dit ende Sinte Petersdage half Oecxt naestcomende, drie keerssen, dairaf elke keersse wegen sal drie pont zwair, omme deen keersse dairaf gebracht te wordene, bynnen den voirs. middelen tyde, in handen van Ghysbrechte vander Byest oft Peteren Bollairts voirgenoemd, omme die gebernt te wordene ter eeren Gods ende in laeffenissen der zielen inde prochiekerke van Doirne, item dander keerse gebracht te wordene, bynnen den voirs. middelen tyde, in handen Joese vander Heyden voirs., omme die gebernt te wordene, bynnen den voirs. middelen tyde, in Onser Vrouwengulde van Santvliet, ende de derde keerse gebracht te wordene, bynnen den voirs. middelentyde, in handen van Peteren Muyl, omme die gebernt te wordene bynnen der stadt van Antwerpen voere Sinte Lucasgulde.

Item noch selen de voirs. drie persoenen geven, ter eeren Gods ende in laeffenisse der zielen des voirs. dooden ende ter beternissen van zinen magen ende vrienden ende tot gerechten moetsoenen, driehondert ende tachtentich guldene, thien stuvers voir elken gulden gerekent, oft de weerde dairvoere in anderen goeden gelde, ende die bringen opter stadt wissel van Antwerpen, bynnen jaers nadat den voetval gedaen sal zyn, te drie termynen, te wetene, telken seventhien weken een derdendeel der voirs. sommen, gelyc men soenpenninge na lantrecht gewoenlic is te betalene.

Item noch selen de voirs. drie persoenen geven ende betalen, bynnen zesse weken nadat den voetval gedaen sal zyn, vyftien schellinge groten Brabants eens die de voirs. vier zeggeren verteert hebben, ende den Secretaris vyf schellinge, dat hy dit inder stadt register stelle.

Item noch zelen de voirgenoemde drie persoenen ende elc van hen besundere lyflic aenden Heyligen zweren ende op hueren eedt nemen, dat sy onder hen drien desen dootslach gedaen hebben vuyt hen zelven, sonder ennich beheyt oft bevel van yemende in enniger manieren.

Voirt soe seggen de voirgenoemde persoenen de vier seggeren ende is hair verclairen, dat de voirs Adriaen van Leyden ende de moessoendere Dieric Janssoene, want sy hair consent dairinne gedragen hebben, geloven selen, voire hen ende hoiren nacomelingen, tallen dagen goet vaste ende van weerden te houdene alle tgene dat in deser vuytsprake van punte te punte gescreven staet, ende zelen vervangen alle dandere vander dooder ziden, het zy van tsvaders wegen oft vander moeder wegen, ende dairvoere selen zy verbinden hen selven ende alle huer goede.

Ende, mids desen, soe zeggen de voirs. vier zeggeren de voirs. partyen, met allen dengenen die dair aencleven moigen aen beyden ziden, vanden voirs. dootslage ende ongevalle, soe verre alst aengaet den dootslage, in deser saken wel versuent, vereenicht ende goede gevriende, van desen dage tot eeuwelyken dage, ende wye van hen deen den

anderen hierenboven mesdade oft dede mesdoen, dat soude wesen op soenbraeck ende op vredebraeck, ende oft byden voirs. partien oft borgen ende des dair aencleeft, in ennige van desen punten deser zoeningen aengaende, ennich gebrec gebuerde ende dat niet voldaen oft volvuert en worde na dbegryp der voirs. zoeningen ende vuytsprake, des oft God wilt niet gescieden en sal, dairop verclaren die vier seggeren voirgenoemd dat, indien gevalle, diegene die hierinne gebreckelic waere, ten tyde ende alsoe dicke oft menichwerven alst gebueren soude, verbueren soude hondert lichter guldene, dairaf men de twee viventwintich bekeeren sal tot behoef myns Genedichs Heeren tsHertogen van Brabant etc, item dander viventwintich gulden dairaf tot behoef der stadt van Antwerpen, ende tvierde viventwintich tot behoef der partyen diet voldoen.

Dese vuytsprake gesciede byde voirs. vier zeggeren bynnen der stadt van Antwerpen, ter Bruerkens, op Sente Jans Baptistendach als men screef XIIII^c ende tsestich, vierentwintich dage in Junio, ende wart opten selven dach tvoetval gedaen, ende dairop waeren de voirs. partyen vander dooder ende levender zyden wel versuent ende goede gevriende, den vrede aen beyden zyden quyte geschouden, ban ende vrede dairop geboden by Jorise vander Heyden, roeydragere der stadt van Antwerpen, in alsulker vuegen als dat behoirt ende schuldich was te geschiene, in tegenwoirdicheyden van vele goeder mannen dairby staende etc.

28 Januari 1439.

Constitutie van een corenrente.

Wy Jan van Riethoven ende Willem Mengiaert, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quamen Jan Thys ende Lysbeth sLombaerden, zyn wettich wyf, bekenden ende verlyden dat zy, omme eene somme gelts die hen al ende wel is vergouden, vercocht hebben wel ende wittelic Matheeuse Mengiaert, elcx jaers erflic, een halster goets custbaers rogx jaerliker ende erfliker renten op een stede metten huysen, hove, gronde, lande ende met al datter

toebehoert, houdende tsamen omtrent drie vierendeel buynders, luttel min oft meer, gestaen ende gelegen bynnen Ranst, tusscen Her Jans sHertogen erve, aen deen zyde, ende Jans Raets erve, aen dander zyde, als wy verstonden, alsoe dat de voergenoemde Jan Thys ende Lysbeth, zyn wyf, de voergenoemde stede metten huysen, hove, gronde, lande ende met al datter toebehoert, gelyc voers. is, al nu verbonden ende te pande geset hebben over tvoergenoemd halster rogx tsjaers erfliker renten, te geldene ende te betalene vanden voergenoemden Janne Thys, van Lysbetten, synen wettigen wive, ende van hueren nacomelingen, den voergenoemden Matheeuse Mengiaert ende synen nacomelingen, erffelic ende eeuwelic duerende, alle jare te Kerssavonde oft tOnser Liever Vrouwendage Lichtmisse, ombegrepen, ende te leveren bynnen Antwerpen metter stadmate van Antwerpen, ter stede daer de voers. Matheeus ende zyn nacomelingen liefst hebben sullen, sonder hueren cost, ende dese voergenoemde pande geloefden zy den voers. Matheeuse te waerne ende te claerne los, vry ende quite van allen anderen voercommere ende calaengien, wtgenomen den heerenchys ende omtrent negen scellinge ende eenen grooten erfiic daer jaerlicx voeren wtgaende ende anders niet, ende waert dat den voergenoemden Matheeuse, oft zynen nacomelingen, aen dese voergenoemde pande hieraf namaels yet gebrake, soe hebben de voers. Jan Thys ende Lysbeth, zyn wyf, omme der meerder sekerheit, daertoe mede verbonden ende tonderpande geset hen selven ende alle huere andere goede, have ende erve, ruerende ende onruerende, die zy nu hebben oft namaels vercrigen moegen, sonder argelist, behoudelic den Heere zynen rechte. In kennissen van desen lettren besegelt met onsen zegelen. Gegeven int jaer Ons Heeren M CCCC negenendertich, achtentwintich dage in Januario. Aldus geteykent : J. Kiekens.

9 September 1460.

« Oirvrede » gezworen door Jan van Papenbroeck.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende tsestich, opten neghensten dach in Septembri, soe quam voer de Heeren Burger-

meester ende Scepenen, Jan van Papenbroeck, die men heet van Diest, die in Sinte Looyscapelle te woenen plach, ende dede oorvrede, geloefde ooc ende zwoer met opgerechten vingheren ende by gestaefden eede lyflic aenden Heiligen, dat hy Janne den Bock, smit, noch nyemende vanden smedeambachte die tregiment daeraf gehadt hebben oft hebben selen, omme der rechtvorderingen wille die zy op hem ende op zyn goede voer des ambachts schult gedaen hebben, noch ooc omme ennige andere saken, hoedanich die zyn, gheen wangunst draghen en sal, ende dat hy hen nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woerden oft in wercken, by daghe oft by nachte, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders, in gheenre manieren, ende vername hy dat yement den voers. Janne den Bock oft synen medeplegers voergenoemd evelen oft misdoen woude in ennigher manieren, dat soude hy denselven Janne den Bock ende synen medeplegers voers. in goets tyts kundigen ende laten weten, op zoenbrake ende vredebrake, ende alsoe den rechten oorvrede dat inheeft. Present : Claus de Herde, Burgermeester, die hem den eed staefde, Claus vander Elst ende Gheerd vanden Broeke, Scepenen.

11 Augustus 1460.

« Terminatie » van een geding
« tuschen Sinte Lucasgulde ende
de Boeckschryvers. »

Opte geschille die wtstaende waeren tusscen de meesters ende regeerders vander gulden van Sinte Lucas, ter eenre syde, ende Benedictus Peter Heinricxzone, boecscrivere ende ingeseten poertere van deser stad, ter andere, omme deswille dat deselve Benedictus alrehande boeken hadde doen stofferen met beelden ende doen verlichten met vergulden lettren, daeraf de voers. regeerders vander gulden hem gecalengiert hadden, meynende dat hy, na inhoud vanden brieven byden Heere ende byder stad der voergenoemden gulden voertiden verleent, dat nyet en soude moegen doen, het en waere dat hy inde selve gulde quame ende mede guldbroeder warde etc , daeraf de voers. Benedictus de con-

trarie houdende, seyde dat hy selver metter hant gheen beelden oft vergulden lettren en maecte oft en verlichte, maer dat hy hadde gecocht ende doen maken alderhande beelden omme boeken mede te stofferen, ende de lettren doen vergulden ende verlichten, om zynen pennic, meynende dat hy, sonder inde voergenoemde gulde te comene, dat wel doen mochte, sonder quetse vander selver gulden brieven voers., alsoe verre hy dieselve metter hant niet en wrachte oft bynnen sinen huyse en dade wercken etc., met meer woerden ende redenen te beyden zyden daertoe geallegeert, Soe wart byden Burgermeestren, Scepenen ende Rade vander stad, nadien dat zy den voers. brief gevisiteert hadden ende voert elcx redene ende bescheid aengehoort, wtgesproken ende getermineert dat de voers. Benedictus inde voergenoemde gulde comen mochte, opdat hem geliefde, ende al en geliefdet hem niet, soe soude hy nochtan zyn boeken moegen doen stofferen ende verlichten met alrehanden beelden ende vergulden lettren, omme synen penninc, alsoe verre als hy dieselve metter hant niet en wrachte noch oec bynnen zynen huyse en dade wercken. Actum inden vollen Rade van Burgermeestren, Scepenen ende Raide voers., des Maendaechs opten XI[en] dach in Augusto int jaer M CCCC ende LX.

22 Augustus 1560.

Vuytwinninghe ter Vierscharen gedaen op penningen berustende onder eenen geseten tot Bruessel, toebehoorende den debiteur oock aldaer woonende.

Alsoe Claus de Bot, ingeseten poirtere deser stad, onlancx geleden, byden Amman ende Scepenen, na den rechte deser stad, alhier heeft doen besetten onder Janne sHeraerts, wonende tot Bruessel, alsulken tweendertich ponde groete Brabants ghelts als deselve Jan sHeraerts, denwelken de voirs. Claus alhier inder stad bevonden heeft, kende onderhebbende ende sculdich wesende Peteren den Man, wonende tot Bruessel, van eenre pleyten, als vore sesthiene ponde grote Vleems ghelts oft meer ter goeder rekeningen, die de

voirs. Claus tachter ende in gebreke was aenden voirs. Peteren den Man, ende achtervolgende den voirs. besetsele de voirs. Claus de Bot alsoe verre geprocedeert ende vervolght heeft inder Hoeger Vierscharen alhier voir ons, dat, na allen punten van rechte dairtoe dienende ende behoerende, wtgewonnen heeft de voirs. XXXII ℔ grote ende tscip dat de voirs. Jan sHeraerts gecocht heeft jegens den voirs. Peteren den Man, omme den voirs. Clause den Bot gheldinge ende betalinge vanden XVI ℔ groeten Vleems voirs. oft meer ter goeder rekeningen, ende dairop sekere wittelike costen geloepen zyn te hebbene ende te verhalene, behoudelic den voirs. Janne sHeraerts te gebruyken alsulker dage van paymente als de voirs. Peter de Man hem gegeven heeft. Dit was gedaen anno LX°, XXII[a] Augusti.

6 September 1409.

« Repudiatie » eener nalatenschap.

Anno XIIII[c] ende IX, VI dage in Septembri, quam voere den Heeren Burgermeestren ende Scepenen, Her Lambrecht Heinricxsone, priester, inden name ende als machtich gemaect van Anthonise, zone Lievyns van Cats, na wtwysen eens instruments by Her Mertene, zone Aernouts Vleeschouwers, priester, als Notarys daeraf gemaect, ende metten segele des voers. Anthonys besegelt, dwelc de Heeren sagen ende hoorden lesen, ende heeft gerenuncieert, afgegaen ende verthegen alle des voers. Anthonys recht vanden sterfhuyse ende vander deylingen vanden goeden, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, waer dat die gelegen zyn oft vonden moegen worden, die den voers. Anthonyse toecomen bleven ende verstorven moegen zyn van Jouffrouwen Marien Popen, dochter synre moeyen wylen, die wettich wyf was Roelants de Cock die men heet van Croon, behoudelic der huweliker vorwaerden tanderen tyden tusscen den voers. Roelande den Cock ende wylen Jouffrouwen Marien Popen, synen wive voerscreven, gemaect, in huerer volre macht, weerden, virtute ende rechten te blivene. Present : Her Mechelen ende Herde, Burgermeestren, Ranst, Werve, Elst, Noyts, Drake, Wyngaerde, Tichelt ende Moelen, Scepenen.

1 Augustus 1460.

« Compromis en vuytsprake » in een geschil tusschen twee poorteren van Brugge en eenen poorter van Antwerpen, rakende het huys « den Leeu ende de Leeuwynne, » op den hoek der Zilversmidstraat.

Aloe zeker questyen ende geschillen opverstaen ende geresen waren tusschen Janne de Miervile ende Gheerde de Mille, poerteren van Brugge, ter eenre zyden, ende Jannes van Doren, poertere tAntwerpen, ter andere, toecomende vanden huysingen geheeten den Leeu ende de Leeuwynne, gestaen tAntwerpen aende Merct opten hoeck vander Silversmitstraten, van welken geschillen zy hen te beyden zyden tanderen tyden gekeert ende gesubmiteert hebben voer Willeme Draken ende Gheerde vanden Broeke, Scepenen tAntwerpen, elc in twee goide mannen, te weten, de voirs. Jan de Miervile ende Gheert de Mille, in Peteren den Meire ende in Janne Smit, cruydeniers, ende de voirs. Jannes, in Clause vander Voert ende in Meester Clause den Scharmere, welcx geschils de voirs. IIII seggeren niet en conden overcomen oft eens geworden, ende hebben daertoe genomen ende gebeden twee overmans, te wetene, Clause den Herden, Borgermeester tAntwerpen op desen tyt, ende Willeme vanden Wyngaerde, dewelke rypelic gelet hebben opte voirs. geschillen ende eendrachtelic huer wtsprake daeraf gedaen inder manieren hierna volgende :

Inden iersten, dat alsulken hueringe als Jannes van Doerne voirs. tanderen tyden vanden voirs. huysingen gedaen heeft jegens Janne de Miervile ende Gheerde de Mille voirs., dat die sal bliven goet ende van weerden in alle der manieren dat dieselve hueringe tusschen hen daeraf geschiet is, ende des sal Jannes van Doren voirs. doen alsulken leveringe als hy hen inder selver hueren toegeseit ende geloeft heeft te doene.

Item voerdane, want deselve Jannes, naderhant van dierselver hueren, de helft vander selver huysingen gecocht ende

gecregen heeft, te weten, deen sestendeel vanden geheelen huysen jegens Wouteren van Oerderen, dander sestendeel jegens Joeze vanden Bossche, ende tderde sestedeel jegens der Capittelen tOnser Vrouwen tAntwerpen, na inhouden vanden Scepenenbrieven die daeraf syn, ende want de voirs. Jan de Miervile noch Gheert de Mille gheen vorwaerden gedaen noch gemaect en hebben jegens den voirs. Wouteren van Oerderen, Joeze vanden Bossche, noch jegens der voirgenoemden Capittelen, noch oic den voirs. seggeren egheen bescheit van eenigen toeseggene van binnen merten bygebracht, soe sal de voirs. Jannes van Doren opbueren, innemen ende te hemwaert trecken deen helft van alle den proffyten ende baten die vanden voirs. huysingen binnen merten ende buyten merten in eeniger manieren comen moegen, van dier tyt voert dat hy deselve partcheelen vanden huysingen gecocht ende gecregen heeft, elc na davenant vanden tyde, aengesien dat deselve Jannes jaerlix moet gelden ende betalen deen helft van alle den chysen, reparacien ende oncosten die aende selve huysinge jaerlix vallen moegen, ende hiermede seggen de voirs. seggers metten overmans denselven partyen wel ende mynlic vereenicht ende gesleten vanden voirs. geschillen. Gedaen ende wtgesproken int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende tsestich, opten iersten dach van Augusto. Dwelc seggen ende wtsprake voirs., omdat die in memorien bliven soude, ter begeerten van partyen ende wt bevele van Borgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen, geset ende gestelt is inder stad register van Antwerpen.

17 October 1460.

« Oirvrede » gezworen door Joris Staessin van Poperingen.

Anno XIIII^c LX, XVII dage in Octobri, soe dede Jorys Staessin van Poperingen oervrede, geloefde, sekerde ende zwoer lyflic ten Heyligen mit opgerechten vingeren, dat hy Rase vanden Broeke nemmermeer misdoen en sal, oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, by dage oft by nachte, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende

anders van synen wegen, in enniger manieren, ende vername hy yemande die den voers. Rase yet misdoen woude oft doen misdoen in enniger wys, dat soude hy hem in goets tyts kundigen ende laten weten, op zoenbrake ende vredebrake, ende geloefde ende swoer voert, als voere, dat hy vuter stad van Antwerpen niet gaen oft trecken en sal, ten zy by consente ende oerlove des voers. Raes.

27 September 1460.

« Borchtochte » voor Adriaan de Loeker, wisselaar te Gent.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende tsestich, XXVII dage in Septembri, soe quamen voir Borgermeestren ende Scepenen tAntwerpen inde volle bancke, Wouter de Loekere, Merten de Loekere, Jan Schoyte, Jan Joes Janssone ende Jan Joes Michielssone, Geloefden ende bleven borgen voer Adriane de Loekere, de voirs. Wouters sone, vore den wissel die de voirs. Adriaen hanterende is inder stad van Ghendt, totter sommen toe van III^c ponden groeten Vleems gelts, inder manieren hierna volgende, te weten, de voirs. Wouter de Loekere vore hondert ponde grote Vleems, item de voirs. Merten vore vyftich ponde grote Vleems, item Jan Schoyte voer vyftich ponde grote Vleems ghelts, item Jan Joes Janssone voir vyftich ponde grote Vleems gelts, ende de voirs. Jan Joes Michielssone oic voir vyftich ponde grote Vleems, welke vive personen voirs. daervore verbonden ende te pande setten hen selven ende alle huere goede, ruerende ende onruerende, die zy nu hebben ende meer vercrigen moegen, ende elc van hen vore zyn voirs. somme boven verclaert ende niet voirdere. Hier waren by ende over Heinrick van Mechelen ende Claus de Herde, Borgermeesteren, Willem vanden Werve, Claus vander Elst, Jan Noyts, Willem Drake, Gheert vanden Broeke, Meester Willem vander Heiden, Gielys vanden Wyngaerde, Walraven Drake, Willem van Tichelt ende Heinrick vander Moelen, Scepenen.

28 September 1460.

Consent om wapenen te draghen.

Alsoe Jan de Leeu, ingeseten poertere der stad van Antwerpen, den Heeren Schoutet, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander selver stad te kennen heeft gegeven hoe dat hy, bynnen desen zomere, bynnen zinen huyse gedreycht ende gheanxteneert is geweest van Meester Godevaerde vander Avoert, zinen swager, ende weder corts daerna van meer anderen zinen medeplegers, hem beduchtende dat hy van hen onversiens mishandelt, gheevelt oft gequetst soude worden, na alrehande thidingen ende vluchtmeeren die hy naderhant daeraf vernomen ende verhoort heeft, biddende denselven Heeren dat zy, achtervolgende den mandamente ons Genedichs Heeren onlanx leden by hem ende den Drie Staten zyns lants van Brabant ten besorge vanden goeden luyden ende ingesetenen desselfs geordineert ende gemaect, denselven Janne de Leeu ende zinen knecht in zinen ate ende drancke wesende ende met hem wonende ende gaende, wilden consenteren te dragene alrehande wapene, omme, oft hem eenigen oploep oft overlast vanden voers. Meester Godevaerde oft zinen hulperen oft medeplegers aengedaen warde, hem daermede te beschuddene ende te verweerne, Soe eest dat de Heeren Schoutet, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voers., aensiende tgene dat voerscreven staet, ende dat vuyt crachte vanden mandamente voers. hen dat geoerloeft is te doene, den voers. Janne de Leeu, hueren poertere, gewillecoert ende geconsenteert hebben, dat hy ende zyn broodige knecht met hem gaende selen moegen dragen bynnen der stad ende mercgreefscape van Antwerpen alrehande wapene, alsulke als hen gelieven sal, omme hen daermede te beschuddene ende te verweerne, geduerende dit consent ten wederseggene vanden Schoutet, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voers. Actum XXVIII dage Septembris XIIII^c LX jaer.

6 October 1460.

Consent om wapenen te draghen.

Anno predicto, VI dage Octobris, gaf Ledevaert vander Bruggen van Westmalle, pylmakere, den Heeren voers. te

kennen, dat Wouter van Hubergen, cordewagencruydere, ende Jan Pu, platynmakere, poerteren alhier, beide zyn swagers, hem afgeslegen ende van live ter doot bracht zyn, dwelc noch onversoent is, beduchtende hem, omme dier fayten wille, oic onversiens gheevelt te moegen wordene, biddende, *vt supra*, dat hy alrehande wapene mocht dragen, omme hem daermede te beschuddene ende te verweerne jegens deghene die hem oploep oft overlast souden willen doen, dewelke hem bynnen der stad ende mercgreefscape voers. alsoe geconsenteert warden te dragene, geduerende dit consent ten wederseggene van den Schoutet, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voers.

11 September 1460.

« Terminatie » van een geschil « tuschen de arbeyders opden Harinkvliet en cooplieden van harink. »

Opte geschille die vutstaende waeren tusschen de arbeiders ende gesellen vanden Harincvliete die inden harinc wercken, ter eenre ziden, ende de goede manne die huer harinchove aldaer liggende hebben, ter andere, oersspronc hebbende vuyt dien dat de voers. gesellen alomme inde voers. hove wouden wercken jegens danck consent ende wille der voers. goeder manne dien deselve hove toebehoeren, dwelke deselve goede manne meynden dat ombehoerlic ware, mids dat zy ende de coepman daermede gepraemt souden zyn, soe zy seyden, ende dat oic de voers. gesellen gheen nacie oft geselscap en zyn eenige vridicheit hebbende hen biden Heeren vander stad daeraf verleent, maer dat zy daeraf een eendrachticheit op hen selven gemaect hebben, met meer woorden ende redenen biden voers. partien daertoe geseeght ende geallegeert, Soe hebben de Heeren Burgemeesteren, Scepenen ende Raide vander stad, nadien dat zy elcx bescheit aengehoert hadden, getermineert ende vuytgesproken dat de coepman dien den harinc toebehoert, zyn goet sal moegen doen wercken denghenen die hem gelieft, het zy vanden gesellen voers. oft van yemande anders, alsoe verre alst ingeseten poerters zyn, ende dit sal staen ende gedueren tot dat biden Heeren anderssins hierop geordineert

sal wesen, ende waert dat yemant hierjegens dade ende jegens danck oft wille vanden coepman in zyn goet wrachte, dat de Heeren daerop zullen versien alsoe na gelegentheit vander zaken daertoe dienen sal. Actum anno LX, XI dage Septembris.

18 September 1460.

„Gelofte” van Jan de Mil, poorter van Brugge, dat hij Peter van den Bossche door hem te Doornik, tijdens de Bamismerkt, in hechtenis genomen, weder op vrijen voet zal doen stellen.

Anno XIIII^c ende LX, XVIII dage in Septembri, soe geloefden Jannes van Doren, Jorys vander Heyden ende Sanders inden Hove, ende bleven borge voere Janne de Mil, poertere van Brugge, als dat deselve Jan de Mil, tusscen dit ende van in Saterdage naestcomende over VIII dage, soe vele doen sal aende stad van Doernicke, dat Peter vanden Bossche, die by des voers. Jans de Mil procurateur te Doernicke, bynnen der vriheit van deser Bamismerct, aengetast ende gevangen is, aldaer vanden selven aentaste ende gevenckenissen costeloes ende scadeloes ontslagen sal worden, ende op die conditie wart den voers. Janne de Mil zyn gevenckenisse alhier den voers. tyt lanc geslaect, omme alhier inder stad te verkeerne ende te blivene ; ende waert dat de voers. Jan de Mil bynnen den voers. tide des alsoe niet en dede oft gedoen en conste, soe geloefden zy denselven Janne weder inder gevanckenissen alhier te brengene ende te leverne, in alle alsulker manieren als hy nu daerinne is, omme daerin te blivene totter tyt toe dat biden Heeren vander stad geappointeert sal wesen, wes van deser zaken sculdich sal zyn te geschiene. Des soe geloefden Jan de Mil voers., Gheeraert de Mil, zyn vader, ende Jan Caneel de voers. drie persone van deser borchtochten ende geloeften costeloes ende scadeloes tontheffene, te wetene, dat Jan de Mil voers., bynnen den tyde voerscreven, aende stad van Doornicke voers. doen sal tgene dat voerscreven staet, ende oft hy des niet en dade oft gedoen en conste, dat hy dan alhier weder int gevenckenisse comen sal ende daerin

bliven totter tyt dat de voers. Peter vanden Bossche te Doornicke ontslagen sal zyn. Voerdane geloefde, zekerde ende swoer de voers. Jan de Mil, dat hy hem hierjegens niet behelpen oft beschudden en sal met eenigen privilegien, poerterien, vriheden, metten gewydden oft eenigen anderen zaken die hem hierjegens stade doen souden moegen, in eeniger manieren. Present : Claus de Herde, Burgermeester, Willem vanden Werve ende Claus vander Elst, Scepenen.

13 September 1460.

« Terminatie » van een geschil rakende de nalatenschap van Elisabeth van Nyelande.

Alsoe sekere questien ende geschillen wtstaende zyn geweest tusscen Luycke van Wesenbeke, inden name ende als gemechticht van sekeren personen die hy seeght erfgenamen wesende van wilen Lysbetten van Nyelende, aenleggere, ter eenre zyden, ende Heylwygen sCupers met Janne van Linth, hueren wettigen man ende momboere, verweerstere, ter andere, omme der goeden wille die de voers. Lysbeth van Nyelende na huer doot achter huer gelaten heeft, bynnen Broechem gelegen, die de voers. Luyck seeght zynre partien voers. vander doot derselver Lysbetten bleven ende verstorven zynde etc.; daeraf de voers. Heylwych de contrarie houdende is, mids sekeren ghiften ende makingen die de voers. Lysbeth, in tyden voerleden, met Scepenenbrieven van Antwerpen gegeven ende gemaect heeft Hevericke Heymans, hueren natuerliken sone, ende synen wettigen oeyre, vut crachte van welker makingen ende Scepenenbrieven voers. desselfs Hevericx wittige oeyre, na de doot der voers. Lysbetten, huerer ouder moeder, de voergenoemde goede aengeveerdt ende eenen sekeren tyt gepossesseert ende gebruyct hebben, ende daerin teynden deselve goede met Scepenenbrieven van Antwerpen vercocht Cornelise Boydens, wedewer derselver Lysbetten, welken vercoep ende coep de voers. Heylwych voere Amman ende Scepenen der stad van Antwerpen ende na derselver stadt rechte van naerderscapen gecalengiert heeft, ende welke naderscap, na vele hanteringen van rechte die daeraf voere de Wethouderen derselver stad geweest

zyn, derselver Heylwygen metten vonnisse toegewyst is te hebbene ende te volgene etc.; met vele meer woerden ende redenen by den voers. partien te beyden zyden daertoe geseeght ende gealligeert inden gescriften die zy den Heeren Burgermeestren, Schepenen ende Rade vander stad voers. int lange gethoent ende overgegeven hebben, Soe hebben deselve Heeren, nadien dat zy de voers. gescriften volcomelic ende al gevisiteert, oversien ende voert elcx redene ende bescheit daerinne genarreert wel overleyt, gewogen ende overdacht hadden, met goeder deliberacien ende rypen rade yerst daerop gehadt, huere terminacie ende wtsprake daerop gedaen, wtgesproken ende gepronuncieert inder manieren hierna volgende, te wetene is, dat Heylwych sCupers voers., achtervolgende den Scepenenbrieven vander makingen ende vanden vercoepe, den calengieringen ende vonnissen daerop gegaen, sal hebben ende behouden de goede te Broecheem gelegen, have ende erve, achter der voers. Lysbetten gebleven, die de kynderen Heveric Heymans vercocht hebben Cornelise Boydens ende die de voers. Heylwych van naderscapen gecalengiert heeft, ende desgelycx de vromen, vruchten ende proffyten die vanden selven goeden comen syn ende comen selen, ende bliven die besittende ende gebruykende totter tyt toe dat de voers. Luyc, inden name vanden ghenen daer hy af gemechticht is, ende van alsoeverre als die daerinne gericht souden moegen zyn, oft yement anders van synre partien wegene, deselve Scepenenbrieve vander makingen ende vanden vercoepe voergenoemt voere Amman ende Scepenen van Antwerpen met vonnisse ende met rechte wederleet ende te nyeute gedaen sal hebben alsoe dat behoert, ende daerin teynden recht. Actum byden Heeren Burgermeestren, Scepenen ende Rade voergenoemt, ter presencien van beyder partien voerscreven, XIII dage in Septembri anno LX.

15 Mei 1398.

« Vidimus » van eenen rentebrief op goed te Heemstede.

Ic, Claus de Gruter, Schout tot Haemsteden, doe cond allen luyden dat vore my quam Aecht, Philips dochter, mit

Verbout Vredericxsoens zone, haers momboers, ende gelyde dat zy vercocht heeft Fyen, Jan Pylssoens dochter, vyftich scellinge Hollans paeymens tsjaers, jaerlicx te betalen tot Bamis, op een stucke erves, dat groot is omtrent drie honthen, ende op haer huys metten erve liggende ende staende in dit lant voerscreven ende gelegen is inden ban van Haemsteden, twisken Wiger Claussone ende Willem Janssone, in die een zyde, Pieter Hugensone ende Dieric Jacopssone, aen die ander zyde, ende gelide al betaelt den lesten penninc metten yersten, ende heeft haer, met haer momboers hant, dese voers. renten geloeft te waren als men vry renten sculdich is te waeren inden ban daer zy in gelegen zyn. Voert soe gelyde Aecht voirnoemt, dat op dat voerscreven lant ende huysinge niet meer te huer en staet dan vier penninge goets ghels ende die erfpenning. In kennesse der waerheit, soe hebbe ic desen brief open besegelt mit mynen segel. Gegeven int jaer Ons Heeren dusent drie hondert acht ende tnegentich, tWoensdaechs na Syn-Pancraciusdach.

2 Juni 1406.

« Vidimus » van eenen rentebrief op goed te Heemstede.

Ik, Jan Gherytszone, Scout van Heemstede, doe cond allen luden dat voere my quam Dirc Symoenszone, ende geliede dat hy vercoft heeft Claus Hoven vyftich scellinge Hollans payments tsjaers, jaerlicx te betalen tot Bamis, op Dirc Wiggherssoens huys ende erve, ende is omtrent drie hont lants, ende is gelegen inden ban van Heemstede, twisken Wigger Claussoen ende Willem Janssoen, an die eene syde, Pieter Hugensoen ende Dirc Jacopssoen, aen die ander syde, ende geliede al betalt den lesten penninc metten eersten, ende heeft hem dese voers. renten geloeft te waren als men dese vry renten schuldich is te waren inden ban daer zy in gelegen zyn, ende in allen manieren als die brief daerof inhout, die Fye, Dirc Symoenszoens wyf voers., daerof had ende Claus Hoven mede overghift. In kennesse der waerheit, soe heb ic desen brief besegelt met mynen segele, int jaer Ons Heeren M CCCC ende ses, op den anderen dach van Junio.

26 December 1460.

« Compromis ende vuytsprake » in een geding tusschen Agnes de Roover en de erfgenamen van Jan Stevens.

Alsoe zekere geschille wtstaende zyn geweest tusscen Angneesen sRoovers, wettich wyf wilen Jan Stevens *alias* de Witte, mit Michiele vander Hage *alias* Pou, nu ter tyt hueren wettigen man ende momboere, ter eenre zyden, ende Heinricke Stevens, Mathyse Peters inden name van Jannen Stevens, zynen wittigen wive, die hy hierinne vervinc ende geloefde te vervane, ende Wouteren van Valkenputte den jongen inden name van Lysbetten Stevens, zynen wettigen wive, die hy hierinne vervinc ende geloefde te vervane, als erfgenamen des voers. wilen Jan Stevens, ter andere, oerspronck hebbende omme des sterfhuys wille wilen Jan Stevens voergenoemt ende des daeraen cleeft, daeraf zy hen geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in viere goede manne, te wetene, in Janne van Mechelen, Anthonyse Bertelmeeus, Willeme Steyneman ende Laureyse van Ferrere, ende op een seker peyne geloeft goet vaste gestentich ende van weerden te houdene tallen dagen alle tghene dat de voergenoemde viere goede manne vanden voers. geschillen eendrachtelic vutspreken ende pronuncieren selen, gelyc den Scepenenbrief van Antwerpen vander selver submissien gemaect dat volcomeliker wtwyst ende begrepen heeft, Soe hebben de voers. vier goede manne de gescriften ende dbescheit van beyden partien duechdelic gevisiteert, aengehoert ende verstaen, ende ripelic daerop gelet ende gedelibereert, ende daer en teynden huere wtsprake eendrachtelic daerop gedaen in der manieren hierna verclaert :

Inden yersten, als vander helft van X ℔ grote Brabants die de voers. erfgenamen heysschende zyn, der voers. Angneesen toecomende van XVIII ℔ grote Brabants die derselver Angneesen in huweliker vorwaerden geloeft souden zyn, soe de voers. erfgenamen seggen, ende daeraf maer de VIII ℔ grote betaelt en syn etc., daerop de voers. Angneese antwoerde dat huer erflike goede die inder voers.

huweliker vorwaerden geschat zyn geweest tegens X ℔ grote, huer voertyden bleven ende verstorven syn vander doot van hueren vader, ende dat syn huer vaderlike goede ende patrimonie etc., Soe is der voers. goeder mannen seggen, advys ende wtsprake, alsoeverre als de voers. Angneese derre leggen hant op Heyligen ende sweeren dat tusscen den voers. wilen Janne de Witte, hueren man, ende huer gheen bescreven huwelike vorwaerde gemaect en is geweest, ende dat in dier huweliker vorwaerden huer gheen penninge meer geloeft en zyn dan de VIII ℔ grote voers., ende dat huer de voers. erflike goede daer questie af is geweest bleven ende verstorven zyn van hueren dooden vader, voere ende eer tselve huwelike getracteert was, soe sal zy ongelast zyn daeraf yet in te brengene. Denwelken eedt zy dede voere Willeme vanden Wyngaerde, stedehoudere des Ammans, dien haer staefde.

Item, als vander helft vanden X ℔ grote Brabants die de voers. erfgenamen heysschende zyn, der voers. Angneesen toecomende van eenen stucke lants, vanden twee stucken te Wommelgheem gelegen, die toe te behoeren plagen Janne de Witte wilen den ouden, des voers. Jans Witten vader, dewelke een stuck de voers. Jan de Witte, na zyns vaders doot, bynnen den tyde dat hy metter vors. Angneesen in huwelicke geseten heeft, vercocht heeft omme de X ℔ grote voers., daeraf de voers. erfgenamen meynen dat de voers. Angneese hem wederkeeren ende restitueren sal de helft vanden selven X ℔ grote voers. etc., Is der voers. viere goede manne seggen ende wtsprake dat, want na tghene dat de voers. goede manne bevinden de voers. Jan de Witte mechtich was zyn goede ende erve te vercoepene, dat dien coep alsoe bliven sal, ende dat de voers. Angneese ongehouden sal zyn eenige penninge daeraf in te brengene, oft den erfgenamen ennige restitucie te doene, behoudelic dat dander stuck lants, dwelc toebehoerende is Magrieten van Arkele, des voers. wilen Jans Witten suster dochter, nader selver Magrieten doot, volgen, toebehoeren ende toecomen sal hueren gerechten oeyren ende erfgenamen, sonder der voers. Angneesen, hueren oeyren oft nacomelingen, enichsins daerinne gericht te wesene.

Item, als vanden vruchten die stonden opter voers. Magrieten van Arkele stuc lants, ter tyt doen Jan de Witte aflivich wart, die de voers erfgenamen alleene meynen te hebbene ende taenveerdene etc., Seggen de voers. arbiters dat dien heysch henlieden niet toe en behoert, maer evenverre dat men bevint dat tselve stuc lants byden voers. Janne jegens der voers. Magrieten duechdelic gehuert is, soe selen deselve erfgenamen ende Angneese de huere vanden voers. lande gelyc gelden ende betalen, ende de vruchten ende proffyten daeraf comende gelyc hebben ende aenveerden.

Item, als vanden huyse metter toebehoerten tot Wommelgheem gestaen, dwelc leen is, ende dwelc de voers. erfgenamen meynen alleene te hebbene ende te aenveerdene etc., Is der voers. arbiters seggen ende wtsprake, hoewel dat deen verandert is, evenverre de voers. Jan de Witte dat selve ontfangen heeft ende alleene daertoe comen is, alsoe dat behoert na den leenrechte, dat de voers. erfgenamen dat alleene dan hebben ende behouden selen, behoudelic dat de voers. Angneese aen deen helft vanden selven leengoede huere tocht ende bylevinge hebben ende behouden sal huer leefdage lanc ende niet meer.

Item, als vander vremder brulocht die de voirs. Angneese van hueren wegen gehouden soude hebben inden voers. sterfhuyse, daeraf derfgenamen begheeren ende heysschen alle alsulken costen als zy hen daeraf gedaen heeft sonder huerlieden consent etc., Is der voers. arbiters seggen ende wtsprake, evenverre de voers. Angneese hueren eedt derre doen dat zy inde voers. brulocht gheen costen gedaen en heeft daer tsterfhuys ennigen last oft scade af heeft gehadt ende dat vander erfgenamen gedeele nyet daeraf gegaen is, soe selen zy huer daeraf ongemoeyt laten, denwelken eedt zy haer verdroegen.

Ende waert dat in deser wtspraken namaels ennige duysterheyt tusscen de voirs. partien gebuerde, daeraf behouden de voers. seggers huer verclaren te henwaert, omme dat te doen in tyden ende wylen als die van noode wesen ende

gebueren sal. Actum byden IIII seggers voers. eendrachtelic, op Sinte-Stevens dach, XXVI dage Decembris XIIII[c] LX jaer, na costume van scrivene sHoefs van Cameryck.

3 Januari 1460.

Revocatie der saulveguarde vanden Hertoghe.

Anno XIIII[c] ende LX, opten derden dach Januarii, zoe dede myn Genedich Heere de Hertoge, met zynen openen mandementen ende brieven van revocacien, wederroepen zyn brieven van salvegardien die hy Meesteren Janne vander Moere, tymmerman, voermaels hadde verleent, ende dat overmitz dat Meester Jan voirs. derselver zynder salvegardien hadde geabuseert, meynende onder den schyn derselver dat hy nergens te rechte en behoirde dan voir den Cancellier van Brabant.

17 Januari 1460.

Revocatie der saulveguarde vanden Hertoghe.

Anno LX, opten seventhiensten dach Januarii, zoe wert, metten openen mandementen ende brieven van revocacien myns Genedichs sHeerens Hertogen, alhier ter poyen wederroepen de salvegardie Luycx van Wesenbeeke, overmitz dat hy derselver salvegardien hadde geabuseert, meynende onder den schyn derzelver dat hy niet obedieren en zoude den vonnissen ende termynacien der stadt van Antwerpen, ende den voirs. brief van revocacien is geleet onder Rentmeesters vander stadt.

4 Juni 1460.

« Terminatie » van een geschil tusschen Philips Thoir, weduwenaar van Elisabeth de Coosteker, en de erfgenamen dezer laatste.

Anno LX, viere dage in Junio, soe quamen voer Borgermeesteren, Scepenen ende Raidt vander stadt van Antwerpen, Philips Thoir, ter eenre zyden, Peter van Halle, Claus de Pape ende Wouter van Relighem, als erfgenamen

van wilen Lysbetten Coestekers, wittich wyf was des voirs. Philips, ter andere, ende bekenden alse van alle alsulken questien ende gescillen, welc die wesen moegen, als zy jegens malcanderen hadden wtstaende overmits den goeden ende versterffenissen gebleven achter de doot vander voirs. Lysbetten, dat zy des geheel ende al wtgegaen waeren in viere goede mannen, te weten, de voirs. erfgenamen, in Peteren Reynere ende Rutten den Hoege, ende de voirs. Philips, in Adriane van Ghiessen ende Willeme vanden Mortere, omme daeraf huer wtsprake te doene in alsulker manieren als behoeren soude na gelegentheiden der voirs. gescillen,ende oft de voirs. seggers eenige gescillen hadden die zy niet veraccorderen en consten, dat zy die overbrengen souden den voirscreven Borgermeesteren, Scepenen ende Raide, omme daeraf onderwyst ende geleert te sine. Alsoe hebben de voirs. seggeren tanderen tyden overbracht drie pointen dair zy niet af overcomen en consten, te wetene, vanden goeden te Bornhem gelegen, item vanden afgequytten ℔ grote Vleems erflic opten Swaen, ende vanden twee huysen staende aent Vleeschuys, dairop de Heeren voirs. gehoirt hebben ende oversien alle bethoenen ende bescheide, ende, na de informacie daerop genomen, huere terminacie gegeven hebben in alsulker manieren als elker partyen voirs. daeraf een cedulle onder des Secretaris hanteyken overgegeven is, die dat wel verclaren, ende die hierna volght : Alsoe zekere questien ende gescillen wtstaende waren tusschen Philips Thoir, ter eenre zyden, ende de erfgenamen van Lysbetten Coestekers, wittich wyf was wilen des voirs. Philips, ter andere, aengaende zekeren goeden ende versterffenissen gebleven achter de doot des voirs. Philips wive, van welken questien ende gescillen, omme die afgeleit te wordene, de voirs. partyen genomen hebben, aen elke zyde, twee goede mannen daer zys hen inne gekeert hebben, te weten, de voirs. Philips, in Willeme vanden Mortere ende Adriane van Ghiessen, taelsprekers, ende de erfgenamen voirs., in Peteren Reynere ende Rutten den Hoege, die oversien hebben alle bescheit van beyden zyden ende hen doen informeren vander gelegentheit vanden rechte ter plaetsen daer de goede gelegen zyn, welc bescheit ende alle dinformacie dairop genomen, de voirs. viere goede mannen met hueren goetduncken ende

advyse in gescrifte overbracht hebben den Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, ende vanden twisten ende gescillen dair zy den partyen voirs. niet af en consten vereenigen, Daerop hebben de voirs. Heeren ripelic gelet ende, naer de certificatie van Bornhem ende alle gelegentheiden dairop gehoirt ende oversien van beiden zyden, huer terminacie hierop gegeven ende wtgesproken inder manieren hierna verclaert, te weten, inden yersten, als vanden goeden te Bornhem gelegen, dat de erfgenamen voirs. daerinne gericht sullen wesen ende deilen gelyc den voirs Philipse, item ten anderen male, als vanden afgequytten ₰ grote Vleems erflic opten Swaen, soe sal den voirs. Philipse dat volgen ende bliven, des soe sal Philips den erfgenamen voirs. daervore wtreyken ende gheven sesse ponde groete Brabants eens van zyns selfs goeden ende niet vten gemeynen goeden, ende ten derden male, als vanden twee huysen aent Vleeschuys gestaen, dat die oic deelbaer sullen wesen. Gedaen ende gegeven opten XVI[den] dach van Meye int jair van LX, in presencien van Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stadt voirgenoemt, inde volle banck vergadert zynde.

Voirt soe volght hierna duytsprake die gedaen hebben de vier seggers voirs. van Philips Thoir ende den erfgenamen voirs., anno LX, drie dage in Junio, achtervolgende den compromisse byden selven partyen gedaen, als vore verclairt staet.

Inden yersten, soe seggen de voirs. viere seggeren eendrachtichlic voer huer seggen, dat men alle schult ende wederschult die men inden voirs. sterfhuise sculdich ende tachter is, deilen sal half ende half, behoudelic dat Philips Thoir alleen dragen ende betalen sal alle alsulken schult als hy eenichsins gemaect mach hebben van dier tyt herwairts dat de voirs. Philips ende derfgenamen gescheiden ende gedeilt hebben de haeflike goede vanden voirs. sterfhuyse, ende den chys vanden huyse dair Philips inne woent, sal hy oic alleen gelden van dien tide herwaerts ende betalen.

Item, sal de voirs. Philips moeten, bynnen den genechte naestcomende, claren ende overbrengen de voirs. schult ende

wederschult den erfgenamen voirs. in alsulker vuege ende manieren als hy zynen eedt dairop doen sal.

Item, soe seggen de seggeren voirs. dat alle sulke goeden die vercregen zyn van wilen Wouteren van Relighem ende Lysbetten sCoestekers, zinen wive, ende oic die vercregen zyn by Philips Thoir ende der voirs. Lysbetten Coestekers, deilbaer wesen sullen nae der stad recht van Antwerpen.

Item, van alsulken peerde ende een half gruen laken daer de voirs. erfgenamen meynden in gericht te sine, soe seggen de voirs. seggeren, alsoeverre als Philips sinen eet wille doen dat hy tvoirs. peert ende laken overgegeven heeft eenen geheeten Dierken Coeke tot Bornhem ende in afcortinge van eeniger schult die in vollen bedde gemaect is, soe en sullen de erfgenamen voirs. int voirs. peert noch laken niet gericht zyn.

Item, als vander wtschult, soe seggen de seggeren dat zy die gelyc betalen selen, ende oft eenich vanden partyen voirs. voer des anders schult oft helft belast warde, dad dat soude wesen ten coste ende laste van dier partyen die in gebreke ware zyn gedeel te betalene, alsoe verre hy niet op en leide als hy dairaf vermaent warde.

Item, als vander inschult, soe seggen de seggeren dat de partyen voirs. die sullen moegen loten ende deylen oft die gesamenderhant inhalen ende innen, opdat hen gelieft, ende op geliken coste, ende welke vanden partyen voirscreven tachter ware aen dander, dat die partye die alsoe tachter ware dat opleggen ende verliken soude der ander partyen bynnen den genechte dairna dat zy gesceiden sullen zyn.

Item, soe seggen de seggeren voirs. dat de partyen voirs. deen byden anderen gaen selen ende scheiden ende deilen alle alsulken brieven sprekende vanden goeden die zy deen metten anderen deilen sullen, tusschen dit ende XIIII dage naestcomende, ende oft dair eenighe donckerheit oft gescillen tusschen hen hieraf gebuerden, dat zy die overbrengen selen byden vier seggers, omme van dien byden selven dairaf vereenicht ende veraccordeert te wordene.

Ende oft eenige twisten, donckerheit oft gescillen gebuerden in deser voirs. wtspraken, daeraf soe houden de seggeren voirs. te henwaerts de interpretatie ende verclaren vanden selven twisten ende alles des daer aencleeft.

Welke voirs. terminacie, submissie ende wtsprake, inder manieren als die voere verclaert ende bescreven staet, wt begheerten vanden partyen voirs. ende by consente van Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, geset ende gestelt is inden register derselver stad, omme dat die in memorien soude bliven ende te bat onderhouden worden tusschen denselven partyen.

BUEKELER.

30 Januari 1460.

Consent van eenen nyeuwen rentbrief te maken etc.

Int jaer Ons Heeren als men screef duysent vier hondert ende tsestich, dertich dage in Januario, soe wardt vore Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, inde volle banc vergadert zynde, gethoent eenen Scepenenbrief van Antwerpen, sprekende van eenen halster rox tsjaers erfliker renten, dwelc Jan Peterssone vander Loe die men heet vanden Driessche ende Lysbeth vanden Driessche, zyn moeder, inden jaere Ons Heeren M CCCC ende sessenvyftich, drientwintich dage in Novembri, vercocht hadden Engelbrecht vanden Nuwenhuys op zeker pande gelegen te Lillo, na wtwysen desselfs Scepenenbriefs die dat int lange claerliker begrepen hadde, van welken brieve den steert vanden eenen zegel in twee stucken gebeten was vanden muysen, ende de canten omgaens afgegeten, byden welken denselven brief in achterdeele ende schaden des voirs. Engelbrechts ter cancelerynge getrocken mocht worden, op dwelc de voirscreven Heeren Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vore hen ontboden hadden ende gehoert spreken den voirgenoemden Janne Peterssone, die de voirs. rente claerlike bekende schuldich wezende, ende na rype deliberacie ende goider voersienicheit ierst hierop gehadt, geconsenteert wardt

byden voirs Heeren weder eenen nyeuwen brief gemaect te wordene inder selver substancien den voirs. Scepenenbrief gemaect was, dwelc aldus bevolen wardt inder stad register te stellene. Daerby ende over waren Meester Willem vander Heyden, Borgermeester, Willem vanden Wyngaerde, Willem de Moelnere, Claus vander Elst, Jan Noyts, Gheert vanden Broeke, Willem van Tichelt, Symoen Drake ende Wouter Breem, Scepenen.

BUEKELER.

21 Februari 1460.

« Attestatie » voor Joos Jan Nevensone rakende eene schuldvordering.

Anno XIIII^c LX, opten XXI^ten dach Februarii, soe tuygden voere Borgermeesteren, Scepenen ende Raide deser stad, Jan Coelgenenssone, Scepene te dier tyt, ende Gerarden Boyst, als poirters, dat hen kenlic is dat Joes Jan Nevensone, in goetz tyts, wel VI dage te voeren, de wete dede Jouffrouwen Katlinen Wouters, Diericx dochteren, weduwen wylen Claus vander Heiden, begerende hantvullinge van haer te hebbene van hueren jongeren Scepenenbrief, oft dat zy ter bancken tot Roesendale dat quame verantwoirden, eer hy aldaer vuytwan metten lantrechte VI gemeten lants die toe te behoeren plagen Clause Willemssone tot Bortendonck, welke vuytwinninge gesciede, alsoe zy seiden, opten XXIII^ten dach Augusti anno LX.

TAVERIEN.

13 Februari 1460.

« Vuytsprake » in een geschil tusschen Heer Jan van Berchem en Heer Jan van Wesenbeke.

Alse vanden geschillen vutstaende tusschen Heeren Janne van Bercheem, Riddere, ter eenre zyden, ende Janne van Wesenbeke, ter andere, ter causen van vyftich Rynschen guldenen erflic die Jouffrouw Ysabeele Steenweechs metten voers. Janne, hueren wettigen man, den voergenoemden Heeren Janne, tanderen tyden, met Scepenenbrieven van Ant-

werpen vercocht heeft opte helft vander heerlicheit ende goeden te Wuestmierbeke, ende anderen vorwaerden daervuyt spruytende, ende oec vanden achterstelle vander selver erfrenten verschenen, etc., daeromme de voers. Her Jan zekere rechtvorderinge voere Amman ende Scepenen van Antwerpen opten voers. Janne ingeset ende begonnen hadde te doene, welke rechtvorderinge, by tusscensprekene van goeden mannen ende by consente van beyden partien voers., is bleven berustende, Soe hebben Gielys Putoer, Amman, ende Jan van Ranst, Burgermeester, by consente des voers. Her Jans ende ter ernstiger beden ende begheerten des voers. Jans van Wesenbeke ende zynre vrienden, opte voers. geschille getracteert ende geappointeert tghene dat hierna volght, te wetene is :

Inden yersten, als vanden achterstelle voers., gedragende XLIIII ℔ XVI scellinge I denier Brabants, dat Heinric vander Beke, des voers. Jans neve, die hem daerinne gewillecoert heeft, inden name ende van wegen des voers. Jans van Wesenbeke, den voers. Heeren Janne terstont opleggen ende betalen sal XXXV ℔ Brabants eens, ende trest, gedragende IX ℔ XVI scellinge I denier, sal deselve Heynric hem betalen tusscen dit ende Paesschen naestcomende, met gereeden gelde, sonder pande, gelyc oft metten vonnisse by Scepenen van Antwerpen gewyst ware.

Item, als vander versekerheyt vander principaelre erfrenten voers., is geappointeert dat de voers. Jan van Wezenbeke sal geloven, zekeren ende ten Heyligen zweeren met opgerechten vingeren, dat hy tusscen dit ende den heyligen Sinxendach naestcomende, des voers. Heeren Jans gemoede gecrigen sal, metter mynnen, vander aenspraken die hem de voers. Her Jan gedaen heeft, ende oft hy des bynnen desen middelen tyde niet gedoen en conste, dat hy dan ten selven Sinxendage voers. weder tAntwerpen inder hachten ende gevenckenissen comen sal ende daer niet wtgescheyden voere dat hy den voers. Heeren Janne van zynen heyssche te rechte gestaen sal hebben ende volvuert tghene dat der Scepenen vonnisse van Antwerpen daeraf over hem wysen sal. Ende oft de voers. Jan van Wesenbeke des gheen van beyden en dade, dat dan Heinric vander Beke voers., als principael,

dat selve sal moeten voldoen, des soude de voèrs. Her Jan den voergenoemden Heinricke daeraf behulp ende bystanticheit moeten doen met sinen Scepenenbrieven ende bescheyde, sonder desselfs Heeren Jans cost, omme denselven Heinricke daermede weder te moegen verrichten ende verhalen aenden voers. Janne van Wesenbeke ende aen zyn goede, hehoudelic dien, soe wanneer Heinric den voers. Janne alhier inder hachten can geleveren, dat deselve Heinric dan ongelast soude syn, ende waert dat de voers. Jan tusscen dit ende Sinxendach voers. storve, dat de voers. Heinric dan insgelycx daeraf oic ongelast sal zyn.

Is voert geappointeert dat de voers. Jan ende Heinric, oft gheen van hen, hen hierjegens niet en selen moegen behelpen met eenigen privilegien, clergien, vriheyden, gewydden plaetsen, oft anderen behulpe dat hen stade ende den voers. Heeren Janne ontstade doen soude moegen, in eeniger manieren.

Maer de voers. Jan sal geloven, zekeren ende gezweeren ten Heyligen, dat hy den voers. Heinricke costeloes ende schadeloes ontheffen sal van des deselve Heinric nu voere hem geloeft heeft, met hem ende met alle synen goeden etc.

Dit was gedaen ende geappointeert byden Amman ende Burgermeester voergenoemt, XIII dage Februarii anno XIIII^c LX, ter presencien Willems vanden Wyngaerde, Willems de Moelneere ende Wouter Breems, Scepenen tAntwerpen.

Ende ten selven jare ende dage geloefden, ter presencien als vore, de voers. Jan van Wesenbeke ende Heinric vander Beke, ende deselve Jan dede zynen eedt ten Heyligen met opgerechten vingeren, dat zy tvoers. appointement volvueren ende voldoen selen in alle der manieren dat voerscreven staet.

23 Februari 1460.

Vuytsprake tuschen d'abdye van Ste-Michiels ende de ingeseten te Santvliet.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende LX, XXIII dage in Februario, soe wart geconsenteert ende bevolen by Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stadt van Antwerpen,

te stellen inder stad register dese nabescreven wtsprake, omme dat die tot eeuwigen dagen in memorien ende gedenckenissen bliven soude, ende dewelke, in alle der manieren alsoe die wtgesproken is, hierna volght van woerde te woerde : Int jaer Ons Heeren duysent vier hondert ende tsestich, na costume van scrivene sHoofs van Camerycke, den XXIIIsten dach van Februario, soe hebben wy, Jan, oetmoedich Abdt des godshuys van Sinte-Michiels t'Antwerpen, Grontheere ende Erfheere, inden name vanden selven godshuyse, tsdorps van Santvliet, een wtsprake ende seggen gedaen, wtgesproken ende in gescrifte overgesonden inder manieren hierna volgende :

Mids sekere gescillen ende questien die bynnen corten voirledenen tyd opgeresen zyn tusschen den spadeluden ende lantluden, eens deels ter eenre zyden, als clagers ende aenleggers, ende den Scouthet ende Wethouders tsgodshuys van Sinte-Michiels inden voirs. dorpe van Santvliet, verweerders, ter andere, omme sekere settingen, lasten ende costen toecomende spruytende vander houten, ende oic anderssins als van privilegien, rechten, costumen ende usancien die tvoirs. dorp meynt te hebbene te moegen varen, keeren ende wenden byder houten voirscreven met haren properen goeden den ingesetenen tsvoirs. dorps toebehoerende, los, vry ende quite van allen commere, nuwicheit, cost oft last te verantwoerden, dwelc by sekere personen van des voirs. dorps wegen byden rechte ende in den Hoegen Raet ons Genedichs Heeren tsHertogen van Brabant etc. es geweest vervolght, van welken gescillen ende questien voirs. ende oic inder saken die zy onderlinge met malcanderen hebben gehadt die voirs. partyen aen beiden zyden, goets moets ende willichlic, geheellic ende al tonswaert, als Grontheere tsvoirs. dorps, hebben gesubmitteert ende ten yersten gekeert, sonder eenich wederseggen dairinne te behouden, begheerende ende biddende dat wy hen vereenigen wilden ende te vreden stellen, mede gelovende in goeder trouwen de voirs. partyen, wes ons daeraf gelieven soude te doene, dat altyt vast ende gestentich tonderhoudene, nu ende ten eeuwigen dagen, sonder dairentegen, by ons oft by onsen nacomelingen oft van onsen oft van onser nacomelingen wegen, te doene oft te comene in eeniger manieren,

Soe eest dat wy, ter begheerten ende versueke van beyden voerscreven partyen, als vore, omme alle vrientschap ende minlicheit deen metten anderen te bat tonderhoudene ende te voedene, ende alle cost, last, twist ende onvrede te verhuedene ende te belettene, soe hebben wy de voirs. gescillen ende questien, in wat manieren dat zy oirspronc hebben genomen, het zy vander houten vanden scietspele van Mechelen oft anderssins, tonswaert genomen ende duytsprake dairaf in gescrifte overgesonden inder manieren hierna volgende, mids zekere submissien die de Scouthet ende Scepenen metten scipluden, ter eender, ende die spadelude ende landlude metten genen die daer aencleven, ter andere zyden, den XI dach van Februario, inden dorpe van Santvliet voirscreven, in presencien der eerbarer Heeren Willems de Moelenere ende Symon Draecx, Scepenen vander stad van Antwerpen, ende Meester Peters vander Voort, huers Secretaris, hebben gedaen, ten versueke ende begheerten van ons aenden Borgermeesteren ende Scepenen vander voirs. stad als gedeputeerde gesonden, na inhout der acten die dairaf is gesciet, die hierna volght :

De Scouthet, Wethouderen, metten scipluden, aen deen zyde, ende de spadelude ende lantlude metten genen die daer aencleven, aen dander zyde, want zy zekere questien ende gescillen deen jegens den anderen gehadt hebben, oirspronc nemende wt costen ende lasten die de voirs. Wethouderen ende sciplude, oft eenige van hen, gedaen hadden opter houten ende anderssins, in oirbore ende profyte des gemeyns dorps, soe zy seiden, inden welken zy betrecken wouden alle dingesetene vanden dorpe van Santvliet, omme die daermede te helpen gelden, ende elken geset ende gestelt te wordene na sinen goeden ende stade, dairaf de voirs. spadelude ende lantlude meynden ongehouden te sine, want sonder huer consent de voirs. costen ende lasten gesciet ende gebuert waren, van welken hueren gescillen ende differencien zy, te beiden zyden, overgegeven hebben twee cedullen, midsgaders hueren redenen dairinne, den Eerweerdigen Vader in Gode den Heere van Sinte-Michiels, als hueren gerechten Erfgrontheere, ende achtervolgende den voirs. overgevene, omme te schoudene ende te verhuedene alle righeur ende meer costen ende lasten ende van insgeliken inconvenienten

die in toecomenden tiden tusschen de voirs partien meer souden moegen gebueren, soe hebben hen de voirs. partyen, by goeden onderwyse, vriendelyc gekeert ende gesubmitteert inden voirs. Eerweerdigen Vader in Gode minen Heere van Sinte-Michiels, hueren gerechten Erfgrontheere voirs., vanden voirs. gescillen inden tween cedullen begrepen, ende hebben gelooft, van over beyden zyden, alle tgene dat de voirs. Eerweerdege Vader in Gode dairaf wtspreken ende arbitreren sal, volcomelic ende volstentichlic te onderhoudene, op alsulken peynen ende verbuerten als de voirs. Heere van Sinte-Michiels dairop setten ende ordineren sal, gedistribueert te wordene deselve peynen als hem redelic goetduncken ende gelieven sal, inden gevalle dat zyn voirs. seggen byden voirs. partyen oft eenigen van hen niet voldaen oft volbracht en warde, behoudelic dien dat Gheert van Eyke hem niet submitteren en woude yet te geven in minen voirs. Heere van Sinte-Michiels, maer was te vreden wes Borgermeesteren ende Scepenen dairaf ordineren souden, dat geloefde hy te houdene ende te volvuerene. Gedaen tSantvliet anno LX°, XI Februarii, in presencien van Willeme de Moelnere ende Symon Drake, Scepenen, ende Meester Peteren vander Voirt, Secretaris der stad van Antwerpen.

Inden yersten, ies dan Gods ende ons Jans, Abdts voirs., seggen ende wtsprake, eerst ripelic gevisiteert ende oversien die scriften ende gebreken die die clagers, ter eender, ende desgelycx tverantwoerden dat die voirs. Scouthet ende Wethouderen daertegen met gescrifte hebben gedaen ende overgegeven, ter ander zyden, dat die voirs. Schouthet ende Scepenen nu ter tyt wesende, ende voer huere nacomelingen, op haren eet nemen selen dat zy ons seggen ende wtsprake van weerden houden selen, sonder dair eenichssins tegen te doene oft laten by hen gescieden, ende oic op alsulke peyne te verbueren als hierna bescreven staet.

Item, soe wes onsen Genedighen Heere inder handelingen vander saken voerscreven eenich recht mach wesen oft bruecken verschenen, dat dat altyt in sinen state ende weerden sal bliven staen, ende laten dat vervolgen die dat toebehoert.

Item, wat by onsen rechte dueghdelic ende rechtveerdichlic tanderen tiden inder saken es gehandelt ende gehanteert, het zy van taxatien of anderssins, sal bliven in zynder weerden, alsoeverre als den rechte tsgodshuys aengaet, sonder prejudicie oft last van yemande.

Item voirt, wat saken oft questie in toecomenden tyden den dorpe van Santvliet, oft enigen vanden ingesetenen inden name vanden dorpe voirscreven, oprese oft gebuerde, dat dan die Scouthet ende Scepenen ende Wethouderen tsgodshuys aldaer, alsoeverre alst den gerechte oft jurisdictie tsgodshuys voirs. tangeerde oft aenginge, alsoeverre als zy de kennisse hebben, den yersten Sondach daernaer selen een openbaer kercgebot der gemeynten, gelyc costumelic es, doen, omme de voirs. gemeynte, ten yersten dat men sal connen ende tot hueren minsten verlette, vergaderen, omme te aenhoeren wes gebuert ende van noode wesen sal, ende alsdan soe selen des godshuys Scouthet ende Wethouderen kiesen twee eerbare notabele ende dueghdelike personen, ende oic vanden meesten gegoedden bynnen den dorpe voirscreven die hen nutlicxt duncken selen, ende die twee selen tot hen nemen, by raide ende consente vanden Grontheere oft sinen gedeputeerden, viere andere notabele personen die meest gegoet ende notabelste zyn in den voirs. dorpe, welke personen met Scouthet ende Scepenen handelen selen die sake, alsoe hen op haren eet profitelicxt ende oirboirlicxt voir tvoirs. dorp ende gemeynte, altyt metten Grontheere oft gedeputeerden, sal duncken worden gedaen, ende dit sal altyt gescieden sonder der gemeynten last oft cost.

Item, by alsoe dat eenigen cost oft moysel moeste worden gedaen omme eenige saken te vervolgene den voirs. dorpe aengaende, dat men dairtoe kiesen ende nemen sal byden rechte ende den goeden mannen die gecosen zelen zyn, twee notabel personen bynnen den dorpe voirs. wonachtich ende wel gegoet, die sweeren selen ten Heilegen, voir Scouthet ende Wethouderen aldair, dat zy die sake oft saken ten meesten profyte ende oirbore ende ter mynster scaden ende laste des voirs. dorps daer dat behoeven sal ende dienen, vervolgen ende verantwoerden zelen, dewelke personen vander gemeynten

selen worden geloent, die elc van hen, elcx daeghs dat zy in tsvoirs. dorps sake wt zyn, hebben selen, vier stuvers te voete, ende acht stuvers te peerde by alsoe dat zy gewoenlic zyn te peerde te riden, ende anders niet; maer dies en selen zy gheenderhande saken sluyten sonder consent ende raidt vanden rechte ende die goede mannen metten Grontheere oft sinen gedeputeerden voirscreven, die dairtoe met rechte selen wesen gekosen, ende wes zy hierboven doen, dat dair die ingesetene tsvoirs.dorps ombelast af bliven selen ende wesen.

Item voirt, vanden costen die gedaen zyn als vander houten te vervolgene oft anderssins, dat diegene die dair dat regiment ende bestier oft vervolch haf hebben gehadt, dat elc van hen met eenen volger, alsoeverre als mens hen niet verdragen en wille, sweeren selen voer Scouthet ende Scepenen ende Gemeynte, alsoeverre als zy dairby zyn, aenden Heilegen ende in verdoemenisse harer sielen, dat zy biden rechte dairtoe zyn gestelt, den cost gedaen hebben ten oirbore ende profyte vanden dorpe voirscreven, het zy vander houten oft anderssins, ende dan, dat gedaen zynde, soe selen die Scouthet ende Scepenen nemen ende ordineren byden rechte twee notabel personen ende op haren eet setten eenenyegeliken vanden ingesetenen, gracelyc ende tamelyc, sonder swaer te lastene na dat zy inden dorpe voirs. gegoet selen wesen, totter tyt dat die costen ende lasten die gesciet zyn om sdorps wille geheellic ende al selen betaelt wesen, maer dies sal men die principael hebben geweest ende oirspronc ende sake van den costen, alsoeverre als zy mechtich zyn te geldene, na goetduncken ende discrecien van Scouthet ende Scepenen met den twee goeden mannen die zy tot hen nemen selen, swaerdere lasten ende meer doen gelden dan eenen anderen dier geen sake af en es, in laefnisse vanden anderen ingesetenen.

Item, als die taxacie redelic ende tamelyc es gedaen, dat dan die twe goede mannen voirscreven, op hueren eet die zy den gerechte sullen hebben gedaen, inhalen ende opbueren selen deen helft vander taxacien, tusschen dit ende half Meerte ten lanxten naestcomende, ende dander helft te Sinte-Jansmisse in midsomere dair naestvolgende, ende dan soe selen

die voirs. personen rekeninge doen den gerichte ende den goeden mannen metten Grontheere oft sinen gedeputeerden ende bewys, behoudelic altyt in allen punten voirscreven onsen Genedighen Heere ende zynder hoeger heerlicheit sinen rechte.

Item, waert dat sake dat yemant ware, eenich ingeseten des dorps oft huere nacomelinge nu ter tyt oft namaels, die tsegen ons seggen oft wtsprake quame oft dade, by hen ott by yemande anders van hueren wegen, in eeniger manieren, ende niet en wilde onderhouden oft achtervolgen, het ware in deele oft in geheele, dat die verbueren sal, alsoe dicwil ende menichwerven dat hy hiertegen dade, mids submissien die gedaen is, gelyc vore verclaert staet, tot ons Genedichs Heeren behoef XII gouden riders, ende VI gouden riders tot der armer tsvoirs. dorps behoef, ende die peynen sal men terstont metten rechte aen haer goet, have oft erve, wtpanden, ende waert dat die brueckach alsoe vele niet gegoet en ware inden voirs. dorpe, dat men dat byden Overheere aen zyn lyf sal verhalen ende daervore in hachten houden totter tyt dat die voirs. brueke betaelt sal wesen, ende nochtan altyt sal dit voirs. seggen ende wtsprake bliven in weerden. Ende hiermede begheeren wy dat die voirs. Schouthet, Wethouderen ende ingesetenen tsvoirs. dorps van Santvliet te vreden zyn ende content van allen voirledenen questien ende gescillen totten dage toe van nu, in wat manieren dat die moegen zyn gesciet oft gebuert.

Item, soe wat gescille in eenigen vanden voirs. pointen, oft dat dair mach aencleven, in toecomenden tiden opstonde oft rese, daer willen wy altyt ons verclaren af hebben ende tot onswaert nemen ende houwen, alsoe dicke alst van noode wesen sal ende mens sal behoeven, ende altyt tot onsen goeduncken.

11 Maart 1460.

Geloefte onder eedt in gevanckenisse te commen by gebreke van betalinge.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende tsestich, opten elfsten dagh in Meerte, soe zwoer met opgerechten

vingeren ende by gestaefden eede lyflic aenden Heyligen, Peter Reyneere die men heet Pieret de Verwere, van alsulken dertich pond groten Vleems gelts eens als hy opten dach van heden met eenen Scepenenbrieve van Antwerpen bekent heeft schuldich zynde Janne Noyens, scrynmakere, tot sekeren dagen ende terminen te betalene, gelyc den voers. Scepenenbrief dat wel verclaert; waert dat hy Peter voers. de voergenoemde dertich pond grote niet en betaelde ten dagen ende terminen inden voers. Scepenenbrieve begrepen, dat hy alsdan weder inder hachten ende gevanckenissen alhier gaen ende bliven sal ende daer niet vte scheyden ofte gaen sonder des voers. Jan Noyens consente, sonder daerjegens eenich geweer te suekene, het sy met gewydden plaetsen, clergien, oft met poorterien, in eniger manieren, ende dat hy oec niet van hier metter wone vertrecken en sal, ten zy oec by Janne Noyens consente; ende waert dat hy eenich sculdeneers bevonde hem ende Hermane vander Heyden, synen medegeselle, yet schuldich zynde, dat hy die niet manen noch die schult alleene opbueren, innemen, noch ontfaen en sal, ten zy by Janne Noyens voers., behoudelic de Scepenenbrieve daer Jan Noyens voere denselven Pierette ende Hermanne beschadicht is, in machten ende van weerden te zyne ende te blivene. Dit geschiede inpresencien van Willeme vanden Wyngaerde ende Willeme van Tichelt, als stedehouderen van beyden Burgermeestren, ende Jan Coelgenensone, Scepene.

25 Februari 1460.

« Submissie » aan scheidsmannen
in een geschil tusschen Aard Ghys
en de echtelieden Ghys-Behagelaerts.

Al eest zoe dat Aert Ghys, vleeschouwere, opten yersten dach van Septembri int jaer M CCCC ende LIX, quite geschouden heeft Wouteren vander Vorst *alias* Wouteren Ghys, oic vleeschouwere, zinen neve, ende Barbelen Behagelaerts, zinen wive, ende alle huere goede ende nacomelinge, van allen schulden ende ruerenden haefliken goeden ende voert van allen anderen zaken, actien, heysschen,

aenspraken ende gebreken die hy hen heysschende of thyende mochte wesen in eeniger manieren, mids dat zy hem daeraf van al tal wittige rekeninge ende goet bewys ende bescheyt gedaen hebben, gelyc den Scepenenbrief van Antwerpen daeraf gemaect dat bad int lange verclaert, soe heeft de voers. Aerd Ghys nochtans daerinboven den voers. Wouteren ende Barbelen, zinen wive, weder gepynt te moeyene, heysschende van hen zekere penninge, juweelen, schulden ende andere diverse gebreke die zy van syns wyfs doode onderhebben souden, alsoe hy seeght ende met eenre papieren cedullen overgegeven heeft; daeraf de voers. Wouter ende zyn wyf seggen de contrarie ende dat zy gheenssins in hem gehouden en zyn etc., Soe hebben hen de voers. partien, by tusscensprekene van vrienden ende goeden mannen, van dien geschillen geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert in Willeme van Tichelt ende Wouteren Breem, Scepenen tAntwerpen op dien tyt, die huer wtsprake in presencien van Burgermeestren ende Scepenen daeraf gedaen hebben inder manieren hierna verclaert, te wetene is, dat de voers. Aerd Ghys, in sterkenissen vanden voers. Scepenenbrieve, den voers. Wouteren ende zynen wive ende alle huere goede ende nacomelinge alnoch quytschelden sal teeuwigen dagen van alle den penningen, juweelen ende haven die zy van hem oft van zyns wyfs doode oft anderssins ondergehadt moegen hebben, ende daertoe van allen anderen actien, heysschen, tichten, aenspraken oft gebreken die hy hen heysschende of thyende mach wesen, van wat saken dattet zy, ende dat hy denselven Wouteren ende zinen wive, oft hueren goeden ende nacomelingen, hierinboven daeraf nemmermeer meer moeyen oft aenspreken en sal, in gheesteliken oft in weerliken rechte, by hem selven oft by yemende anders, in enniger manieren, des selen de voers. Wouter ende zyn wyf den voers. Aerde terstont gheven van goedertierenheyden XX scellinge grote Brabants eens, dwelc zy deden. Ende als vanden nederstalle int Vleeschuys gestaen, die de voers. Aerd Ghys gebruyct heeft, hebben zy vutgesproken dat de voers. Aerd dien nederstal terstont overgeven sal Janne Ghys, zinen wittigen sone, die nu metten voers. Wouteren woent, sonder denselven Aerde eenich recht oft gesach daerane te hebbene of te behoudene in eeniger

manieren, welken nederstal hy, achtervolgende van deser vuytspraken, terstont overgaf zinen sone voers., ende geloefde voert tallen dagen te houdene ende te volvuerne alle tghene dat de voers. vuytsprake begrepen heeft. Dit was gedaen XXV dage Februarii XIIII^c LX jaer, na costume sHoofs van Camerycke.

13 Maart 1460.

« Getuygenisse » voor Cornelis de Meyer rakende eene gekweten schuld.

Anno XIIIIe LX, XIII dage Martii, soe wart, ter begheerten ende versueke van Cornelise de Meyere, vleeschouwere, by bevele van Burgermeesteren ende Scepenen, inder stad register gestelt alsulken getuygenisse als hierna volght ende bescreven staet :

Brueder Jan Wielant, Predickere, Jan vanden Houte, oudcleercoepere, ende Peter Joes, meerssenier, tuyghden eendrachtelic ende namen op hueren eedt, te wetene, de voers. Brueder Jan biden eede die hem van zinen Ordinarys, zyn hant op zyn borst hebbende, ende by zynre priesterscap, in presencien van Burgermeesteren ende Scepenen gestaeft wart, alsoe dat behoerde, ende de voers. Jan vanden Houte ende Peter Joes biden eede die hem by Willeme vanden Wyngaerde, als stedehoudere des Ammans, lyflic ten Heilegen gestaeft wart, dat hen drien wel kenlic is ende voerstaet dat zy tanderen tiden daerby mede ende ane geweest hebben inden godshuyse vanden Predickeeren in des voers. Brueder Jans camere, daer van des voers. Cornelys de Meyere wegen betaelt warden Peteren sMeyerman alsulken sesse ponde vyfthiene scellinge grote Brabants als deselve Cornelys tanderen tiden den voers Peteren bekent hadde sculdich zynde tsinen vermanen te betalene, na inhoud eens Scepenenbriefs van Antwerpen daeraf gemaect int jaer M CCCC ende LVI, XIII dage in Decembri, die noch lach in Peters van Kerrenbroeck scryfcamere.

Ende, mids deser getuygenissen voerscreven, soe wart by Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt den voers. Cornelise geconsenteert den voers. Scepenenbrief taenveerdede, des soe geloefde deselve Cornelys, voere hem ende voere zyn nacomelinge, dat hy den voers. Scepenenbrief soude laten ongecancelleert, omme, oft namaels yemant quame die hierinboven de voers. schult noch soude willen heysschen, denselven brief te brengene voere Burgermeesteren ende Scepenen ende den heysschere daeraf te rechte te stane, ende te doene tgene dat hem der Scepenen vonnisse wisen soude. Gedaen al ten jaere ende dage voers., ter presencien vanden stehoudere des Ammans voers., Jans van Ranst ende Meester Willems vander Heyden, beide Burgermeesteren, etc.

16 Maart 1460.

Machtiging gegeven door het Magistraat tot ontlasting van een goed te Eeckeren, dat als medepant was gezet eener rent ten voordeele van Peter Peterssone.

Anno XIIII^c LX, XVI dage Marcii, soe quamen voere Burgermeestren ende Scepenen, Gheerem Woutermans die men heet vanden Bossche, Gheerd Boyst, Jan van Halle ende Andries van Driemylen, als gemechticht van Meester Peteren Peterssone *alias* inden Paternoster, na wtwysen eens openen briefs vuthangende besegelt metter stad zegel van Antwerpen ten saken, te kennen gevende hoedat de voers. Meester Peter, tanderen tyden, met eenen Scepenenbrieve van Antwerpen gecocht heeft jegens Gheerde van Merxhem ende Gheertruyden, natuerlike dochter Jacops Wiswilders, zynen wittigen wive, dertich scellinge grote Brabans erflic op een huys metter toebehoerten, geheeten *d Wilt Verken*, gestaen buyten de bynnenste Kypdorppoerte, ende opte helft ende voert op alle huere recht van omtrent acht gemeten ende een vierendeel lants gelegen bynnen Eekeren in Ettenhoven, inden Gouthoec, in drie parcheelen, deen neffens dandere, ende daer zy voert voere verbonden ende tonderpande geset hebben hen selven ende alle huere andere goede, gelyc denselven Scepenenbrief dat wel int

lange verclaert, seggende dat zy metten voers. Gheerde ende zynen wive overcomen waeren dat zy, inden name vanden voers. Meester Peteren, de voers. acht gemete ende een vierendeel lants ende voert alle de goede bynnen Eekeren ende Oerderen gelegen,die Huyge de Coninc jegens den voers. Gheerde ende Gheertruyden, sinen wive, opten sesten dach van deser jegenwoerdiger maent van Meerte voers. met Scepenenbrieve van Antwerpen gecocht heeft, quite schelden souden vanden XXX scellingen groten erflic voers., ende dat meer des voers. Meester Peters proffyt dan zyn schade oft achterdeel daerinne gelegen ware, mids dien dat de voers. Gheerd ende zyn wyf geloven souden de X scellinge grote erflic vanden XIX scellingen XI deniers ende VIII miten erflic die Barbele, Jans vander Ryt dochter, voere ende eer op tvoers. huys heffende is, af te lossene ende te quitene tusscen dit ende van Kerssavonde naestcomende bynnen II jaeren daer naestvolgende, ende mids anderen merckeliken redenen die zy te kennen gaven, biddende den Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, want de voers. Meester Peter absent was ende buyten lants ter scholen lach ende dit omme zyns profyts ende beters wille gedaen was, dat zy huere consent hierinne willen dragen, Soe wart byden selven Heeren Burgermeestren ende Scepenen voergenoemt, nadien dat zy de voers. redene ende gelegentheit vander saken volcomelic aengehoert ende wel verstaen hadden, alsoeverre alst in hen is, den voers. gemechtichden geconsenteert dat zy inden name vanden voers. Meester Peteren de voers. VIII gemete ende een vierendeel lants ende alle de voergenoemde goede bynnen Eekeren ende Oerderen gelegen, die Huyge de Coninc ten voers. dage jegens Gheerde ende zinen wive voers. gecocht heeft, quite schelden zelen tallen dagen vanden XXX scellingen grote erflic voergenoemt, behoudelic dat des voers. Meester Peters Scepenenbrief in alle sinen anderen punten ende articulen in machte ende van weerden bliven sal, ende dat hy zyn voers. erfrente geheelic ende ongemindert sal bliven heffende op alle dandere pande ende onderpande inden selven Scepenenbrieve begrepen.

30 Maart 1460.

„Vuytsprake” in een geschil rakende de nalatenschap van Elisabeth van Nyelande. (1)

Achtervolgende den vonnissen, terminacien, vutspraken ende verclaren te diversen stonden by Burgermeestren ende Scepenen der stad van Antwerpen gegeven ende gedaen opte geschille vutstaende tusschen Heylwygen sCuypers, wittigen wive Jans van Lint, ter eenre zyden, ende Gielyse Boydens met synen brueders ende medeplegers, erfgenamen van wilen Cornelise Boydens, desselfs Gielys brueder was, ter andere, omme der goeden wille die den kynderen wylen Heveric Heymans van wylen Lysbetten van Nyelende, huerer ouder moeder, des voers. Cornelis wittich wyf was, bleven ende toecomende waeren vut crachte van Scepenenbrieven van Antwerpen, welke goede, beide have ende erve, soeverre die bynnen Broechem gelegen waeren, de voergenoemde kynderen Heymans, tanderen tyden, met Scepenenbrieven van Antwerpen vercocht hebben den voers. wilen Cornelise Boydens, welken coep de voers. Heylwych van naerderscapen gecalengiert heeft voere Amman ende Scepenen van Antwerpen, ende die huer metten rechte toegewyst is te hebbene ende te volgene, Soe is, na alrehande hanteringen die daeraf geweest zyn ende na vele moeyselen die de Heeren Burgermeestren ende Scepenen voergenoemt menichwerven daeromme gehadt hebben, byden selven Heeren voert vuytgesproken ende verclaert tghene dat hierna volcht.

Inden eersten, dat de brueders ende erfgenamen des voers. wilen Cornelis Boydens hebben ende behouden selen alle de erflike goede die denselven Cornelise toebehoerden ende van synre zyden comen syn, ende de voers. Heylwych sal hebben ende behouden alle de erflike goede bynnen Broecheem gelegen, die der voergenoemden Lysbetten van Nyelende toebehoerden ende van huerer zyden comen syn, maer de vromen, vruchten ende proffyten die van alle den voers. erfgoeden comen ende verschenen zyn, vander tyt dat den

(1) Zie bladz. 102.

vercoep daeraf geschiede tot dat de voers. Heylwych denselven coop van naerderscapen calengierde, selen de voers. partien hebben ende deylen half ende half; des selen deselve partien oec half ende half gelden ende betalen alle den commer ende chys die, bynnen dien tyde, van alle den erfgoeden voers. verschenen is.

Item, der voers. Heylwygen selen volgen alle de vromen, vruchten ende proffyten die vanden voers. gecalengierden goeden vervallen syn, sint dat deselve calengieringe geschiede, des sal zy betalen den chys die sint ter tyt daeraf verschenen is.

Item, waert dat de voers. wilen Cornelys Boydens, oft yemant anders vanden voers. partien, eenigen commer oft last optes anders huysinge oft goede voergenoemt beset, gegeven oft gemaect hadde, dat de zyde die dat gedaen hadde dien commer ende last terstont af soude moeten doen ende die goede daeraf lasteloes doen ontslaen.

Item, alle de haeflike goede bynnen Broecheem gelegen, die byden Meyere ende Costere van Broecheem bescreven ende geinventorieert zyn, gelyc den inventarys die vutwyst, selen de voers. partien oic hebben ende deylen half ende half, het zy dat se de brueders ende erfgenamen Cornelys Boydens noch hebben ende besitten oft by hen daer ontvreemdt oft vercocht zyn, ende by alsoe dat zy die ontvreemde oft vercochte goede niet en wisten oft en consten gecrigen, soe selen sy de weerde daeraf inbrengen, omme die gedeilt te wordene half ende half, sonder denselven brueders oft erfgenamen eenich voerdeel ane oft inde voers. goede te hebbene, mids sekeren redenen die de Heeren daerinne bevonden hebben, ende insgelycx hebben de voers. Jan van Lint ende zyn wyf daer eenige haeflike goede gehaelt, die selen zy oec wederbrengen, om half ende half gedeilt te wordene, ende de haeflike goede die Luyc van Wesenbeke daer gehaelt oft ontvreemdt heeft,die selen de gebrueders ende erfgenamen Cornelis Boydens gehouden zyn op te rechtene, ten zy dat zy hueren eedt daeraf doen dat de voers. Luyck die buyten hueren consente daer gehaelt ende ontvreemdt

heeft, soe zelen zy daermede gestaen sonder eniche oprechtinge daeraf te doene, ende dan selen de partien voers., opdat zy willen, die gelikerhant vervolgen opten voers. Luycke oft daer zy die weten te gecrigene.

Item, alle de schulden ende wederschulden die men schuldich was ter tyt doen den voers. vercoep geschiede, ende die eenich van beyden partien voers. ontfangen ende betaelt heeft oft noch te ontfangene ende te betalene zyn, selen de voers. partien heffen ende gelden half ende half.

Ende alle dese voirscreven punten ende articulen in deser vutspraken ende verclaerne begrepen, selen de voers. partien houden ende volvueren, gelyc ende in alle der manieren oft metten vonnisse by Scepenen van Antwerpen gewyst ware. Actum anno LX, XXX dage in Meerte voere Paesschen.

7 November 1460.

« Terminatie » van een geschil tusschen Adriaan de Lathouder en Jan van Bilen, testamentuitvoerder van Nicolaas de Lathouder.

Alsoe sekere questien wtstaende waren tusschen Adriane de Lathoudere, ter eenre zyde, ende Jannese van Bilen, als testamentoer wilen Claus Lathouders, ter andere, toecomende omme der goeden wille Claus Lathouders wilen, sonderlinghe als van XVI ℔ groten Brabants die achter den voirs. Clause bleven waren, ende die de voirs. Adriaen hadde genomen te hemwaerts, meynende die te behouden wt crachte van eenen Scepenenbrieve van Antwerpen, sprekende van XVI ℔ groten Brabants, die hem Claus voirs. ende zyn wyf bekent hadden ende gegeven in ghiften boven wittege schult, wtlede ende testament, na wtwisen desselfs Scepenenbriefs, die gelesen wart, ende dair hem de voirs. Adriaen toe gedroech, met meer woerden etc. ; dairop de voirs. Jannes, als testamenteur des voirs. Claus, begherende was aenden selven

Adriane dat hy die XVI ℔ groten voirs. wederkeerde ende brochte ter plaetsen dair hy die gehaelt hadde, omme daermede des voirs. Claus Lathouders testament te volvueren ende zyne schulden te betalen, ende soe wanneer als testament ende de schult des voirs. Claus betaelt ware ende eenige goede dairinboven overschoten, dat hy dan hem daeraen verrichte van sinen XVI ℔ groten voirs., ten naesten dat hy conste, dwelc hy hoepte dat sculdich soude zyn te gescieden, met meer woerden van beiden zyden dairtoe geseit ende gealligeert, Soe wart getermineert by Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, dat de voirs. Adriaen wederkeeren soude de voirs. XVI ℔ groten ter plaetsen dair hy die gehaelt hadde, omme dairmede te voldoene tvoirs. testament ende schulden, achtervolgende den vtersten wille des voirs. Claus sLathouders, ende ofter dan yet overschoete, dat den voirs. Adriaene dat volgen soude. Gedaen anno XIIII^{c} LX, VII dage in Novembri, in presencien van Clause den Herde, Borgermeester, Janne van Ranst, Willem vanden Werve, Claus vander Elst, Willem Drake, Gheert vanden Broeke ende meester Willem vander Heiden, Scepenen.

23 Juni 1461.

„ Oirvrede „ gezworen door Jan Manuels alias Finel, geboortig van Zierikzee.

Anno XIIII^{c} LXI, XXIII dage Junii, soe dede Jan Manuels *alias* Finel, geboeren van Ziericxee, oervrede, alsoe dat behoerde, Heeren Andriese Fruosini de Grevio, capellaen des Eerweerdigen Vaders myns Heeren des Legaets, ende swoer lyflic ten Heilegen met opgerichten vingheren, dat hy denselven capellaen, oft nyemande anders vander familien oft dieners desselfs Heeren, nemmermeer misdoen en sal oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemande anders van zinen wegen, in eeniger manieren, ende vername hy yemande, by dage oft by nachte, die den voers. capellaen, oft yemande vander familien oft dineeren myns Heeren des Legaets voers., yet misdoen woude, dat soude hy hem in goets tyts, soe-hy

yerst conste, kundigen ende laten weten, ende dit al op zoenbrake ende vredebrake ende alsoe den rechten oervrede dat inheeft, behoudelic dien, heeft de voers. Jan eenich gebrec van schulden aen mynen Heere den Legaet voers., oft aen eenigen van zinen dieneeren, dat hy dat sal moegen vervolgen met rechte, alst hem gelieft. Present : Jorys vander Heyden, Roedragere, die hem den eedt staefde, Willem van Tichelt ende Wouter Breem, Scepenen.

27 April 1461.

« Terminatie » van een geschil tusschen de Houtbrekers en de Timmerlieden.

Alsoe de dekens ende geswoerne vanden Houtbrekersambachte comen zyn voere de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad, opdoende ende te kennen gevende hoe dat eenige vanden Tymmerliedeambachte de neeringe vanden voers. Houtbrekersambachte onlanx gedaen ende gehanteert hebben in dien dat zy weec berd ingecocht ende weder vercocht ende voervensteren daeraf gehouden hebben, Item dat oic eenige vanden selven Tymmerliedeambachte vercocht hebben eycken latten, ende dat oic een van henlieden vercocht ende gelevert heeft eenen coepman van Brugge eenen balke daer een eynde afgecort was, inde huysinge geheeten den *Olifant* alhier aende Merct gestaen, daeraf de voers. dekens ende geswoerne vanden Houtbrekersambachte de Tymmerliede die de voers. punten gedaen hadden, gecalengiert hebben, seggende dat deselve Tymmerliede gheen van dien punten doen oft hanteren en moegen, want dat grotelic contrarieert hueren brieven hen tanderen tiden biden Heere ende bider stad verleent, begheerende ten slote dat de Heeren voers. de voergenoemde Tymmerliede wilden onderwisen dat zy cesseerden ende aflieten de voers. punten oft eenich van dien meer te doene, ende dat huere brieve voers. ende oic de terminacien voertiden biden Heeren daeraf gegaen in huerer macht ende van weerden gehouden warden, ende dat de gecalengierde die daerjegens gedaen hebben hueren brueke daeraf opleyden, etc. ; daerop de

voerscreven gecalengierde metten dekens ende geswoerne vanden Tymmerliedeambachte antwoordden, inden yersten, als vanden weeken berde ende latten, dat poerters ende andere goede manne van anderen ambachten die dagelycx vercoepen, alsoe zy seyden, hopende dat zyt mids dien oic wel doen mochten, ombegrepen vanden Houtbrekers ende sonder verbueren, ende als vanden balke, antwoordde de gecalengierde dat hy genomen hadde in taswercke te leverne houtwerck aenden *Olifant* voers., des hy hem gedroech aenden coepman voers., ende meynde dat hy dat oic wel doen mochte, met meer woorden etc., Soe wart byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt, nadien dat zy des voers. ambachts brieve ende alle andere bescheit dat beide partien daerop seyden ende allegeerden gevisiteert, aengehoert ende rypelic daerop gelet ende gedelibereert hadden, getermineert ende vutgesproken, dat de voers. Tymmerliede gheen weec berd, latten oft gewrocht hout en selen oft en moegen vercoepen, ende dat de Houtbrekers de voers. Tymmerliede vanden yersten twee punten te rechte gecalengiert hebben, ende als vanden balke voers., dat behielden de Heeren voers. te henwaert tot inde Sincxenmerct naestcomende, als de coepman hier coemt, omme, dien daeraf ondervraecht zynde, dan voert daerinne gedaen te wordene alsoe behoeren sal. Was voert vuytgesproken ende verclaert, dat de Tymmerliede desgelycx van balken oft anderen gewrochten houte by stucken niet meer vercoepen en mochten, anders dan in taswercke, na vutwisen huers briefs, behoudelic den poerteren ende allen anderen hueren goeden rechte. Dit was getermineert, vutgesproken ende gedaen int jaer ons Heeren XIIII^{c} ende eenentsestich, XXVII dage in Aprille.

6 Februari 1461.

« Oirvrede » gezworen door Godevaart van der Moelen, linnenwever te Antwerpen, en Hendrik van Dapel, wolwerker te Lier.

Anno XIIII^{c} LXI, VI dage Februarii, na costuyme van scrivene sHoofs van Cameryck, soe geloefden ende zekerden

in gerechter eedstad, deden oervrede ende swoeren lyflic ten Heilegen met opgerichten vingheren, Godevaert vander Moelen, lynenwevere tAntwerpen, ende Henric van Dapele, wullenwevere te Liere, dat zy Ghorise Storen die men heet Boterman, wonende te Mechelen, nemmermeer misdoen en selen oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hen selven oft by yemande anders van hueren wegen, in eeniger manieren, ende vernamen zy oft eenich van hen, yemande, by dage of by nachte, die den voers. Ghorise yet misdoen woude, dat souden zy, ende elc van hen, hem in goets tyts, soe zy yerst consten, kundigen ende laten weten, ende dit al op zoenbrake ende vredebrake ende alsoe den rechten oervrede dat inheeft. Present: Jorys vander Heyden, Roedragere der stad van Antwerpen voerscreven, die hen inden name vanden Heere den voers. oervreede ende eedt staefde, alsoe dat behoerde naden rechte vander selver stad, Willem de Moelneere, Burgermeester, Henric vanden Werve ende Willem van Tichelt, Scepenen.

15 Juni 1461.

« Compromis » in een geschil tusschen Jan van Wesenbeke, wonende te Pulle, en Hendrik van Sompeken, wonende te Lier.

Anno XIIII^c^ LXI, opten XV^ten^ dach in Junio, soe keerden ende submitteerden hen Jan van Wesenbeke Janssone, woenende te Pulle, ter eenre zyde, ende Heinric van Sompeken van Liere, ter andere, van allen alsulken gescillen, welkerhande die wesen moegen, als zy jeghens malcanderen vuytstaende hebben moegen, in Henricke Steenwech ende Janne den Bye, woenende tSchooten, byden voers. Janne van Wesenbeke gecoren, ende in Janne vanden Wouwere die men heet Jan Claes ende Rutgheer den Hooghe, byden voers. Heinricke van Sompeken gecoren, ende hebben, te beyden ziden, geloeft alle alsulken vuytsprake als die viere goede manne voers. daeraf eendrachtelic doen zullen, van weerden te houden ende te volvueren, gelyc ende in alle der manieren als oft dat by Scepenen van Antwerpen metten vonnisse gewyst ware, ende daertoe opte peyne van tsestich gouden leeuwen te ver-

bueren vanden ghenen die de contrarie dade, te wetene, deen derdendeel tot ons Genadichs Heeren sHertogen behoef, dander derdendeel ter stad behoef, ende tderde derdendeel ter gulden vanden Vullenwercke behoef, ende nochtans tseggen van weerden te blivene, Ende alsoeverre als de voers. viere goede mannen nyet eendrachtelic en consten overcomen van ennigerhanden punten vanden geschillen voers., dat dan deselve viere goede manne daertoe zullen kiesen, gelikerhant, twee overmans, te wetene, eenen vanden Wethouderen vander stad ende eenen vanden Wethouderen vander gulden vanden Vullenwercke, ende wes die twee overmans vanden voers. punten eendrachtelic vuytspreken sullen, dat zy dat ooc, te beyden ziden, insgelycx van weerden houden ende volvueren sullen, gelyc oft dat ooc by Scepenen van Antwerpen gewyst waere, ende daertoe opte peyne van tsestich leeuwen te verbueren, in drien als vore, ende nochtans duitsprake van weerden te blivene. Ende hiervoere hebben de voergenoemde partyen, te beyden ziden, verbonden ende te pande geset hen selven ende alle huere goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die zy nu hebben ende namaels vercrigen selen, ende waere hieraf ennich gebrec aen den voers. Janne van Wesenbeke oft ane zyn goede voergenoemt, dat geloefden Jouffrouw Lysbeth van Duffele, zyn moeder, met eenen momboere huer metten rechte gegeven, ende Jouffrouw Ysabeele Steenwechs, zyn wyf, met hem, als hueren man ende mombore, wel ende volcomelic op te rechtene ende te voldoene met hen selven ende met alle hueren goeden, ruerende ende onruerende, ende elc voer al. Present : Willem vanden Wyngaerde ende Jan Coelgheenensone, Scepenen. Ende wart, ter begheerten van beiden partien voers., biden Burgermeester bevolen te registreerne.

23 Maart 1460.

« Auctorisatie tot vercoopinghe »
van goed in vruchtgebruik.

Alsoe Lysbeth Smeeds comen is voere den Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, opdoende ende te kennen gevende hoe dat zy, tanderen tiden, met Scepenenbrieven van Ant-

werpen ter goeder trouwen overgegeven ende bewyst heeft Gheerde ende Katlinen Noyens, hueren wittigen kinderen, onder hen beyden, evengelyc, alle de erflike goede ende renten die zy te dier tyt hadde, behoudelic dat zy huere tocht ende bylevinge daerane hebben ende behouden soude huere leefdage lanc, ende waert dat zy metter bladingen vander tocht ende bylevingen voers. huere nootdorft ende behoefte niet gecrigen oft gehebben en conste, dat zy dan, alsoe menichwerf als huer des van noode soude wesen, tot huerer nootdorften ende behoeften behoef, vanden voers. erfliken goeden ende renten soude moegen vercoepen telken male twee loepen rox erflic etc., seggende voert dat zy metter bladingen voers., niet toe en coemt noch heure nootdorft en can gecrigen, ende dat zy van huerer nootdorften ende wittige sculden vele tachter ende sculdich is, ende dat huer kinderen voers.,dien zy dat aengesien heeft, huer geweygert hebben huerlieder consent int vercoepen vanden voers. renten te dragene, biddende den Heeren voerscreven dat zy deselve huere kinderen alsoe onderwisen willen dat zyt daden, ende alsoe deselve kinderen daeromme biden Heeren ontboden zyn geweest, die, onder dandere, ten slote daerop geantwoort hebben dat zys hen houden aen de Scepenenbrieve voers., sonder hen vordere daerinne te willen openen, Soe is ten slote byden Heeren voers. gheordineert ende overdragen, alsoeverre als de voers. Lysbeth hueren eedt doen wille dat zy gebrec heeft van huerer nootdorften ende daeraf sculdich is, ende metter voers. bladingen niet toe en coemt, dat zy dan sal moegen vercoepen van hueren renten, alsoe vele als de wittige schult gedraecht die zy nu sculdich is, ende dat tot diversen stonden, telkenmale twee loepen rox erflic, na inhoude des voers. Scepenenbriefs, behoudelic denselven brief voerdane in allen zinen anderen punten in machte ende van weerden te blivene. Ende, achtervolgende dien, soe dede de voers. Lysbeth hueren eedt ende swoer lyflic ten Heilegen met opgerichten vingeren, in presencien vanden stedehoudere des Ammans, die huer den eedt staefde, ende van Burgermeesteren ende Scepenen, dat, omme deselve schult te betalene, huer van noode is ende behoeft te vercoepene tot eenen zistere rox erflic toe. Actum anno XIIII^c LX, XXIII dage in Meerte.

20 Juni 1461.

Aanstelling van voogden door het Magistraat.

Alsoe Marie Joes dochter vander Couteren, wittich wyf Jan Wouter Diericxsoens zone, bynnen den tyde dat zy van twee huerer beider wittigen dochteren in crame lach, hier inder stad aflivich is geworden, ende deselve kinderen gheen navriende van svaders oft moeders ziden bynnen derselver stad oft hueren bewinde en hebben daer se af besorcht, vermomboert oft geregeert mochten worden, dwelke den voers. kinderen gescapen waere tot groten achterdeele te comene, opdat daerop in tyts niet versien en warde, Soe is byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad, als oppermomboeren van desen ende allen anderen weesen bynnen hueren bewinde geseten, ten besorge, oerboere ende profyte vanden voers. twee kinderen, geordineert ende overdragen dat, mids gebreke der vriende voerscreven, regeerders, toesienders ende bewaerders derselver kinderen ende huerer goeden wesen ende gestelt selen worden twee goede manne, te wetene, Pauwels van Ranst, derselver kinderen neve, ende Wouter Jacopssone inde Roze, die tregiment ende bewindt daeraf selen hebben ende die oic metten vader vanden kinderen selen besoeken alle de schulden, wederschulden ende de quantiteyt ende grootte van alle den anderen goeden, haven ende erven, ende der kinderen gedeel vander selver haven vercoepen, penninc-weerden ende ten hoeghsten brengen, ende de penninge daeraf comende ende alle dandere schult die zy thueren behoef opbueren selen, by rade ende advyse vanden Heeren voers., beleggen ende bekeeren aen zekere goede oft renten, thueren meesten oerboere ende profyte, ende selen oec de voers. regeerders, alsoe lange als zy tbewint ende regiment vanden voers. kinderen hebben selen, voere de Heeren vander stad oft vore deghene die by hen daertoe gedeputeert selen worden, alle jare rekeninge ende bewys moeten doen van alle huerer hanteringen van vutgevene ende innemene, etc.

Ende, achtervolgende der Heeren ordinancie voerscreven

ende den laste ende bevele dat zy den voers. regeerders, toesienders ende bewaerders gegeven hebben, soe hebben deselve regeerders in des voerscreven is huere diligencie ende ernsticheyt metten vader gedaen, yerst zekere haeflike goede vercocht, ende de penninge daeraf comende ende alle andere schulden ende wederschulden ende juwelen getaxeert, gerekent ende geschat, ende voert besocht ende bevonden, soe zy naest consten, huer erve, erfrenten, lyfrenten ende andere goede, in alsulker manieren als zy dat algader den Heeren voers. overbracht hebben met gescrifte in eenre cedullen, die na volght van woorde te woorde : Item, dits alsulken somme van penningen als Jan Diericxsoens kynderen comen es vander haven van harer moeder saliger gedachten, ende Jan Diericxsone aengeschat vanden oudencleercoepers, om zynen kinderen te bewysene, daer der voers. kinderen somme af gedraecht vyftich pont III scellingen Brabants, item noch coemt Jan Diericxsoens kinderen voers., in silvere, in gelde, in beesten ende in verschenen renten, de somme van XXVII ℔ XII scellingen IIII $^{1}/_{2}$ groten VI miten Brabants. Somma int geheel datten kinderen coemt, LXXVII ℔ XV scellingen IIII $^{1}/_{2}$ groten VI miten Brabants. Item, hier volght alsulken schult als den kinderen van Jan Diericxsone coemt te geldene alleene : item die vutlede van harer moeder saliger gedachten, V ℔ XII scellingen IX deniers XVIII miten, item noch coemt den kinderen, voer haer deel, te geldene van butensculde die men schuldich was, gedraecht de somme daeraf VII ℔ XVII scellingen V deniers Brabants. Somma dat den kinderen alleene coemt te ghevene, XIII ℔ X scellingen II deniers XVIII miten Brabants. Item, des coemt den kinderen voers., alle scult afgeslagen, LXIIII ℔ V scellingen II deniers Brabants. Item, dits alsulken erve ende rente als Jan Diericxsone kinderen verstorven is van harer moeder, gelegen in Vlaendren : item te Melsele een gemet lants gelegen tSpouwen, item te Zwyndrecht vive gemeten lants geheeten den Coninc, item in Melselebroeck drie gemeten lants min L roeyen, item te Melsele op een herberge geheeten de Swaen XVIII scellingen Brabants erflic, item te Cruybeke op Gheert Moenssone eenen Vleemschen nobel erflic, item te Cruybeke op Gielys vanden Vivere eenen halven Vleemschen nobel erflic. Item, dits alsulken lyftochte als Jan Diericxsone ende

zyn wyf, der voers. kinder moeder, tsamen gecocht hebben: item opte stad van Antwerpen II ℔ ouder groten staende ten liven van Pauwels van Ranst ende Jan Diericxsone voers., item op Jan van Ranst twee ℔ Brabants staende ten liven Pauwels van Ranst ende Jan Diericxsone voers., item te Doerne twee viertelen rogx staende ten live van Magrieten Wapenhage alleene, item te Merxhem een viertel rox staende ten live Jacomynen Laureys dochter alleene. Actum anno LXI, XX dage in Junio.

14 Juli 1461.

Correctie ende vonnisse in cas van verbale injurien ghesproken tegens tgeloove der signature van eenen Greffier oft Secretaris deser stadt.

Alsoe vander handelingen van gedinge die alhier in rechte gehangen heeft tusschen Wouteren van Wesenbeke ende zynre wederpartien, zekeren vonnissen byden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen gegeven ende gewyst zyn, die ten versueke van partien bescreven ende geregistreert zyn geweest, daervte den voers. Wouteren copie gegeven is, ende alsoe hy nadien dat hy de voers. copie omtrent twee oft drie dage ondergehadt heeft, biden Heeren ontboden ende hem geseegt is geweest dat hy de voers. vonnissen houden ende volvueren soude, hy daerop in presencien vanden Heeren geantwoerdet heeft in grammen moede, seggende dat de voerscreven vonnissen anders gegaen waeren dan tregister ende de copie dat af begrepen heeft, dwelcke is een grote confusie ende versmadenisse vanden rechte grotelic gedragende jegens der heerlicheyt ons Genadichs Heeren ende de eere der Wethouderen zynre stad van Antwerpen, ende een zake van quaden exemple, ende daeromme de voers. Woutere, terstont nadat hy die woerde gesproken hadde, byden Heeren is doen opleggen inde gevenckenisse, omme daerop te worden versien na gelegentheyt der zaken, ende alsoe de voers. Woutere, nadat hy drie oft vier dage inder gevenckenisse gelegen hadde, tsynre begheerten bracht is byden Heeren, daer hy hem gebeden heeft omme gracie ende genade van

des hy inder voers. zaken misdaen hadde, kennende dat hy hem jegens de Heeren grotelic daerinne misdregen hadde, Soe is by Heeren Janne vander Bruggen, Riddere, Schoutet, ende Burgermeesteren ende Scepenen daerop geordineert tgene dat hierna volght: te weten is, dat, in bewaernissen der heerlicheyt ons Genedichs Heeren ende den rechte ende vonnissen der Wethouderen zynre stad voers., Woutere van Wesenbeke voers. denselven Heeren ende Wethouderen vergeffenisse bidden sal, ende seggen dat hy de voers. woerde qualic ende onduechdelic gesproken heeft in onverduldicheden ende sonder redene oft bescheyt, ende dat hem herteliken zeere leet is dat hy dat ye dede oft gedachte, ende sal daertoe geven, in openbaerer beternissen, der fabriken van Onser Liever Vrouwenkerke tAntwerpen X ℔ was, tusschen dit ende Onser Liever Vrouwendach half Oegxte naestcomende, item noch sal hy geven mynen Heere den Schoutet, tot ons Genadichs Heeren behoef, twintich gouden Peters eens, deen helft tot Onser Liever Vrouwendaghe Lichtmisse, ende dander helft daeraf te Sinte-Jansmisse in midzomere, beyde naestcomende, ende der stad een roede muers, oft thiene gouden Peters daervoere, tusschen dit ende Alreheyligemisse naestcomende. Actum anno LXI, XIIII dage in Julio.

23 Juni 1461.

Valsch was vercocht.

Mathys van Campen, overmids dat men claerlic bevonden heeft dat hy, bynnen der vryheyt van deser Sincxenmerct nu lestleden, vercocht heeft gevalscht was, ende dat hy oec tanderen tyden van anderen gevalschten coepmanscapen gepunieert is geweest, ende nochtans dagelycx van gelyken pynt te doene ende niet en laet, daer goede eerbaere coeplude zeere by bedrogen zyn geweest ende grote schade ende achterdeel by geleden hebben, ende noch meer gescapen waeren te lydene, opdat daerop in tyts niet versien en warde, Soe is, omme eenenyegeliken zulke ende andere valscheden, fraude ende bedriegenissen voertkeerende, exempel te ghevene ende van misdoene te wachtene, overghedraghen byden Heere ende byder stad dat de voers. Mathys

inder gevenckenissen alhier bliven sal, totter tyt dat hy betaelt sal hebben den brueke die hy ghebruect heeft, na vutwysen der ordinancien tanderen tyden byden Heere ende byder stad gemaect, item dat oec de voers. Mathys van nu voerdane nemmermeer meer gheenrehande goet, hoedanich dat wesen mochten, coepen oft vercoepen en sal moeghen, by hem zelven oft by yemande anders van zynen wegen, bynnen der stad oft vryheyden van Antwerpen, opte peyne van vyftich riders te verbuerne, te weten, de XXXII daeraf den Heere ende dander XVIII der stad. Dit was gedaen ende geoerdineert by Her Jan vander Bruggen, Riddere, Schoutet, ende Bourgemeestren, Scepenen ende Rade vander stad, int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXI, XXIII dage in Junio.

21 Augustus 1461.

Consent om wapenen te moghen draghen.

Alsoe opten dach van huden hieronder bescreven, voere de Heeren Schoutet, Burgermeestren, Scepenen ende Raide vander stad comen is Willem vander Ryt, Janssone, wonende te Herenthout, opdoende ende te kennen ghevende hoe dat hy, omtrent over viere jaren geleden, met zinen peerden die hy inder smissen tot Herenthout hadde doen beslaen, thuyswaert quam rydende, daer onderwegen een geheeten Heinric vanden Borne, oec van Herenthout, quam geloepen, met eenen geprickelden stave wt eenen bloke, tot inde strate daer de voers. Willem quam rydende, ende daer deselve Heinric terstont, sonder yet te seggene, metten selven stave naden voers. Willeme, daer hy op zyn peert sat, zeere fellic smet ende sloech, ende soude hem daer van zynen live beroeft hebben, hadde hy gekonnen, en hadde deselve Willem ter zyden af tusschen beide zyn peerde niet gevallen, ende dat, mids dien fayte ende meer andere overdaden ende onseden die de voers. Heynric aldaer bedreven hadde, hy hem voervluchtich ende vuyten wegen ye sint heeft gehouden, anders dan hy onlancx aldaer heymelic heeft verkeert, ende beducht hem de voers. Willem, wyt alrehande vluchtmeeren ende thidingen die hy van des voers. Heinricx swagers

ende anderen verhoort heeft, dat hem deselve Heinric noch onversiens soude moegen anxteneren ende beroeven van zynen live etc., biddende den Heeren Schoutet, Burgermeestren, Scepenen ende Raide voergenoemt dat zy, achtervolgende den mandemente ons Genadichs Heeren onlancx leden by hem ende den Drie Staten zyns lants van Brabant ten besorge vanden goeden luyden ende ingesetene desselfs geordineert ende gemaect, denselven Willeme ende noch twee personen met hem gaende willen consenteren te dragene alrehande wapene, omme, oft hem eenigen oploep oft overlast vanden voers. Heinricke oft zynen hulperen oft medepleghers aengedaen warde, hem daermede te beschuddene ende te verweerne, Soe eest dat de Heeren Schoutet, Burgermeestren, Scepenen ende Raide voergenoemt, aensiende tgene dat voerscreven staet ende dat wt crachte vanden mandemente voers. hem dat geoerloeft is te doene, den voers. Willeme ende zynen twee hulperen voergenoemt gewillecoert ende geconsenteert hebben dat zy, bynnen der stad ende mercgreefscape van Antwerpen, selen moegen dragen alrehande wapene, alsulke als hen gelieven sal, omme hem daermede te beschuddene ende te verweerne, geduerende dit consent voerscreven ten wederseggene vanden Schoutet, Burgermeestren, Scepenen ende Raide voers. Actum XXI dage in Augusto XIIII^{c} LXI jaer.

7 October 1461.

Desisteringe vander instancie alhier begonst.

Alsoe Frederic van Loe, tanderen tyden, metten rechte alhier vervolcht ende aengesproken heeft Janne Stevens, van Barlaer, als voere zekere gebrec van achterstelliger renten dat hem verscheenen soude op zekere percheelen van beemde ende lande te Barlaer gelegen, na vuytwysen van Scepenenbrieven van Antwerpen ende van Liere, daerinne soe verre vooertgevaren ende gheprocedeert waert dat tvonnisse daeraf gemaent wart Willeme vanden Werve, Scepene te dier tyt, die corts daerna ende sonder tvonnisse by hem gevuyt te wordene aflivich wart, ende alsoe de voers. pertyen opten

dach van heden voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raide geweest hebben, daer zy te beyden zyden gewillecoert ende geconsenteert hebben dat de rechtvorderinge alhier gheschiet, mids der doot desselfs Willems vanden Werve, smelten sal in huer selven, ende dat de voers. pertyen van deser zaken malcanderen te rechte staen selen te Barlaer, daer gront ende bodem gelegen is, ende dat de costen die te beyden zyden alhier gedaen zyn selen bliven staende totten eynde toe vander zaken, ende deghene die dan int ongelyc bevonden sal worden, sal dan betalen alle des anders costen alhier gedaen, behoudelic dat de voers. Frederic zyn zake aldaer innestellen sal bynnen drie genachten ende die voert continueren ende vervolgen metten rechte aldaer, ende oft hy des nyet en dade, soe sal hy den voers. Janne zyn costen moeten opleggen ende betalen, Soe is, achtervolghende huerer beyder consente, by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt dat alsoe getermineert te gheschiene. Dit was gedaen XIIII^c LXI jaer, VII dage in Octobri.

23 September 1461.

« Oirvrede » gezworen door Wouter Pauwels.

Wouter Pauwels, lynenwevere, geloefde, zekerde ende zwoer ten Heyligen met opgerechten vingheren ende dede oervrede Magrieten vanden Schrieke, zynen wittigen wive, ende Janne vander Hese, wullenwevere, als dat hy derselver Magrieten oft Janne vanden Schrieke, hueren vader, oft ghenen van hueren vrienden ende magen, oft den voers. Janne vander Hese, oft gheenen van zynen vrienden ende magen, van nu voerdane nemmermeer meer mishandelen oft misdoen en sal oft doen mishandelen oft misdoen, in woerden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van zynen wegen, in eeniger manieren, ende vername hy yemende, by dage oft by nachte, die den voerscreven personen oft yemende van hen oft van hueren vrienden ende magen yet misdoen woude, dat sal hy henlieden in goets tyts kundigen ende laten weten, ende dit altemale op zoenbrake ende vredebrake, ende gelyc den

rechten oervrede dat inheeft. Dit was gedaen XIIII^c LXI jaer, XXIII dage in Septembri. Hier waeren by ende over Willem vanden Wyngaerde, stedehoudere des Ammans, die hem den eedt staefde, Willem de Moelnere, als stedehoudere vanden Burgermeester, Willem van Tichelt ende Wouter Breem, Scepenen.

26 September 1461.

Voorwaardelijke overgaaf aan Thijman van Dilft, gezworen wisselaar te Antwerpen, van eenen schuldbrief ten zijnen laste.

Int jaer Ons Heeren duysent vier hondert ende eenentsestich, sessentwintich dage in Septembri, soe consenteerde Meester Jan Pot, als execuytuer vanden testamente des Jonckeren van Gaesbeke saliger gedachten, vore hem ende den anderen execuytuers, dat Meester Peter vander Voert, Secretaris der stad van Antwerpen, die onderhadde eenen Scepenenbrief van Antwerpen van thien duysent Rynsche guldene die Thyman van Dilft, gezworen wisseleere der stad van Antwerpen, verleden hadde schuldich te wezen den voirs. Jonckeren, denselven Thyman overgeven soude den voirs. Scepenenbrief inder manieren hierna verclaert, te weten, dat denselven brief onder hem sal rusten ende bliven tot dat de voirs. execuytuers haer brieven sullen hebben van bewysenisse die myn Genadich Heere de Hertoge hem doen sal opten Rentmeester generael van Brabant van acht duysent Rynsche guldene metten dischaergien daertoe behorende, ende als men hem die brieve sal leveren, soe sal de voirs. Thyman gehouden wezen den voirs. Meester Janne over te leveren alsulke vier dischaergien als Goyt Deschamps, Ontfanger generael was van alle ons Genedichs Heeren landen, hem gegeven hadde, gedragende totter sommen toe van acht duysent Rynsche gulden, ende, dat gedaen, soe sal de voirs. Thyman ongelast wezen ende bliven vander voirs. schult ende metten Scepenenbrieve doen als hem sal gelieven, ende dese bewysenisse soude geschien tusschen ditte ende

Kerssavont naestcomende, sonder argelist. Dit geschiede in presencien van Symoon Draken ende Jan Coelgeenesone, Scepenen.

Dese vorwaerde voerscreven wart te nieute gedaen ende gecancelleert by consente van Meester Janne Pot ende Thymanne van Delft, anno LXI, XI dage in Meerte, present: Meester Willem vander Heyden ende Symoen Drake, Scepenen.

PALUDE.

29 Augustus 1461.

« Submissie ende vuytsprake » in een geschil tusschen Peter van Karenbroeck, kuiper, en zijne vroegere knechten, ter zake van loon.

Op daensprake die Willem de Beer die men heet de Roeyer, Jan de Beer, Jacop Symoenssone, Jan van Lancvelde, Joos der Kyndere ende Cornelys vander Reetht, cuypers, gedaen hebben Peteren van Karenbroeck, hem op ende aenseggende hoe dat waer was dat zy voertys eenen zekeren tyt van jaren den voirs. Peteren gedient hebben in zynen wynen, ende dien gewracht, gehanteert ende geoeffent, tproffyt daerinne gedaen ende sorge vore deselve wynen gedragen, in alle manieren als daertoe dient, daeraf zy ter rekeningen metten voirs. Peteren gecomen zyn geweest, ende bevonden wardt dat zy tachter ende in gebreke waren aenden selven Peteren, van pyne ende arbeyde, negenthien ponde groete Brabants, des zy hueren eedt presenteerden te doene, met meer woerden etc., na tverantwoerden, dat Peter voirs. weder daerop dede, kennende genoech waer wezende dat zy hem zyn wynen gewracht hadden ende daerinne gedient, maer seyde dat hy hen betaelt hadde hueren arbeyt met vaten die zy dicwille ende menichwerven van hem gehadt hadden, ende in ander waren, als dat hy hen daeraf niet schuldich bleven en ware, presenterende des eedt ende onschout te doene, met meer woerden etc., na aensprake ende verantwoerden ende na alle tghene des vore Scepenen comen was, Soe wysde Meester Willem vander Heyden, Borgermeester ende Scepenen, met

gevolge van Scepenen zynen medegesellen hierna bescreven, vore een vonnisse, den voirscreven Peteren van Carenbroeck tot zynre onschout, ende dat hy leggen soude handt op Heylegen ende zweeren dat hy den voirs. aenleggers van huerer pyne ende arbeyde met penningen voldaen ende betaelt heeft, navolgende der ouder costumen, sonder eenigen afslach te doene van eenigen vaten oft ander waren in eeniger manieren, contrarie der ouder gewoenten ende costumen die tot hertoe onderhouden is geweest, welken eedt by tusschenspreken van vrienden ende om beters wille verhouden wardt, ende naderhant, by tusschenspreken van goiden mannen, de voirs. partyen hen submitteerden in goide mannen ende inde stad als overman, ende alsoe ten slote tusschen de voirs. partyen de voirs. Wethouders, navolgende der submissien, huer wtsprake gedaen hebben als dat Peter voirs. den voirs. aenleggeren wtreyken ende betalen soude XV ℔ groote Brabants eens, deen helft daeraf tSinte-Mertensmisse naestcomende, ende dander helft tOnser Liever Vrouwendage Lichtmisse daer naestvolgende, ende dat opde peyne van tsestich croenen te verbueren, inder voirs. submissien daerop gestelt. Gegeven opten negenentwintichsten dach in Augusto anno LXI, in presencien van Willeme vanden Wyngaerde, loco Ammanni, Willem de Moelnere, Claus vander Elst, Heinric vander Moelen, Wouter Breem ende Jan Coelgeenezone, Scepenen.

21 October 1461.

« Vuytspraecke» in een geschil tusschen het Linnenweversambacht en het klooster van hetDerde-Order.

Alsoe opgestaen ende geresen waren zeker questien ende geschillen tusschen den dekens ende gezwoerne vanden Linenweversambachte tAntwerpen op desen tyt, ter eenre zyden, ende den meesterssen ende zusteren des goidshuys vander Derde Oerdenen van Sinte-Franchiscus inder selver stad, ter andere, dewelke questien zy vore Heeren Janne vander Bruggen, Riddere, Schoutet, ende vore Borgermees-

tren, Scepenen ende Raidslude vander voirs. stad van Antwerpen brachten, seggende ende opdoende de voirs. dekens ende geswoerne hoe dat zy, onlangs geleden, inden voirs. goidshuyse geplogen hebben te wevene lynen laken, ende dat zy getouwen daertoe staende hielden, ende tselve ambacht aldaer daden ende hanteerden gelyc alst hen geliefde, dwelc ware tot groeter vercortingen ende achterdeele huers ambachts, want huer de neeringe by dien afgenomen warde, ende oic contrarie haerer ouder rechten ende previlegien hen ende hueren ambachte in tyden voerleden byden Heere ende der stad verleent, hopende ende meynende, mids dien, dat dadt alsoe niet en behoerde ende dat sy daeraf schuldich waren te cesseren; daerop de voirs. mesterssen ende susteren antwoerden ende seyden hoe dat zy oic zeker brieven ende previlegien hadden over hondert jaer ende meer hen gegeven ende verleent, inden welken hen geconsenteert ende georloeft ware dat zy huer broet souden moegen wynnen bynnen hueren goidshuyse eerbaerlic ende tamelic, aengesien dat zy van cleynder fondacien waren, ende meynden dat zy dat wel souden moegen doen om huer noetdorft daeraf te nemen, ombelet van yemande; met meer woerden daertoe geschiet ende gealligeert te beyden zyden, Soe wardt byden voirs. Schoutet, Borgermeestren, Scepenen ende Raide, inden vollen raet vergaerdert zynde, ierst rypelic opte voirs. questyen ende geschillen gelet, overdragen ende gesloten als dat de voirs. meesterssen ende zusteren des voirs. goidshuys, oft enige van hen nu zynde ende namaels wezende, van nu voerdane selen moegen weven alrehande linen lakene, tot huers selfs slytene ende oirbore, bynnen hueren goidshuyse voirs., ende anders niet, selen voert deselve susteren ende eeniegelyc van hen moegen incoepen ende selve spinnen alsoe vele garens als hen gelieven sal, ende dat moegen weven tot hueren slytene alleene, als voirs. is, ende niet anders, ende oft hen alsdan eenich garen overde ende overschote, dat sullen zy moegen vercoepen, ende oft zy bevonden warden hieraf de contrarie doende, soe en sullen zy daerinteynden niet meer moegen weven. Actum XXI dage in Octobri int jaer Ons Heeren M CCCC ende eenentsestich.

BUEKELER.

17 Maart 1460.

Geschil « tuschen de Coremeters ende Corenvercoopers, op den loon. »

Opte geschille vutstaende tusscen den Deken, Coeplude ende goede manne die ommegaen met coerne ende greyne, ter eenre ziden, ende de Coremeters vanden greyne te watere, ter andere, omme der maeltiden wille die de voers. Coremeters seiden dat zy vanden Coepluden van ouden tiden gewoenlic syn geweest te hebbene van elken scepe haveren dat zy meten, boven huer meetgelt, Soe is, omme alle gevuechs wille ende omme mynne ende vrientscap tonderhoudene, ende by consente van beiden partien voers., behoudelic eenenyegeliken sinen rechte, geordineert byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad, dat de voers. Coremeters hebben selen, boven huer meetgelt, van elken scepe haveren houdende VI^{c} viertelen, oft daerboven, hoe vele dattet ware, voere huer maeltyt, III groete Vleems, item van elken scepe haveren houdende tusscen den III^{c} ende VI^{c} viertelen, voere huer maeltyt, I 1/2 groete Vleems, maer hielt tscip III^{c} viertelen effene, oft daeronder, soe en souden zy anders nyet hebben dan huer meetgelt ende gheen maeltytgelt. Dit was gedaen, geordineert ende gesloten XVII dage in Meerte int jaer Ons Heeren XIIII^{c} LX, na costume van scrivene sHoofs van Cameryck.

31 October 1461.

« Submissie ende vuytsprake » in een geschil tusschen de gebroeders vanden Putte over de deeling der goederen nagelaten door hunnen vader.

Alsoe zekere questien ende gescillen opgestaen ende geresen waren tusschen Lambrechte vanden Putte, ter eenre zyden, ende Cornelyse vanden Putte, sinen brueder, ter andere, spruytende omme der deilingen ende sceidingen wille tusschen deselve gebrueders vanden goeden ende versterffenissen die hen bleven ende verstorven zyn van hueren vader, vanwelken gescillen hen beide de voirs. partyen geheellic

ende al gekeert hebben ende gesubmitteert in viere goede mannen, te wetene, in Gielyse vander Biest, Janne den Beere, Janne den Deckere ende Janne Joes, gelovende, soe wes de voirs. vier goede mannen dairaf seggen ende arbitreren sullen, dat zy dat houden sullen te beiden zyden van weerden, opte peyne te verbueren die begrepen staet inden Scepenenbrief van Antwerpen tusschen deselve gebrueders vander submissien gemaect, die dat bat verclairt, ende die van woerde te woerde hierna volcht ende is aldus : Wy, Willem vanden Wyngaerde ende Jan Coelgheenesone, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quamen Lambrecht vanden Putte, aen deen partye, ende Cornelys vanden Putte, zyn brueder, aen dander partye, wittege kynderen wilen Peters vanden Putte, bekenden ende verliden onderlinghe aen beiden partyen alse van alle alsulken questien ende gescillen als tusschen deselve gebrueders eenichsins wtstaende moegen zyn, aengaende zekeren goeden ende versterffenissen van haven ende van erven, welkerhande die wesen moeghen, die hen bleven ende verstorven zyn vanden voirs. Peteren vanden Putte, hueren vader, ende oic van allen anderen saken, twisten ende gescillen die sy deen jegens dandere eenichsins meer hebben gehadt totten dage toe van heden, dat de voirs. Lambrecht ende Cornelys vanden Putte hen van allen denselven gescillen ende questien geheellic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in viere goede mannen, te wetene, in Gielyse vander Biest, Janne den Beere Stevenssone, Janne Joes ende Janne den Deckere, ende oft tsake waere dats de voirs. viere goede mannen niet eens geworden oft overcomen en consten, dat zy dan tot hen gelikerhant selen mogen nemen eenen overman, omme de voirs. gescillen byden selven viere goeden mannen oft hueren overman vereenicht ende gesleten te wordene, gelovende in goeden trouwen de voirs. gebrueders altyt goet, vast, gestentich ende van weerden te houdene alle tgene dat de voirs. viere goede mannen oft hueren overman dairaf wtspreken ende arbitreren sullen, opte peyne van hondert Rynsschen guldenen te verbueren vanden ghenen die tseggen niet van weerden en hielde, te bekeeren, deen derdendeel dairaf onsen Genedighen Heere den Hertoge van Bourgoingnen ende van Brabant etc., dander derdendeel der stad van Antwer-

pen, ende tderde derdendeel Onser Vrouwenkerke tAntwerpen, ende nochtans tseggen van weerden te blivene, sonder argelist. In kennissen van desen letteren bezegelt met onsen zegelen. Gegeven int jaer Ons Heeren als men screef duysent vier hondert ende eenentsestich, acht dage in Meye. Ende navolgende derselver submissien, soe hebben de voirs. seggers yerst opte voirs. gescillen gelet, ende onder hen vieren eendrachtichlic huer wtsprake gedaen ende wtgesproken inder manieren hierna verclairt, ende in presencien van Janne van Ranst, Borgermeester op desen tyt, ende Wouter Breem, Scepen.

Item inden yersten, soe seggen de voirs. IIII seggeren eendrachtelic als dat de voirs. Lambrecht ende Cornelys, tsamen evegelyc sullen gerecht zyn ende deilen alle de haeflike goede die zy onderlinghe hebben ende hen toebehoerende zyn totten jare toe van LIX lestleden, overmids dat zy int selve jaer vanden erfgoeden verdeilt zyn voer Scepenen van Putte.

Item seggen noch de voirs. seggeren als van eenen bloke lants, geheeten *tCalverblock*, dat de voirs. Lambrecht de vruchten dairaf hebben sal vanden jare LIX, want hy den chys van dien jare betaelt heeft.

Item voirt sal elc van hen beiden hebben ende houden alsulken ghelden ende ghiften als de moeder eenigen van hen gegeven mach hebben, sonder dairjegens verlyct te sine, alsoe langhe huerlide moeder leven sal, ende na de doot huerer moeder sal eenyegelyc inbrengen alsulken ghiften als de moeder eenich van hen gegeven mochte hebben gehadt, opdat hy weder incomen wille deilen.

Item alsulken leengoedt als Lambrecht seyt dat hem toebehoirt ende niet den voirs. Cornelyse, soe seggen de voirs. seggers dat dadt staen sal ter natueren vanden hoven ende plaetsen dairt behoert.

Seggen voirt, oft in desen saken eenige donckerheit oft twisten gebuerden, dat zy dat houden tot hueren verclaren, ende hierop selen zy zyn ende bliven vereenicht ende ver-

lyct van hueren gescillen ende questien voirscreven. Gedaen ende wtgesproken Anno LXI, opten lesten dach van Octobri, in presencien vanden Borgermeester ende Scepen voirscreven, dewelke, wt versoeke der voirs. arbiters, geconsenteert hebben dese voirs. wtsprake inder stad register gestelt te wordene, ende partyen des begheerende, copie dairwt te ghevene.

1 October 1461.

Scepenequictancie.

Alsoe Peter Trotin saligher gedachten van Menreville alhier inder stad van Antwerpen aflivich worden is, ende zekere goede achtergelaten heeft, die hy gedisponeert heeft ende gemaect sinen erfgenamen ende anderen personen ende plaetsen, gelyc zyn testament wtwyst, daerinne genoemt staen zyn executoers, te weten, Matys Snellart, Jacop Casseler, Christoffel de Walssche ende Peter de Duytssche, die wt crachte desselfs testaments hebben de administracie ende bewynt van allen den goeden gebleven achter de doot des voirs. Peters, dewelke testamenteurs, omme navolghich te sine ende te volvuerene den vtersten wille des voirs. Peters, onboden hebben de erfgenamen des voirs. Peters, van svaders ende oic vander moeder weghen, met allen anderen daer aenclevende, omme te bewysene huere maechscap ende daeraf te brengene bethoen ende bescheit met certificacien den voirs. testamenteurs genoech zynde, soe zyn gecomen bynnen der stad van Antwerpen, Michiel Le Secq ende Jehan Dewe, wonende inder stad van Menreville voirs., voer hen selven ende als wittelic gemechticht vanden erfgenamen des voirs. Peters Trotin vander moeder wegen, omme tachtervolgene, inne te nemen ende tontfane alle alsulken testament, ghiften ende makingen als hen byden selven Peteren gegeven ende gemaect zyn, ende daeraf quitancie te verliden ende anderssins alle saken met rechte oft met mynnen te doene, gelyc de procuracie daeraf gemaect ende bezegelt clairliker heeft begrepen, toenende voirt eenen openen brief van certificacien der voirs. stad van Menreville, inden welken na behoirlike manieren clairlick begrepen staet ende

volcomelyc bewyst zyn alle deghene die vander moeder zyden naeste oeyren ende erfgenamen zyn ende waren des voirs.Peters, die den Heeren Borgermeesteren, Scepenen ende Raide deser stad metter voirs. procuracien gethoent warden ende laten visiteren, begheerende de voirs. Michiel Le Secq ende Jehan Dewe, na wtwisen derselver certificacien, wt crachte huerer witteliker macht, wtreykinge ende betalinge te hebbene vanden voirs. testamentoers, van welker procuracien ende certificacien de tenuer hierna volcht ende is aldus : A tous ceulx qui ces présentes lettres verront ou orront Maieur et Eschevins de la ville de Menreville sur le Lys, Salut, Savoir faisons comme de la partie de Jehan Trotin, demourant à Brousselles, Aleys Trotine, enfanz de défunct Jehan Trotin, qui depuis eult à femme et espeuse Agnès Le Sacque, iceulx conjoins en leur vivant demourans à Menreville, Jehan Le Secq, Miquiel Le Secq, Jehanne Balline et les enfans de défuncte Perronne Balline, sœur à ladicte Jehanne, demourans audit Menreville, nous ont exposé et donné à entendre,pour tant que à chascun d'eulz touche et pœut touchier, qu'ilz sont vrais hoirs et héritiers de défunct Pitre Trotin, nagaires alé de vie par trespas en Anvers et en son vivant filz légitisme dudit défunct Jehan Trotin et Agnès Le Secque, père et mère dudit Pietre Trotin trespassé, née et procréé en léal mariage, en nous requérant que de ce vaulsissons faire enqueste et nous informer deuement, pour ausdits exposans leur baillier lettres telles que raison dourroit, sur quoy lesdits exposans aient atrait et admenistré par-devant nous plusseurs tesmoings en nombre et aage compétent, dignes, créables et de foy, natis et demourans audit lieu de Menreville, lesquelz, par nous oys, jurés et dilligamment examinés, nous ont afermé, relaté et léalment tesmoingnié par leurs depposicions, faisans prœuve souffissant, que ledit feu Pietre Trotin, au jour de son trespas, estoit filz légitisme née et procréé en léal mariage desdits défuncts conjoins Jehan Trotin et Agnès Le Secque, sans bâtardise nulle, ausquelx tesmoins et à leurs depposicions nous adjoustons plaine foy et crédence, telle qui nous est apparue deuement, et pour ce que l'on doit de raison certifier choses véritables, quand l'en est requis, Est-il que nous ausdits exposans avons acordé nos lettres certificatores faissant prœuve souffisant

de ce que dit est, pour leur valoir en temps et en lieu ce que raison dovra. En tesmoing de ce, nous avons mis le seel aux causes de ladicte ville de Menreville à ces presentes, le XXVI[e] jour du mois de Septembre l'an mil IIII[c] et soissante-ung. — A tous ceux qui ces présentes lettres verront, Eschevins de la ville de Menreville sur le Lys, Salut. Scavoir faisons que au jour d'huy par-devant nous sont comparus en leurs personnes, Jehan Le Secq, Miquiel Le Secq, Jehane Balline, Jehan Dewe et Soyette Dewe, sa sœur, enffanz de défuncts Gille Dewe et de Perronne Balline, tous demorans audit lieu de Menreville, eulx disans héritiers de Pietre Trotin, nagaires alé de vie à trespas en Anvers, si comme ilz dient, et recongnurent avoir fait, commis, constitué et establi, faisoient et committoient, constituoient et establissoient, par ces présentes,leurs procureurs généraux et certains messeiges espéciaulx, c'est assavoir de l'un l'autre et l'autre pour l'un et chascun pour le tout, ausquelx et à chascun d'eux pour le tout, comme dit est dessus, portans ces lettres, lesdits constituans ont donné solennent (*sic*) plain pooir, auctoritté et mandement espécial de aler et comparoir en ladicte ville d'Anvers, et illecq par-devant les Officiers, Loys et Justices dudit lieu et partout ailleurs où il appartendra, en court espirituelle et temporelle, de quelxconques pooir et auctiorité qu'ilz usent ou soient fondés, requerre, demander, pursuiwier, recepvoir et atribouer au pourfit commun desdits constituans, les dons damnousee (*sic*) et légas ou portions et assignations d'hoirre que leur a fait ledit deffunct Pietre Trotin, ainsi et par le fourme et manière qu'il est contenu et déclairé en son testament, devis et dordonnance de darraine volenté, recepvoir les deniers, pour les manier, des exécuteurs dudit testament ou d'autre qu'il appertendra, du receu baillier quittance, une ou plusseurs, ausdits testamenteurs et à tous autres à qui la chose compétera, se requis en sont, et au sourplus y faire et adjouster tant et telles quittances, renunciations et devoirs de justice et de loys que de raison sera, et généralement et espécialment de faire, dire, demander, poursuiwir, recepvoir, quittier et passer ès choses préditTes et ès deppendices, comme lesdits constituans et chascun, pour tant que touchier lui porroit et pœut, feroient, diroient, faire et dire porroient,

se tous ensemble ou chascun par soy personnellement y estoient, jà fust-il que le cause ou cas réquisist ou désiraist mandement plus espécial, prometans de bonne foy lesdits constituans, et chascun pour tant qu'il lui touche, et soubx l'obligacion de tous leurs bins moebles, cateux et hirérages et de ceulx de leurs hoire présent et à venir, à tenir et avoir pour agréable, ferme et estable à tousjours, tout che que par lesdits procureurs ou l'un d'eux pour le tout sera fait, dit, demandé, poursuiwy, quittier et passé des choses avant dictes et des deppendices, soit pour ou contre eux, et par celle meisme obligacion ont promis paier le jugié, se mestiers est, si comme ilz ont dit et recongnut. En tesmoing de ce, nous avons mis le seel aux causes de ladicte ville de Menreville à ces présentes lettres, faictes et recongnuttes le VI[e] jour du mois d'Octobre l'an mil IIII[c] soixante-et-ung. — Presenterende de voirs. gemechtichde, achtervolgende der voirs. procuracien ende certificacien, quitancie te verlidene ende al tgene te doene des zy sculdich waren te doene, daer de voirs. testamentoers al bereet toe waren, indien dat den Borgermeester, Scepenen ende Raide dochte dat bethoens genoech waere ende dat zy dairaf in toecomenden tyden van eenenyegeliken vander moeder zyden voirs. ongelast mochten bliven, denwelken voirs. Borgermeester, Scepenen ende Raide genoech dochte wesende dbethoen ende dbescheit dat deselve personen bracht ende gethoent hadden, dat de voirs. testamenteurs opleggen ende betalen souden den voirs. gemechtichden vander moeder zyden, gelyc zy gedaen hadden den gemechtichden van des voirs. wilen Peters vader wegen, ende alsoe, achtervolgende den onderwyse vanden voirs. Heeren, soe voldeden zy den erfgenamen voirgenoemt, ende bekenden mids dien de voirscreven Michiel ende Jan, voer hen ende inden name als boven, ontfangen hebbende vanden testamenteurs alle ghiften, makingen ende testamente hen ende hueren medeplegeren byden voirs. Peteren Trotin gegeven ende gemaect, ende hielden hen dairaf volcomelic vernuecht, gecontenteert ende al voldaen, den lesten penning metten yersten, hebben voirt de voirs. gemechtichde, inden name als vore, dairaf quytgeschouden tallen dagen den voirs. testamenteurs ende elken van hen bysondere, hueren goeden ende nacomelingen

ende allen anderen des quitancie behoevende, gelovende dat zy, noch nyement van hueren wegen, denselven executeurs noch hueren goeden ende nacomelingen vanden voirs. testamente, ghiften oft makingen des voirs. Peters, nemmermeer moeyen, heisschen, noch aenspreken en selen in gheenen rechte, gheestelic oft weerlic, by hen selven oft by yemande anders van hueren wegen, in gheenre manieren. Ende dit was bevolen byden Borgermeester, Scepenen ende Raide voirscreven, ter begheerten van partien voirs., te stellene inder stad register. Gedaen anno LXI, den yersten dach van October.

28 October 1461.

Verclaren van Borgermeesteren ende Scepenen, hebbende cracht van gewysde.

Alsoe achtervolgende den gewysden vonnisse tanderen tyden gegeven tusschen Janne Symoenssone, ter eenre zyden, ende Janne Bernaerts, ter andere, aengaende der calengieringe die deselve Jan Beernaerts gedaen heeft metten rechte aen een huys staende opte Cruydeniersbrugge, dwelc de voirs. Jan Symoenssone vercregen hadde jegens Jasperen den Lynmakere met Scepenenbrieven van Antwerpen, dairaf op die tyt te buyten bleven staende de tymmeringe, metselryen ende costen byden selven Jan Symoenssone gedaen aent voirs. huys, dair deselve twee partien oic questien ende gescillen om hadden, ende aengehoirt huerer beider redene ende bescheit, Soe hebben de Heeren Borgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, navolgende den voirs. vonnisse, haer verclaren dairop gedaen tusschen de voirs. partien, inder manieren hierna volgende, te weten, dat Jan Bernarts voirs. gehouden sal zyn den voirs. Janne Symoenssone op te leggen ende te betalen de somme van XX ℔ grote Brabants, te weten, deen helft te Kersmisse naestcomende, ende dander helft opten yersten dach vander Vastene dair naestvolgende, met gereden gelde, sonder pande, gelyc oft metten vonnisse gewyst waere, als voere alle tymmeringe, metselryen ende

costen die de voirs. Jan Symoenssone gedaen hadde aent voirs. huys, ende oft aenden voirs. Janne Bernarts gebrec waere ende hy de voirs. somme ten terminen voirs. niet en betaelde, soe bleven borge voir hem Claus vander Voirt ende meester Claus de Schermere, des geloefde de voirs. Jan Bernarts de voirs. zyn borgen ende elken van hen ende haere goede vander voirs. borchtochten ende geloften scadeloos tontheffen, vry, quyt ende ongemoyt te houden, met hem ende met allen sinen goeden die hy nu heeft ende namaels vercrigen sal. Gedaen XXVIII[a] die Octobris anno LXI.

28 October 1461.

« Terminatie » van een geschil rakende de nalatenschap van Lenaart de Moelneere.

Alsoe zekere geschillen wtstaende zyn geweest tusschen Willeme ende Anthonyse, wittige sonen wilen Lenaerts de Moelneere, ter eenre zyden, ende Janne van Woelputte den ouden, Clause Boydens ende Lysbetten sCocx, wedewe wilen Lenaerts voers., als testamenteurs ende executeurs desselfs Lenaerts, ter andere, omme der goeden wille die achter den voers. Lenaerde bleven ende verstorven zyn, van welken goeden de voers. twee gebrueders meynden te hebbene ende terstont taenveerdene de twee derdendeele, daeraf de voers. testamenteurs seyden dat de voers. twee gebrueders hadden buyten lants noch eenen brueder geheeten Jan de Moelneere, ende dat de voers. Ledenaert, huer vader, in zynen testamente ende wtersten wille, onder dandere, geordineert ende gemaect heeft, dat de voers. Jan, huer broeder, als hy te lande comen sal zyn, voere vuyte van des voers. zyns vaders goeden hebben sal X scellinge grote Brabants erflic, in recompensacien ende verlyckenissen van alsulken goeden als de voers. Willem ende Anthonys voere wech gehadt hebben, ende dat men alle dandere goede die dan daerboven wittige schult, wtlede ende testament overschieten souden, den voers. drie gebruederen deylen zoude even gelyc in drye deelen, behoudelic dat des voers. Jans gedeel inder voers. testamenteurs handen altyt

zoude bliven staende ende berustende, tot dat deselve Jan te lande quame, oft tot dat hen by goeden certificacien warde doen bliken dat deselve Jan aflivich worden waere, ende alsoe meynden de voers. testamenteurs dat dachtervolgende des voers. Ledenaerts testamente ende vtersten wille dat alsoe sculdich waere te geschiene, met meer woerden ende redenen te beyden zyden daertoe geseyt ende gealligeert, Soe is, omme alle moeysele, costen ende lasten die omme desen questien wille hadden moegen gebueren, te schuwene, by Burgermeesteren ende Scepenen hierop vuytgesproken ende getermineert, dat men alle de goede die achter den voers. Lenaerde de Moelneere nu bleven ende verstorven zyn, deylen sal in drie deylen even gelyc, daeraf de voers. Willem ende Anthonys elc een derdendeel hebben ende aenveerden selen, ende tderde derdendeel selen aenveerden de voers. testamenteurs tot behoef des voers. Jans de Moelneere, ende dat wel ende duechdelic onderhouwen ende bewaeren tot zynen profyte, tot dat hy te lande comen sal wesen, ende waert dat hy bynnen XII jaeren te lande niet en quame, soe selen de voirs. Willem ende Anthonys, zyne broeders, zyn goede moegen aenveerden op zekere caucie ende borchtocht die zy den voers. testamenteurs daeraf stellen selen, omme die weder over te leverene, by alsoe dat hy te lande quame, maer waert dat by goeden certificacien bleke dat de voers. Jan aflivich waere gewoorden, soe selen de voers. testamenteurs gehouden wesen desselfs Jans goede over te gevene den broederen voers. oft denghenen die se sculdich selen zyn te hebbene. Is voert getermineert ende vuytgesproken, waert dat de voers. Jan te lande quame ende hy dan de voers. thiene scellinge grote erflic oec hebben woude, dat de voers. Willem ende Anthonys dan denselven Janne, hueren broeder, ende zynen nacomelingen, sonder cost oft last vanden voers. testamenteurs, jaerlicx selen moeten betalen ende oec den achterstel die dan daeraf verschenen sal zyn, te wetene, wt ende van alle den goeden, ruerende ende onruerende, die deselve Willem ende Anthonys vander doot huers vaders voers. gehadt ende aengeveerdt hebben, ende oec vuyt alle hueren anderen goeden, welkerhande die wesen moegen, die zy nu hebben ende namaels vercrigen selen, welke voergenoemde goede geheelic ende al daervore altyt verobligeert

ende verbonden staen ende bliven selen, sonder fraude ende argelist. Dit was gedaen, getermineert ende vuytgesproken byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voers., opten XXVIII^{sten} dach van Octobri int jaer Ons Heeren M CCCC ende eenentsestich.

30 September 1461.

» Terminatie » van een geschil rakende de pacht eener hoeve te Lillo.

Alsoe zeker geschillen geresen ende opverstaen waeren tusschen Cornelys Wouter Diericxsone ende Jan van Lamzweerde, synen neve, als van hem gemechtich in deser saken met Scepenenbrieven, als heysschers, aen deen zyde, ende Cornelys Pieterssone van Lilloo, als verweerdere, ter andere, toecomende ende spruytende vuyter pachtingen van eender hoeven gelegen int nyeulant van Lilloo, den voirs. Cornelys Wouterssone toebehoirende, dewelke Cornelis Piersone voirgenoemt vele jaeren gepacht hadde met Scepenenbrieven van Antwerpen, ende desen pacht van allen den jaeren voerleden ende noch toecomende wel betaelt, hem des gedragende tot Scepenenquytancien die hy daeraf hadde, alsoe hy seyde; Cornelys Wouter Diericxsone ende Jan van Lamzweerde houdende daeraf de contrarie, seggende dat hy dat nemmermeer duechdelic en sal doen blycken, maer dat men ter waerheyt sal bevinden dat sobre betalinghe daeraf gedaen ofte geschiet is, met meer woirden etc., Soe hebben Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stadt van Antwerpen, hierop rypelic beraden zynde, vuytgesproken, getermineert ende verclaert dat afgeslagen al dat vander voirs. hoeven betaelt oft verschenen mochte wesen in baten oft in commere voer djaert vyftich, maer dat deselve Cornelys Pieterssone, niettegenstaende eenighen rekeninge, quytancie oft Scepenenbrieven, alnoch rekeninge ende duegdelyc bewys doen sal van alle den pachte vander hoeven voirs., beghinnende vanden jaere vyftich lestleden, ende van jaere te jaere daer naestvolgende, continuerende totten jaere van tsestigh toe incluys, in sulker vuegen ende

manieren ofte daeraf noyt rekeninge, quytancie oft Scepenenbrieven geweest en hadden ofte alnoch niet en waeren, om daerenteynden, alle redene ende bescheyt dueght ende ondueght geweten, voert inder saken geprocedeert te wordene alsoet behoiren soude, dwelke de voirs. Cornelys Pieterssone dat alsoe aennam ende presenteerde te doene. Actum opten lesten dach van September anno LXI.

24 November 1561.

Acte van commissie tot auditie vande rekeninge.

Achtervolgende desen, hebben de voirgenoemde Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, om de waerheyt van deser saken duegdelyc te ondervyndene, daertoe geordineert, gedeputeert ende gestelt drie goide mannen, te wetene, Meester Gielys vanden Wyngaerde, Peter Reyners ende Jan Kiekens, dewelke, als zy den last aengenomen hadden, partyen voirgenoemt dach van rekeninge beteyckent hebben, ten welken dage partyen comparerende, de voirs. Cornelis heeft overbracht in gescrifte eene rekeninge, verclaeringe doende vanden jaeren ingaende anno XLVI^tich ende voert continuerende, dewelke oversien, ernstelyc geexamineert ende overleet ter presencien van partyen, hebben de voirgenoemde gedeputeerde deselve overgegeven Janne van Lamsweerde voirs., om die by hem ende by synen vrienden gevisenteert te wordene ende daerop te andtwerdene, opdat hem geliefde, ende dach daertoe beteyckent, ten welken dage partien present wesende, heeft Jan van Lamzweerde overbracht by gescrifte de antwoirden ende reprochen jeghen des voirs. Cornelis Pieterssone rekeninge hem overgegeven, ende alsoe is die aldaer gelesen openbaerlyc ende Cornelys Pieterssone weder overgegeven, om daerop zyn replycke te makene, welke replycke hy, ten dage hem by de voirgenoemde gedeputeerde betekent, weder gebracht heeft, oic in gescrifte, doende voert meer protestacie dat hy niet meer rekene oft scriven en wilde mar vuyterlyc blyven ende te vreden wesen metten ghenen dat hy voer ende na gescreven ende overgegeven hadde, houdende hem altyt aen zyn goet recht ende

quytancien die hy daeraf hadde, de voirs. gecommitteerde, rypelyc oversien wel gevisenteert hebbende de voirs. scriftueren ende rekeningen, de partyen geexamineert ende geoverhoirt, en hebben deselve van deser saken niet connen verlycken, ende hebben mits dien alle de scriftueren, mitsgaders den redenen by partyen, elc tot zynen vordeele, verclaert, overbracht in handen vanden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voirgenoemt, omme partyen justicie ende recht gedaen te wordene, alsoe zy bevinden sullen datter toebehoirt. Actum XXIIII dage in Novembri anno LXI.

18 Augustus 1461.

« Compromis » in een geschil tusschen de kinderen Pot, rakende de nalatenschap hunner ouders, Peter Pot en Maria Terrebroots, en huns broeders Anthonis.

Wy, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen doen cond ende kenlic allen denghenen die dese lettren selen sien oft hooren lesen, ende overal daer die gethoent sullen worden, dat opten dach van huden, datum deser letteren, voere ons comen zyn in properen personen, Meester Jan ende Jacop Pot, gebrueders, aen deen partie, Wouter ende Adriaen Pot, haer broederen, aen dander partie, bekenden ende verlyden onderlinge alse van alle alsulken geschillen ende questien als lange gehangen ende wtgestaen hebben, tusschen denselven Meester Janne ende Jacope, ter eenre zyden, ende Wouteren ende Adriane ter andere, toecomende ende spruytende omme zekere goeden ende versterffenissen wille gebleven ende verstorven vander doot van wilen Peteren Pot ende Jouffrouwen Marien Therenbroets, hueren vader ende moeder, ende oec van Anthonyse Pot, hueren broeder saleger gedachten, ende van al dat daer aencleven mach, daeraf zy voer Amman ende Scepenen van Antwerpen in aensprake comen waeren, dat de voers. partien, aen beyden zyden, by tusschensprekene ende onderwyse van ons ende haeren vrienden, ende omme alle inconvenienten, onrusten, moyselen ende costen die

daer vuytspruyten mochten te schouwene, vrientscap, eendrachticheyt ende broederlike minne onderlinge te vuedene, hen ganselic van alle hueren geschillen voerscreven, des daer aencleven mach, ende voerdane van allen anderen questien ende discoorden die tusschen hen eenichsins meer wtstaende moegen zyn totten dage toe van heden, geheelic ende al van boven tot beneeden gekeert ende gesubmitteert hebben, te wetene, elc vander voirs. partyen in twee goede mannen, dewelke zy ende elc van hen noemen ende kiesen sullen moeten, tusschen dit ende Sondach naestcomende, den drientwintichsten dach der maent Augusti, in handen van welken viere goeden mannen de voers. partien ende elc van hen overgheven sullen haere gescillen ende exhiberen alle alsulken brieven ende bethoenen daermede zy ende eenyegelic van hen in haren saken hen sullen willen behulpen, ende dat tusscen dit ende Sinter-Bavendach nu naestcomende, de welke viere goede mannen vanden selven geschillen voer hen comen zynde, in al oft in deele haere vuytsprake eendrachtichlic doen sullen bynnen drie weeken daer naestvolgende, ende oft deselve viere goede mannen, keerslude ende arbiters van allen den geschillen voers., niet eendrachtelic overcomen en consten, soe hebben de voers. partien, te beyden ziden, daertoe genomen ende gecoren ons, Burgermeesteren, Scepenen ende Raidt voers., als overman, omme ons byden selven keersluyden alsdan, bynnen vierthien nachten daerna, deselve gescillen daer zy niet af en sullen connen overcomen, overgegeven te wordene, ende van dien by ons, bynnen vierthienachten dan daerna volghende, gearbitreert ende vuytgesproken te wordene, als na gelegentheyt der saken daertoe behoeren sal. Item waert tsake dat ennich vanden voers. viere keersluden, mids ziecten oft anderen nootzaken, totten voers. saken niet verstaen en mochten, dat alsdan die partie die dien gecoren hadden, in die stede eenen anderen sal moegen kiesen ende nemen. Gelovende in goeden trouwen deselve partien ende elc van hen, soe wes byden voers. viere keersluden, oft by ons, als overman, eendrachtichlic vuytgesproken ende gearbitreert sal worden, dat zy dat volcomelic geheel ende altemael houden ende volvueren sullen, sonder daerjegens te doene oft te doen doene, by

hen selven oft by yemende anders, heymelic oft openbaer, in eeniger manieren, oft in eenigen rechten, gheestelic oft weerlic, opte peyne van hondert ponden groten Vleems gelts, alsoe dicke ende menichwerven als dat gebuerde, te bekeeren, deen derdendeel daeraf onsen Genadigen Heere den Hertoge van Bourgoingen ende van Brabant, etc., dander derdendeel der fabriken van Onser Vrouwenkerke tAntwerpen, ende tderde derdendeel der partien die tvoers. segghen van weerden hielde, nochtan soe sal de voers. vuytsprake altyt van weerden bliven, ende oft eenige duysterheyt oft geschil gebuerde inder voers. vuytspraken, daeraf soe sullen deselve arbiters ende wy, als overman, hebben ende behouden dbeslecht, tverclaren ende de interpretacie, altyt ende alsoe dicke als dat gebueren sal, welc beslicht, verclaren ende interpretacie de voers. partien, te beyden zyden, ooc houden ende volvueren sullen als de principale wtsprake voers., sonder daerjegens te coemene oft te doene, opte peyne voerscreven, sonder fraude ende argelist. Ende des torconden, soe hebben wy, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voers., den zegel ten saken der voers. stad van Antwerpen aen dese lettren doen hangen. Gegeven int jaer Ons Heeren als men screef duysent vier hondert ende eenentsestich, achthiene dage in Augusto.

6 November 1461.

Vuytsprake.

Alsoe zekere questien ende geschillen lange gehangen ende vuytgestaen hebben tusschen Meester Janne ende Jacope Pot, gebrueders, ter eenre zyden, ende Wouteren ende Adryane Pot, oec hueren broederen, ter andere, oerspronc nemende ende spruytende omme der goeden ende versterffenissen wille die hen bleven, toecomen ende verstorven zyn van wylen Peteren Pot ende Jouffrouwen Marien Terenbroets, hueren vader ende moeder wylen, ende oec van Anthonyse Pot, hueren brueder, van welken gescillen eensdeels de voers. gebrueders voere Amman ende Scepenen van Antwerpen in rechte comen waeren, ende daeraf, by tusscensprekene ende goeden onderwyse van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van-

der stad ende oec van hueren vrienden ende goeden mannen, omme alle inconvenienten, onrusten, moeyselen ende costen die daervte hadden moegen spruyten, te schowene, ende bruederlike minne, vrientscap, accoerd ende eendrachticheyt onder hen te vuedene ende tonderhoudene, soe vele daerinne gearbeyt is dat de voers. geschillen vten rechte getogen zyn, ende dat de voers. gebrueders van alle denselven questien ende gescillen ende des daerane cleven mach, hen geheelic ende al van boven tot beneden gekeert ende gesubmitteert hebben in viere goede mannen, die zy, achtervolgende den compromisse opten achthiensten dach in Augusto anno LXI onder den zegel ten zaken der stad van Antwerpen daeraf gemaect, daertoe gecoren ende gebeden hebben, te wetene, in Walravene Drake ende Janne Schoyte, byden voers. Meester Janne ende Jacope gecoren, in Willeme vanden Mortere ende Adriane van Ghiessen, byden voers. Wouteren ende Adryane gecoren, ende hebben geloeft, soe wes byden vier keersluden, arbiters ende seggers voers. bynnen eenen zekeren tyden eendrachtelic wtgesproken ende geprononcieert sal worden, geheelic ende altemale te houdene ende te volvuerne, op een zekere peyne te verbuerne, ende nochtans de wtsprake vanden seggers in huerer macht ende van weerden te blivene, ende oft de viere keersluden ende seggers voers. van sommigen punten niet overcomen en consten, dat dan de Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad voers. overman daeraf wesen souden, die dan gehouden souden zyn vanden selven punten die de seggers aen hen brachten ende daeraf zy nyet veraccorderen en consten, huer vutsprake ende sentencie arbitrael oec bynnen eenen zekeren tyde te doene, dwelc de voers. gebrueders oec geloeft hebben te houdene ende te volvuerne, opte peyne voerscreven, gelyc ende in alle der manieren tvoers. compromis dat al volcomeliken int lange heeft begrepen, ende alsoe de voers. seggeren, mids der menichfuldicheden vanden gescriften ende heysschen byden voers. gebruederen ende elken van hen overgegeven, ende mids vele swaericheden die de seggers inden voers. gescriften ende materien bevonden hebben, daeraf zy deselve gebrueders ende elken van hen tot diversen stonden mondelinge ondersocht ende ondervraeght hebben, omme de gelegentheyt van alle den punten

claerdere te wetene, bynnen den gelimitteerden tide int compromis begrepen, huer voers. vuytsprake nyet gevuechlic en hebben konnen gedoen, mids denwelken de voers. partien, te beyden zyden, opten XIIII^{sten} dach in Octobri anno LXI voers., denselven tyt, voer Scepenen van Antwerpen, den voergenoemden seggers verlengt ende vuytgestelt hebben tot opten vierden dach in Novembri daer naestvolgende, gelyc Mathys van den Broeke prothocol, daerinne dat alsoe geteykent ende geregistreert staet, dat volcomeliken vuytwyst, bynnen denwelken voers. gelimitteerden ende oec verlengden ende vuytgestelden tyden de voers. seggers, nadat zy alle de voers. gescriften ende elcx bescheyt mondelinge gevisiteert ende volcomelic overhoert hebben, ende voert alle de gelegentheyden vander zaken ende elcx getuygenisse ende alle tghene dat zy daertoe hebben willen seggen ende alligeren, opte selve materie, questien ende geschillen vele collacien, spraken ende disputacien onderlinge gehadt ende ripelike daerop gelet ende gedelibreert hebben, ende zyn deselve seggeren ten vtersten van alle de punten, questien ende geschillen voers. overcomen eenre eendrachtiger vuytspraken ende sentencie arbitrale, omme die ter presencien vanden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt, als hueren overman ende Wethouders vander stad, te doene, dewelke zy opten voers. vierden dach van Novembri voers. niet wel gevuechlic gedoen en consten, soe dat dien dach, by consente van beyden partien voers., in presencien van Scepenen van Antwerpen, oec vuytgestelt ende verlengt wart tot des Vrydaeghs, den sesten dach van Novembri daer naestvolgende, gelyc dat ooc in des voers. Matthys prothocol gescreven ende geregistreert staet, bynnen welken middelen tyde, te wetene, des anderen daeghs den vyfsten dach van Novembri voers., de momboren vanden drie wittigen sonen des voers. Adriaen Pots oec voere Scepenen van Antwerpen comen zyn, ende hebben geloeft de voers. submissie ende compromis byden voers. Adriane den vader gedaen van weerden te houdene, ende duytsprake die byden voers. vier seggers daeraf eendrachtichlic gedaen sal worden, wel ende duechdelic te houdene ende te volvuerne, opte peyne int voers. compromis begrepen, dwelc tvoers. prothocol oec wel verclaert, Soe hebben de voirs. arbiters ende

seggers, yerst den name ende hulpe der Heyliger Drivuldicheyt Gods aenroepende, ten slote huer vuytsprake ende sentencie arbitrael opten voers. sesten dach van Novembri gedaen, vuytgesproken ende gepronuncieert inder vormen, vuegen ende manieren gelyc hierna volght ende bescreven staet :

Inden yersten, als vanden goeden van Pluysegheem metten heerlicheyden, mansscapen, laetsscapen, kueren, chysen ende metten huysingen, bevalbrugt ende begracht oft anders, ende voert metten lande, beemde, aerden, bosschen ende met alle den anderen toebehoerten, gelyc ende in alle der manieren als die toe te behoeren plagen Peteren Pot ende Jouffrouwen Marien, hueren vader ende moeder wylen, etc., Is der viere seggers vuytsprake eendrachtichlic, na tghene dat Meester Jan ende Jacop Pot daeraf tsamen in hueren gescriften overgegeven hebben, na tconsent dat Adryaen Pot voere de seggers mondelinge daerinne gedregen heeft, ende na des Wouter Pot daeraf in zyn gescriften aengenomen heeft, dat Wouter Pot voers. de voergenoemde goede met hueren toebehoerten geheelic ende al hebben ende behouden sal, op alle alsulken vorwaerden ende condicien als hierna volgen, te wetene is, dat de voers. Wouter ende zyn nacomelinge vanden selven goeden jaerlicx vuytreycken ende betalen selen den voers. Meester Janne Pot, sinen brueder, ende zynen nacomelingen, erflic ende eeuweelic duerende, XV ℔ grote Brabants tsjaers erfliker renten, gelyc telken dage van betalene gemeynlic bynnen Antwerpen in Borssen selen, verschynende alle jare, deen helft daeraf tSinte-Jansmisse in midzomere, ende dandere helft te Kerssavonde, behoudelic dien dat de voers. Wouter oft zyn nacomelinge deen helft vanden voers. XV ℔ groten erflic af selen moegen lossen ende quiten teenen male, elken penninc daeraf met XVIII deniers ende met verschenender renten, gelyc de voers. Meester Jan dat alsoe voere de voers. seggers geconsenteert heeft, item deselve Wouter ende zyn nacomelinge selen noch vuytreycken ende jaerlicx betalen vanden goeden voers., Jacope Pot, zynen broeder, ende synen nacomelingen, erflic ende eeuwelic duerende, elve pond grote Brabants

erflic ten terminen voerscreven,ende deselve Wouter ende zyn nacomelinge selen noch jaerlicx vuytreycken ende betalen vanden selven goeden, Adryane Pot, zynen broeder, ende zynen nacomelingen, VII pond grote Brabants erflic ten terminen voerscreven, voerdane selen de voers. Wouter ende zyn nacomelinge vanden selven goeden noch jaerlicx vuytreycken ende betalen, ten terminen voerscreven, den voers. Meester Janne, Jacope ende Adryane Pot, zynen broeders, ende hueren nacomelingen, de drie vierendeele, te wetene, elken van hen dryen een vierendeel, van alsulken elve ponde groten Brabants erflic als wylen Anthonys Pot, huer broeder, daerop heffende was, die hem van zynen vader ende moeder voertiden daerop bewyst waeren, na inhoudt der brieve daeraf gemaect, ende daeraf de voers. Wouter tvierde vierendeel aen hem selven hebben sal, met alsulker condicien altyt ondersproken, waert dat yement hem ennichs rechts vermeten woude aende goede van Pluysegheem voers., als vander doot wylen Anthonys Pots, dat de voers. viere gebrueders dat gelikerhant verantwoerden ende den last daeraf even gelyc dragen selen, ende in sterckenissen vanden percheelen van erfrenten die vader ende moeder elken van hueren vyf zonen tanderen tyden opte voers. goede van Pluysegheem bewyst hebben, soe selen de voers. Wouter ende Jouffrouw Marie van Gottengys, zyn wittich wyf, die huer daerinne verwillecoert heeft, desselfs Wouters drie bruederen voerscreven, voere dieselve bewysde percheelen, tusschen dit ende Onser Liever Vrouwendach Lichtmisse naestcomende, moeten versekeren ende bewysen elken zyn erfrente voerscreven, met Scepenenbrieven van Antwerpen, op goede, sekere, benoemde erfpande ende voerdane op hen selven ende op alle huerer beyder andere goede, hoedanich die wesen moegen, die zy nu hebben ende namaels vercrigen selen.

Item, als van zekeren goeden die de voers. viere gebroeders gemeyne ende onverdeylt hadden, ende die zy met keerskens, in presencien vanden viere seggers, ingeset ende metten hoechsten verdierne hebben laten vuytgaen ende deen den anderen vuytgegeven ende vercocht, te wetene, de huysinge geheeten de *Zwane* met hueren toebehoerten, inde Hoechstrate gestaen, daer huer vader ende moeder wuytverstorven syn,

ende die Jacop Pot behouden heeft omme XVIII ℔ XV scellinge grote Brabants tsjaers erflic, verschynende jaerlicx deen helft daeraf tSinte-Jansmisse in midzomere ende dandere helft te Kersmisse, welke erfrente, boven den voercommer, ter quitingen staen sal tsynder goeder moeten met twee pond groten Brabants erflic tsmaels, elken penninc met sesthiene penningen ende met verschenender renten, Item den hof voere tcloester van Sinte-Michiels gelegen, metten huysen daerane gestaen, die deselve Jacop oec behouden heeft omme viere pond V scellinge grote Brabants tsjaers erflic, verschinende als voere, die, boven den voercommer daer vuytgaende, ter quitingen staen selen, te wetene, elcx brueders gedeel teenen male, elken penninc oec met XVI deniers ende met verschenender renten, Item de huysinge inde Munsterstrate neffens Sinte-Salvatoerscapelle gestaen, daer Adryaen Pot inne woende, die Meester Jan behouden heeft voere VII ℔ XIIII scellinge VI deniers grote Brabants tsjaers erflic, verschinende ende ter quitingen staende als voere, Item thuys geheeten *tHaenken* aende Vlaschmerkt gestaen, dat de voers. Meester Jan behouden heeft omme III ℔ X scellinge grote Brabants tsjaers erflic, verschinende ende ter quitingen staende als voere, Item sKeersmakers goet met synen toebehoerten te Conticke gelegen, dwelke Adryaen Pot behouden heeft omme XXI zistere rogx ende X ℔ XVI scellinge grote Brabants tsjaers erfic, verschynende jaerlicx deen helft daeraf tSinte-Jansmisse ende dander helft te Kersmisse, Item de II ℔ grote Vleems erflic opten *Zwane* aende Merct gestaen, die de voers. Meester Jan oec behouden ende gecocht heeft elken penninc erflic daeraf omme XIX deniers eens bynnen jaers te betalene, Ende de XX scellinge grote Brabants erflic op Dictus Wils goede te Conticke gelegen, die de voers. Adryaen oec behouden ende gecocht heeft, te wetene, elken penninc erflic daeraf omme XVII deniers bynnen jaers te betalene, behoudelic, waert dat men die myn quiten mochte na inhoud der brieve dan met XVII den penninc, dat de voers. Adryaen dan alsoe vele min daeraf oec gheven soude etc., Is der voers. viere seggers vuytsprake eendrachtelic, dat de voers. gebrueders vanden voers. percheelen van goeden, renten ende penningen, elc den anderen goeden ende vestigen selen met Scepenenbrieven van Antwerpen, daermede elc wel versekert ende

verwaert sal zyn, te wetene, vanden goeden ende renten bynnen der stad gelegen, bynnen eenre maent naestcomende, ende malcanderen ruyminge daeraf doen tusschen dit ende Kerssavond naestcomende, ende alle de brieve ende bethoene daeraf wesende die zy oft ennich van hen daeraf onderhebben, bynnen denselven tyde moeten overgeven dengenen die se behouden heeft, ende alsoeverre als zy diet nyet en hebben ende die onder tgodshuys van Sinte-Salvatoers oft elders rustende syn, dat zy daeraf malcanderen gehulpich selen wesen omme te doene ende laten volgen denghenen die se sculdich is te hebbene, ende als vanden goeden ende renten buyten der stad gelegen, daeraf selen sy malcanderen goeden, vestigen ende ruyminge doen tusschen dit ende Onser Liever Vrouwendach Lichmisse naestcomende, ende waert dat de voers. Adryaen synen drie bruederen voerscreven van hueren erfrenten van sKeersmakers goede voerscreven gheen vesticheyt en stelde bynnen den tyde voerscreven, dat dan dandere drie gebrueders daeromme loten selen wie deselve goede voere de erfrente voerscreven behouden sal, ende die se dan behoudt, die sal gehouden zyn den anderen drie bruederen de voers. vesticheyt vander selver erfrenten te doene, ende zy selen hem weder daerinne goeden ende al bynnen eender maent dan daer naestvolgende, behoudelic dat den voercommer ende chys gaende vten percheelen van goeden in dit tweetste article begrepen, weder die ter quitingen staet oft nyet, afslach doen sal aende erfrente daer de voers. percheelen op terve genomen zyn, penninc jegens penninc, etc.

Item, als van den leenen, erfliken ende onruerende goeden ende renten die na de doot van Anthonyse Pot, hueren broeder, bleven ende verstorven zyn etc., Is byden voers. viere seggers ende arbiters eendrachtichlic wuytgesproken, dat de voers. viere gebrueders alle die selve goede ende renten even gelyc hebben, parten ende deylen selen, na inhoud der Scepenenbrieve daermede de voers. Anthonys die denselven zynen viere bruederen gegeven ende bewyst heeft, behoudelic, oft yement anders hem ennichs rechte totten selven goeden vermeten woude, dat zy dat gesamenderhant verantwoerden ende den last daeraf even gelyc dragen selen, gelyc vanden goeden van Pluysigheem in dierste artikel geseyt ende begrepen is.

Item, is voert der seggers vuytsprake eendrachtichlic, waert dat men ennige goede van vader ende moeder bleven zynde namaels meer bevonde dan inde scheybreyve begrepen zyn ende dan voere de seggers comen zyn, dat zy die bevonden goede even gelic hebben, paerten ende deylen selen, ende insgelycx, waert dat men ennigen commer oft last op ennichs cavele namaels bevonde meer dan zy nu weten, dat zy dien oec even gelic gelden ende dragen selen, ende oft dien commer oft last stonde op ennige goede die zy gemeyne hadden, daeraf voere int tweeste artikele mencie gemaect is, ende die zy malcanderen wtgegeven hebben, dat dien commer oft last corten soude aende erfrente die elc den anderen daeraf gheeft, penninc jegens penninc, gelyc dat tselve article wel verclaert.

Item, als van alle den brieven, instrumenten ende witteliken bethoenen die den viere gebruederen voers. int gemeyne aengaen etc., Is der voers. viere seggers vuytsprake eendrachtichlic, dat die altemale geleyt selen worden in eenen gemeynen com van viere sloten, daer elc vanden viere gebruederen voers. eenen slotel af hebben sal, die men setten sal ter plaetsen daer zy des overcomen onderlinge, omme denghenen die derselver brieven ende bethoenen behoeft, die ten bywesene vanden anderen broederen daerwte te haelne, op zekere causie ende borchtocht die weder bynnen eenen zekeren tyde daerinne te brengene, Ende als vanden brieve die Meester Jan bekent heeft onderhebbende, ruerende van wilen Heeren Aerde vanden Werve, Riddere, etc , dat hy dien brengen sal voere ogen bynnen eenre maent naestcomende, omme oec inden voers. com geleyt te wordene, Ende oft de voers. drie gebrueders seggen wouden dat Meester Jan ennige brieve meer onderhadde henlieden aengaende, dat hy die bynnen den tyde voerscreven oec voere oegen brengen sal, oft hem met zynre eedt daeraf verontschuldigen, opdat zys begheeren, Ende insgelycx waert dat Wouter, Jacop ende Adryaen, oft ennich van hen, oec ennige brieve, instrumenten oft andere wittelike bethoene onderhadden henlieden int gemeyne aengaende, dat zy die oec voere oegen brengen selen bynnen den tyde voerscreven, omme inden voers. com geleyt te wordene, oft hen metter eedt daeraf verontschuldigen, gelyc voerscreven is.

Item, van alsulken aengedeylten van vyf huysen achter tcloester van Sinte-Salvatoers gestaen, als Wouter, Jacop ende Adriaen heysschende zyn, daeraf Meester Jan in zyn overgeven gheenen heysch en maect etc., Is der voers. viere seggers ende arbiters vuytsprake, dat zy dat van hen stellen ende elken die daeraf heysschen wille op zyn goet recht, want die zake staet tusschen tcloester ende de gebrueders voers. ende tselve cloester hem daeraf inde voers. seggers oec nyet gekeert oft gesubmitteert en heeft.

Item, als vanden juweelen, huysrade ende haefliken goeden die na de doot van huerer jouffrouwen moeder ende Anthonyse, hueren broeder wilen, bleven ende verstorven zyn etc., Is der voers. viere seggers ende arbiters vuytsprake eendrachtelic, dat de voers. viere gebrueders die even gelyc hebben, parten ende deylen selen, na vuytwysen der brieve die daeraf zyn, ende oft ennich van hen ennige percheelen daeraf aengeveert ende te hemwaert heeft, dat die alsoe lange stille staen sal tot dat dandere gebrueders, ter schattingen vanden Oudencleercoopers, daerjegens verlyct zellen wesen, ende oft ennich van hen daeraf meer wech hadde, dan zyn paert gedroege, dat hy den anderen dat met penningen betalen sal, ter schattingen als voere, ende dit sal al gheschieden bynnen vierthiene dagen naestcomende, behoudelic dien, waert dat hem yement anders ennichs rechts vermeten woude totten voers. goeden die van Anthonyse bleven zyn, dat de voers. gebrueders dat alle gelikerhant verantwoerden selen inde manieren gelyc dat in tderde artikel van zynen anderen goeden genarreert staet.

Item, als vanden rekeningen die de voers. gebrueders, ende elc bisundere, den voers. seggers met gescrifte overgegeven hebben, als van elcx ontfanc ende vuytgevene, ende oec vanden schulden, gereet ende ongereet, achter de doot van huerer jouffrouwen moeder ende Anthonyse, hueren broeder wylen, gebleven ende wtstaende etc., Is der voers. vier seggers ende arbiters vuytsprake eendrachtichlic, dat de voers. viere gebrueders malcanderen daeraf van al tal rekeninge ende betalinge selen moeten doen bynnen eenre maent naestcomende, ende vanden voers. schulden die hen noch gemeyne vuytstaen, gereet ende ongereet, ende oec van renten die hen

tusschen dit ende Onser Liever Vrouwendach Lichtmisse naestcomende ghemeyne verschynen selen, daeraf selen zy alle tsamen eenen rentmeester stellen, omme die tot huerer alre behoef te innene ende tontfane, ende die rentmeester sal gehouden zyn elken zyn vierendeel van des hy daeraf ontfaen sal hebben, over te ghevene ende te bewysene.

Item, als vanden penningen die de voers. gebrueders heysschende zyn Meester Janne, hueren broeder, die hy in den sterfhuyse van wylen huerer jouffrouwen moeder ontfangen zoude hebben van wegen ende tot behoef wylen Anthonys, zyns brueders, etc., Is der viere seggers wtsprake eendrachtichlic, alsoverre als Meester Jan voers., in sterckenissen vanden Scepenenbrieve daermede de voers. Anthonys hem quytsceldinge gedaen heeft, derre leggen hande op Heyligen ende zweeren dat hy Anthonyse, synen brueder voers., van dien penningen wel ende duechdelic vernuecht ende voldaen heeft, ende dat hy daeraf inden voers. Anthonyse, doen hy aflivich wart, nyet gehouden en was anders dan hy in zyn ontfanc rekent ende bewyst, soe sal hy daeraf ongehouden zyn, ende dit punt sal geschien bynnen vierthien dagen naestcomende.

Item, insgelycx vanden penningen die Anthonys Meester Janne voers. met Scepenenbrieven van Antwerpen bekent heeft ende die deselve Meester Jan heysschende is etc., Is der voers. viere seggers ende arbiters vuytsprake eendrachtichlic, na gelegentheyt der zaken ende mids zekeren redenen den seggers daertoe porrende, soe stellen sy Meester Janne daeraf op zyn actie ende recht.

Item, als vanden VII ℔ grote lyftochten die de voers. Wouter Pot sinen drie bruederen heysschende is, die hy, zoe hy in zyn overgeven scryft, ter lester doot van vader ende moeder schuldich soude zyn voere vte te hebbene etc., Is der voers. viere seggers ende arbiters vuytsprake eendrachtichlic, na de quitancie die de voers. Wouter zynen vader ende moeder daeraf vore Scepenen van Antwerpen bekent ende verleden heeft, ende na de rekeninge ende alle bescheydt dat de seggers daeraf bevonden hebben, dat zyn bruederen ongehouden selen zyn hem ennige vuytreyckinge vander selver lyfrenten te doene.

Item, als vanden huyse neffens de capelle gestaen, dat de voers. Adryaen eenen zekeren tyt bewoent heeft, daeraf zyn brueders hem zekere huyshuere heysschende zyn etc., ende daerjegens de voers. Adryaen zekere costen van reparacien by hem aen tselve huys ende oec te Pluysegheem gedaen, heysschende is, ende noch zekere percheelen van schulden, costen, geleende gelde ende anders die hy Anthonys goeden heysschende is, ende die hy na den tyt van dat hy alle zyn gebreke sculdich hadde geweest over te ghevene, den voers. segghers overgegeven heeft, dwelc zyn broeders, in presencien vanden selven segghers, hem dat alsoe consenteerden etc., Is der voers. viere seggers ende arbiters wtsprake eendrachtichlic, dat de voers. Adriaen, ter eenre ziden, noch de voers. gebrueders, ter andere, van dien punten ende gebreken noch hebben noch gheven en selen, maer selen deen jegens dandere staen etc.

Item, van alsulken rechten als de voers. Wouter Pot begheert te hebbene inde helft vanden goeden van Pluysegheem, van zyns wyfs ouders wegen, boven trecht dat hy van zyns vaders ende moeders wegen daerinne sculdich is te hebbene etc., Is der voers. viere seggers ende arbiters wtsprake eendrachtichlic dat, want dat punt aengaet der erflicheyt desselfs Wouters wive, ende zy huer daeraf nyet gesubmitteert en heeft, ende de voers. seggers hen nyet voerdere en hebben te onderwindene, na inhoudt der submissien, dan vanden geschillen tusschen de voers. viere gebrueders Pots wtstaende, Soe stellen de voers. seggers dat punt van hen, ende des voers. Wouters wyf daeraf op huer actie ende goet recht.

Item, als vanden C ende XXX ß grote Brabants die Meester Jan schuldich was sinen vader ende moeder, na vuytwysen eenre obligacien, met syns selfs hant ende zegele gescreven ende besegelt, die daer geweest soude hebben, alsoe de voers. Wouter ende Adryaen seggen, ende daeraf zy elc zyn aengedeel vanden selven Meesteren Janne begheeren te hebbene etc., Is der voers. viere seggers vuytsprake eendrachtichlic, na tverkennen dat Wouter Pot daeraf in zyns selfs overgeven kent ende lydt, na tbescheyt ende besoeck dat de seggers daeraf aen den voers. Adryane gedaen ende verhoort hebben,

ende na tghene dat Meester Jan daerop in zyn gescriften geantwoerdt heeft etc., soe sal deselve Meester Jan van dien heyssche ongehouden syn.

Item, als van zekeren diversen sommen van penningen van geleenden gelde, schulden ende anderen gebreken, begrepen in XXXI articlen, die Wouter Pot heysschende is Meester Janne, zynen brueder, etc., Is der voers. viere seggers vutsprake eendrachtichlic, na dbescheydt dat zy daeraf ondertast ende verhoort hebben, ende na de quitancie die Meester Jan voers. daeraf bygeleydt ende gethoent heeft, met des voers. Wouters zegele besegelt, alsoeverre als de voers. Meester Jan, in sterckenissen vander selver zynre quitancien, derre leggen hande op Heyligen ende zweeren dat hy in des voers. Wouters heyssche vanden XXXI articulen voers. niet gehouden is, soe sal deselve Meester Jan daeraf ongelast ende ongehouden zyn.

Item, als vanden II^c nobelen tsjaers lyftochtrenten staende opte stad van Antwerpen etc., Is der voers. viere seggers ende arbiters vuytsprake eendrachtichlic, dat de voers. gebrueders ende elc van hen daeraf zyn paert ende deel, na dbescheydt van hueren brieven daermede dat huer vader hen daerop bewysinge gedaen heeft, bynnen XIIII dagen naestcomende, selen doen stellen inder stad register van Antwerpen, omme elken zyn gedeel daeraf te moegen halen opten wissel ende quitancie daeraf te ghevene alsoe dat behoert.

Item, als vanden III^c clinckaerts die bynnen sesse jaren verloepen souden zyn, van vyftich clinckaerts tsjaers die Adryaen seeght ende heyscht dat Jacop Pot, zyn broeder, hem geloeft soude hebben te ghevene alsoe lange als deselve Jacop opten tol van Schoenhoeven wonen oft sitten soude etc., Is der voers. viere seggers ende arbiters seggen ende wtsprake eendrachtichlic, alsoeverre als de voers. Jacop Pot zynen eed doen wille dat hy den voers. Adryane daeraf nyet toegeseyt oft geloeft en heeft ende dat hy in hem daeraf nyet gehouden en is, soe sal Jacop daeraf ongehouden zyn.

Item, als van den gemeynen schulden die men hen nu oft in toecomenden tyden soude moegen heysschen etc., Is der voers.

viere seggers ende arbiters wtsprake eendrachtichlic, dat de voers. viere gebrueders die even gelyc verantwoerden, gelden ende betalen selen.

Item, alle dese voerscreven punten, ende elc bysundere, selen de voers. viere gebrueders moeten houden ende volvueren, opte peyne int tvoers. compromis begrepen, ende al waert dat ennich van hen daerjegens dade oft dede doen, dat nochtans de voers. wtsprake in allen hueren articulen in huerer volcomender macht ende van weerden soude bliven, gelyc tselve compromis dat alsoe oec verclaert.

Ende waert dat in deser wtspraken, oft in ennich vanden punten daerinne begrepen, namaels ennige duysterheyt gebuerde tusschen de voers. gebrueders, dat die altyt staen sal ten verclaerne vanden seggers voerscreven, ende oft gebuerde dat, den tyde dat tvoers. verclaeren behoefde gedaen te wordene, ennich vanden voers. seggers aflivich worden waere, dat de Burgemeesteren ende Scepenen vander stad dan inde stede van dien eenen, oft meer andere, alsoe vele als derselver seggers aflivich worden waeren, stellen ende ordineeren selen, ende tgene dat de voers. seggers, oft de Burgermeesteren ende Scepenen voers., als overman, dan voert eendrachtichlic daeraf verclaren selen, dat selen de voers. gebrueders, ende elc van hen, oec moeten houden ende volvueren, opte peyne ende in alle der manieren gelyc voerscreven staet.

Ende dese wtsprake sal men stellen inder stad register van Antwerpen voers., tot eeuwiger memorien ende gedenckenissen, ende daeraf sal men elken vanden voers. gebruederen een copie ende vuytgescryft gheven, gecollacioneert ende gehanteykent, alsoe dat behoert, opdat elc weten moege hem daerna te vuegene ende wat hy te doen sal hebben etc.

Dit was gedaen ende vutgesproken inder Raetcameren, in presencien van Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad ende vanden partien voerscreven, opten voerscreven sesten dach van Novembri int jaer Ons Heeren M CCCC ende eenentsestich.

14 Januari 1454.

Open brief van het Magistraat van Antwerpen « nopende het scheyden vanden Moerlande tot Oorderen, Wilmaersdonck ende Outstruweel. »

Allen denghenen die dese jegenwoerdige lettren zullen zien oft hoeren lesen, ende zonderlinge den Schoutet vanden Waterlande, oft zynen stedehouderen, tot Oerderen, Wilmaersdonc ende Outserweele, ende elken bysundere, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, Saluyt, met kennissen der waerheyt. Alsoe de Dyckgreve ende eenige gedeputeerde vanden Dycscepenen vanden selven dorpen ons bybracht hebben dat dMoerlant bynnen den voers. dorpen gelegen ende dat den zeedyck schuldich is mede te houdene, by versterffenissen ende anderen manieren, gedeylt wort in vele cleynen parcheelen van sesthiene, tweelven, thiene, sesse, vive roeden lants, oft min, ende, na davenant van dien, soe wort den zeedyck voers. gespleten op twee, viere oft sesse dumen, welken dyck, alsoe gedeylt, mids der cleynicheyt, blyft liggende ongemaect, te groter schaden ende achterdeele vanden gebueren daernaest gelegen, ende in toecomenden tyden gescapen waere ter verderffeliker schaden vanden geheelen Waterlande te comene, en warde in tyts daerop niet versien, Soe eest dat wy, omme gemeyn oerboere voert te keerne ende tgoet lant voers. van schaden te besorgene, willecoeren, consenteren ende overdragen metten Dycgreve ende Dyckscepenen voers., dat men van nu voerdane gheene parcheelen vanden Moerlande voers mindere oft cleyndere en sal moegen scheyden oft deylen, dan op een vierendeel gemeets ten minsten, omme den last vanden dycke daerna te houdene, ende dien dyck niet mindere te bestekene noch te bescrivene, begheerende daeromme aen U met groten ernste, dat ghy op in Sondage naestcomende, te mistyde, tvolck inden kerken der drie dorpen voers. vergadert zynde, dit onse voers. overdrach vuytroept ende kundicht, omme eenenyegeliken daerna te vuegene, ende ofte daer yement waere meynende dat dit soude moegen dragen in prejudicien oft achterdeele vanden gemeynen

oerboere, oft dattet aldus niet en betaemde, dat die met zynen redenen ende onderwyse come alhier tAntwerpen voere ons, tusschen dit ende Onser Liever Vrouwendach Lichtmisse naestcomende, omme, dat aengehoort, daerinne te doene alsoe van bescheyds wegen daertoe dienen sal. Ende des toerconden, hebben wy der voers. stad van Antwerpen zegel ten zaken aen dese letteren doen hangen. Gegeven int jaer Ons Heeren XIIII[c] ende vierenvyftich, vierthiene dage in Januario, na costume van scrivene sHoofs van Cameryck.

23 Januari 1461.

Schultbrief inhoudende geloefte onder eedt van in hachten te commen by gebreck van betalinghe.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXI, XXIII daghe in Januario, soe quam voer Amman ende Scepenen hierna bescreven, Jan van Hasselt, poirtere van tsHertogenbosch, ende bekende sculdich zynde van gerechter witteger schult Aerde Gherys, oic poirtere van tsHertogenbossche, thiene ende eenen halven gouden Rynsche guldene, elken gulden te XX stuvers gerekent, dewelke hy denselven Aerde geloofde te betalene tusschen dit ende Sinte-Bavendach naestcomende, ende omme dieselve betalinge te doene ten daghe voirs. ende dat deselve zyn gelofte by hem onderhouden ende volvuert worde, soe geloefde de voirs. Jan ende swoer lyflic aen den Heilegen de voirs. betalinge te doen ten dage voirscreven, ofte dat hy ten selven daghe gaen sal gevangen inder hachten alhier, ende dair niet wt scheyden hy en hebbe yerst den voirs. Aerde volcomelic vernuecht ende voldaen, ende dat hy hem hierjegens niet behelpen en sal met gewydden, vryheiden van merctvreden, oft eenigen anderen saken die hem stade souden moegen doen, in contrarien des eedts ende geloften voirs., in eeniger wys. Present: Vinea, loco Ammanni, die den eedt staefde, ende Walraven Drake, Scepenen.

16 Februari 1461.

„ Submissie ende vuytsprake „ in een geschil tusschen Godevaard Jacobssone en zijne dochter, aangaande de verdeeling eener hoeve te Berendrecht.

Alsoe zekere geschillen wtstaende zyn geweest tusscen Godevaerde Jacopssone, ter eenre zyden, ende Willeme Jordaens ende Katlinen, des voirs. Godevaerts dochter, zynen wittigen wive, ter andere, oersprone nemende omme der deylingen wille van der hoeven geheeten *Cattenhille*, houdende omtrent XVII gemeten, te Beerendrecht gelegen, ende des commers daer wtgaende ende des daer meer aencleeft, daeraf de voers. partien in rechte comen waeren vore Amman, Burgermeesteren ende Scepenen vander stad, ende daer zoe verre tusschen gesproken was, mids dattet niet wel en betaemde dat de vader jegens tkint ende tkint jegens den vader dingen souden, als dat hen de voers. partien des voers. geschils ende des daerane cleeft, in presentien vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, te beyden zyden, keerden ende submitteerden in viere goede manne, te wetene, in Jannes Wilzoeten die men heet Wychman ende Janne Danckaertssone, byden voers. Godevaerde gecoren, ende in Aelbrecht van Aemsteden ende Jacope Claus Gheerdssone, by den voers. Willeme Joerdaens ende zynen wive gecoren, ende oft de viere goede manne eendrachtelic niet overcomen en consten, dat de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt hen dan stellen ende ordineeren zouden eenen overman, die zyn wtsprake by raide ende advyse vanden Heeren opte geschille voers. soude doen, alsoe hem van bescheyts wegen ende na gelegentheyt der saken soude duncken behoerende, ende hoewel de voers. seggers te diversen stonden daerop vergadert zyn geweest, soe en hebben zy des eendrachtelic niet connen overcomen, ende zyn deselve seggers, nadien dat zy de voers. zake lange ondergehadt hebben, comen voere de Heeren voers., biddende dat zy hen eenen overman daeraf stellen wilden, ende alsoe hebben de Heeren, navol-

gende huerer begheerten ende der submissien voerscreven, hen gestelt tot eenen overman Mathys vanden Broeke, die de gescriften ende dbescheyt van beyden partien ende dopinien vanden seggers voers. gevisiteert ende aengehoert heeft, ende daerna raet ende advys daerop genomen vanden Heeren voers., ende voert daerenteynden, in presencien vanden selven Heeren ende oec van partien, zyn wtsprake gedaen inder manieren hierna verclaert, te wetene is :

Inden yersten, als vander eenre helft vander hoeven voers., die Heylzoete, dochter Bouden Ydesoens wilen, met Jacope Gobbenssone,hueren wittigen man ende momboere,inden jaere M CCCC ende sevenendertich, XIII dage in Junio, in huweliker vorwaerden gegeven heeft Aechten Lem, Huygesoens dochter, huerer nichten, des voers. Godevaerts wittigen wive ende der voers. Katlinen moeder wilen, na wtwysen des Scepenenbriefs van Antwerpen daeraf gemaect etc., dat de voers. Katline deselve helft vander hoeven voers., alsoeverre alse erve is, alleene hebben ende behouden sal als huer matrimonie erve, op alsulken commer ende chys als daer vutginc ten voers. tyde doen se der voers. Aechten, huerer moeder, metten voers. Scepenenbrieve te huwelike gegeven was, ende alsoe is te verstane dat der voers. Katlinen helft vander hoeven voers. ongelast sal zyn van alsulken twintich scellinge grote tsjaers lyftochtrenten als Jacop Gobbenssone, des voers. Godevaerts vader, in absencien vander voers. Heylzoeten, zynen wive, inden jare M CCCC ende sessenviertich, XII dage in Octobri, met eenen Scepenenbrieve van Antwerpen, na zyn lyf gegeven ende gemaect heeft Katlinen ende Dignen, nonnen inden godshuyse van Heydentongere, zynen wittigen kinderen ; desgelycx sal derselver Katlinen helft vander hoeven voers. ongelast zyn van alsulken eenen zistere rogx erfliker renten als Jacop Gobbenssone voers., sonder bywesen van zynen wive voers., inden jare M CCCC ende sessenveertich, XV dage in Decembri, bekent heeft sculdich zynde Magrieten, dochter Claus van Lille, opte voers. hoeve, tot derthiene gemeten toe houdende, na wtwisen des briefs daeraf gemaect, het en zy dat de voers. Godevaert duechdelic can bethoenen dat ten tyde doen Jacop Gobbensone de voers. hoeve cochte ende gecreech jegens

Janne de Witte, zynen brueder, deselve hoeve principael pant, medepant oft toepant was vanden eenen zistere rogx erflik daer tvoers. zister rogx voere bekent is, ofte dat deselve Jan de Witte, in dien vercoope, den voers. Jacope, zynen broeder, tvoers. zister rogx erflic bewysde oft vutstac te geldene vander selver hoeven, dwelke de voers. Godevaert eenich van beyden sal moegen bethoenen tusscen dit ende Paesschen naestcomende, tsynder goeder moeten, ende by alsoe dat de voers. Godevaert ennich van dien punten voers. bynnen desen middelen tyde bethoonen can duechdelic alsoe dat behoert, soe sal der voers. Katlinen helft vander hoeven voers. mede gelast zyn metter andere helft inden commer vanden eenen zistere rogx erflic voerscreven, behoudelic emmer dat deghene die de renten voerscreven opte voerscreve goede sprekende hebben, altyt selen bliven staende op huere actie ende recht, omme daerop te moegen vervolgen met hueren brieven, alsoe hen dat gelieven sal.

Item, van alsulken gedeelen als de voers. Godevaert inde voers. hoeve gecocht oft gecregen heeft jegens zynen broeder, zusteren ende zusterzone, oft anderen personen, met Scepenenbrieven oft anders etc., Is duytsprake vanden overman voers., dat die selve gedeele tusscen den voers. Godevaerde ende zynre dochter deylbaer selen wesen half ende half, ende dat zy, te beyden zyden, den commer dier sculdich is vuyte te gane, gelden ende betalen sullen even gelyc, behoudelic emmer dat den voers. Godevaerde alleene volgen ende toebehoeren sal alsulken sestendeel ende recht als hem in dandere helft vander hoeven voers. bleven ende verstorven is van wilen Jacope Gobbensone, zynen vader voers., op alsulken commer als daer vuytginc ter tyt doen deselve zyn vader aflivich wart.

Item, van alsulken twee gouden Vrancxsche croonen tsjaers erfliker renten als Jan de Coelneere opte voers. hoeve te heffene plach, die Yman Jngel van Zantvliet inden jaere M CCCC ende eenentwintich, XXX dage in Augusto, jaerlicx geloefde te geldene ende den voers. Jacope Gobbensone ende zyn goede ende nacomelinge daeraf quite, onbelast ende ongemoeyt te houdene, ende daervoere de voers. Yman doen

verband ende te pande sette zekere goede, na wtwysen des Scpenenbriefs van Antwerpen daerop gemaect etc., Is duytsprake vanden overman voers., dat de ontheffinge ende ontlastinge van dien twee croonen voers. byden voers. Yman alsoe gedaen, der voergenoemden gheheelre hoeven te baten comen sal.

Item, als vanden achterstellingen pachte, baten ende profyten die vander voers. hoeven comen, vervallen ende verscheenen moegen zyn sinter tyt dat de voers. Aechte Lem, Huygesoens dochter, des voers. Godevaerts wyf ende moeder der voers. Katlinen, aflivich wart, ende insgelyckx vanden costen ende reparacien die sint daerane gedaen ende geleyt moegen zyn etc., Is duytsprake vanden overman, dat de voers. partien, bynnen eenre maent naestcomende, daeraf by vriende ende mage neder selen sitten ter wittiger rekeningen ende elc den anderen goet bewys doen, ende zoe wes men bevint dat de voers. Godevaert vander voers. hoeven meer ontfaen heeft dan hy der voers. Katlinen, hueren man oft momboers bewyst oft in costen oft reparacien wtgegeven heeft, daeraf sal deselve zyn dochter oft huer man vanden penningen ende achterstelle vander hoeven voers., hier opten wissel staende, huer gedeel, nadat zy inde hoeve gerecht is, terstont na huer trecken ende aenveerden, ende eest dat huer gebrec meer loopt dan de voers. penninge opten wissel staende gedragen, dat sal de voers. Godevaert huer oft hueren man voers. moeten opleggen ende betalen, te wetene, deen helft daeraf tSinte-Jansmisse in midzomere naestcomende, ende dandere helft te Bamisse daer naestvolgende.

Ende oft hierinne ennige duysterheyt gebuerde, daeraf behoudt de voers. overman tverclaren te hemwaert, omme, by raide ende advyse vanden Heeren, dat by hem gedaen te wordene, als des van noode wesen sal.

Dit was gedaen ende wtgesproken opten sesthiensten dach van Februario int jaer ons Heren M CCCC ende eenentsestich, na costume des Hoefs van Cameryc.

27 Februari 1461.

« Compromis ende vutsprake » in een geschil tusschen Jan van Wesenbeke, wonende te Pulle, en Hendrik van Sompeken, van Lier.

Alsoe vanden gheschillen die wtstaende zyn geweest tusscen Janne van Wesenbeke, te Pulle, ter eenre zyden, ende Heinricke van Sompeken, van Liere, ter andere, deselve Jan ende Heinric hen te beyden zyden daeraf geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in viere goede manne, te wetene, in Heinricke Steenwech ende Janne de Bye tSchooten, byden voers. Janne van Wesenbeke gecoren, ende in Janne vanden Wouwere *alias* Claus ende Rutgheert de Hooge, byden voers. Heinricke van Sompeken gecoren, ende hebben geloeft te houdene ende te volvuerne alsulken wtsprake als deselve IIII goede manne daeraf eendrachtelic doen souden, gelyc de submissie opten XV^{sten} dach van Junio lestleden daeraf gemaect dat wel verclaert, soe hebben de voergenoemde IIII seggers der voergenoemden partien geschille te beyden zyden aengehoort ende verstaen, ende daerinteynden huer wtsprake eendrachtelic daeraf gedaen inder manieren hierna verclaert:

Dats te wetene, dat de voergenoemde IIII seggers tsamen eendrachtelic seggen voer huer wtsprake, dat de voergenoemde Jan van Wesenbeke, oft zyn nacomelinge, den voergenoemden Heinricke van Sompeken, oft denghenen dien dat van zynen wegen toebehoert, oft hueren nacomelingen, tusscen dit ende bynnen den yersten XIIII dagen na dinblasen vander Sincxenmerct van Antwerpen naestcomende, sal moeten coepen oft bewysen, met Scepenenbrieven van Antwerpen, vyf pond ende thiene scellinge grote Brabants tsjaers erfliker renten op goede zekere pande goet genoech zynde, bynnen den Mercgreefscape van Antwerpen gelegen, daer de hebberen vander selver erfrenten ende huer nacomelinge wel ane gehouden ende versekert moegen zyn ende bliven tallen dagen, welke erfrente verschynen sal half tSinte-Jansmisse in midzomere ende half te Kerssavonde, ende die men quiten sal in deser manieren, te

wetene, dat men deen pond grote erflic daeraf sal moeten lossen ende quiten tusscen dit ende van Kerssavonde naestcomende bynnen twee jaeren daer naestvolgende, ende dander viere pond X scellinge grote erflic sal men moegen lossen ende quiten ter moeten als men wille, met een pond grote erflic te male ende niet min maer meer, opdat men wille, ende altyt elken penninc daeraf met XVI deniers ende met verschenender renten, Item dat de voers. Jan van Wesenbeke den voers. Heinricke van Sompeken daertoe noch opleggen ende betalen sal, tusscen dit ende bynnen den viere Sincxendagen naestcomende, twee pond grote Brabants eens, ende dat de voers. Jan van Wesenbeke, oft zyn nacomelinge, oft deghene die inde voers. submissie genoemt ende verbonden staen, oft huer nacomelinge, tghene dat voerscreven staet voldoen ende volvueren selen in alsulker manieren ende op alsulken peyne als de voergenoemde submissie verclaert ende begrepen heeft, Ende mids desen soe seggen de voergenoemde seggers de voergenoemde partien te beyden zyden vereenicht, veraccoerdeert ende gesleten van alle den actien, heysscen, tichten, aenspraken ende gebreken, hoedanich die wesen moegen, die zy oft ennich van hen den anderen heysschen oft thyen souden moegen, van wat zaken oft punten dattet waere, van allen voerledenen tyden totten dage toe van heden, behoudelic dien, oft ennige duysterheyt oft geschil tusscen de voergenoemde partien hierinne gebuerde, dat de voergenoemde seggers tverclaren daeraf te henwaert behouden, om dat te doene altyt ende alsoe dat behoeren ende hen dat gelieven sal, sonder yements wederseggen. Actum anno LXI, opten sevenentwintichsten dach van Februario, voer Thomase vander Elst, Willeme van Tichelt ende Symoen Drake, Scepenen.

12 Januari 1460.

« Terminatie » van een geschil tusschen Peter van Pulle en Hugo de Coninc.

Opte geschille die vuytstaende zyn geweest tusschen Peteren van Pulle ende zynen wive, ter eenre zyde, ende Huygen den Coninc, ter andere, omme des huysraets, cleedere ende

andere haefliken goeden wille, den voers Peteren ende zynen wive toebehoerende, die de voers. Huyge aengeveerdt ende te hemwaert gehadt heeft, ende die zy van hem weder begheeren te hebbene, ende occ omme zekere mishandelingen, foertsen ende overdàden die de voers. Huyge aen des voers. Peters wive gedaen ende voertgekeert soude hebben, soe zy seggen, van welken voers. punten de voers. Huyge zeyde hem ontschuldich ende ongehouden zynde, mids vele redenen die hy daertoe allegeerde, Soe wart, na vele hanteringen die daeraf tusschen de voers. partyen voere ons Genedichs Heeren Raet geweest zyn, die de sake ende dbeslicht daeraf voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen geremitteert heeft, ende na alle dbescheyt ende getuygenisse dat deselve Burgermeesteren, Scepenen ende Raide volcomelic int lange aengehoert, ondersocht ende bevonden hebben, by hen, met goeder deliberacien ende rypen raide yerst daerop gehadt, wtgesproken ende getermineert, dat de voers. Huyge de Coninck terstont weder overgeven ende telivereren sal den voers. Petren ende zynen wive alle alsulken huysraet, cleedere ende haeflike goede, hoedanich die wesen moegen, als hy ende zyn dieneeren, oft yement van synen wegen, van hen oft van hueren wegen, ter Lombaerden oft elders, te wat plaetsen dat het zy, gehaelt, aengeveerdt oft gehadt moegen hebben, ende waert dat ennige percheelen vanden selven huysrade, cleederen oft goeden, vercocht, verthiert oft anderssins vervremdt waeren, ende hy die niet te voerschyne gebrengen oft hen geleveren en conste, soe sal hy hen die betalen ter taxacien van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt, behoudelic, heeft de voers Huyge de Coninc eenich gebrec van sculden die hy den voers. Peteren oft zynen wive heysschende mach wesen, van geleenden gelde oft anders, dat hy hen, oft yemende anders die hy meynt dat daerinne gehouden ende gelast souden zyn, sal moegen aenspreken ende vervolgen met rechte, alst hen gelieft, ende als vander mishandelingen, foirtsen ende overdaden voers. die de voers. Huyge aen des voers. Peters wyf begaen mach hebben, soe sy seggen, dat behouden de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voers. te henwaert, omme naerdere informacie daeraf te nemene ende daerinteynden by hen daerop versien te wordene

alsoe hueren raid gedragen sal, ende waert dat in deser wtspraken ende terminacie eenige duysterheyt gebuerde, dat behouden de Heeren voers. te henwaert, omme huere verclaeren daerop te doene in tyden ende wylen als dat gebueren sal. Dit was gedaen ende wtgesproken by. Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt, omtrent den XII[sten] dach van Januario XIIII[c] LX jaer, na costume van scrivene sHoifs van Cameryc.

1 April 1461.

Consent om nyeuwe brieven te maken.

Want Katline sPapen, wedewe wilen Henricx vanden Kerchove, met hueren vrienden, gethoent heeft den Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, inde volle banck vergadert zynde, dat alsoe in tyden voirleden zekere brieve gebleven achter de doot Wouters vander Byest wilen, gebrocht waren inde banc van Scepenen, omme onder de stad rustende te blivene, ende onder dandere drie Scepenenbrieve waren daer de voirs. Katline toecomen was by coepe, ende die zy nooteiike behoefde omme huer dairmede te behelpene, sprekende den eenen brief van XXV scellingen groten erflic op een stede met huyse, hove, lande, gronde ende met al datter toebehoert, houdende omtrent negen gemete, gestaen ende gelegen te Meystervliet in Hildernissen, verschinende jairlicx des yersten dages van Oechst van date duysent vier hondert ende eenentwintich, achtentwintich dage in Julio, daer Scepenen af waren wilen Jan vanden Werve ende Costen van Kets, den anderen sprekende van twee sisteren rogs erflic op een stuck lants metten gronde ende met al datter toebehoort, geheeten *Boescot*, houdende omtrent vive vierendeele, gelegen te Halle, ende op noch ontrent een half buynder lants geheeten *den Lochtuyn*, gelegen oic aldaer, van date duysent vier hondert drientwintich, derthien dage in Novembri, daer Scepenen af waren wilen Claus vander Elst ende Henrick van Riethoven, den derden sprekende van XXX scellingen groten erflic op een huys metten hove, gronde, met eenre poorten ende toebehoirten, gestaen inde Keyserstrate, welc huys wilen Wouter vander Biest dairop terve gegeven heeft,

van date duysent vier hondert ende XXXIII, X daghe in Meerte, daer Scepenen af waren wilen Wouter van Ranst ende Willem Lammenssone, biddende den voers. Heeren dat men haer deselve brieve dade, ofte dat men haer consenteerde drie andere Scepenenbrieve van nyeus te makene, ende mids der redenen dat men de voirs. Scepenenbrieve neernstelic gesocht zynde niet gevinden en conste ende verduystert waren, ende na meer informatien die de voirs. Heeren dairaf hadden, ende bysondere vanden personen die de renten inde selve brieve begrepen jairlicx voere deselve Heeren bekent hebben sculdich te sine, Soe wart geconsenteert dat men der voirs. Katlinen drie nyeuwe Scepenenbrieve van Antwerpen weder maken soude, dair zy ende haer nacomelinge hen mede behelpen moegen in toecomenden tyden, behoudelic, oft de voirs. oude brieve namaels wedervonden warden ende te voirtschine quamen, dat dan de voirs. drie nyeuwe brieve te nyeute ende van onweerden sullen zyn, ende dat de voirs. Katline noch huere nacomelingen dairmede niet meer rechts hebben en sullen, ende altyt met eenre betalingen te vreden moeten zyn, sonder weder te heisschene. Actum anno LXI, prima Aprilis voer Paesschen. BUEKELER.

1 April 1461.

Verloren Schepenenbrief.

Item, ten jare ende dage voirs., wart bevolen int register gestelt te wordene, by overdraghe van Borgermeesteren, Scepenen ende Raide, dat alsoe Meester Peter vander Voirt gecocht heeft een schoor, geheeten *Bouweryck*, jegens Heinricke vander Byest, zynre huysvrouwen, ende Janne, huerer beider sone, dwelc zy den voirs. Meester Peteren ende sinen nacomelingen gewaerdeert hebben op 1 ℔ grote Brabants eenre capelryen in Onser Vrouwenkerke, ende dair deselve Henrick zyn huysvrouwe ende haer sone een half ℔ grote erflic op heffende waren, dat de voirs. Meester Peter jegens hen gecocht heeft by goetduncken ende consente van Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs., omme metten penningen anderen commer af te lossen, van welken halven ponde grote

erflic den Scepenenbrief van Antwerpen verloren was, die de voirs. Heinrick, zyn huisvrouwe ende huer sone gelooft hadden Meester Peteren voirs. te brengene in sinen handen, dwelc zy niet gedoen en consten, mids dat hy verloren was, gelyc voirs. is, ende al waert alsoe dat den voirs. Scepenenbrief vanden halven ponde grote erflic in toecomenden tyden gevonden warde, dat nochtans de voirs. Heinrick, zyn huysvrouwe ende huer sone voirs., noch huer nacomelingen, hen niet en selen moegen behelpen metten selven Scepenenbrieve, maer dien denselven Meester Peteren ende sinen gerechten nacomelingen overgeven ende laten volgen, nietwederstaende eenigen Scepenenbrieven van makingen die daerjeghens souden moegen wesen, luyden oft mencie maken in eeniger manieren.

BUEKELER.

24 Januari 1460.

« Compromis » in een geschil tusschen de kinderen van Liere alias de Moelnere, ter eene, en Willem Schillemans met zijn huisvrouw Elisabeth de Moelnere, ter andere zijde.

Gheerd van Buyssele, als machtich gemaect van Jannese, Henricke, Kerstynen ende Barbelen van Liere die men heet sMoelneeren, na inhoud eens openen briefs metter stad zegele van Antwerpen ten saken besegelt, ende eens Scepenenbriefs van Hoechstraten, die wy sagen ende hoorden lesen, in deen partie, ende Willem Schillemans, voer hem selven ende inden name van Lysbetten sMoelneeren, Meester Gielys dochter, zynen wive, die hy hierinne vervinc ende geloefde te vervane, in dander partie, ende bekenden onderlinge in beyden partien alse van allen alsulken questien ende geschillen, welkerhande die wesen moegen, als zy te beyden zyden jeghens malcanderen vuytstaende hebben moegen, van wat saken dattet wesen mach, dat zy voer hen ende inden name als boven, te beyden zyden, van alle dien questien ende geschillen voerscreven ende des daerane cleven mach, hen geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in Janne van Mechelen, Janne vander

Schueren den jongen, byden voers. Gheerde gecoren, ende in Her Janne Claes, priester, capellaen des Heeren van Sevenbergen, ende Janne Raet van Ranst, byden voers. Willeme gecoren, ende hebben voert geloeft ende geloven goet, vast, gestentich ende van weerden te houdene ende wel ende duechdelic te voldoene ende te volvuerne alle tghene dat byden voergenoemden IIII goede mannen eendrachtelic daeraf geseeght, vuytgesproken ende gepronuncieert sal worden, opte peyne van hondert gouden Ryders te verbuerne vander partien die de contrarie daeraf dade, te bekeeren, deen helft tot behoef ons Genadichs Heeren sHertogen van Brabant, ende dander helft tot behoef der partyen die tseggen van weerden hilden, ende dat nochtan tseggen in zynre volder macht ende weerden bliven sal ende gehouden ende volvuert worden, ende waert dat ennich vanden voers. IIII goeden mannen aflivich worde, oft totter voergenoemde saken niet verstaen en mochte oft en woude, dat dan de partie daeraf die gecoren is wederomme eenen anderen gelycken man inde stede van dien soude moeten kiesen ende stellen, ende oft de voers. IIII goede manne nyet en consten eendrachtelic overcomen, dat zy dan sullen moegen kiesen eenen overman, ende hiervore hebben de voers. partien, te beyden zyden, voere hen ende inden name van hueren medeplegers voers., verbonden ende te pande geset hen selven ende alle huere goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die zy nu hebben ende namaels vercrigen selen. Present : Willem vander Heyden, Borgermeester, Wouter Breem ende Jan Coelgheenensone, Scepenen. Actum anno LX, XXIIII dage Januario.

18 Maart 1461.

Vuytsprake.

Alsoe van allen alsulken questien ende geschillen, welkerhande die wesen moegen, als Gheerd van Buysele, als machtich gemaect van Jannese, Heinricken, Kerstynen ende Barbelen van Liere die men heet sMoelneeren, ter eenre zyden, ende Willeme Schillemans, voere hem selven ende inden name van Lysbetten sMoelneeren, Meester Gielys dochter, zynen wive, ter andere, hen gesubmitteert hebben, voere Burgermeesteren

ende Scepenen vander stad van Antwerpen, inder ordinancien ende seggerscap van viere goede mannen, te wetene, in Heere Janne Claes, priestre, Janne van Mechelen, Janne Raet ende Janne vander Schueren den jongen, ende geloeft te houdene ende te volvuerne allet tghene dat de voergenoemde viere goede mannen daeraf ordineeren ende vuytspreken souden, opte peyne van hondert gouden Ryders te verbuerne, ende oft de voers. viere goede mannen niet en consten overcomen, dat zy dan sullen moegen kiesen eenen overman, na vuytwysen vanden compromisse voere Burgermeestren ende Scepenen voergenoemt daeraf gemaect, ende alsoe die viere seggers voergenoemt niet en hebben connen overcomen eenige wtsprake dairaf te doene, soe hebben zy gecoren ende gebeden tot eenen overmanne Meester Gielyse vanden Wyngaerde, Canonick tAntwerpen, dewelke, overgenomen hebbende vanden voers. viere seggers alle dbescheyt ende bethoen van partien ende aengehoort de redenen die elc van hen daertoe heeft willen alligeeren ende seggen, heeft daeraf, om gescuvt te wordene rigore van rechte, gedaen een wtsprake inder manieren hierna verclaert, te weten is, inden iersten dat alsulken ghifte ende makinge als Meester Gielys de Cortte voergenoemt gemaect heeft ende gegeven der voers. Lysbetten, zynre dochter, het zy met testamente oft huwelicxscher vorwaerden, van weerden zyn zullen ende bliven in alsulker manieren als die instrumente voer Notaris ende getuygen daerop gemaect, dat verclaren, ende eest alsoe dat Gheerd van Buysele voer Burgermeestre ende Scepenen der stad voers , tusscen dit ende Paesschen naestcomende, bethonen can duechdelic ende bygebrengen met getuygen oft anders dat Meester Gielys de Cortte voergenoemt hem geloeft heeft te bewysen ende Scepenenbrieven van Antwerpen te verlydene, tot behoef Jans van Liere kynderen voergenoemt, van viere Rynsche guldenen erflic opten beemt geheeten de *Zieldonck*, denwelken Willem ende zyn wyf voergenoemt nu ter tyt besitten, soe sullen Willem ende Lysbeth voergenoemt Gheerden voers., tot der voers. kinderen behoef, Scepenenbrieve van Antwerpen verlyden die vier Rynsche guldene voertane te Bamisse jaerlicx te betalen, alsoe lange als zy oft huer nacomelinge den voers. beemdt gebruyken sullen moegen, na wtwysen vanden instrumenten der huwelicxscher

vorwaerden ende testamente daeraf gemaect by Meester Gielys voers. Voertane sal eenyegelyc van hen den anderen overgeven, by zynen eede, de brieve ofte de bethoene tot zynen goeden dienende, oec sal de voers. Willem overgheven Gheerden voergenoemt, ter voers. kinderen behoef, copie auttentyck vten testamente ende huwelicxsche vorwaerden voergenoemt bynnen den voers. tyde, opdat zy in toecomenden tyden hem daerna sullen moegen weten te richtene. Ende hiermede zullen de voers. partien te vreden wesen ende beslicht van allen hueren questien ende geschillen, na vuytwysen vanden compromisse voergenoemt, ende daerenboven deen den anderen niet moeyen, heysschen oft aenspreken, int gheestelic oft int weerlic recht, by hem selven oft by yement anders, in eeniger manieren, opte peyne daerinne begrepen, ende dit sal men setten inder stad register van Antwerpen, ten gelycken coste, tot eender zekerheyt der dingen voerscreven. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren duysent vier hondert een ende tsestich, XVIII dage in Meerte, ter presencien Willems vanden Wyngaerde, als stedehoudere des Ammans, Jans van Urssele ende Willems van Tichelt, Scepenen.

3 April 1461.

« Getuygenisse » afgelegd ten gevolge der voorgaande uitspraak.

Anno eenentsestich, drie dage in Aprille voere Paesschen, soe quam Gheerd van Buyssele, gemechticht als boven, voere Willeme vanden Wyngaerde, als stedehoudere des Ammans, Janne van Ranst, Thomase vander Elst ende Meester Willem vander Heyden, Scepenen, ende begheerde, achtervolghende der wtspraken voers., zekere persone ende getuygen hierna bescreven overhoort te hebbene, die, by hueren eede hen lyflic ten Heyligen daerop gestaeft, tuychden gelyc hier na verclaert staet: Inden yersten, soe tuychde Jannes Gheylinc dat tanderen tyden in Zinter-Clauscapelle tAntwerpen inde Lange Nyeustrate by Sinte-Katlinenpoerte gestaen, by middele van goeden mannen, een zekere concordie ende vereeninge gemaect is geweest, in alsulker manieren als een papieren cedulle die hy voer oogen brachte ende selve op die tyt hadde gescreven

ende tot noch toe selve onder hadde gehouden, begrepen heeft, dewelke cedulle van woerde te woerde hierna volght ende is aldus: Opten negensten dach in Septembri anno LVII, soe wert een concordie ende vereeninge gemaect tusscen Meester Gielys Cortten, cur tot Ranst, ter eender, ende Gheerde van Buyssele, tot Hoechstraten, ende Johannes, syns wyfs sone, vervaende daerin zynen anderen bruederen ende zynder zusteren na zyn macht, Jans Cortten, Meester Gielys brueders kinderen, ter andere zyden, als vanden momboerscap dat Meester Gielys, huer oem, hadde gehadt van deser voers. kinderen ende hueren goeden etc., item inden eersten, want Meester Gielys noyt ontfanc van deser kinderen goede gehadt en hadde, soe selen dese kinderen comen bynnen jaers ende doen Meester Gielyse quytsceldinge van al synen momboerscape, hier vore Scepenen van Antwerpen, Item daerna soe sal Meester Gielys oec bynnen jaers trecken tot Herentals ende bekennen desen kinderen sekere Scepenenbrieven van Herentals van viere Rynssche guldenen die zy heffende zyn op eenen beemdt Meester Gielyse toebehoerende, Item zoe sal Geert van Buyssel brengen de andere drie kinderen, des voers. Johannes brueder ende zusteren, binnen jaers, inder stad van Antwerpen, by alsoe dat hy can, daer sal hy syn macht daertoe doen, omme hem voer Scepenen te verbinden hem nimmermeer te ontgoeden noch te onterven onder huer XXV jaeren, het en sal zyn by viere goeden mannen, twe van svaders zyden, ende twee vander moeder zyden, van hueren naesten ofte ten minsten van eenen vandes vaders zyden ende een vander moeder zyden, ende daermede zoe selen zy ongelast zyn van X ℔ groten sculd die Meester Gielys henlieden van huers vaders wegen heysschende was, Item want men bevant dat Meester Gielys in deser momboerscap, in profyte ende in oerboere van dese kinderen, vele vuytgeleeght ende vervolght hadde, soe sal hem Geert van Buyssele vander kinderen wegen voers. betalen ende geven sesse gulden Ryders, daeraf de twee te Lichtmisse, twee te Sincxene inde merct, ende twee inde Bamissemerct, al naestcomende, ende hiermede zoe selen zy zyn goede gevriende etc. Hier waren by ende over Her Luyc sBackers, priester, Aerd de Luytslagere, decken, Jacop der Kindere, Jan tSmit, Jacop vander Heyden, Wouter Otters ende Willem Pauwels.

Aerd de Luytslagere, meerssenier, tuychde, by zynen eede voers., dat hen kenlic is ende wel voerstaet alle tghene dat de voerscreven cedulle inhoud ende begrepen heeft.

Willem Pauwels tuychde, by zynen eede voerscreven, dat, na zyn beste, oec alsoe geschiet is gelyc de voergenoemde cedulle begrypt ende vuytwyst.

Wouter Otters tuychde, by zynen eede voerscreven, dat hem oec wel voerstaet vanden punte vande viere Rynsche guldene erflic, ende oec vanden punte vande sesse Ryders, maer dat hem niet voere en staet vanden panden, oft waer men de brieve verlyden soude.

12 April 1461.

« Getuygenisse » rakende eene vechtpartij.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende eenentsestich, XII dage in Aprille voer Paesschen, soe wardt geconsenteert by Willeme den Moelnere, Borgermeester, ende Scepenen, ten versueke ende vervolge van partyen, te stellene inder stad register van Antwerpen alsulken gethuygenisse als hierna volght van woerde te woerde : Jan Perremans, Bernaert vander Braken, Jan de Vorster ende Pauwels Bast tuychden eendrachtelic, by hueren eede die hen by Willeme den Moelnere, Borgermeester voirgenoemt, lyflic aenden Heylegen gestaeft wardt, dat hen vieren wel cont ende kenlic es, ende daerby ende mede waren, omtrent XIIII dage na Sinte-Jansdach in midzomere lestleden, tAntwerpen buyten dBeghynhol, daer zeker discourt gebuerde tusschen Michiele Kemps zaliger gedachten, ter eenre zyden, ende Janne Mangelere, ter andere zyden, als dat deselve Michiel ende Jan warden twistende met oneffen woerden die zy deen totten anderen spraken, ende alsoe gebuerde wt dien woerden die zy hadden dat zy beydegader huer messen trocken op malcanderen, ende de voirs. Michiel stack ierst na den voirs. Janne Mangelere, daer doen bystoet een geheeten Peter vanden Male, dewelke Peter tot hen sprack ende seyde : Gesellen, het es al quaet dat ghy doet, wy souden alle gebrueders zyn deen onder dander — ende met dien soe nam de voirs. Peter den

voirs, Michiele in zynen armen, om hem te houdene énde om daer tusschen te gane, want de voirs. Michiel degene was die den iersten oploep dede, ende als de voirs. Peter den voirs. Michiele in zynen armen hadde, soe gebuerde dat Jan Mangelere weder twee werven stack na den voirs. Michiele ende hem niet geraecte, doen seyde deselve Michiel totten voirs. Peteren vanden Male : Sul di my houden, ende ic trouwe — ende sal gesteken worden — doen seyde Peter weder : neen, ic trouwe — ende lieten terstont van hem gaen seggende : het es quaet dat ghy beyde doet — ende met dien hadde de voirs. Michiel eenen steke van Janne Mangelere, ende daermede schieden zy van malcanderen. Thuygden voert Jan Perremans ende Pauwels Bast voirs., byden selven hueren eede, ende Claus Horen, die oic mede zynen eedt dede aenden Heylegen, alsoe dat behoerde, hoe dat zy daerby ende mede geweest zyn ende dat zy gehoert hebben dat de voirs. Jan Mangelere ende Adriaen van Kets ontdragen hebben den voirs. Peteren vanden Male van desen gevechte, ende dat deselve Peter vanden Male egheen schult oft partiscap daertoe en hadde, in gheenre manieren. Van welken gethuychenisse partien voirs. gegeven es certificacie autentyck onder den zegel van zaken deser stad, ten jare ende ten dage voirs.

29 April 1462.

« Vuytsprake » in zake van koopmanschap tusschen Ambrosius Ruffin, koopman van Milanen, en Jan van Paneyen, kamerlink van Hertog Philips de Goede.

Alsoe Ambrosius Ruffin van Melanen bekent heeft sculdich zynde Janne van Paneyen, de somme van LXV ℔ ende V scellinge Vleemsscher munten, toecomende van zekeren Ingelschen lakenen ende loede die de voirs. Ambrosius jegens hem gecocht hadde inder stad van Antwerpen, ende geloeft heeft die voirs. somme den voirs. Janne van Paneyen te betalene in alsoe vele hernasschen ende wapenen van Melanen, goet ende fyn, tot zynre genuchten, te wetene, vore elc geheel ende vol hernasch, IIII ℔ grote Vleems, ende die stucken in avenante, gelyc de cedulle vander obligacien dat clairliker begrepen heeft, ende

alsoe zyn hier inder stad van Antwerpen versament ende byeengecomen de voirs. Ambrosius, omme de betalinge ende leveringe te doene, ende de voirs. Jan van Paneyen, de leveringe ende betalinge tontfangen, achtervolgende der terminacien byder Wet van Bruessel gegeven, in welker leveringe ende ontfange des voirs. hernaschs de voirs. persoenen niet en consten overcomen om die tontfane ende te leveren, want de voirs Ambrosius meynde elc hernasch van Melanen vol ende geheel te leveren, met diversen teekenen, wt eenen getale van hernassche dair de beste wt vercocht waeren, de voirs. Jan van Paneyen meynden, na wtwysen der obligacien voirs., dat hy hem elc hernasch, vol ende geheel fyn hernasch van Melanen, het ware groet oft cleyne, de gardebras, beenhernasch ende stucken na avenant, sculdich was te leveren, ende elc hernasch vol met teekenen van Melanen, oft zyn gelden ende penningen te leveren, op te leggen ende te betalene, met welker questien ende gescille de voirs. partyen gecomen zyn voer Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, elc vanden voirs. partien seggende ende verhalende zyn meyninge, gelyc voirs. is, begeerende dairaf gesleten ende geappointeert te wesene, ende corte expedicie sommierlic te hebbene, dair zy mede te vreden waren, want zy beide van buyten waren, met meer woerden die zy te beiden zyden dairtoe seiden ende alligeerden, de voirs. Borgermeesteren, Scepenen ende Raide, by bywesene Heeren Jans vander Bruggen, Riddere, Scouthet van Antwerpen ende Meregreve slants van Ryen, aensiende dat de voirs. partyen van buyten waren, om hen corte sommierlike expedicie van rechte te doene, gehoirt huerer beider redenen ende allen tgene des zy hebben willen seggen, alsoe voirs. is, hebben wtgesproken ende geappointeert, dat de voirs. Ambrosius den voirs. Janne sculdich was te leveren fyn, goet ende custbaer hernasch van Melanen, vol ende geheel, het zy groet oft cleyne, ende de stucken na avenant, elc op hem selven vervolgende, na wtwysen der obligacien voirs. Actum anno LXII, XXIX daghe in Aprille, dairby ende over waren Jan van Mechelen ende Willem de Moelneere, Borgermeesteren, Jan van Urssel, Willem vanden Wyngarde, Thomaes van der Elst, Heinrick van Mechelen, Jan Schoyte, Heinrick vanden Werve, Meester Willem vander Heyden, Walraven Drake, Willem van Tichelt ende Symon Drake, Scepenen.

26 Mei 1462.

Zelfde zaak. — Benoeming van deskundigen.

Alsoe sekere questien ende gescillen opgestaen ende geresen zyn geweest tusschen Janne van Paneyen, Camerlinck ons Genedichs Heeren tsHertogen, als aenleggere, ter eenre zyden, ende Ambrosius Ruffin, coepman van Melanen, verweerdere, ter andere, aengaende der leveringe ende ontfange van sekeren Melaensschen hernassche die deselve Jan jegens den voirs. Ambrosius gecocht hadde, na wtwysen eenre obligacien gescreven ende geteykent met des voirs. Ambrosius hant, welke questien ende gescillen de voirs. partyen, onlangs geleden, gebracht hebben gehadt voir Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, begeerende, te beiden zyden, aende selve Wethouders vterlic gesleten te wordene ende vereenicht van hueren questien ende gescillen voirscreven, ende aengehoirt huerer beider redene ende bescheit ende alle tgene des zy hebben willen seggen ende alligeren, deselve Wethouders geappointeert hebben gehadt ende huere terminacie tusschen deselve partien gegeven in alsulker manieren als de gescriften dairaf gemaect zynde, begrepen hebben, dit gesciet zynde, soe is, ten vervolghe des voirs. Ambrosius, met eenen brieve ons Genedichs Heeren comende aende voirs. Wethouders deser stad, bevolen geweest denselven Wethouders te cesseren, sonder eenige kennisse voirder te nemene van deser saken, ende dat zy denselven onsen Genedigen Heere overscriven souden de gerechte waerheit van alle der hanteringen die van deser saken voer hen gesciet ware, daeraf deselve Wethouders, navolgende ons Genedichs Heeren brieve ende den inhouden desselfs, huere brieve gesonden hebben oic in alsulker manieren als die clairlike dat int lange begrepen hadden, boven denwelken deselve partien wederomme gecomen zyn by Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs, thoenende ende presenterende een seker acte ende andere beslotene brieve ons Genedichs Heeren tsHertogen, geteekent by Meester Willeme Domessent, Secretaris desselfs ons Genedichs Heeren, met welken acte ende brieven deselve sake van desselfs ons Genedichs Heeren wegen weder voir de voirs. Wethouders geremitteert wart ende partien dach beteekent des XX^{sten} daechs deser maent van Meye, gelyc

deselve acte ende brieve dat int lange naerder verclaren ende begrepen hebben, ende nadat wy, Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs. gesien hebben ende gevisiteert deselve acte ende brieve, mitgaders anderen instrumenten ende bethoenen die eenyegelyc van partyen voirs. vore ons heeft willen produceren oft mondelinghe seggen ende alligeren, ons gheerne gevuecht hebben ten naesten dat wy hebben geconnen ende gemoegen, omme partien voirs. mondelinge van hueren voirs. gescillen vereenicht ende gesleten te wordene, des wy niet gevuechlic en hebben connen gedoen, Ende alsoe hebben wy, navolgende onser voirs terminacien tusschen deselve partyen gegeven ende wtgesproken, de acte, brieven, instrumenten ende andere bethoenen yersten ripelic gevisiteert, verstaen ende oversien, mitgaders allen tgene des partien te beiden zyden dairtoe oic hebben willen seggen ende alligeren, ende op huere gescillen voirs. geappointeert ende getermineert onse voirs. terminacie altyt van weerden houdende, stellende deselve sake van gescille als vander leveringen vanden hernassche voirs., met desen onsen appointemente ende terminacien, in eenen vanden hernaschmakers ons Genedichs Heeren voirs., ende met hem Lanceloet (van Gheendertalen) ende Gielys Steenberch, oic hernaschmakers, wonende te Bruessele, gesamenderhant, die hen der leveringen voirs. naerder moegen verstaen, omme bynnen der naester Sinxenmeret by hen drien, oft ten mynsten den tween van hen, eendrachtelic zynde, opten cost van partien, tselve hernasch hier inder stad zynde gesien ende gevisiteert te wordene weder tselve hernasch leverbaer is na wtwysen der obligacien voirs. oft niet, ende by alsoe dat zy tselve hernasch bevynden leverbaer ende custbaer zynde, soe sal Ambrosius volstaen metter leveringen vanden selven hernassche te doene den voirs. Janne van Paneyen, ende bevynden zys niet goet genoech, dat hem dadt deselve Ambrosius oprechten sal tot huerlieden arbitre ende seggene. Dit was gedaen den XXVI[sten] dach in Meye int jaer M CCCC ende tweentsestich.

18 Juni 1462.

Uitspraak der experten.

Navolgende tgene dat voirs. is, soe zyn gecomen vore ons ende bynnen der Sinxenmerct voirs. Jan Wageschee, hernasch-

makere ons Genedichs Heeren, Gielys Steenberch ende Lanceloet van Gheendertalen, alle beide oic hernaschmakers van Bruessel, die met hen tot hueren raide genomen hebben Valentyn de Corneto, oic hernaschmakere van Melanen, dewelke, nadat zy tvoirs. hernasch oversien ende ripelic gevisiteert hebben, als zy ons seyden, eendrachtelic wtgesproken hebben ende geseyt, nà huere beste vyf sinnen, wetentheit ende consciencie, als dat tvoirs. hernasch dairmede de voirs. Ambrosius Ruffin heeft willen leveren den voirs. Janne van Paneyen, is goet, fyn Melaens hernasch, maer ten is niet soe leverbaer als de cedulle die deselve Ambrosius den voirs. Janne daeraf gegeven heeft, begrypt, mids dien dat tselve hernasch ewey-nich verroest is, ende niet soe werkelic alst sculdich ware te sine na wtwysen der voirs. cedullen, na welker wtspraken de voirs. partyen noch niet eens geworden en conden, hebben wy weder vore ons ontboden de voirs. hernaschmakers, te wetene, Jan Wageschee ende Lanceloet van Gheendertalen, die alnoch tot hueren raide genomen hebben den voirs. Valentyn de Corneto, omme naerder verclaren te hebbene vander selver wtspraken, ende omme voirt estimacie ende taxacie te geschieden van tgene des tvoirs. hernasch arger mocht wesen dan de voirs. cedulle begrepen hadde, Soe hebben deselve hernaschmakers, navolgende onser voirs. terminacien, hen besproken, beraden ende de gelegentheit vanden voirs. hernassche ierst ripelic oversien ende wel gevisiteert, eendrachtelic geseyt ende wtgesproken, na hueren alderbeste vyf sinnen, wetentheit ende op huere consciencie, want tselve hernasch niet alsoe leverbaer noch werkelic en is alsoet sculdich ware te sine na wtwysen der voirs. cedullen, dat mids dien de voirs. Ambrosius, in recompensacien van dien, opleggen ende betalen sal den voirs. Janne van Paneyen sessenviertich croenen. Actum XVIII dage in Junio anno LXII.

19 Juni 1462.

Voldoeninghe der voers. vuytsprake.

Anno XIIII[c] ende LXII, XIX daghe in Junio, soe quam de voirs. Ambrosius Ruffin, coepman van Melanen, voir Borgermeesteren, Scepenen ende Raide der voirs. stad van Antwerpen,

met Meester Raymonde, Doctor in beiden rechten, nu ter tyt tot Loeven lesende, om te volvueren de wtsprake voirs. den XVIII[sten] dach deser selver maent gedaen ende wtgesproken byden voirs. Janne Wageschee, Lanceloet van Gheendertalen ende Valentyn de Corneto, ende mids dien dat de voirs. Jan van Panyen, die daer jegewoirdich was, daerop niet en antwoerdde, soe is daerna de voirs. Ambrosius gecomen voer de voirs. Borgermeesteren, Scepenen ende Raide, te kennen gevende dat hy, in zynre ontlastingen ende omme den voirs. appointemente genoech te wesene, de voirs. XLVI croenen opleggen ende betalen wilde den voirs. Janne van Paneyen, ende dat hy dadt niet gedoen en conste mids den vertreckene desselfs Jans, meynende tvoirs. gelt te stellen opter stad wissel ende thernasch onder sinen weert, daer hem de Heeren seiden dat hen goet dochte, omme hem te quitene, dat hy tgelt stelde opter stad wissel ende thernasch voirs., dairaf de questie geweest is, onder sinen weert, ende, achtervolgende dien, soe heeft deselve Ambrosius tvoirs. hernasch geset ende gestelt in handen Adriaens de Bock, zyns weerts, alhier in deser stad wonende inder herbergen geheeten *de Baergie*, ende de voirs. XLVI croenen oic geset opter stad wissel alhier, gelyc de voirs. wisseleere ende weert dat voere ons kenden alsoe gesciet wesende, ende altemale tot behoef desselfs Jans van Paneyen, gelyc die denselven Janne toegeseecht waren, overmids dat de hernasschen voirs. alsoe vele myn weert ende niet soe leverbaer en waren als zyn cedulle begrepen hadde, achtervolgende ende na wtwysen der voirs. wtspraken, meynende de voirs. Ambrosius daermede te gestane ende voirdane ongelast te blivene vanden voirs. Janne van Paneyen, als vander voirs. questien, scaden ende interest die de voirs. Jan van Paneyen hem soude moegen heisschen wt occhuyne vanden voirs. hernassche, het ware dat argerde oft anders verderffelic warde in eeniger manieren, welke voirs. hanteringhe tusschen deselve partien van voere tot achter gesciet zynde, ter beden van partien voirs., geconsenteert is byden voirs. Borgermeesteren, Scepenen ende Raide gestelt te wordene inder stad register van Antwerpen, ten jare ende dage voirscreven.

31 October (1461).

Huercele van sekeren huyse.

Cont ende kenlic zy eenenyegeliken dat vorwaerde ende besproken huere is gemaect tusschen Meester Jan vanden Moere ende Roelande van Cortys, als vanden huyse geheeten *Valkenborch*,(1) dat dese voers. Roelant bevorwaert heeft ende gehuert alsulken percheelen als hierna volghen, dats te weten, inden yersten, sal de voers. Roelant hebben ende behouden den voervloer, geheel ende al, met den keldere, achter ende vore, alle beyden buyten mercten, ende den achterkelder inde marcten hebben sal, Item het is vorwaerde dat Meester Jan voers. de twee voers. voerkelderen inde merct zyn profyt doen sal tot zynder baten, behoudelic dat Roelant voers. altyt zyn winen wt ende in doen sal inde merct doer den voers. voerkeldere, als hys te doene heeft oft hebben sal, Item voert soe is vorwaerde dat den voers. vloer afgescut zyn sal inde merct, gelyc als stont als hyt huerde, ende dat de voers. syde daer de hangende camer staet Roelant behouden sal met der cruysveynster, geheel van achter tot vore, inde mercten, met den hangende cameren daer men op slaept, ende de hangende camer daer de tafelen op staen, alle beyde alsoe zy staen, buyten der merct ende daer binnen, Item noch is vorwaerde dat Roelant voers. hebben sal inder selver hueren, buyten mercten ende daer binnen, die grote nedercamere metter heymelicheyt, ende de coekene die met den hangende camer staet, ende de cleyn spinde die onder den steger staet, Item noch sal de voers. Roelant hebben een camere afgesloten, gelyc als vorwaerde is, om hout ende torven ende coren te leggen des hem gelieven sal, ende coolcamerken datter by staet, gelyc als die goede mannen gesien hebben die over die comanscap waeren, ende voert sal hy buyten mercten hebben tcontoerken dat op den stegher staet, daer de Scutters opgaen tot huerer cameren, Item voert is vorwaerde dat de voers. Roelant gaen sal tot den waterputte, vroech ende spade, ende tot der heymelicheyt die op die plaetse staet, hy ende al zyn geselscap oft huysgesinde, ombegrepen, oft yement dien hyt verhuerde sal alsoe vry daerin zyn als oft hyt selve ware, Item oft al geboerde dat de voers. camer die den Scutters toebehoert inde

(1) Gildenkamersstraat, nr 4.

mercten, gheen vorwaerde en maecten met den voers. Meester Janne, soe sal de voers. Roelant de naeste zyn voer eenen leen oft ten selven prise dat de Scutters hebben souden, gelievet hem, Item dese voers. huere gaet in te Bamisse anno LX, drie jaer lanc geduerende, ende waert dat dese voers. Meester Jan yemende zyn huys vercochte, soe sal altyt dese voers. huere van weerden staen de voers. drie jaer vaste voer alle saken, Item voert selen de voers. Scutters alle vorwaerden behouden in dit voers. huys geheeten *Valkenborch*, gelyc als daer Scepenenbrieven af wtwisen tusschen den voers. Meester Janne ende der voers. gulden, Item voert sal Meester Jan voers. den voers. Roelande leenen, inder selver hueren, bancken, scragen ende tafelenrechters, gelyc als stont inder manieren als hyt huerde, ende hier vore alle dese voergenoemde saken sal de voers. Roelant van Cortys den voers. Meester Janne vanden Moere besorgen XII ℔ grote tsjaers Brabants gelts, Item voert sal Meester Jan voers., alle mercten, den vloer afscutten doen oft tselve doen te synen coste, sonder des voers. Roelants cost, Item soe hebbic begheert een dore te makene doer den voerkelder, te mynen coste, ende des heeft my meester Jan voers. geconsenteert, in den achterkelder comende. Item hier waeren by ende over, als getuygen, Jacop de Coc ende Jan Smit ende Jan Kempt ende Willem Quysthout, alle poerters tAntwerpen, van Jan vanden Moere ende zynder wederpartye. Ultima Octobris getuycht, present Willem de Moelneere ende Gheerd vanden Broeke, Willem van Tichelt ende Wouter Breem, Scepenen.

2 October 1461.

Vuytsprake ende terminatie opten coop van sekeren huyse.

Alsoe gemaect ende gepasseert zyn seker Scepenenbrieve van Antwerpen tusschen Clause Janssone van Wissenkercke, ter eenre zyden, ende de borgen Jans vanden Putte, ter andere, aengaende eenen coepe van eenen huyse met alle zynre toebehoerten van vore tot achter, gestaen op doude Veemerct (1) ende inde Lombaertstrate wtcomende, (2) dwelc de voirs. borgen vercocht hebben den voirs. Clause Janssone, na wtwysen der

(1) Eiërmarkt. (2) Beddenstraat.

voirs. Scepenenbrieve van Antwerpen, die dat wel verclaren, ende in welker verlidinge derselver brieve de voirs. Jan vanden Putte ende zyn wyf niet mede vore Scepenen en waren, daer de voirs. Claus niet mede te vreden en was, begeerde mids dien dat de voirs. borgen daeraf souden bliven staende ten laste alsoe lange tot dat Jan vanden Putte en zyn wyf voirs. beyde gader vore Scepenen van Antwerpen geconsenteert hebben den voirs. coep vanden huyse van weerden, opt dwelc de voirs. borgen alligeerden de contrarie, meynende dat genoech ware de voirs. verlidinge vanden coepe des huys by hen gedaen, ende dat zys machtich waren te doene, na wtwysen der vonnissen, met meer redenen ende wederredenen die zy daertoe te beyden zyden seyden etc., Soe wardt getermyneert by Borgermeestren, Scepenen ende Raide, dat de voirs. borgen souden bliven staende inden laste vanden coepe vanden huyse voirs. totter tyt toe dat tvoirs. huys verdaecht ende verjaert soude wezen ter Vierscharen, ende daertoe noch alsoe lange ende tot dier tyt toe dat Jan vanden Putte ende zyn voirs. wyf denselven coep geconsenteert sullen hebben ende geloeft te houdene van weerden vore Scepenen van Antwerpen in alle der manieren als dien geschiet es. Dit was gedaen ende wtgesproken int jaer Ons Heeren M CCCC ende eenentsestich, twee dage in Octobri.

9 Juli 1462.

„ Compromis „ in een geschil rakende een legaat.

Alsoe zeker questien ende geschillen geresen waren tusschen Janne Stevens, ter eenre zyden, Willeme vanden Boegaerde ende zyn zusteren met hueren medeplegeren, ter anderen, aengaende den XXV ℔ grote Brabants die Thomaes Back saliger gedachten gegeven hadde in zynen testamente den voirs. Janne Stevens, die deselve Jan begeerde te hemwaerts te hebben, daeraf de voirs. Willem ende zyn zusteren de contrarie alligeerden, van welken geschillen zy hen, aen allen zyden, hebben gekeert ende gesubmitteert in Costene van Berchem ende Janne van Mechelen, omme daeraf huer wtsprake te doene, welke wtsprake de voirs. partien geloeft hebben tonderhoudene ende te volvoeren, opte peyne van

vyftich Ryders te verbueren die de contrarie daeraf dade, te bekeeren in drien, een derdendeel den Heere, dander der stad ende tderde Onser-Vrouwenkercke, ende nochtans tvoirs. seggen van weerden. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende tweentsestich, negen dage in Julio, in presencien van Thomase vander Elst ende Heinricke van Mechelen, Scepenen.

10 Juli 1462.

Vuytsprake.

Ende achtervolgende tghene des voirs. es, soe hebben de voirs. seggeren ende arbiters huer wtsprake gedaen tusschen deselve pertien inder manieren hierna verclaert, te wetene, dat men metten twintich ponde groeten, vanden viventwintich ponden groeten voirs. daer questie af es die alsnu opten wissel staen ende die Jan Stevens voirs. in formen van testamente gegeven zyn by wilen Thomase Back saliger gedachten, synen ouden oem, coepen sal twee ponde grote Brabants lyftochten te drie liven, te weten, op zyn lyf ende op Stevene ende Yken, zynen brueder ende zuster, daer de voirs. Jan zyn voerheffen in hebben ende behouden sal zynen leefdach lanc, ende na zyn doot soe selen deselve twee ponde groete lyftochten bliven ende versterven op zynen brueder ende zuster voirs. evegelyc, ende opten lanxtlevende van hen beyde al geheel, ende dander vive ponde groete selen terstont volgen den voirs. Janne Stevens, behoudelic dien, oft men de voirs. twee ponde groete lyftochten niet gevoechelic aengeleggen oft gecoepen en conde ten drie liven metten twintich ponde groeten voirs., soe sal men dan coepen een ponde groete lyftochten tes voirs. Jans lieve ende zyns brueders, ende dander ponde groete ten live desselfs Jans ende zynre zuster, daerinne de voirs. Jan Stevens altyt hebben sal zyn voerheffen inder manieren voirs., ende daeraf de brieve sullen bliven rustende onder de seggers voirs., ende selen denselven Janne daer wtgegeven worden vidimusbrieve, welke renten hy niet en sal moegen vercoepen, verthieren, veranderen noch wtgaen in gheenre manieren, opte verbuerte vanden selven renten tot behoef zyn brueders ende zusters voirs., ende oft de voirs.

lyftochtrente afgelost oft gequyt warden, soe souden de penningen vander afquytingen metten brieven moeten comen in handen vanden seggers voirs., om die weder na huer goeduncken aengeleit te wordene ter selver natueren, mids welker wtspraken zy, aen allen zyden, te vreden selen zyn ende vereenicht teeuwegen dagen vanden questien ende geschillen voirs. Gedaen ende wtgesproken int jaer XIIII^{c} ende LXII, X dage in Julio.

15 Juni 1462.

Geloefte van den borge te indemneren.

Anno tweentsestich, vyfthien dage in Junio, quam vore Borgermeestren, Scepenen ende Raide vander stadt van Antwerpen, Peter de Ville, Lombaert, wonende te Ghend op desen tyt, ende geloefde, vore hem en vore zyne nacomelinge, Adriane Meeus, poertere tAntwerpen, ende zynen goiden ende nacomelingen teeuwegen dagen costeloes ende schadeloes tontheffene, commerloes, vry, quyte ende ongemoeyt te houdene, als van alsulken borchtocht ende gelofte als Adriaen voirs. tanderen tyden gedaen heeft vore zekeren achterstelle ende verschenen lyftochtrenten, die Daneel Boba heffende es opte stad van Antwerpen, welke borchtocht voirs. gestelt wardt inder voirs. stad register dat int lange begrepen heeft, ende oft tsake ware dat denselven Adriane oft zynen goiden ende nacomelingen eenigen stoet, last of schade quame toecomende vander selver borchtocht, in wat manieren dat dadt waere, dat geloefde hem de voirs. Peter altyt wel ende volcomelic op te rechten ende te voldoene, verbyndende daervore hem selven ende alle zyn goide, have ende erve, ruerende ende onruerende, welkerhande die wezen moegen, waer ende te wat steden oft plaetsen dat die gelegen zyn oft bevonden sullen moegen worden, die hy nu heeft ende namaels vercrigen sal. Actum anno et die predictis.

11 Juni 1462.

Emancipatie.

Inden jare Ons Heeren XIIII^{c} LXII, opten XI^{sten} dach in Junio, soe quam inder Vierscharen, Henric van Pantgate,

meerssenier, ende begheerde, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, Clause van Pantgate, zynen wettigen zone, metten rechte vuyt synen broode ende plichte te doene ende van allen zynen schulden, misgrypen ende anderen saken ongelast te blivene, ende mids dien bewysde hy hem twee oude grote erfliker renten, jaerlix opten yersten dach van Meye te heffene opte helft van eenen huyse metten hove, gronde ende toebehoorten, daeraf dander helft den erfgenamen wylen Jans van Pantgate, zyns neven, toebehoort, gestaen ende gelegen inde Beghynenstrate, tusschen Merten Ougods erve, aen deen zyde, ende der erfgenamen Willem Steynemans erve, aen dander zyde, badt ende versochte aen Jacope Wielant, Onderschoutet, aldaer inder Vierscaren sittende, dat hy de Wet daeromme manen soude wes recht ware, daerop, by manissen des voers. Onderschoutets, gewyst wart met eenen vonnisse by Willeme den Moelneere, Burgermeester, ende gevolge van zynen medegesellen Scepenen, ooc inder Vierscharen sittende, de voers. Claus vuyt des voers. Henricx, zyns vaders, broode ende plichte, na de heerlicheit ons Genadichs Heeren ende den rechte zynre stad van Antwerpen, mids der bewysingen voerscreven.

4 Augustus 1462.

„ Vuytsprake „ in zake der nalatenschap van Nicolaas Claes.

Achtervolgende der submissien die gedaen hebben Jouffrouw Katline vander Elst, wedewe wilen Coel Claes, in deen partie, Jan Claes ende Jouffrouw Lysbeth, syn suster, wettige kinderen wilen Coel Claes voers. vanden voerbedde, daer moeder af was Jouffrouw Magriete van Sompeken, ter andere, ende Jouffrouw Magriete Claes, met Roelof Bocxhoren, haeren wittigen man ende mombore, wittige dochter wilen Coel Claus voers. vanden nabedde, daer moeder af is Jouffrouw Katline vander Elst, ter derder ziden, van allen goeden, questien ende geschillen aengaende der versterffenissen die hen bleven ende verstorven moegen syn van haeren vader ende moeder voerscreven etc., gelyc den Scepenenbrief van Antwerpen daermede de voers. personen hen gekeert ende verbonden hebben, dat inhout ende verclaert,

Soe hebben die vier seggers, te wetene, Jorys vander Heyden Willem Pauwels, Willem vanden Mortere ende Adryaen van Ghiessen, partien gehoert van alle hueren heysschen ende gebreken, ende alle bescheyt van Scepenenbrieven, instrumenten, huwelychschen vorwaerden ende waerheyden die zy thoenden, ende alle saken ripelic oversien ende ghewegen, eendrachtelic haer seggen gesloten, getermineert ende vutgesproken inder manieren hierna bescreven :

Inden yersten, van tghene dat Jouffrouw Katline vander Elst heyscht te hebbene als wedewe voere huer duwarie ende tocht, na wtwisen haerer huweliker vorwaerden etc., dat die voers. wedewe hebben ende behouden sal III ₶ XV scellinge grote Brabants tsjaers lyftochten tot haeren live ende nyet langer, na vutwisen haerer huweliker vorwaerden, verschinende alle jaere te twee terminen, deen helft tSinte-Jansdage Baptisten, ende dandere helft te Kermisse, ende noch sal die voers. wedewe hebben de somme van hondert ende LXXXVII 1/2 gulden croonen eens, na vutwisen haerer huweliker vorwaerden, oft die weerde daervoere in anderen gelde, ofte dat men huer daervoere bewysen ende besetten sal, op goede benoemde erfpande goet genouch synde, alsoe vele erflike renten als die voerscreven penninge strecken selen, den penninc te sesthiene penningen gherekent, verschinende te twee terminen tsjaers, deen helft tSinte-Jansdage Baptisten, ende dandere helft te Kersmisse, ende die moegen quiten nader stad recht, ende als vanden gebreke van vive scellingen groten tsjaers lyftochten die zy myn heeft dan viere ponde grote, ende oec van XII 1/2 croonen die zy myn heeft dan twee hondert croonen eens, na vutwisen haerer huwelicker vorwaerden, daeraf sal de voers. wedewe staen op haer actie ende recht jegens Barbelen, haerer dochter was, oft tegen derselver Barbelen kinderen die int sterfhuys nyet comen en syn, omme gelikerhant te verhalen metten voers. kinderen die tsterfhuys met haer aengenomen hebben, dewelke oic bliven staen op huer actie ende recht tegen der voers. Barbelen of haeren kinderen, omme hen te moegen heysschen ende aenspreken, oft sy meynen dat se meer wech hebben dan zy sculdich syn van hebben, oft dat zy meynen dat se sculdich waeren by hen te comen int sterfhuys oft anderssins, Item noch sal die voers. wedewe gerecht syn in die have, na vutwisen haerer huweliker vorwaerden.

Item, als vanden goeden gebleven achter Jouffrouwen Magrieten van Sompeken, des voers. Coel Claes yerste wyf was, te wetene, van VIII scellingen groten Brabants erflic totten twee nobelen erflic die men op *dEycke* heft, omme daermede te voldoen een pont grote erflic, ende noch dertich ponde grote eens daer men mede gecocht soude hebben sesse zister rox erflic oft andere renten, na vutwisen derselver Jouffrouwen Magrieten huwelike vorwaerde, dat die voers. Jan Claes ende Jouffrouw Lysbeth, syn suster, vuyt den gemeynen goeden hebben selen, voer huerer moeder goede, voere vuyte de somme van veertich ponde groten Brabants eens, ofte dat men hen daervoere bewysen ende besetten sal op goede, zekere erfpande, goet genouch synde erfrente, verschinende tsjaers te twee terminen, deen helft tSinte-Jansdage Baptisten, ende dandere helft te Kersmisse, ende te moegen quiten na der stad recht, Item noch selen de voers. Jan ende Jouffrouw Lysbeth, syn suster, voere vuyt hebben deen helft vanden huysingen ende haeren toebehoerten die haer vader ende Jouffrouw Magriete van Sompeken, haer moeder, tsamen hadden ende besaten.

Item, als vanden leengoeden die Coel Claes voers. toebehoerden ende achtergelaten heeft, alsoeverre die susteren voers. daertoe meynen oft vermeten ennich recht te hebben tegen Janne, haeren brueder voers., dat daeraf die susteren staen ende bliven selen, elc van hen, op haer actie ende goet recht.

Item, van alle den anderen goeden, waer die gelegen syn oft bevonden selen worden, die Coel Claes voers. toebehoerden ende achtergelaten heeft, is der seggers terminacie ende vutsprake eendrachtelic, dat die voers. Jan, Jouffrouw Lysbeth ende Jouffrouw Magriete, syn susteren, tsamen gelyc paerten ende deylen selen, ende elc daerinne den anderen vestigen ende brieve verlyden alsoet behoort, behoudelic dien dat elc van hen houden ende hebben sal die selve goede die hen te huwelycke gegeven syn, ende soe wie van hen meest wech hadde, dat die stille staen sal tot datter dandere tegen verleken selen syn, voert soe wie van hen op des anders goede houdende ende heffende blyft eenige erflike rente oft erfliken pacht oft chys, dat die den anderen die erflike rente oft erfpacht ende chys elder selen moegen coepen oft bewisen op goede zekere benoemde erfpande goet genouch synde, oft dat

se dat selen moegen lossen ende afquiten, alsoeverre alst buyten Antwerpen is gelegen, elken penninc met achthiene penningen ende met verschenender renten, den pacht gerekent een zister rox voer thiene scellinge grote, ende alsoeverre alst bynnen der stad oft vryheit gelegen is, soe sal men dat moegen lossen ende quiten na der stad recht.

Voort oft yemende yet afgewonnen worde met rechte van sinen deel, dat se dat gelyc ende ten gelyken coste dragen ende verantwoorden selen.

Ende alsoeverre eenige duysternisse geviele in deser vut spraken, soe houden de vier seggers dat tot haeren verclaren. Actum anno LXII, viere dage in Augusto, ter presencien van Thomase van der Elst ende Willeme van Tichelt, Scepenen.

8 Augustus 1462.

Quictancie.

Alsoe als Gielis van Pulle de jonge, als gemechticht van Henninck Plate, coepman vander Duytscher Hanze, onlancx een zeker besetsel gedaen heeft voir Amman ende Scepenen van Antwerpen, op zekere goedé gelegen onder Henricke Hoop, toebehoirende Coerde van Eltze, coepman van Bruynswyc, voir de somme van hondert ende achtenviertich ponde groten Vleems ter goeder rekeningen, soe is de voirs. Henninc Plate, opten dach van huden, gecomen ter presencien van Willeme vanden Wyngaerde, als stadhouder des Ammans, ende Walraven Draecs, Scepene tAntwerpen, ende by biwesene van Meester Goessene van Coesvelt, Secretaris der voirs. Hanze, ende oic vanden voirs. Gielis van Pulle, ende heeft gerenuncieert ende quytgeschouwen tvoirs. besetsel, gedaen biden voirs. Gielis van Pulle opte goede des voirs. Coerds, ende geloeft denselven Coerde noch sinen goeden niet meer dairaf, noch van gheenen anderen zaken, aen te sprekene, noch egheene rechtvorderinge te doene anders dan alleene voir des coepmans recht vander Hanze, dair zy te beyden ziden te rechte behoiren ende nergens el. Actum VIII[a] Augusti anno XIIII[c] ende LXII,

per me

KERRENBROECK.

2 *September* 1462.

Gifte van provene te Blauwenbroeders, op sekere conditie.

Int jair Ons Heeren XIIII^{c} ende tweentsestich, opten II^{den} dach Septembris, soe consenteerden Henric vanden Werve ende Willem van Tichelt, Scepenen, als momboirs op dien tyt des godshuys van den Blauwenbrueders bynnen Antwerpen, by goeddunckcn ende consente van Burgermeesteren ende Scepenen hierna bescreven, Clause Joes de provende inden selven godshuyse, behoudelic dien, waert dat des voirs. Claes wittige huysvrouwe die, alsoe men meynt, buyten lants aflivich worden is, wederom te lande quame alhier bynnen Antwerpen metter woene, dat dan deselve Claus, weder dat hy met hair vergaderde oft niet, derselver provenden derven zal moeten, het en waere dat zy van malcanderen gescheyden warden metten rechte der Heyliger Kerken, in welken gevalle Claus voirs. de voirs. provende wederom hebben sal gelyc voeren, zonder argelist. Hier waeren by ende over : Jan van Mechelen, Burgermeester, Jan van Ranst, Willem vanden Wyngaerde, Willem de Moelnere, Thomaes vander Elst, Henric van Mechelen, Jan Schoyte, Willem vander Heyden ende Simon Draeck, Scepenen. Dwelc bevolen wart aldus inder stad register gestelt te wordene, my present

TAVERIEN.

1462.

« Submissie » in een geschil tusschen Jan de Clerc en Reynier Gielissone.

Int jair Ons Heeren als men screeff M CCCC ende tweentsestich, ter presentien Jans van Mechelen, Burgermeester, ende den Raetsluden vanden zelven jaren gemeynlic inde Schutterscamere opter stadt huys in thoeningen vergadert wesende, zoe bekenden Jan de Clerc, ter eenre zyden, ende Reynere Gielissone, woenende beide inden Oudenbossche, ter andere, van alsulken questien ende geschillen als zy onderlinge vuytstaende hebben, oerspronck nemende van alsulken coepe van lande

inden Oudenbossche gelegen, als de voirs. Jan de Clerck gecocht hadde tegen den voirs. Reynere, ende van alsulken penningen als hem Reynere dairaf heyschende was, met allet des dairaen cleeft oft vuytspruytende is, dat zy hen dairaf, te beyden zyden, hebben gekeert ende gesubmitteert in duytsprake van Gielise vanden Wyngaerde, Janne Coelgenezoene, Lambrechte Adriaenssone, Peters van Kerrenbroeck ende van Janne Janssone, eendrachtelic by hen daertoe gecoren, gelovende in goeden trouwen de voirs. partyen, te beiden ziden, tallen dagen goet, vast, gestentich ende van weerden te houdene allet gene dat byden voirgenoemden persoenen vander voirs. questien ende geschillen, eendrachtelic vuytgesproken ende pronuncieert sal worden, zonder dairjegens te doene oft te komene, by hen zelven oft by yemende anders van hueren twegen, in gheenre manieren, opte peyne ende verbuerte van hondert gouden Ryders, alsoe dicke ende menichwerven dat dat gebuerde, te verbuerene, ende tselve seggen niet te min van weerden blivende, te bekeerne in drien, te wetene, een derdendeel dairaf mynen Genedighen Heere den Hertoge van Bourgongnen etc., dander derdendeel der stadt van Antwerpen, tderde derdendeel Onser-Liever-Vrouwenkercke tAntwerpen. Actum ut supra.

Ita est
TAVERIEN.

Vuytsprake.

Achtervolgende der voirs. submissien, soe hebben de voirs. keersluden, opten dach van huden, in presentien vanden voirs. Burgermeester ende Raetsluden, eendrachtelic hueren zeggen ende vuytsprake gedaen, in tegenwoirdigheeden van beiden partyen, opte geschillen ende questien voirs., inder manieren hierna verclaert : inden yersten, vanden hondert ende zessendertich lichten gulden, die Reynere voirs. den voirgenoemden Janne den Clerc heyschende was vanden coepe vanden lande dair questie af is, ende dairaf dat de voirs. Reynere recht gevordert hadde inden Oudenbossche opt selve lant, soe es der voirgenoemde mannen zeggen, dat die rechtvorderinge doot ende te nyeute zyn zal, ende dat de voirs. Jan de Clerc den voirgenoemden Reynere, in mindernisse der voirs. sommen,

terstont vuytreicken ende overgeven zal eenen Scepenenbrief vanden Oudenbossche, sprekende van IIII Rynsche gulden erfflic op Meester Goerts des persoens goede vanden Oudenbossche, ende hoewel dat men, na vuytwysen des voirs. Scepenebriefs, de voirs. IIII Rynsche gulden erfflic af mach quiten met eenen Rynschen gulden tsmaels, zoe es nochtans der goeder mannen zeggen, dat Lambrecht Adriaenssone voirs., inden name ende van wegen des voirs. Jan Clercx, alsoe vele doen zal aen denselven Meester Goert dat hy geloven sal ende toeseggen, voire hem ende zyn nacomelingen, dat hy de voirs. IIII Rynsche guldenen niet en zal quiten ofte lossen dan met twee Rynsguldenen tsmaels, dwelc de voirs. Lambrecht voire den Burgermeesteren ende Raetsluden voirs. alsoe geloefde te doene, ende mits desen overgevene, zoe selen Janne den Clerc voirs. betalinge doen hondert ende twintich lichten gulden vander voirs. sommen, Item noch verclaeren ende seggen de voirs. goede mannen dat de voirs. Reynere, in betalingen vanden reste der voirs. sommen, hebben ende heffen sal alsulken IIII Rynsche gulden eens als de voirs. Meester Goert vanden selven Scepenenbrieve tot Sinte-Mertensmisse naestcomende schuldich zal worden, ende dairtoe sal hem de voirs. Jan de Clerc, ter selven Sinte-Mertensmisse, vuytreycken ende betalen in gereeden gelde IIII lichte gulden, te thiene stuvers elcken gulden, ende vanden voirs. lande dair questie af is, sal de voirs. Jan de Clerc den voirs. Reynere alsoe vele lants laten hebben ende gebruyken tot half Meerte toe naestcomende als deselve Reynere metten lantrechte inden Oudenbossche dairaf met rechte vervolght ende vuytgewonnen heeft, dies sal Reynere vanden selven gedeele lants betalen den heerenchys die Sinte-Mertensmisse dairop vallen ende verschinen zal, Item noch es der voirs. goeder mannen seggen, dat Reynere voirs. den voirs. Janne den Clerc verliden ende bekennen sal eenen Scepenenbrief voire Scepenen inden Oudenbossche, dairmede dat hy denselven Janne den Clerc overgeven sal ende geloven te waerne ende te claerne alle tvoirs. lant, op XXII oude groten dairvoere vuytgaende ende anders niet, dwelc al volschien sal bynnen den genechte. Ende mits desen soe hebben de voirs. seggeren den voirs. partyen, te beyden zyden, vanden geschillen, hanteringen voirs. wel ende minlic vereffent, verleken ende gescheiden, ende allen

saken daer aenclevende ende vuytspruytende, mitz desen, doot ende te nyeuten geseeght, sonder argelist. Dwelc aldus bevolen waer inder stad register gestelt te wordene.

TAVERIEN.

29 September 1462.

Interpretatie derselver.

Ende want inde voirs. vuytsprake die de voirs. zeggeren gedaen hebben, zekere duysternisse gebuert is, als vanden voirs. IIII Rynsche guldenen erfflic die de voirs. Meestere Goert jaerlicx schuldich es te betalene ende die men, alsoe de voirs. seggeren nu verstaen, bynnen VI jaeren quiten mach, na datum ende inhouden des briefs dier af is, ende daerna niet, dwelc de voirs. seggeren ten tyde vander voirs. vuytspraken niet en wisten noch alsoe en verstonden, soe hebben deselve seggers, opten dach van huden, in presentien ende ter begeerten van beiden voirs. partyen, huere vuytsprake ende verclaeren van diere duysternissen eendrachtelic vuytgesproken ende gedaen inder manieren hierna volgende, te wetene dat de voirs. Jan de Clerc den voirs. Reynere Gielissoene, met eenen Scepenenbrieve, inden Oudenbossche te toepande sal moeten setten alsulken buender lants als hem de voirs. Reynere voire zyn gebrec metten rechte aldair afgewonnen hadde, totter tyt ende wylen dat de II Rynsche guldenen vanden voirs. IIII Rynsche guldenen erfflic afgequeten zelen zyn, na vuytwysen desselfs Scepenenbriefs, ende niet langere. Actum XXIX Septembris anno LXII°.

TAVERIEN.

30 September 1462.

Vrede weygerende.

Alsoe Danckaert Boudenssone, bontwerckere, biden Roeydragere alhier inder gevenckenissen geleit is geweest, overmids zekere misgryp van weygeringen van vrede dat men hem bethyende was, ende noch vterlic alsoe claer nyet bevonden en is, soe heeft deselve Danckaert, achter-

volgende den appoinctemente by Heeren Janne vander Bruggen, Riddere, Schoutet, ende Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad gedaen, geloeft, gesekert ende ten Heiligen gesworen met opgerechten vingeren; dat hy altyt ende soe wanneer hy des vanden Heere ende vander stad vermaent ende ontboden sal worden, by hen comen sal, ende verwachten ende volvueren alle alsulken vutsprake ende beternisse als zy vanden misgrype dat zy bevinden selen daerinne by hem gedaen synde, na gelegentheit der zaken op hem termineren ende ordineren selen, oft alsdan terstont weder inder voers. gevenckenissen gaen ende daerinne bliven, totter tyt dat hy tgene dat op hem alsoe geordineert sal wesen, voldaen ende volvuert sal hebben oft sHeeren ende der stad gemoede gecregen. Actum anno LXII, ultima Septembris.

1 October 1462.

Wynvracht.

Omme den vremden coepman die met Rynschen wynen om plegen te gane ende dagelycx huer wyne bringen oft eynden te staepele, omverloeft ende omvercocht hier inder stad van Antwerpen, te gerievene ende ombesorcht te wezene vander vracht te verleggene, ende oic omme sonderlinge proffyt ende voerdeelen die den vremden coepman ende der stad ende ingesetenen derselvere daerinne gelegen zyn, Soe es overdragen ende geconsenteert by Borgermeestren, Scepenen ende Raide, dat de wynassysers sullen moegen innemen ende ontfaen, totter sommen toe van duysent Rynsguldenen eens, van zekeren personen, ingesetene oft daerbuyten wonende, die zy onder hen sullen willen stellen, op hope dat zy te bat gerieft souden moegen worden in zekeren lyftochtrenten die zy gheerne opte stad crigen ende copen souden, dewelke penningen zy bekeeren, beleggen ende wtgeven sullen, omme de vrachten vanden vremden coepmannen voirs. die huer wynen alhier bringen oft seynden sullen willen, te betalene, dewelke vracht alsoe verleyt ende betaelt zynde, men die terstont vore ende aleer aftrecken ende nemen sal, als de voirs. wyne

vercocht, vertiert, verandert oft gepenneweert sullen worden, dewelke persoenen die aldus huer penninge geset ende gestelt sullen hebben sonder waesdom oft proffyt daeraf te hebbene, sullen dierste wezen ende ontfangen worden byder stad ende Rentmeesters aldan wezende, omme ingescreven te wordene op alsulken liven als zy metter stad overcomen sullen connen, soe wanneer de stad van ons Genedichs Heeren wegen consent sal hebben de voirs. stad te moegen belastene. Gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende tweentsestich, opten iersten dach van Octobri, in pleno consistorio.

16 November 1461.

Uitspraak van het Magistraat in een geschil rakende de nalatenschap van Hendrik vander Meere.

Alsoe zeker questien ende geschillen geresen ende gesproten zyn tusschen Jouffrouwen Katlinen vander Mercke, weduwe wilen Heinricx vander Meere, nu ter tyt wittich wyf Jans vander Heyden, ter eenre zyden, ende Janne Heyns, daer de voirs. Jouffrouwe Katline ouder moeder af es, ter andere, toecomende van zekeren leengoiden, huysingen ende ander goiden na de doot vanden voirs. Heinricke achtergelaten ende gebleven, het zy dat de voirs. Heinrick totten voirs. leengoiden, in al oft in deele, vore Heere ende Hof gecomen was, oft en was, seggende de voirs. Jouffrouwe Katline, als vanden leengoiden daer Heinric voirs. toecomen was ende die hy ontfangen hadde ende wtgestorven ware, dat zy wel te vreden ware dat de voirs. Jan Heyns, huerer dochter sone, de erflicheit ende proprieteit van dien selven leengoiden, metter helft vander tocht, hebben ende behouden soude, ende dat zy dander helft vander tocht hebben ende behouden soude, huer leven lanc ende niet langer, maer die leengoide die Heinric, bynnen zynen lèvenden live, vore Heere ende Hof niet ontfangen en hadde, oft die goide die vore erve gecocht waren ende namaels leengoide bevonden zyn, meynt de voirs. Jouffrouwe Katline dat zy die metten Scepenenbrieven niet

wtgegaen en es, maer hoept te behoudene huer recht inde helft vander erflicheit ende proprieteit metter tocht inde voirs. leengoide, want zy niet voerdere wtgegaen en es dan huer recht inde proprieteyt vanden leengoiden die Heinric ontfangen heeft, ende niet inde leenen die hy niet ontfangen en heeft, want hy die niet achtergelaten en heeft die hy niet ontfaen en heeft, soe de voirs. Jouffrouwe Katline huer des gedraecht totten Scepenenbrieven daeraf zynde; seyde voert de voers. Jouffrouwe Katline hopende ende meynende te behoudene de helft inde proprieteit ende erflicheit vanden huysen daer zy nu in woent, metten twee cameren achter wtcomende inde Keyserstrate, overmids dat die gecregen waren, by des voirs. Heinricx levende live, met hueren gemeynen goide, ende dat den Scepenenbrief daert met blyct dat Peter ende Margriete vander Meere, wittege kynderen des voirs. Heinricx wilen, de voirs. huyse selve gecregen hebben, na wtwysen desselfs Scepenenbriefs, dat dien brief es onduechdelic ende teghen trecht, met vele redenen die zy daertoe alligeerde, concluderende de voirs. Jouffrouwe Katline, mids dien ende meer anderen redenen, dat zy hebben ende behouden soude huer recht in alle die leengoide ende oic inde erfgoide die namaels leen bevonden zyn daer Heinric niet toecomen en es noch ontfangen en heeft, want hy wt dien niet gestorven en es, hopende voert te behoudene de helft vander proprieteit ende erflicheit vanden voirs. huysen, ende dat zy hueren vryen wille daermede soude moegen doen etc., Waeraf de voirs. Jan Heyns met zynen mombore seyde hoe dat de voers. Jouffrouwe Katline zyn groetmoeder, eenen Scepenenbrief verleden hadde waermede zy wtgegaen es alle huer recht dat zy eenichsyns mocht hebben inde erflicheit oft proprieteit van allen den leengoiden, het zy datter Heinric voirs., zyn groetvader, toecomen ware oft niet, het zy oic dat se vore erve gecocht waren ende namaels leene bevonden zyn, overmids dat inden selven Scepenenbrief begrepen es dat se huer recht inde proprieteyt wtgegaen es in alle de leengoide na de doot des voirs. Heinricx vander Meere gebleven, waer die gelegen zyn ende bevonden selen worden, mids welker clausulen inden voirs. Scepenenbrief begrepen, concluderende de voirs. Jan Heyns dat zy in alle de leengoide

voirs., het zy datter de voirs. Heinric toecomen ende wtgestorven ware oft en ware, oft namaels oic leengoide bevonden warden, niet voerdere gerecht en sal wezen dan inde helft vander tocht, huer leven lanc ende niet langer, ende dat de proprieteit ende erflicheit van allen den leengoiden hem volgen sal metter ander helft vander tocht; ende als vanden huysen daer zyn groetmoeder nu in woent, hoept de voirs. Jan Heyns dat zy niet voerdere gerecht en sal wezen dan inde helft vander tocht vanden voirs. huysen huer leven lanc, ende dat de erflicheit ende proprieteit sal bliven byden voirs. Janne Heyns, metter ander helft vander tocht, want die huysingen gecregen waren by zynre moeder ende zynre moeder brueder ende niet by Heinricke oft zynre groetmoeder, hem des gedragende totten Scepenenbrieve die daeraf es, welken brief de voirs. Jouffrouwe Katline met eenen anderen Scepenenbrieve geconformeert heeft ende wtgegaen es huers rechts als vander proprieteit vanden selven huyse, hem des gedragende totten selven Scepenenbrieve, Van welken geschillen ende questien de voirs. partien te meer stonden by Borgermeestren, Scepenen ende Raide der stad Antwerpen geweest hebben, omme van dien vereenicht, verlyct ende veraccordeert te wordene, op welke questien ende geschillen de voirs. Heeren, te meer stonden daerop vergadert ende partien voirs. te beyden zyden gehoert zynde, om alle costen, moeyselen ende strencheit van rechte tusschen douder moeder ende tkynt te beletten ende te verhueden, maer mynne, vrientscap, rust ende vrede tusschen deselve partyen te meerderen ende die te vueden, yerst op die voirs. geschillen rypelic gelet, vore huer mynlike wtsprake ende advys wtgesproken ende geseit hebben gelyc van woerde te woerde hierna volght:

Advys ende goetdunken vanden Heeren Borgermeestren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen inder saken van geschille hangende tusschen Jouffrouwen Katlinen vander Mercke, nu ter tyt wittich wyf Jans vander Heyden, ter eenre zyden, ende den mombore van Janne Heyns, daer de voers. Jouffrouwe Katline groetmoeder af es, aengaende zekeren goiden gebleven ende gelaten achter de doot wilen Heynricx vander

Meere, der voirs. Jouffrouwen Katlinen voerman, ter andere.

Inden iersten, dat de voirs. Jouffrouwe Katline in alle die leengoide, het zy dat de voirs. wilen Heinric vander Meere daer toecomen ende wtgestorven es, het zy datter deselve Heinrick niet toecomen en was, oft oic dat die vore erve gecocht waren ende namaels leengoide bevonden zyn, waer ende onder wat Heeren ende Hoven deselve leengoide gelegen zyn, hebben ende behouden sal huer tocht inde helft vanden selven leengoiden, ende niet voerdere, huer leefdage lanc, ende de voirs. Jan Heyns sal hebben ende behouden de geheel proprieteyt ende erflicheit van allen den voirs. leengoiden ende oic daertoe die ander helft vander tocht vanden selven leengoiden, ende des sullen de voirs. Jouffrouwe Katline ende Jan Heyns, ende eenyegelyc van hen op huer helft vander tocht, dragen ende gelden den last ende commer die wten voirs. leengoiden jaerlix oft andersins moegen gaen etc., Item als vanden huysingen gestaen inde Kippdorpstraete, geheeten *den Groeten Valc*, comende achter inde Keyserstrate, gelyc die tanderen tyden gecocht ende gecregen zyn van Peteren vander Meere ende Margrieten, zynre zuster, wittege kynderen der voirs. wilen Heinricx vander Meere, na wtwysen eens Schepenenbriefs daeraf gemaect dat bat verclaert, soe es der voirs. Heeren advys dat de voirs. Jouffrouwe Katline, huer leefdage lanc ende niet langer, alleene int geheele sal hebben huer tocht ende gebruyck vanden voirs. huysingen, ende by alsoe dat de voirs. Jouffrouwe Katline vore Janne vander Heyden, hueren man voirs., aflivich warde, soe sal de voirs. Jan, na de doot vander voirs. Jouffrouwen Katlinen, terstont twee jaer lanc ende niet langer, oic houden dat gebruyck ende tocht aende voirs. huysinge, sonder dat de voirs. Jan Heyns bynnen desen middelen tyde eenich proffyt oft gesach sal hebben inde tocht der voirs. huysinge, sonder oic dat de voirs. Jouffrouwe Katline oft Jan vander Heyden eenich recht aende proprieteit oft erflicheit vander voirs. huysingen sullen hebben, maer die sal bliven alleene aenden voirs. Janne Heyns, ende na de doot vander selver Jouffrouwen Katlinen oft na tghebruyck vanden twee jaren van Janne vander Heyden, hueren man, soe sal dat posses ende gebruyck

weder aencomen den voirs. Jan Heyns, ende by alsoe dat deselve Jan Heyns vore de voirs. Jouffrouwe Katline, zyne groetmoeder, aflivich warde, soe sullen die voirs. huysinge metten toebehoerten gaen ende toecomen daer zy van rechts wegen schuldich zyn te comene, behoudelic voert dien dat de voirs. Jouffrouwe Katline ende Jan, huer man voirs., de voirs. huysinge bynnen hueren tyden sullen houden in goiden gereke, custbaerlic ende tamelic, van wande ende van dake, ende alsoe tochteneren schuldich zyn van doene na der stad recht, ende den last ende commer die wten voirs. huysingen jaerlix gaet, die sullen zy oic bynnen hueren voirs. tyde gelden ende betalen, sonder des voirs Jan Heyns last oft schade.

Item, want der voirs. Jouffrouwen Katlinen toebehoert erflic de helft vanden twee cameren gestaen achter *de Valcke* voirs., inde Keyserstrate, ende dander helft den voirs Janne Heyns, soe es der voirs. Heeren advys dat deselve Jouffrouwe Katline hebben ende behouden sal, hueren leefdach lanc ende niet langer, huer tocht inde ander helft vanden selven tween cameren denselven Janne Heyns toebehorende, ende na huer doot sal deselve helft gaen ende keeren daer zy van rechts wegen schuldich sal zyn te gane, ende soe sal de voirs. Jouffrouwe hebben de helft vander erflicheit vanden voirs. twee cameren, ende de voirs. Jan Heyns dander helft.

Item, als van alsulker erven als vanden voirs. twee cameren genomen ende *den Valc* voirs. toegevuecht es, daeraf sullen partyen voirs. vereenigen ende verliken by gemeynen vrienden, soe zy naest sullen connen ende moegen, behoudelic voert den Scepenenbrief van Antwerpen verleden tusschen der voirs. Jouffrouwen Katlinen ende den momboren vanden voirs. Janne Heyns, in allen anderen punten ende saken in zynre goider weerden, sonder argelist, ende behoudelic oic dien, oft int voirs. advys tusschen den voirs. partien eenigen twyfel, questie oft geschiel gebuerde, daeraf soe houden deselve Heeren te henwaert de interpretacie ende verclaren.

Item, na tvoirs. advys wtgesproken ende by partyen voirs. verstaen zynde, zeker questien tusschen deselve partyen geresen zyn aengaende der verpachtingen ende innemen der voirs.

leengoiden ende anderen daer partyen voirs. gesamenderhant de vrome af opbueren ende innemen sullen, soe es daerop der voirs. Heeren advys ende verclaren, dat alle deghene die de leengoide nu ter tyt in hueren hebben, die sullen bliven behoudende ende besittende huer getonsten lanc, ende als die hueren van allen den leengoiden oft eenigen van dien wtsyn, soe sal men die ten hoechsten verhueren met kercgeboden, als dat costumelic es, ten meesten proffyte ende bywezen der voirs. partyen oft hueren gemachtichden, behoudelic dat deghene die deselve goide in hueren nemen sullen, daeraf Scepenenbrieve van Antwerpen, oft ten mynsten brieve vander bancke daeronder de leengoide liggen, verliden, daerinne hen deselve huerlinge verbynden sullen dat zy de helft vander tocht oft gedeel vander voirs. Jouffrouwen Katlinen, vore ende eer, huer oft hueren gemachtichden sullen betalen, alsoe dat zy eer betaelt sal moeten wezen van huerer tocht ende gedeelte eer de voirs. Jan Heyns vanden zynen, metter mynnen oft metten rechte, behoudelic dat de voirs. Jouffrouwe Katline van hueren gedeelte niet langer en sal moegen beyden, ten mynsten metten rechte, te heysschene, dan een jaer lanc, ende by alsoe dat zy langer beyde huer gedeel te heysschene, sonderlinge metten rechte, soe sullen de voirs. partyen ten gelyken rechte staen ende eenyegelyc zyn gedeel gecrigen soe hy naest sal connen, sonder argelist, behoudelic den Scepenenbrief in allen anderen zaken in zynre macht, behoudelic oic dat de voirs. Jouffrouwe Katline tegen alle andere die in desen questien ende wtspraken niet gecomen en zyn, sal bliven, nu ende in toecomenden tyden, op huer goet recht.

Item, alsoe de Heeren voirs. int voirs. advys ende wtsprake geseit ende wtgesproken hebben, dat partien voirs. by gemeynen vrienden verenigen ende verliken souden ten naesten dat zy souden connen ende moegen, als vander erven die den voirs. tween cameren afgenomen ende *den Valc* voirs. toegevuecht es, soe syn deselve partyen comen byde Heeren voirs., begeerende van dien erve vereenicht, gedeylt ende gescheiden te zyne, na dwelcke deselve Heeren de voirs. erve, met al des daer aencleven mach, yerst metten gesworen erfscheyders deser stad rypelic gevisiteert ende oversien zynde, hebben gesamenderhant vore huer advys wtgesproken ende geseit,

dat alsulken erve als *den Valc* voirs. toegevucht ende vanden voirs. twee cameren genomen es, denselven *Valcke* bliven ende toebehoren sal teeuwegen dagen, behoudelic dien dat de voirs. Jouffrouwe Katline jaerlix, hueren leefdach lanc ende niet langer, ende Jannes vander Heyden, der voirs. Jouffrouwen man, de twee jaer voirs. na de doot der voirs. Jouffrouwen Katlinen, wtreyken ende betalen sullen jaerlix Janne Heyns voirs. alsulken XIII scellinge grote erflic als hy jaerlix opte drie cameren heffende es, ende mids dien soe sullen de voirs. twee cameren, met alsulken hove alsoe dien nu geschut ende afgepaelt es, erflic bliven ende toebehoren der voirs. Juffrouwen, behoudelic oic dien dat deselve Jan Heyns, na de doot vander voirs. zynre grootmoeder ende na de twee jaer voirs., opte voirs. cameren niet meer dan IIII scellinge grote erflic heffende noch behoudende en sal bliven, behoudelic dat de twee cameren voirs. vore XXIIII voete breet bliven sullen.

Ende omme tvoirs. advys, wtsprake ende verclaren, in alle punten ende artikelen voirs., teeuwegen dagen omverbrekelic tonderhoudene ende te volvoerene, ende daertegens, in al oft in deele, nymmermeer te doene oft te comene, by hen selven oft by yemande anders van hueren wegen, soe hebben de voirs. Jouffrouwe Katline, met Jannese vander Heyden, hueren man ende mombore voirs., ende Jan Heyns, met Willeme Pauwels, zynen voirs. mombore, elc van hen, hen selven ende alle de voirs. goide die eenenyegeliken van hen int voirs. advys, wtsprake ende verclaren aengedeylt ende gescheiden zyn, verbonden ende te pande geset, sonder fraude ende argelist. Gedaen int jaer Ons Heeren duysent vier hondert ende eenentsestich, XVI dage in Novembri. Ende dwelc, ten bevele vanden Heeren voirs., inder stad register behoerlic gestelt wardt, ende elken vanden voirs. partien daerwt copie auctentyck gegeven es.

27 October 1462.

« Compromis » in een geschil tusschen Wouter van Wesenbeke en Aart van Ryen.

Wouter van Wesenbeke, aen deen partie, ende Aert van

Ryen, aen dander partye, bekenden ende verliden, als van alsulken questien ende geschillen als zy ennichsins totten dage toe van huden tegen malcanderen vuytstaende moegen hebben gehadt in enniger manieren, dat zy hen daeraf van al tal volcomelic gekeert ende gesubmitteert hebben inder vuytspraken van Willeme vanden Moirtere ende Jacops vanden Werve, vanden voirs. Wouteren gecoren, ende in Janne vanden Houte, oudecleercoepere, ende Aerde Schoonhout, vanden voirs. Aerde van Ryen daertoe gebeden ende gecoren, ende in Peteren Reynen, als overman, oft in eenen anderen overman die de voirs. vier seggers eendrachtelic daertoe souden willen nemen, inder manieren hierna verclaert, te wetene, dat de voirs. partyen, aen beiden ziden, voire den voirs. vier secxluden hueren voirs. gebreke opdoen ende verclaeren sullen bynnen den yersten XII dagen naestcomende, ende bynnen IIII dagen daerna sal elc vander selver partyen optes anders gebreke voire hen zyn verantworden doen, ende dairenteynden selen de voirs. seggers huere vuytsprake doen bynnen ende voire Sint-Andriesdach daernaest volgende, opdat zys eens geworden consten, oft ten selven Sinte-Andriesdage huer geschillen bringen byden ouderman voirs., welke ouderman gehouden sal zyn, na zyn beste, zyn seggen ende vuytsprake daeraf te doene bynnen acht dagen daerna volgende, Gelovende in goeden trouwen de voirs. partien, te beiden ziden, tallen dagen goet, vast, gestentich ende van weerden te houdene allet tgene dat byden voirs. IIII seggeren eendrachtelic, ofte den ouderman voirs., getermineert ende gepronuncieert sal worden, sonder dairjegens te doene oft te komene in eniger manieren, opte peyne ende verbuerte van XXV gouden croenen, deen helft daeraf den Heere, dander der partyen diet tseggen voirs. van weerden hielde, nochtans deselve vuytsprake altyt in huerder macht ende van werden blivende, behoudelic dien, waert dat ennich vanden voirs. zeggers, mitz siecten oft andersins, dairtoe niet verstaen en consten, dat alsdan die partye die denselven seggere gecoren hadden, eenen anderen zeggere in zyn stede sal setten ende kiesen, zonder argelist. Actum XXVII^a^ Octobris, coram Johanne de Mechlinea, Burgimagistro, Wilhelmo de Vinea et Wilhelmo Tichelt, Scabinis, anno M CCCC LXII.

TAVERIEN.

Compromis ende vuytsprake rakende de beternisse ende zoen van eenen dootslach.

Alsoe vanden dootslage ende ongevalle die tanderen tyden geperpetreert ende gedaen is geweest by Heinricke Zegers den jongen, aen Anthonise van Aerschot saliger gedachten, Adriaen van Aerschot, des voirs. Anthonys wittige zone, met Michiele vander Biest, Cornelise Hoone, van svaders zyden, ende Petren Thys ende Gielise van Doesbeke, van smoeders zyden, zynen momboeren metten anderen vrienden ende magen, ter eenre zyden, ende de voers. Heinric Zegers, met zynen vrienden ende magen, ter andere, hen vanden selven dootslage ende ongevalle ende van al des daer aencleven mach, geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben inden seggerscape ende wtsprake van viere goede mannen, te wetene, in Her Willeme van Liere, Riddere, ende Walraven Drake, bider misdadiger zyden gecoren, ende in Brueder Adriane vander Eycke, Predickere, ende in Gheerde vanden Broeke, byder dooder zyden gecoren, ende hebben geloeft dezelve partyen, aen beyden zyden ende elc bysundere, goet, vaste, gestentich ende van weerden te houdene tallen dagen, alle tghene des de voers. viere keersluyden daeraf eendrachtelic vuytspreken ende pronuncieeren selen, op zoenbrake ende vrebrake, Soe hebben de voers. viere keersluyde, na vele dachvaerden ende spraken die zy tot diversen stonden hieraf gehouden hebben, ten vuytersten huer vuytsprake daeraf eendrachtelic gedaen inder manieren hierna verclaert :

Inden yersten, dat de voers. Heinric Zegers, ter eeren Gods ende ter laeffenissen ende zalicheyden vander zielen vanden dooden voers., bynnen jaers naestcomende, sal moeten doen celebreren V[c] zielmissen, te wetene, C daeraf in Onser-Liever-Vrouwenkercke tAntwerpen, II[c] ten Predickeeren altaer, C tOerderen, vyftich tot Wilmaersdonc, ende vyftich tOutserweele.

Item noch dry dertichste tusschen dit ende groot Vastelavont naestcomende, te wetene, een dertichste daeraf tOnser-Vrouwen voers., ende dander twee ten Predickeeren.

Item noch sal de voers. Heinric gheven, ter laeffenisse vander zielen vanden doode, VI pont was, tusschen dit ende groot Vastelavont naestcomende, te wetene, II pont daeraf voer Sinte-Cornelys in Onser-Vrouwenkerke, item noch twee pont ter Predickeeren, item een pont tOerderen ende een pont tot Wilmaersdonc.

Item noch sal de voers. Heinric Zegers, tusschen dit ende groot sVastelavont voers. naestcomende, moeten gheven, voere de pelgrimagie die de viere kersluyden den voers. Heinricke geordineert hadden te doene, V Arnoldusguldene, te weten II scellinge XI deniers grote Brabants voere elken gulden.

Item noch sal de voers. Heinric gheven, bynnen jaers, den voers. kynde ende den vrienden ende magen vanden dooden, ter beternissen, II^c Arnoldusguldene, ten pryse als voere, te wetene, telken XVII weken, een derdendeel daeraf, alsoe men zoenpenninge gewoenlic is te ghevene, ende telken termine in goets tyts stellen opter stad wissel van Antwerpen, ende dat de penninge die den kinde voers. hieraf gebueren selen, gestelt sullen worden tot alsulker plaetsen ende waesdomme als by Burgermeesteren ende Scepenen vander stad daerop geordineert sal worden, totter tyt dat tselve kint voljaert sal wesen, omme alsdan te kiesen de wrake oft zyn gedeel vanden penningen voerscreven metten waesdomme die hierinbynnen daeraf verloopen sal zyn, ende eest dat dan tvoers. kint de wrake kiest, soe selen nochtans alle dandere tkints vriende ende mage versoent bliven, mids der beternissen vanden zielmissen, dertichsten, wasse ende vanden V guldenen voergenoemt, ende selen dan desselfs kints momboeren ende vriende gehouden wesen de voers. II^c Arnoldusguldene den voers. Heinricke Zegers ende zynen vrienden terstont dan weder over te leggen metten waesdomme oft renten die hierinbynnen daeraf verloopen sullen zyn.

Ende omme dese zoeninge ende wtsprake ende alle tghene des daerinne begrepen is, ende elc bysundere volvuert ende volbracht te wordene, soe hebben daervoere gelooft ende zyn borge bleven, Heinric Zegers doude, des voers.

Heinricx vader, Ghysbrecht Diericxsone, boghemakere, Hubrecht Back ende Cornelys de Weelde, die te voldoene, met hen selven ende met alle hueren goeden, ruerende ende onruerende, die zy hebben ende namaels vercrigen sullen, ende elc van hen vieren een voer al, maer de voers. Heinric Zegers de jonge geloefde zyn voers. borgen ende alle huer goede hieraf costeloes ende scadeloes tontheffene ende wel te quitene, met hem selven ende met alle zynen goeden etc.

Ende mids desen, soe seggen de voers. viere keersluyde de voergenoemde partyen ende alle deghene die daerane cleven moegen, ter eenre zyden ende ter andere, wel versoent, vereenicht ende goede gevriende vanden voers. dootslage ende ongevalle, van desen dage tot eeuwigen dage, ende soe wie van hen hierinboven den anderen misdede oft dede misdoen, in woerden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hen selven oft by yemende anders, in enniger manieren, dat soude wesen op zoenbrake ende vrebrake, alsoe dicke alst gebuerde.

Dese vuytsprake voers. geschiede bynnen der stad van Antwerpen int godshuys van den Predickeeren, daer den voetval, vergiffenisse ende oetmoet gedaen wart, opten lesten dach van October int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXII, ende daerop werdt den vrede aen beyden zyden quyte geschouden, ban ende vrede daerop geboden, by Clause den Backere, als stedehoudere van den Roedragere inder stad van Antwerpen, in alsulker vuegen ende manieren als dat behoort ende sculdich is te gheschiene na de hooge heerlicheit ons Genadichs Heeren sHertogen van Brabant ende den rechte zynre stad van Antwerpen.

PALUDE.

7 September 1461.

Renunciatie van het sterfhuys Willems Nuyts.

Alsoe Jan Noyts, tot diversen stonden, voere de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad heeft

doen dachvaerden ende comen Aerde Thielemanssone, Janne Ledenaerts ende Janne Heesterman, als momboeren vanden wittigen kinderen wilen Willem Noyts des jongen, syns brueders, daer hy medemombore af is, presenterende hen te opene tsterfhuys van wilen Willeme Noyts, sinen vader ende der voers. kinderen ouder vader, begherende ende versuekende aende voers. momboeren dat zy hem daeraf ruymden weder zy inden name vanden kinderen voers. int voers sterfhuys wouden comen deylen dat zy sculdich waeren te deylene, ende gelden dat zy sculdich waeren te geldene, oft zy desselfs sterfhuys afgingen, daerop de voers. drie momboren antwoorden, seggende dat zy daeraf onberaden waeren, want zy de quantiteit ende grootte vanden goeden oft vanden sculden ende wederschulden des sterfhuys voers. niet en wisten oft gheen kennisse daeraf en hadden, ende alsoe en consten zy oic nyet geweten wes hen nut oft oerboerlic daerinne gedaen soude wesen ter kinderen behoef etc., Soe is den voers. momboeren byden Heeren voers. tot diversen stonden bevolen geweest, dat zy gaen souden by de wedewe ende testamenteurs des voers. Willem Noyts wilen, ende vernemen na den staet vanden goeden, sculden ende wederschulden voers., ende beraden ende bespreken met hen wes zy ter voers. kinderen behoef best daerinne doen souden moegen, ende hoewel denselven momboeren dat alsoe bevolen is geweest te doene, soe en hebben zy den voers. Heeren, oft Janne Noyts voers., daeraf gheen volcomen antwoorde gegeven bynnen den zekeren tyde die hen daeraf beteykent was, mids denwelken de voers. Jan Noyts, tot meer stonden, noch begheert heeft dat de voers. momboren hen daeraf ruymen souden wes zy inder voers. saken doen oft laten worden, alsoe dat den voers. momboren biden Heeren voers. alnoch geseit ende bevolen was dat zy van des voerscreven is hen noch beraden ende bespreken souden, ende hen daeraf openen ende antwoorde gheven bynnen eenen zekeren tide die hen beteykent was, Ende alsoe syn ten slote de voers. momboren, opten dach van huden hierna bescreven, comen voer de Heeren voers. ende hebben geseeght, na tbescheit dat zy daeraf hebben konnen bevinden, dat hen dunct dat den kinderen gheen profyt gelegen en is in tvoers. sterfhuys te comene, ende alsoe hebben zy inden name vanden

voers. kinderen afgegaan ende vertegen tselve sterfhuys, ende lieten den voers. Janne Noyts daeraf hebben bate ende schade. Actum anno LXI, VII dage Septembri.

PALUDE.

11 October 1462.

Compromis ende vuytsprake op sekeren dootslach ende den zoen van dyen.

Alsoe vanden dootslage ende ongevalle die tanderen tiden geperpetreert ende gedaen is geweest by Peteren den Bruyne, wonende tStabroec, in dOubroec, aen Gielise Bacheleer saliger gedachten, Matheeus van der Zypt Cornelyssone, metten anderen vrienden ende magen van den voers. Gielise, ter eenre ziden, ende de voers. Peter, met sinen vrienden ende magen, ter andere, hen vanden selven dootslage ende ongevalle ende alle des daerane cleven mach, geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben inden seggerscape ende vutspraken van viere goede mannen, te wetene, in Meester Willeme vander Heyden ende Walraven Drake, Scepenen tAntwerpen op desen tyt, bider dooder ziden gecoren, ende in Janne Schat ende Goryse Maes, bider misdadiger ziden gecoren, ende hebben geloeft deselve partien, aen beyden ziden ende elc bisundere, goet, vaste, gestentich ende van weerden te houdene tallen dagen alle tghene des de voers. viere keersluyde daeraf eendrachtelic vuytspreken ende prononcieren selen, op zoenbrake ende vrebrake, Soe hebben de voers. viere keersluyde, na vele dachvaerden ende spraken die zy te diversen stonden hieraf gehouden hebben, ten vuytersten huer vuytsprake daeraf eendrachtelic gedaen inder manieren hierna verclaert :

Inden yersten, dat de voers. Peter de Bruyne, ter eere Gods ende ter laeffenissen ende salicheiden vander zielen vanden dooden voers., tusscen dit ende Paesschen naestcomende, sal moeten doen celebreren X^{c} zielmissen, te wetene, II^{c} daeraf in Onzer-Liever-Vrouwenkerke tAntwerpen, vyftich inde Borchkerke aldaer, vyftich in Sinte-Joryskerke aldaer,

item III^c^ ten Predickeeren aldaer, item II^c^ tStabroec, item hondert tEekeren, item vyftich inde Hoevene, ende vyftich te Putte, item noch drie dertichste tStabroec.

Item noch sal de voers. Peter gheven, ter laeffenissen vander zielen vanden dooden, sesse ponde was in Stabroec, ende een schyve van vier ponden in Ettenhoven, opte Hoevene voers., bynnen den yersten XVII weken naestcomende.

Item noch sal de voers. Peter, ter eeren Gods ende ter laeffenisse ende salicheiden vander zielen vanden dooden voers., bynnen eenen halven jare na dat den voetval gedaen sal wesen, moeten porren omme te doene eene pelgrymagie tSinte-Peters ende tSinte-Pauwels te Roome, ende daeraf goet bethoon brengen, soe dat behoort, dat hy omme deser selver saken wille ende omme gheene andere aldaer geweest heeft, ofte der vrienden goeden moet daeraf hebben, Item daertoe sal hy noch moeten gheven voere een pelgrymagie tSinte-Jacops in Galissien, tusscen dit ende Sincxene naestcomende, XXIIII Arnoldusguldene, te wetene II scellinge VI deniers grote Brabants voere elken gulden.

Item noch sal de voers. Peter doen een pelgrymagie tOnser-Vrouwen te Parys, ende die porren bynnen sesse weken na dat hy comen sal syn van Roome, ofte daervoere gheven drie Ryders der kerken van Stabroec, ende daeraf sal deselve Peter kuere hebben.

Item noch sal de voers. misdadige gheven den vrienden ende magen vanden dooden, ter beternissen, III^c^ Arnoldusguldene, ten prise als voere, te betalene bynnen jaers na dat den voetval gedaen sal wesen, te wetene, telken XVII weken, een derdendeel daeraf, alsoe men zoenpenninge gewoenlic is te ghevene, ende telken termine in goets tyts stellen opter stad wissel van Antwerpen.

Voerdane is vuytgesproken biden viere keersluyden voers., dat de misdadige voerscreven vuyter stad van Antwerpen bliven sal een jaer na dat den voetval gedaen sal wesen, ende dat hy den vrienden ende magen vanden dooden altyt den wech

schuwen sal, ten besten ende naesten dat hy can ende mach, ende in gheen taveerne, herbergen, oft ander huys oft geselscap, gaen drincken, ende daer bliven daer ennich vanden vrienden ende magen vanden dooden inne syn, alsoeverre als hyt weet oft dat hy se kent.

Ende waert dat Jan, des voerscreven Gielys bastaertsone, die buyten lants is, namaels te lande quame, dat de vriende ende mage vanden selven Gielise die de voers. zoenpenninge nu aenveerden selen, denselven bastaert dan daeraf versien selen, bide ordinancien vanden twee keersluyden vander dooder ziden, oft byde gesrwoeren Paysmakers vander stad, by alsoe dat deselve twee keersluyde dan aflivich worden waeren, alsoe hen na alle redelicheit ende bescheit sal duncken behoeren, gelyc deselve vriende ende mage den voers. twee keersluyden dat alsoe oic gelooft hebben te doene.

Ende omme dese vuytsprake ende alle tghene des daerinne begrepen is, ende elc bisundere, volvuert ende volbracht te wordene, soe hebben daervoere geloeft ende syn borge bleven, Pauwels Lauwers, Luyc Luydens, Aert Lauwers ende Pauwels de Monick, dat te voldoene, met hen selven ende met alle hueren goeden, ruerende ende onruerende, die zy hebben ende vercrigen moegen, ende elc van hen vieren ongesondert een voere al, maer de voers. Peter de Bruyne geloefde wederomme syn voers. borgen ende alle huer goede voerscreven hieraf costeloos ende schadeloos tontheffene, met hem selven ende met alle sinen goeden, ruerende ende onruerende, die hy heeft ende noch vercrigen mach.

Ende mids desen, soe seggen de voers. viere keersluyde de voergenoemde partien ende alle deghene die daerane cleven moegen, ter eenre ziden ende ter andere, wel versoent, vereenicht ende goede gevriende vanden voers. dootslage ende ongevalle, van desen dage tot eeuwigen dagen, ende soe wie van hen hierinboven den anderen misdede oft dede misdoen, in woorden oft in wercke, heymelic oft openbaer, by hen selven oft by yemende anders, in enniger manieren, dat soude wesen op soenbrake ende vrebrake, alsoe dicke alst gebuerde.

Deze vuytsprake voerscreven geschiede bynnen der stad van Antwerpen, int godshuys vanden Predickeeren, daer den voetval, vergeffenisse ende oetmoet gedaen wart, opten elfsten dach van October int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXII, ende daerop wart den vrede aen beyden ziden quitegeschouden, ban ende vrede daerop geboden, by Clause de Backere, als stedehoudere vanden Roeydragere inder stad van Antwerpen, in alsulker vuegen ende manieren als dat behoort ende sculdich is te geschiene na de hooghe heerlicheyt ons Genadichs Heeren sHertogen van Brabant ende den rechte synre stad van Antwerpen.

PALUDE.

7 December 1462.

Anno LXII, VII dage Decembri, geloefde Jan Bacheleer, natuerlike zone wylen Gielys Bacheleers, teeuwigen dagen, goet, vaste, gestentich ende van weerden te houdene alsulken wtsprake ende zoedinge als, opten elfsten dach van Octobri lestleden, byde viere keersliede gedaen ende wtgesproken is vanden ongevalle ende dootslage des voers. wilen Gielys Bacheleers, zyns vaders, die Peter de Bruyne, van Stabroec, van levende live ter doot bracht heeft. Dat geschiede voer Meester Willeme vander Heyden, Burgermeester, ende Walraven Drake, Scepene. Ende mids desen soe willecoerden ende consenteerden Matheeus vander Zypt, als naeste maech ende moetzoendere vanden dooden, ende Willem de Moelneere, oec als maech, dat de voers. Jan Bacheleer, natuerlic, heffen ende hebben sal de XXIIII Arnoldusguldenen die de misdadige sculdich is te ghevene voere een pelgrimagie tSinte-Jacops in Galissien, na wtwisen der voirs. wtspraken, ende dat deselve Jan Bacheleer daertoe noch hebben ende heffen sal, vanden zoeningen voerscreven, XVI der voers Arnoldusguldenen, altyt II scellinge VI deniers grote Brabants voer elken gulden. Actum in presencien ende ten dage als voere.

PALUDE.

10 December 1462.

Dit is alsulken zoeninck ende vutsprake als Jan Vissenhoven, Jacop de Vos, Cornelys de Brekere ende Jan van Wouwe, als seggers, gedaen ende vutgesproken hebben, als van eenen ongevalle ende dootslage die gedaen heeft Adriaen Mertenssone aen Janne vander Smissen, daeraf dat de moetsoenders syn, Heinric de Rademakere, van svaders wegen, ende Jan Heinricxsone ende Heinric Heinricxsone, vander moeder wegen.

Item inden yersten, soe sal Adriaen Mertenssone voers. doen eenen wech tSinte-Peters te Roome, te beternissen, ende daeraf goet bethoen brengen dat hy daeromme daer geweest heeft, ende nergens om el, ende desen wech sal Adriaen doen bynnen VI weken naer dat hy bynnen der stad oft mercgreefscap van Antwerpen sal comen syn, want men nu niet en weet waer dat hy es.

Item noch sal Adriaen voers. doen eenen wech ten Heiligen-Bloode tot Wilsnaken, bynnen sesse weken na dat hy van Roome comen sal syn, opdat hy gesont es, oft hy sal van desen wegen voers. der partien goeden moet gecrigen, opdat hy can.

Item noch soe sullen de vrienden van Adryane Mertenssone voers., te wetene, Peter Mertenssone ende Jan Mertenssone, des voers. Adriaens broeders, met haeren vrienden doen doen hondert zielmissen, tusscen dit ende Paesschen, over de ziele vanden dooden voers.

Item noch selen de vriende van Adryane geven, ter beternissen, XXXIIII Arnoldusguldene, te wetene X stuvers voere elken guldene, des selen de partien hebben terstont XVII guldene, ende dandere seventhien guldene te Paesschen naestcomende.

Ende hiermede hebben de seggers voers. tsoeninck volmaect ende gesloten int jaer Ons Heeren M CCCC LXII, X dage in December, ende ofter ennige duysternisse inne geviele, dat houden de seggers voers. tot hemwaert.

Ende de voers. Heinric de Raeymakere, van svaders wegen, Jan Heinricxsone ende Heinric Heinricxsone, vander moeder wegen, voere hen ende voere alle dandere vriende dier vander dooder ziden aencleven, ter eenre ziden, ende de voers. Peter Mertenssone ende Jan Mertenssone, gebruedere, met hueren vrienden, ter andere, kendden ende lydden dat zy, te beiden ziden, met deser zoendingen ende vutspraken wel content ende te vreden, ende wel ende wittelic versoent syn; ende dat zy daerjegens nyet doen en selen, oft doen doen, by hen selven oft by yemende anders, op zoenbrake ende vredebrake.

1 April 1462.

Emancipatie.

Inden jaere Ons Heeren XIIII^c LXII, opten yersten dach van Aprille voere Paesschen, soe quam inder hoeger Vierscaeren ons Genadichs Heeren tAntwerpen, Wouter Pot, ende begheerde, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, Coenraet, sinen wettigen sone, metten rechte vuyt sinen broode ende plichte te doene, ende van allen sinen schulden, misgripen ende anderen zaken ongelast te blivene, ende mids dien bewysde hy hem twee oude grote erfliker renten jaerlicx, opten yersten dach van Aprille, te heffene op syn huysinge metten gronde ende toebehoerten gestaen inde Kerchofstrate, tusscen de herberge van Sinte-Beernaerts, aen deen zide, ende der wedewen ende erfgenamen Adryaens vander Moelen erve, aen dandere zide, badt ende versochte aen Jacope Wielant, Onderschoutet aldaer inder Vierscaeren te rechte sittende, dat hy der Wet daeromme manen soude wes recht waere, Daerop, by manissen des voers. Schouteten, gewyst wart met eenen vonnisse, by Janne van Mechelen, Scepenen, ende gevolge van sinen medegesellen Scepenen oic inder voers. Vierscaeren sittende, de voers. Coenraet vuyt des voers. Wouters, syns vaders, broode ende plichte, na de heerlicheit ons Genadichs Heeren ende den rechte synre stad van Antwerpen, mids der bewisingen voerscreven.

PALUDE.

6 Januari 1462.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Peeter Claus, goudsmid, en de voogden zijner kinderen.

Opte geschillen vuytstaende tusschen Peter Claus, goutsmit, ter eenre zyden, ende Janne Claus, Jan Schoentop, Jan van Hoboken, als momboirs Jan vanden Wouwere Clausssone, ende Henric de Keyser, alle mage, vriende ende inden name van Janne ende Mariken, des voirs. Peter Claus wittege kynderen, daer moeder af was Margriet van Hoboken, ter andere, oerspronc hebbende vuyt eenen Scepenenbrieve van Antwerpen daermede dat Peter Claus voirs., inden jaire M CCCC ende LIIII, XXIX dage in Octobri, vercocht hadde Jacope Romants, Janne van Veltham ende Aernde Janssone, als testamenteurs ende executeurs van Fase van Hoboken, tot behoef vanden voirgenoemden wittegen kynderen des voirs. Peter Claus, twee ponde thiene schellinge grote tsjaers erfflic op zyn gedeel van eenen huyse geheeten *de Cleyn Couse*, gestaen aende Coremerct, verschinende jairlicx half te Kerssavonde ende half tSinte-Jansmisse, ende daer Margriete van Hoboken, moeder vanden voirs. kynderen, huere tocht ende bilevinge aen behielt hoiren leefdach lang, welke II ꝉ X scellinge grote erfflic de voirs. momboiren, inden name vanden voirs. kynderen, meynden vry te heffene ende te hebbene opte helft vanden voirs. huysingen den voirs. Peteren, hueren vader, toebehoirende, ende dat by machten vanden selven Scepenenbrieve, niettegenstaende dat byder doot van Margrieten, huerder voirs. moeder, denselven kynderen dander helft vanden voirs. huysingen toecomen bleven ende verstorven was ; denselven Peteren Claus, goutsmit, ter contrarien houdende, want hy dese voirs. erfflike rente op tvoirs. huys den voirs. testamenteurs, tot behoef vanden voirs. kynderen, vercocht heeft byden levenden live vander voirs Margrieten, zynrer huysfrouwen, dat de voirs. kynderen, die, mitz der doot van huerer voirs. moeder, de helft vanden voirs. huysingen hebben geaenveert, denselven commer half dragen moeten, ende dat hy op zyn helft vanden

voirs. huyse daeraf niet voirder gelast en sal zyn dan in XXV scellingen groten erfflic, Item noch van eenen derdendeel in een vierendeel van eenen huyse gestaen opte Coremerct tusschen *den Roeden Schilt* ende *de Jacht*, in welc derdendeel, mitz dat tselve der voirs. Margrieten toebehoirde, de voirs. Peter meynde gericht te sine, Ende dairtoe vander helft van acht schellinge vier penninge Brabants lyftochten, dairaf dander helft toebehoirde der weduwen Servaes van Hoboken, ende die men heffende was opte stad van Antwerpen, in welke helft de voirs. Peter oic meynde dat hem een helft daeraf schuldich waire te volgene, alsoe lange als de voirs. weduwe leven sal, mitz dat Margriet, zyn voirs. huysfrouwe, dairvuyt verstarf, Item noch van eenen gedeele in een huys toebehoirende der weduwen vanden Gheere, ende van zekeren penningen die dÁmman van Antwerpen hen schuldich was, ende van sekeren renten die gelegen zyn tot Londerceele, dairinne dat de voirs. Peter, mitz der doot van sinen wive, met sinen voirgenoemden kynderen meynde gericht te sine, Ende na dat de voirs. momboirs ende vriende, inden name als boven, ende oic de voirs. Peter Claus, in presencien vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen deser stadt, hadden doen verclaeren een middel in desen bedacht ende geadviseert byden voirs. gemeynen vrienden, altyt op correxie vanden voirs. Heeren, omme den voirs. Peteren, ter eenre zyde, ende zyn voirs. kyndere, ter andere, van malcanderen te verliken, inhoudende tselve advys, dat Peter Claus voirs. sinen voirs. kynderen bewisen sal viventwintich schellinge grote Brabants erffliker renten, ter quitingen staende den penning met zesthiene penningen, ende verpanden op goede, vaste, benoemde pande, dair zy wel mede versekert ende verwaert selen zyn, ende dat hy daertoe renuncieren ende verthien sal, ter selver kynderen behoef, van alle den rechte dat hy meynt te hebbene inde huysinge metten lyftochtrenten, penningen ende versterffenissen van Servase van Hoboken voirs., van al tal, ende dat mitz dien Peter Claus voirs. hebben, aenveerden ende erfflic behouden sal alle alsulken recht ende gedeel, met alle den commere dair vuytgaende, als de voirs. kyndere, byder doot vander voirs. Margrieten, huerder moeder, hadden oft ennichsins hebben mochten aen tvoirs. huys geheeten *de Cleyn Couse*, behoudelic

dien dat deselve Peter Claus ende zyn nacomelingen, ende oick tvoirs. huys geheeten de *Cleyn Couse* metter toebehoirten, tallen dagen ongelast, los, ledich, vry ende quyt selen zyn ende bliven den voirs. kynderen oft hueren nacomelingen te moeten geven ende betalen jairlicx de voirs. twee ponde thiene schellinge grote erfflic tanderen tyden by hem daerop vercocht, gelyc voirs. is, ende van allen achterstel daerop verloepen totten dage toe van huden, alsoe dat mitz desen denselven Scepenenbrief dairaf gemaect, doot ende te nyeute sal zyn ende bliven, Ende na dat de voirs. Peter Claus, ter eenre zyden, zyn consent tot desen gevuege ende middele voir de voirs. Heeren gedragen heeft, ende insgelycx de voirs. momboers, mage ende vriende voirs., inden name als boven, die op huere conscientie namen ende genomen hebben dat hen dat voirs. gevoech, tot behoef, oirboir ende proffite vanden voirs. kynderen, beter aengegaen ende gedaen dochte dan gelaten, Soe hebben de voirs. Heeren Burgemeesteren ende Scepenen deser stad, als oppermomboers, mitz den consente ende goetdunckene vanden voirs. momboers, oic dairinne geconsenteert, ende bevolen dat aldus inder stad register gestelt te wordene. Present : Heyden, Burgimagister, Ranst, Herde, Moelnere, Broecke, Tichelt, Walraven, Symon Draeck, Werve, Scepenen. Actum VI Januarii anno LXII.

Taverien.

19 Januari 1462.

« Terminacie » van een geschil tusschen Nicolaas de Vogeleer en Jan Snack.

Opte geschille vuytstaende ende op huden verhandelt ende geport voire die Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, tusschen Clause den Vogelere, cleermaker, ter eenre ziden, ende Janne Snack, ter andere, als van eenen duergange van vuf voeten breet, gelegen inde Lange Nyeustrate, achter desselfs Jan Snacx erve, den voirs. Clause toebehoirende, dien Jan Snacke voirs. tanderen tyden, by consente van Clause vander Achtert, hadde geplogen te gebruyken, den voirs. Vogelere meynende, want den gront vanden

voirs. gange hem tebehoirde, dat hem Jan Snack voirs. dair niet vuyte en soude moigen sluyten, noch oic dien voirt verhueren oft ennige proffiten vanden vruchten dairop wassende, nemen; den voirs. Jan Snacke alligerende ter contrarien zyn dueghdelike huere van XXXI jairen die hy dairaen hadde met Scepenenbrieve van Antwerpen, die hy voir ogen brachte, dairaf dat die jaerschaeren noch niet omme en waeren, thoenende oick een vonnisse voirmaels inden jaire LV opten X[den] dach in Meye by Scepenen van Antwerpen gegeven, inhoudende dat de huere vanden voirs. gange den voirs. Janne Snacke volgen soude, na inhout zyns Scepenenbriefs, mitz denwelken de voirs. Jan Snacke hoepte dat hy schuldich waire zynder hueren te gebruyken ende denselven ganc te hebbene ende te besitten, omme zyn proffite dairmede te doen, zyn jaerschaeren lang geduerende, ende dat Claus voirs. schuldich sal zyn wederomme te sluyten ende te stoppen alsulken duere als hy dairinne gemaect heeft na den vonnisse voirs., sonder dat Claus voirs., oft yement anders, buyten sinen dancke, daer ennich gesach in hebben selen, met meer woerden etc., Es getermineert byden voirs. Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs., dat Jan Snack hebben, besitten ende gebruyken sal, oft doen gebruyken tsynder gelieften, den voirs. duergang, metten vruchten dairinne wassende, de voirs. jaerscharen in sinen Scepenenbrief begrepen, ende dat Claus, den voirs. tyt geduerende, gheen gebruyck oft gesach, vuytganc oft ingang dairinne hebben en sal, in enniger manieren, sonder wille oft consent des voirs. Jan Snacx oft dergheenre die denselven gang van Janne Snack in hueren hebben, behoudelic dien dat Jan Snack voirs. den gebueren dairneffens liggende gheen ongebuerlicheit dairvuyt doen en sal. Actum XIX dage Januarii anno LXII. Present: Heyden, Burgermeester, Ursele, Broeke, Tichelt, Symon Draeck, Werve, Scepenen.

TAVERIEN.

6 Augusti 1462.

« Terminacie » van een geschil tusschen Jan van Meerbeke en Jan de Moelneere.

Opte geschille die vutstaende syn geweest tusscen Jannes

van Meerbeke, heysschere, ter eenre zide, ende Janne den Moelneere, vischcoopere, inden name ende als gemachticht van Heeren Adriane van Voerhout, Riddere etc., verweerdere, ter andere, als van VII ℔ grote Vleems eens die de voers. heysschere van zekeren catheelen ende huysrade die de voers. verweerdere tegens hem gecocht hadde, heysschende was, na inhoud eenre obligacien met des voirs. Heeren Adriaens zegele besegelt etc.; daerop de voers. gemechtichde, inden name als boven, kende de schult vander obligacien voerscreven, maer seyde dat Heer Adriaen voirs. jegens den voirs. heysschere gecocht hadde een huys geheeten *den Gulden Ram*, tAntwerpen aende Nyeuwe Veemerct gestaen, dwelke hy hem gelooft hadde te waerne ende te claerne, los, vry ende quite van allen voercommere, na vutwisen der brieve daeraf gemaeckt, ende dat myn Heere Adriaen voers. heeft moeten betalen XVI Rynsche guldene van achterstelliger verschenender renten, die de voers. Jannes sculdich hadde geweest te betalene, ofte desselfs mynen Heeren Adriaen huys hadde voere denselven achterstel toegesloten geworden, ende mids dien hoepte de voers. gemechtichde, inden name als boven, dat de voers. Jannes sculdich soude syn mynen Heere voers. dat af te cortene ende borge te stellene voere den toecomenden tyt, ende dien borge gestelt synde, soe woude hy den voers. heysschere gheerne betalen vander sommen voerscreven etc.; daerop deselve heysschere replicerende, meynde dat hy gheenen borge sculdich en soude syn te stellene, mids dat hy op tvoerscreven huys behoudende bleef XX scellinge grote Vleems erflic ende dat die erfrente syn borge syn soude etc.; daerjegens de voers gemechtichde, inden name als boven, duplicerende, antwoorde, seggende dat Heer Adriaen voers. vanden voers. huyse afgequyt hadde XX scellinge grote Vleems erflic, die alsoe genouch verlyct moegen syn ende staen jegens de XX scellinge grote Vleems erflic die Jannes daerop behoudt etc., Soe wart by Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad van Antwerpen, na dien dat zy de voers. partien ende elken bisundere in hueren bescheyde gehoert hadden, getermineert ende vuytgesproken, dat de voers. heysschere den voergenoemden verweerdere stellen soude goeden zekeren waerborge, tot dat tvoers. huys, nader stad ende Vierschaeren

recht van Antwerpen, verreyct, verjaert ende verdaecht sal wesen, opten commer biden voers. vercoopere ende heysschere den verweerdere wtgesteken, behoudelic dat de verweerdere die daginge soude moeten instellen ter naester Vierschaeren, ende die voort continueren nader selver Vierschaeren ende stad rechte, ende den voers. borge inder manieren voerscreven alsoe gestelt synde, dat men dan den voers. heysschere syn gelt voerscreven soude laten volgen. Dit was gedaen VI dage in Augusto anno LXII°.

PALUDE.

5 Februari 1462.

Geloefte van betalinghe, onder eedt, van XII ℔ IX scellingen Vlems.

Her Philips Vylen, Riddere, wittige zone Her Philips Vylens, Ridders, wonende te Sterbeke, heeft inden handen van Meester Willeme vander Heyden, Burgermeester, ende in presencien van Schepenen tAntwerpen, geloeft by zynder trouwen, eeren ende zekerheid ende in gerechter eed stad, als een goet Ridder, dat hy alsulken XII ponden IX scellingen grote Vleems gelts als hy, opten dach van heden hieronder gescreven, bekent heeft sculdich zynde Janne Cornelys, Willemssoens zone, poertere tAntwerpen, tOnser-Liever-Vrouwendage half Ocxte naestcomende, te betalene, met zekeren verbonden van leystingen ende anders, gelyc de obligacie met zynen zegele besegelt, die de voers. Jan te hemwaert heeft, dat volcomeliker int lange heeft begrepen, denselven Janne, oft den hebbere der obligacien voerscreven, wel ende duechdelic gelden ende betalen, ende alle geloften ende verbonden vander voergenoemden leystingen ende anders inder voergenoemden obligacien begrepen, wel ende volcomelic houden ende volvueren sal, na inhoud derselver obligacien, sonder fraude ende argelist. Dit was gedaen anno XIIII^{c} LXII, vive dage in Februario, na costume van scrivene s'Hoifs van Cameryc.

PALUDE.

1 Februari 1462.

Attestatie ende verclaringe onder eedt.

Alsoe Magdalene Meyndericx, Diericx dochter, weduwe wylen Daneel Janssoens, comen is voere de Heeren Amman, Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen, opdoende ende te kennen ghevende hoe dat zy verhoort heeft ende huer bybracht ende ter kennissen comen is, dat zekere geschille nu vuytstaende zyn tusschen Joese Daneels ende Alyten Daneels, hueren wittigen kinderen, ter eenre zyden, ende Jan Daneelssoens, huers zoens, wittige kindere, ter andere, ter causen van zekeren goeden die zy, Magdalene, na de doot vanden voers. wylen Daneele Janssone, hueren man ende der voers. kinderen vader ende ouder vader, beseten heeft, ende van anderen zaken daerwt spruytende, soe heeft zy, Magdalene voers., opten dach van heden hieronder bescreven, om alle twyst, moeysel ende discoort te schouwene, die tusschen huere voers. kindere ende zoenskindere, omme der goeden wille voerscreven, nu oft namaels meer opverstaen ende rysen mochten, ende dat zy te bad veraccordeeren ende minlic met malcanderen overcomen ende te vreden wesen mochten, mids dat zy sterflic ende een out persoen is, voere de Heeren voerscreven hertelic ende vterlic begheert by hueren eede te verclaerne, opdat huer voers. kindere ende zoenskindere hen daerna bad moegen weten te vuegene, nu ende in toecomende tyden, tghene dat hierna volght ende verclaert staet, te wetene is, dat de voerscreven Magdalene, in presencien vanden Heeren Amman, Burgermeesteren ende Schepenen voirgenoemt, gesworen ende verclaert heeft, lyflyc aenden Heyligen met opgerechten vingeren, dat zy Anen, Jans Boonen dochter, wedewe wylen des voerscreven Jan Daneelssoens, huer zoens, ende Meynaerde ende Janne, desselfs wylen Jan Daneelssoens ende Anen wittigen kinderen, wel ende duechdelic voldaen ende betaelt heeft van alle alsulken goeden ende versterffenissen, hoedanich die wesen mochten, als den voers. wylen Janne Daneelssone, derselver twee kinderen vader, bynnen zynen levenden live bleven ende verstorven waeren vanden voerscreven Daneele Janssone, zynen vader, derselver twee kinderen ouder vader wylen.

Verclaerde voert de voerscreven Magdalene, by hueren eede, dat ten tyde doen den huysraet ende inhave vanden sterfhuyse des voerscreven Daneels, huers mans, by Mathyse Paridaens den ouden ende Mathyse Paridaens den jongen, zynen zone, outcleercoepers tAntwerpen, inde Corte Nyeustrate neffens de huysinge geheeten *Cypers*, tusschen huer, ter eenre zyden, ende huer viere wittige kindere ende den voers. Meynaerde Janssone, voere hem ende van wegen zyn broeders ende moeder voers., ter andere, gepaert ende gedeylt was, deselve Magdalene doen den voers. Meynaerde, vanden thienden deele daeraf dat hem, zynen voers. broeder ende moeder te deele bevallen was, wtcochte, ende dat zy denzelven Meynaerde daervoere gaf ende betaelde XVII scellinge grote Brabants ende twee sittencussene.

Verclaerde noch voort deselve Magdalene voerscreven, by hueren eede voers., dat zy desgelycx Joese, Alyten, wylen Gheertruyden ende Mechtelden, hueren vieren wittigen kinderen, oec volcomelyck voldaen ende al betaelt heeft van alle alsulken goeden ende versterffenissen, hoedanich die wesen mochten, als denselven hueren viere wittigen kinderen vanden voers. Daneele Janssone, hueren vader, bleven ende verstorvén moegen wesen.

Dese verclaringe vanden saken voerscreven geschiede opten yersten dach van Februario int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende tweentsestieh, na costume des Hoifs van Cameryck.

PALUDE.

6 Maart 1462.

Terminacie vuytgesproken naer voergaende advis vanden gecoren seggers.

Alsoe zekere geschille wtstaende zyn geweest tusschen Brueder Willeme vander Heyden, Religieus inden godshuyse vanden Predickeren tAntwerpen, ende Janne vander Heyden, lyndraeyere, zynen brueder, wittige zonen wilen Jans vander Heyden, ter eenre zyden, ende Katline Beys, wedewe wilen

Heinricx vander Straten, ter andere, toecomende omme des vierendeels wille vander huysingen met hueren toebehoerten geheeten *den Roosen Hoet*, inde Braderystrate gestaen, ende des daerane cleefde, daeraf zy hen, te beyden zyden, gekeert ende gesubmitteert hebben gehadt in sesse goede manne, te wetene, by elker zyden drie goede manne daertoe gecoren, ende alsoe de voers. VI goede manne niet en hebben konnen overcomen van eenre eendrachtiger wtspraken, soe is ten vtersten byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen end Raide vander stad geordineert ende den seggers van elker partien voerscreven bevolen, dat zy huer advyse ende opinien, mitsgaders den redenen hen daertoe dienende, stellen souden in gescrifte, ende die den voirs. Heeren overbrengen, dwelc zy alsoe gedaen hebben ; naden welken noch zekere andere geschillen tusschen de voers. partien geresen zyn, spruytende wten yersten geschillen voerscreven, daeraf zy, te beyden zyden, zekere gescriften in heysschene ende verweerne den voers. Heeren int lange overgegeven, ende zekeren thoen met brieven ende anders daerop geleyt hebben, Soe hebben deselve Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt, nadien dat zy davys ende opinien vanden gecoren seggers voerscreven, ende alle de gescriften, Scepenenbrieve ende andere wittige bethoone ende bescheyde die elc partie heeft willen produceren ende byden, volcomelic int lange gevisiteert ende oversien ende ripelic daerop gelet ende wel gedelibereert hebben, met vollen Raide daerop wtgesproken ende getermineert, dat de voers. gebruedere vander Heyden hebben ende behouden selen tvierendeel vander voers. huysingen geheeten *den Roosen Hoet*, met alle hueren toebehoerten, ende daertoe alle de huere, baten ende profyten die vanden selven vierendeele gevallen ende verschenen zyn sinter tyt dat Barbele Bosschaerts, derselver gebruederen moeder, aflivich wart, behoudelic dien dat zy daeraf gelden ende betalen selen tvierendeel vanden chyse daerop verschenen ende oec vanden reparacien ende costen die sinter tyt voerscreven aende voerscreven huysinge gedaen ende geleyt zyn, ende de voerscreven partien selen, half ende half, gelden ende betalen de costen byden voerscreven seggers in deser saken gedaen. Dit was gedaen, vuytgesproken ende getermi-

neert opten sesten dach van Meerte int jaer XIIII[c] LXII, na costume sHoifs van Cameryc.

M. de Palude.

11 Maart 1462.

Uitspraak in een geschil tusschen Roeland van Cruybeke en Godevaard van der Dilf, waaruit blijkt dat, voor Scepenen van Antwerpen, leengoederen mochten bekommerd worden.

Opte geschillen opverstaen tusschen Roelande van Cruybeke, ter eenre ziden, ende Godevaerde vander Dilff, als erfgenaem van Janne van Hoboken die men hiet Soetmont, ter andere, oirspronc nemende vuyt eenen Scepenenbrieve van Antwerpen dairmede dat Jan Soetmont voirs. den voirs. van Cruybeke tanderen tyde vercocht hadde twee ponde ende thiene schellinge grote Brabants lyftochtrente op vier buender beemdts tot Rumst gelegen, ende gebraec yet aende pande, op hem selven ende op alle zyn andere goede, na vuytwysen ende inhouden vanden selven Scepenenbrieve, denselven van Cruybeke seggende dat hy, mits gebreke van betalingen, opte voirs. zyn pande metten lantrechte volgende voire Scepenen van Rumst, deselve zyn pande niet groter en hadde bevonden dan anderhalf buender, dewelke anderhalf buender oec becommert ende verbonden stonden met anderen Scepenenbrieven, die hy dair lesen dede, die voire ende eer ende ouder wairen dan sinen Scepenenbrief, alsoe dat hy zyn gebrec aende selve pande niet en hadde konnen verreycken, des hy hem gedroech aen een certificatie der Wet van Rumst, die hy dair lesen dede, hoepende mits dien, want Godevaert vander Dilf voirs., als erfgenaem vanden voirs. Janne Soetmont, zyn toepande, te weten des voirs. Jans goeden, aengeveert ende gedeelt hadde, dat hy hem schuldich sal syn sinen achterstel op te leggen, ende zyn gebreck van sinen Scepenenbrieve te voldoene, met meer woerden etc.; denselven Godevaerde ter contrarien sustinerende ende seggende dat de principale pande des

voirgenoemden van Cruybeke niet minder en waeren dan sinen Scepenenbrief dat en verclaerde, maer waeren vier buender groot, hoewel dat vanden vier buenderen de derdalf buendere leen waeren, dwelc in sinen wech niet en stont, maer hoepte, want de voirgenoemde van Cruybeke niet voirder met rechte gevolght en hadde dan alleene voir Scepenen van Rumst opte voirs. pande, alsoeverre als die erve waeren, ende niet opte leene voire den Leenheere, alsoe dat behoiren soude, dat hy schuldich sal zyn yerst opte selve pande, soeverre die leen waeren, te volgene metten lantrechte, ende die vuyt te wynnene, ende aldaer te besueken zyn gebreck eer hy ennich gebreck opten selven Godevaerde ende zyn andere toepande soude moegen verhalen ; dairop die van Cruybeke voirs. meynde dat hy niet schuldich en soude zyn opte voirs. leene te volgen, gemerct dat hem inden voirs. Scepenenbrieff gheen leengoede verbonden ofte genoemt en stonden, met meer woirden etc. ; Soe wart getermineert byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, want men, by machten van zekeren privilegien ons Genedichs Heeren tsHertogen, voire Scepenen van Antwerpen becommeren ende bezwaeren mach leengoede, behouden den Leenheere sinen heerliken rechte, dat mits dien de voirgenoemde van Cruybeke, nadien dat hy den Leenheere voldaen sal hebben van sinen heerliken rechte, schuldich sal zyn vuyt te wynnene ende te volgene voire zyn gebreck opt gedeel vanden voirgenoemden vier buenderen beemden dat leen is, eer hy den voirgenoemden Godevaerde, als erfgenaem oft als besittere zynre toepanden, dairvoere sal moigen moeyen. Dit was gedaen, vuytgesproken ende getermineert opten elfsten dach van Meerte int jaer XIIII^{c} ende XLII, daerby ende over waeren Henric van Mechelen ende Meester Willem vander Heyden, Burgermeesters, Jan van Ranst, Jan van Ursele, Claus de Herde, Willem de Moelnere, Gheert vanden Broecke, Gielys vanden Wyngaerde, Willem van Tichelt ende Symon Draeck, Scepenen.

TAVERIEN.

23 Maart 1462.

« Terminatie » van een geschil tusschen Gillis Moesnoet, poorter van Antwerpen, en Heer Jan van Campacker, kapellaan van Sint-Gummarus te Lier.

Opte geschillen vuytstaende tusschen Gielise Moesnoet, onsen poertere, ter eenre ziden, ende Heeren Jan van Campackere, Priester, Capelaen van Sinte-Gommaers bynnen Lyere, ter andere, oirspronc nemende van eenen huyse te Lyere gestaen, tusschen beide de Mechelsche poerten, dat de voirs. Her Jan, tanderen tyden, met eenen Scepenenbrieve van Antwerpen, wilen Gielise Moesnoete, des voers. Gielys vader, terve gegeven hadde ende geloift te waerne ende te claerne, op drie mottoene erflic daer vuytgaende ende anders niet, na vuytwisen vanden selven Scepenenbrieve, welc huys den voirs. Gielise, met ouderen brieven ende voir anderen commer hem in sinen voirs. Scepenenbrieve niet vuytgesteken, vuyten handen gewonnen was; dair de voirs. Her Jan niet tegen en seide, mer begheerde met hem te dage te komene, omme met vrientscape met hem tovercomene; dairinne dat hem de voirs. Gielys weygerde, hoepende dat Her Jan voirs. hem schuldich sal zyn tvoirs. huys alsoe vry te leveren ende op niet meer dair vuytgaende, als hy dat tegen hem terve genomen hadde, ende den voirs. commer af te doene, met meere woirden etc., Soe wart getermineert byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, na de Scepenenbrieve ende na alle tgene des voir Scepenen comen was, dat Her Jan voirs. schuldich sal zyn den voirs. Gielise, onsen poertere, tvoirs. huys alsoe vry te leveren ende te doen volgen, als hy dat tegen hem terve genomen heeft, ende den voirs. Scepenenbrief dat vuytwyst ende verclaert, ende allen anderen commer ende last afdoen, oft sinen goeden moet daeraf gecrigen, ende dat bynnen den genechte. Actum XXIII Marcii anno LXII voire Paesschen.

TAVERIEN.

16 Maart 1462.

Auctorizatie om het dobbel van eenen Schepenenbrief te moghen lichten.

Alsoe Peter van Roesbroeck, Janssone, wonende inden byvanck van Liere, tot diversen stonden comen is by de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen, opdoende ende te kennen ghevende dat onder deselve stad, in tyden voerleden, geleit ende alnoch rustende is eenen Scepenenbrief van Antwerpen, daermede Heinric van Roesbroeck, zyn oem, tanderen tyden gegeven ende bewyst heeft Wouteren ende Janne van Roesbroeck, zynen bruederen, welke Jan des voerscreven Peters vader was, alle zyn goede, have ende erve etc., biddende den voerscreven Heeren dat zy hem den voers. Scepenenbrief wouden doen soeken ende laten volghen, ende dien gesocht ende vonden zynde, hebben de Heeren hem geseyt ende geantwoerdt dat, want men bevindt byden selven brieve dat de voers. Woutere, zyn oem, inden selven brief mede gerecht is, dat men hem dien alleene niet sculdich en ware over te ghevene, ten waere dat de voers. Woutere ende andere dier meer aencleefden, voer oegen quamen ende dat consenteerden, oft ten minsten certificacie auctentyk brachten dat zy hem dat geoerloeft hadden etc., ende want de voers. Peter na dien voere de voerscreven Heeren gebracht ende gethoont heeft een opene certificacie, begripende dat de voers. Peter was ende is des voers. Jans wittich sone, ende dat de voers. Woutere, zyn oem, wilt ende begheert dat deselve Peter denselven brief hale, hebbe ende aenveerde, ende oec eenen beslotenen brief, daermede dat bleeck dat de voers. Peter dien bracht deselve persoen is, elken besegelt metter stad segel van Liere, die hierna beyde van woerde te woerde gecopieert ende gescreven staen, Soe heeft men den voers. Peteren van Roesbroeck, opten dach van heden, hieronder bescreven, den voers. Scepenenbrief van Antwerpen overgegeven ende laten volgen, omme hem daermede te behelpene inden rechte oft elders dair hys behoeft. Dit was gedaen opten sesthiensten dach van Meerte XIIII^{c} LXII jaer, na costume van scrivene sHoifs van Cameryck.

Item de tenuer vanden voers. Scepenenbrief was ende is aldus : Wy, Jan van Mechelen ende Jan Damaes, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam Heinric van Roesbroeck, bekende ende verlyde dat hy overgegeven ende bewyst heeft, gaf vloeghs over ende bewysde Wouteren ende Janne van Roesbroeck, zynen bruederen, alle zyn goede, have ende erve, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die hy nu heeft oft namaels vercrigen mach in enniger manieren, dewelke voergenoemde goede geheelic ende al, gelyc voers. staet, de voers. Heinric opdroech met verthyene ende claerlic quite schaut tallen dagen tes voers. Wouters ende Jans, zynre broederen, ende tot haren nacomelingen behoef, met alle den rechte dat hy daerane hadde ende houdende was, ende bekende dat hy daer gheen recht meer daeraen en behielt, sonder argelist. In kennissen van desen letteren, besegelt met onsen zegelen. Gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC negen ende twintich, drientwintich dage in Septembri. Aldus geteykent : N. Hoevel.

Item de tenuere vander voers. certificacien was ende is aldus : Allen denghenen die desen onsen brief van certificacien sullen zien oft hooren lesen, ende sunderlinge den Eerbaeren Voersieningen ende Wysen Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander goeder stad van Antwerpen, onsen Lieven Heeren ende Goeden Vrienden, wy, Scepenen, Geswoerne ende Rait vander stad van Liere, gemeynlic doen cond metten selven dat, opten dach van heden, voer onsen Schoutet ende voer ons comen zyn, in properen persone, Jan van Roesbroeck, Janssoen, die men heyt Quaethoven, Laureys van Roesbroeck ende Jan van Tongerloe de jonge, alle onse ingesetene byvancxlude, ende hebben lieflic aenden Heyligen hen byden voers. onsen Schoutet gestaeft, gehouden dat hen wel voerstaet ende kenlic is dat Peter van Roesbroeck, oec onse byvancxman, brenger deser jegenwoerdiger certificacien, was ende es wittich zone na staet der Heyliger Kerken wylen Jans van Roesbroeck, Gielyssoen zaliger gedachten, ende Katlinen van Tongerlo. Dit aldus geschiet zynde, quam mede voer ons een geheeten Woutere van Roesbroeck, oec onse byvancxman ende oem van Peteren van Roesbroeck voergenoemt, willende ende

consenterende denselven Peteren, zynen neve, dat hy soude moegen halen, hebben ende aenveerden alsulken Scepenenbrief alse, tanderen tyden, onder de voers. goede stad van Antwerpen gestelt es, ende daer deselve Woutere van Roesbroeck mede inne gericht is, alsoe wy verstaen, om hem daermet na zynder behoeften te behulpene. Ende want deze zaken, alsoe die voers. staen, voere ons geschiet zyn, alsoe ons dat wel kenlic es, ende het godlic ende redelic is in allen deuchdeliken ende rechtveerdigen zaken der waerheyt getuyge te ghevene als mens behoeft ende begheerende es, Soe hebben wy, in kennissen der waerheyt daeraf ende ter beden ende begheerten des voers. Peters van Roesbroec, der voers. stadzegel van Liere ten saken hieronder op doen drucken, elfve dage in Meerte int jaer Ons Heeren duysent vier hondert twee ende tsestich, na costume van scrivene sHoifs van Cameryck.

PALUDE.

Ende de tenuere vanden voers. beslotenen brieve was ende is aldus : Den Eerbaren, Voersienigen ende Wysen Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander goeder stad van Antwerpen onsen Weerden Heeren ende Goeden Vrienden, de stad van Liere tUwer Heeren liefden altyt goetwillich ende bereet. Eerbaere, Voersienege ende Wyse Heeren, Alsoe Peter van Roesbroeck, Janssoen, onse byvancxman, brengere deser letteren, ons bybracht ende te kennen heeft gegeven dat hem, om te gecrigene alsulken brief als onder u Heeren tanderen tyden gestelt es, aengaende Janne ende Wouteren van Roesbroeck, gebruederen, wel van noode zyn zoude certificacie vander Wet alhier te brengene dat hy deselve man es daeraf dat zekere onse byvancxlude onlancx getuycht hebben, na inhoud van eender certificacien u Heeren daeraf gethoent, soe eest dat wy, ter begheerten vanden voers. Peteren van Roesbroeck, brenger deser letteren, Uwen Eerbaerheyden, achtervolgende der certificacien voergenoemt, alnoch kundigen ende certifficieren voer de waerheyt dat dese selve Peter, brenger van desen, als voers. staet, es deselve persoen daeraf dat de goede manne begrepen in onse voirgenoemde certificacie onlangx getuycht hebben, ende dien de voers. Woutere van Roesbroeck, zyn oem, gecon-

senteert heeft den voers. brief te moegen hebben ende halen, gelyc ghy Heeren int inhoudt der voirs. onser certificacien bat sult verstaen, biddende Uwen Voersienicheyden den voers. onsen byvancxman daerinne expedicie te doen ende laten geschien, gelyc ghy Heeren wel lichtelic sult besinnen dat behoert. Gescreven XIIII[ta] Marcii anno LXII, na costume van scrivene tsHoifs van Cameryck.

PALUDE.

8 Maart 1462.

Uitspraak in een geschil tusschen Marcelis Croelssone, poorter van Antwerpen, en den Schout van Gastel.

Opden heysch die Marcelys Croelssone, poerter tAntwerpen, met gescrifte gedaen heeft voir Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, den Schoutet van Gastele, aengaende zekeren costen ende verlette die deselve Marcelys seide gehadt hebbende, int vervolgh van sekeren vonnissen ende hootvonnissen dair deselve Schoutet vellich afgewesen was geweest etc., tverantwoerden vanden selven Schoutet in gescrifte dairaf overgegeven, seggende dat Marcelis voirs. hem tanderen tyden vanden selven heyssche gesubmitteert hadde inder vuytspraken des Heeren van Berghen, daironder deselve alnoch hinge ongesleten, des hy hem waerheyt vermat, ende na dien dat de gethuygen ende waerheiden huer handen op Heyligen hadden geleyt ende gezwoeren der waerheit gethuyge te gevene, gecalengiert warden byden voirs. Marcelise, meynende dat alsulken zaken als zy over hem souden moigen thuygen, geschiet waeren bynnen den sloete van Wouwe, dair hy niet vry en was noch anders en dorste doen dan men gedaen woude hebben, ende dat Scepenen van Woude inden selven sloete gheen kennisse en souden moigen ontfangen, ende dat oick bynnen Woude nyement schuldich en were gethuygenisse te dragene dan Scepenen van Woude, op welke calengieringe de voirs. Schoutet wederomme verantwoerde

dat Marcelys voirs. bynnen denselven sloete niet gevangen noch gespannen, maer dair by sinen vryen eygenen wille ende met sinen voersprake van buyten innegecomen were geweest, over den voirs. Schoutet clagende den Heere van Bergen voirs., ende alsoe wederom vry ende los, ongehacht, ongehouden ende ongepraemt van dair gegaen, des hy hem gedroech totten selven waerheiden, te wetene, aen Aerde Marcelissone, Willeme Thoemaessone, Janne Joessone ende Janne Goortssone, alle vier Scepenen tot Ghastele voirs., die dat alsoe thuyghden, alsoe wel van desen accessoire als vanden principalen vermeten des voirs. Schoutet, Soe hebben, opten dach van huden, de Gedeputeerde der stad van Antwerpen, na dat zy van alle des voirs. is hadden rappoert gedaen inden Raide derselver stadt, by advise ende bevele van Burgermeesteren ende Schepenen, hueren medegesellen, ter presentien ende biwesene vanden Gedeputeerden des voirs. Heeren van Bergen, aldair present wesende, ende in tegenwoirdicheden van partien, opte voirs. questien ende geschillen vuytgesproken ende geappointeert, inden yersten, als vander calaengien voirs., dat die sal syn ydel ende van onweerden bliven, ende der Schepenen gethuygenisse voirs. hueren voirtgang hebben, ende als vanden principale geschille, wart geappointeert, na de kennissen ende waerheiden die dair waeren overhoirt, dat de descisie ende kennisse vander selver principaelder saken toebehoiren sal den Heere van Bergen, dairinne dat hen partien voirs. hadden gesubmitteert, ende als vanden costen der voirs. gethuygen, wart voirt geappointeert, want deselve gethuygen hier bescreven waeren ten coste vanden ongeliken ende by consente van partien, dat Mercelis Croelssone voirs. schuldich sal zyn denselven gethuygen op te leggen ende te betalene huer costen, te wetene, elken van hen, van drie dagen, elcx sdaechs, XII grote Brabants, ende als vanden costen tusschen partien, is verclaert dat die selen bliven staende, totten eynde vander saken, ter moderacien ende verclaeren des Heeren van Bergen. Alsdan wart voirt overdragen byden Gedeputeerden vanden Heere van Bergen voirs., ende by hen den Gedeputeerden der stadt van Antwerpen toegeseeght, dat zy minen Heere van Bergen onderwisen souden dese voirs. zyn vuytsprake te doen, tusschen dit ende

Beloquen Paesschen naestcomende. Gedaen tAntwerpen des Disendaeghs, VIII dage in Meerte anno LXII.

TAVERIEN.

9 Maart 1462.

Ontpoortering vanden voorgenoemden Marcelis Croelssone, om geweigerd te hebben zich naar de uitspraak te gedragen.

Alsoe, na tprononcieren vanden voirs. appointemente, de voirs. Mercelys, in tegenwoirdicheden vanden voirs. Gedeputeerden aen beiden ziden, hem geweigert heeft tvoirs. appointement na te volgene, seggende dat hy begheerde met rechte aengesproken ende metten vonnisse yerst verwonnen ende dairinne gewesen te sine, met meere vremden ongeoerloefden woerden die hy sprac, Soe hebben de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, in hueren vollen raide vergadert wesende, na dat zy vanden voirs. woirden hadden gehoirt de relatie van hueren Gedeputeerden, denselven Mercelise eernstelic bevolen tvoirs. appointement te volvuerene, ende dat alsoe verclaert voir recht. Ende hebben voirtaen, overmits den voirs. woirden ende wederspennicheden, den voirs. Mercelise ontpoertert, ende dat den dekens vanden Huydevetters, die aldair tegewoirdich waeren, alsoe doen seggen ende verclaeren. Gedaen des Woensdaeghs, IX dage in Meerte anno predicto.

TAVERIEN.

4 April 1462.

Dordinancie vanden Wyncoopers ende Tappers bynnen Antwerpen.

Het es overdragen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stadt van Antwerpen, dat van nu voortane elc wynroopere oft tappere die binnen Antwerpen wyn roepen oft tappen wille, yerst poirtere sal moeten worden, eer hy ennich bewint daeraf sal mogen hebben oft aenveerden,

vuytgenomen dat de vremde gesellen die inde mercten van Antwerpen comen willen deselve neringe hantheren, hierinne niet begrepen en sullen wesen om poirters te moeten wordene, maer sullen geven den wynroepers van binnen der stad, in elke merct, drie grote Brabants eens.

Item dat elc wynroepere oft tappere van binnen geven sal, elke weke, des Zondaechs, eenen groten Brabants, alsoeverre hy des Sondaechs dient, gelyc men dat van ouds geplogen heeft te doene.

Item dat elc geselle die int geselscap der voirs. gesellen comen wille, sal moeten geven, van incomene, drie scellinge grote Brabants eens, ende voort zyn weecgelt des Zondaechs, gelyc voirs. is.

Item wie dat gelt niet en gave, alst hem gemaent waere by ennigen van den vieren die geordineert selen zyn tvoirs. gelt tontfane, dat die niet langer dienen en sal voere aen der tyt dat hy dad betaelt sal hebben, ende oft hy daerenboven diende, dat soude wesen opte correxie vander stad, ende men sal met desen gelde doen celebreren de misse ende de keerse houden voir Sint-Joese, ter eeren Gods ende des Heiligen Sinte-Mertens, van welken ontfange de voirs. viere jaerlix doen selen wettige rekeninge den gemeynen gesellen, opdat zys begheeren, zonder argelist. Gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC twee ende tsestich, vier dage in Aprille voir Paesschen.

KARRENBROUCK.

4 April 1462.

Voorschrift aan de stad Lier nopens den haring te Antwerpen gekeurd.

Anno XIIII[c] LXII na costume sHoefs van Camerycke, des Maendaechs IIII dage in Aprille voer Paesschen, soe wert geordineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad van Antwerpen, ende geseegt den Gedeputeerden van-

der stad van Liere, dat van dan voerdane als yemant, wie hy zy, brengen sal inder stad van Liere, ter merct ende venten, eenigen harinc met tonnen, gekuert ende gebrant metten teykene vander stad van Antwerpen voere vol ende zoete, dat de Kuermeesters vander stad van Liere dien harinc, al ware hy anders, nyet herkueren en zullen boven den kuere van Antwerpen, maer oft zy dien harinc int vercoopen bevonden alsulc dat zy daeraen eenigen twyfel hadden van bedroge, dat zy dat terstont kundigen zullen den Wethouders vander stad van Liere, om dien harinc, alsulc als hy ware, weder toe te slane, ende der stad van Antwerpen te kundigen de gelegentheit vander saken, om dan voort daerinne gedaen te wordene alsoe den Raed gedragen soude, sonder yet anders metten kuere der stad van Liere daerinne te vorderen. Ende dese ordinancie sullen de Wethouderen van Liere doen stellen in huere register, ende van jare te jare besorgen aen huere Kuermeesters dat zy tegen dese ordinancie egheenen harinc boven den kuere vander stad van Antwerpen meer en herkueren.

18 Februari 1462.

Consent van vercoopinghe der weduwe gegeven byde vrienden haers mans tot betalinge van syne schulden.

Inden jare Ons Heeren M CCCC ende tweeentsestich na costume van scrivene des Hoifs van Camerycke, opten achthiensten dach in Februario, soe zyn voere den Burgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen gecomen Willem vander Heyden, huydevettere, Jouffrouw Lysbeth vander Heyden, zyn zuster, wedewe wylen Peters Broodeloos, voer hen selven, Jan vander Heyden, huer neve, voer hem selven ende inden name van Adriane vander Heyden, zynen broeder, dien hy hierinne vervangen heeft, Gielis Breem, inden name van Jouffrouwen Katlinen vander Heyden, des voers. Jans ende Adriaens zuster, zynen wettigen wive, die hy hierinne vervangen heeft, ende Jan Vorsselman, Hubrechtssone, boghemakere, inden name van Magrieten van Meerlgate die men heet Sluyters, synen

wettigen wive, die hy hierinne vervangen heeft, ende hebben aldaer, by ordinancien, advyse ende rade vanden Burgermeesteren ende Scepenen voerscreven, gewillecoert ende geconsenteert, alsoeverre alst in hen is ende nyet voirdere, dat Beatrys vander Reke, wedewe wylen Jorys vander Heyden, haer broeders ende ooms, de goede ende renten, welkerhande dat se wesen moegen, die den sterfhuyse des voers. Jorys toebehooren, geheelic oft in deelen sal moegen vercoopen, verthieren ende vuytgaen, ende de penninge daeraf opbueren ende ontfangen, omme de schulden vanden selven sterfhuyse daermede te vergeldene ende te betalene. Ende mids dien is ooc voere deselve Burgermeesteren ende Scepenen gecomen de voers. Beatrys vander Reke, ende heeft aldaer geloeft den voers. personen, ten eynde vanden jare, van al tal rekeninge te doene, ende soe wanneer die rekeninge gedaen sal wesen, dat dan de voers. persone hueren kuere sullen hebben weder zy, als erfgenamen, inden voergenoemden sterfhuyse deylen ende gelden willen dat zy na der stad recht van Antwerpen schuldich selen zyn te deylene ende te geldene, oft dat zy vten selven sterfhuyse bliven willen.

PALUDE.

1 April 1462.

Uitspraak in een geschil tusschen Emilius Daut en Jan van Outheusden, rakende den verkoop van goederen en renten.

Opte questien ende geschillen die vutstaende waeren tusschen Myle Daut, ter eenre zide, ende Janne van Outheusden, ter andere, toecomende ende spruytende omme zekere percheelen van renten ende goeden wille, die Cornelys Metten Eye, inden jaere M CCCC ende LXII, XXIIII dage in Septembri, den voers. Myle Daut, sinen zwager, vercocht heeft, na vutwisen des Scepenenbriefs van Antwerpen daeraf gemaect, welke voergenoemde goede ende renten de voers. Myle Daut seyde den voers. Janne van Outheusden vercocht hebbende, dien hy presenteerde daerinne te goedene ende

Scepenenbrieve daeraf te verlydene, ende begheerde aenden voers. Janne dat hy die brieve ende goedinge alsoe van hem ontfinge, ende dat deselve Jan hem de penninge vanden vercoope voers. opleyde ende betaelde etc. ; daerop ende jegens de voers. Jan van Outheusden antwoorde ende seyde dat Willem, Jan ende Costen van Berchem, gebruedere, achtervolgende der vuytspraken ende overdrage die inden jaere M CCCC ende XXXVII, XVI dage in December, by Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad gedaen wart tusscen deselve gebruedere, ter eenre ziden, ende Jouffrouwen Diericken van Berchem, huerer suster, des voers. Cornelis Metten Eye moeder, ter andere ziden, derselver huerer suster, inden voers. jaere van XXXVII, XXVII dage in Januario, gesamenderhant bekent hebben sculdich synde, als voere huers vaders ende moeders goede, tsjaers erflic hondert gouden Vranxe cronen, elke crone te V scellingen III deniers, op zekere goede ende pande, op sulke condicie dat zy de vyftich cronen erflic daeraf souden moegen quiten, ende dat men tgelt vander afquitingen weder beleggen soude moeten aen zekere erfrenten, by rade ende advyse vanden naesten vrienden, ende dat de erflike rente die met dien afgequytten gelde gecocht soude worden, staen souden ende bliven, teeuwigen dagen, als der voers. Jouffrouwen Diericken vaderlike ende moederlike erve, gelyc den Scepenenbrief van Antwerpen daeraf gemaect dat wel verclaert, seyde voort dat Costen van Berchem voers. ende Jouffrouw Magriete van Coelputte, syn wettige gesellinne, inden jaere M CCCC ende LIX, XXIX dage in Meye, voere deen derdendeel vanden hondert Vrancxe cronen erflic voers., ende de voers. Her Jan van Berchem, Riddere, des anderen daechs, te wetene opten XXX^{sten} dach van Meye daerna, voere dandere derdendeel vanden selven hondert cronen erflic, den voers. Cornelise Metten Eye elc bewyst hebben zekere percheelen van renten ende goeden, ende dat de Scepenenbrieve van Antwerpen daeraf gemaect oec begrepen hebben dat deselve erfrenten ende goeden altyt staen, gaen ende bliven sullen als zyn moederlike erfgoede, ende tot alsulker natueren als den voers. brief vanden hondert cronen erflic voergenoemt begrepen heeft, ende want alle de voers. brieve die clausele alsoe begrepen hebben, soe

seyde de voers. Jan van Outheusden ende meynde dat de voers. Cornelys de voergenoemde percheelen biden voers. Costene ende Heere Janne van Berchem, sinen oemers, hem bewyst, nyet mechtich en soude syn geweest den voers. Myle Daut te vercoopene, noch dat deselve Myle Daut nyet mechtich en soude syn die denselven Janne van Outheusden voort te vercoopene, want zy van desselfs Myle Dauts wyfs brueder comen syn ende altyt moeten staen ter natueren voerscreven, hopende mids dien ten slote dat den coop ende vercoop vanden renten ende goeden voers. tusscen hem ende den voers. Myle Daut geschiet, van gheenre weerden wesen en soude, ende soude hy emmer van weerden wesen, dat dan de voers. Myle sculdich soude wesen hem goeden, zekeren, vasten waerborge vanden selven renten ende goeden te stellene, daerane hy ende syn nacomelinge teeuwigen dagen wel gehouden souden syn, met meer woorden etc. ; daerop de voers. Myle Daut repliceerde, al hadde den voers. Scepenenbrief vanden hondert Vrancxe cronen voers. ende oic dandere Scepenenbrieve daermede de voers. Costen ende Her Jan van Berchem de voergenoemde goede ende renten, voere de twee derdendeele vanden voers. cronen erflik, den voers. Cornelise bewyst hebben, begrepen dat se staen souden ter natueren gelyc voerscreven is, soe en hadde nochtans de voers. Jouffrouw Diericke, noch de voers. Cornelis hen inden selven brieven nyet verlooft dat zy die nyet en souden moegen vercoopen, verthieren oft beswaeren, maer hadden wel begrepen dat zy staen souden als vaderlike ende moederlike goede, ende eenyegelyc mach syn vaderlike ende moederlike goede wel vercoopen die hem daerinne nyet verlooft oft verbonden en heeft, seyde voort dat de copie getrocken vten Weesenboecke der stad van Brugge, geteykent metten hanteykene Willems sWalen, des clercx vanden Wesenboecke aldaer, daer een transfix metter stad zegele ten saken van Brugge doergesteken ende aengehangen is, daermede het blyct dat deselve copie waerachtich is, ende daermede de drie kinderen wilen Jans Metten Eye, biden Overzienre ende Scepenen van weezen derselver stede, van malcanderen gescheiden ende gedeilt syn, ende byder welker men bevindt dat de voers. Cornelis op XI ℔ XIII scellingen IIII deniers grote Vleems erflic,

dwelc gedraecht de twee derdendeele vanden voers. cronen erflic, jegens sinen brueder ende suster gedeylt is, ende dat deselve copie ende deylinge nyet en heeft begrepen dat de voers. Cornelis die erfrente nyet en soude moegen vercoopen, hopende ende meynende mids dien dat Cornelis voers. hem die rente wel machtich was te vercoopene ende dat hy Myle Daut deselve rente, als was zy van syns wyfs brueder comen, wel machtich is voort te vercoopene sonder bywesene van sinen wive, want zy vercregen goede syn, ende dat hy daeraf nyet sculdich en sal syn ennigen waerborge te stellene, ten ware oft de voers. Jan van Outheusden bevonde dat deselve Myle ennigen commer daerop gemaect hadde etc.; daerop de voers. Jan van Outheusden dupliceerde ende meynde dat Myle Daut sculdich soude syn hem emmer waerborge te stellene, by alsoe dat coop blive, voere den toecomenden tyt, want hy nyet en wiste wat commer dat men namaels daerop soude moegen bevinden etc., met meer woorden ende redenen byden voerscreven partien te beiden ziden gealligeert, Soe wart byden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen vander stad, na dien dat zy de voers. vutsprake, de voers. Scepenenbrieve van Antwerpen ende de voers. copie vter stad Weesenboecke van Brugge gevisiteert ende oversien, ende alle tvoerscreven bescheit volcomelic aengehoort hadden ende ripelic daerop gelet, geterminecrt ende vuytgesproken dat den vercoop vanden renten ende goeden voers. wesen sal van weerden, ende dat zy inde vuytsprake, Scepenenbrieve ende copien voerscreven nyet en hebben connen bevinden ennige condicien oft punten daermede dat mochte blyken dat des voers. Cornelis moeder, oft hy, oft Myle Daut hen souden hebben verlooft ofte dat zy die nyet machtich en souden syn te vercoopene, ende dat mids dien de voers. Myle den voergenoemden Janne van Outheusden inde voers. renten ende goede vestigen ende goeden sal, ende waernisse daeraf doen ende geloven alsoe dat behoort ende alsoe denselven Myle Daut die gedaen ende gelooft is metten Scepenenbrieven voerscreven, ende de voers. Jan van Outheusden sal den voers. Myle Daut syn penninge besorgen tot alsulken dagen als de vorwaerde vander coopmenscap begrepen heeft, behoudelic dien, waert dat de voers. Jan van Outheusden oft syn nacomelinge in toecomenden

tiden bevonden dat opte voerscreven renten ende goede meer commers stonde oft waere dan de Scepenenbrieve voerscreven oft den Scepenenbrief die hem de voers. Myle Daut verliden sal, begrepen selen hebben, dat deselve Myle Daut den voers. Janne oft sinen nacomelingen dan daeraf souden moeten stellen goeden zekeren waerborge, daer de voers. Jan ende syn nacomelinge teeuwigen dagen wel ane gehouden ende versekert souden syn. Actum anno LXII, prima Aprilis ante Pascha.

PALUDE.

16 Maart 1462.

De eerst openvallende plaats in het Vischvercoopersambacht beloofd aan Jacob Slabbaert, ten voordeele van zijnen zoon.

Opten XVI^{en} dach in Meerte anno LXII voire Paesschen, soe hebben de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, Jacope Slabbaert, viscoepere, gewillecoert, geconsenteert ende toegeseeght dat hy, tot behoef van ennigen van sinen soenen dairtoe nut ende abel zynde, hebben soude, sonder ennich vertreck, dierste stede die vallen sal, omme te moegen comen in dat ambacht vanden Viscoepers, overmits dien dat hy opten tyt van nu, ter beden ende begheerten vander stadt, geconsenteert heeft dat Jan vander Bruggen, sone Jans vander Bruggen, des cuypers, die vuyten selven ambachte niet geboeren en was, voire sinen sone, daer hys voere begerende was, int voirs. ambacht heeft laten comen. Dit wart aldus bevolen geregistreert te wordene.

TAVERIEN.

20 April 1463.

« Terminacie op lichtscheppinghe » voor de loove achter het huis « den Yngel » op het Zand.

Opte geschille die vutstaende syn geweest tusschen Janne Snacke, voere hem selven ende inden name van Lysbetten

sRyken, synre moeder, ter eenre ziden, ende Janne de Backere, meerssenier, ter andere, omme des lichts ende vensteren wille die de voers. Jan de Backere nu heeft doen sceppen ende maken aen syn loeve, die van synre huysingen geheeten den *Yngel*, op tSant gestaen, achter coemt aender voers. Lysbetten sRycken hof, welke licht ende vensteren ten selven hove waert de voers. Jan Snacke meynde dat de voers. Jan de Backere nyet sceppen oft maken en mochte etc. ; daerop de voers. Jan de Backere meynde dat hyt wel doen mochte ende seyde dat inde Scepenenbrieve daermede de voers. Lysbeth sRyken ende Jan Snacke, huer zone, met hueren medeplegers, den voers. *Yngel* ende loeve tanderen tiden terve gegeven hebben Aerde Yewyns, niet ondersproken en is dat hy oft syn nacomelinge dat niet en souden moegen doen, maer dat deselve brieve begripen dat de voers. Lysbeth sRyken, oft huer nacomelinge, den voers. Aerde, oft sinen nacomelingen, gheen licht en moegen benemen, boven noch beneden, van huerer ziden, aende loeve voers., ende seyde voort dat de voers. Lysbeth ende Jan Snacke, huer zone, in hueren hof voers., vast aende loeve voers., hadden doen setten eenen thuyn voere syn venstere aldaer, alsoe hoege dat syn licht aldaer belet wart, ende hoepte dat zy dat belet afdoen souden etc. ; ende na tgene dat beide partien voert daertoe geseit hebben, ende na al tghene des de Erfscheiders ende twee Scepenen, die ten versueke vanden partien daeromme byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rade op tstucke gesonden waeren, bevonden hebben, ende des zy den Heeren daeraf bybracht hebben, Soe is byden selven Heeren ende Erfscheiders getermineert ende vutgesproken, dat de voers. Jan de Backere aen syn voerscreven loeve, ten voers. hove waert, sal moegen scheppen ende doen maken alsoe vele lichts ende vensteren alst hem gelieft, sonder daer duere te ghietene oft te stortene, ende dat de voers. Jan Snacke den voerscreven thuyn sal doen nederen alsoe vele dat des voers. Jans sBackers licht daeraf gheen letsel en gebuere in syn vensteren voerscreven. Dit was gedaen, getermineert ende vuytgesproken byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen, Raide ende Erfscheiders voergenoemt, anno LXIII, XX dage Aprilis na Paesschen.

PALUDE.

29 April 1463.

« *Emancipatie* » *van M. Vander Zijpe.*

Inden jare Ons Heeren als men screef M CCCC ende drientsestich, opten negenentwintichsten dach in Aprille, soe quam inder hoogher Vierscharen ons Genadichs Heeren tAntwerpen, Cornelys vander Zype, ende begheerde, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, Matheeuse vander Zype, zynen wittegen sone, metten rechte vuyt zynen broode ende plichte te doene, ende van allen zynen schulden, misgrypen ende anderen saken ongelast te blivene, ende mids dien bewysde hy hem twee oude grote erfliker renten jaerlicx, half tSinte-Jansmisse in midzomere ende half te Kerssavonde, te heffene vanden thiene scellingen groten erflic die hy jaerlicx ten voers. termynen heffende is op Aernouts Hooghen, des velblooters, huys metten toebehoorten gestaen in Kypdorp, dwelc hy voertyden denselven Aernoute daerop terve gegeven heeft, na inhoud der Scepenenbrieve die daeraf zyn, badt ende versochte aen Jacope Wielant, Onderschoutet, aldaer inder Vierscharen te rechte sittende, dat hy de Wet daeromme manen soude wes recht ware, Daerop, by manissen des voirs. Schouteten, gewyst wart met eenen vonnisse by Janne van Mechelen, Scepenen, ende gevolge van zynen medegesellen Scepenen, ooc inder voers. Vierschaeren sittende, de voers Matheeus vuyt des voirscreven Cornelys, zyns vaders, broode ende plichte, na de heerlicheyt ons Genadichs Heeren ende den rechte zynder stad van Antwerpen, mids der bewysingen voerscreven.

PALUDE.

8 Maart 1462.

« *Oirvrede* » *gezworen door*
Nicolaas vanden Hove.

Claus vanden Hove *alias* Nychol, outschoenmakere, zwoer lyflic ten Heiligen ende dede oervrede Clause ende Gheerde de Wachtere, gebruedere, van Mechelen, ende geloefde dat hy hen nyet misdoen oft evelen en sal, oft doen misdoen

oft evelen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in enniger manieren, ende vername hy teenigen tide yemende die denselven gebruederen yet misdoen woude, dat soude hy hen in goets tyts kundigen ende laten weten, ende dit algader op zoenbrake ende vredebrake ende alsoe den rechten oervrede dat inheeft. Actum VIII dage Martii anno XIIII^{c} LXII, na scrivene des Hoofs van Cameryck, ter presentien van Clause den Herde, als stedehoudere des Ammans, ende Gheerd vanden Broeke, Scepenen, ende Jannes Mynnebode, Roeydragere tAntwerpen, die van wegen ons Genadichs Heeren ende den rechte synre stad van Antwerpen daerop ban ende vrede geboot tusscen de partien voerscreven alsoe dat behoert.

PALUDE.

30 Maart 1462.

« Geluygenisse » tot staving van het recht van Jan vanden Eynde, inwoner van Berchem, op een land te Nijlen.

Jan Clinchamer ende Gielys sPapen, beyde Scepenen van Nyele, tuygden by hueren eede die zy totten voers. scependomme tot Neyle gedaen hebben, dat hen kenlic is dat Jan vanden Eynde, wonende te Berchem, tanderen tiden, des nu omtrent XX oft XXII jaer leden mach syn, voere den Schoutet ende voere hen ende hueren medegesellen Scepenen tot Nyele tot dier tyt, met vonnisse ende met rechte gemachticht wart van Janne Gielise, Jacope Mathyse, ende Clemeycien sWitten diemen hiet sMoors, daer de voers. Jan vanden Eynde een suster af hadde ende noch heeft teenen wettigen wive, omme van huerer alrewegen te vervolgene ende vuyt te winnen metten rechte, als huer proper erve, een stuc lants geheeten *tVeldeken opte beke*, houdende omtrent drie vierendeele buynders, gelegen te Hellegate, bynnen der bancken van Nyele, lancx neffens de beke die tusscen Hellegate ende Boome loopt, dwelc van Willeme den Moor ende sinen wive, haeren vader ende

moeder wilen, bleven was ende henlieden ontvremdt was geweest, navolgende denwelken de voers. Jan vanden Eynde doen ter tyt op tselve lant metten rechte vervolghde voere den Schoutet ende Scepenen voers. alle syn behoerlike genachten, met allen punten van rechte ende de wete daeraf gedaen, gelyc dat behoorde, voere djaer, als opder voergenoemde gebruederen ende gesusteren propere erve ende als huerer voergenoemde moeder huwelicgoet, dwelc de voers. Willem de Moor, huer vader, nader selver huerer moeder doot, in tochten beseten hadde, ende daerenteynden henlieden ontvremt was, daer nyement teghen en seyde, alsoe dat tselve lant den voers. gemachtichden, met allen punten van rechten, voere djaer gelevert wart metten halme, gelyc dat na der bancken rechte aldaer behoort, ende heeft deselve gemachtichde daerenteynden tselve lant gebruyct ende beseten, payselic ende vredelic, sonder ennige stoornisse oft calaengie daerop gedaen te wordene inden rechte, ende dat oic over omtrent drie jaeren lestleden deselve gemachtichde wederomme voere den Schoutet ende voere hen ende hueren medegesellen, Scepenen tot Nyele tot dier tyt, op tselve lant voort vervolght na djaer, ende doen voertgedagen alle deghene die hem rechts daerane vermeten wouden, alle syn behoerlike genachten, met allen punten van rechte, gelyc dat behoorde, ende want hem nyement rechts daertoe en vermat, soe wart hem tselve lant in behoerliker manieren ende na der bancken recht met vonnissen ende rechte na djaer gelevert, dat te houdene ende te besittene teeuwegen dagen, behoudelic den Heere sinen rechte ende eenenyegeliken sinen rechte, na denwelken hy dat voort payselic ende vredelic gebruyct ende beseten heeft, sonder stoornisse met rechte, jaeren ende dage, sonder alleene den stoot die nu gebuert, daer de questie om is. Getuycht anno LXII, XXX dage in Meerte voere Paesschen, ten versueke Jans vanden Eynde voers. ende in presencien Meester Willems vander Heyden, Burgermeestere, ende Willems van Tichelt, Scepene.

PALUDE.

6 Juni 1463.

« Oirvrede » gezworen door Joos Volkaert.

Joes Volkaert geloefde ende zwoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, dat hy de persone daeromme hy biden Heere ende bider stad gecorrigeert is geweest, noch oic Laureyse Volkaert, sinen vader, Adryane van Ghiessen, sinen zwager, oft Jouffrouwen Katlinen Volkaerts, synre suster, desselfs Adriaens wive, nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders, in enniger manieren, ende vername hy yemende die denselven personen oft ennigen van hen yet misdoen woude oft doen misdoen, dat hy hen dat in goets tyts soude kundigen ende laten weten, na syn macht, ende dit algader op zoenbrake ende op vredebrake ende op rechten oervrede, ende geloefde ende swoer voert ten Heiligen, als voere, dat hy bynnen der voers. personen huyse oft hueren bivange nyet comen en sal, by dage oft by nachte, ten zy by hueren wille, wete ende consente, ende dat hy hem oic nyet onderwinden en sal van syns vaders oft zusters renten oft goede tontfane oft ennichsins aen te veerdene of te ruerne, ten waere oft hy ennige percheelen daeraf hen metten rechte afgewinnen conste. Actum anno XLIII, VI dage Junii, ter presencien van Jacope Wielant, Onderschoutet, die hem den eedt staefde, ende van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslude, in hueren vollen rade vergadert synde.

Palude.

18 Mei 1463.

« Vuytscryfbrief » aan het gerecht van Bergen.

Alsoe de dieneers tsHeeren van Bergen aengetast hadden eenen onsen poertere, geheeten Kerstoffel Cornelyssone, om seker brueken ende betichten die zy hem heysschende waren, daeraf deselve onse poertere meynde ongehouden te zyne,

soe screef de stad van Antwerpen huer versueckbrieve aende dieneren voirs., dat zy den voirs. poertere costeloes ende schadeloes souden ontslaen, ende oft zy hem yet tydende waren, dat zy hier quamen, op eenen genoemden dach, jegens onsen poertere voirs., alsoe zy deden, ende gehoert de voirs. partien in alle tghene des zy hebben willen seggen, Soe wardt getermyneert by Borgermeestren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, als dat de voirs. Kerstoffel Cornelyszone, onse poertere, geremitteert was vore Schoutet ende Scepenen van Bergen, van tween punten, te wetene, deene van onredeliken woerden die hy gesproken soude hebben opten deken ende gesworen vanden Jongen Voetboge aldaer, ende daeraf hy hem tanderen tyden gekeert ende gesubmitteert hadde in Schoutet ende Scepenen van Bergen, gelyc de submissie dat begrepen heeft, ende dandere, als vanden onredeliken woerden die onse voirs. poertere gesproken soude hebben opten Borgermeester van Bergen, om die twee punten vore Schoutet ende Scepenen van Bergen gehandelt te wordene met vonnisse ende met rechte, alsoe dat behoert, ende van allen anderen saken, alsoeverre als de Schoutet voirs., oft yemant anders van tsHeeren wegen van Bergen, onsen voirs. poertere yet heysschen oft tyden wille, dat zy dat vore Borgermeestren ende Scepenen alhier sueken ende vervolgen souden, daer de voirs. poertere te rechte ende ter kennissen behoert. Gedaen int jaer M CCCC ende LXIII, XVIII dage in Meye.

P. de Verda.

3 Juli 1463.

« Oirvrede » gezworen door Lucas de Moeye.

Anno LXIII, III dage Julii, zwoer lyflic ten Heyligen Luyck de Moeye, wonende te Hoboken, ende dede oervrede Janne Sneeck, tymmerman, ende geloefde dat hy hem nyet misdoen oft evelen en sal, oft doen misdoen oft evelen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in enniger manieren, ende vername hy teenigen tiden yemende die denselven Janne yet misdoen woude, dat soude hy hem in

goets tyts kundigen ende laten weten, ende dit algader op zoenbrake ende vredebrake, ende alsoe den rechten oervrede dat inheeft. Actum ter presencien Claus de Herde, stedehoudere des Ammans, die hem den eedt staefde, Meester Willem vander Heyden, Burgermeester, ende Gheerd vanden Broeke, Scepenen.

PALUDE.

14 Juli 1463.

« Borchtochte » van Hendrik Steenwech aangaande den verkoop van een goed te Gastel gelegen.

Heinric Steenwech geloefde, sekerde ende zwoer lyflic aenden Heyligen met opgerechten vingheren, dat hy Jouffrouwen Katlinen vanden Houte, zynre moeder, alsulc ende in dien hebben sal dat zy, tusschen dit ende Sinte-Mertensmisse naestcomende, afgaen, verthyen ende quytschelden sal alle trecht, toeseggen ende gesach dat sy heeft ende houdende mach zyn in enniger manieren aen alsulken goede bynnen der prochien van Gastele gelegen, als deselve Heinric tanderen tyden met Scepenenbrieven van Antwerpen vercocht heeft Jouffrouwen Lysbetten sBrouwers, wedewe wilen Jan Melys des jongen, ende Jouffrouwen Heylwygen Melys, wylen haerer dochter, oft dat hy Heinric alsdan weder alhier inden Steen gevangen gaen ende bliven sal inden selven rechte ende state dat hy nu daerinne is ende geweest heeft. Present: Herde, loco Ammanni, die hem den eed staefde, Heyden, Burgermeester, Moelneere ende S. Drake, Scepenen. Anno LXIII, XIIII dage in Julio.

10 November 1463.

Zelfde zaak.

Jan de Brouwere, als gemachticht vander voergenoemden Jouffrouwen Lysbetten sBrouwers, deselve Jan de Brouwere ende Jan Janssens, als momboeren vanden kinderen der voergenoemden Jouffrouwen Heylwygen Melys wylen,deden hieraf ooghelukinge tusschen dit ende Jaersdach naestcomende,

des geloefde de voers. Henric, opte selve gelofte, sekerheyt ende eed die hy voere gedaen heeft, bynnen dien voers. middelen tyde te volvuerne ende te doene tghene dat boven gescreven staet, ofte alsdan inden voergenoemden Steen gevangen te gane ende te blivene inden selven rechte ende state dat hy daerinne was ende geweest hadde ter tyt doen hy de voers. gelofte, sekerheyt ende eed dede. Present: Heyden, Burgermeester, C. Wyngaerde ende Tichelt, Scepenen. Anno predicto, X dage Novembris.

13 Juli 1463.

Terminatie op vuytsteecksel van renten.

Opte geschille die vuytstaende waeren tusschen Lysbetten, Adriaens sBocx dochter, ter eenre zyden, ende Godevaerde van Peelt ende Heinricke Stroepaerts, ter andere, oerspronck nemende omme der rechtvorderingen wille die de voers. Lysbeth ingestelt ende begonnen hadde te doene, voere den Drossate ende Scepenen van Lichtert, op een stuc lants geheeten den *Moelenacker*, houdende omtrent sesse loepensaet, gelegen te Lichtert, opte Bocxhoeve, tusschen Pauwels Bocx erve was aen beyden zyden, streckende metten oesteynde aen sHeerenstrate, als voere drie viertelen rogx erflic ende voere den achterstel daeraf verlopen, die zy met Scepenenbrieven van Antwerpen gemaect inden jare M CCCC ende XLVI, XVIII dage in Junio, daermede Adriaen Bocx, huer vader, tselve stuck lants daerop terve gegeven heeft, daerop heysschende was, welke voerscreven rechtvorderinge de voers. Godevaert van Peelt, als poortere ende oec vuyt crachte synre Scepenenbrieven van Antwerpen die de voirs. Adriaen Bocx, huer vader, hem bekent heeft op tvoerscreven stuc lants, heeft doen stutten, seggende dat hy tselve stuc lants, voere de voers. zyn V viertelen rogx erflic, die oec inder voers. Lysbetten Scepenenbrieve van den drie viertelen rogx erflic voers. vuytgesteken zyn voere vuytgaende, vuytgewonnen heeft in tyden voerleden voere den Drossate ende Scepenen van Lichtert voers., met voergedagen ende kercgeboden ende met alle punten van rechte sonder stoernisse, ende dat de voirs. Adriaen, huer vader, oft nyemendt anders hem hantvullinge en dede, des hem de

voers. Godevaert van al waerheyt vermat, seyde voert dat hy tvoerscreven stuc lants nader voers. wtwinningen voert vercocht heeft ende vuytgegeven den voers. Heinricke Stroepaerts, ende dat hy daerane verloren heeft wel 1 viertele rogx erflic ende alle zynen achterstel ende oec de costen die hy daeromme dede, hopende mids dien, want huer vader, dien de voers. drie viertelen rogx erflic die sy nu heyscht ten tyde vander voers. wtwinningen toebehoorden, bynnen lants inder voers. prochien geseten was ende de wete genoech daeraf hadde, ende tselve stuc lants oec niet soe goet en is als zyn V viertelen rogx erflic ende zynen achterstel ende costen, dat hy by zynre wtwinningen bliven sal ende dat tselve stuc lants volgen sal den voers. Heinricke Stroepaerts, dien hy dat vercocht ende vuytgegeven heeft, ende dat de voers. Lysbeth met huerer rechtvorderingen cesseeren ende aflaten sal, met meer woerden ende wederwoerden te beyden zyden daertoe geallegeert, Soe is byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen vuytgesproken ende getermineert, na de Scepenenbrieve, waerheyden ende bescheyt te beyden zyden hieraf geproduceert ende geleyt, dat de voers. Godevaert bliven sal by zynre wtwinningen vanden lande voerscreven, ende was voert der voers. Lysbetten verclaert ende geseyt, al waert soe dat de voers. wtwinninge van gheenre weerden en soude wesen, mids zekeren redenen die zy daertoe dede seggen, dat zy nochtans den voers. Godevaerde vutsteken moeste ende hantvullinge doen van zynen V viertelen rogx erflic voers., want die voere ende eer ende ouder waren dan huer III viertelen rogx erflic voers., ende dat die oec in hueren Scepenenbrieve vuytgesteken waeren. Dit was gedaen XIII dage in Julio int jaer Ons Heeren XIIII^c LXIII.

PALUDE.

30 Juli 1463.

Afstand van goederen tot betaling eener schuld.

Wouter Covelaert die men heet Wouter Pauwels van Aertselaer, gaf terstont over ende stelde inden handen des

Eerweerdigen Heeren in Gode myns Heeren Abds des godshuys van Sinte-Beernaerts opte Schelt, oft zyns gemechtichden, alle zyn goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die hy heeft ende hem toebehoerende syn, als voere alsulken scult als hy den voers. mynen Heere den Abdt ende sinen godshuyse sculdich is, daeraf deselve Woutere, met vonnisse ende met rechte voere den Amman ende Scepenen van Antwerpen, biden gemechtichden voers. verwonnen is, omme denselven mynen Heere den Abdt, oft sinen gemechtichden, de voers. schult, metten witteliken costen daerop verloopen biden Heeren getaxeert, aende voers. goede te verhalene ende te verrichtene, ende die te vercoepene ten meesten profyte ende minster scaden vanden goeden voers., tot dat tvoers. godshuys daeraf van al tal vernuecht ende voldaen sal wesen, ende altyt ter wittiger rekeningen. Dit was gedaen voere Clause den Herde, als stedehoudere des Ammans, ende voere den Burgermeestere ende Scepenen inder Heeren raetcamere te rechte sittende, anno XIIII^c LXIII, XXX dage in Julio.

PALUDE.

19 November 1462.

Gerechtelijke verkoop van een huis in de Vlemincxstraat, na eed door den schuldeischer, bij toelating van het Antwerpsch Magistraat, voor de Wet van Leuven afgelegd.

Alsoe Cornelys Breecschilt, als wittelic gemachticht van Joffroy Boleyn, coepman van Louven, na wtwysen eenre procuratien besegelt metter stad zegel van Louven, inden name vanden selven Joffroy, hadde doen besetten met Amman ende Scepenen alhier een zeker huysinge metten hove, plaetsen, gronde ende met alle datter toebehoert, als Jan van Rode doude voirtyden heeft doen maken ende toebehoerden, staende opte Vleemincstrate, tusschen de huysinge Beernaerts de Baerdie, aen deen zyde, ende tSusterhuys, aen dander zyde, comende achter aen tgoidshuys vander Infermerien erve, vore seker schulden ende gebreken die deselve gemachtichde, inden name vanden voirs. Joffroy, seyde tach-

ter zynde aenden selven Janne van Rode, daerop zoe verre metter Vierscharen rechte alhier vervolght wardt dat de voirs. Joffroy vanden selven zynen gebreken gewezen wardt met Scepenenvonnisse zyn voers. gebreken met zynre eedt te groetene ende zyn gehout te doene, naer dwelc Willem Wels, des voirs. Joffroys factuer, oic als gemachticht vanden selven Joffroy, quam inder Vierscharen voirs., in presencien van Borgermeestren, Scepenen ende Raide aldaer vergadert zynde, te kennen gevende alligeerde ende seyde dat dadt den voirs. Joffroy, zynen meester, niet muegelic en ware te comene van Louven voirs. alhier, omme zyn voirs. schult ende gebreken te groetene ende zyn gehout daerop te doene, mids zekeren noetsaken die hy hadde, als hy seyde, inden iersten, mids zynre outheit, ziecten ende crancheit daer hy mede bevangen was, ende oic mids dien dat hy te dier tyt inder Wet van Louven voirs. was, daer hy dagelycx in geoccupeert was, overmids welken noetsaken hem niet moegelic en was alhier te moegen comen sonder groete periculen van zynen live, biddende ende begeerende aende Heeren voirs. dat zy wilden doen scriven aende Wet van Louven voirs., dat zy wilden ontfangen den eedt vanden voirs. Joffroy hoe vele hy tachter ende in gebreke ware aenden voirs. Janne van Roye ende zynen goiden, ende dat over certifieeren wederomme te dien eynde dat hy alsdan zyn voirs. recht ter Vierscharen voert volgen ende continueren mochte, naer dwelke de voirs. Borgermeestren ende Scepenen, opde voirs. begeerte yerst rippelic gelet ende gedelibereert hebbende, consenteerden den voirs. Willeme Wels eenen beslotenen stadbrief aende voirs. Wet van Louven, biddende ende begeerende, in hulpen ende vordernisse des rechts, dat, soeverre derselver Wet van Louven bleke ende kenlic ware de voirs. noetsaken des voirs. Joffroys, zy ontfangen wilden den eedt vanden selven Joffroy hoe vele hy aenden selven Janne van Rode tachter ende in gebreke ware, ende anders niet, met meer woerden inden selven brief begrepen, op dinhout van welken brieve, aende voirs. Wet van Louven, alsoe voers. es, gesonden zynde, deselve Wet van Louven wederom met hueren beslotenen brieven aen Borgermeestren, Scepenen ende Raet voirs. comende ter antwoerden, screven ende inder gerechter

waerheit certifieerden want de voirs. Joffroy Boleyn, die haer medegeselle aldaer te Louven inder Wet was ende die een out man ende met alsulker siecheit bevaen ware dat hem mids dien niet moegelyc ende ware alhier inder stad te comene om tvoirs. zyn gehout te doene sonder zeer groete periculen te ontmoeten, sonderlinge van zynen live, soe hebben de voirs. vander Wet van Louven vanden voirs. Joffroy ontfangen, ende deselve Joiffroy tvoirs. gehout vore deselve Wet van Louven gedaen met gestaefden eede aenden Heylegen, zweerende dat hy tachter ende in gebreke ware aenden voirs. Janne van Rode ende aen zyn goet, van goider witteger schult, de somme van XCIIII ℔ XII scellingen X deniers steerlincx, welc voirs. gehout, mids den noetsaken voirs., de Heeren Borgermeestren ende Scepenen hieronder bescreven inden rechte van weerden houdende, hebben den voirs. gemachtichden, inden name vanden selven Joffroy, metten vonnisse volcomen gewezen, welc gemachtichde zyn recht opte voirs. huysinge voer de voers. somme na der Vierscharen rechte gevolght ende gecontinueert heeft, ende soe verre dat deselve huysinge met hueren toebehoerten ter Vrydachsmerct yerst metten vonnisse gewezen zynde byden gesworen oudencleercoepere te vercoepen, ende aldaer te diverse stonden geveylt zynde, ende ten laetsten Philipse Borwaeter, als hoechste verdierende, opgeslagen ende vercocht es geweest, gelyc Scepenenbrieve vanden selven coepe gemaect dat claerliker begripen. Dwelc, ter begeerten van partien voirs., gestelt wardt inder stad register van Antwerpen, tot eeuweger memorien. Gedaen int jaer M CCCC ende LXII, XIX dage in Novembri, ter presencien Willem sMoelneren, Borgermeester, Ranst, Urssele, Vinea, Elst, Mechelen, Schoyte, Heyden, Werve, Drake, Tichelt, sDrake, Scepenen.

Buekeler.

11 October 1463.

Altricatie op eene gepretendeerde submissie die ontkendt wordt.

Alsoe zekere ghescillen wtstaende zyn tusschen Gielys

Buytoir, Amman van Antwerpen, ter eenre, Anthonyse van Beloys ende Gielyse de bastaerd van Hamsteden, ter andere zyden, soe zyn deselve partien, opten dach van heden hieronder bescreven, comen voere Borgermeesteren, Scepenen ende Raidt der stad, opdoende, elc van hen, zekere punten ende gebreken denselven gescillen aengaende, daer onder dandere de voirs. Gielys Buytoir seggen dede by Adriane van Ghiessen, sinen voersprake, dat, na vele hanteringen ende handelingen die dairaf voer de Wethouderen der voirs. stat ende elswaer geweest zyn, tanderen tiden by goede mannen een zekere submissie tusschen partien voers. geraemt ende geconcipieert is geweest, dier hy altyt begheert hadde ende noch begheerde achtervolgich te sine, seyde voirt dat de voirs. Anthonys ende Gielys de bastard daerna des rechts dat voere de voirs. Wethouderen hangende was tusschen deselve partien afgegaen zyn, ende voirt gelooft ende ten Heilegen geswoeren hebben dat zy vanden selven gescillen comen souden in submissien, des hy hem goede kennisse ende waerheit vermat, ende dwelc zy alnoch niet en hebben willen doen, hoewel deselve Gielys Buytoir mits dien denselven Anthonyse ende Gielyse vander hachten daer zy inne waeren op zekere geloften ende borchtochten wtgelaten hadde ende naderhant hen vander selver borchtocht ontslagen ende op huers selfs zekerheit ende eede laten gaen, dede voirt seggen de voirs. Giellys Buytoir, dat zy hierinboven zekere supplicacien hadden doen maken ende die overgegeven inden Hoogen Raide myns Genedichs Heeren, dairinne zy zekere pointen clachtelic te kennen hebben gegeven tegens hem, die men alsoe ter waerheit niet bevynden en sal, ende dat zy wt alsulken aenbrengen ende slincker informacien zekere appointementen ende brieven vanden voirscreven mynen Genedighen Heere oft sinen Hoogen Raide verworven hadden, die hem noot ware te wederleggene, te verantwoerdene ende aldaer te kennen te gevene, mids dien dat de voirs. saken van gescillen oic mede aencleefden denselven mynen Genedighen Heere; daerop ende tegens de voirs. Anthonys ende Gielys deden antwoerden ende seggen dat men nemmermeer bevynden en soude dat zy, inder voirs. supplicacien overgegeven, eenige saken oft punten te kennen

gegeven hadden daerinne zy de waerheit gespaert mochten hebben, maer dat zy, achtervolgende den appointemente by myns Genedichs Heeren Hoogen Raide gegeven ende de brieve hen daeraf aenden voirs. Wethouderen verleent, begheerden ende neernstelic versochten vanden voirs. gescillen te rechte te stane ende te blivene voere de Wethouderen vander stad van Antwerpen voirs., daervoere deselve sake van gescille innegeset is geweest, navolgende den scrivene myns Genedichs Heeren voirs., seggende voirt dat zy noeyt huers rechts voirs. vore de Wethouderen voirs. innegestelt, afgegaen noch vertegen en hebben, ende dat zy oic noeyt gelooft noch ten Helegen gesworen en hadden hen vanden voirs. gescillen in eenigen submissien te comene, mer wel was waer dat zy voir eenige tsHeeren dieneeren ende Wethouderen der voirs. stad zekere geloften ende eede gedaen hadden, in alsulker manieren als begrepen was in twee cedullen, geteikent metten hantteyken Mathys vanden Broeke ende Meester Willems vander Taveryen, Secretarysen der voirs. stad, die deselve Anthonys ende Gielys aldaer thoenden ende voer oegen brachten, ontkennende voirt den voirs. Gielys Buytoir eenige andere eede oft geloften van hen te submitteren vanden voirs. gescillen gedaen te hebben, ende dat hy dat nemmermeer over hen proeven noch bewaerheiden en soude, presenterende ende begheerende voirt jegens den voirs. Gielys Buytoir vanden voirs. incidenten ende gescillen der voirs. submissien aengaende te comene ende te compareerne voere den Hoegen Raidt myns Genedichs Heeren voirs., ende eenen sekeren dach daertoe te nemene, ende voirt bynnen middelen tide vander hachten, geloften ende eede gheslaect te wordene, omme elken van hen daeraf zyn bescheyt op te doene, ende daerop voirt geappointeert te wordene, alsoe behoeren sal, ende dairinteynden de principale sake van hueren gescillen voirs. byden Wethouderen der voirs. stad met rechten gedoemt te wordene, daer zy hen altyt toe offeren, seyden voirt de voirs. Anthonys ende Gielys de bastairdt ende leyden in onthoudt der voirs. Wethouderen, van dat de voirs. Gielys Buytoir hen, in haerrer presencien, op ende aen geseit hadde dat zy ten Heilegen gesworen souden hebben hen inder manieren voirs. te submitteren, ende dat

zy dien niet navolghich en hebben willen zyn oft noch en zyn, dat dadt groetelic derogeerde ende gedroech jegens de eere ende eede van henlieden, die arme schiltborege knapen waren, ende dien dadt altyt stonde te verandwoerden ende verantwoerden wouden, ende begeerden mids dien, protesterende, dat deselve Gielys Buytoir dadt alsoe bewaerheidde als hy hem vermeten hadde, opdat hy conste, ende alsoeverre als men dadt alsoe bevonde, soe waren zy wel getroest tgene des henlieden daeraf soude moghen gebueren, ende alsoeverre als hy dadt over hen niet bewaerheiden en conste, soe begheerden ende versochten zy dat hy dan byden Wethouderen der voirs. stad alsoe gecorrigeert ende huere eere gerepareert mocht worden als nae gelegentheit der saken daertoe behoeren soude. Dit was gedaen in presencien van Borgermeesteren, Scepenen ende Raide, in huerer raidcameren vergadert zynde, den XI^{sten} dach der maent Octobris anno LXIII.

30 Juli 1462.

Aanstelling van voogden voor Reinier de Hont.

Alsoe Her Cornelys de Hont, priester, ende eenendeel vanden vrienden ende magen van Reyneere de Hont, des voirs. Her Cornelys brueder, comen syn voere de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad, opdoende ende te kennen gevende hoe dat de voers. Reyneere een onnoesel knecht is, groot gebreck hebbende aen syn zinne, ende alsulck dat hy nyet mechtich oft wys genouch en is hem selven te regeerne ende te besorgene, biddende mids dien den voers. Heeren dat hen gelieven wilde den voers. Reyneere te ghevene, vander stad wegen, momboers, regeerders ende besorgers, die hem ende syn goede duechdelic moegen regeren ende tbewint daeraf hebben etc., Soe zyn biden Heeren voergenoemt, na dien dat zy volcomen informacie vanden persoen des voers. Reyneers genomen hadden, denselven Reyneere gestelt, geordineert ende gegeven viere regeerders, momboers ende besorgers, te wetene, Jan ende Willem Pauwels, gebruedere, van svaders

wegen, Jan ende Heinric de Gruytere, gebruedere, vander moeder wegen, die tregiment ende bewint vanden selven Reyneere ende sinen goeden hebben selen, ter wittiger rekeningen, ende sonder hem tontervene. Actum anno XIIII^c^ LXII, XXX dage Julii.

PALUDE.

8 Juni 1463.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Hendrik Lenaerts en Cornelis Lambrechtssone van Roosendaal, rakende eene hoeve te Nispen gelegen.

Alsoe zekere geschille wtstaende zyn geweest tusschen Meester Henricke Lenaerts ende Jouffrouwen Marien Noyts, zynen wettigen wive, ter eenre zyde, ende Cornelise Lambrechtssone van Roesendale, ter andere, spruytende overmids dat de voers. Meester Heinric ende Jouffrouw Marie, voer den commer gaende wt alsulken gedeele van eenre hoeven metten toebehoerten, geheeten *tGoet te Luysterborch*, als zy tanderen tyden den voers. Cornelise met Scepenenbrieven van Antwerpen overgegeven hebben, te Nyspen gelegen, gemoeyt ende belast warden, boven dien dat de voers. Cornelys metten selven Scepenenbrieven geloeft heeft denselven Meester Henricke ende Jouffrouwen Marien ende alle huere goede ende nacomelinge lasteloes, vry, quite ende ongemoeyt te houdene tallen dagen van allen den commere ende chyse vter voergenoemden hoeven gaende, ende daertoe van allen hindere, schaden, coste ende laste die daerop comen oft wesen mochte, ende oic overmids ennigen heysschen die de voers. Cornelys wederomme heysschende mocht wesen den voers. Meester Heinricke ende Jouffrouwen Marien, van allen welken geschillen ende des daerane cleven mochte geheelic ende al de voergenoemde Meester Henric, voere hem ende inden name vander voergenoemden Jouffrouwen Marien, synen wive, ter eenre zyde, ende Lambrecht, wettich sone des voers. Cornelys Lambrechtssoens, als machtich gemaect vanden selven Cornelise, zynen vader, na inhoud eens Scepenenbriefs van Roesendale, ter andere, hen met Scepe-

nenbrieven van Antwerpen, opten XIX^{sten} dach in Aprille lestleden, gekeert ende gesubmitteert hebben in twee goede mannen, te wetene, in Janne Noyts ende Janne van Overhof, gelyc de voergenoemde Scepenenbrieve dat met meer woerden claerliker begrypen, Soe hebben de voers. twee goede manne, als keersluyde, achtervolgende der submissien voers., de heysschen ende gebreke van beyde den voergenoemden partyen ende de antwoerden van beyden zyden daerop ende oec de brieve ende bethoene die elke partie voers. tot zynre meyningen dienende voer ooghen bracht heeft, volcomelic aengehoort ende wel gevisiteert, ende alle geleghentheyden ende redenlicheiden ripelic gewogen ende gedelibereert, ende daerop voert eendrachtelic geseeght ende vuytgesproken tghene dat hierna volght :

Inden yersten, als vanden twee pond grote lyftochten die Kerstine sWilden heffende is, ende vanden eenen ponde grote lyftochten dwelc Denys vander Spreet heffende is, beyde opte hoeve voers., ende oec vanden achterstellen die van beyde den voers. lyftochtrenten verloepen moegen zyn, van welken lyfrenten ende achterstellen voers. de voergenoemde Meester Heinric begheert heeft, voer hem ende zynen wive voers. ende voer huere nacomelinge, soeverre alst hen ende haeren gedeele aengaet, ontlast ende gevryt te zyne, na inhoud der Scepenenbrieve voers., daermede zy tvoergenoempt gedeel vander hoeven metten toebehoerten voers. den voergenoemden Cornelise overgegeven hebben, ende der geloften die deselve Cornelys inden selven Scepenenbrieven gedaen heeft, Is der voergenoemden twee goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Cornelys ende zyn nacomelinge van beyde den voers. lyftochtrenten voerdane altyt, ende oec vanden achterstellen die daeraf verloepen moegen zyn, staen sullen inde stede des voers. Meester Heinricx ende zyns wyfs ende huerer nacomelingen, ende henlieden ende alle huere goede daeraf lasteloes, vry, quite ende ongemoeyt houden, gelyc vanden erfchysen ende anderen commeren vter selver hoeven gaende.

Item als vanden eenentwintich scellingen sesse penningen groten lyftochten die Jacop vanden Werve heffende is, ende

vanden achterstelle daeraf verloepen, ende vanden anderen commeren die men noch bevinden mochte, daeraf de voers. twee goede manne noch ter tyt de brieve ende bethoone niet gesien en hebben, vanden welken de voers. Meester Heinric oec begheert heeft ontlast ende gevrydt te zyne, als vore, Seggen deselve twee goede mannen eendrachtelic, dat zy dat punt te henwaert behouden ter tyt toe dat zy de brieve ende bethoene behoorlic sullen hebben gevisiteert ende daerinne bevonden oft die opte voers. hoeve spreken oft nyet, omme daerenteynden als in goets tyts huer wtsprake te moegen doen, alsoe hen na alle bescheyt ende redenlicheyt alsdan sal duncken behoerende.

Item als vanden sesse muddeken rogx erflic die de voers. Cornelys tanderen tyden der voergenoemden Jouffrouwen Marien Noyts, des voers. Meester Heinricx wive, met Scepenenbrieven van Antwerpen overgegeven ende opgedragen heeft, ende die men heffende is op een bloc geheeten *Maesens bloc*, bynnen Meere te Weercoven gelegen, ende op een gedeel inde *Magrieten heyninge* aldaer, welke pande die men seeght byden gasthuyse van Hoechstraten wtgewonnen zynde, de voers. Meester Heinric begheert gevrydt ende goet gedaen te hebbene etc., Is der voergenoemde tweer goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Jouffrouw Marie, oft Meester Heinric, huer man, ende huer nacomelinge vanden voergenoemden sesse muddeken rogx erflic huer recht vervolgen ende hen verrichten sullen aende voers. goede ende pande tot Meere, ende aende borgen inde voerbrieve begrepen, alsoe verre ende alsoe lange als die goet genoech daervore zyn sullen, maer waert dat zy daerane gebrec hadden metten rechte, tot wat tyden het waere, dat zy dan dat gebrec zullen moegen heysschen ende vervolgen op ende aen den voers. Cornelise ende zyn goede, na wtwysen der Scepenenbrieve voerscreven.

Item als van des voers. meester Heinricx ende Jouffrouwen Marien aengedeelte inde X viertelen rogx erflic totter voergenoemden hoeven behoorende, ende daertoe mede principael pand zynde over de XXI zisteren rogx erflic vter selver hoeven gaende etc., Is der voergenoemden tweer goeder

mannen wtsprake eendrachtelic, dat des voers. Meester Heinricx ende Jouffrouwen Marien aengedeelte vanden X viertelen rogx erflic voers. volgen ende bliven sal den voers. Cornelise ende den aengedeelte vander hoeven voers. dwelc zy denselven Cornelise tanderen tyden metten Scepenenbrieven van Antwerpen bovengenoemt overgegeven hebben, ende dat tot behulpe, afslage ende lichtenissen vanden XXI zisteren rogx erflic voers.

Item als vanden viere croonen eens die de voers. Cornelys den voers. Meester Heinricke heysschende is vander overbaten vanden voergenoemden VI muddeken rogx erflic, Is der voergenoemde tweer goeder mannen wtsprake eendrachtelic, dat de voers. Meester Heinric ende Jouffrouw Marie, zyn wyf, den voers. Cornelise, oft zynen voers. gemachtichden zone, opleggen ende betalen sullen de voers. IIII croonen eens, VI scellinge grote Brabants voer elke croone, tusschen dit ende Sinte-Jansmisse naestcomende.

Ende dese voergenoemde wtsprake zullen de voers. partien te beyden zyden houden, voldoen ende volvueren tallen dagen, gelyc ende in alle der manieren ende op alsulken peyne ende verbuerte als oft dat alsoe by Scepenen van Antwerpen metten vonnisse gewyst waere, ende gelyc zy inder voergenoemden submissien daertoe verbonden zyn.

Ende oft ennige duysterheyt oft geschil tusschen de voergenoemde partien hierinne gebuerde, daeraf behouden de voergenoemde seggers tverclaren te henwaert, om dat te doene altyt alst behoeven ende hen gelieven sal.

Dit was gedaen ende wtgesproken int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXIII, opten achsten dach in Junio. Present : Gheerd vanden Broeke ende Willem van Tichelt, Scepenen.

PALUDE.

5 November 1463.

« Vidimus van sekere bezegelden brief des Hertogen » dd. 10 Februari 1463, en de daarbij gevoegde cedel dd. 18 Maart 1463, « ten versuecke van Jan van Woelputte geregistreert. »

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende drientsestich, vive dage in Novembri, soe quam vore Borgermeestren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, Jan van Woelputte, bontwerkere, ingeseten poertere derselver stad, ende thoende eenen openen brief ons Genedichs Heeren tsHertogen van Bourgoingnen ende van Brabant etc., in francyne gescreven ende met zynen groeten zegele aen eenen dubbelen steert wthangende met roeden wasse besegelt, inhoudende van sekeren vorwaerden ende condicien geschiet tusschen Symoene vander Couderborch, Heere tot Oplyntere, ter eenre zyden, ende Jouffrouwen Barbelen vander Couderborch, zynre witteger dochter, met Janne van Dynter, hueren man, ter andere, aengaende des voirs. Symoens goide ende heerlicheit van Oplyntere voirscreven, in welken brief onder dander gescreven staet een clausule den voirs. Janne van Woelputte aenclevende, ende daertoe noch een cedulle, in papiere gescreven, die Jan van Dynter voirs. vore hem ende inden name van Jouffrouwen Barbelen vander Couderborch, zynen voirs. wive, bekent heeft, ende mettes voirs. Jans van Dynter zegele in roeden wasse onder opgedruct besegelt, denwelken brief ende cedulle gans ende gheeve waren, ongecancelleert ende ongeraseert, daeraf dat de voirs. clausele vore ende de voirs. cedulle na van woerde te woerde hierna volght ende es aldus: Bekende voert de voirs. Jan van Dynter ende Jouffrouw Barbele, zyn huysvrouwe, vore goet ende van weerden te houdene alsulken vercoepinge van huysen, lande ende renten bynnen onser stad van Antwerpen ende inden Waterlande gelegen, als de voirs. Symoen, synt den houwelike synre voirs. dochter, gedaen heeft, ende dat zy daeraf ende sonder hueren cost sullen doen alsulken vasticheit ter plaetsen ende vore die gerech-

ten daer ende als dat behoren sal, al welke vorwaerden ende condicien voirs. die voirs. partien. ter eenre ende ter ander zyden, in presencien ons voirs. stadhouders ende onsen mannen van leene voirs., geloeft hebben te houdene vore goet, vast ende van weerden, ende te achtervolgene in allen hueren punten, sonder daerjegens te comene oft te doene in enniger manieren. Ende want de voirs. vorwaerden ende condicien inder manieren voirscreven geschiet ende vore onsen voirs. stadhoudere ende mannen gepasseert zyn, soe hebben wy, ter beden ende versueke der voirs. partien ende in gethuychenisse der waerheit, onsen zegel aen desen brief doen hangen. Gegeven in onser stad van Bruessel, opten thiensten dach der maent van Februario int jaer Ons Heeren M CCCC twee ende tsestich, na costume ons Hoefs. Aldus getheikent : By mynen Heere den Hertoge, Moelenpas.

Ic, Jan van Dynter, inden name van my selven ende van Jouffrouwen Barbelen vander Couderborch, mynen wive, ende by hueren wille ende consent, schilde quite alsulken calaengie ende stoernisse van rechte als de Eerweerdige Heere myn Heere de Officiael van Cameryck in Bruessel tanderen tyden gedaen heeft, my ende mynen wive aenclevende, opte rechtvorderinge tAntwerpen ter Vierscharen gedaen ende begunst by Janne van Woelputte, die jegens Symoen vander Couderborch, mynen lieven swager, gecocht heeft zeker huysen, renten ende goiden tAntwerpen ende in den Waterlande gelegen, mids denwelken de voirs. myn Heere de Officiael voirscreven, by vonnissen by hem gewezen tusschen den voirs. mynen lieven swager ende my ende mynen voirs. wive, verboden hadde den rechtere die maent ende den Scepenen der voirs. stad van Antwerpen het manen ende wysen, gelyc syn voirs. brieve dat begrepen, consenterende dat de voirs. Jan van Woelput voert zyn recht sal moegen volgen ter voirs. Vierscharen ende dat hy geheel sal staen ende staet op ende in syn rechtvorderinge, gelyc hy dede als de voirs. stoernisse ende calaengie vanden voirs. mynen Heere den Officiael geschiede ende gedaen wardt, gelovende de voirs. comanscap goet ende van weer-

den te houdene, ende dat ic, oft myn voirs. wyf noch onse nacomelinge nymmermeer daerjegens doen en selen noch doen doen in geenre manieren. Ende des ten oirconde hebbe ic, Jan van Dintere, mynen zegel hierop gedruct. Gedaen inden jare Ons Heeren M CCCC twee ende tsestich, XVIII dage in Maerte, na scriven inden Hove van Cameryck. Dewelke clausule ende cedulle, ter begeerten des voirs. Jans van Woelputte ende ten bevele van Borgermeestren, Scepenen ende Raide voirs., gestelt warden inder stad register ten jare ende ten dage voirs.

26 November 1463.

Uitspraak in een geschil tusschen Geert Baers en Jacob van Amstel, rakende zekere bescheiden door eerstgenoemde teruggeeischt.

Want zeker questien ende geschillen opgestaen ende geresen waren tusschen Gheeryde Baers, zone wilen Huygen Baers, ter eenre zyden, ende Jacope van Amstel, ter andere, seggende de voers. Gheeryt ende te kennen gevende dat de voirs. Jacop tanderen tyden wt des voirs. Huygen Baers, zyns vader, huyse gehaelt ende wechgedragen hadde zeker brieve den voirs. Gheeryde ende zyns brueders kynderen, daer hy mombore af es, toebehorende, ende dat de voirs. Jacop daer niet in gerecht en was, alsoe hy seyde, te wetene, eenen brief ruerende van twee ponden ende thien scellinge groeten Vleems lyftochten, staende ten live van Frederyke ende Willem Baers opte stad van Gheendt, item noch eenen vidimusbrief gemaect wt eenen lyftochtbrieve die Willeme, Clause, Janne ende Anen Baers, wittege kyndere wilen Ysbrants Baers, zyns brueders, toebehoirde, item noch zeker brieve ruerende vanden lande gelegen in Hollant, bynnen den ban van Eckersloete in Keremerlant, den voirs. Gheeryde toebehorende, ende daertoe noch meer ander brieve ende scriftueren die de voirs. Jacop aldaer gehaelt ende wechgedragen soude hebben, die de voirs. Gheeryt by expresse ende elc bysondere niet en conste gespecificeren oft genoemen, begeerende aenden selven Jacope de voirs. brieve ende gescriften over te hebbene ende in zynen handen te comene,

tot zynre ende der voirs. kynder behoef, alsoeverre zy daerinne gerecht mochten zyn ende schuldich waren te hebbene; op dwelc de voirs. Jacop antwoerde ende seyde dat de voirs. Gheeryt niet schuldich en ware enigen last allene of voerdere over zyne voirs. brueders kynderen te hebbene dan de voirs. Jacop, want hy over de voirs. kyndere zoe grooten macht hadde als de voirs. Gheeryt, ontkennende eenige brieve oft scriftueren wt des voirs. zyns vader huyse gehaelt, ewechgedragen oft onder te hebbene, anders dan dat hem Jouffrouw Katline Ysbrants, weduwe wilen des voirs. Huygen tanderen tyden ondergegeven hadde te bewarene de brieve vanden voirs. lande van Eckerslote, mids dien dat zy daerinne gerecht soude zyn, want al waert alsoe dat de voirs. Huyge Baers tanderen tyden den voirs. Gheeryde, zynen zone, met eenen openen brieve bezegelt metter stad zegel van Antwerpen, overgegeven ende opgedragen hadde alle alsulken lant als hy liggende hadde bynnen den ban van Eckersloete in Keremerlant voirs. ende dat denselven Huygen voertyden aencomen is van Clause Baers ende Katlinen, zynen wive, des voirs. Huygen vader ende moeder wilen, gelyc den voirs. brief ende oic de scheybrieve, onlangs leden gemaect tusschen der voirs. weduwen ende erfgenamen des voirs. Huygen, dat wel verclaren, dwelc hem Jacop kende ende niet voerdere, dat hem nochtans wt crachte derselver opdrach alle tvoirs. lant van Eckersloete niet schuldich en soude zyn te volgene, gemerct dat dese voirs. Huygen niet meer dan een derdendeel vanden selven lande gebleven en ware van zynen voirs. vader ende moeder, ende dat deselve Huyge ende Katline Ysbrants, zyn wyf, dander twee derdendeele vanden selven lande, in geheelen bedde zittende, tsamen gecocht ende gecregen hadden, meynende mids dien deselve Jacop dat der voirs. weduwen deen helft vanden selven twee vercregenen derdendeelen schuldich soude zyn te volgene ende toe te behorene, Item als vanden voirs. lyftochtbrieve van twee ponde ende thien scellinge Vleems gelts staende ten liven vanden voirs. Frederyke ende Willeme Baers opte stad van Gheendt, seyde de voirs. Jacop dat hy tanderen tyden, op zyns selfs cost, ter begeerten des voirs. wilen Huygen Baers, gereden was tot Gheendt ende aldaer de lyftocht voirs. gecocht mettes voirs. Huyghs penningen, tot

behoef van Heeren Clause Baers, die daer zyn heffen aen hebben soude zyn lyf lanc, achtervolgende der begeerten des voirs. Huychs, hoewel dat Jacop die opten voirs. Frederyke ende Willeme hadden doen stellen, dat hadde hy gedaen om beters wille ende omdat deselve Her Claus die te bat van zynen schulderen soude moegen bliven heffene, ende om des wille is inden selven brief gereserveert den voirs. Jacope van Amstel ende Gheeryde Baers hueren vryen wille metter voirs. renten te moegen doene, Ende als vanden voirs. vidimusbrieve die Gheeryt begeert te hebbene, seyde Jacop dat Gheeryt den principalen brief daeraf onderheeft, ende alsoe meynde Jacop, want hy alsoe wel last ende tregement heeft over de voirs. kyndere als Gheeryt, dat hy schuldich sal zyn te mynsten tvoirs. vidimus onder te behoudene ende dat niet over te gevene, het en ware dat men bevonde dat Gheeryt over de voirs. kyndere meer regements schuldich ware te hebbene dan Jacop voirs., oft anders soe begeerde de voirs. Jacop dat dadt rusten soude onder yemande anders die zyns brueders kyndere bat besorgen soude dan de voirs. Gheeryt gedoen can, Seyde voert de voirs. Jacop dat waer was dat de voirs. Gheeryt onderhadde eenen anderen lyftochtbrief, den voirs. Her Clause toebehorende, sprekende op Harlam, van XXIIII Rynscher guldene tsjaers, begeerende de voirs. Jacop inden name van synre huysvrouwen, moeder vanden voirs. Her Clause, ende inden name van synen kynderen, dat de voirs. twee lyftochtbrieve van Herlam ende van Ghendt, die de voirs. Huyge wilen den voirs. Her Clause gegunt hadde, comen ende bliven souden in bewaerder hant tes voirs. Her Claus behoef, om hem daermede etende te blivene, oft de voirs. Jacop wilde geerne den voirs. Gheerde die laten volgen, alsoeverre Gheeryt borge stellen wille den voirs. Jacope, zynre huysvrouwen ende kynderen, dat de voirs. renten jaerlix den voirs. Her Clause volgen selen alsoe lange als die verschynen selen; daerop de voirs. Gheeryt weder antwoerde, seggende dat hy Gheeryt ende Jacop hen tanderen tyden opte voirs. geschillen vanden lande van Eckerslote, die zy doen oic hadden, geheel ende al gesubmitteert ende gekeert hadden ende op zeker peynen in Aerde Jacops, Pelgrem Menssone ende Mathyse van den Berge, als arbiters

ende kerslude daertoe by hen te beyden zyden eendrachtelic gecoren ende genomen, dewelke alsdoen, na dat zy deselve geschillen van beyden partien voirs. ende alle tghene dat zy daertoe alligeren ende seggen wilden overhoert ende gevisiteert hadden, deden eendrachtelic huer wtsprake als dat de voirs. Geeryt Baers geven ende betalen soude der voirs. weduwen wilen Huygen Baers, vore alle trecht dat zy enichsins hebben mochte int voirs. lant van Eckerslote, XX ℔ groete Vleems, ende soe soude alsdan deselve Geeryt tvoirs. lant bliven behoudene ende gebruykene geheel ende al, paeyslic ende vredelic, ongestoert van haer oft van yemande van hueren wegen, ende dewelke XX ℔ groete Vleems deselve Gheeryt, der voirs. wtspraken navolgende, huer oic duechdelic betaelt ende gegeven hadde, als hy seyde, hem des gedragende aende arbyters ende weduwe voirs., ende dewelke huer wel content hielt van hem, hoewel dattet denselven Jacope geliefde hem daeraf weder te moeyene ende sonder bevel oft macht van haer, seggende voert deselve Gheryt dat hy dander erfgenamen vanden voirs. Wilen Huygen, zynen vader, insgelycx verlyct ende gecontenteert hadde in gereeden penningen, in alsoeverre zy oic enichsins int voirs. lant gerecht hadden geweest ende daer deselve erfgenamen wel mede te vreden waren, seyde voert de voirs. Geeryt Baers dat de voirs. Heer Claus hem ende Frederyke, zynen zone, overgegeven hadde ende opgedragen alle zyn goide ende versterfenissen van haven ende erven, mids denwelken zy hem geloeft hadden zyn lyf lanc wt te reyken ende te betalene de lyftochtrenten vanden voirs. twee brieven van Ghendt ende van Herlam, gedragende tsamen XXXIX Rynsgulden, na wtwysen eens open briefs metter stad zegel van Brugge bezegelt ende eens instruments die dat naerdere verclaren, ende die hy hem jaerlix betaelt hadde ende noch betalen wilde zyn leven lanc ende niet langer, hoewel deselve Frederyc ende Willem Baers inden voirs. brief van Gheendt staen als principael liven, hopende ende meynende mids desen dat de voirs. twee lyftochtbrieve in hueren handen schuldich selen zyn te blivene ende niet indes voirs. Jacops handen, want na de doot des voirs. Her Claus deselve Frederyc ende Willem daerin gerecht zyn, begeerende voert deselve Gheeryt,

want hy de brieve niet aengenoemen oft gespecificeren en can die hy Jacop voirs. ewech hebben soude, als vore, dat deselve Jacop hem daeraf verclaren sal metten eedt dat hy overbringen sal alle de brieve ende scriftueren daer hy oft zyns brueders kyndere voirs. enichsins in gerecht zyn ende hen toebehoerende zyn, met meer woerden ende gescriften die partien te beyden zyden daertoe hebben gealligeert, geseyt ende overgegeven, Daerop by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, na dat zy partien voirs. in alle des zy hebben willen seggen ende overgeven, rypelic gevisiteert ende oversien, de kennissen ende waerheit overhoert hadden, getermyneert ende geappointeert hebben, dat Gheeryt Baers voirs. overhebben ende behouden sal geheel ende al alle dlant van Eckersloete met allen den brieven daeraf zynde, ende oic de twee lyftochtbrieve van Gheendt ende van Herlam, behoudelyc dat deselve Gheert ende Frederic den voirs. Jacop geloven selen dat zy de rente inde selve twee brieve begrepen jaerlix sullen laten volgen ende die betalen den voirs. Her Clause Baers, ende oic dat zy die renten niet en sullen quyten noch coepen jegens denselven Heeren Clause oft hem die tongoye maken in eeniger manieren, ende hem daeraf Scepenenbrieve verliden, ende want wilen Huyge Baers begeert ende geordineert hadde, onder dander, in eenre codicillen oft addicien van zynen testamente, dat Jacop van Amstel ende Gheeryt Baers regeren souden de goede vanden voirs. kynderen wilen Ysbrants Baers, in alle der manieren dat de clausule daeraf inde selve codicille begrepen dat naerdere verclaert, soe seggen ende termyneren de Heeren, als vore, dat Jacop ende Gheeryt dat alsoe doen ende navolghich syn sullen, opdat zy daeraf overeen gedragen connen, oft anders stellen ende nemen sullen eenen goiden man die dat alsoe van huerer lude wegen doen sal, ende oft zy daeraf niet overcomen en consten dien goiden man alsoe te stellene, soe sullen zy dat bringen byden Heeren vander stad, die hem alsdan eenen goiden man daertoe stellen ende ordineren sullen, om die goide vanden selven kynderen te regeren inder manieren als de voirs. wilen Huyge Baers dat begeert ende geordineert hadde, in wiens handen comen sullen de brieve denselven kynderen toebehorende, ende voert soeverre Gheeryt voirs. begeert te

hebbene den eedt van Jacope als dat hy niet meer brieve oft gescriften onder en heeft noch en weet den voirs. Geeryde toebehorende oft daer hy in gerecht mochte zyn, soe sal hem Jacop voirs. daeraf pueren metter eedt. Actum in volle banc van Scepenen, des Saterdaeghs, XXVI dage in Novembri anno LXIII.

BUEKELER

12 Januari 1463.

Eed van Jacob van Amstel, ingevolge de uitspraak in voorgaande zaak.

Anno LXIII, XII dage in Januario, soe presenteerde Jacob van Amstel zinen eedt te doene voir Borgermeesteren, Scepenen ende Raede inder raetcameren vergadert zynde, dat hy niet meer brieve oft gescriften onder en hadde nocht en wyste, den voirs. Gheryt Baers toebehorende oft daer hy in gericht mocht zyn, navolgende der voirs. terminacien, welken eedt deselve Gheryt Baers hem verdroech.

BUEKELER.

3 December 1463.

Henrick de Voocht beloeft by eede vuyter stadt te trecken ende te blyven drye jaren lanck.

Heinric de Voeght, Peterssone, cleermakere, geloefde, zekerde ende zwoer lyflyc ten Heyligen met opgerechten vingheren, dat hy terstont gaen ende trecken sal vter stad ende vryheyt van Antwerpen ende dat hy bynnen drie jaeren naestcomende bynnen derselver stad oft vryheyt niet comen en sal, ende oft hyt dade, dat hy dan meyneedich soude wesen ende verbueren daertoe de peyne van veertich gouden Ryders, de twee derdendeele daeraf onsen Genadighen Heere den Hertoghe van Bourgoingnen ende van Brabant, ende tderde derdendeel der fabriken van Onser Liever Vrouwenkerke tAntwerpen. Present: Willem van Bouthem, sHeerenknape, die hem de voers. zekerheyt ende eed staefde in presencien van Jacope Wielant als Onderschoutet, Meester Willem vander

Heyden, als stedehoudere van Walraven Drake Burgermeester, ende Willem van Tichelt, Scepene. Actum anno LXIII, drie dage in Decembri.

PALUDE.

30 December 1463.

« Terminatie » in een geschil, tusschen Gielis van Cruybeke, poorter van Antwerpen, ter eene, Schout en Schepenen van Aertselaer, ter andere zijde.

Opten questien ende geschillen voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen geport tusschen Gielise van Cruybeke, ter eenre zyden, ende den Schoutet ende Scepenen van Aertsselaer, ter andere, omme der rechtvorderinge wille die Willem de Coninc opten voers. Gielise voere denselven Schoutet ende Scepenen gedaen hadde, seggende deselve Gielys dat die rechtvorderinge geschiet is boven dien dat hy den bode die hem die wete dede van der rechtvorderingen voers., geseecht hadde dat hy poortere van Antwerpen waere ende dat hy oec vander selver saken tAntwerpen in rechte stonde, ende dat hy den voers. Schoutet ende Willeme de Coninc dat insgelycx oec geseyt hadde, ende dat deselve Willem, in presencien van goeden mannen, hem geloeft ende toegeseyt hadde, als hy hem thyen woude, dat hy hem dan tAntwerpen volghen soude met rechte ende dat eenen dach te voren seggen, welc deselve Willem nyet gedaen en hadde, hopende mids dien dat de rechtvorderinge voerscreven ende de execucie die de voers. Willem, vuyt crachte vanden vonnisse daerop gewyst, begheert heeft, cesseeren selen, ende dat hy, Gielys, zyn poorterye in desen sculdich sal zyn te gebruykene etc. ; daerop de voers. Schoutet antwoerde dat het wel waer mocht wesen dat de voers. Gielys tot hem geseyt hadde dat hy poortere tAntwerpen waere, ende dat hy den voers. Willeme dat oec geseyt hadde, maer deselve Willem begheerde zeere ernstelic trecht aen hen over den voers. Gielise, overmids dat deselve Gielys zyn poorterye niet behoorlic aldaer en dede bliken, ende alsoe hebben zy, ten

ernstigen vervolge des voerscreven Willems, over den voers. Gielise gemaent ende gewyst, alsoeverre als zy maenders ende wysers daerover zyn, te wetene, denselven Gielise, die voere trecht niet en compareerde, verryckt ende verhaelt, ende daereneynden hadde de voers. Willem execucie begheert over den voers. Gielise ende zyn goede etc., Soe wart byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voers. den voers. partien daerop geseyt ende geappointeert, want de voers. Gielys met zynder poorteryen niet behoorlic gedeclineert en hadde, soe soude de voers. rechtvorderinge van weerden wesen, maer des soude de voers. Gielys bliven staende op zyn actie ende aensprake vander geloeften ende toeseggene die hem de voers. Willem gedaen hadde voere ende eer de voers. rechtvorderinge geschiede, ende de Heeren seyden ende verclaerden voert voere huere redelicheyt ende goetduncken, dat de voers. Schoutet billicx sculdich waere metter voers. execucien te verhoudene totter tyt dat de voers. Gielys zyn actie voerscreven opten voers. Willeme ingestelt ende gevordert soude hebben, behoudelic dat deselve Gielys dat instellen soude ende continueeren bynnen eenen corten redeliken tyde. Dit was gedaen XXX dage Decembri anno XIIII^c LXIII, na costume sHoifs van Cameryck.

Palude.

24 Januari 1463.

« Oirvrede » gezworen door Peter vander Sluis.

Des disendaeghs, XXIIII dage Januarii anno LXIII, soe quam voir Heeren Janne vander Bruggen, Schoutet ende Marcgrave, ende voer Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen in hueren raide vergadert zynde, Peter vander Sluys, schippere, ende heeft aldaer, by ordinancien ende terminacien vanden voirs. Heeren, Aelbrechte van Aemstel, die hem, mids zekeren presumpcien eensdeels den voirs. Heeren gebleken, vanden selven Peteren beduchtende was, ende die daeromme begheert hadde aen den Heere ende der stad daeraf besorcht ende bewaert te zine, oyrvrede gedaen inder manieren hierna verclaert, te wetene, dat Peter vander Sluys voirs. met vuytgerecten vingeren op dat Heylige Crucifix lieflic aenden Heiligen gezworen heeft, dat hy Ael-

brechte van Aemstel voirs. niet mesdoen en sal noch doen mesdoen, by hem selven noch by nyemende anders van zynre wegen, in enniger manieren, ende wiste hy yemende die hem soude willen mesdoen, dat hy dad denselven Aelbrechte in goets tyts waerscouwen ende te kennen geven soude ende op gerechten oyrvrede, alsoe moeste hem God helpen ende alle zyn Heyligen. Voerdane soe zekerde ende geloefde aenden Heiligen op dat Heilige Crucifix, als voere, de voirs. Peter vander Sluys dat hy tusschen dit ende Vridage naestcomende, den voirs. Aelbrechte sal stellen ende setten goeden vasten borge voir de somme van hondert Yngelsche noblen eens henendragens, op te leggene ende te verbuerene van hem ende van sinen borgen, half aen onsen Genedighen Heere den Hertoge, een vierendeel daeraf der stad ende dander vierendeel tot behoef vander fabriken van Onser Liever Vrouwenkerke tAntwerpen, alsoverre als hy, oft yement van zynre wegen, den voirs. Aelbrechte boven den voirs. oyrvrede yet mesdaden oft daden mesdoen, welke borchtochte staen sal also lange ende totter tyt toe dat byden Heere ende byder stad bevonden sal worden ofter yet meer toe behoeren sal dan voirs. is, ende waert dat zake dat hy die voirs. borchtochte niet gedoen en conste bynnen den voirs. tide, dat hy dan ten selven Vridage, onvermaend, opten Steen gaen sal ende daerinne bliven gevangen totter tyt dat hy de voirs. borchtochte sal connen gedoen.

TAVERIEN.

9 December 1463.

« Zoenninck » van Joos Beck
« ende duytsprake daeraff »

Alse vanden ongevalle ende dootslage die tanderen tiden geparpetreert ende gedaen is geweest by Joese Becq, Janssone, met sinen medeplegers, aen wilen Peteren de Smit, Janssone van Zwyndrecht, saliger gedachten, soe hebben Bertel de Smit, des voers. Peters oems sone, met sinen vrienden ende magen, ter eenre zide, ende de voers. Joes Beck met sinen vrienden ende magen, ter andere, hen daeraf geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert in viere goede, eerbaere manne, keerslude ende arbiters, te wetene, in Joese Braderyck, Bailliu

ende Casteleyn vanden lande van Beveren, Roelande vanden Moere, Ontfanger vanden selven lande van Beveren, Dierické Venbosch ende Jannes Wilzoeten die men heet Wyckman, biden voers. partien eendrachtelic daertoe gecoren ende gebeden, ende hebben geloeft ende geloefden de voers. partien, aen beyden ziden, te houdene goet, vast, gestentich ende van weerden tallen dagen alle tghene dat biden voers. keersluden eendrachtelic vutgesproken ende gepronunciecrt sal worden, ende achtervolgende van dien, soe hebben de voers. viere keerslude huer vutsprake ende seggen eendrachtelic gedaen inder manieren hierna verclaert :

Inden yersten, soe sal de misdadige voers. met sinen medeplegers, ter laeffenissen vander zielen vanden dooden, inden godshuyse vanden Predickeeren tAntwerpen, doen celebreren, een jaer lanc geduerende, alle dage een misse, ende die beghinnen te doene bynnen achte dagen na dat tvoetval gedaen sal wesen, ende voort continueren ende vervolgen tvoerscreven jaer lanc.

Item soe sal Wouter Raes, inden name ende van wegen des voers. Joes Becx, ter beternissen vander misdaet ende laeffenissen vander zielen vanden dooden, doen een pelgrymagie tSinte Peters ende tSinte Pauwels te Roome, ende die moeten porren bynnen vierendertich weken na dat tvoetval gedaen sal syn, ende goet bethoon daeraf brengen, alsoe dat behoort, ende oft de voers. Woutere gebreckelic ware de voers. pelgrymagie te doene oft nyet gedoen en conste, soe sal Peter Raes, des voers. Wouters brueder, deselve pelgrymagie voere hem doen, ende die porren bynnen den tide voers., int welke de voers. Peter Raes hem des voere den Roeydragere der stad van Antwerpen ende voere de voers. keerslude alsoe verwillecoerde ende verbant te doene, op zoenbrake ende vredebrake.

Item soe sal de misdadige zide den vrienden ende magen vander dooder ziden gheven, ter eeren ende beternissen, drie hondert Arnoldusguldene, te wetene XX groete Vleems voere elken gulden, bynnen jaers na dat tvoetval gedaen sal wesen, te wetene, telken XVII weken een derdendeel daeraf, alsoe

men zoenpenninge bynnen Antwerpen gewoenlic is te ghevene, ende telken termine de penninge daeraf brengen ende stellen opter stad wissel van Antwerpen.

Ende voer dese voerscreven zoenpenninge te betalene telken termine voerscreven, soe hebben geloeft ende geloefden de voers. Joes Braderick ende Roelant van den Moere, ende elken termyn opte peyne van alsoe vele als denselven termyn gedraecht, te bekeerne, deen helft vander selver peynen, opdat se verbuert warde, tsHeeren behoef, ende dandere helft der fabriken van Onser Liever Vrouwenkerke tAntwerpen, ende oft daeraf gebrec waere aenden voers. Joese Braderick ende Roelande vanden Moere, dat geloefden Ghysbrecht van Aemstel, Jacopssone, ende Heinric van Liere, als borgen, op te rechtene ende te voldoene, opte voerscreven peyne, te bekeeren als voere, te wetene, de voers. Ghysbrecht voere CC ende XXVIII der voers. guldene, ende de voers. Heinric voer dandere LXXXII guldene, maer de voers. Joes Braderick ende Roelant geloefden den voers. Ghysbrechte ende Henricke hieraf costeloos ende scadeloos tontheffene ende wel te quitene tallen dagen, met hen selven ende met alle hueren goeden.

Ende is te wetene, dat in deser zoeningen ende vutspraken mede versoent selen wesen alle deghene die daerane cleven moegen, vander eenre zide oft vander andere, het zy vanden dootslage voers. oft van quetsueren voere oft na denselven dootslage geschiet.

Item alsoe ennige mainteneeren oft meynen dat Jan van Yngelant, Aerdssone, de sustersone vanden dooden, die noch ombejaert is, moetsoendere soude wesen vanden selven dooden, soe is biden voers. keersluden vutgesproken, dat de vader ende de vriende ende mage vanden voers. ombejaerden kinde tselve tkint selen doen doen ter momborien, na der stad recht van Antwerpen, ende dat desselfs kints vader ende syn momboeren, inden name van hem, geloven selen dese zoeninge goet, vaste, gestentich ende van weerden te houdene, ende daeraf goede certificatie ende bethoen doen Henricke van Liere, tot behoef vander misdadiger ziden, in goets tyts eer den yersten termyn vanden zoenpenningen

voers. opten voers. wissel gestelt sal worden, behoudelic emmer, soe wanneer tvoerscreven kint voljaert sal syn, dat dan tselve kint, opdat gerecht moetsoendere is, kuere hebben sal, weder het de zoenpenninge diet na der stad rechte van Antwerpen sculdich sal syn hieraf te hebbene, aenveerden, behouden, ende deselve zoene vaste ende van weerden houden wille, oft dat selve kint de veedte ende wrake hebben wille, ende eest dat het de wrake dan kiest, soe selen den vrienden ende magen vander misdadiger ziden dan weder volgen de penninge die tvoerscreven kint na der stad rechte voers. sculdich hadden geweest te hebbene, maer alle dandere mage ende vriende van beyden ziden selen tallen dagen versoent syn ende bliven inder manieren voerscreven, ende omme die penninge dan wederomme alsoe gegeven ende betaelt te wordene, daervoere heeft geloeft ende geloefde Aerd van Ingelant, des voerscreven kints vader.

Dese vutsprake voerscreven geschiede bynnen der stad van Antwerpen inden godshuyse vanden Predickeeren, daer den voetval, vergheffenisse ende oetmoet gedaen wart, opten negensten dach van December int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXIII, ende daerop wart den vrede aen beiden ziden quytgeschouden, ban ende vrede daerop geboden by Jannes Mynnebode, Roedragere inder stad van Antwerpen, in presencien van vele goeder mannen omstaenders, in alsulker vuegen ende manieren als dat behoort ende sculdich is te geschiene, na de hooge heerlicheit ons Genadichs Heeren tsHertogen van Brabant ende den rechte synre stad van Antwerpen.

PALUDE.

6 Juli 1464.

« Emancipatie » van Severijn vander Lynden.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende vierentsestich, sesse dage in Julio, soe quam inder hooger Vierscharen ons Ghenedichs Heeren tAntwerpen, Jan vander Lynden, droechscheerdere, ende begheerde, mits sekeren redenen hem daertoe porrende, Severyne vander Lynden, sinen sone, metten rechte wt sinen broode ende plichte

te doene ende van allen sinen schulden, misgrypen ende anderen saken ongelast te blivene, ende mids dien bewysde hy hem twee oude grote tsjaers erfliker renten, jaerlix, half te Kerssavonde ende half tSinte Jansmisse in midsomere, te heffene op syn huys metten toebehoerten, geheeten *den Bruynen Baert*, buyten de Cammerpoorte inde Cammerstrate gestaen, badt ende versochte aen Jacope Wielant, Onderschoutet aldaer inder Vierscharen te rechte sittende, dat hy de Wet daeromme manen soude wes recht ware, daerop, by manissen desselfs Schouteten, gewyst wart met eenen vonnisse by Willeme Drake, Scepenen, ende gevolge van sinen medegesellen Scepenen occ inder selver Vierscharen sittende, de voirs. Severyn wt des voirs. Jans, syns vaders, broode ende plichte, na de heerlicheit ons Ghenedighs Heeren ende den rechte synre stad van Antwerpen, mids der bewisingen voirscreven.

23 Februari 1463.

Verhael van sekere afrekeninghe gedaen tusschen Meester Jan Brugman ende Hartman van Yssem.

Opten XXIII^en^ dach van Februario int jair Ons Heeren als men screef M CCCC ende drientsestich, na coustume van scrivene sHoyfs van Cameryck, hebben de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, ter begeerten van Meester Jan Brugman, Secretaris ons Genedichs Heeren tsHertogen, ende van Wouteren Brugman, sinen neve, op huden voir ons ontboden Janne van Lare, Jannes kint, die men heet Inde Moelen, ende Henricke vanden Kerchove, ingesetene deser stad van Antwerpen, die alle drie hen behelpen ende generen metter coepmanscapen van wyne, dewelke lyflik aenden Heiligen gehouden, geswoiren ende gethuycht hebben eendrachtelic, dat onlancx, des noch gheen twee jairen geleden en is, ter eernstiger begeerten van Hartman van Yssem, die dienere ende knecht tanderen tyden es geweest van Janne Brugman, die wile deselve Jan coepman van wyne plach te zyne, des omtrent thien jaer leden is, hem beclagende dat de voirs. Jan Brugman, soe van sinen loone soe van geleenden gelde, hem schul-

dich was bleven de somme van twee hondert drie ende tachtentich Rynsguldene, dairaf, alsoe hy zeyde, gheen betalinge en hadde gehadt, ter eenre zyden, ende vanden voirs. Meester Janne Brugman met Wouteren Brugman, als mage ende vriende des voirs. Jan Brugmans, die de contrarie daeraf hielden, ter andere, ende vuyt zunderlinger beden, consente ende versuecke vande voirs. partien aen beyden ziden, zy te diversen dagen ende stonden byeen geweest zyn ende hebben, ten biwesene ende in presentien vanden voirgenoemden Hartman ende vanden voirgenoemden Wouteren Brugman, oversien die rekeningen die de voirgenoemde Hartman den voirgenoemden Janne Brugman, vanden tyde ende jaeren hy hem diende ende by hem woende, gedaen hadde, ende met gescrifte overgegeven, ende daerna alle de percheelen, beyde van ontfange ende vuytgeven, daerinne begrepen, al int lange overleet ende overrekent, daer zy wel onledich over waeren den tyt van XII weken, mits dat der rekenboecke vier was, die zeer groote sommen begrepen hadden, byden welken zy ten vuytersten bevonden hebben dat de voirgenoemde Hartman van Yssem, yerst afgeslagen ende afgetoegen sinen bodeloon ende al tgene des hy geseecht oft gescreven hadde dat men hem schuldich was, meer heeft ontfaen dan vuytgegeven ende den voirgenoemden Janne Brugman sculdich is weder te keerne, na vuytwisen vanden voirgenoemden sinen rekeningen die hy met zyns zelfs hant hadde gescreven, de somme van drie hondert ende vierthiene overlansche Rynsche guldene ende thien witte penninge, sonder argelist. Dwelc aldus bevolen wart inder stad register gestelt te wordene, ende bevolen den voirs. Meester Janne ende Woutere Brugman certificacie daeraf te gevene.

Taverien.

28 Februari 1463.

« Submissie ende vuytsprake » in een geschil tusschen Arnoud Jacobssoon en Jacob van Amstel, kooplieden te Antwerpen.

Vuyt dien dat den Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad van Antwerpen ter kennissen comen is

geweest, dat zekeren twist, discoort ende geschil vutstaende was tusscen Aernde Jacopssone, ter eenre ziden, ende Jacope van Aemstel, ter andere, omme zekere onredelike, schoffierlike ende ontamelike woorde, die deselve Jacop, des Saterdaechs op Sinte Barbelen avont lestleden, in Onser Liever Vrouwenkerke tAntwerpen, na dat Onser Liever Vrouwenlof aldaer gedaen was, totten voers. Aernde Jacopssone gesproken, ende voert met ombehoerliken manieren aengetast soude hebben, in presencien van vele goede mannen ende omstanders, Soe hebben de voers. Heeren, geneycht synde alle onmynne, twist ende discort tusscen de voers. partien te bevellene ende neder te leggene ende mynne, eendrachticheit ende goede conversacie tusscen henlieden te vuedene ende te makene, deselve partien ende elc van hen met hueren vrienden ende magen by hen ontboden ende hen te kennen doen gheven vanden twiste, discoerde ende geschille voers., die hen soe aenbracht was, begheerende, want zy te beyden ziden goede, eerbaere manne ende notabele coopluide syn, ende lange goede gevriende ende onder malcanderen gehilicht geweest syn, ende huer coopmanscap tsamen gedaen ende gehanteert hebben, dat zy hen vuegen ende gheven wouden tot paeyse ende eendrachticheden, ende hen des gescils ende alle des daer aencleven mochte, geheelic ende al keeren ende submitteren inde Heeren voergenoemt, dwelke de voers. partien, by onderwyse, rade ende tusschensprekene van hueren vrienden ende anderen goeden mannen, alsoe ten slote gedaen hebben, keerende ende submitterende hen, te beiden ziden, gansselic ende al, inde Heeren voergenoemt, ende gelovende, als goede manne, goet, vaste, gestentich ende onverbreckelic te houdene tallen dagen alle tgene des de voers. Heeren daeraf pronuncieren ende vuytspreken souden, etc.

Ende navolgende dier submissien, soe hebben de Heeren voers., gehoert de ticht ende aensprake des voers. Aernd Jacopssoens vanden onredeliken, schoffierliken, schandeliken ende ontameliken woorden, die qualic grooter oft schoffierliker souden moegen wesen, ten voers. tide ende plaetsen, biden voers. Jacope tot hem sonder verdiente gesproken, ende oic vanden voers. onbehoerliken aentaste ten selven

tide ende plaetsen aen hem gedaen, daeraf hy denselven Jacope, hoewel datter vele goeder manne by waeren geweest, custboodde metter eed dat hy die ende dat alsoe gesproken ende gedaen hadde etc., begheerende ten slote, want de voers. woorde ende aentast biden voers. Jacope alsoe sonder redene oft bescheit geseit ende gedaen syn zonderlinge inde heilige kerke, daer bilicx alle menschen sculdich syn vry te zine, ende die alsoe onverdrachelic ende alsulc waeren dat se synre eeren, welvaert ende live grootelic aengingen, gelyc eenyegelyc wel gevroeden mochte, dat de voers. Heeren hem goede rechters daeraf wesen, ende voort alsoe besorgen wouden dat hy, bynnen deser goeder stad ende elwaerts alomme, sonder anxt ende vreese van sinen live, gaen, keeren ende verkeeren ende syn coepmanscap ende neeringe doen ende hanteren mochte etc.

Daerop de voers. Jacop dede antwoorden, dat de woorde die de voers. Aernd Jacopssone hem opseyde te hemwaert gesproken hebbende, ten naeusten nyet wel voere en stonden, ontkennende die alsoe gesproken hebbende, ende ruymde denselven Aernde daeraf tot sinen eede, maer hoopte dat de voers. Aernd die woorde, alsoe hy se verhaelt hadde, nemmermeer by sinen eede alsoe houden en soude, ende dat hy hem daeraf bad bedencken soude, eer hy sinen eed dade, seggende voort, al mochte hy eenige woerde in heeten bloede totten voers. Aernde Jacopssone gesproken hebben, daer hadde hy zekere redenen toe, die hem daertoe porden ende die hy den Heeren int lange dede verclaren.

Ende na dien dat de voers. Heeren die redenen ende de replike ende tverantwoorden des voers. Aernd Jacopssoens daerop, ende oic de duplike des voers. Jacops, ende voert alle tghene des beide partien voers. daertoe wouden ende daden seggen ende allegeren, volcomelic ende al int lange gehoort ende verstaen hadden, Soe hebben deselve Heeren op al rypelic gelet ende gedelibereert, ende daerinteynden huer vutsprake eendrachtelic gedaen ende vutgesproken inder manieren hierna verclaert :

Inden yersten, termineerden de voers. Heeren, voere huer vutsprake, den voers. Aernde Jacopssone tot sinen eede vanden onredeliken, schoffierliken ende ontameliken woorden ende aentaste voerscreven, die hy bygeleit hadde ende daer de voers. Jacop hem toe geruymt hadde, welken eed, na dat hem dien by Clause den Herde, als stedehouder des Ammans, byna al gestaeft was, de voers. Jacop, vuyt beden ende onderwise van desselfs Jacops vrienden, den voers. Aernde voert verdroech.

Ten anderen male, termineerden de voers. Heeren, vore huer vutsprake, dat de voers. Jacop vanden voers. onredeliken, schoffierliken ende ontameliken woorden ende aentaste, die alsulc waeren dat syn redenen daerjegens nyet en woegen, den voers. Aernde Jacopssone, met oetmoediger manieren ende wesene, bidden soude dat hy hem die omme Gods wille vergave, op alsulken vutsprake ende beternisse als de Heeren voert daeraf vuytspreken souden, dwelke de voers. Jacop dede, ende die hem de voers. Aernd daer gheerne ende vriendelic vergaf.

Ten derden male, termineerden zy voere huer vutsprake, dat de voers. Jacop, den voers. Aernde ende sinen vrienden ter eeren ende beternissen, doen sal een pelgrimagie tOnser Liever Vrouwen te Nyseele, ende die doen in sinen persoen, sonder eenich gelt daervoere te gevene, ende die porren tusscen dit ende Sinte Jansdach Baptisten in midzomere naestcomende, ende goet bethoon daeraf brengen dat hy omme deser zaken wille aldaer geweest heeft ende om gheene andere saken.

Ten vierden male, sal de voers. Jacop, bynnen sesse weken na dat hy van daer comen sal syn, porren ende doen een pelgrimagie tOnser Liever Vrouwen te Puys in Averne, ende insgelycx goet bethoen daeraf brengen dat hy omme deser zaken wille aldaer geweest heeft ende om gheene andere zaken, ende die sal hy oic moeten doen in sinen persoen, ten ware oft de voers. Aernd, ter beden desselfs Jacops, hem die pelgrimagie verdragen woude.

Ten vyfsten male, sal de voers. Jacop, ten vermanene

vanden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, moeten doen een pelgrimagie ten Heiligen Bloede te Wilsenaken, ende omme deswille dat de voers. woorde ende aentast geschiet syn in Onser Liever Vrouwenkerke, soe sal de voers. Jacop, in beternissen van dien, geven der fabriken vander selver kerken sesthiene gouden Ryders, tusscen dit ende Paesschen naestcomende.

Item noch sal de voers. Jacop, op Onser Liever Vrouwendach Annunciatio naestcomende, geven in Onser Liever Vrouwenkerke voers. drie wassen keerssen, elke keersse van viere ponden, ende die bestellen opten outaer van Onser Liever Vrouwen aldaer.

Ende hiermede seyden de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rade voergenoemt de voergenoemde partien met hueren vrienden ende magen ende hulperen, aen beiden ziden, goede gevriende ende wel ende wittelic versoent van alle den gescillen, twiste, discoorde ende aentaste voerscreven ende des daer aencleefde ende vuytgesproten was oft vuytspruyten mochte, in enniger manieren, ende dat zy die zoendinge te beiden ziden houden souden, ende daerinboven malcanderen nyet misseggen oft misdoen, of doen misdoen, in woorden oft in wercken, op zoenbrake ende vredebrake ende op gerechten oervrede.

Ende als vanden voers. pelgrimagien te doene, gelt ende wassen keerssen te gevene, elc ten tide voerscreven, dat sal staen elc opte peyne vanden Paeysmakersboecke.

Ende hierop gebood Jannes Mynnebode, Roedragere ons Genadichs Heeren in synre stad van Antwerpen voerscreven, tusscen de voers. partien ban ende vrede, alsoe dat behoort na de hooge heerlicheit desselfs ons Genadichs Heeren ende den rechte derselver synre stad, vore hen ende voere alle huer vriende, mage ende hulperen, ende beval hen dat zy de zoeninge ende vutsprake vanden Heeren voers. teeuwigen dagen onverbreckelic houden souden, op zoenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede, ende daerop schaut deselve Roedragere, in presencien van-

den Heeren voers., den voers. partien den vrede quite, die omme der voers. saken willen tusscen hen gestaen hadde.

Dit geschiede opten lesten dach van Februario int jaer Ons Heeren XIIII^c ende drientsestich, na costume van scrivene sHoofs van Cameryck.

PALUDE.

30 April 1464.

« Borchtochte van den oorvrede » van Jan Delle.

Achtervolgende der wtspraken geschiet byden Heere ende der stad tusschen Jannese Wychman, gesworen vanden Scipambachte, ter eenre zyden, ende Janne Delle, Joessone, ter andere, soe zyn borge bleven vore hondert Leeuwen, boven den oirvrede die de voirs. Jan Delle gedaen heeft in handen Jacop Wielants, Onderscouthet, Joes Delle, de vader, ende Jan ende Cornelys Delle, oems vanden voirs. Janne van svaders wegen, ende Wouter Jan Gheenssone, oem, ende Jan Olmiers, neve vander moeder wegen, inden gevalle dat Jannese Wychman yet messchiede, boven den oirvrede te betalen de voirs. hondert Leeuwen, elc een voere al. Des geloefden zy deen den anderen, elc van sinen gedeelte, costeloes ende scadeloes te quiten, met hen selven ende met allen hueren goeden. Gedaen inde volle banck van Borgermeesteren, Scepenen ende Raide, anno XIIII^c ende LXIIII, op lesten dach van Aprille.

5 Juni 1464.

« Gesworen geloefte » van H. Plaet, koopman van Lubeck, « van betalinge met termynen te doene »

Alsoe Henninck Plaet, coepman van Lubeke, tanderen tiden, hier inder stad van Antwerpen, voere de dekens ende oudermans vander Gulden vanden wullenwercke, metten rechte ende metten hootvonnisse daeraf by hueren

hoode hen gegeven ende geleert, wettelick verwonnen is van Mertene Tyremande, coopman van Atrecht, voere de betalinge van zekeren saeyen, gelyc tselve hootvonnisse, dwelke inder stad van Antwerpen hootvonnisboec geregistreert staet, int lange claerlike vuytwyst, vuyt crachte van welken vonnisse deselve Henric (*sic*), voere tgebrec vander voergenoemden betalingen die hy navolgende denselven vonnisse koos te doene, doen ter tyt ghinck ende yesint gelegen heeft inder hachten ende gevanckenissen alhier, sonder deselve betalinge te konnen voldoen, Soe is deselve Henninck Plaet, opten dach van huden hieronder bescreven, comen voere den Amman, Burgermeesteren ende Scepenen van deser stad ende voere den Secretarys vander Duytscher Hansen, ende heeft aldaer aen des voers. Ammans hant geloeft, als goet coepman, by zynre kersteliker trouwen, eeren ende zekerheit, ende voert geswoeren aenden Heiligen lyflic by zinen eede na den rechten ende costuymen van deser stad hem gestaeft, wel ende dueghdelic te geldene ende te betalene den voers. Mertene Tyremande, oft zinen oere oft hueren gemechtigden oft anderen van hem cause daertoe hebbende, de somme van hondert ende tweendertich ponden twee scellingen sesse penningen groten Vleems gelts, goet ende custbaer, te wetene, IIII ℔ grote Vleems daeraf inde Sincxenmerct van Antwerpen naestcomende, item noch IIII ℔ grote Vleems daeraf inde Bamismerct van Antwerpen daer naestvolgende, ende alsoe voert telker Antwerpscher merct daer naestvolgende IIII ℔ grote Vleems daeraf, totter tyt dat de voerscreven somme alsoe al betaelt sal wesen, ende oft hy in eenige merct gebreckelic viele van betalingen, dat hy dan, alsoe dicke alst gebuert, terstont sonder yemants vermanen gaen sal hier tAntwerpen inder hachten ende gevanckenissen voerscreven, ende daerinne bliven als gevangen ende verwonnen man, gelyc ende in alle der manieren hy nu ter tyt daerinne is geweest, totter tyt dat hy vanden verschenen paeyementen sal hebben betaelt oft te vreden gestelt den voers. Mertene oft zinen oere oft hueren gemechtichden oft anderen zake daertoe hebbende, ende dat hy hem hierjegens niet en sal behelpen oft beschudden, noch oic pinen te behelpen oft beschudden metter vryheit

vanden jaermercten van deser stad, oft met eenigen anderen vryheden, rechten, privilegien, clergien, borgerscape poorterien, gewydden plaetsen, oft anderen behelpe, in gheenre manieren, ende behoudelic altyt tvoergenoemt vonnisse in zynre volre macht ende van weerden te blivene, totter tyt dat de voerscreven somme vol ende al betaelt sal wesen. Dit geschiede aldus inde raedcamere voere den Amman, Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen voerscreven, opten vyfsten dach van Junio XIIII^{c} vierentsestich jaer.

Opte selve geloefte, trouwe ende eedt voerscreven, geloefde Henninck voers te betalene Gielyse van Pulle, Steenweerdere, XXVII Rynssche guldenen, V scellinge grote Brabants voere elken gulden, inde Bamismerct van Antwerpen naestcomende, oft alsdan sonder yemants vermanen alhier inden Steen comen, ut supra. Actum ut supra.

PALUDE.

19 April 1464.

Repudiatie vanden sterfhuyse Joris vander Heyden.

Alsoe tanderen tyden, te wetene inden jaere M CCCC ende tweentsestich na costume van scrivene des Hoifs van Camerycke, opten achthiensten dach in Februario, zekere persone, maghe ende vriende wylen Jorys vander Heyden, by ordinancien, advyse ende rade vanden Burgermeestren ende Scepenen vander stad van Antwerpen, gewillecoert ende geconsenteert hadden, alsoeverre alst in hen was, dat Beatrys vander Reke, wedewe des voerscreven wylen Jorys vander Heyden, de goede ende renten die den sterfhuyse des voers. Jorys toebehoorden, soude moegen vercoopen, verthieren ende vuytgaen, ende de penninge daeraf opbueren ende ontfangen, omme de schulden vanden selven sterfhuyse daermede te vergeldene ende te betalene, mids denwelken de voers. Beatrys vander Reke ten selven tyde geloefde den voers. personen, ten eynde vanden jare, van al tal rekeninge te doene, ende soe wanneer die

rekeninge gedaen soude wesen, dat dan de voers. persone hueren kuere souden hebben, weder zy als erfgenamen inden voergenoemden sterfhuyse deylen ende ghelden wilden dat zy na der stad recht van Antwerpen sculdich souden zyn te deylene ende te geldene, oft dat zy vten selven sterfhuse bliven wilden, gelyc der voergenoemde stadregister claerliker begrypt, Ende want, opten dach van heden hieronder gescreven, vore den Burgermeester ende Scepenen vander voergenoemden stad comen is de voerscreven Beatrys vander Reke, wedewe Jorys vander Heyden voergenoemt, seggende dat zy opten dach van ghisteren de voergenoemde rekeninge gedaen heeft den voers. personen, magen ende vrienden des voers. Jorys, ende in presencien van Willeme van Tichelt ende Petren vanden Werve, Scepenen, ende Meester Aerde de Buekeleere, Secretarys, vander stad wegen daertoe gedeputeert, daer zys huer ane gedroech, begheerende mids dien dat deselve persone, maghe ende vriende, aldaer voer ooghen wesende, kiesen souden weder zy als erfgenamen inden voergenoemden sterfhuyse wouden comen deylen ende ghelden dat zy na der stad recht sculdich souden zyn te deylene ende te geldene, oft dat zy vten selven sterfhuse bliven ende daeraf verthyen wouden, Soe eest dat deselve persone, te wetene, Willem vander Heyden, huydevettere, Jouffrouw Lysbeth vander Heyden, zyn zuster, wedewe wilen Peter Broodeloos, met eenen mombore haer gegeven metten rechte, voer hen selven, Jan vander Heyden, huer neve, voer hem selven ende inden name van Adriane vander Heyden, zinen broeder, dien hy hierinne vervangen heeft, Gielis Breem, inden name van Jouffrouwen Katlinen vander Heyden, des voers. Jans ende Adriaens zuster, zynen wettigen wive, die hy hierinne vervangen heeft, ende Jan Vorsselman, Hubrechtssone, boghemakere, inden name van Magrieten van Meerlgate die men heet Sluyters, zynen wettigen wive, die hy hierinne vervangen heeft, als maghe ende vriende des voerscreven wylen Jorys vander Heyden, aldaer zamentlic ende eendrachtelic afgegaen, gerenuncieert, verthegen ende quytgeschouwen hebben, teeuwigen dagen, tvoergenoempt sterfhuys ende alle de goede, welkerhande die wesen moegen, die denselven sterfhuyse toebehoort

hebben ende noch toebehooren souden moegen, weder die vercocht ende vuytgegaen zyn oft nyet, bekennende dat zy gheen actie, recht oft toeseggen daerane en hebben noch houdende en zyn, in gheenre manieren, sonder fraude ende argelist. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXIIII, XIX dage in Aprille na Paesschen. Daerby ende over waren Claus de Herde, stedehoudere des Ammans, Jan Schoyte, Burgermeester, Willem Drake, Meester Willem vander Heyden, Willem van Tichelt, Peter vanden Werve ende Lodewyck van Ranst, Scepenen.

PALUDE.

6 Juni 1464.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Lodewijk van Wesenbeke, poorter van Brussel, en Hendrik Hemelricx, poorter van Antwerpen.

Alsoe Lodewyck van Wesenbeke, poorter van Bruessel, woenende te Jeneveren, ter eenre zyde, ende Henric Hemelricx, poorter van Antwerpen, ter andre, inden jare M CCCC ende LXIII, opten XXIIII^ten^ dach van Meerte vore Paesschen, van allen alsulken questien ende geschillen als zy jeghens malcandren vuytstaende hebben gehadt van coopmanscapen ende hanteringen die zy, als gesellen, met malcandren gedaen mochten hebben, ende van allen andren heysschen oft gebreken die zy elcandren heysschende mochten zyn, van wat saken oft in wat manieren dat het wesen mochte, hen te beyden zyden, voere den Burgermeester der stad van Antwerpen, gekeert ende gesubmitteert hadden inder vuytspraken van Janne van Mechelen ende Woutren Breem, byden voers. Lodewycke gecoren, Henricke vanden Werve ende Philipse vander Meersch, byden voers. Henricke gecoren, opte peyne van hondert gouden Vranckerycsche croonen te verbuerne vanden ghenen die daeraf de contrarie dade, alsoe dicke alst geschiede, ende te bekeerne in vieren, te wetene, deen vierendeel daeraf den Heere, dander vierendeel der stad van Antwerpen, tderde

vierendeel der fabriken van Onser Vrouwenkerke tAntwerpen, ende tvierde vierendeel der partyen die duytsprake in weerden hielde, ende nochtan duytsprake altyt in harer macht ende weerden te blivene, gelyc deselve submissie dat met meer woirden int lange verclaert,

Ende na dat de voerscreven viere keersliede alle de heysschen, aenspraken, verantwoirden, repliken ende dupliken van elker partyen voerscreven, ende de brieve, bethoone ende andere behelpe van elker zyden aengehoort hadden,

Soe hebben deselve viere keersliede, met hulpen van goeden mannen die zy ende beyde de partyen voers. daertoe gebeden hebben, deselve partyen van allen den voergenoemden questien ende geschillen geheelic ende al verlyct, vereffent, vereenicht ende veraccordeert, ende daerop huer vuytsprake gedaen inder manieren hierna verclaert :

Te wetene es, dat de voerscreven Lodewyck overgheven ende opdragen sal den voergenoempden Henricke alle zyn recht ende gedeel van alsulken twee hondert Savoyschen schilden als de Hoogeboren Vermoegende Heere de Hertoge van Savoyen hen beyden gemeyne schuldich is, desgelycx alle zyn recht ende gedeel van alsulken hondert ende veerthiene Savoyschen schilden als Glaude Bodchart hen beyden gemeyne sculdich is, ende ooc alle zyn recht van alsulken veerthiene ponden groten Vleems als Willem Blyen van Sintruden hem Lodewycke oft den voerscreven Henricke schuldich is, na inhoud der obligacien ende brieve die de voers. Henric van elker vanden drie schulden voers. te hemwaert heeft.

Ende van desen overgevene ende opdrachten voerscreven sal de voers. Lodewyc moeten doen den voers. Henricke alle alsulken behoefte van brieven, instrumenten ende andren bethoonen oft kennissen als denselven Henricke van noode wesen zullen daeraf te hebbene, op desselfs Henricx cost, ende waert dat men bevonde dat de voers. Lodewyc ennige betalinge gehadt oft ontfangen hadde

vanden voers. parcheelen van schulden, het ware geheel oft in deele, soe sal de voers. Lodewyck, van al des hy daeraf alsoe ontfangen mochte hebben, gehouden wesen den voers. Henricke restitucie te doene.

Item van allen schulden die men soude moegen bevinden dat de voers. Lodewyck ende Henric tsamen, in ghene zyde Bourgoengien ende ooc in dese zyde Bourgoengien, alnoch sculdich mochten zyn, vanden tyde van huerer beyder gemeynen hanteringen ende coopmanscapen tot opten drientwintichsten dach van Oextmaent inden jare M CCCC ende sessenvyftich, doen zy van hueren hanteringen ende coopmanscapen van malkandren schieden, soe sal de voers. Lodewyc alle de schulden in ghene zyde Bourgoengien voers. alleene betalen ende den voers. Henricke daeraf lasteloos houden, desgelycx sal de voers. Henric alle de schulden in dese zyde Bourgoengien voers. alleene betalen ende den voers. Lodewycke daeraf lasteloos houden.

Voordane zullen de voerscreven partyen, te beyden zyden, malcandren volcomelic ende al quytschelden van allen alsulken hanteringen van coopmanscapen ende anders als zy met malcandren vuytstaende ende gehanteert moegen hebben gehadt, in wat landen dat het zy, ende daertoe van allen andren actien, aenspraken, heysschen ende gebreken van schulden ende anders, welkerhande die wesen moegen, die zy malcandren oft eenich van hen den andren heysscende moegen hebben geweest oft noch heysschen souden moegen, het zy met obligacien, certificacien, instrumenten, oft andren brieven, gescriften oft bethoonen, van wat saken oft in wat manieren dat het wesen mochte, van allen voerleden tyden totten daghe toe van heden ende nyet daerinne vuytgescheyden. Ende alle de obligacien, certificacien, instrumenten ende andre brieve, gescriften ende bethoone, welkerhande dat se zyn, die de voers. partyen op malcandren sprekende moegen hebben oft produceren souden moegen, van wat saken oft in wat manieren dat het zy, van allen den tyden voers. tot desen

daghe toe, zullen geheelic doot, te nyeute ende van gheenre weerden zyn ende bliven teeuwigen dagen. Ende daertoe zullen deselve partyen, te beyden zyden, geloven deen den andren hierenboven daeraf nemmermeer meer aen te spreken, te heysschen oft te moeyen, noch ooc te doen aenspreken, heysschen oft moeyen, in gheesteliken noch in weerliken rechte, by hen selven oft by yemende anders van hueren weghen, in gheenre manieren. Ende zullen daervore verbinden ende te pande setten hen selven ende alle huere goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die zy nu hebben ende noch vercrigen zullen, in wat landen, steden oft plaetsen dat die gelegen zyn oft vonden moegen worden. Ende opte voerscreven peyne van hondert gouden Vrancrycschen cronen te verbuerne vanden ghenen die hieraf de contrarie dade, alsoe dicke alst geschiede, ende te bekeeren gelyc boven gescreven staet.

Ende mids allen desen sal de voers. Henric Hemelrycx bekennen schuldich synde den voers. Lodewycke van Wesenbeke, met allen alsulken bethoonen als denselven Lodewycke gelieven sal, de somme van achte ponden groten Vleems ghelts, goet ende custbaer, te geldene ende te betalene bynnen viere jaren naestcomende, te wetene, altyt bynnen der eerster vryheyt van elker Sinxenmarct van Antwerpen, twee ponde grote Vleems daeraf, verbindende daervore ende settende te pande hem selven ende alle zyn goede voerscreven, ende ooc opte voerscreven peyne te verbuerne, alsoe dicke als hy daeraf de contrarie dade oft in gebreke viele.

Dese vuytsprake was gedaen byden viere keerslieden voerscreven eendrachtichlic, in tegenwoirdicheyden van beyden partyen voers., ende ter presencien van Janne Schoyte, Burgermeester ende Scepen der stad van Antwerpen, ende wart bevolen inder selver stad register te worden gestelt, int jaer Ons Heeren M CCCC ende vierentsestich, opten sessten dach in Junio.

PALUDE.

25 Juli 1464.

« Submissie » in een geschil tusschen Margaretha van Bruessel en de kinderen van Jan van Loven, rakende zijne nalatenschap.

Alsoe Anthonys van Loevene voere hem selven, ter eenre ziden, Magriete van Bruessele met eenen momboere haer gegeven metten rechte, ter andere, Jacop van Achterhout, Adriaen Corloy, Jan Beernaerts, ende Jan van Ruymst, als naeste vriende ende mage ende geleverde momboren metten rechte van Janne van Loevene, natuerlic der voers. Margrieten sone ende des voers. Anthonys brueder, ten derder ziden, hen opten X^sten^ dach van November lestleden, omme der geschillen die zy oft ennich van hen jegens malcanderen vutstaende hadden omme der goeden wille die hen van Clause van Loevene, des voers. Anthonys ende Jans vader wilen, toecomen bleven, verstorven, gegeven oft gemaect moegen syn, gekeert ende gesubmitteert hadden in viere goede mannen, te wetene, in Huygen van Dorschyn, Janne vander Vueren, Willeme Aertssone ende Cornelise Brecschilt, ende hadden geloeft aen allen ziden goet, vaste gestentich ende van weerden te houdene tallen dagen alle tghene dat de voerscreven IIII goede manne daeraf eendrachtelic vutspreken ende pronuncieren souden, gelyc oft dat alsoe met eenen vonnisse by Scepenen van Antwerpen gewyst waere, na vutwisen des compromis voere Scepenen daeraf gepasseert ende gemaect, Ende achtervolgende dien, soe hebben de voerscreven viere segslude, bynnen den tiden inden selven compromisse begrepen, huer vutsprake daeraf gedaen inder manieren hierna verclaert, te wetene is, dat de voers. Jan van Loevene de bastaert hebben soude de XV ℔ XII scellingen groten Brabants van alsulken XXXIII ℔ XII scellingen groten Brabants als Claus van Loevene, des voers. Jans vader, Aechten sRidders ondergelaten hadde, omme metten selven XV ℔ XII scellingen groten Brabants zekere lyfrente te coopene, gelyc deselve Claus wilen dat der voergenoemden Aechten gelast hadde, ende vanden reste soude de voerscreven Anthonys van Loevene gereet hebben

VIII ℔ groten Brabants, ende tsurplus gedragende X ℔ groten soude hebben de voergenoemde Magriete van Bruessele, des voers. Jans van Loevene moedér, omme lyftocht daermede te coopene tot haeren ende tot haers voerscreven soens behoef.

Ende alsoe de voers. IIII seggers, ten tide doen zy huer vutsprake deden, huer verclaeren ende interpretacie, by consente vanden partien voerscreven, daerinne behielden, by alsoe dat zy ennige geschille meer hadden aengaende den sterfhuyse, ghiften ende goeden voerscreven, ende alsoe naderhant noch oic zekere geschillen daeromme geresen syn, daeraf de voers. seggers huer seggen ende verclaeren nyet en hebben konnen gedoen voere der tyt dat de testamenteurs des voers. Claus van Loevene wilen huer rekeninge gedaen hadden, die zy nu onlancx in presentien vanden voers. partien ende seggers gedaen hebben, Soe hebben deselve seggers, na dien dat hen de voers. partien ende elc bisundere, alnoch weder opten dach hieronder bescreven, voer Scepenen gesubmitteert hebben in alle alsulker manieren als dierste submissie begrepen heeft, huer vutsprake ende verclaeren daeraf gedaen inder manieren hierna verclaert, te wetene is, dat Anthonys van Loevene voers. hebben sal II ℔ VIII scellingen groten vanden reste dat de testamenteurs des voers. wilen Claus van Loevene in huerer rekeningen tachter bleven syn, behoudelic dien dat deselve Anthonys betalen sal alsulken XXIIII scellingen groten Brabants eens als de voers. Claus wilen syn vader den Abdt sgodshuys van Sinte Michiels sculdich was van achterstelligen chyse, ende vanden anderen reste sal de voers. Jan van Loevene de bastaert hebben II ℔ III scellingen groten Brabants eens, ende dat Her Jan ende Aerd vander Leeps, gebruedere, des voers. Anthonys suster kindere, hebben ende behouden selen, sonder yements toeseggen, alsulken VI ℔ XI scellingen I denier ende IX miten als de voerscreven testamenteurs hen tanderen tiden gegeven hebben, na vutwisen der rekeningen die zy gedaen hebben. Seyden ende verclaerden voort de voerscreven IIII seggers, dat alsulken Scepenenbrief van Antwerpen gemaect inden jaere M CCCC ende LIII,XXVIII

dage in Meerte, daermede Claus van Loevene wilen gegeven ende gemaect heeft Janne, sinen natuerliken sone voerscreven, XXXII ℔ groten eens, omme daermede te coopene een pont erfic ende II ℔ groten lyftochten, geheelic ende al te nyeute sal syn, gecanceleert ende gebroken worden.

Dese vutsprake was gedaen biden viere keersluden voers., in tegenwoordicheiden vanden voers. partien, voer Clause den Herde ende Lodewycke van Ranst, Scepenen, int jaer Ons Heeren M CCCC ende vierentsestich, opten viventwintichsten dach in Julio.

PALUDE.

1 Augustus 1464.

Uitspraak in zake der boetpleging te doen door Jacob van Amstel.

Alsoe Jacop van Aemstel, na der vutspraken ende ordinancien van den Burgermeesteren, Scepenen ende Rade der stad van Antwerpen op zekeren twist ende geschille tusschen Aernde, Jacopssone, ende hem vuytstaende, te diversen stonden ende oic met verscheidenen manieren gevolght heeft ende doen volgen, ende sonderlinge ten vtersten aen onsen Genadighen Heere den Hertoge, met eenre supplicatien in sinen Hooghen Rade overgegeven, ende van dair den Heeren Cancellier ende Rade van Brabant overgesonden, daermede deselve Jacop onsen voergenoemden Genadighen Heere te kennen heeft gegeven hoe dat hy, boven zekere eerlike beternisse die hy, navolgende der vutspraken ende ordenancien vanden voers. Burgermeesteren, Scepenen ende Rade, gedaen hadde den voergenoemden Aernde Jacopssone, hy, Jacop, noch voort gecondempneert was te doene, in sinen persoen, een pelgrimagie tOnser Vrouwen ten Nyseele ende een ander tOnser Vrouwen te Puys-en-Avergne, die beyde zeere lastige pelgrimagien syn, in verren ende vremden landen gelegen, ende alsulke dat, aengesien zyn outheit ende crancheit, hem nyet wel moegelic en soude syn die te doene in sinen persoen, ten soude syn tot synre geheelder destructien ende

cortheit syns levens, biddende dairomme deselve Jacop dat onse Genadighe Heere hem daerop van gracien woude versien, alsoe dat hy die twee pelgrimagien, te sinen cost, soude moegen doen doen by alsulken eerbaeren persoen als hem gelieven soude, oft daervoere betalen den voers. Aernde Jacopssone, opdat hyt nemen woude, alsulken somme van penningen als costumelic is tAntwerpen voere alsulken oft gelyke pelgrimagien te worden betaelt, gelyc dat al met meer woorden inder voers. supplicatien is begrepen, ende want na dat de voers. Heeren Cancellier ende Raet van Brabant, ten bevele ons voers. Genadighs Heeren, hen hebben doen informeren by zekeren Gedeputeerden der stad van Antwerpen vander waerheit ende gerechter gelegentheit vanden twiste ende geschille tusscen den voers. Jacop ende Aernde vutstaende, ende oic vander ordenancien ende vutspraken voergenoemt, ende den redenen dairomme die gemaect ende vutgesproken is geweest inder maten alsoe die luydt, deselve Heeren Cancellier ende Raet, te Bruessel in hueren rade vergadert synde, by manieren van gevuege, tusscen de Gedeputeerde vander stad ende den voers. Jacope vele spraken ende onderwyse gehadt ende gedaen hebben, sunderlinge ter ontlastingen des voers. Jacops, daertoe deselve Heeren nyet en conste gheraken, mids dat de voers. Gedeputeerde daeraf nyet genouch gelast en waeren, Soe hebben de voergenoemde Heeren Cancellier ende Raidt gesonden tAntwerpen inder stad hueren Commissarise, te weten, Symon van Herbays, Raet, ende Meester Janne Stoop, Secretaris ende Griffier inder Raetcameren van Brabant, dewelke, soe by hem selven soe by zekeren Gedeputeerden der voers. stad die tot huerer begheerten hen toegevueght syn geweest, gesproken hebben met partien te beiden ziden ende dien alsulken onderwys gedaen elken in tzyne, ende met allen behoirliken wegen ende manieren daertoe gebracht ende beweeght dat, aengesien de nootsaken die de voergenoemde Jacop met medecynen ende anderen personen voere de voers. Commissarise ende voere de Gedeputeerde vander stad gethoent heeft van ziecten daermede hy begrepen ende beswaert es, ende die alsulc syn dat hem niet doenlic en ware de voers. pelgrimagien te doene in syns selfs persoen,

sonder hem selven te stellen in groter vreesen ende aventueren van gesonde ende oic van sinen live, de voers. Jacop, in sinen persoen, ende met hem Aelbrecht van Aemstel, syn broeder, Heer Jan van Halmale, Riddere, syn zwager, ende Ghysbrecht, syn oudtste sone, ter eenre ziden, ende Peter Jacopssone, des voergenoemden Aernds broeder, ende met hem Heinric van Mechelen, van desselfs Aernds wegen ende als van hem daeraf volcomen last ende macht hebbende, ter andere ziden, hebben gewillecoort ende geconsenteert dat de voergenoemde Ghysbrecht, des voers. Jacops oudtste sone, in sinen persoen ende inden name van sinen voers. vader, doen sal de voers. twee pelgrimagien, deene voere en dandere na, gelyc die den voers. Jacope geordeneert waeren te doene, behoudelic dien dat men die dage van porren verstellen ende ordeneren sal tot alsulken toecomende tide ende dage als die gestelt waren na den datum dat dierste vuytsprake tusscen Aernde ende Jacope geschiede, welken willecoiren ende consente van beiden partien achtervolgende, biden voers. Heeren Commissarisen ende oic by Burgermeesteren, Scepenen ende Rade der voers. stad van Antwerpen geordeneert ende vutgesproken is, dat de voers. Ghysbrecht, oudste sone des voergenoemden Jacops van Amstel, inden name van sinen vader, ter eeren ende beternissen des voergenoemden Aernds Jacopssone ende sinen vrienden, doen sal een pelgrimagie tOnser Liever Vrouwen te Nyseele, ende die doen in sinen persoen, sonder eenich gelt daervoere te geven, ende porren tusschen dit ende Sinte Katherynendach naestcomende, ende goet bethoen dairaf brengen dat hy om deser saken wille ende om egheen andere aldaer geweest sal hebben, item ende dat bynnen sesse weken na dat de voers. Ghysbrecht vander voers. pelgrimagien comen sal syn, hy wederomme porren sal ende doen een pelgrimagie, in sinen persoen, tOnser Liever Vrouwen te Puys-en-Avergne ende dairaf oic goet bethoen brengen, als voere, ende opte peyne vanden Paysmakersboeke, oft hy in eenige vanden voers. pelgrimagien te doene versumelic werdde bevonden. Dit was gedaen ende vutgesproken opten eersten dach van Augusto XIIII^c LXIIII jaer.

Item inden selven jare, opten derden dach in Augusto, wart by Burgermeesteren, Scepenen ende Rade voergenoemt, ter bede ende begheerten vanden Commissarisen boven genoemt ende ter liefden van Jacope voers. ende van sinen vrienden ende oic ter beden des voers. Jacops, den wech ende pelgrimagie ten Heiligen Bloede te Wilsenack, die tanderen tiden geordineert ende vutgesproken is geweest biden voers. Jacope gedaen te wordene, ten vermanen van Burgermeesteren, Scepenen ende Rade voerscreven, denselve Jacope verdragen ende quite geschouwen.

Littera peregrinationis de Nyseele ipsius Ghiselberti de Aemstel presentata est Dominis Burgimagistro et Scabinis, in camera consilii, anno LXIIII, XX dage Septembris.

PALUDE.

Altera littera peregrinationis predicti Ghiselberti de Puys in Avergne presentata fuit Dominis antedictis, in eadem camera consilii, anno predicto, XII^a Februarii.

PALUDE.

Et vovit eisdem Dominis eamdem peregrinationem fecisse instrumento confirmare, dummodo ab eis vel a parte requisitus fuerit etc.

21 Juni 1464.

« Compromis opte interpretatie vande duysterheyt der vuytsprake » gedaan in zake der nalatenschap van Nicolaas Colenzoon.

Alsoe tanderen tyden zekere geschille vuytstaende zyn geweest tusschen Jouffrouwen Katlinen van Heffene, wedewe wilen Claus Colenzoens, met Heinricke van Kuyct, hueren wettigen man ende momboere te dier tyt, ter eenre zyden, ende Janne van Urssele, Janne ende Heinricke van Mechelen, gebruedere, met huerer zuster ende medepleghers, ter andere, omme der goeden wille na de doot van wilen

Clause Colenzone voers. bleven ende verstorven ende oec by hem in testamente gegeven ende gemaect, daeraf deselve partien, te dier tyt, hen te beyden zyden keerden ende submitteerden in drie goede manne die daeraf huer vuytsprake eendrachtelic, ende naderhant eenigen van hen huer verclaren op sekere punten gedaen hebben, in alsulker manieren als zekere gescriften daeraf gemaect dat volcomeliker int langhe wtwisen ende begripen, ende alsoe nu wederomme zekere duysterheyden ende geschille tusschen den voers. Heinricke van Kuyct, ter eenre zyden, ende den voers. Janne van Urssele, inden name van Jouffrouwen Lysbetten, dochter wilen des voers. Claus Colenzoens, zynre huysvrouwen, ende de voers. gebruedere ende zuster van Mechelen met hueren medepleghers, ter andere, opverstaen ende geresen zyn geweest omme der bewyssenissen ende vergoedingen wille van alsulken sesse pond ouder groten erflic ende IX ℔ ouder groten lyftochten als der voers. wilen Jouffrouwen Katlinen van Heffene byden voers. wilen Clause Colensone, hueren yersten man, gegeven ende gemaect waeren, daeraf, onder meer andere punten, inder voerscreven wtspraken oec mencie gemaect ende geruert is,

Soe hebben deselve partien van dien duysterheyden ende geschillen, alnoch voere de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert in drie goede, eerbaere, notabele manne, te wetene, in Willeme vanden Wyngaerde, Rentmeester der stad van Antwerpen op desen tyt, die tanderen tyden deene vanden yersten drie segghers voerscreven is geweest, in Meester Janne Pot ende Meester Janne Boods, Licenciaet in beyden rechten, ende hebben geloeft deselve partyen, te beyden zyden ende elc bysundere, goet, vaste, gestentich ende van weerden te houdene teeuwigen dagen alle tghene dat byden voers. drie segsluyden eendrachtelic vuytgesproken, verclaert ende gepronuncieert sal worden, elc op alsulken peyne ende in alsulker manieren als dierste compromis van seggene ende verclaerne daeraf gemaect, vuytwyst ende begrepen heeft, ende na dien dat de voers. drie goede manne segsluyde de voergenoemde duysterheyden

ende geschille ende alle tghene dat beyde partien voers. ende elc bysundere daertoe wouden seggen ende allegeeren overhoort ende verstaen, ende voert op al rypelic gelet ende gedelibereert hadden, Soe hebben zy huer wtsprake ende verclaeren eendrachtelic daeraf gedaen inder manieren hierna verclaert :

Te weten is, dat de voers. Heinric van Kuyct, metter bewyssenissen hem tanderen tyden gedaen misgaders den parcheelen inden testamente des voers. wilen Claus Colenzoens begrepen, wel vernuecht, betaelt ende daermede te vreden wesen sal vanden sesse ponden ouder groten erflic ende IX ℔ ouder groten lyftochten voergenoemt ende van al des daer aencleven mach, behoudelic dien dat alsulken twee oude schilde erflic als inder voers. bewyssenissen byden voers. Clause Colenzone in sinen testamente gedaen genarreert staen, den voers. Heynricke van Kuyct nyet volghen en selen, maer dat die volghen selen des voerscreven Jans van Urssele huysvrouwe ende hueren nacomelingen, ende behoudelic oec dien dat van alsulken drie Rynschen guldenen erflic sprekende op zekere pande te Beerse gelegen ende eenen Florencen guldenen erflic op zekere pande bynnen Antwerpen gelegen, die begrepen zyn inder bewyssenissen vanden voers. VI ℔ ouder groten erflic byden voers. Clause Colenzone in zynen testamente gedaen, de voers. Heynric van Kuyct kuere hebben sal, zyn actie metten achterstelle daeraf verschenen daeraf te behoudene ende zyn recht te volghene opte ghene die de pande daeraf besitten, ende alsoe van als daermede te vreden te wesene, ofte inde stede van dien op des voers. Jans van Urssele huysvrouwe ende huerer medeplegh ers goede te hebbene twee Rynssche guldene tsjaers erflic, verschynende alle jare te Kerssavonde, ter quitingen staende thuerer goeder moeten, elken penninck daeraf met twintich penningen ende met verschenender renten, daeraf deselve Heinric van Kuyct kiesen sal bynnen eenre maent na datum deser vuytspraken.

Seyden ende verclaerden voert dat, mids desen, de voers. partien deen den anderen quitancie verlyden selen van

allen saken ende geschillen die tusschen hen geweest zyn oft namaels comen mochten omme der goeden, makingen, versterffenissen oft bewyssenissen wille van wilen Clause Colenzone voergenoemt, ende selen geloven dat zy hierinboven deen den anderen daeraf nemmermeer meer aenspreken, heysschen oft moeyen en selen, in gheesteliken oft in weerliken rechte, in gheenre manieren, behoudelic emmer dat de voers. Heinric van Kuyct altyt hebben ende behouden sal zyn porcie ende aengedeelte vander achterstelliger renten verschenen opte goede des Jonckeren van Wesemale, item dat hy oec hebben ende behouden sal zyn actie ende recht in deen helft vander schult van wilen Aerde Roelants te Mechelen, item desgelycx zyn actie ende recht vander achterstelliger renten verschenen opte goede Wouters van Wesenbeke ende wilen Jans sConincx, item insgelycx zyn actie ende recht van zekeren boeken metter kisten ende twee leeren coffers, ende oec vanden achterstelle van III ℔ XII scellinghen VI deniers groten tsjaers lyftochtrenten verschenen op Her Thomaes Raeds goede tEedigheem.

Dese voerscreven vuytsprake ende verclaren was aldus byden voers. drie segsluyde gedaen ende vuytgesproken opten eenentwintichsten dach van Junio int jaer Ons Heeren M CCCC ende vierentsestich.

PALUDE.

20 Augustus 1464.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Peter van Linth, ter eene, Gommer van Ranst, Willem en Nicolaas de Herde en Steven Mennens, ter andere zijde.

Alsoe zekere geschille vuytstaende zyn geweest tusschen Peteren van Linth, ter eenre zyden, ende Gommare van Ranst, Willeme ende Clause de Herde, gebruedere, ende Stevene Mennens, hueren zwager, ter andere, omme in wat manieren dat de voers. viere persone den voergenoemden Peteren quitancie geven ende verliden souden van alsulker

renten als, ten liven vanden gesusteren Brans, optes selfs Peters goede te Waerloes gelegen verschenen zyn, welke verschenen rente deselve Peter hier opter stad wissel gestelt hadde, ende die de voers. viere persone seyden dat zy se sculdich waeren tontfane, mids zekeren rechte ende actien die zy daertoe hadden, ende van welker voers. quitancien te ghevene ende te bekennene een zekere terminacie byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad gegaen ende vuytgesproken is, die de voers. partien in verscheydender manieren ende elc na zyn meyninge verstaen hadden, daeromme dat zy naderhant weder voere denselven Heeren compareerden omme verclaringe vanden voers. terminacien ende wtspraken te hebbene, ende na dien dat de voers. Heeren de voergenoemde partien verhoort hadden, hoe ende in wat manieren zy ende elc van hen de voers. terminacie hadden verstaen, Soe deden deselve Heeren voert huer wtsprake ende verclaeren daerop inder manieren hierna volgende, te weten is, dat de voers. viere persone gesamenderhant den voers. Peteren verlyden selen quitancie generael van alles des zy ontfangen selen, ende selen denselven Petren voert geloven, waert by alsoo dat hy in toecomenden tyden omme der voers. renten ende penningen wille die zy daeraf ontfaen selen namaels gemoeyt warde van yemende, ende hy cost oft scade daeraf hadde, dat zy hem daeraf instaen ende dat gesamenderhant ende elc een voer al oprechten ende voldoen selen, des selen sy malcanderen geloven daeraf ter hant te stane ende te quitene elc van tghene des hy ontfangen sal. Actum anno LXIIII, XX dage in Augusto.

PALUDE.

18 Augustus 1464.

Gheordineert ende overdragen by Jacope Wielant, Onderschoutet, Amman, Burgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen, opten loon vanden taelsprekers, anno XIIII^c LXIIII°, XVIII dage in Augusto.

Inden yersten dat zy sullen hebben huer gedeel ende portie vanden vonnissen nae der ouder costumen.

Item als zy ennighe partie aennemen te dienen, soe sullen zy moegen nemen voere huere onthout oft arras inder maniere hiernae bescreven :

Te wetene, van saken ruerende van erflicheiden, van calaengien, van naerderscappen oft anderen diergelike die wat lastich zyn, II scellinge oft daeronder.

Item van saecken aengaende voirwaerden of materien van coopmanscapen die op egheen custbodinghe van eede en sluyten, XII grote oft daeronder.

Item van saken slutende op custbodinghe van eede, die vele dagelicx gebueren ende wel lichtelic te becorten zyn, VI grote oft daeronder.

Ende oft yement in custbodingen van eede zyns selfs woert spreken wille, dat sal hy moegen doen, behouden den Amman sinen rechte.

Item als eenige saken in reehte comen ende by vertrecke van gedinge ende met genachten beleidt moeten worden, soe sullen zy van elken partien die zy int rechte dienen, het zy in aensprake oft verantwoerden te doene, in getuygen, waerheiden oft andere bethoene te leyden, ende alsoe voert de saken ten eynde wt ende totten vonnisse incluys te bedinghene, elcx daeghs, hebben VI grote, ende die sullen zy ontfaen, als zy den dage na der manieren voers. genoech sullen hebhen gedaen ende niet eer, behoudelic dien, oft zy by hueren schulden oft subtylheyden ennige saken langere vertrocken dan sesse dingende daghe oft genachten, dat zy daeraf niet en sullen hebben, het en waere dat den Amman ende Scepenen, na gelegentheit ende grootheit der saken, dochte dat zyt hebben souden, dwelc dan comen sal ten eynde vander saken int taxeren vanden costen.

Item dat boven den voers. dagelicschen loon, ende ten eynde vander saken inde taxacie vanden costen, de Scepenen voirt taxeren ende ordineren sullen, opdats behoeft, den

loon ende arbeit vanden taellieden van beiden partien, na dat zy de saken swaer ende lastich oft anderssins inde handelinge vanden gedinge bevonden sullen hebben, ende oic mede verclaren wie vanden partien den loon ende arbeit ghelden sal.

Item in desen sullen wtgescheiden zyn saken die tusschen partien inder Vierscharen souden moeghen gebueren, live oft lede aengaende, vanden welken de voirs. taelliede in redelicheiden en na gelegentheit der saken hen sullen moegen doen loonen van hueren arbeide ende sonder begryp.

Item is noch te wetene, oft eenige groite heeren oft machtige partien van buyten ende van saken die swaer ende lastich waren, hier inder stad recht te vorderen hadden, ende zy hueren taelman, int aennemen oft na dat de sake gheeynt waere, van goedertierenheiden ende wt huers selfs berueren, eenighe guetelicheit boven der voirs. ordinancien doen wouden, dat zy dat zullen moegen doen, ende de taelman saelt moegen nemen by weten ende gedooghe vanden Amman ende Scepenen, ende anders niet.

Item is voirdane geordineert ende overdragen dat opte thoendage ende opte daghe dat de Paysmakers sitten, de taelliede metten partien dies aen hen begheeren sullen moegen incommen ende partien saken verclaren, ende dan dairinteynden ende niet eer van elker partien moeghen heisschen ende ontfaen VI grote, ende niet meer, behoudelic, oft zy met eeniger partien quamen sonder daeraf vermaent oft versocht te sine, dat zy dairaf niet en souden hebben.

Item ende oft na den ingane van deser ordinancien gebuerde dat yement clachtich quame van dat hem eenich taelman geweygert hadde te dienen, ende men eenichsins bevynden conste dat dat ware om deser ordinancien wille, soe is als nu overdragen ende gesloten dat die taelman, mids dier weygeringen, gepriveert sal worden van zynre officien van taelspreken inder stad van Antwerpen, inden rechte ende dairbuyten, een geheel jaer lanc, ende dairtoe sal

men byden Heere ende byder stad op hem versien ende procederen nae dat men de gelegentheit vander saken sal bevinden.

Item dese selve ordinancie sal onderhouden worden van saken die bedingt sullen worden inder Gulden.

Item dat de voirs. taelliede, tot ende boven de eede die zy ten aencomen van hueren officien gedaen hebben, noch sweeren zullen aenden Heilegen dese ordinancie in allen hueren punten dueghdelic ende onverbrekelic tonderhoudene, ende oft men dairna conste bevinden dat zy yet meer oft anders dan voirscreven is van yemende ghenomen hadden, het ware in ghelde oft in anderen ghiften, goetdoene oft mieden, die alsulke waren dat men se billicx achterhalen oft begrepen mochte, oft dat zy oic compacten ende onderspreck maecten bynnen zekeren tiden na dat de saken geeyndt souden zyn, ennich ghelt oft goetdoen tontfane, dieghene van hen die dat gedaen hadde, soude worden wtgerecht als gedaen hebbende tegen sinen eedt, ende voirt alsoe men bevinden soude dairtoe behoerende na gelegentheit der saken.

Item is voirt gheordineert dat nyement, wye hy zy, die eenichs taelsprekers behoeft om saken die met rechte beleyt sullen worden, den voirs. taelsprekers, boven oft contrarie der voirs. ordinancien, eenich ghelt, ghifte, goetdoen oft myede en ghelove noch en gheve, noch by anderen en doe oft en late geloven oft gheven, het zy ten aennemen vander saken oft die hangende onbeslicht, oft oic na dat die geeyndt sal wesen, ende oft yement bevonden werde de contrarie gedaen hebbende, die sal hebben verbuert drie gulden Leeuwen, te bekeeren den eenen der Fabriken van Onser Vrouwenkerke, den anderen den Schoutet inden name van onsen Genedighen Heere, ende den derden denghenen diet voirtbracht sal hebben, ende oft dAmman ende Scepenen, by denunciacien oft anderen baerblikenden suspicien oft presumpcien yemende daeraf bethegen, die soude hem dan moeten ontschuldighen metter eedt oft anderssins, alsoe dats dAmman ende Scepenen te vreden

waren, oft hy soude opleggen ende betalen de voirs. drie Leeuwen, omme bekeert te wordene half ter voirs. Fabriken ende half tot ons Genadichs Heeren behoef, ende sonder verdrach, behoudelic der excepcien boven verclaert vanden groiten heeren ende machtigen partien van buyten, ende oic oft yement vremders van buyten zyn onschult doen dorste, dat hy van deser ordinancien niet en wiste, dat die daipaf soude zyn onbegrepen.

Ende opdat nyement hem te excuseren en hebbe van ignorancien, soe is dese ordinancien gehangen in een bordt openbairlic opter stadhuys, alsoe dat eenyegelyc sal moegen weten hem dairna te vuegen.

BUEKELER.

23 Augustus 1464.

« Repudiatie des sterfhuys » van Peter Bitter.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende vierentsestich, XXIII dage in Augusto, soe quam vore Borgermeesteren ende Scepenen in huerer raetcameren vergadert zynde, Lysbeth, Adriaens dochter, weduwe wilen Peter Bitters, ende presenteerde Janne den Bittere, Jacop Bitters zone, die daer jegewoerdich was, als naeste oeyre ende erfgename vanden voirs. Peteren Bitter wilen, zynen oem, te comene int sterthuys desselfs Peters wilen, huers mans, ende aldaer te deylene ende te geldene alle alsulken schult ende goide, ruerende ende onruerende, welkerhande die wezen moegen, als achter de doot vanden voirs. Peteren enichsins gebleven mochten zyn, dwelc de voirs. Jan de Bitter, by rade ende bywezen van Peteren den Lichte, zynen oem, niet doen en woude, overmids dat deselve schult meer gedroech dan de goiden die achter den voirs. zynen oem gebleven waren, alsoe dat de voirs. Jan de Bitter, by bywezen als vore, aldaer afginck ende vertheech geheelic ende al des sterfhuys ende goiden metter schult voirs., bekennende hem egheen recht daerin te hebbene oft te behoudene in geenre manieren, behoudelic dien dat de voirs. Lysbeth den voirs. Janne weder overleggen ende

wtreyken sal II scellinge IX deniers Brabants die deselve Jan vore de sepulture vanden voirs. Peteren, zynen oem, wtgeleyt heeft, dwelc de voirs. Lysbeth alsoe geloefde te doene.

BUEKELER.

31 Augustus 1464.

Correctie op injurien gedaen aenden dienaer vanden stadthouder des Amptmans.

Alsoe Adriaen Wouters hem misdregen, rebel gemaect, ende oic met vuysten geslagen heeft Janne de Laet, dieneere van Clause den Herde, stedehoudere des Ammans, inden dienst die deselve Amman denselven sinen dieneere bevolen hadde te doene, daeraf de Heere ende de stad wel geinformeert syn, Soe is biden selven Heere ende byder stad geordineert ende overdragen, dat de voers. Adriaen den Heere, der stad, den Amman ende den voers. Janne, sinen dieneere, vergheffenisse bidden sal, Item hy sal daertoe gheven, tusscen dit ende Sinte Mertensmisse naestcomende, den Heere viere Ryders, Onser Liever Vrouwenkerke twee Ryders, ende twee Ryders inden handen des Ammans voerscreven, omme die by hem gegeven ende bekeert te wordene eenigen godshuysen bynnen der stad gestaen, daert hem gelieven sal, Item deselve Adriaen sal doen een pelgrymagie Onser Liever Vrouwen te Parys, ende die porren tusscen dit ende Kerssavonde naestcomende, ende goet bethoen daeraf brengen dat hy omme deser saken wille aldaer geweest heeft ende nergens omme el, Item soe sal hy noch, ten vermanene vanden Heere ende vander stad, doen een pelgrimagie tSinte Joes ende insgelycx oic goet bethoon daeraf brengen. Actum anno M CCCC ende LXIIII, ultima Augusti, by Jacope Wielant, Onderschoutet, ende by Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad

PALUDE.

24 Augustus 1464.

Jan Snacke ziet af, tegenover Hendrik Groessen, van zijnen eisch tot afschrift van het testament van Catharina Everdey.

Also als Henric van Groessen den Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide deser stad te kennen gegeven heeft, hoe Jan Snacke hem int gheestelic voire den Offitiael van Cameryck hadde doen daghen van zaken die weerlic waeren, sonder yerst dairaf oerlof te nemen van Burgermeesteren ende Scepenen voirs., begerende dat Jan voirs. behoirlike bedwongen worde dairaf te cesseren ende hem vanden voirs. vervolge tontslane ende ongemoeyt te latene ; den voirs. Janne Snacke daertegen seggende dat zynen heysch niet weerlic en weere, maer begerde alleenlic te hebbene copie auctentyck van eenen testamente dat de voirs. Henric, als testamenteur van wilen Jouffrouwen Katlinen Everdeys, zynder ouder moeyen, weduwe wilen Wouters van Schoonhoven, onderhadde, omme hem dairmede te behelpene, dairinne dat hem de voirs. Henric weygerende was ; daertegen Henric voirs. alligeerde, seggende dat des geleden was IX oft X jair na dat hy met sinen medeplegers testamenteurs der voirs. Jouffrouwen testament hadde helpen volvueren, vanden laste des voirs. testaments ontslagen waere geweest vanden erfgenamen derselver Jouffrouwen, die hem behoirlike brieve van quitancie voir Scepenen van Antwerpen dairaf verleden hadde, des hy hem gedroech aenden selven brief aldair voir ogen wesende, presenterende voirt sinen eed te doen dat hy doen ter tyt den erfgenamen voirs. dat voirs. testament overgaf ende dat hy daeraff gheen brieven oft instrumenten behouden en hadde, Ende na dat de voirs. Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide den voirs. Janne Snacke deden vragen oft hy den voirs. eedt hebben woude ende zyns voirs. vervolghs afgaen offt niet, soe heeft Jan voirs. hem ripelic dairop beraden hebbende, Henricke voirs. verdragen den voirs. eedt ende ghinc aff, in tegewoordicheiden vanden Heeren, zyns vervolghs voirs. Actum XXIIII[a] die Augusti anno LXIIII. Present : Schoyte

Burgermeester, Herde, Heyden, Wyngaerde, Drake, Tichelt, Coelgenssone, Werve, Ranst, Scepenen.

TAVERIEN.

29 Augustus 1464.

Uitspraak in een geschil tusschen Willem van Rythoven met Jan van den Broecke, ter eene, ende Nicolaas Raboot met zijnen zoon Roeland, ter andere zijde, rakende de leenrechten van een huis in de Coppenolstraat.

Alsoe als zekere questien ende geschillen geresen ende opverstaen waeren tusschen Willeme van Rythoven, Rentmeester ons Genedichs Heeren tsHertogen van sinen steden Antwerpen, Lyere ende Herenthals, ende Janne vanden Broecke, ter eender zyden, ende Clause Rabode met Roelande, synen zoene, fer andere, oerspronck nemende omme der huysingen wille in Coppenholle gestaen, den voirs. Willeme ende Janne toebehoirende, alsoeverre als deselve huysinge leen zyn, ende dairaf de voirs. Willem ende Jan hielden dat Claus voirs. schuldich soude zyn te dragen den last van den leenrechten ende heergeweiden etc., van welken geschillen de voirs. partien, te beiden zyden, by tusschenspreken van goeden mannen, hen onlancx, voire Scepenen van Antwerpen, gekeert en gesubmitteert hebben gehadt inder vuytspraken Walraven Draecx, Burgermeesters ende Henricx van Mechelen, Scepene van Antwerpen op desen tyt, by den voirs. Willeme van Rythoven ende Janne vanden Broeke, ende in Joncker Janne van Ranst, Heere tot Canticroede, ende Janne van Ursele, oic Scepene van Antwerpen op desen tyt, byden voirs. Clause Rabode en Roelande, sinen witteghen zone, dairtoe gebeden, ende gecoren, op een peene van hondert Ryders te verbuerene vanden genen der voirs. partien die daertegen dade, een derdendeel dairaf tot behoef ons Genedichs Heeren tsHertogen, dander derdendeel Onser Liever Vrouwenkerke tAntwerpen, ende tderde derdendeel tot behoefder partyen diet voers.

seggen van weerden hielde, tselve seggen nochtans altyt goet ende van weerden blivende, gelyc als de voirs. brieve van submissien dat allet int lange vuytwisen ende verclaren, Soe hebben de voirs. vier goede mannen, als keersluden, achtervolgende der submissien voirs., na dat zy opte heysschen, gebreken, allegacien ende presentatien der voirs. partyen ripelic hebben gelet ende de gelegentheit der zaken onderlinge wel gewoegen, eendrachtelic daerop geseecht ende vuytgesproken tgene dat hierna volght:

Inden yersten soe zullen Claus Rabode, als tochtenere, ende Roelant, zyn zone, als erfachtige oft grondenere, derven ende opdragen voire Heere ende Hoff dair dat behoort, leenende ende doende daertoe hant ende mont, sonder meer lasts oft costz dairaf te hebbene, tot behoef vanden voirs. Willeme van Rythoven ende Janne vanden Broeke, alsulken XX scellingen II deniers groten Brabants tsjaers erfflicker renten, leen zynde, als zy heffende zyn optes voirs. Willems van Rythoven huys in Coppenhole gestaen, ende alsulken VIII scellingen II deniers groten Brabants erfflic, die oick leen zyn, als zy heffende zyn op een deel van Jans vanden Broeke huysinge oic in Coppenhole gestaen, welke XXVIII scellingen II deniers erfflic de voirs. Willem van Rythoven ende Jan vanden Broecke deelen ende hebben selen onderlinge, ter ordinantien van Walraven Drake ende Henricke van Mechelen voirgenoemt.

Item ende mits desen soe seggen de vier segxlude voirs. voirt, dat Willem van Rythoven ende Jan vanden Broeke opleggen ende betalen selen Clause Rabode voirgenoemt, terstont als de voirs. opdracht gedaen sal zyn, de somme van acht ponde grote Brabants eens, in welker sommen elc vanden voirs. Willem ende Jan gelden sal tgene ende alsoe vele als hen dat byden voirs. Walraven ende Henricke geordineert sal worden, ende dairtoe selen Willem ende Jan voirs. gehouden zyn voire hen ende voir haer nacomelingen, tot eeuwigen dagen, te dragen den last vanden heergeweiden, leenen ende leenrechten der voirs. huerder beider huysen dair questie af es geweest, ende den voirs. Clause Rabode ende zyn nacomelingen dairaf tot eeuwigen dagen ongelast ende ongemoeyt houden, zonder argelist.

Ende dese voirs. vuytsprake zullen de voirs. partyen, te beiden zyden, schuldich zyn te houden, opte peynen, vorwaerden ende conditien gelyc zy hen inder voirs. submissien verbonden hebben.

Dese voirs. vuytsprake was aldus vuytgesproken ende getermineert byden voirs. segxluden, opten negenentwintichsten dach van Augusto int jair Ons Heeren duysent vier hondert ende vierentsestich, ende bevolen indt register gestelt te worden.

TAVERIEN.

Anno et die prescriptis, geloefde Roelant Raboots, voer Drake ende Ranst, Scepenen, dese voirs. vuytsprake tonderhoudene, opte penen voere geruert, ende begheerde inder voirs. vutspraken ende submissien met sinen voirs. vader begrepen ende gestelt te zine.

TAVERIEN.

3 September 1464.

Afrekening der voogden van Simon van Pantgate.

Alsoe Gielys van Loenhout ende Claus Boeydens, huydevettere, by Borgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, int jaer voerleden, geordineert ende gestelt zyn geweest totten regimente, ontfange ende bewynde van Symoene van Pantgate, wittich zone wilen Jans van Pantgate, ende zynen goiden, om die te bewarene, te regerene, opte bueren ende tontfane, ten oirbore ende proffyte vanden selven Symoene, op alsulken loen als de Heeren hen daeraf ordineren souden, behoudelic dat zy, van jare te jare, vore de stad ende vore zyn vriende, daeraf rekeninge ende bewys doen souden in alsulker manieren als daertoe dient, ende achtervolgende dien, soe zyn de voirs. Gielys ende Claus, opten dach van huden, vore ons, Borgermeesteren ende Scepenen, comen presenteerende ons van hueren voirs ontfange ende regemente des voirs. Symoens rekeninge ende bewys te doene vanden voerledenen tyde die

zy gedient hadden, alsoe dat wy daertoe gecommittert ende gestelt hebben Willeme vanden Wyngaerde, Rentmeester der stad van Antwerpen op desen tyt, Meester Willeme vander Heyden, onsen Medescepene inder Wet, ende Meester Aerde den Buekeleere, onsen Secretaris, omme deselve rekeninge van onsen wegen taenhorene ende vander stad wegen daertoe te verstane, alsoe dat de voirs. Gielys van Loenhout ende Claus Boeydens vore deselve gecommitteerde, by bywezen van Paesschynen Moermans, des voirs. Symoens moeder, met Janne den Keyser, hueren man, Heinricke van Pantgate, Clause ende Adriane van Pantgate, gebrueders, van allen hueren ontfange, regemente, hanteringe ende bewynde goide wittege rekeninge, bewys ende bescheit gedaen hebben van des voirs. Symoens goiden ende renten, vanden tyde dat zy dbewynt daeraf gehadt hebben totten dage toe van huden, gelyc ons de voirs. gecommitteerde daeraf trappoert overbracht ende onderwys gedaen hebben, in welker rekeningen voirs. den ontfanc meer gedraecht dan duytgeven de somme van XV ℔ XIII scellingen VI deniers Brabants, den voirs. Symoen hoeverende in gereeden gelde, sonder de oude resten ende fauten die men hem schuldich is ende die de voirs. Gielys ende Claus van zynen wegen opte naeste rekeninge ontfangen selen, opdat zy connen Dese rekeninge was gedaen ende gesloten III dage in Septembri int jaer M CCCC ende LXIIII.

BUEKELER.

4 Juni 1464.

« Correctie » van Cornelis Jacobssone en Jan van Buyten « mits de rebellicheyt tegens dambacht » der Smeden.

Alsoe Cornelys Jacopssone, keteleere, ten tyde doe men de Heylige Besnydenisse Ons Liefs Heeren omdroech, hem grootelic jegens dambacht vanden Smeden misgrepen ende misdregen heeft, in woerden ende in werken, daeraf de Heere ende de stad volcomelic gheinformeert syn, soe is byden selven Heere ende stad gheordineert ende overdragen als dat de voers Cornelys inden yersten sal doen oorvrede

den dekens ende geswoernen vanden Smedeambachte, alsoe dat behoert.

Item hy sal de keersse vanden Smedeambachte die hy gebroken heeft, weder doen repareren ende maken, tusscen dit ende dat men dbeelde van Sinte Looy omdragen sal, in goets tyts.

Item als men tselve beelde alhier omdragen sal, dan sal hy gaen inde processie recht vore of tusscen de keerssen vanden Smedeambachte, onghegordt, blootshoots, ende dragen, alle deselve processie duere, in syn hant een wassen keersse van viere ponden, ende die daerinteynden, als de processie in is, stellen in Sinte Looyscapelle opten outaer aldaer.

Item hy sal doen een pelgrymagie tSinte Anthonys in Vyenoys, ende die porren bynnen drie weken na dat de voirs. processie gegaen sal syn, ende goet bethoen brengen dat hy daer geweest heeft om dese saken ende om anders gheenre saken wille.

Item soe sal hy noch, ten vermanene vanden Heere ende vander stad, doen een pelgrymagie ten Heyligen Bloede te Wilsnacken, ende oec goet bethoon brengen, ut supra.

Item na dat hy dierste pelgrymagie gedaen sal hebben, soe en sal hy nochtans niet weder inne moegen comen, hy en hebbe gegeven den Heere XV Ryders, ende der stad X Ryders, opte peyne van XL Ryders te verbuerne, de II derdendeele daeraf den Heere ende tderde derdendeel der stad. *Littera ejus presentata est Dominis VIta Septembris anno LXIIII.*

Item Jan van Buyten, gheelghietere, sal doen een pelgrymagie tOnser Vrouwen tsHertogenbossche, ende die porren bynnen XIIII dagen proximo, ende goet bethoen brengen, ut supra, ende nochtans niet weder incomen, hy en hebbe

gegeven den Heere II Ryders ende der stad I Ryder, opte peyne van XX Ryders te verbuerne, te bekeeren vt supra. Actum IIII[ta] Junii anno LXIIII.

PALUDE.

28 Augustus 1464.

« Den Heere van Berghen desisteert van syn begonste procedure » tegen Jan de Bye en Jan Luydinck « ter bede van deser stadt. »

Alsoe de Edele ende Vermuegende Heere, de Heere van Bergen opten zoem zeker goide die Jan de Bye ende Jan Luydinck, poerteren inder stad van Antwerpen, gecocht hebben gehadt jegens Huygen den Coninck ende zynre huysvrouwen, gelegen in Hildernissen ende opten Zuytgeest, met Scepenenbrieven van Antwerpen, daerinne de voirs. Huyge scheen dat hy noch gerecht was, wt dien dat de voirs. Jan de Bye ende Jan Luydinck daerin niet gestelt noch geset en waren noch gegoet metten landrechte, metten selven lantrechte hadde doen beslaen, om die als verbuert wte wynnen na den lantrechte voirs., Soe zyn de voirs. poerteren gecomen aende Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, hen te kennen gevende den last ende beslaen des voirs. Heeren van Bergen, soe dat byden Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs. gescreven wardt aenden voirs. Heere van Bergen, hem biddende de voirs. rechtvorderinge te laten staen totter naester versamenigen, dwelc de voirs. Heere alsoe consenteerde, soe dat by den goiden onderwyse ende ter liefden ende begeerten vanden Gedeputeerden vander stad de voirs. Heere zyn hant heeft gelicht ende de voirs. goide doen ontslaen, ende de voirs. Jan de Bye ende Jan Luydinck hebben geconsenteert den voirs. Heere van Bergen, opdat de goide die zy gecregen hebben met Scepenenbrieven van Antwerpen jegens Heeren Anthonyse van Bergen, Heere van Waelheyn, niet gequeten noch gelost en werden van mynen Heere oft des voirs. Huygen wive, na wtwysen

eens Scepenenbriefs van Antwerpen die Huyge de Coninck ende zyn huysvrouwe verleden hebben, inden welken zy gereserveert hebben huer quytinge twee jaer lanc, dat de voirscreven Heere van Bergen, boven de voirs. twee jaer, sal hebben noch een jaer daerna om die lossinge ende quytinge te doene met den principalen, ende altyt met verschenen pachte ende renten, ende oft de voirs. Heere van Bergen niet alsdan en loste, dat zy alsdan sullen bliven in hueren goiden, sonder in toecomenen tyden van desen belast te worden in eniger manieren, ende by alsoe dat in desen goiden voirs., die zy gecregen hebben jegens den Heere van Waelheyn voirs , hen bynnen der tyt vander quytingen voirs., enich letsel oft hynder gedaen warde ende met rechte dat beschudt moste worden, dat zy dan dat te kennen sullen geven den voirs. Heere van Bergen, die dien last aen sal moeten nemen ende beschudden, oft zynre lossingen hem geconsenteert afgaen ende renoncieren, ende waert alsoe dat de voirs. Jan de Bye ende Jan Luydinck aent hof enige notelike cost daeraen daden, dat ten eynde vander lossingen de voirs. Heere, metten principalen gelde, pachte ende renten, die costen mede op te leggen ende betalen sal, ende dat geschiet, soe sullen zy den voirs. Heere van Bergen overgeven, met Scepenenbrieven van Antwerpen, gelyc zy daertoe comen zyn, alle huer recht, toeseggen ende actie die zy totten voirs. hove ende goiden die zy jegens Heeren Anthonyse voirs. gecregen hebben, ende sullen die goide geloven met Scepenenbrieven van Antwerpen te waerne van allen commere die zy oft yemant anders van hueren wegen daerop mochten hebben gemaect in eniger manieren, ende by alsoe dat de voirs. Heere van Bergen begeert, tusschen ditte ende Alderheylegenmisse, dat zy huer recht van hueren coepe gedaen metten Scepenenbrieven van Antwerpen stercken metter eedt dat zy den voirs. coep gedaen hebben sonder fraude ende argelist ende sonder enige simulacie ende de gelden ende penningen vol ende al betaelt hebben, dwelc de voirs. Jan de Bye ende Jan Luydinck alsoe geconsenteert hebben dat alsoe te doene tusschen ditte ende den dage voirs., opdat zys bynnen den voirs. tyde vanden voirs. Heere van Bergen vermaent worden. Gedaen anno XIIII^{c} ende LXIIII, XXVIII dage in Augusto.

5 October 1464.

« Emancipatie » van Jan van Riemen.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXIIII, vive dage in Octobri, soe quam inder Hooger Vierscharen ons Genedichs Heeren, Heinric van Riemen die men heet van Mechelen, ende begheerde, mids sekeren redenen hem daertoe porrende, Janne van Riemen die men heet van Mechelen, sinen wittigen sone, metten rechte wt sinen broode ende plichte te doene, ende van alle sinen schulden, misgrepen ende anderen zaken ongelast te blivene, ende mids dien bewysde hy hem twee oude grote tsjaers erfliker renten, jaerlicx half te Meye ende half tAlreheyligermisse te heffene op syn huysinge met plaetsen, gronde ende toebehoerten, geheeten *den Witten Paeu* oft *Jherusalem*, gestaen inde Coepoortstrate, tusscen thuys geheeten den Rooden Hont, aen deen zyde, ende Heinric Moreels erve, aen dander zyde, bad ende versochte aen Jacope Wielant, Onderschoutet aldaer inder Vierscharen te rechte sittende, dat hy de Wet daeromme manen soude wes recht ware, daerop, by manissen desselfs Schouteten, ghewyst wart met eenen vonnisse by Heinricke van Mechelen, Scepene, ende gevolge van sinen medegesellen Scepenen oec inder selver Vierscharen sittende, de voers. Jan van Riemen wt des voirs. Heinricx, syns vaders, broode ende plichte, na de heerlicheit ons Ghenedichs Heeren ende den rechte synre stad van Antwerpen, mids der bewisingen voirscreven.

PALUDE.

19 October 1464.

» Emancipatie » van Laureis van den Vergeire.

Anno predicto, XIX Octobris, soe quam inder voirs. Vierscharen, Waelweyn vanden Vergiere, bontwerkere, ende begheerde, mids sekeren redenen hem daertoe porrende,

Laureyse vanden Vergiere, sinen sone, metten rechte wt sinen broode ende plichte te doene, ende van alle sinen schulden, misgrepen ende anderen zaken ongelast te blivene, ende mids dien bewysde hy hem twee oude grote tsjaers erfliker renten, jaerlix te Bamisse te heffene op syn huysinge met hueren toebehoerten, geheeten *Londen*, gestaen inde Wyngaertstrate tusscen Jans van Wouwe, ex una, ende thuys geheeten tSermoen, ex altera, bad ende versochte aen Jacope Wielant voirs., *totum ulterius ut supra.*

PALUDE.

14 November 1464.

Gevangene van Hasselt gerelaxeert onder eedt ende cautie pignoratitie, ten bevele vanden Hertoghe.

Opten XIIII^en^ dach van Novembri XIIII^c^ LXIIII jaer, syn, ten ontbiedene van Meester Janne de Grote, Raidt, ende Peteren van Thielt, Secretarys myns Genedichs Heeren tsHertogen, Commissaryse van Zynre Genaden wegen dairtoe geordineert, gecomen Claes van Rykel, Jan Juypen, Arnt Senghers, Jan Kersmakere, Arnt Sterken, Ghysel Noffel, Thomaes sCosters, Arnt vanden Wyne, Peter vander Heiden, Gheeryt Juypen, Joerdaen vanden Wyere, Jan van Elsraeck, Mathys Boreemans, Gontier Gontiers, Henrick Stroenen, Nys van Milhem, Johannes Beelen ende Peter Loenairts, voere de voirs. Commissaryse, by hen dairtoe geroepen Heeren Janne vander Bruggen, Riddere ende Mercgreve van Antwerpen, na inhout eens beslotens briefs myns voirs. Genedichs Heeren met eenre clausulen getrocken wt eenen zekeren appointemente by minen voirs. Genedighen Heere dair te voeren mit dien vanden landen van Ludick ende Loon gemaect ende aengegaen, van welken brieve ende clausule die copien hierna volgen van woerde te woerde ende zyn aldus :

De par le Duc de Bourgoigne, de Brabant et de Lembourg, Conte de Flandres, d'Artois, de Bourgoigne, de Haynnaut, de

Hollande, de Zellande et de Namer. Très Chiers et Bien-amez, Nous vous mandons et commandons que vous deux ensemble vous transportez en nostre ville d'Anvers et illec appelle à ce avec vous nostre amé et féal Chevalier Chambellan et Eschoutette d'Anvers, Messire Jehan vander Bruggen, ou son lieutenant, eslargissez et relaxez ceulz de Liège qui sont détenuz prisonniers en nostre dicte ville d'Anvers, de leur prison, ensemble leurs biens et deniers de l'arrest où ilz sont présentement, sur et selon la fourme et teneur de nostre appointement naguères ouvert et baillié à ceulx de Liège, qui darrenièrement pour celle et autres causes ont esté devers Nous, et par eulx depuis accepté, duquel nostre appointement, d'entant qu'il touche le dit eslargissement et ce qui sy doit faire, Nous vous envoions la copie cy enclose, pour vous selon ce disposer, si faites ainsi sans y faire faulte. Très Chiers et Bien-amez, Nostre Seigneur soit garde de vous. Escript le VIIe jour de Novembre l'an XIIII^c^ LXIIII. Ainsi signé : J. Stoep. A noz amez et féaulx Maistres Jehan le Grote, nostre Conseiller, et Pierre de Thielt, nostre Secrétaire.

Item que moyennant ces choses mon dit Seigneur dès maintenant mandera à ses Chancellier et Conseil en Brabant qu'ilz eslairgissent les dits marchans de Liège empéchiez au dit Anvers, avecques leurs biens, soubz bonne et sceure caucion qu'ilz bailleront ès mains des dits Chancellier et Conseil de Brabant de retourner en la dicte ville d'Anvers avec les dits biens et l'extimacion d'iceulx en l'estat qu'ilz sont le XXe jour du dit mois de Décembre, pour illec estre à droit comme ils sont de présent, ou cas que par voye amiable les différens et questions meus se seront appointiées. Ainsi signé : J. Stoep.

Welken ontbiedene achtervolgende, zyn die voirs personen ende elc van hen opter stad huys tAntwerpen voere de Wethouders aldaer gecomen inder raidcameren, aldair sy, in presencien vanden voirs. Commissaryse, ten bysine vanden voirs. Mercgreve mit oic een groot deel vanden Wethouders ende clercken vander stad aldaer vergadert wesende,

gelooft hebben, gesekert ende dairna lyflic ten Heilegen geswoeren, in handen vanden voirs. Meesteren Janne de Grote, ongepoirtert ende ongevryt, leggende hoere vingeren op een crucifix aldair wesende, by hoere manwaerheit, verdoemenissen van hoeren zielen, op allet dat zy van Gode houdende zyn, dat zy ende elc van hen wederom comen selen inder stad van Antwerpen, inden selven state dat zy tegenwoerdelic inne zyn, opten XX^{en} dach der toecomender maent Decembris, om aldaer te rechte te syne, alsoe zy nu zyn, het en zy dat hierinbynnen die geschille ende questien dairom zy alhier inder stad aengetast ende gevangen zyn, niet vereenicht oft by minen voirs. Genadighen Heere minlic geappointeert oft verleken ende worden, ende overmits deser caucien juratorie ende den condicien ende geloften voirscreven zyn de voirs. personen ende elck van hen, opten voirs. dach, by die Commissaryse, navolgende hueren voirs. bevele, ontslagen ende vutgelaten, behoudelic dat haere gerasteerde lakenen bliven selen inder voirs. stad in ostagien voer hoere borchtocht oft caucie die zy dairvoere, opdat zy die van hier hadden willen vueren, hadden moeten doen, dier is XIIII packen wel gepact ende toegesegelt, by avyse vanden voirs. Wethouders ende oic consente vanden voirs. coeplieden ende gevangenen van Hasselt, die dat alsoe belieft ende geconsenteert hebben, welke packen van lakenen geset zyn ten huyse van Meester Janne Manacker, cyrurgyn der voirs. stad van Antwerpen, om den cost van den hoeder ende oic der hallen dair zy inne geweest hebben tot heertoe, te schouwen, alle argelist hierinne wtgescheiden. Dit wart gedaen int jaer opten dach ende ter plaetsen voirscreven.

27 September 1464.

« Interpretatie » van het Magistraat over de uitspraak der scheidsrechters in het geschil der kinderen Pot dd. 6 November 1461.

Op tgene des de seggers voermaels gecoren by Meester Janne ende Jacope Pot, ter eenre, ende Wouteren ende

Adriane Pot, alle gebruederen, ter andere zyden, den Wethouderen van Antwerpen, als overman, bybracht hebben alse vanden twyfel ende donckerheyt die deselve gebrueders bevonden hebben inder wtspraken by den voers. seggeren gedaen opte geschille die zy onderlinge vuytstaende hadden, sunderlinge inden yersten punte derselver wtspraken, ruerende vander bewysenissen van zekeren erfrenten die de voers. Wouter Pot ende zyn huysvrouwe doen souden elken van des voers. Wouters drien gebroederen vanden goede van Pluysigheem etc., mids welken twyfel ende donckerheyt de voers. gebrueders comen waren byden voergenoemden seggers om daeraf te hebben huer verclaren, ende alsoe deselve seggers voert te kennen hebben gegeven hoe, na dat zy de voers. gebrueders te beyden zyden hebben gehoert in hueren redenen daeromme zy twyfel ende donckerheyt inden voers. punte hebben bevonden, met allen circonstancien die daertoe moegen dienen, ende na dat zy, seggers, daerop te meer stonden sprake ende collacie tsamen hebben gehouden ende de saken gedisputeert om een eendrachtighe concluysie te makene ende huer verclaren daerop te doene, alsoet behoeren soude, zy henlieden onderlinge hebben bevonden van diversen ende tweescheydigen opinien, alsoe dat zy daeraf met malcanderen niet en hebben connen overcomen, ende hebben daeromme der voers. gebroeders twyfel ende donckerheyt gelyc zy dien verstaen hebben, mitgaders der tweescheydicheit van hueren opinien, den voers. Wethouderen bybracht ende overgegeven, om daerop ende des daer aencleven mach huer verclaren te doene, alsoe zy na alle gelegentheyt bevinden sullen daertoe dienende, Hebben de voers. Wethouderen hierna bescreven, na dat zy hebben oversien de submissie vanden voers. gebroeders, duytsprake vanden voergenoemden seggers, ende sunderlinghe tpunt daerinne den twyfel ende donckerheyt is gevallen, ende voert gehoort ende verstaen dopinien vanden selven seggers ende de redenen daeromme zy niet en hebben connen verliken, op al met malcanderen sprake ende collacie gehouden ende rypelic daerop gelet, met goeder deliberatien een eendrachtighe concluysie genomen ende huer vuytsprake ende verclaren opten voers. twyfel ende donckerheyt gedaen inder manieren hierna bescreven :

te weten, dat aengesien ende achtervolgende den text ende woerde vanden voers. punte daerinne de voers. gebrueders twyfel ende donckerheyt hebben gemaect, alsoe die woerde luyden ende liggen, de voergenoemde Wouter Pot ende zyn huysvrouwe de goede van Pluysigheem ende andere genoempde erfpande setten ende noemen selen als principale pande vanden renten die zy elken vanden drien gebroeders bekennen sullen, ende voerdane alle huere beyder andere goede, hoedanich die zyn moegen, die zy nu hebben ende vercrigen sullen, als onderpant, opdat aen de goede van Pluysigheem oft andere genoempde erfpande eenich gebrec ware ende dat zy daeraf den voers. drien gebroeders elken van zynre renten verlyden sullen Scepenenbrieve van Antwerpen in behoorlikere formen, gelyc de voers. wtsprake dat heeft begrepen. Dit verclaren wart overdragen ende eendrachtelic gesloten by Janne van Urssel, Clause den Herden, Heinricke van Mechelen, Willeme Drake, Gheerde vanden Broeke, Meester Willeme vander Heyden, Gielyse vanden Wyngaerde, Willeme van Tichelt, Janne Coelgheenensone, Peteren vanden Werve ende Lodewycke van Ranst, Scepenen, als overmans in deser saken, ende wtgesproken in presencien van partien, ten bywesene van drien vanden voers. seggers in absencien vanden vierden, opten XXVII^{sten} dach van Septembri anno LXIIII.

22 November 1464.

De eerst openvallende plaats in het Vischverkoopers ambacht toegezegd aan Gillis de Gramme.

Anno XIIII^{c} LXIIII, XXII dage in Novembri, wart overdragen ende gesloten by Heeren Janne vander Bruggen, Riddere, Schoutet, byder stad ende byden dekens vanden Vischcoopersambachte, dat Gielys de Gramme, Gielys sGrammen zone, ontfangen sal worden inder voers. Vischcoepersambachte, inde stede vanden yersten vischcoepere van Antwerpen die hier namaels aflivich worden sal, betalende den Heere ende den Scepenen alsulken recht als van outs daerop is geordineert. Ende dit was bevolen inder stad

register gestelt te wordene, om daeraf memorie te hebben in tyden ende wilen.

PALUDE.

24 November 1464,

Jaarlijksche gift van seven vaten bier aan het Almoessenhuis, vrij gesteld van stadsaccijs.

Alsoe de meestersse vanden Aelmoessenenhuyse, voer huer selven ende inden name van allen den armen personen daerin woenende, den Borgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen gethoent ende te kennen hebben gegeven, hoe dat eenighe goede personen, beruert wt caritaten ende minnen, denselven armen personen gheven ende bewysen souden jaerlicx te hebbene, voere hen allen int gemeyne, seven vate biers, weert zynde elc vat X stuvers oft daeromtrent, om die te distribueren de drie daeraf inden tyde vanden Advente ende dandere viere inde Vastene, ende daertoe bewysen ende gheven sekere renten, by alsoe dat de stad hen gunnen ende verleenen woude dat sy de seven vate biers mochten inleggen ende drincken sonder assise daeraf te moeten gheven, biddende daeromme de voers. meestersse, inden name als vore, dat den voergenoemden Burgermeesteren, Scepenen ende Raide by huerer goedertierenheyt ende van gracien soude willen gelieven den voergenoemden armen personen, die zeere schamel ende oude liede zyn ende niet vele en hebben noch gewinnen en connen mer dagelicx vanden goetdoene ende gracien der goeder liede leven moeten, vander voergenoemden assisen te moeten betalen ongemoeyt te laten ende hen daeraf te verdragen, Soe hebben de voergenoemde Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, in puerer aelmoessen ende om godswille, den voergenoemden armen personen verleent ende geconsenteert, evenverre de voers. seven vate biers ten prise voers. oft daeromtrent jaerlicx gegeven ende zekere renten daertoe worden bewyst, gelyc de voers. meestersse dat te kennen heeft gegeven, dat zy de voers. seven vate biers jaerlicx selen moegen inleggen ende slyten,

sonder daeraf der stad eenige assise te gheven, behoudelic dien, waert soe dat de Wethouderen derselver stad in tyden toecomende eenige merckelike redene hadden, het ware van eenigen saken die de voers. persoenen nu zynde oft die namaels daerinne comen sullen voertkeerden jegens de stad by wederspenicheyden oft anderssins, dat dan deselve Wethouderen, opdat hem gelieft, dese verleeninge zullen moegen wederseggen, alsoe dat tvoers. Aelmoessenhuys ende die persone daerinné zynde diere verleeningen dan niet meer en sullen gebruyken. Gedaen int jaer Ons Heeren XIIII^{c} LXIIII jaer, XXIIII dage in Novembri.

J. Kiekens.

12 December 1464.

« Borchtochte » van Laureis van Ferrere voor Anthonis Boba.

Alsoe Anthonys Boba, natuerlic broeder van Daneele Boba, gethoont heeft voere den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen een certificacie vander stad van Thery, sprekende vander date M CCCC ende vierentsestich ende inhoudende dat de voers. Daneel is in levende live etc., mids denwelken den voers. Anthonise opgeleeght ende betaelt zyn byder stad van Antwerpen alsulken hondert ende XXXVI Peters ende viere pond ouder grote als den voers. Daneele lestwerf voer den voergenoemden tyd opte selve stad van Antwerpen verschenen zyn, Soe heeft geloeft Laureys van Ferrere, waert dat men bevonde dat de voers. Daneel ten voers. tyde nyet in levenden live en waere geweest, maer dat de voers. betalinghe tonrechte geheven ware, dat hy dan de voers. penninghe der voergenoemde stad wederkeeren ende opleggen sal, als zyn proper schult, te wetene, elken Peter te IIII scellingen IIII deniers grote ende elc pond ouder grote te twee ponden ende een half Brabants gerekent, maer de voers. Anthonys ende Glaude de Vile geloefden, elc voer al, den voers. Laureyse hieraf costeloes ende scadeloes tontheffene, ende mids deser geloften soe is ontslagen Cornelys Meeussone, als erfgename van

Adriane Mceussone zynen broeder, van alsulken geloften als de voers. Adriaen tanderen tyden van deser saken gedaen heeft. Actum anno LXIIII, XII daghe Decembris.

KIEKENS.

17 December 1464.

Boetpleging opgelegd aan Jan de Gryse voor beledigende taal gevoerd tegen Jan van Doerne.

Alsoe van alsulken injurieusen, onredeliken ende oneerliken woorden als Jan de Gryse, inde weke voerleden, op ende jegens Janne van Doerne die men heet Jan Oem, inde wyntaveerne geheeten *den Blinden Esel*, daer sy elc in verscheiden gelagen saten, geseit ende gesproken heeft, als dat deselve Jan van Doerne soude wesen een dief ende een grontdief, ende dat hy dat op hem proeven ende waerdoen woude tusscen doen ende morgen noene etc., van welken woorden de voers. Jan van Doerne hem voere de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad beclaecht heeft, ende na dien dat deselve Heeren den voers. Janne de Gryse daerop gehoort hebben gehadt, die genouch kende de voers. woorde gesproken hebbende, maer seyde dat hy die in gheenen arge gesproken en hadde, met meer anderen perswasien ende redenen die hy daertoe seyde etc., Soe wart biden Heeren voergenoemt daeraf vuytgesproken ende getermineert, dat de voers. Jan de Gryse terstont, in presencien van hen ende des voers. Jans van Doerne, seggen ende kennen soude dat hy de voers. woorde met grooten onrechte sonder redene oft bescheit ende met logentalen opten selven Janne van Doerne gesproken hadde, ende dat hem die leet waren, dwelc Jan de Gryse voers. alsoe dede.

Seyden ende termineerden voort ten anderen male, dat hy den voers. Janne van Doerne ootmoedelic blootshoots vergheffenisse bidden soude vanden woorden voerscreven, ende dat hy hem die omme godswille vergeven woude, dwelc hy oic dede.

Termineerden voort ten derden male, dat Jan de Gryse opten heiligen Kerstdach naestcomende, ter eeren ende beternissen, stellen sal, in sinen properen persoen, opten prochioutaer tOnser Vrouwen oft op ennigen anderen outaer daert den voers. Janne van Doerne aldaer gelieven sal, twee wassen keerssen, elc van twee ponden.

Ten vierden male is getermineert ende vutgesproken dat hy, den voers. Janne van Doerne ter eeren ende beternissen, sal doen een pelgrymagie tOnser Liever Vrouwen ten Nyseele, ende die porren tusscen dit ende Beloken Paesschen naestcomende, ende goet bethoon daeraf brengen dat hy omme deser saken wille aldaer geweest heeft, ende nergens omme el, oft daervoere moegen gheven penninge na wtwisen vanden Paysmakersboecke, ende daeraf sal hy terstont kiesen. Ende daeraf dat hy koes de voers. pelgrymagie te doene.

Ten vyfsten male is getermineert, dat de voers. Jan de Grise, binnen eenen jare naestcomende, nyet en sal moegen comen oft gaen drincken in ennich huys oft geselscap daer de voers. Jan van Doerne van te voeren in wesen sal, opte peyne vanden Paysmakersboecke, ende dat hy oic voerdane hem hueden ende wachten sal ennigerhande onredelike oft afdragende woorde voere den voers. Janne van Doerne ende achter hem te sprekene, ende oft hy des nyet en liete, dat hy dan telken male alst gebuerde ende men dat ter waerheyt bevonde, by mannen oft eerbaren vrouwenpersonen, daerane verbueren soude viere gouden Ryders, die te bekeeren na vutwisen vanden Paeysmakersboecke. Actum anno M CCCC ende LXIIII, XVII dage Decembris.

PALUDE.

15 Januari 1464.

Wouter Pot verbindt zich het verklaren van het Magistraat van 27 September laatstleden, in uitvoering te stellen.

Anno M CCCC ende LXIIII, XV dage Januarii, soe quam

Wouter Pot voere de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad inder raetcameren, te kennen gevende hoe dat hy, achtervolgende der vutspraken die tanderen tiden tusscen hem ende Meester Janne, Jacope ende Adriane Pot, sinen brueders, gedaen is geweest, denselven sinen drie broeders met Scepenenbrieven van Antwerpen bewesen heeft zekere percheelen van erfliken renten, toecomende vanden goeden van Pluysegeem bynnen Conticke gelegen, op diverse goede ende pande inde selve brieve begrepen, ende dat Meester Jan ende Jacop voers. met dier bewisingen nyet te vreden en hebben willen syn, mids denwelken alnoch zekere geschil geweest is tusscen deselve partien, daeraf een zekere verclaeren biden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Rade voergenoemt gedaen is etc., Ende alsoe presenteerde de voers. Wouter Pot, achtervolgende derselver Heeren verclaeren, den voers. sinen brueders altyt ende soe wanneer hen geliefde bider hant te comene, de voerscreven erflike renten te bewisene in alsulker manieren als tselve verclaeren begrepen heeft, biddende ende begheerende aende voergenoemde Heeren dat zy de voers. syn presentacie wilden hebben ende houden in memorien, ende alsoe hebben deselve Heeren die doen registreren ten jare ende dage voerscreven.

PALUDE.

31 Januari 1464.

« Oirvrede » gezworen door Pauwel de Cuyper.

Anno XIIII^c LXIIII, opten lesten dach Januarii na coustume van scrivêne sHoefs van Camerike, soe dede Pauwels de Cuypere oorvrede, geloefde, zekerde ende zwoer lyflic ten Heiligen met opgerichten vingeren, dat hy Katelinen tSmoelneren, zynre moeder, nemmermeer mesdoen en sal oft doen mesdoen, in woorden oft in wercken, by dage oft by nachte, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in enniger manieren, ende vername hy yemende die haer yet mesdoen woude oft doen mesdoen in enniger wys, dat soude hy haer in goets tyts kundigen ende laten weten, op zoenbrake ende

op vredebrake, ende alsoe den gerechten oorvrede dat inhout. Dit geschiede ten jaere ende dage voirs., ter presencien van Clause den Herde, stadhoudere des Ammans, die den voirs. eed staefde, Janne Coelgenensone, Peteren vanden Werve, Wouteren, Breem ende Pauwelse van Ranst, Scepenen.

Per me
KARRENBROECK.

28 November 1464.

Vermindering van loon aangenomen door Jan Rombouts, rentmeester van Sint-Juliaansgasthuis.

Na dien dat Jannes Rombouts, als dienere ende rentmeester van Sinte Juliaensgasthuyse by Sint Janspoerte gestaen, van zynen ontfange, regemente ende bewynde des hy bynnen den voerledenen jare vandes voirs. goidshuys wegen ontfangen ende wtgegeven mocht hebben, in presencien van Borgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen ende oic by bywezene van Janne Schoyten, Borgermeester, ende Clause den Herde, Scepenen, als momboren des voirs. gasthuys vander stad wegen daertoe gestelt, rekeninge ende bewys gedaen hadde, soe werdt by den Borgermeesteren ende Scepenen voirs. den voirs. Jannese zynen solarys, ende loen die hy eenen zekeren tyt van jaren voreleden als vore zynen dienst ende rentmeesterscap geplogen hadde te hebbene, mids dien dat die den voirs. Heeren te groet ende te vele docht wezende na den last die hy hadde, gemodereert, gemindert ende gestelt op VI ℔ grote Brabants tsjaers, ende den voers. Jannese dat gekundicht ende gevraecht weder hy den voirs. dienst ende rentmeesterscap opte voirs. VI ℔ grote Brabants tsjaers ende anderen goedoen des hy meer bynnen den voirs. goidshuyse plage te hebbene voerdane wilde bliven houdende ende bedienende ende zyn boden daer op houden ende loenen alsoe hy geplogen hadde te doene, oft niet, daerop hem de voirs. Jannes begeerde te beraden tot des anderen dages, ende beraden zynde, soe quam deselve Jannes des anderen daechs weder byde

Heeren voirs., in huerer raetcameren vergaedert zynde, seggende ter antwoerden den voirs. Heeren dat hy, soeverre het den voirs. Heeren geliefde de voirs offycie ende rentmeesterscap van nu voerdane soude bliven bedienende opte voirs. VI ℔ grote Brabants tsjaers ende zyn boden daer op houden ende loenen gelyc als hy gedaen hadde, dwelc hem alsoe geconsenteert was. Gedaen int jaer M CCCC ende LXIIII, XXVIII dage in Novembri.

BUEKELER.

20 Februari 1464.

Plaats in het Vischverkoopers ambacht tijdelijk gegeven aan Cornelis Gheens, uit oorzake van vertrek van Andries Behagelaert.

Alsoe tanderen tiden inden jaere XIIII^c ende LXIII, Cornelis Gheens byden Heere ende der stad ontfangen is geweest indt ambacht vanden Vischcopers tAntwerpen, inde stede van Andriese Behagelaert, buten lands zynde, op alsulken vuege, waert dat Andries voirs. wederom binnen lants quame, dat Cornelis voirs. soude moeten ruymen de voirs. stede ende verwachten ende hebben dan dierste stede die int selve ambacht ennigen vremden soude mogen gebueren, soe is naderhant biden Heeren Scoutet, Burgermeesteren, Scepenen ende Rade deser stad overdragen, gesloten ende getermineert, mids dien dat Andries voirs. niet wedergecomen en is, ende na den voirs. Cornelise andere vremde, gelyc Jan Gheerts, Jan Bouwens, Peter de Gramme ende Luyc Rauwelin, by doode van zekeren goeden knapen vanden voirs. ambachte, int selve ambacht gecomen zyn, ende noch meer comen mochten eer de voirs. Andries wederomme te lande quame, dat mids desen de leste vremde persoen int voirs. ambacht comende, gheen vischcoperskind wesende, altyt staen sal omme te verwachten de compst vanden voirs. Andriese ende alsdan zyn stede moeten ruymen ende verbeiden ende hebben dierste stede int selve ambacht voer eenen anderen vremden die daerna vallen sal, gelyc de voirs. Cornelis dat heeft moeten verbeiden, behoudelic dien dat Vischcoperskinderen hierinne niet begrepen en zyn. Dit

wart geregistreert ten bevele vanden Burgermeester Meester Willem vander Heiden ende vanden anderen sinen medegesellen Scepenen, XX Februarii anno Domini M° CCCC° LXIIII°.

Ita est. Per me
TAVERIEN.

10 Januari 1464.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Claudius de Vile met anderen lakenverkoopers, ter eene, en Ulric Cheringher, burger van Nurenberg, ter andere zijde.

Alsoe, onlancx leden, inder stad van Antwerpen, een zekere coopmanscap overcomen ende gesloten is geweest tusschen Glaude de Vile ende zynen medegesellen, vercooperen, ter eenre zyde, ende Ulric Cheringher, burgher van Norenborch, coopere, ter andere, als van LXXXIX Engelschen lakenen, daerop de voers. Ulric, in afslaghe vander betalinghen, gestelt heeft onder Janne Vorsselman, bogemakere tAntwerpen, ter voergenoemden vercooperen behoef, XI tymmeren sabelen, naden welken tusschen de voers. partien zekere gescille inder voergenoemden coopmanscap overstaen ende gebuert zyn geweest, ende want, by tusschensprekene van goeden mannen, omme de voers. geschille tusschen de voers. partyen afgeleeght ende gesleten te wordene, Advenyn de Vile, des voers. Glaudes zone, inden name vanden selven Glaude zynen vader, by bywesene van Chaladon Gribant ende Anthonise de Vile, ter eenre zyde, ende de voirs. Ulric, ter andere, hen te beyden zyden vanden selven geschillen geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben inder wtsprake van Janne van Mechelen, Scepene tAntwerpen, van beyden zyden daartoe gebeden, ende hebben geloeft zyn wtsprake te houdene ende te volvuerne, opte peyne van vyftich gouden Ryders te verbuerne vanden ghenen die daeraf de contrarie dade oft gebreckelic viele, ende te bekeeren half tot behoef ons Genadichs Heeren des Hertogen van Brabant ende half tot

behoef der stad van Antwerpen, by welker submissien geweest hebben, als getuygen, Jan Vorsselman voers. ende Peter Cant, lakengereydere, Jan vanden Winckele, verwere, ende Berthelmeeus vanden Eynde, oudcleedercoopere, poorters tAntwerpen, Soe heeft de voers. Jan van Mechelen, nadat hy de voergenoemde geschille geheelic aengehoort ende wel verstaen ende gewoghen heeft, daeraf zyn vuytsprake tusschen de voers. partyen gedaen ende vuytgesproken inder manieren hierna bescreven, te wetene es, dat de voers. Advenyn, inden name vanden voers. Glaude zynen vader, de voergenoemde LXXXIX Engelsche lakene den voergenoemden Ulric leveren sal buyten den landen des voers. ons Genadichs Heeren sHertogen op des voers. Advenyns ende zyns vaders anxt vanden aentaste vanden verbode desselfs ons Genadichs Heeren over de Engelsche lakene gedaen, maer anderssins ten coste ende laste des voers. Ulrycx, Item terstont als de voers. lakene buyten des voers. ons Genadichs Heeren landen comen sullen wesen, soe sal de voers. Ulric oft zyn facteur gehouden wesen daeraf te gheven denghenen die dat van des voers. Glaude weghen begheeren sal, brieve ende teyken, omme aenden voers. Janne van Mechelen te worden gebracht ende gethoont, Item dat de voers. Glaude behouden sal de voers. XI tymmeren sabelen voer LXX ℔ grote Vleems, item daertoe sal de voers. Ulric betalen in ghelde den voers. Advenyn oft Anthonise de Vile, tot behoef vanden voers. Glaude, LX ℔ grote Vleems nu ter stont ende noch XC ℔ grote Vleems tOnser Liever Vrouwendaghe Lichmisse naestcomende, vore welke XC ℔ grote Vleems voers. de voergenoemde Ulric terstont setten sal goede sekeren borghe inder stad van Antwerpen, behoudelic dien dat de voers. sabelen ende de LX ℔ grote Vleems sullen bliven rustende onder den voers. Janne Vorsselman oft Janne van Mechelen totter tyt dat denselven Janne van Mechelen gethoont sullen wesen de voers. brieve ende teykene van dat de voers. lakene zyn buyten des voers. ons Genadichs Heeren landen, ende oft gebuerde dat de voers. lakene mits den verbode ons Genadichs Heeren aengetast werden ende verbuert bleven, dat men dan den voers. Ulric wederkeeren sal de voers. sabelen ende de LX ℔ grote Vleems voers., des sal

de voers. coopmanscap alsdan te nyeute wesen, ende al opte verbuerte vander peynen voers. Deze vuytsprake geschiede in presencien van allen den getughen voerscreven opten achtsten dach in Januario int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXIIII na costume van scrivene des Hoifs van Camerycke. Ende achtervolgende der wtspraken voers., soe hebben geloeft Jan Sermoye, wisseleere tAntwerpen, ende de voers. Peter Cant ende Jan vanden Winckele, waert dat de voers. Ulric de voers. XC ℔ grote Vleems tOnser Liever Vrouwendaghe Lichtmisse naestcomende nyet en betaelde den voers. Advenyn oft Anthonyse, dat dan zy selve die betalen ende voldoen zullen als huer proper schult met hen selven ende met alle hueren goeden, ende elc van hen drien een voer al ; maer de voers. Ulric geloefde wederomme de voers. drie borghen ende huer goede hieraf costeloes ende scadeloes tontheffene ende los, vry, quite ende ongemoeyt te houdene met hem selven ende met sinen goeden, het en waere oft de voers. coopmanscap mids den voergenoemden aentaste inder manieren voers. te nieute ghinghe, dat dan de voers. Ulric ende zyn borgen ende huere goede vander voergenoemden betalingen ongehoudeñ ende ontslagen sullen zyn, sonder argelist. Actum opten X^sten^ dach in Januario inden jaere voers. Daerby ende over waren Meester Willem vander Heyden, Buergermeester, Jan van Mechelen, Scepene, Mathys vanden Broeke, Secretarys, ende Laureys van Ferrere, Jan Vorsselman, ende Bertelmeeus vanden Eynde, poorters tAntwerpen. Ende wart terstont byden Burgermeester voers., ter begheerten vanden partyen, geconsenteert ende bevolen dit aldus inder stad register gestelt te wordene.

PALUDE.

Anno LXV, XXVI dage Augusti, soe kende Anthonys de Vile dat Ulric voers. hem tot behoef van Glaude de Vile, zinen brueder voers., wel ende duechdelic heeft betaelt de LX ℔ ende XC ℔ grote Vleems daeraf inder voers. vuytspraken mencie gemaect wort. Quitavit, gelovende. Present : Heyden, Burgermeester, Wyngaerde ende Drake, Scepenen.

PALUDE.

13 Februari 1464.

« Terminacie » in een geschil tusschen Jan den Hollander met Catharina Gruyters, ter eene, en Winand van Lich, ter andere zijde.

Alsoe Jan de Hollandere, mandemakere, ende Katline sGruyters, zyn wettich wyf, comen zyn voere de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, te kennen ghevende hoe dat Wynant van Lich, die der voers. Katlinen momboere te wesen plach, onderheeft alle huere Scepenbrieve van Antwerpen van hueren goeden ende renten sprekende, begheerende die van hem over te hebbene ende hen daermede te behelpene etc.; daerop de voers. Wynant ende Wouter van Relegheem ende Claus de Pape, die oec huer momboeren geweest zyn, antwoerden dat zy hen beduchten, waert dat de voers. brieve in des voers. Jans ende zyns wyfs handen quamen, dat zy dan, na tregiment dat zy hebben, eenighe percheelen van hueren goeden voers. oft al vercoepen, beswaeren oft versetten souden, gelyc zy begonnen hebben te doene, ende dwelke zy nochtans niet doen en moeghen sonder consent van hueren vrienden, na dbegryp vander huweliker vorwaerden die tanderen tyden tusschen hen beyden getracteert ende gemaect is met Scepenenbrieven van Antwerpen, ende alsoe begheerden deselve huer vriende dat de voers Scepenenbrieve souden bliven in bewaerhant etc., Soe wart byden selven Heeren getermineert ende vuytgesproken, dat alle der voers. Katlinen brieve souden bliven staen ende rustende onder den voers. Wynande als in handen vander stad, ende die wel ende duechdelic bewaeren vander stad weghen ter selver Katlinen behoef, ende dat men alle deselve brieve soude doen inventorieren ende huer vuyten brieven die zy behoefde vidimus doen hebben, als zys begheert, totter tyt dat byden Heeren naerdere daerop versien sal wesen. Ende achtervolgende dien soe heeft de voers. Wynant de voers. brieve doen inventorieren ende den inventarys daeraf gemaect doen hanteykenen by bevele vanden Heeren

Mathyse vanden Broeke, hueren secretarys. Dit was gedaen anno XIIII^c^ LXIIII, XIII dage in Februario.

PALUDE.

27 Februari 1464.

« Quictancie » van Jan van Sevenberghen aan de stad Den Briel.

Jan van Sevenberghen, natuerlic, bekende ontfangen hebbende vander stede vanden Briele, by handen Thymans van Delft, wisseleere der stad van Antwerpen, drie Engelsche Nobele, die hem ende Jouffrouwen Katlinen, Lodewyc Vyts dochter, sinen wettighen wive, opte voers. stede vanden Briele verschenen syn vanden termine van November lestleden, van alsulken zesse Nobelen tsjaers staende ten liven des voers. Lodewycx ende Jouffrouwen Katlinen, als deselve Lodewyc den voers. Janne ende derselver Jouffrouwen Katlinen tanderen tyden te huwelike gegeven heeft, alsoe dat de voers. Jan van Sevenbergen van desen voers. termine ende van allen anderen voerledenen terminen claerlic quytgeschouden heeft tallen dagen de voergenoemde stede vanden Briele, den voers. Thymanne ende alle andere des quitancie behoevende, ende waert dat de voers. stede vanden Briele, huer poorteren oft ingesetene, de voers. Thyman oft yement anders hierinboven omme de voers. drie Nobele vanden voers. Lodewycke oft Jouffrouwen Katlinen oft yemende anders van hueren weghen gemoeyt warden ende eenighen cost, last oft scade daeraf hadden metten rechte, dat geloefden Laureys ende Joes Gheerincx, gebruedere, poorters tAntwerpen, altyt wel ende volcomelic op te rechtene ende te voldoene met hen selven ende met alle hueren goeden die zy nu hebben ende noch vercrigen selen, ende elc van hen een voer al ; maer de voers. Jan van Sevenbergen ende Laureys Gheerincx geloefden, elc voer al, den voers. Joese Gheerincx ende zyn goede hieraf scadeloes tontheffene, quite ende ongemoeyt te houdene tallen daghen, ende deselve Jan geloefde oec denselven Laureyse ende alle zyn goede hieraf altyt scadeloes ende

ongemoeyt te houdene met hem selven ende met alle zynen goeden, sonder argelist. Dit was gedaen voer Burgermeesteren ende Scepenen, opten sevenentwintichsten dach van Februario anno LXIIII.

PALUDE.

22 Februari 1464.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen de Metsers en Peter van Espende, rakende het huis den Grooten Spiegel op de Koornmarkt.

Want zekere questien ende geschillen opgestaen ende geresen waren tusschen den dekens vanden Metsersambachte tAntwerpen, ter eenre zyden, ende Peteren van Espende, ter andewerpen, ter eenre zyden, ende Peteren van Espende, ter andere, toecomende van alsulken XVI scellingen groten Brabants erflic als tvoirs. ambacht jairlicx met Scepenenbrieven van Antwerpen heffende is op een huys met alle zynre toebehoerten, geheeten den *Groeten Spiegel*, gestaen opte Corenmerct, ende oic om deswille dat de voirs. dekens tvoirs. huis tanderen tiden met Amman ende Scepenen toe hadden doen sluten voere den achterstel van thien jaren verloepen, die zy doen ter tyt daeraen tachter waren, ende alsoe totten selven huyse doen dagen ter Vierscaren ende dat verreict, verjaert ende verdaecht na derselver Vierscharen recht, na wtwysen eenre daeghcedelen die daeraf was ende daer de voirs. dekens by meynden te blivene; daer de voirs. Peter van Espende op alligeerde, seggende hoe dat waer was dat hy tanderen tiden Andriese den Pape ende Mathyse Cant zekere erfrenten vercocht hadde, ende oic tvoirs. huys daerna terve gegeven hadde Janne Coutier, dien hy de voirs. XVI scellinge grote erflic niet wtgesteken en hadde, ende al met jongeren Scepenenbrieven dan des voirs. ambachts brief was, die alle daerby vercort ende versteken souden bliven vanden hueren, begheerende mids dien de voers. Peter aende voirs. dekens dat zy huer voirs. daghinge ende rechtvorderinge vanden voirs. huyse wilden laten smelten ende op huer rente bliven staende, ende die te heffen na

inhout huers briefs, ende desgelycx dat de andere persoenen oic renten hebbende opt voirs. huys ende Jan Coutier, met zynre voirwaerden vanden coepe, mochten bliven staende elc in sinen rechte, deen na die andere, elc na den ouderdom van sinen Scepenenbrieve, opdat de voirs. Peter van hen ongepraemt mochte bliven, want zy elc hueren pant van hem geclaert wouden hebben ; met meer woerden van beiden zyden daertoe ghealligeert, Soe hebben de voirs. goede mannen partien van beiden zyden hen des geheellic ende altemale gekeert ende gesubmitteert, ende oic mede de voirs. Mathys Cant ende Jan Coutier, in vier goede mannen, te wetene, in Peteren Wielant, in Andriese den Pape, Peteren den Lichte ende in Rutten den Hoeghe, ende hebben gelooft alle de voirs. partien, aen allen zyden, soe wes byden voirs. viere goeden mannen hieraf gedaen ende wtgesproken sal worden in enniger manieren, dat zy dat houden ende volvueren selen, gelyc oft metten vonnisse alsoe gewyst waere. Ende achtervolgende dien, soe hebben de voirs. viere goede mannen, de voirs. gescillen tyerst wel oversien ende rypelic daerop gelet, met goeder deliberacien eendrachtelic huer wtsprake dairaf gedaen ende wtgesproken : want de voirs. dekens tvoirs. huys metten rechte wtgewonnen hadden, als recht, dat zy mids dien souden bliven by huerer erfrenten voirscreven ende die met hueren Scepenenbrieven op huer voirs. pande bliven heffende, gelyc oft zy die selve dairop wtgegeven hadden, ende desgelycx alle ouder brieve ende ouderen chys dairvoren wt te bliven gaende, gelyc oft hen dien wtgesteken ware, ende dat oic alle jongere brieve die ennichsins opt voirs. huys staen oft sprekende moegen zyn, na datum des voirscreven ambachtsbriefs gemaect, het zy van renten oft vanden coepe voirs., in huerer macht ende van weerden sullen bliven elc op zyn goet recht, om daermede te heffene ende huer voirwaerde te behoudene, elc na de outheit ende datum van sinen brieve, ende dat de voirs. dekens vanden voirs. ambachte nu zynde ende namaels wesende hen nemmermeer met huerer daeghcedelen hierjegens oft jegens de jonger brieve voirs. behelpen en selen moegen in gheenre manieren, behoudelic anderssins huer daechcedele in weerden te blivene, ende voirdane soe

sal de voirs. Peter den voirs. dekens, als voere, hueren achterstel moeten wtreiken ende betalen, ende oic voir allen huer costen ende onlosten die zy daeromme moegen hebben ghedaen, drie ponde ende thien schellinge groete Brabants, ende die sal Peter Cant den voirs. dekens betalen, van Peters van Espende wegen, bynnen XIIII daghen naestcomende, met gereeden gelde, sonder pande, gelyc oft metten vonnisse alsoe ghewyst waere, Des soe sal Peter van Espende Peteren Cant, als vanden III ℔ ende X scellingen groten voirs. costeloes ende scadeloes houden ende ontheffen. Ende dese voirs. wtsprake sullen de voirs. partien, aen allen zyden, moeten houden ende volvueren, gelyc oft metten vonnisse gewyst ware, ende wie daerjegens dade, die soude telken den breuke dairaf verbueren, ende nochtans tvoirs. seggen in machten ende van weerden te blivene. Dwelc men aldus stellen sal inder stad register van Antwerpen, ten coste vanden Metsers-ambachte. Gedaen ende wtgesproken int jaer Ons Heeren als men screef dusent vier hondert ende vierentsestich XXII daghe in Februario.

De mandato Dominorum.
BUEKELER.

18 Februari 1464.

« Terminatie » in een geschil tusschen Jan van den Moere en Hendrik Hallincxsoon, rakende het afleveren van het testament van Mathijs de Wolf.

Opte geschille die vuytstaende zyn geweest tusschen Meester Janne vanden Moere, in deen partie, ende Henricke Hallincxsone, ter andere, om eens briefs oft testaments wille van Mathyse de Wolf, gecomen onder denselven Henricke, als seggere wilen genomen inder saken van geschillen vuytstaende tusschen Joncker Adriane van Cruyningen ende Tigaerde van Zevenbergen, sinen scoutet, ter eenre ziden, ende den voirs. Meester Janne, ter andere,

welc testament Henrick voirs. denselven Meester Janne niet weder leveren en woude, ten waere dat, navolgende eenre terminacien tanderen tiden biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen daeraf gegeven, hem Meester Jan voers. daeraf bethoen brachte dat de voirs. Joncker Adriaen daermede te vreden waere ende consent daerinne droege, ende hem voordane betaelde zekere sine costen van XXIIII dagen, gedragende XX scellinge grote Vleems, met meer woerden biden selven Henricke daerop geallegeert, ende na dien dat Meester Jan voirs. daerop overgegeven hadde ende gebracht in handen vanden voirs. Heeren een kennisse voer notaris ende getugen gepasseert, daermede dat Joncker Adriaen voers. te vreden was ende consenteerde dat Henric voirs. overgeven soude ende overgave Meester Janne vanden Moere tvoirs. testament, ende daerenteynden noch presenteerende was denselven Henricke Hallincxsone vanden voirs. costen op te leggen ende te betalen al tgene des hem biden Heeren voirs. daeraf aengetaxeert soude worden, begheerende zeere vrientlic, want hy hem sunderlinge te behelpen hadde inden rechte metten voirs. testamente, dat mids dien de voirs. Henric bedwongen worde hem tselve testament over te leveren, met meer worden etc., Soe wart getermineert, na dbetoen van consente dat Meester Jan vanden Moere verworven heeft na de terminacien tanderen tiden hieraf gegaen ende na de presentacie des voirs. Meester Jans aengaende den voirs. costen, dat Henric Hallincxsone brengen soude dat voirs. testament inden handen vander stad, ende Meester Jan voirs. soude insgelycx de voirs. notariskennissen vanden voirs. consente oic bringen in handen vander stad voirs., ende dat gedaen zynde, soe sal de stad voirs. Meester Janne voirs. overgeven dat voers. testament op alsulken borchtochte als hierna gescreven staet, ende Henric sal mogen aenveerden alsdan den brief vanden voirs. consente, ende de voirs. costen van XXIIII dagen geheischt biden voirs. Henricke selen bliven staende ter taxacien ende moderacien vanden Heeren, den voirs. Meester Janne yerst daerop gehoirt in al tgene des hy daertegen sal willen seggen. Actum des Maendaechs, XVIII Februarii anno LXIIII.

TAVERIEN.

28 Februari 1464.

« Borchtochte » geleverd door Jan van den Moere, ingevolge de voorgaande uitspraak.

Navolgende der voirs. terminacien zyn comen voer Burgermeesteren ende Scepenen hierna bescreven, Jan vanden Moere de jonge ende Peter, zyn brueder, ende zyn gebleven borgen voer meester Janne vanden Moere, hueren vader, van alsulken testamente Mathys des Wolfs van Eekeren, besegelt metten zegele Her Mathys Tolen, priesters, persoens van Eeckeren, als de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide deser stad op huden hebben doen overleveren in handen Meester Jans voirs., gelovende, waert dat Joncker Adriaen van Cruyningen, Tigart van Zevenbergen oft yement anders in toecomenden tiden hem totten selven testamente ennichs rechts vermaten, dat Meester Jan voirs , des vermaent zynde, dan tselve testament terstont wederomme in handen van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide deser stad van Antwerpen, gans, geheel ende ongecancelleert brengen ende leveren sal, alsoe hy dat aldaer ontfangen heeft. Ende bleven voordanc borgen voere Meester Janne, hueren vader voirs., dat deselve Meester Jan duechdelic opleggen ende betalen sal Henricke Hallincxsone voerscreven, voere de costen van XXIIII dagen die hem deselve Henric heisschende is, tghene des de Heeren voers., denselven Meester Janne daerop yerst gehoort, hem daeraf aentermineren selen. Actum ultima Februarii anno predicto, na loop sHoefs van Camerike.

TAVERIEN.

20 Maart 1464.

« Terminatie » in een geschil tusschen Nicolaas de Herde ende Jan Mertens, inwoner van Hove, in zake van het dijkrecht te Waelhem.

Op alsulken geschillen als wtstaende waren tusschen

Clause den Herde, ter eenre zyden, ende Janne Mertens, woenende tSinte Laureys te Hove, ter andere, toecomende mids dien dat de voers. Jan Mertens weygerde te betalene alsulken recht als men denselven Clause den Herde oft zynen pachteneere sculdich is vanden dycke gelegen aen tVeer te Waelhem, na inhoud eenre cedullen die den voers. Clause, alsoe hy seyde, overgegeven was ter tyt als hy den voers. dyck metter toebehoorten cochte ; daertegen de voers. Jan Mertens seyde, hoewel hy tvoers. recht eens betaelt mocht hebben by inadvertencien, dat hy nochtans hoopte daeraf ongehouden tzyne ende dat de plaetse die hy besit tSinte Laureys te Hove dat recht niet sculdich en is meer dan andere aldaer gelegen; met meer woerden daertoe dienende die zy te beyden zyden daertoe seyden, Is byden Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden geappointeert ende getermineert dat, by alsoe dat de voirs. Claus de Herde dorste leggen handen op Heyligen ende zweeren dat hem de voers. cedulle die hy gethoent hadde inden coop vanden voers. dycke overgegeven was, ende dat hy daer noch af noch toegedaen en hadde, ende dat des voers. Claus pachteneere oec dorste zweeren aenden Heyligen ende sinen achterstel gewarigen, dat dan de voers. Jan Mertens trecht vanden voers. dycke metten achterstelle daerop verloopen betalen sal, ende dat mids dien deselve Claus de Herde besorgen sal aen de veerliede te Waelhem, dat men den voers. Janne Mertens aldaer op alsulken veerschat als deghene die tvoers. recht vanden dycke betalen sculdich zyn te varen, welken appointemente achtervolgende de voers. Claus de Herde dede zynen eed ende swoer aenden Heyligen dat hy de voers. cedulle ontfangen hadde inden coop vanden voers. dycke ende dat hy daer noch af noch toegedaen en hadde, ende de voers. pachteneere zwoer aenden Heyligen dat hy tachter ende ingebreke was aenden voers. Janne Mertens vanden voers. rechte vanden voers. dycke ende van viere jaren achterstel, alsoe moeste hem God helpen ende alle zyn Heylighen. Dit was gedaen opten XX^sten dach van Meerte anno XIIII^cLXIIII, na costume sHoifs van Cameryc.

PALUDE.

2 *Maart 1462.*

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Jan van Ranst met Elisabeth sConincx, ter eene, en Jan Schoyte met Margaretha van Ranst, ter andere zijde.

Alsoe zekere ende diverse geschillen opverstaen ende geresen zyn tusschen Janne van Ranst met Jouffrouwen Lysbetten Sconincx, sinen wettigen wive, ter eenre zyden, ende Janne Schoyte, hueren swagher, voere hem ende inden name van Jouffrouwen Margrieten van Ranst, huerer beider wittege dochter, sinen wettighen wive, die hy hierinne ghelooft heeft te vervane, ter andere, insdeels oirspronck nemende vuyt zekeren gebreken die de voirs. Jan Schoyte denselven sinen zweer ende zweger heisschende was ende aen hen meynde te hebbene, mids welken geschillen ende anderen daerwt spruytende, de voirs. partien, te beiden zyden, hen pynden ende begonsten ende soe langer soe meer gescapen hadden moegen wesen van malcanderen hen te vervremdene ende elcanders geselscap, verkeeringe ende wech te schuwene, soe hebben ten utersten deselve partien, te beiden zyden, by tusschensprekene ende dueghdeliken onderwyse van goeden mannen hueren ghemeynen vrienden, omme alle onruste, moeynisse, discordt, ende andere inconvenienten te verhoedene ende alle vrientscap, mynne ende eendrachticheyt te voedene ende te onderhoudene, van allen den geschillen, hoedanich die wesen moegen, die zy ter eenre zyden oft ter andere jegens malcanderen wtstaende moegen hebben, van wat saken oft in wat manieren dat het zy, van allen voirleden tyden totten daghe toe van heden, hen geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert in sesse goeden mannen, te wetene, in Meester Willeme vander Heyden, Burgermeester, Janne Kiekens ende Meester Peteren vander Voirt, Secretarisen, byden voirs. Janne van Ranst ende Jouffrouwen Lysbetten Sconincx, sinen wive, gecoren, ende in Meester Janne Pot, Henricke vanden Werve ende Walraven Drake, byden voirs. Janne Schoyte ghecoren, omme alle deselve geschillen afgheleeght, gesleten,

gedoemt, veraccordeert ende gherechtveerdicht te wordene byden selven sesse goeden mannen samentlic, oft byden vieren van hen bysundere, van elker zyden twee, ende oft die voirs. sesse oft viere goede mannen daeraf niet eendrachtelic en consten overcomen, dat dan, om huere discorden ende twidrachten gedoemt, veraccordeert onde gherechtveerdicht te wordene, zy alle sesse samentlic sullen kiesen eenen oft twee overmans, die dan dbeslecht daeraf hebben sullen, ende hebben voirt deselve partien, te beiden zyden, gelooft alle tgene dat byden voirgenoemden sesse oft viere goede mannen eendrachtelic oft oic mede byden voirgenoemden eenen oft twee overmans opte voirgenoemde gescillen ende des daer anecleven mach, alsoeverre alst aengaet den gesubmitteerden personen voirs. ende niet voirdere, tusschen dit ende Onser Vrouwendach Lichtmisse naestcomende wtgesproken ende gepronuncieert sal worden, goet, vast, ghestentich ende van weerden te houdene ende wel ende volcomelic te voldoene ende te volvuerne teeuwigen dagen, opte peyne van hondert gouden penninghen Philippus geheeten Riders, deen helft tot ons Genedichs Heeren tsHertogen van Brabant behoef ende dander helft ter partien behoef diet van weerden hielde, te verbuerne vander partien die de contrarie daeraf dade, alsoe dicke ende menichwerf als ment bevonde, ende nochtans de voirgenoemde wtsprake ende pronunciacie in huerer volre macht ende weerden te blivene, ende voirt dat de voirs. goede mannen oft dovermannen, mids eenigen swaricheiden oft donckerheiden die zy inder voirgenoemden saken van geschille bevynden mochten, oft oic mids eenighen nootsaken die hen te voren comen mochten, de voirs. wtsprake bynnen den voirgenoemden tide niet gedoen en consten, dat zy dan denselven tyt sullen moegen wtsetten ende verlengen eens oft tweewerf, ende telken male XIIII daghe lanc ende niet meer, om deselve wtsprake dairinbynnen als in goets tyts te moegen doen inder manieren voirs., ende hiervore hebben de voers. partien, te beiden zyden, verbonden ende te pande geset hen selven ende alle huere goede, ruerende ende onruerende, die zy nu hebben ende namaels vercrigen sullen. Gedaen XXX dage Decembris XIIII^c^LXII jaer, in presencien van Heinrick van Mechelen,

Burgermeester, Jan van Mechelen, Gielys vanden Wyngaerde ende Symon Drake, Scepenen. Welker voirscreven submissien navolgende, de voirs. seggeren ende goede mannen, na dat zy alle tgene dat partien voirs. hen overbracht hebben aengaende den geschillen voirs., overhoort, gevisiteert ende ripelic dairop gelet ende gedelibereert hebben, huere wtsprake daeraf gedaen hebben ende wtgesproken inder manieren hierna verclaert:

Inden yersten, opten heisch Jans Schoyten vanden gebreke van eenen jaere achterstels te tween terminen verschenen, daeraf den lesten termyn verviel te Kerssavonde lestleden inden jare LXII, gedragende tsamen X ℔ grote Brabants, seggen de voirs. seggeren dat de voirs. Jan van Ranst sal den voirs. Janne Schoyte dairaf betalinge doen tusschen dit ende half Vasten naestcomende, opdat hy den voirs. Janne gheen betalinge gedaen en heeft.

Item, als vanden gebreken van zekeren lyftochten metten achterstelle dairaf verloepen, die Jouffrouw Margriete van Ranst tanderen tiden gecocht ende gecregen heeft op des voirs. Jan Schoyten huisvrouwen lyf, die de voirs. Jan Schoyte seecht dat hem sculdich zyn te volgene, heischende daeromme de bewisinghe ende betalinghe daeraf, Seggen de voirs. seggeren dat Jan Schoyte voirs. hem selven daeraf te vreden sal stellen, sonder yet daeraf te hebbene dan ter lester doot van brueders ende suster van Ranst, gemerct dat de voirs. Jouffrouw Margriete van Ranst wilen huer geheel disposicie dairinne behouden hadde, omme metter voirs. lyftochten hueren vryen wille te moegen doene alsoe huer gelieven soude, ende die selve lyftochtrente met eenen testamente, nadat die gecocht was, de voirs. Jouffrouw Margriete gegeven heeft ende gemaect, de tweedeel daeraf Janne van Ranst met sinen bruederen ende suster voirs., ende tderdendeel vander selven lyftochtrenten Janne van Cothen willen, behoudelic dien dat des voirs. Jans Schoyten wive voirs. sal bliven volgende huer recht inde lyftochte, van des huer gebuert vanden selven derdendeele der lyftochten die van Janne van Cothen verstorven is ende huer toegeseecht is tanderen tiden by goede mannen daertoe gebeden.

Item, als vanden acht chysguldenen die Jouffrouw van Cothen wilen te heffen plach op een huys gestaen te Bruessele, die zy gemaect ende gegeven heeft Pauwelse van Ranst ende Jan Schoyts wive voirs., dwelc huis daervore wtgewonnen wardt ende alsoe vele niet ghelden en mochte, ende heeft dairomme de voers. Jan van Ranst ende omme beterswille, de voirs. huisinge vererft omme sevene der voirs. guldene ende doen veronderpanden, Seggen de seggers voirs. dat de voirs. Jan Schoyte metter eender helft vanden voirs. seven guldenen te vreden wesen sal, ende dairtoe mede heffen de helft vander verschenender renten vander tyt dat vererft is geweest, opdat hy niet betaelt en is.

Item, vanden thien ponden groeten eens die de voirs. Jan Schoyte seecht verleeght hebbende in zynre brulocht, die hy begheert heeft weder te hebbene van Janne van Ranst voirs., want, alsoe hy seecht, soe soude Jan van Ranst hem gelooft hebben den cost wt te doene, daerop de voirs. Jan van Ranst seecht hem die niet toegeseecht te hebbene, Seggen de voirs. seggheren dat Jan Schoyte hebben sal voere wt, ter yerster doot, V ℔ grote Brabants eens, omme alle eede te schouwene.

Item, op de questie die es tusschen den voirs. Janne van Ranst ende Janne Schoyteǹ voirs., daer de voirs. Jan Schoyte seecht dat de voirs. Jan van Ranst sinen sone meer te huwelyc gegeven heeft dan hy gegeven heeft Jan Schoytens wive voirscreven in huweliker voirwaerden, dwelc contrarieert den toeseggene dat de voirs. Jan van Ranst toegeseecht soude hebben Janne Schoyten voirscreven ten tide als men thuwelic maecte tusschen hem ende zynre huisvrouwen, wittege dochter Jans van Ranst voirscreven, dwelc toeseggen alsulc was dat hy zynre dochter ende sinen sone even vele geven ende gonnen soude, alsoe Jan Schoyte voirs seecht, begheerende daeromme alsoe vele te hebben met sinen wive als Pauwels van Ranst te huwelyc gehadt heeft, dwelc toeseggen den voirs. Janne van Ranst niet voere en staet alsoe geschiet wesende, Soe seggen de voirs. seggeren, omme alle vrientscappen wille

ende te schouwene alle eede, dat Jan van Ranst ende zyn wyf willekeuren ende consenteren selen, wanneer Jan van Ranst oft zyn wyf voirscreven aflivich worden, dat dan ter yerster doot van hen beiden de voirs. Pauwels, indien dat hy alsdan eenige goede deelen wilde dier achter bliven sullen, inbrengen sal deen helft van allen den erfliken ende lyftochtgoeden die zy hem te huwelike gegeven hebben, ende desgelycx sal Jan Schoyte oic doen, omme alsoe elcx helft gelyc te makene in erfliken ende lyftochtgoeden, ende als de lanxtlevende van live ter doot comen sal zyn, soe sal alsdan elc zyn ander helft oic alsoe innebrengen, omme alsoe dan elc huerer evegelyc te hebbene ende te deilene inde goede die alsdan oic achter bliven sullen, behoudelic emmer dien dat men alle de stocleengoede die zy nu hebben ende verstorven zyn oft versterven moeghen vander zyden ende die achter hen bliven sullen, deilen sal na der bancken rechten daer die hoven gelegen zyn, ende behoudelic oic dien, oft zy eenige leengoede, erflike oft lyftochtgoeden, vercregen hadden in geheelen bedde, oft namaels in geheelen bedde sittende vercrigen sullen, alsoeverre zy die achter hen laten, dat die half ende half vanden voirs Pauwelse ende Jouffrouwen Margrieten, zynre suster voirs., evegelyc gedeilt oft verlyct sullen worden, sonder byden voirs. Janne van Ranst ende zynre huisvrouwen voirs. yet anders daerinne gedaen te wordene dat desen punten vander geliker deilingen inde voirs. goede tusschen de voirs kindere yet mochte contrarieren, soe voirs. is.

Item sullen de voirs Pauwels ende zyn suster alle de haeflike goede, ruerende ende onruerende, die na elx yerste doot achter bliven sullen, deilen alsoe dat na den rechte vander stad van Antwerpen behoeren sal, ende insgelycx deilen alle de haeflike goede ter lester doot vanden voirs. Janne van Ranst oft zynre huysvrouwen voirs.

Item mids desen soe sullen Jan Schoyte ende zyn huisvrouwe met hueren kinderen huer conversacie, wandelinghe, ende verkeeringhe hebben ende nemen met alle vriendelicheit met Janne van Ranst ende sinen wive, deen den anderen te versoekene ende goede gemeenscap hebben, gelyc vader,

moeder ende kindere sculdich zyn te hebbene tot malcanders huyse, ende oft eenighen twivel, donckerheit oft swaricheit in desen oft in eenigen vanden voirscreven punten geviele, dat sal altyt staen ter moderacien ende verclaren vanden seggers voirs. Gedaen ende wtgesproken inden jare Ons Heeren dusent vier hondert ende tweentsestich, twee daghe in Meerte.

Na welke voirs. wtsprake, de voirs. partien hebben deselve geapprobeert ende geratificeert, gelovende die altyt goet, vast ende van weerden te houdene ende te volvuerene, opte peyne inder submissien begrepen, niet wederstaende dat den tyt bynnen denwelken de seggeren voirs. huer wtsprake sculdich hadden geweest te doene wtgespleten ende geexpireert was, ende metter selver wtspraken te vreden waren, gelyc oft zy bynnen den tyde inder voirs. submissien begrepen geschiet waere gheweest, in welker wtspraken Pauwels van Ranst, zwager des voirs. Jans Schoyten, zyn consent gedaen, gegeven ende gedragen heeft omme dit volcomelic te houdene ende te volvuerne gelyc duytsprake dat begrepen heeft. Gedaen ten jare ende ten dage voirs., verbindende de voirs. Pauwels hem selven ende alle zyn goede die hy nu heeft ende namaels vercrigen sal. Ende dit was, ter beden vanden voirs. partien ende des voirs. Pauwels van Ranst, in meerdere vasticheit, geset ende gestelt, ten bevele van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, inder stad register, anno et die predictis.

22 Mei 1464.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Jan Gheylinc en Willem Ghijsels, alias van den Struycke.

Alsoe inden jare M CCCC ende LXIII zekere handelinge van gedinge geweest is voere den Amman, Burgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen, tusscen Jannese Gheylinc, aenleggere, ter eenre ziden, ende Willeme Ghysels die men heet vanden Struycke, ter andere, omme zekere goeden wille die Janne vanden Lare toe te behoeren plagen,

bynnen Westerle te Gelindele gelegen, die deselve Willem, vuyt crachte van twee Scepenenbrieven van Antwerpen, den eenen van twee Rynsschen guldenen erflic, ende den anderen van drie Rynsschen guldenen erflic sprekende, voere den Drossate ende Scepenen te Westerle, inden jare van LIX, met allen punten van rechte vuytgewonnen ende voort die aengheveerdt ende gebloot heeft, sonder den voers. Jannese Gheylinc, die oic twee Scepenenbrieve van Antwerpen, den eenen van XXV scellingen groten lyftochten, ende den anderen van XX scellingen groten lyftochten tot zekeren liven daerop sprekende heeft, eenige wete vander voers. vutwinningen gedaen te zine, soe hy Jannes seyde, mids denwelken deselve Jannes meynde, hoewel syn brieve jongere syn dan des voers. Willems ende oic mids dien dat deselve Willem voere syn vive Rynssche guldene erflic nyet gegeven en hadde alsoe vele als hy na lantcoop oft na der voers. stad rechte sculdich hadde geweest te gevene, want hy boven IX oft X voere elken penninc erflic nyet gegeven en hadde, soe de voers. Jannes seyde, daeraf de voers. Willem de contrarie seyde, dat deselve Willem sculdich soude syn hem van sinen achterstelle van synre verschenender lyfrenten vuytreyckinge ende betalinge te doene, nyetjegenstaende der voers. vuytwinningen, met vele meer woorden etc.; daeraf, na vele hanteringen van rechte, zekere vonnissen biden Wethouderen der voers. stad gegeven ende gewyst syn, ende alsoe omme dat navolgende der voers. hanteringen van rechte ende der Heeren vonnissen deselve partien te naerdere mochten weten hen daerna te vuegene, Soe syn by ordinancien vanden Heeren ende Wethouderen voergenoemt, ter begheerten vanden selven partien, gedeputeert geweest Jan van Mechelen ende Willem van Tichelt, Scepenen te dier tyt, ende Mathys vanden Broeke, Secretarys, omme deselve partien voort te examinerene ende toverhoerne vander hanteringen ende rekeningen vanden voers. goeden, ende voert van al des der geheelre zaken aencleeft, ende omme die daeraf voert te verlikene ten naesten dat zy souden konnen ende moegen, ende alsoe de voers. gedeputeerde, tot vele ende diverse stonden, omme der voers. saken wille, die zy zeere duyster bevonden hebben, vergadert syn geweest ende de voers. partien wel

gevuelden dat deselve gedeputeerde huer beste diligencie ende ernsticheit daertoe deden omme deselve zaken int gelike te cavelene, Soe hebben de voers. partien ende elc van hen ten vtersten hen te beyden ziden, in presencien van Burgermeesteren ende Scepenen, opten dach van huden hieronder bescreven, des geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert inde drie persone voerscreven, ende hebben geloeft ende geloefden samentlic ende elc bizundere goet, vaste, gestentich ende van weerden te houdene tallen dagen alle alsulken seggen ende vutsprake als biden voers. drie personen vutgesproken ende gepronuncieert sal worden, elc opte peyne van XXV gouden Riders te verbuerne vanden ghenen die daerjegens dade, te bekeerne in drien, deen derdendeel onsen Genadighen Heere den Hertoge van Brabant, dander derdendeel Onser Liever Vrouwenkerke ende tderde derdendeel der stad van Antwerpen, ende na dien dat de voers. arbiters de voers. partien, te beyden ziden, int lange tot diverse stonden gehoert ende verstaen hadden van des elc daertoe hadde willen seggen, produceren ende leyden tsinen thoone, soe hebben zy huer vutsprake eendrachtelic daeraf gedaen inder manieren hierna verclaert :

Inden yersten seggen de voers. arbiters dat de voers. Willem vanden Struycke hem ruymen en claren sal by zinen eede, opdat de voers. Jannes Gheylinc des begheert, hoe vele hy de voers. vive Rynssche guldene erflic gecocht heeft, ende eest dat men dan bevindt dat hy die myn gecocht heeft dan den penninc erflic sesthiene, soe sal hy na avenant van dien alsoe vele min heffen vanden achterstelle hierna bescreven, ende daertoe, opdat ment soe bevindt, voert opleggen trest dat hy min gegeven heeft.

Item seggen voert dat de voers. Willem van sinen achterstelle nyet meer hebben en sal dan van drie jaren doen hy de voergenoemde goede vuytgewonnen hadde, ende sal voert hebben oic tgene des sint ten tide vander voers. vutwinningen verschenen ende verloepen is, des sal deselve Willem den voers. Jannese doen goede wettige rekeninge ende bewys van alle der hanteringen, hueringen ende vercoepingen der voers. goeden, van innemene ende vutgeven, ende hem daeraf

oic duechdelic claren by zinen eede, opdat deselve Jannes des begheert.

Item de voers. rekeninge gedaen synde, eest datter dan yet overt boven des voers. Willems achterstel, dat sal den voers. Jannes Gheylinc volgen ende te baten comen aenden achterstel van zynre lyfrenten voerscreven, ende eest dat den voers. Jannese dan daerinteynden oic gelieft de pande ende goede indes voers. Willems Scepenenbrieve begrepen te aenveerdene, dat sal hy moegen doen, blivende altyt denselven Willeme daervuyte jaerlicx geldende syn V Rynssche guldene erflic voergenoemt, na vutwisen synre brieve.

Seggen voert dat elc van hen gelden ende betalen sal syn costen van getuygen ende anders die hy in deser saken gedaen heeft.

Ende waert oec dat ennige puncten deser saken aengaende vergheten waeren te verclarene, oft dat oec ennige duysterheyt gebuerde in deser vutspraken, daeraf behouden de voers. seggers huer verclaeren, interpretacie ende moderacie te henwaert, omme dat te doene in tiden ende wilen als dat gebueren sal.

Dese vutsprake wart gedaen ter presencien van beyden partien voers., int jaer Ons Heeren XIIII^{c} ende LXIIII, XXII dage in Meye.

PALUDE.

2 Mei 1465.

Kwijtbrief ten voordeele van het Houtbrekersambacht, in het stadsregister opgenomen.

Int jaer Ons Heeren dusent vier hondert ende LXV, twee daghe in Meye, soe wart bevolen by Burgermeesteren ende Scepenen inder raidcameren vergadert zynde, inder stad register gestelt te wordene alsulken Scepenenbrief van Antwerpen als hierna volght :

Wy Claus de Herder ende Gheert vanden Broeke, Sce-

penen van Antwerpen, maken kond dat voere ons quamen Heinrick Vrancke, stoeldraeyere, ende Heinrick vanden Boegaerde, houtbrekere, dekens, Jan Luydinck, platynmakere, ende Steven Mens, oic houtbrekere, als geswoorne vanden Houtbrekersambachte inden jare Ons Heeren dusent vier hondert ende eenentsestich, bekenden ende verliden dat zy quytgeschouden hebben ende scouden clairlic quite tallen daghen de dekens ende geswoerne vanden Houtbrekersambachte nu zynde ende namaels wesende ende voirdane de ghemeyne gesellen vanden selven ambachte, vander sommen van sevenentsestich ponden groeten Brabants, die zy voer tvoirs. ambacht seiden verleyt te hebben inden jare voirscreven, behoudelic dien dat zy ende eenyegelyc van hen altyt sullen bliven staende op huer goet recht, omme alhier metten rechte aen te sprekene alle alsulken persoenen vanden voirs. ambachte als zy meynen sullen dat met hen inde voirs. somme sculdich selen zyn te geldene ende met hen gelooft hebben, behoudelic oic dien dat de voirs. viere persoenen bliven staende op huer goet recht, oft zy eenige gebreken aen malcanderen hadden, dat zy dairaf alhier oic sullen moegen volgen ende metten rechte aenspreken, soe wanneer hen dat gelieven sal, alsoe dat de voers. Heinrick Vrancke, Heinrick vanden Boegaerde, Jan Luydinck ende Steven Mens de voirs. dekens ende geswoerne nu zynde ende namaels wesende ende oic de ghemeyne gesellen vanden voirs. ambachte ende alle huere ende desselfs ambachts goede ende nacomelingen vander voirs. sommen van sevenentsestich ponden groeten Brabants clairlic quytschouden tallen daghen, ende alle andere des quitancie behoevende, gelovende in goeden trouwen dat zy denselven dekens, geswoernen ende gemeynen gesellen des voirs. ambachts, noch hueren oft desselfs ambachts goeden ende nacomelingen hierinboven daeraf nemmermeer meer moeyen, heisschen noch aenspreken en sullen in gheenen rechte, gheestelic noch weerlic, by hen selven noch by yemende anders van hueren wegen, in gheenre manieren, sonder argelist. In kennissen van desen letteren bezeghelt met onsen zegelen. Gegeven int jaer Ons Heeren als men screef dusent vier hondert ende vierentsestich, sevenentwintich daghe in Novembri. Aldus geteikent: Buekeler.

BUEKELER.

14 Februari 1464.

« Nopende het overleveren van eenen Schepenenbrieff » door Hendrik Ole, Schipper en Raadslid der stad, aan Elisabeth van den Dijcke.

Alsoe Lysbeth vanden Dycke comen is geweest byde Heeren Burgermeesteren ende Scepenen vander stad, seggende ende te kennen gevende dat onder Henricke Ole, scipman ende raedsman der stad voers. op desen tyt, rustende is eenen Scepenenbrief van Antwerpen, sprekende van XX scellingen groten erflic die Jan vander Hese huer tanderen tiden op zyn goede tSinte Jacopscapelle gelegen vercocht heeft, begheerende dat men huer denselven hueren brief overleverde, te dien eynde dat zy huer daermede behelpen ende huer rente gecrigen mochte etc., ende na dien dat de Heeren voers. daerop gehoort hadden sprekende den voers. Henricke Ole, ende oic deghene die huer IIII momboers zyn geweest, te wetene, Ryckaert Willemssone, smit, ende Ghysbrecht Henricxsone, backere, van huers vaders ziden, Gielys de Landmetere, wagemakere, ende Peter Gielyssone, barbier tSteenbergen, van huers moeders ziden, Soe wart, by consente ende goetdunckene vanden IIII momboers ende vanden Heeren voers., der voers. Lysbetten gewillecoert ende geconsenteert dat zy den voers. Scepenenbrief hebben ende te huerwaert nemen sal. Ende achtervolgende dien, soe gaf de voers. Henric Ole huer den voers. Scepenenbrief over. Gedaen XIIII dage in Februario anno LXIIII.

PALUDE.

17 Mei 1465.

« Oirvrede » gezworen door Hendrik Zegers.

Achtervolgende den vonnisse opten dach van huden hieronder bescreven, by Willeme vanden Wyngaerde ende gevolge van zinen medegesellen Scepenen in volder Vier-

scaeren gewyst, opte geschille die vutstaende waeren tusscen Thielmanne Palm, aenleggere, ter eenre ziden, ende Henricke Zegers, Henricxsone, verweerdere, ter andere, Soe heeft deselve Henric geloeft ende voert met opgerechten vingheren lyflic ten Heyligen gehouden ende geswoeren ende oervrede gedaen den voers. Thielmanne, als dat hy denselven Thielmanne van nu voerdane niet misdoen en sal of doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemande anders van zinen wegen, in eeniger manieren, ende vername hy yemande die den voers. Thielmanne yet misdoen woude of doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere ende by Jacope Wielant, Onderschoutet, die hem den eed ende oervrede voers. staefde, ende voere de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt in volder Vierscaeren, int jaer Ons Heeren XIIII^c ende LXV, XVII dage in Meye.

PALUDE.

3 Juni 1465.

Laureis de Visschere ziet af van alle aanspraak op de nagelatene goederen van Godevaard Sanders, namelijk op een goed te Assche gelegen.

Laureis de Visschere zwoer met opgerichten vingeren lyflic ten Heyligen ende geloefde biden selven sinen eede, die hem hooghlic gestaeft wart by Willeme vanden Wyngaerde, als stadhoudere des Ammans tAntwerpen, dat hy Claese de Vroede, erfgename van wilen Godevarde Sanders, noch neymende anders nemmermeer in gheenen rechte, gheestelic oft weerlic, moeyen, quellen oft betrecken en sal, noch moeyen, quellen oft betrecken, by hem oft yemende anders, van enniger rekenscap oft ennigen anderen zaken, welkerhande die wesen moegen, die hy totten voergenoemden Godevaerde Sanders wilen, des voirs. Claes oem, oft tot sinen goeden ende erfgenamen waert te talen oft te heisschen soude mogen hebben gehad totten dagen toe van huden, in enniger manieren, maer schout

hen daeraf claerlic quite tallen dagen ende alle anderen des quitance behoevende.

P. KARRENBROECK.

Item dat hy den voergenoemden Claese, als erfgename des voirs. Godevaerts, zyns oems wilen, ende sinen nacomelingen tallen dagen rastelic ende vredelic sal laten volgen ende gebruken thuys met zynre toebehoirten op dMoer binnen Asschen opten Hovel gestaen ende gelegen, dat hy den voirs. Godevaerde voermaels vercocht heeft, na vutwisen des Scepenenbriefs van Antwerpen daeraf gemaect ende na den inhoude der Scepenen vonnisse van Antwerpen anno LXIII, XV dage in Novembri, daeraf gemaect. Ende oft hy Laureis de contrarie dade van des voirs. is, oft dat hy den voirs. Claese, oft sinen nacomelingen oft yemende anders daerenboven mesdede, oft pynde te mesdoene oft te messeggene in enniger manieren, dat hy dan terstont verbueren soude tegens den richtere, gheestelic oft weerlic, daeronder hy bevonden warde, twintich marcke silvers, alsoe dicwile ende menichwerven alst gebeurde. Ende mids desen soe consenteerde Claus voers., als erfgename zyns voers. oems wilen, dat de voirs. Laureis hem selven sal mogen lossen vter gevangenissen vanden steenwaerdere, zonder hem waerborge te moeten stellen ende zonder argelist. Dit geschiede aldus ende wart begheert ende bevolen geregistreert te wordene, anno XIIII^cLXV, III dage in Junio, ter presencien van Willem vanden Wyngaerde, als stadhoudere des Ammans, ende van Pauwelse van Ranst ende Vrancken van Halen, Scepenen tAntwerpen.

P. KARRENBROECK.

14 Juni 1465.

Cornelis Laureiszoon maant den Amman tot uitvoering van het vonnis gewezen tegen Nicolaas van den Driel.

Anno XIIII^cLXV, XIIII dage in Junio, soe quam Cornelis Laureyszone ter presencien van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide in harer raidcameren vergadert zynde, seggende

hoe tanderen tiden een vonnisse gegaen was tusschen Clause vanden Driele ende hem, van hondert Ryders eens, ende dat naderhant een verclaeren daerop gedaen was byder Wet inden jaere LVI opten yersten dach van Aprille voere Paeschen, gelyc deselve Cornelis liet blyken by eenre copien geteekent met Jan Kyekens hanteekene, alsoeverre als de voers. Claus van Driele dorste leggen hande op Heiligen ende zweeren dat ter tyt als de wisselinge geschiede tusschen hem ende Godevaerde Sanders van hoerer beyder hoeven tOssendrecht gelegen, metten beesten die daerop waeren, zine meyninge ende verstaen anders niet en was vanden hondert Ryders die Godevaert toegaf ende die nu aengewyst zyn den voirs. Cornelise, met meer redenen int selve article vander vutspraken begrepen, dat hy dan de voergenoemde Claus van Driele quite ende ombelast sal zyn ende bliven vanden voirs. hondert Riders die hem Cornelis nu geheischt heeft, in dwelc Cornelis Lauwereiszone nu seeght dat Claus gesneeft heeft ende dattet nyet en blyct dat de voers. Claus van Driele dien eed gedaen heeft, mids denwelken hy hoopt dat hem Claus van Driele oft zyn erfgenamen sculdich sullen wesen die hondert Ryders te betalene, is daeromme versuekende aen Willeme vanden Wyngaerde, stadhoudere des Ammans, dat hy hem execucie van rechte dade, navolgende den voergewysden vonnisse tanderen tiden daerop gegeven, ende dat hy dat sculdich waere te doene ; daerop de voers. Amman antworde, seggende dat hy hem gheerne doen woude dat hy sculdich waere van doen, ende dat hem Cornelis goede wysde die Clause van Dryele oft den sinen toebehoirde, hy soude hem recht doen ; daer doen terstont de voirs. Cornelis wysde aende erfgenamen Jacops Hoeyen II^c Peters die verschenen waeren den erfgenamen Claus van Driele, ende Joes Jan Claus Heynszone, als erfgename van Jacop den Hoeyen, bekende onderhebbende die II^c Peters die den erfgenamen Claus van Driele verschenen waeren, ter presencien vander Wet, Soe wart, ten versueke vanden voirs. Cornelis, den voirs. Joes Claus Heyns bevolen biden stadhoudere vanden Amman voers , in presencien vander Wet, onder te houden hondert Ryders ende die niet over te geven den erfgenamen Claus van Driele voere aenden tyt

dat de voirs. erfgenamen bybracht hadden den rechte genoech wesende, dat wilen Claus van Driele den vonnisse ende vutspraken voeregeruert genoech gedaen hadde, behoudelic den Amman en partyen in hueren rechte. Item voert heeft de voers. Cornelis, ter presencien vander Wet, geloeft den voergenoemden Amman, waert dat hy tonrechte geclaecht hadde, dat hy dat te rechte beteren soude.

P. KARRENBROECK.

17 Juni 1465.

« Terminacie » in een geschil tusschen Herman Soltouw en Gillis de Leghe.

Alsoe Claus Michielssone van Hoemborch, als facteur ende inden name van Hermanne Soltouw, zyns meesters, oec van Hoemborch, opten dach van huden comen is voere de Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, te kennen ghevende dat de voers. Herman heeft een natuerlike dochter geheeten Heylken, daer moeder af is Jutte van Gheldrop, die deselve Herman, de vader, tanderen tyden besteedt heeft te houdene aen Gielise de Leghe, cleermakere tAntwerpen, seggende dat hy vanden vader voers. last heeft tselve kint te halene ende taenveerdene ende den vader te brengene ende te vuerne, begheerende mids dien aenden voers. Gielise ende oec aende moeder voers., die daer beyde jegenwoerdich waeren, dat zy hem tvoers. kint leverden, hy woude terstont betalen alle tghene des zy daeraf in gebreke zyn vander houdingen oft anders, ende hy woude voert goeden zekeren borghe stellen dat hy tvoers. kint den vader leveren soude, ende dat de voers. moeder ende huer vriende vander houdingen vanden selven kinde voerdane ongelast selen zyn ende bliven tallen dagen, ofte dat de moeder voers. tvoerscreven kint selve aenveerde ende behielde ende borghe stelde dat de vader voers. ende zyn vriende daeraf ongelast ende ongemoeyt souden bliven etc. ; daerop de voers. Gielys antwoerde dat de vader voers. selve tvoergenoemt kint aen hem besteedt hadde, die hem bevolen hadde dat nyemende te leveren dan den vader voers., dwelck hy presenteerde te doene etc., Soe wart

getermineert byden Heeren Burgermeesteren Scepenen ende Raide voergenoemt dat de voers. Gielys tvoers. kint bynnen sesse weken naestcomende leveren sal den vader voers., op alsulcken goetdoen als den vader voers. gelieven sal hem daervore te doene, ende oft de voers. Gielys des niet en dede, dat hy dan van nu voerdane vander voers. houdingen gheenen loen hebben en soude vanden vader voers. Actum anno LXV, XVII dage Junii.

PALUDE.

19 December 1464.

Vreemde momboor gegeven aan Beatrix Berkelaerts, tot verkoop van haar aandeel in een huis in 't Kipdorp, mits de lange afwezigheid haars mans.

Alsoe Beatris Berkelaerts op huden by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, inder raidcameren vergadert zynde, gecomen is, clagende hoe dat zy hadde een vierendeel in een huys gestaen in Kypdorp, neffens den *Cardinaelshoet*, ende haere tocht ende bilevinge in dandere drie vierendeele vanden selven huyse, welc huys haer over den hals valt, ende dat zy de macht niet en heeft jaerlix den chys daeraf te betalene ende thuys in reparacien te houdene, soe is zy vrientlic begerende omme godswille, mids dat Jan de Smit, outschoenmakere, haere man, over VII oft VIII jaere buten lants geweest is ende zy noyt sint daeraf vernomen en heeft, dat de Heeren haer consenteren wouden eenen vremden momboere te nemene, omme te vercoepene haere recht dat zy hadde int voers. huys, te wetene, deen vierendeel ende haere tocht ende bilevinge in dandere drie vierendeele, dit al gehoort ende daerop gelet by goeder informacien, Soe is by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide daerop getermineert ende geconsenteert dat men der voirs. Beatricen consenteren sal eenen vremden momboere te mogen nemene, omme tselve haer vierendeel vanden huse ende de tocht vanden anderen drie vierendeelen te moeghen vercoepene, salvo, compt de voers. Jan tSmit naderhant int lant ende hy niet te vreden en is dat zyn wyf tvoers. vieren-

deel alsoe vercocht heeft, dat hy dan zine actie hebben mach, opdat hem gelieft, op zyn gedeel vanden vierendeele dat sinen wive toebehoirde, maer soe moet hy gelden allen den chys die nu gevallen is oft noch vallen sal na avenant vanden tide verloepen, ende daertoe zyn gedeel vander reparacien die men aen tvoers. huys gedaen sal hebben by goeder wettiger rekeningen, ende voort tgelt vander baten dat zy ontfangen heeft, zonder argelist. Actum XIX Decembris anno LXIIII.

Navolgende deser terminacien, soe is gecomen de voers. Beatris, des anderen daeghs XX dage Decembris, by consente ende biwesene vanden Amman ende Scepenen, ende heeft met eenen vremden momboere haer geconsenteert by Burgermeesteren ende Scepenen ende haer gegeven biden Amman voers., haer vierendeel van den voirs. huyse ende haere tocht vanden anderen drie vierendeelen vercocht Wouteren Schilleman, corencoepere, opte conditien voirs., ende daeraf Scepenenbrieve verleden, gelyc deselve brieve dad vutwisen ende verclaeren.

17 Augustus 1465.

« Oirvrede » gezworen door Pauwel Gielijszoon.

Achtervolgende den vonnisse, opten dach van huden hieronder bescreven, by Meester Willeme vander Heyden, Burgermeester, ende gevolge van sinen medegesellen Scepenen inder volder Vierscaeren gewyst, opte geschille die vutstaende waeren tusscen Cornelise Laureyssone, Adriaen Vuerdeel ende Heylzoete, Willem Claessoens dochter, wettich wyf Claus Willemssoens van Santvliet, aenleggers, ter eenre ziden, ende Pauwelse Gielyssone, verweerdere, ter andere, Soe heeft deselve Pauwels geloeft ende voort met opgerichten vingeren lyflic ten Heyligen gehouden ende geswoeren ende oervrede gedaen den voergenoemden personen, als dat hy hen van nu voerdane nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen,

in enniger manieren, ende vername hy yemende die den voergenoemden drie personen yet misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hen in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere ende by Jacope Wielant, Onderschoutet, die hem den eed ende oervrede voers. staefde, ende voere de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, in volder Vierscaeren, int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXV, XVII dage in Augusto.

PALUDE.

14 Juni 1465.

« Terminacie » in een geschil tusschen Geeraard van Emmichoven en Albrecht van Amstel.

Alsoe, opten dach van huden hieronder bescreven, voer Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen comen zyn Heer Gheert de Bruyne, priester, ende Jacop van Buyel van Maestricht, als gemechticht van Heeren Gheerde van Emmichoven, priester ende canonick tSinte Pauwels te Ludicke, na inhout eens instruments dairaf ghemaect, dat de voirs. Heeren sagen ende hoorden lesen, te kennen ghevende hoe Aelbrecht van Amstel, dair jegewoirdich zynde, denselven Heeren Gheerde tanderen tiden bekent hadde, met eenen Scepenenbrieve van Antwerpen, sculdich zynde de somme van C ende XX ℔ groote Vleems ghelts, te betalene tot zekeren overledenen ende verschenen terminen inden selven brief begrepen, out zynde van datum dusent vier hondert ende LXIII, VII dage in Februario, die dat clairliker inhout ende begrepen heeft, welke somme hy noch geheel ende al tachter ende in gebreke was, begheerende dairaf wtreikinge ende betalinghe te hebbene, met meer woerden etc.; dairop de voirs. Aelbrecht antwoerdde kennende de voirs. schult, maer seyde dat de voirs. Heer Gheert onderhadde zekere oudere brieve van obligacien die wilen Godevaert Sanders, wt wien de voirs. somme gesproten is, bekent soude hebben den voirs. Heer Gheerde, dewelke hy begheerde te nyeute ende gecancelleert

te hebbene, naer dinhout vanden voirs. Scepenenbrieve, mids dat die brieven van obligacien oic spreken oft aencleven souden der voirs. sommen van C ende XX ℔ grooten Vleems, begheerende dairinboven goede zekere vasticheit ende borgen bynnen der stad alhier te hebbene daer hy hem aen verhalen mochte, oft hem van dien brieven van obligacien hierinboven eenigen last quame, oft dat deselve Heere Gheert ten Heylegen swoere voere den Deken ende Capittel van Sinte Pauwels tot Luydick voirs. dat hy gheene andere brieve oft obligacien en hadde noch oic en wiste der voirs. sommen van C ende XX ℔ grooten Vleems oft oic den voirs. wilen Godevaerde aenruerende, met meer woerden etc., Soe wart byden voirgenoemden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen geterminеert ende wtgesproken dat Heere Gheert van Emmichoven, priester ende canonick van Sinte Pauwels tot Ludick voirs., den voirs. Aelbrechte van Amstel stellen sal goeden vasten borghe bynnen der stad alhier, oft soe gebuerde in toecomenden tyden dat deselve Aelbrecht cost, last oft scade hadde oft gemoeyt warde van zekeren brieven van obligacien die wilen Godevaert Sanders bekent ende verleden mochte hebben, den voirs. Heer Gheerde van Emmichoven dat hy daeraf ongelast, ongemoyt ende scadeloes bliven moghe, oft dat deselve Heere Gheert aenden Heilegen sweeren sal voir den Deken ende Capittelen van Ludick voirs. dat hy gheene obligacien oft brieve en heeft noch oic en weet vanden voirs. Godevaerde, noch dat hy die oic nyemende vercocht oft opgedragen en heeft in eeniger manieren. Gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXV, XIIII dage in Junio.

BUEKELER.

26 December 1465.

Rekening afgelegd door Gillis van Loenhout en Nicolaas Boydens, van het bewind der goederen van Simon van Pantgate.

Alsoe Gillis van Loenhout ende Claes Boydens, huyvet-

tere, by Borgermeesteren, Scepenen ende Rade der stad van Antwerpen tanderen tiden geordineert ende gestelt zyn geweest totten regimente, ontfange ende bewynde van Symoene van Pantgate, wittich zone wilen Jans van Pantgate, ende zinen goeden, om die te bewaerne, te regeerne op te bueren ende tontfane ten oirboire ende prouffite vanden selven Symoene, op alsulken loen als de Heeren hen daeraf ordineren zouden, behoudelyck dat zy, van jaere te jare, voer de stad ende voir zyn vriende, daeraf rekeninghe ende bewys doen zouden in alsulker manieren als daertoe dient, ende achtervolgende dien zo zyn de voirs. Gillis ende Claes, opten dach van huden, voir den Borgermeesteren ende Scepenen comen, presenterende aldaer van hueren voirs. ontfange ende regimente des voirs. Symoens rekeninge ende bewys te doene, vanden tide herwaerts dat zy haer laetste rekeninge deden, alsoe dat daertoe gecommitteert ende gestelt werden Willem vanden Wyngaerde ende met hem Meester Willem vander Heyden ende Meester Aert den Buekeler, Secretaris, om deselve rekeninge ende bewynt taenhoerne ende vander stad wegen daertoe te verstane, alsoe dat de voirs. Gillis ende Claes, voir deselve gecommitteerde, by biwesen van Paeschinen Moermans, des voirs. Symoens moeder, met Janne den Keyser, haeren man, Gilles Mennens, Scepene op desen tyt, ende Adriaen de Beer, van alle haeren ontfange, regimente, hanteringen ende bewynde goede wittige rekeninge, bewys ende bescheyt gedaen hebben vandes voirs. Symoens goeden ende renten, vanden derden dage Septembris anno LXIIII lestleden totten dage toe van huden, gelyc als de voers. gecommitteerde daeraf trappoort overbracht ende onderwys gedaen hebben, in welker rekeningen voirs. den ontfanc meer gedraecht dan duytgeven de somme van XXIII ℔ IX scellingen VII deniers XI miten Brabants, daerinne occ gerekent de somme van XL ℔ XIII scellingen VI 1/2 deniers Brabants die de voirs. Symon inder lester rekeningen te voeren bleef, welke somme van XXIII ℔ IX scellingen VII deniers ende XI miten den voirs. Symoene hueveren in gereeden gelde, zonder noch de oude resten ende fauten die men hem noch sculdich is ende die de voirs. Gillis ende Claes van zinen wegen opte naeste rekeninge ontfaen ende innen sullen,

opdat zy connen. Dese rekeninge was gedaen ende gesloten XXVI dage in Decembri int jaer M CCCC ende LXV.

BUEKELER.

9 Augustus 1465.

« Accord van scheydinge ende deylinge » tusschen Hendrik van der Moelen en de kinderen van Heer Nicolaas van den Werve en Vrouw Catharina van der Moelen.

Henrick vander Moelen bekende ende verlide, alsoe tusschen hem, ter eenre zyden, ende eenighen vrienden vanden wettigen kinderen Heer Claus vanden Werve, Ridders, daer moeder af was Vrouwe Katline vander Moelen, desselfs Henricx suster wilen, ter andere, zekere geschillen ende questien wtstaende zyn gheweest omme der scheidingen ende deilingen wille vanden goeden die bleven zyn na de doot van Adriane vander Moelen ende Jouffrouwen Heilwigen sCupers, des voirs. Heinricx ende Vrou Katlinen vader ende moeder wilen, te wetene, hoe ende in wat manieren men deselve goede parten ende deilen soude, ende want, by tusschensprekene van goeden mannen, hy met eenighen vanden voirs. vrienden, te wetene, met Heer Ghysbrechte vanden Werve, Heinricke ende Janne vanden Werve, gebruederen, overcomen is dat men op desen tyt parten ende deilen sal de huysinghe achter tkerchof neffens Wouter Pots erve gestaen, dair zyn vader ende moeder wt gestorven zyn, den huysraet ende alle ruerende have, penninge ende juweelen staende ende wesende inden selven huyse, mids dat die verderffelic waren ende daer stonden ter groeter scaden, achterdeele ende laste van beiden partien voirs., dat hy Heinrick voirs. mids dien bekent ende verlydt voer hem ende voir syn nacomelingen, al eest soe dat de voirs. deilinghe vanden huysingen, huisrade ende anderen haefliken goeden, penninge ende juweelen voirs. nu ter tyt ghedaen wordt, dat hy hem nochtans in toecomenden tiden dairmede niet en sal moegen behelpen omme andere goede alsoe gedeilt te moeten worden, maer dat hy, ter eenre, ende de kinde-

re voirs., ter ander zyden, van allen den anderen goeden, hoedanich die wesen moegen ende waer se ghelegen zyn, selen bliven staende op huere actie ende goet recht, gelyc als zy stonden eer dese scheidinge ende deilinge geschiede ende als oft zy niet geschiet en waere, sonder by eenigen van hen in toecomenden tyden te moegen seggen oft alligeren dat dese selve deilinge nu gedaen wordt. Actum IX daghe Augusti anno LXV, in presencien van Jan Coelgheenensone ende Pauwels van Ranst, Scepenen.

BUEKELER.

10 Januari 1465.

« Terminacie » in een geschil tusschen Cornelis Huibrechtszoon en Peter Willemszoon, ter eene, en Peter Coelgenzoon met zijne kinderen, ter andere zijde, aangaande zekere goederen te Bergen-op-Zoom gelegen.

Alsoe vore Borgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen comen zyn Cornelys Huybrechtszone, wonende te Bergen opten Zoem, ende Peter Willemssone, wonende tOssendrecht, vore hen selven ende inden name van huerer medepertien, ter eenre zyden, Peter Coelgenezone ende Meester Willem, zyn zone, vore hen selven ende inden name van Johennen Coelgeenezoens, des voirs. Peters dochter, wonende te Bergen voirs., ter andere, omme der geschillen wille tusschen hen wtstaende aengaende zekeren goeden ende erven bynnen der stad ende lande van Bergen opten Zoem gelegen, die Gheert van Spaengien ende Jouffrouw Lysbeth, Symoen Schellen dochter, zyn wittich wyf wilen, des voirs. Meester Willems ende Johannen Coelgenezoens ende oic des voirs. Cornelys Huybrechts ende Peter Willemssone groetmoeder, tanderen tyden opghedragen, gegeven ende gemaect hebben Janne Coelgeenezone wilen, des voirs. Peters sone, Meester Willeme ende Johannen Coelgeenezons voirs.., na inhout van zekeren Scepenenbrieven van Antwerpen daeraf gemaect zynde, die zy thoenden ende deden lezen, mids denwelken de voirs. Peter Coelgeenezone ende zyn voirs. kyndere meynden dat

hen de voirs. goede schuldich souden zyn te volgene, daeraf de voirs. Cornelys Huybrechtszone ende Peter Willemssone met hueren medeplegers meynden de contrarie, seggende dat zy om deser selver goeden wille jegens malcanderen inden gheesteliken rechte stonden vore den Officiael van Luydicke tot Loevene, ende daeraf oic zeker vonnissen gewezen waren byder Wet van Bergen opten Zoem, begeerende dat men hen ruyminge soude doen vanden voirs. goeden ende daerinne souden comen ende geset worden, achtervolgende den vonnisse byder Wet van Bergen voirs. daerop gegeven ; met meer woerden die zy over beyden zyden daertoe seyden ende alligeerden, Soe wardt byden Borgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs. wtgesproken ende getermyneert dat trecht dat innegeset ende gestelt is vore tgeestelic recht byden voirs. Meester Willeme ende zynre medepartien, dat zy dat sullen achtervolgen ende continueren ende daer sal eenyegelic vanden voirs. partien hem behelpen met alsulken bescheide ende bethoene als hen sal duncken dienende tot zynen rechte. Actum anno LXV, X dage in Januario, in presencien van Meester Janne Pot, Borgermeester, Jan van Halmale, Riddere, Willem vanden Wyngaerde, Claus de Herde, Heinric van Mechelen, Walraven Drake ende Gielys Mennens, Scepenen.

26 Augustus 1465.

Dit wart getuycht gelyc hierna bescreven staet anno LXV°,XXVI dage Augusti, ter begheerten ende versueke van Willeme Huygensone ende Lysbetten Zebrecht, Janssoens dochter, sinen wettigen wive, ter presencien van Meester Willeme vander Heyden, Burgermeester, Willeme van den Wyngaerde, als stedehoudere des Ammans, die den personen nabescreven den eed staefde, Willeme van Tichelt ende Pauwelse van Ranst, Scepenen, ende wart bevolen biden Heeren voerscreven inder stad register gestelt te wordene.

Laureys Ghisels ende Aerd Meeussone, als Scepene van-

der buytenbanck van Hoochstraten, tuychden, by hueren eede die hen lyflic ten Heiligen daerop gestaeft wart, dat hen kenlic is dat des omtrent anderhalf jaer, ombegrepen vanden tide, geleden mach syn dat Jan de Keyser, van Meere, als gemachticht vander wedewen ende kinderen Zebrecht Janssoens, vore hen ende voere huer medegesellen Scepenen vander buytenbanc van Hoechstraten, metten rechte vervolghde met eenen Scepenenbrieve van Antwerpen, sprekende van eenen halstere rox erflic, dwelke Jan Mathyssone, vten Loe, tanderen tiden op syn goede vercocht heeft den voers. Zebrechte Janssone, ende dat dien selven Scepenenbrief doen was geheel ende ongecanceleert. Tuygen voort dat den voers. Scepenenbrief van Antwerpen hadde begrepen alle deselve pande, gelyc als tprothocol dwelc hen dier tuygen, opten dach van huden, voere den Amman, Burgermeester ende Scepenen biden geswoeren Secretarys gelesen wart, begrepen heeft, na huer beste konde ende onthouden.

Jan de Keyser voers. tuycht, by sinen eede hem oic ten Heiligen daerop gestaeft, dat hy, als gemachticht gelyc voerscreven is, ten tide voerscreven, voere de buytebanc van Hoochstraten voers. metten voers. Scepenenbrieve vervolghde met besetsele opte pande voers. ende voort op Wouteren Mou oft syn borgen die se ontsette, ende dat deselve Jan de Keyser daerna van der voers. wedewen ende kinderen wegen vervolghde metten rechte tot Zundert, daer hy omme der voers. erfrenten wille gearresteert was geweest, ende dat hy, op eenen tyt als hy tot Sundert waert trac ende reysde, omme hem metten voers. brieve, die hy met eenen dooskene in syn mouwe hadde, int recht aldaer te behelpene, onderwegen oft omtrent Zundert vuyt synder mouwen onwetens verloos ende nyet en weet waer hy gevaren is. Tuycht voort dat denselven Scepenenbrief te dien tide was gans, geheel ende ongecanceleert.

PALUDE.

12 Januari 1465.

Penningen door Antwerpenaars verschuldigd aan inwoners van Dinant, door den Schout-Markgraaf verbeurd verklaard, uit hoofde der vijandschap tusschen Brabant en gemelde stad.

Anno XIIII^c LXV, XII daghe in Januario, na costume van scrivene des Hoifs van Cameryck, soe zyn voer Burgermeesteren ende Scepenen hierna bescreven, overcomen Heere Jan vander Bruggen, Riddere, Heere te Blaersvelt, Schoutet tAntwerpen ende Mercgreve des lants van Ryen, ter eenre zyden, ende Jan de Beere ende Jan Ravens, tenghieters, Rombout vander Berct ende Aerd Calvaert, keteleers tAntwerpen, die elc zekeren personen van Dynant inden lande van Ludick, te wetene, Janne Sallamee ende sinen medegesellen, zekere sommen van penninghen, som verschenen ende som niet verschenen, sculdich zyn, ter andere zyden, welke penninge de voers. Schoutet, inden name ende tot behoef ons Genadichs Heeren sHertogen van Bourgoendien ende van Brabant etc., heyst ende seeght geconfisqueert ende verbuert zynde, overmids dat deselve vanden lande van Ludick ende oec van Loen zyn viande ons Genadichs Heeren voers. ende openbare oerloghe jegens hem vueren ende hanteeren, inder manieren hierna bescreven, te wetene is, dat de voers. viere persone ende elc van hen zyn somme die hy den voers. van Dynant sculdich is, setten sal op Jans Sermoeys wissel tAntwerpen, tot behoef des voers. Schouteten inden name van onsen Genadigen Heere voers., ende dat elc van hen denselven Schoutet zyn somme scriven ende teykenen sal met sinen name, ende wien hy die sculdich is, ende welke verschenen zyn, ende te wat termynen dat se noch verschynen selen, ende selen de voers. somme van penningen aldaer opten voers. wissel alsoe bliven staende, tot behoef als voere, totter tyt dat de voers. Schoutet, van wegen ons Genadichs Heeren voers, den voers. viere personen gedaen sal hebben alsulken besorgh als hen behoeven sal, als dat zy in toecomenden tyden met eenre betalinghen selen moegen

gestaen, ende dat zy hierinboven van dien van Dynant voers., oft van yemende van hueren tweghen, daeraf namaels niet belast oft gemoeyt en selen zyn. Dit geschiedde ter presencien van Meester Janne Pot, Burgermeester, Heeren Janne van Halmale, Riddere, Willem vanden Wyngaerde, Claus de Herde, Heinricke van Mechelen, Walraven Drake ende Gielys Mennens, Scepenen, ten jaere ende daghe voerscreven.

Hierna volghen de sommen van penningen die de voers. IIII persone sculdich zyn dien van Dynant voers.

Inden yersten, is de voers. Jan de Beere sculdich den voers. Janne Sallameer ende sinen medegesellen, oft den hebber der obligacien die daeraf is . . . . XXI ₶ VII sc. VIII d. Vls.

Ende die zyn verschenen.

Item de voers. Rombout is sculdich den voers. Janne Sallameer ende sinen medegesellen, de somme van. . . . . LX ₶ XIII sc. III d. Vls.

Daeraf zyn verscheenen XVI ₶ XVI scellinge groote Vleems, ende dander rest sal verschynen, te wetene, VIII ₶ VIII scellinge groote Vleems inde Paesmerct van Bergen opten Zoem anno LXVI naestcomende, item noch VIII ₶ VIII scellinge groote Vleems inde Sincxenmerct van Antwerpen daer naestvolgende, item noch VIII ₶ VIII scellinge groote Vleems daeraf inde Bamismerct van Antwerpen daer naestvolgende, item noch VIII ₶ VIII scellinge groote Vleems daeraf inde Coudemerct van Bergen opten Zoem daer naestcomende, ende alsoe voert, in elke Berchsche ende Antwerpsche merct daer naestvolgende, VIII ₶ VIII scellinge groote Vleems daeraf, totter tyt dat tvoerscreven rest al betaelt sal wesen. Ende hieraf syn twee sierograeffen, alsoe de voers. Rombout meynt.

Item de voers. Jan Ravens is
sculdich denselven . . . . . . XXII ℔ III sc. VI d. Vls.

Daeraf zyn verschenen XI ℔ IX scellinge groote Vleems, ende dander rest sal verschynen inde Sincxenmerct anno LXVI naestcomende. Ende hieraf zyn twee chyrograffen besegelt etc.

Item de voers. Aerd Calvaert is
sculdich denselven Janne Sallameer
ende sinen medegesellen, de somme
van. . . . . XXXIX ℔ XII sc. gr. Vls,

na wtwysen van twee chyrographen, deen vuyten anderen gesneden, mettes selfs Aerds mercke geteykent, in midden doersneden. Ende de leste rekeninge, doen hy de voerscreven somme sculdich bleef, was gedaen anno LXIIII, X dage in Junio.

Hierop heeft de voerscreven Aerd betaelt Janne Focant, die een is vanden gesellen Jans Sallameers voers., LXXX vollen ketelen gebonden, elke volle te XLVI groote Vleems, *valent* XV ℔ VI scellinge VIII deniers Vleems. Item noch daerop betaelt XII scellinge groote Vleems. Ende voer dander rest dat hy sculdich blyft, sal hy leveren metaelgien ende andere dingen na inhoud der voers. chyrographen.

PALUDE.

4 Januari 1465.

« Oirvrede » gezworen door Wouter Herjans, van Arendonck.

Opten vierden dach van Januario int jaer Ons Heeren XIIII^c ende viventsestich, na costuyme van scrivene sHoofs van Cameryck, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerichten vingheren Wouter Herjans, van Arendonck, ende dede oervrede Janne Steymans, oic van Arendonck, als dat hy denselven Janne Steymans van nu voerdane niet misdoen en sal of doen misdoen, in woerden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft

by yemande anders van zinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemande die den voers. Janne Steymans yet misdoen woude of doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Jacope Wielant, Onderschoutet tAntwerpen, die hem den eed ende oervrede voers. staefde, ende voere de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen in hueren raide vergadert zynde, ten jaere ende dage voerscreven.

PALUDE.

6 Februari 1465.

Uitspraak in een geschil tusschen de erfgenamen en de testamentuitvoerders van Hendrik Denijs, chirurgijn.

Opte ghescillen wtstaende tusschen Wouteren Denys met sinen medeplegheren, als erfgenamen wilen Meester Henrick Denys, syrurgyn was, ende des voirs. Wouters brouder, ter eenre, ende Meester Janne Manacker, der stad syrurgyn, alhier met sinen medeplegers, als testamenteurs des testaments desselfs wilen meester Heinricx, ter andere zyden, seggende de voirs. erfgenamen dat henlieden ongebruyck gedaen wordt byden voirs. testamenteurs ende belet als dat zy niet en conden geraken totter volcomender kennissen vanden goeden daerinne zy gerecht waren mids des voirs. Meester Heinricx doot, begheerende dairomme borge te stellene om tvoirs. testament geheel ende al bynnen jaers te volvueren, oft eer, opdat zy connen, ende dat deselve goede sculdich waeren te comene in huerlider handen, met meer woerden etc. ; daerop de voirs. testamenteurs antwoerdden, seggende dat zy, na inhout des voirs. testaments, gestelt waren byden voirs. wilen Meester Heinricke omme sine testamenteurs te sine, ende hadde, om dat te doene, gestelt in haren handen alle sine goede die hy achter hem gelaten hadde, ende dat zy selve sculdich waren tvoirs. testament te volvuerene, ende niet de erfgenamen voirs., die dairaf gheenen last en hadden, met meer woerden etc., Soe ward byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raidt der stad

van Antwerpen ghetermineert ende geappointeert dat de voirs. erfgenamen ende testamenteurs, op in Maendage naestcomende, byeengaen sullen ende oversien den staet van alle den goeden die gebleven zyn achter de doot des voirs. Meester Heinricx, ende desgelycx oic den last vanden voirs. testamente ende des daer aencleeft, ende betalen, ende stellen gelikerhant ter execucien tvoirs. testament in alder manieren alsoe dat inhoudt ende begrepen heeft, ten mynsten laste ende coste ende ten meesten prouffyte vanden voirs. goeden, ende dat oic deselve testamenteurs gheen goede vercoepen en sullen dan ten bysine der voirs. erfgenamen, om daervoere de penningen te leggene die een vremde daervoer geven soude, opdat hen geliefde, behoudelic oic dat de voirs. testamenteurs alleene dbewynt hebben sullen int distribueren, naer haren goetdunckene ende consciencien, van alsulken sommen van penningen als de voirs. testateur om goidswille geordineert heeft te gevene, sonder den erfgenamen eenich bewynt daerinne te hebbene. Actum VI^{ta} die Februarii anno LXV. Present : Pot, Borgermeester, Halmale, Vinea, Taveryen ende Mennens, Scepenen.

BUEKELER.

17 Februari 1465.

Overleveringhe van twee Schepenebrieven, ter ordonnancien van Burgermeesteren ende Schepenen deser stadt.

Anno LXV, XVII dage in Februario, soe warden, by consente van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad, vuyt scrivene ende beden der stad van Halen, gelevert ende overgegeven Willeme Thoelen, van Halen, twee Scepenenbrieve van Loevene, die met meer anderen brieven bider wedewen Pelgrym Menssoens hier onder de stad gebracht ende gestelt waeren, te wetene, den eenen gemaect anno XLIIII opten lesten dach van Augusto, daermede Jan vanden Velde, Gheeraert Wouters, Jan van Haeltert, Jan ende Willem Spelberchs bekent hebben, ongesondert, sculdich zynde ten lanxtelevenden live van Janne vanden

Eynde geheeten de Macch, scipman, ende Magrieten Peters, IIII gouden Ryders tsjaers lyftochtrenten, ende den anderen gemaect anno XLVII, XXVI dage in Februario, daermede dat Godevaert vanden Velde, Aernout vanden Eynde ende Godevaert Wouters, alle van Merchtere, hebben bekent, ongesondert, sculdich zynde ten lanxtelevenden live van Janne vanden Eynde voers. ende Mabelien Peters, des voers. Willems Thoelen wive, IIII gouden Ryders tsjaers lyftochtrenten. Ende inden eenen brief vanden twee brieven voers. lach 1 cleyn papieren cedulleken, daerinne gescreven stont aldus: van desen IIII Ryders kennic Jan de Maech die hellicht betaelt ende afgequeten zynde.

PALUDE.

7 Februari 1458.

Wtgeroepen anno XIIII^{c} LVIII, VII daghe in Februario, na costume van scriven sHoofs van Cameryck, by Heeren Janne vander Bruggen, Riddere, Schoutet, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen.

Alsoe de poirteren ende dingesetene vander stad qualic versien ende gesustineert hebben gheweest, in voirledenen tiden, van zeevissche inde Vastene ende anderen vischdaghen, mids den visscheren die ter zee hen plegen te geneeren, die de stad alhier ghescouwet hebben, wt dien dat zy hier zeer ende vele meer belast waren, alsoe zy seiden, dan in anderen goeden steden ende plaetsen hieromtrent gelegen, ende omme de welvaert ende gemeyn proffyt ten meesten oirbore vanden voirs. poirteren ende ingesetenen derselver stad voirtgekeert te wordene, Soe zyn byden Schoutet, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der voirscreven stad gemaect ende geordineert zekere pointen ende ordinancien inder manieren hierna volghende:

Inden yersten, dat alle deghene die haring oft zeevisch coepen int watere ende die den voerslach daeraf heeft, die en sal nyement dairaf voortdeelen, hy en wilt doen,

ende al deelde hyt voirt, hy sal selve den coepman genoech moeten doen, ende vanden voerslaghe en sal hy niet hebben van voerlieve, maer zeevisch ende andere visch die bynnen den viere staken opt lant comt, selen zy deelen, gelyc zy tot heertoe gedaen hebben.

Item dat de visschers die den zeevisch tAntwerpen brengen, ongehouden sullen wesen eenigen vercochten visch voerdere te leveren dan op huer scheeps boort, ende dat deghene dien coept, het zy vischcoepere oft ander, den last dragen sal vanden draeghelde op huere banck oft eldere dair zy dien visch gedragen hebben.

Item dat eenyegelyck metten yersten woerde sal moegen coepen, vercoepen ende myn seggen, het zy van buyten oft van bynnen, sonder dairomme in eenigher peynen oft brueken te vallene, ende oic insgelycx moegen doen dierste coepmanscap, sonder dairomme in eeniger peynen oft brueken te comene jegens dambacht vanden Vischcoepers, niet wederstaende dat dambacht vanden Vischcoepers de contrarie dairaf gecostumeert heeft.

Item, soe wanneer als hier cabeliau ende anderen visch hierna verclaert ane dlant comt, dat dan twee gesellen vischcoepers die te gader staen, oft welc harer dat ten schepe gaet tot eenre coepmanscap, jegen den stierman coepen sullen yerst achte cabeliauwe vanden besten ende niet myn, item XII cabeliauwe vanden middelsten ende niet myn, item XXXII gollen ende niet myn, item IIII vloten ende niet myn, item een vyftich rochen ende niet myn, item acht manden scollen ende niet myn, item XII manden botten ende yeken ende niet myn, item een halfhondert schelvischs ende niet myn, item thien elste ende niet myn, in manieren opdat de stierman van elcx alsoe vele in zyn schip heeft, want maer twee gesellen zyn en moeghen, ende dit opte peyne gelyc als tCoerboeck verclaert.
Maer eest dat de gesellen huerer visch voirs. die zy coepen, voirtdeelen willen haren gesellen, dat moegen zy doen, ombegrepen, ende soe wie den visch yerst coept,

sal den coepman genoech moeten doen, alsoe als tCoerboeck begrepen heeft, behoudelic dat de vremde coepman mach doen houden den lovere die den visch vercoept, deen helft vanden voirs. vissche, opdats hen te vele waere tvoirs. vol getal vanden vissche te hebbene, inder manieren voirgenoemt.

Item dat de weerde gheenderhande visch en sullen loven van svisschers oft vercoepers wegen, omme te vercoepene, zy en hebbens yerst den coepman gevreecht wat hy sinen visch gelooft wille hebben, opte peyne van drie ouden Schilden, te bekeeren in drien, deen derdendeel dairaf den Heere, dander derdendeel der stad ende tderde derdendeel den voirs. ambachte vanden Vischcoepers.

Item dat alle visschers oft andere coepliede die hier brengen salleme, meerswine oft stoere, die vercoepen sullen moegen vter mont, sonder opsnyden, ende by alsoe dat men die anders bevonde dan hem toegeseecht ware inder coepmanscap, als zy gekuert ende opgesneden worden byden Coermeester by bywesene vanden Oppercoermeesteren vander stad, opdats de coepman begheert dien de salleme, meerswine ende stoeren toebehoeren inder manieren hieronder bescreven, dat alsdan de voirs. coepmanscap van nyeute ende onweerden wesen sal, dewelke stoeren, salleme oft meerswine de visschers oft vercoepers vercoepen ende venten selen moegen tot hueren schoensten, opdat zy niet voere valsch oft quaet gekuert en worden, ende dairop de vischcoepers selen moeten legghen oft steken een vaenken, in teykene dat zy vanden besten niet en zyn, opte peyne van drie ouden Schilden, te bekeeren in drien als voere.

Item dat alle salleme die hier den weerden gesonden oft ter merct gebrocht worden, al tsamen tén yersten male opte merct gebracht sullen moeten worden, sonder die half oft tderdendeel in huys gehouden te wordene, oft elders bynnen der stad achter te latene, opte verbuerte van drie ouden Schilden, te bekeeren in drien als voere.

Item dat, alsoeverre drie vischscepe aenden torre oft

vischmerct comen ende ligghen bliven, soe mach tvierde scip oft meer schepen veeren ter plaetsen dair hen gelieven sal, al waert alsoe dat zy tAntwerpen aenden torre oft vischmerct gheweest ende nedergeslegen hadden, by alsoe dat de voirs. drie schepen redelic visch genoech hadden omme den poirteren ende dingesetene van der stad dairmede te sustinerene.

Item voirdane en moeghen vischtelres egheenen visch tellen te huers selfs behoef, maer het moet hen een ander tellen, opten koere van XX schellinghen groten.

Item voirdane die meer vischs oft harings telde, oft myn dan hy sculdich waere te tellene, alsoe dat die coepere ende vercoepere thare niet en hadden, verbuert zyn visch-ambacht een jaer, ende hy en mach nemmermeer visch tellen.

Item, soe wie visch tAntwerpen brenght ende opwaert wille, soe sal hy zyn schip sculdich zyn te meerene aenden Werf, ende elken poirtere visch laten nemen dien verborgen can, alsoe vele als hys hebben wille op den ganck, ende zyn ruim ende sinen last voer ende achter oepenen, ende wie des weygherde ende men dat ter wairheit bethoenen mochte, verbuerde twintich schellinghe, alsoe dicke als hyt dade.

Item dat in alsulke vischscepe nyement gaen en sal noch pinen te gane, omme visch te nemene opten ganck, dan viere gesworen telres die den visch tellen selen, ende viere gheloevers met den weert dair die sciplieden ter herbergen zyn, ende die der stad roede draeght, ende des weerts clerck, op die peyne van XX schellinghen. Ende waert dat die weert op sinen eedt hielde datter daer meer inghinghe, dat waere op die selve peyne. Ende die weert ende gheloevers selen elken poirtere van Antwerpen alsoe vele doen tellen ende gheven vischs wt elken scepe als hys begheert, opdat hyt versekeren can, gelyc dat boven staet, opten selven koere. Ende waert dat de weerdt den voirgenoemden koere verborghe oft niet voirtbrengen en woude, als hys

versocht ware vanden Koermeesters, soe soude de weert selve dien koere ghelden. Ende waer oic dat sake, dat yement den voirgenoemden weert opliep met quaden woerden, omme des koeren wille, oft mesgryp aen hem daden, soude dat beteren, beyde den Heere ende den weert, by goetdunckene ende ordinancien des Schouteten ende der Scepenen, na de grootheit vander mesdaet.

Item de gesworen telres zyn sculdich haring ende visch selve te tellene metter hant, ende en moegen nyemende in huere stede setten, het en waren gesworen telres, opte peyne van XX schellinghen, alsoe dicke als ment bevonde. Ende wie hem tellens onderwonde ende niet gesworen telre en waere, verbuerde deselve peyne. Ende dese telres selen ommegaen met behoerten. Ende elc vischcoepere en sal mer een tellen moegen hebben, opte peyne van drie ouden Schilden, te bekeeren als voere.

Item dat gheen weert oft vischcoepere varen en sal tegen eenigen visschere, omme den stierman te gaste te hebbene oft oic eenigen visch te coepene, tusschen Cruutbeke ende Caloe, op die peyne van IIII ℔, eenen groten voere II schellinghen.

Item men sal gheven den gesworen telders, van corfheeringhe die zy tellen, van elker last viere groete Vleems, die zy nu ter tyt wel weert IIII oude Ingelsche, ende XL haringhe, item van brekene van elker last III groete Vleems ende XX haringhe, item van hakene, XX haringe van elker last, ende ees meer oft myn dan byder last, eest getelt, gebroken oft gehaect, dat sal men gheven na davenant dat in die last gedraecht, ende dat sal zyn van den haringhe die hier blyft. Men sal gheven van corfharinge die opwaert wille, van elker duyst die men opten ganck neempt, viere haringhe den teldere, ende viere haringe den brekere, ende diene haken twee haringhe. Men sal gheven van versschen haringe ende van hangharinge, den telre van elker last III groete Vleems, ende van brekene van elker last twee groete Vleems.

Item men sal gheven van cabeliauwe, van tellene, den

hondertsten penninck, ende desgelyc vanden schelvissche ende van allen anderen zeevissche.

Item wanneer eenighe visschers comen zeylende voere Antwerpen, omme opwaert te varene, ende eenighe vischcoepers hen begheeren te hebbenc aent lant, omme visch te nemene opden ganck, dat die vischcoepers selen moeten nemen viere vissche ten mynsten vander opperster lagen, sonder verworpen oft svisschers goet te verdervene, by alsoe dat den visch vander opperster lagen ware alsoe versch ende van gheliker doot dat den ondersten waere, dair de visschers hueren eedt sullen moeten toe doen, opdat de vischcoepers begheeren, behoudelic den poirteren in hueren rechte, gelyc voirs. staet.

Item dat eenyegelyc die met mosschelscepen hier comen, huere mosschelen selve selen moeten vercoepen, terstont als zy aent lant comen, allen denghenen die se met maten coepen willen, sonder int gros oft metten geheelen scepe te vercoepene, opte peyne van drie ouden Schilden, te bekeeren in drien, gelyc voirscreven staet.

Item negheen visschere die hier visch ter merct brengt omme te vercoepene, die en sal niet gehouden wesen yemende, wie hy zy, eenigen visch te gevene, hy en wilt doen.

Item op tpunt vanden Koermeesters, dairaf de visschers niet gescheiden en connen, is gheadviseert dat de Koermeesters hebben selen van elken scepe vischs, van koerne, een quarte wyns, sonder meer goetdoens. Ende waert tsake dat de visschers oft vercoepers meer gaven den Koermeesters, soe souden zy verboeren drie oude Schilde, te bekeeren in drien als voere, ende namen de Kuermeesters meer, dat ware oic opte selve peyne, in drien te bekeeren als voere.

Item waert alsoe dat den visschers oft vercoepers dochte dat de Koermeesters vanden vischcoepers hen des te wers daden, dat de visschers oft vercoepers selen moegen begheeren dairop te hebbene de Overcoermeesters, eer men huere

goet vore quaet oft valsch sal moegen koeren, dewelke Overcoermeesters by hen selen moeten terstont ontbieden die dekens ende gheswoerne vanden Vischcoepersambachte, die by hueren eede sullen moeten segghen weder de voirs. vissche ventbaer zyn oft en zyn, ende sculdich zyn voer quaet ende valsch oft anders gekoert te worden.

Item waert tsake dat eenighen visch nadmael alhier quame ende men dien visch vercoepen woude, soe selen die vischcoepers gehouden wesen, alsoeverre zy des vanden genen versocht worden die den visch alsoe hier brengt, tusschen eenen ende twee hueren nader noenen ten scepe te comene ende metten vremden copman, ende dan dien visch te vercoepene, gelyc zy gedaen hebben int voergaende mael voere der noenen.

Item waert tsake dat in nacomenden tiden hierinne eenige duysternisse, oft andere ordinancie dienende tot beteren oirbore oft prouffite der gemeenre policien bedacht worde, dat sal altyt de Heere ende de stad moegen mynderen, meerderen, disponeren ende te nyeute doen, als hen dat gelieven sal.

15 Februari 1465.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen de echtelieden Willem van Bouthen en Catharina Nouts.

Alsoe byden Eerweerdighen Heere mynen Heere den Officiael van Cameryck zekere vonnissen ende sententien van divorcien gegaen ende gegeven zyn tusschen Willeme van Bouthen, ter eenre zyden, ende Katlinen Noyts, sinen wettighen wive, ter andere, mids denwelken de voers. Katline begheert heeft te hebbene alle hare patrimonie ende andere goede die zy aenden voers. Willeme te huwelike brachte heeft, ende voert haer recht ende gedeel vanden haefliken ende vercregenen goeden, ende noch voert daertoe hare duwarie, na inhoud der huwelicxscher vorwaerden tanderen tyden tusschen denselven Willeme ende huer gemaect,

van welken voerscreven heyssche ende gebreke de voers. Willem hoepte ende meynde ongehouden te zyne, mids zekeren redenen die hy tot vele stonden daertoe geallegeert heeft, van allen welken voers. geschillen, navolghende zeker acten ende appointimenten van mynen Heere den Officiael voers. ende oec by bevele van Burgermeestren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, de voers. partien hen gekeert ende gesubmitteert hadden in IIII goede mannen, dewelke IIII goede mannen de vors. partien ende voert alle tghene dat zy daertoe hebben willen allegeeren, gehoort ende ripelick op huere geschille gelet hebben, ende daerna huer wtsprake gedaen, Ende niettemin soe zyn nochtans de voers. partien vanden voers. goeden ende dat daer aencleven mach weder in questien gebleven, mids denwelken de voers. partien, hem beduchtende van meerdere scaeyen ende achterdeele, gevolght ende gebeden hebben den Burgermeestren, Scepenen ende Raide voers. omme van hueren voers. geschillen naerdere vereenicht te wordene, Ende navolghende der voers. partien bede, soe hebben de Burgermeestren, Scepenen ende Raide voerscreven daertoe geordineert, gestelt ende gedeputeert Meester Willeme vander Heyden, Willeme van Tichelt ende Janne Coelgheenensone, ende hen bevolen dat zy de voers. partien souden hooren ende van allen hueren geschillen vereenighen, ende achtervolghende dien, soe hebben de voers. partien, goetsmoets, in meerder bewaernissen, hen gekeert ende gesubmitteert van allen hueren voers. geschillen ende dat daer aencleven mach inde voers. drie persone, ende geloeft, wes zy daeraf sullen ordineeren ende wtspreken, dat zy dat te beyden zyden duechdelic onderhouden selen, op eene seker peyne inder voers. submissien oft compromisse voere Scepenen van Antwerpen gepasseert, begrepen ende verclaert, Soe eest dat de voers. drie goede manne, achtervolgende den voers. bevele ende compromisse, de voers. partien te beyden zyden gehoort hebben van alle hueren voers. geschillen, ende voert al dat zy daertoe hebben willen seggen ende allegeeren, ende daertoe voert verstaen ende gevisiteert alle appointimenten, wtspraken, huwelicxe vorwaerden, Scepenenbrieve van Antwerpen ende oec seker bevelbrieven vanden Raide van Vlaenderen ende oec vele scriftueren

die zy te beyden zyden daertoe hebben willen produceren, seggen ende allegeeren, ende daerinteynden soe hebben deselve seggers ende arbiters, na dien dat zy van al wel geinformeert zyn geweest ende na huer beste ripelic daerop gelet hebben ende na alle tghene dat zy malcanderen daeraf hebben connen bevroeyen, huer wtsprake ende vonnisse arbitrael gedaen ende wtgesproken inder manieren hierna beschreven : Inden yersten, dat voer alle alsulke patrimoniegoede ende andere goede als de voers. Katline Noyts aen den voers. Willeme van Bouten te huwelike brachte ende die by hem sonder haer consent ontvremdt ende vercocht zyn, ende oec voer alsulken recht als de voers. Katline hebben soude moeghen inde vercregen goede, de voers. Willem der voers. Katlinen terstont gheven ende opdragen sal ende alnu gheeft ende opdraecht de drie cameren metten hoven, gronde ende toebehoorten, gestaen opten Coudenberch, opten commer ende chys van IIII scellingen groten erflic den Blaeuwenbrueders, na inhoud huerer brieven, sonder meer cost oft last daeraf te hebbene, ende daertoe noch vive cameren metten hove, gronde ende toebehoorten, gestaen in Sinte Anthonysstrate, opten commer ende chys van XX scellingen groten erflic Willeme van den Wyngaerde, item XX scellingen groten erflic Janne Vorsselman ende XX scellingen groten erflic Gheerde Teerlinc, na inhoud huerer alre brieve, ende anders niet ; des sal de voers. Katline quite schelden ende schaut quite ende dede te nyeute tallen daghen de duwarie van XX scellingen groten tsjaers die Willem van Bouthen haer verleden heeft met Scepenenbrieven van Antwerpen ; ende mids desen sullen van weerden bliven alle alsulken vercoopen als de voers. Willem hier voermaels vander voers. Katlinen goeden eenichsins vercocht mach hebben, die ter kennissen vanden seggers comen zyn. Item de voers. Willem van Bouthen sal tot hemwaert hebben ende behouden alle de andere vercregene goeden hierover in Vlaenderen gelegen, opten commer ende chys die daer wtgaet, te wetene, een huys op tFeer gestaen neffens de capelle, item twee gemete lants metten gronde ende toebehoorten gelegen aldaer aenden Ghendschen wech, item XI scellinge VII deniers grote erflic die men jaerlicx heft op Nout Snoeys huys, item twee gemete lants

metten gronde ende toebehoorten gelegen aldaer aenden Gawech, item noch een gemet lants metten gronde ende toebehoorten gelegen aldaer aenden Noortscheltwech, item noch IIII^c roeden lants metten gronde ende toebehoorten gelegen aldaer onder Borcht, item de helft van eenen schoere in Vlaenderen buytendycx gelegen, daeraf dwederdeel toebehoort Willeme van Riethoven, item voert den dienst ende officie vanden colfdragerscape, item voert alle die andere vercregene goeden, tot wat plaetsen dat se gelegen zyn, ende des soe sal de voers. Willem van Bouthen gehouden zyn alleene te betalene alle de sculden, hoedanich die zyn ende tot wat tyden ende stonden hy die gemaect mach hebben ende noch sculdich is bleven, sonder der voers. Katlinen cost, last oft scade. Item hiermede sal oec te nyeute zyn alle alsulke belet oft bevelbrieven als de voers. Katline hadde beworven aende Heeren vanden Raide in Vlaenderen opte voers. goede in Vlaenderen, ende deselve Katline sal voert gehouden zyn voer de Scepenen van Antwerpen oft voer de Wet hierover in Vlaenderen, by alsoe dat noot is, ende sonder hueren cost, tvoerscreven bevel ende belet af te doene ende te renuncieerne, alsoe dat behoort ende alsoe dat den voers. Willeme gheene schade oft hinder daeraf en come. Item elc vanden voers. partien sal te vreden zyn ende tot hemwaert behouwen alle alsulken haeflike goede als eenyegelyc opten dach van heden te hemwaert heeft ende besittende is, sonder deen den anderen eenich restoer daeraf te doene. Ende mids deser voers. wtspraken, soe segghen de voers. seggers den voers. partien vereenicht, veraccoordeert ende verlyct van allen hueren voers. geschillen, ende dat zy de voers. wtsprake duechdelike selen onderhouden, sonder daerjegens te comene, te doene oft te doen doene, in eenigher manieren, hy hen selven oft by yemende anders, opte peyne inden voers. compromisse begrepen ende altyt nochtans tvoers. seggen in zynre volder macht ende weerden te blivene. Ende hiervoere soe verbinden de voers. partien, te beyden zyden, hen selven ende alle huer goede, ruerende ende onruerende, die zy nu hebben ende noch vercrigen selen, ende by alsoe dat in deser voers. wtspraken ennige duysterheyt oft geschil gebuerde in toecomenden tyden, daerinne

behouden de voers. seggheren huer interpretacie ende verclaeren te henwaert, navolgende den compromisse voerscreven.

Dese wtsprake was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende viventsestich, opten vyfthiensten, dach in Februario, in presencien van Janne van Urssele ende Willeme vanden Wyngaerde, Scepenen tAntwerpen.

PALUDE.

12 Juli 1466.

« Oirvrede » gezworen door Wouter Adriaanszoon.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXVI, XII dage in Julio, soe geloefde, zekerde ende zwoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren Wouter Adriaenssone, scipman, ende dede oervrede Adriane van Looveringen, scrynmakere, als dat hy denselven Adriane, van nu voerdane, nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die den voers. Adriane yet misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Janne Mynnebode, Roeydragere tAntwerpen, die hem den eed ende oervrede voers. staefde, ter presencien van Janne van Dackenam, scipman, ende Peteren Mys voerscreven, poerters tAntwerpen, ten jaere ende dage voerscreven.

PALUDE.

24 Februari 1465.

« Getuygenisse » voor de gebroeders Loep en hunne afstammelingen.

Laureys vander Beke, van Hoechstraten, out omtrent achtenvyftich jaer, Henric Keye doude, out omtrent tachtentich jaer, ende Aerd Ghys, vleeschouwere, out omtrent eenentsestich jaer, alle drie van wittigen getrouden bedde,

tuyghden eendrachtelic ende namen op hueren eed, dat hen wel kenlic is ende voerstaet dat wilen Lievyn Loep, die vry vleeschouwere tAntwerpen was, ende Claus Loep wilen, die een harnasmakere tAntwerpen was, waeren twee wittige bruedere van eenen vader ende van eenre moeder, ende dat de voers. Lievyn hadde eenen wittigen zone, geheeten Symoen Loep, ende deselve Symoen hadde ende liet achter eenen wittigen zone geheeten Jan Loep, die nu oic int Vleeschuys staet, Ende de voers. Claus Loep, des voers. Lievyns brueder, liet achter twee wittige dochteren, die hy hadde by Magrieten Ghisels, daeraf deene geheeten was Magriete Loeps, die getrout hadde Claus Aven, lyndraeyere, die aflivich wart sonder geboerte achter huer levende te latene, ende dander dochter is geheeten Katline Loeps, die nu getrout heeft Willeme Lodewycx, huydevettere tAntwerpen, ende die selve Willem ende Katline, zyn wittich wyf, hebben tsamen viere wittige zonen levende, te wetene, Jan, Henric, Peter ende Claus, daeraf deselve Claus, de joncxste, nu ter tyt omtrent XIII jaer out is.

Dit wart aldus getuycht int Vleeschuys, anno XIIII^{c} LXV op Sinte Mathysdach, XXIIII dage in Februario, voere Jannes Minnebode, Roedragere, die hem den eed staefde, ende voere Gielise Mutsaert ende Peteren tSerengels, als dekens, Wouteren vander Vorst die men heet Wouter Ghys, Cornelise de Meyere ende Henricke Pauwels, als geswoerne vanden Vleeschouwersambachte tAntwerpen.

PALUDE.

21 Maart 1465.

» Terminacie » in een geschil tusschen Minderhout en Hoogstraeten ontstaan, rakende het gehucht den Aerd.

Opte geschillen die wtstaende waren tusschen die van Mynderhout, ter eenre zyden, ende die van Hoechstraten, ter andere, oersspronc nemende om der betalingen wille vander wtreysen die dlant van Brabant gehadt heeft opte palen desselfs lants jegens die van Luydicke, meynende de

voers. van Hoechstraten dat dingeseten van den gehuechte geheeten den Aert, gelegen bynnen Mynderhout voirs., schuldich souden syn ende waren inder selver reysen ende tellinge der heertsteden met hen te geldene, mids dien dat deselve ingesetene vanden Aerde onder hen geseten vele gebuerlike rechten met hen gewoenlic zyn te plegene, zoe inder poerterien met hen te genietene, zoe in assisen met hen te geldene ende andersyns, met meer redenen daertoe by hen gealligeert ; daerop de voirs. van Mynderhout antwoerden, seggende dat de voirs. ingesetene vanden Aerde geseten waren bynnen der prochien van Mynderhout ende daer haer sacramenten haelden ende altyt geplogen hadden te geldene, inden beden ons Genedichs Heeren tsHertogen, met hen, ende niet met dien van Hoechstraten, meynende mids dien dat zy in deser wtreysen, die ter natueren der voirs. bede stonde, oic met hen gelden souden, gemerct oic dat zy den Heere van Hoechstraten zeker jaerlixe diensten met hueren wagenen ende peerden gedaen hadden, gelyc ander dorpen daeromtrent geplogen hadden ende noch plegen te doene, seyden voert dat opte selve questien, tanderen tyden, te wetene, inden jare van XXII, seven dage in Meye, tusschen denselven van Hoechstraten ende dien van Mynderhout zeker hoetvonnissen alhier daeraf gegeven zyn, daer zys hen toe gedroegen; met meer redenen ende woerden te beyden zyden daertoe gealligeert ende geseyt, Soo wardt by Borgermeesteren, Scepenen ende Raide, na de gethuygenisse ende bethonen te beyden zyden daerop overhoert ende gesien, ende navolgende den voirs. hoetvonnissen by hen daerop in den voirs. jare van XXII gegeven, ende daerop rypelic yerst gelet zynde, getermyneert ende geappointeert dat de voirs. ingesetene vanden Aerde voirs. inder voirs. wtreysen ende heertellingen gelden ende betalen zelen met dien van Mynderhout, ende niet met die van Hoechstraten, behoudelic denselven van Hoech straten ende allen anderen hueren gebuerliken rechten en herbringene in hueren goeden rechte. Actum XXI Marcii anno LXV. Present : Pot, Borgermeester, Werve, Halmale, Ridderen, Vinea, Herde, Taverien, Ranst ende Mennens, Scepenen.

BUEKELER.

3 Mei 1466.

„ Borchtochte „ van Jan de Swert voor Hendrik de Hane, koopman te Luik.

Alsoe Frans de Keteleere ende Daneel de Backere, ooc keteleere, tanderen tiden vercocht hebben Heinricke de Hane, coopman van batelryen, van Luydicke, een zekere quantiteit van battelryen, gedragende de somme van VIII ℔ X scellingen groten Vleems, oft alsoe vele als men dat bevinden sal, te betalene tot zekeren terminen die geleden syn, daer Jan de Swerte, lyndraeyere, als borge voere gelooft heeft, alsoeverre als aenden voers. Heinricke gebrec ware, ende alsoe omme den voers. Janne de Swerte vander voers. borchtochten ontlast te wordene, hy den voers. Heinricke de Hane alhier inder stad heeft doen commeren ende arresteren, soe hebben Jacop de Ram, smit, aende Cammerpoerte, Ysabeele Cants, syn wyf, ende Jorys van Hautain, ooc smit, ende elc van hen voere al, gelooft voere hen ende voere huer nacomelinge, soe wes de voers. Franse ende Daneel den voergenoemden Janne de Swerte oft sinen nacomelingen voere Amman ende Scepenen alhier daeraf metten rechte afgewynnen selen konnen, dat zy denselven Janne de Swerte ende syn goede ende nacomelinge daeraf altyt lasteloos ende ongemoeyt selen houden, met hen ende met allen hueren goeden, ende elc van hen een vore al, maer de voers. Heinric de Hane geloefde dese voers. syn drie borgen hieraf altyt costeloos ende scadeloos tontheffene ende wel te quitene, met hem selven ende met allen sinen goeden, behoudelic dien, eest dat de voers. Jacop de Ram, Ysabeele, syn wyf, ende de voers. Jorys den voergenoemden Heinricke de Hane, bynnen der Sincxenmerct naestcomende, voere ooghen brengen voere den Amman ende Scepenen te rechte alhier, in alsulker manieren dat hy hem metter vryheit vander voers. marct nyet en behelpe, dat zy dan ontslegen selen syn van deser borchtochten voerscreven. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXVI,III dage in Meye, ter presencien Jans van Mechelen ende Meester Jans

Pot, Burgermeesteren, Willems vanden Wyngaerde, Claus de Herde ende Gielis Mennens, Scepenen.

PALUDE.

21 Mei 1466.

„ Oirvrede „ gezworen door Willem Vlaminck.

Anno XIIII^c LXVI,XXI daghe in Meye, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingheren Willem Vlaminck, Zegerssone, van Moerbeke, ende dede oirvrede Thomase Aerts Soets die men heet Maes Brant, oft denghenen die hem alhier hebben helpen vangen, als dat hy denselven personen van nu voirdane niet misdoen en sal oft doen misdoen, in woerden oft in werken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die den voirs. Thomase oft dengenen die hem hebben helpen vangen, yet misdoen wouden oft doen misdoen, dat soude hy hen in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oirvrede. Dit geschiede voir Jannese Mynnebode, Roeydragere tAntwerpen, die hem den eedt ende oirvrede voirs. staefde, ende voere de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen in hueren raide vergadert zynde, ten jare ende dage voirscreven.

PALUDE.

20 Juni 1466.

„ Emancipatie „ van Jacob Spernagel.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende sessentsestich, twintich dage in Junio, soe quam inder hooger Vierschaeren ons Genadichs Heeren tAntwerpen, Peter Spernagel ende begheerde, mids zekeren redenen hem daertoe porrende, Jacope Spernagel, sinen wettigen sone, metten rechte vuyt sinen broode ende plichte te doene ende van allen synen sculden, misgripen ende anderen saken

ongelast te blivene, ende mids dien bewysde hy hem twee oude grote tsjaers erfliker renten, jaerlicx te Kerssavonde te heffene op syn huys met hove, plaetsen, gronde, gestaen in Kypdorp, tusscen desselfs Peters andere huys geheeten de *Plancke*, daer hy innewoent, aen deen zide, ende *den Engel*, aen .dandere zide, badt ende versochte aen Jacope Wielant, Onderschoutet, aldaer inder Vierscaeren te rechte sittende, dat hy de Wet daeromme manen soude wes recht waere, daerop, by manissen desselfs Schouteten, gewyst wart met eenen vonnisse, by Clause de Herde, Scepene, ende gevolge van sinen medegesellen Scepenen hierna bescreven ooc inder selver Vierscaeren sittende, de voers. Jacop vuyt des voers. Peters, syns vaders, broode ende plichte, na de heerlicheit ons Genadichs Heeren ende den rechte synre stad van Antwerpen, mids der bewisingen voerscreven. Present : Jan van Halmale, Riddere, Willem vanden Wyngaerde, Jan van Urssele, Henric van Mechelen, Walraven Drake ende Gielis Mennens, Scepenen.

PALUDE.

14 Juni 1466.

Uitspraak van het Magistraat van Antwerpen over de aanklacht van eenige kooplieden van Keulen, door het Brugsche Hanzekantoor, tijdens de Sinxenmarkt, in hechtenis gesteld.

Alsoe de alderlude des coepmans vander Duytscher Hansen tot Brugge residerende, bynnen der vryheyt van deser jegenwoirdiger Sinxenmerct der stad van Antwerpen, by den Roedragere ons Genedichs Heeren inder selver stad, hadden doen commeren ende rasteren, omme voirt inder hachten ende gevanckenissen geleyt te wordene, zekere coeplude van Coelne, ter causen van zekeren gebreken die deselve alderlude den voirs. van Coelne heisschende waren, van welken arrestemente deselve van Coelné clachtich comen zyn voere de Wethouderen, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen voirscreven, begheerende der voirs. vryheyt vander jaermerct te gebruykene

ende dairinne gehouden te wordene, dairop zy gelyc andere coeplude comen waren, ende vanden selven arrestemente ontslagen te moegen wordene, alsoe dat mids dien de voirs. alderlude, ter eenre, ende de voirs. van Coelne, ter ander zyden, deen jegens den anderen gecompareert zyn voere de Wethouderen voirs. ; dair de voirs. van Coelne versochten ende begheerden te moegen wetene de saken vanden voirs. arrestemente, opdat zy hen dairop te naerdere mochten weten te verantwoerdene, in dwelke te doene de voirs. alderlude hen weygerden, seggende ende meynende dat zy dad niet schuldich en waren te doene, mids zekeren redenen die zy dairtoe alligeerden ; dairop die van Coelne voirs. de contrarie houdende meynden, mids zekeren redenen die zy alligeerden, dat de voirs. alderluyde de sake waeromme sculdich waren te verclaerne etc. ; Op dwelke de voirs. Wethouderen den voirs. alderluden seyden, dat hen redelic dochte dat zy de sake waeromme verclaerden, te dien eynde dat men te naerdere ende te bat weten soude moegen wes van rechts ende redenen wegen sculdich waere dairin te geschiene. Ende alsoe namen de voirs. alderlude huer vertreck, omme daerop antwoerde te gevene, tot des derden daghes dairna volgende, tot welken daghe zy comende voere de Wethouderen voirs. begheerden met hen te sprekene in absencien dier van Coelne voirs., seggende ende begeerende alnoch verdrach van eenigen saken waeromme zy tvoirs. arrestament gedaen hadden, te openen, indien dat het wesen mochte, aengesien dat het saken waren die hen toebehoirden te berichtene, alsoe zy seiden, ende en mochte dat emmer niet wesen, soe wouden zy dat gheerne seggen in absencien dier van Coelne voirs., gelyc zy ten lesten deden, seggende ten slote dat zy dat gedaen hadden omme zekere schots wille tanderen tiden byden gemeynen coepluden vander Duysscher Hanzen opgeset opte goeden der gheenre die inden Hanse waren, als te gevene van elken ponde grote I grote van des zy verthierden, ende omme alsoe huer gemeyne lasten daermede te vervallen, dwelke alsoe wel quam ende gecomen waere ten profyte van die van Coelne, die mede inde Hanse waren, als anderen, seggende voirt de voirs. alderlude dat hen tanderen tiden byder voirs. stad zekere brieve van tractate, composicien ende vryheiden ver-

leent zyn geweest, wt crachte vanden welken zy bynnen ende buyten mercten moegen doen in hachten legghen eenenyegeliken van huerer nacien die hen jegens de alderlude des gemeyns coepmans voirscreven rebel oft ongehoirsam maken, ofte huer schot niet gelden en wilden, voirt seggende oic dat de voirs. van Coelne hen rebel ende ongehoirsam in dien gemaect hadden, hen weygerende tvoirs. schot te betalene, hoewel dat nochtans alsoe byden gemeynen Hanzesteden, dair die van Coelne met hueren adherenten een derdendeel af zyn, geordineert, gerecesset ende gesloten soude zyn geweest, ten bywesene vanden Radessendeboden die deselve van Coelne ten dachvaerden daerop gehouden gesonden hadden, concluderende ende begheerende mids dien aende Wethouderen voirs. dat zy se wouden houden in hueren brieven, vryheden, tractate ende composicien voirs., ende dat zy de voirs. van Coelne ende andere vander Hanzen hen rebel makende ende tvoirs. schot weygerende, inder hachten mochten doen leggen ende houden tot aender tyt toe dat zy hen ter voirs. gehoirsamheit gaven ende tvoirs. schot betaelden, alsoe als andere vander Hanzen doen moeten ende sculdich zyn van doene, ende alsoe oic de voirs. alderlude van eeds wegen dairtoe bedwongen zyn van eenenyegeliken der Hansen toebehoerende ende huerer previlegien mede gebrukende, gelyc de voirs. van Coelne oic doen, tvoirs. schot op te buerene ende tontfangene, ende dwelke hen alsoe byden gemeynen Hansesteden, wt crachte van zekeren sentencien ende vonnissen by hen tanderen tiden jegens de voirs. van Coelne dairaf gegeven, bevolen is te doene, met meer woerden etc. Dairop de voirs. Wethouderen den voirs. alderluden antwoerdden ende begeerden dat zy de voirs. punten ende saken int corte opdoen ende verclaren souden in presencien van dien van Coelne voirs., dwelc de voirs. alderlude deden, ende dairop de voirs. van Coelne geantwoirt hebben, seggende dat men byden recesse dat tanderen tiden geordineert mach zyn niet bevinden en soude dat die van Coelne int voirs. schot te gevene huer consent gedragen oft dairinne belieft oft geconsenteert hadden, gelyc de stad van Coelne voirs. dat met hueren beslotenen brieven clairliker aen Burger-

meesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen voirscreven gescreven heeft, dair zy hen des toe gedroegen, maer dat waer es dat de stad van Coelne ende huer burgeren voirdere dan sommege andere coeplude inden lande van Brabant geprivilegieert ende begaeft waren met sunderlingen vryheiden, derwelker zy begeerden te gebrukene, ende dat zy oic tvoirs. schot in Brabant noyt geplogen en hadden te gevene, seggende voirt dat dese saken principalic aentreffen den geheelen lichame der voirs. stad van Coelne ende haren adherenten, die een derdendeel zyn vander Hanzen, gelyc voirs. is, ende dat zy niet dan particuliere persone en waeren ende by hen selven dat nyet en wisten te verantwoerdene, maer lieten dat verantwoerden derselver stad met hueren adherenten, ende zy waren oic ter voirs. jegewoirdiger vryer jaermerct gecomen op hueren gerechten tol ende onghelt ende opte vryheit derselver, derwelker zy begeerden ende versochten te gebrukene, als voere, gelyc anderen coepluden ter selver jaermerct comende, ende voirt ontslagen te sine, costeloes ende scadeloes, vanden rastamente ende gevenckenissen voirscreven die de voirs. alderlude op hen gedaen hadden ende meynden te doene, met meer woerden etc., Soe wart ten vtersten byden Wethouderen voirs., nadien dat zy dbéscheit ende allegacien van beiden partien voirs. te dier tyt gealligeert, aengehoirt hadden, geappointeert ende getermineert, want van rechts wegen de voirs. van Coelne met hueren live ende goeden comende ter voirs. vryer jaermerct, sculdich zyn gevryt te wesene gelyc andere coeplude, ende men oic inde voirs. vryheden ende composicien den voirs. alderluden byder stad voirs. gegeven niet en bevynt dat de voirs. van Coelne dairmede ontvryt zyn, zy en souden der voirs. vryheit vander jaermerct moegen gebruyken, maer dat men byder voirs. composicien bevynt, wairt dat eenich coepman vander Hanzen jegens de gemeyne steden vander Hanzen dede, oft jegens dordinancie des gemeyns coepmans, oft hem oic ongehoirsam waere, dat dan de coepman dien persoen oft persone sal moegen, bynnen mercten ende dairbuten, corrigeren ende dairvoere inder gevenckenissen leggen etc , dwelke hierinne niet geschiet en is, overmids dat den voirs. Wethouderen niet gebleken en is dat die van Coelne totten recesse oft geheysten schote

voirs. eenich consent gedragen oft gegeven souden hebben, maer dat de contrarie dairaf gebleken is, soe sullen dairomme deselve van Coelne der vryheit vander jaermerct voirs. gebruken. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren duysent vier hondert ende sessentsestich, XIIII daghe in Junio.

BUEKELER.

7 Juli 1466.

« Terminatie » in een geschil tusschen den vader van Angela Snacke en hare voogden.

Alsoe, opten dach van heden hieronder bescreven, voir Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, in hueren vollen raide vergadert zynde, in questien ende gescillen comen zyn Jan Snacke, huydevettere, ter eenre zyden, Gielys Snacke ende Cornelys vanden Eynde, voer hen ende hueren medegesellen, als momboers vanden wettigen kinderen desselfs Jans, dair moeder af was Lysbeth vanden Eynde, ter andere, oirspronck nemende wt dien dat Engele, des voirgenoemden Jan Snacx dochtere, by eenigen personen ontschaect, genomen ende met subtylheden verleedt was, dairomme de voirs. Jan Snacke zekere costen hadde moeten doen ende lyden ende noch gescapen was te doene inden vervolge omme derselver Engelen weder te crighene, van welken costen de voirs. momboers meynden dat de voirs. Engele ongehouden soude wesen ende dat de voirs Jan Snacke die alleene soude ghelden sonder hueren cost, ende dairaf de voirs. Jan Snacke meynde de contrarie, aengesien dat de voirs. Engele selver goet hadde, dat dairomme de voirs. Engele sculdich soude zyn die costen te geldene ende den voirs. Janne dairaf quite te houdene, met meer woerden te beiden zyden dairtoe gealligeert etc., Soe wart by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs. getermineert ende geappointeert dat de voirgenoemde momboers betalen souden alle alsulken costen als inden voirs. vervolge omme der voirs. Engelen wille gedaen waren ende noch gedaen souden moegen worden, ende dat vander selver Engelen gedeele

van hueren goeden, sonder der ander kindere cost, ende dat de voirs. Jan Snacke dairaf ongehouden ende ongelast zyn soude. Actum VII die Julii anno LXVI.

BUEKELER.

30 Juli 1466.

Geschil tusschen Jonker Gwyde van Bloeys en den Schout van Antwerpen, door het Magistraat ter beslissing van den Hertog of van den Raad van Brabant overgelaten.

Alsoe zekere questien ende geschillen geresen zyn geweest tusschen Joncker Ghuy van Bloeys, poortere ende ingesetene der stad van Antwerpen, ter eenre zyden, ende den Schoutet ende bedesetters van Roesendale, ter andere, oerspronc hebbende mids dien dat de voers. Schoutet, ter begheerten van den voers. bedesetters, des voers. Joncker Ghuys goede te Nyspen onder Roesendale gepant hadde voere zekere gebrec vander bede ons Genadichs Heeren, dwelc zy hem heysschende waeren van zekeren sinen goeden aldaer gelegen, daeraf de voers. Joncker Ghuy, vuyt crachte vander instructien vander bede voers. ende oec mids zekeren previlegien den besitteren des voers. Joncker Ghuys goeden in tyden voerleden by hertogen ende hertoghinnen van Brabant verleent ende by onsen Genadigen Heere den Hertoge van Bourgoengnen ende van Brabant nu wesende hem geconfirmeert, hoopt ongehouden te zyne, mids des denwelken, tes voers. Joncker Ghuys versueke, zekere brieve der stad van Antwerpen aenden voers. tSchoutet ende bedesetters gescreven zyn geweest als dat de voers. Schoutet des voers. Joncker Ghuys goede vander voers. bede costeloes ende scadeloes ontslaen ende hem zyn afgepande goede wedergheven soude, ende waeren hy oft de bedesetters voers. denselven Joncker Ghuy van sinen voirs. goeden yet heysschende, dat zy des tot zekeren daghen comen souden voere de Wethouwers der stad van Antwerpen, daer hy ingeseten poortere waere, ende daer de kennisse vander instructien behoorde, men soude de voers

partien, te beyden zyden yerst gehoort, verliken ten naesten dat men soude connen ende moegen ende ten coste vanden ongeliken etc., Ende na dat de voirs. pertien voere de voers. Wethouweren gecompareert zyn ende elc zyn bescheydt opgedaen heeft, midsgaders alle der productien van brieven, previlegien ende getuygen die zy te beyden zyden geleyt hebben etc., Soe hebben deselve Wethouderen ten slote getermineert ende vuytgesproken dat zy de voirs. questien stellen ende remitteren ter plaetsen daer de voerscreven previlegien ter kennissen behoeren, te wetene, voere onsen Genadighen Heere den Hertoge voers. oft voere sinen edelen Raed, omme die by hen aldaer geinterpreteert te wordene alsoe hen van bescheyds weghen sal duncken behoerende, behoudelic de costen van desen tot desen tyt toe gedaen, te bliven staende in state, tot dat tprincipael geeyndt ende gesleten sal zyn. Dit was gedaen anno XIIII^c LXVI, XXX dage in Julio.

PALUDE.

11 Augustus 1466.

« Oirvrede » gezworen door Jan van Riemen alias van Mechelen.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXVI, XI dage in Augusto, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren Jan van Riemen alias van Mechelen, ende dede oervrede Heinricke van Riemen alias van Mechelen, sinen vader, als dat hy denselven Henricke, sinen vader, van nu voerdane nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die denselven Heinricke, sinen vader, yet misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Jacope Wielant, Onderschoutet tAntwerpen, die hem den eed ende oervrede voers. staefde, ter presencien Meester

Jans Pot, Burgermeester, ende Gielis Mennens, Scepene tAntwerpen.

PALUDE.

Ten jare ende dage voerscreven, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen de voers. Jan van Riemen, ende dede oervrede Lysbetten Vits, in alle der manieren gelyc voers. staet. Actum ende present ut supra.

PALUDE.

30 Juli 1466.

Ten versueke, beden ende begheerten Jans van Overhof, des Schouteten, ende der bedesetters van Roesendale, soe syn, by consente ende bevele vanden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, dese navolgende certificacien ende getuychenissen inder stad register gestelt anno XIIII^{c} LXVI, XXX dage Julii.

Wy, Claus Willemssone, Lenaert Marcelyssone ende Jan Stevenssone, Scepenen tot Rosendale, doen condt allen luden ende bysundere den eerbaren wysen ende voersienighen Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der eerbaerder stadt van Antwerpen, dat voere ons comen zyn Cornelys van Nyspen, Maessone, out tusschen LXV ende LXVI jaeren, Willem Janssone de Keyser, out over de LXX jaeren, Heinric Wouterssone, oic out over de LXX jaeren, Lambrecht de Hertoghe, out over de LXV jaer, Willem Woutersone van Nispen, out wel LXX jaer, Claus van Nispen, Maessone, out tusschen XLIII ende XLIIII, Jacop Bluemaert, out omtrent LXXX jaer, Peter Spronc, Janssone, out omtrent L jaer, ende hebben met opgerechten vingeren ende by gestaefden eede van onsen rechter Jan van Overhof, Schoutet tot Rosendale ons Genedichs Jonckeren van Nassouw, ten versueke vanden bedesetters der beden van Brabant, lyflyc aenden Heiligen gesWoeren ende getuycht op haeren eedt, dat hen kenlic is, van ouden tyden neercomende in alsoe lange als hen gédencken kan, dat in voerledenen tyden die goede lude geseten onder Gageldonc

tot Rosendale ende tot Nyspen, ende intsgelycx die vier leenmannen van Nyspen ende vanden Hille huer leenen houdende van onsen Genedigen Heere den Hertoghe van Brabant, te wetene, Wouter Claussone van Nyspen tot dier tyd ende nu Dieric Jan Woutersonne van Nispen, die eene van hen, Maes van Nyspen, Maessone, nu Claus van Nyspen, zyn sone, die andere, Dieric Hovelinc, nu Ghy van Beloys, die derde, ende Wouter die Hertoghe, nu Goodscalc van Rosendale, de vierde, altyt mede gegullen hebben met hueren mansmannen in die bede ons Genedichs Heerén sHertogen van Brabant voers., ende hebben hueren tax samentlyc op hen selven alleene gehadt, geset ende betaelt, alsoe hy hen van boven quam, eenenyegeliken nae goede ende stade, tot den jare toe van LIII lestleden, ende daerinne hebben Ghy van Beloys leengoede, nu zyn erve ende have, altyt mede getaxeert ende geset geweest tot den voers. jaere toe van LIII, ende daeraf dede de voers Ghy van Beloys in synre tyt den dienres ons Genedichs Jonckeren van Nassow, die scot van henluden inhieven, alsoe vele besceets dat zy voert daerop betaelden ende het dede hen altyt afslach aen hueren tax voerscreven, Item vanden jaere LIII voertane soe werden de voergenoemde van Gageldonc ende die leenmannen van Nyspen ende vanden Hille ingetogen vanden ondersaten des dorps van Rosendale ende getaxeert ende gescoot met hen van sHertoghen bede van Brabant, wt saken der huystellingen, daer zy yesinder tot noch toe mede gegullen ende betaelt hebben van allen hueren goeden ende leenen voerscreven ende noch gellen, mer weder de voers. Ghy van Beloys sint dier tyt vanden jaere LIII betaelt heeft oft en doet, daer en weten zy niet af. Item tuychden Willem Jansone de Keyser, Jacop Bluemaert ende Lambrecht de Hertoghe voergenoemt op haeren eedt voerscreven, dat hen wel kenlic is dat Jan van Nyspen wonende op thuys geheeten Muerendale ende dat na hem opt selver huys quam metter wonen Willem van Nyspen, zyn brueder, ende dat zy alle beyde hueren tyt duerende alsoe lange als zy daer woenden met hen scootten ende haeren last gelyc den anderen droegen in tsHertogen bede van Brabant. Oec tuychden zy op haeren eedt dat hen kenlic is vanden heervaerden, als tgeheel lant van Brabant haeren

Heere den Hertoghe dienden, dat de voergenoemde vier leenhouwers van Nyspen ende vanden Hille hueren Genedigen Heere den Hertoge mededienden, evengelike te samen, met eenen corynwagene met vier peerden. Ende dit selver dat de voers. Willem Janssone, Jacop Bluemaert ende Lambrecht de Hertoge hierboven hebben getuycht van Willem van Nyspen ende vanden corynwagene, dat heeft Cornelys Maessone van Nyspen voers. oic getuycht op synen eedt, dat hem dat oec kenlic is. Ende want het godlic ende redelic is in allen rechtvaerdigen saken der waerheit getuygenisse te geven, sonderlinge als men dies versocht is, soe hebben wy, Scepenen van Rosendale voergenoemt, ten ernstigen versueke der bedesetteren nu synde der beden van Brabant, onse zegelen hier beneden opgedruct, in getugenissen der waerheit. Gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende sessentsestisch, XIX dage in Sille, nae scrivene tsHoofs van Luyck.

Wy, Claus Willemssone, Lenaert Mercelyssone ende Jan Stevenssone, Scepenen tot Rosendale, doen condt allen luden ende bysundere den eerbaeren ende wysen voersienigen Burgermeesteren, Scepenen ende Raiden der eerbaerder stadt van Antwerpen, dat voer ons comen is Heinric vander Meere ende heeft met opgerechten vingeren ende by gestaefden eede van onsen rechter Jan van Overhof, Schouttet tot Rosendale ons Genedichs Jonckeren van Nassouw, ten versueke vanden bedesetters der beden van Brabant, lyflic aenden Heyligen gesworen ende getuycht op zynen eedt, dat hem kenlic is, van dier tyt voert dat hy op Jончker Ghys zyns heerscaps goet quam metter wonen, dat Joncker Ghy oeyt sier mede geset is geweest in tsHertoghen bede van Brabant ende oec inden scat met dien van Roesendale. Voert tuychde hy dat hem kenlic is dat alle de scooten daeraf betaelt zyn geweest van Joncker Ghys wegen, het sy by hem selven, by synre familien oft by Jan Zeeuwen, oft by den Schoutet Jan van Overhof, sonder dit schot tegenwoerdich dat nu lest verschenen, ende ten minsten soe heeft Heinric voers. wel de vier oft de vyf scoten daeraf betaelt, ende de voers. Joncker Ghy heeft van allen wel te vreden geweest, sonder vanden tween lesten schoten, daer en was hy niet in te vreden, nochtans soe heeft hy se Heinricke betaelt ende weder-

gegeven, mer seyde tot Heinricke : betael dy se, meer ic en sal u niet wedergeven. Voert tuychde Heinric op synen eedt dat hy selver in synen persone, sint dier tyt dat hy yerst op Joncker Ghys goet gewoent heeft, egheen vryheit en heeft gehadt, mer van jare te jare syn schot betaelt heeft, alsoe wel als hy daer te voren plach te doene. Ende want het godlic ende redelic is der waerheit getugenisse te geven in allen rechtveerdigen saken, bysondere als men dies is versocht, soe hebben wy, Scepenen van Rosendale voergenoemt, ten ernstigen versueke der bedesetteren nu synde der beden van Brabant, onse segelen hier beneden opgedruct, in getugenissen der waerheit, opten XXII^ten^ dach van Sille (1) int jaer Ons Heeren M CCCC ende LXVI, nae scrivene des Hoofs van Luyck.

Wy, Lenaert Mercelyssone, Jan Stevenssone ende Claus Willemssone, Scepenen tot Rosendale, doen cond allen luden ende bysondere den eerbaren, wysen ende voersienigen Burgermeesteren, Scepenen ende Raiden der eerbaerder stad van Antwerpen, dat voere ons comen is Dieric Jan Wouterssone van Nyspen, ende heeft met opgerechten vingeren ende by gestaefden eede van onsen rechter Jan van Overhof, Scoutet tot Roesendale ons Genedichs Jonckeeren van Nassouw, ten versueke vanden bedesetters der beden van Brabant, lyflyc aenden Heyligen gezwoeren ende getuycht op synen eedt, dat Ghy van Beloys huysvrouwe, de Joffrou van Beloys, thuys te Nyspen, geheeten *Moerendale*, van hem te leene hout, ende dat zy hem daeraf heeft geset eenen man die hem behoerliken eedt voer huer gedaen heeft, geheeten Heinric vanden Meere. Voert heeft de voers. Dieric getuycht op synen eedt, dat Jan Wouterssone van Nyspen, syn vader, mede plach te gellene met dien van Gageldonc ende vanden Hille int sHertoghen bede van Brabant van synen leene ende anderen goeden, doen hy leefde, ende nae syns vaders doet, soe heeft hy diergeliken selve mede gedaen, ende gelt noch opten dach van heden met dien van Rosendale van synen leenen ende anderen goeden. Ende want het godlic ende redelic is der waerheit getugenisse te geven in allen rechtveerdigen saken, ende sonderlinge als men des versocht is, soe hebben wy, Scepenen van

(1) Februari.

Rosendale voergenoemt, ten ernstigen versueke der bedesetteren nu synde der beden van Brabant, onsen segelen hier beneden opgedruct, XXII dage in Sille anno M CCCC ende sessentsestich, nae scrivene sHoofs van Luyck.

Wy, Claus Willemssone, Lenaert Mercelyssone ende Jan Stevenssoen, Scepenen tot Rosendale, doen cond allen luden ende bysondere den eerbaeren, wysen ende voersienigen Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der eerbaerder stadt van Antwerpen, dat voer ons comen Aert Ram, ende heeft met opgerechten vingeren ende by gestaefden eede van onsen rechter Jan van Overhof, Schouttet tot Roesendale ons Genedichs Jonckeren van Nassouw, ten versueke vanden bedesetters der beden van Brabant, lyflic aenden Heilighen gesworen ende getuycht op synen eedt, dat hem kenlic is dat hy drie jaer op Ghy van Beloys goet gewoent heeft, ende dat opt yerste jaer, anno LIX lestleden, de voers. Joncker Ghy mede geset was int scot met dien van Rosendale, ende dat Michiel Denyssoen om tscot quam een werf ende dat Joncker Ghy tgelt seynde van Antwerpen Janneken, synen joncwive, ende die betaelde Machiele voerscreven tscot. Voert int jaer van LX was Joncker Ghy oic geset, ende Pieter Pierssoen quam oec om tscot eens oft twee werven, ende tscot wert hem oic op dien tyt betaelt van Joncker Ghys wegen, dat wist hy wel, mer hy en heeft ten nausten niet onthouden wiet hem gaf. Item vanden derden jaere, anno LXI, was Thonys van Hulst gaerder ende heyschte daer oec tschot, ende, nae synen besten, soe cocht Tonys voers. huye tegens Joncker Ghyen, ende corte tscot daerane. Oec tuychde de voers. Aert op synen eedt voerscreven dat hy, dewyle doen hy op Joncker Ghys goet sat in laetscappen, niet vry daerop en sat, mer hy betaelde syn scot, gelyc hy voere ende nae gedaen heeft. Ende want het godlyc ende redelic is in allen rechtveerdighen saken der waerheit getuge te gheven, ende sonderlinge als men dies versocht is, soe hebben wy, Scepenen van Rosendale voergenoemt, ten ernstigen versueke der bedesetteren nu synde der beden van Brabant, onse zegelen hier beneden opgedruct, in getugenissen der waerheit, XXII dage in Sille int jaer Ons Heeren M CCCC ende sessentsestich, nae scrivene des Hoofs van Luyck.

I. De bedesetters van Rosendale nu synde gedragen hen aen Jan Raessen, als gezworen clerc tot Rosendale, aen Claus Willemssone ende Willem van Borkelaer, als Scepenen, dat hen kenlic is dat Ghy van Beloeys mede geset is geweest in sHertoghen bede van Brabant anno LIII lestleden, byden gesworen setters, die behoerliken eedt daertoe gedaen hadden, ende alsoe vele meer dat Willem de Backer, die gaerder daeraf was, dat hy, ter openbaerder Vierschaeren, op enen sekeren dach met eenen Sondaechsen gebode hem beteekent, syn rekeninge gedaen ende voer Ghy van Beloys betaelt heeft. Gedragen hen oec aenden voers. Willem de Backer, dat hy van Ghyen voers. oft van synre familien betalinge heeft gehadt.

II. Intsgelycx gedragen sy hen, vanden jaere LIIII, aenden clerc voerscreven, aen Claus Willemssone ende Willem van Borkelaer voers., als Scepenen, ende aen Willem de Backer, als gaerder van dier beden.

III. Intsgelycx, vanden jaere LV, aenden gesworen clerc voers., aen Willem van Borkelaer ende Cornelys Rogierssone, als Scepenen, ende aen Cornelys Raessen, als gaerder vander beden.

IIII. Insgelycx, vanden jaere LVI, gedragen sy hen aenden clerc voerscreven, aen Willem van Borkelaer ende Jan Stevenssone, als Scepenen, ende aen Joes Raessen, als gaerder van dien.

V. Anno LVII, desgelycx aenden clerc voers., aen Claus Willemssone ende Cornelys Rogierssone, als Scepenen, ende aen Joes Raessen, als gaerder daeraf.

VI. Intsgelycx gedragen sy hen aenden clerc voers., vanden jare LVIII, aen Claus Willemssone ende Willem van Borkelaer, als Scepenen, ende aen Joes Raessen, als gaerder.

VII. Intsgelycx, anno LIX, gedragen sy hen aenden clerc voerscreven, aen Claus Willemssone ende Claus

Colensoen, als Scepenen, ende aen Michiel Denyssone, als gaerder.

VIII. Intsgelycx, anno LX, gedragen sy hen aenden gesworen clerc voers., aen Claus Willemssone ende Lambrecht Halderberch, als Scepenen ; de gaerde Pieter Pierssone is van dootslage buyten slans, mer heeft zyn rekeninge gedaen ende Ghyen scot betaelt. (1)

IX. Intsgelycx, anno LXI, gedragen sy hen aenden clerc voers., aen Lambrecht Halderberch ende Claus Colensone, als Scepenen, dat Ghy van Beloys mede geset is geweest int sHertoghen bede, ende dat Thonys van Hulst gaerder daeraf was ende hevet scot heel betaelt, mer is gestorven eer hy zyn rekeninge dede. (2)

X. Intsgelyckx gedragen zy hen, vanden jare LXII, aen Mercelys van Overhof, als gesworen clerc tot Rosendale op dien tyt, aen Lenaert Mercelissone ende Jan Stevenssone, als Scepenen, ende aen Anthonys van Nyspen, als gaerder.

XI. Intsgelycx gedragen zy hen, vanden jare LXIII, aen Jan Raessen, als gesworen clerc, aen Lenaert Mercelyssone ende Jan Stevenssone, als Scepenen, ende aen Cornelys Raessen, als gaerder vanden schote.

XII. Intsgelycx, vanden jaere LXIIII, gedragen sy hen aenden clerc Jan Raessen voers., aen Claus Willemssone ende Lenaert Mercelissone, als Scepenen, ende aen Thonys van Nyspen, als gaerder.

XIII. Intsgelycx, vanden jare LXV, gedragen hen de bedesetters voers. aenden clerc voers., aen Lenaert Mercelissone ende Jan Stevenssone, als Scepenen, ende aen Tonys van Nyspen, als gaerder van dier beden van Brabant.

I. De bedesetters van Rosendale voers. gedragen hen voert

(1 en 2) Op den bladrand : Nota Aerd Ram.

aen Jan Raessen, als gesworeen clerc tot Rosendale, aen Claus Willemssone ende Lambrecht Halderberch, als Scepenen, dat hen kenlic is dat Ghy van Beloys mede geset is geweest inder afquitingen vanden scotte anno LX, den anderen termyn, byden geswoeren setters, die behoerliken eedt daertoe gedaen hadden, ende alsoe veel meer dat Jan Raessen, die gaerder daeraf was, dat hy, ter openbaerder Vierschaeren, op eenen sekeren dach met eenen Sondaechsen gebode hem betekent, syn rekeninge gedaen heeft, ende voer Ghy van Beloys betaelt. Gedragen hen oic aen Jan Raessen voers., dat hy van Ghyen voers., oft van anderen van Ghyen wegen, betalinge daeraf heeft gehadt.

II. Intsgelycx gedragen zy hen, van den jaere LXI, aen Mercelis van Overhof, als geswoeren clerc tot Rosendale op dien tyt, aen Claus Willemssone ende Lenaert Mercelyssone, als Scepenen, ende aen Cornelis Rogierssone, als gaerder.

III. Intsgelycx gedragen zy hen, vanden jaere LXII, aen Jan Raessen, als geswoeren clerc, aen Lenaert Mercelyssone ende Jan Stevenssone, als Scepenen, ende aen Cornelis Raessen, als gaerder van dien scatte.

IIII. Intsgelycx gedragen zy hen, vanden jaere LXIII, ende was den V^sten^ ende den lesten termyn vander afquitingen, aen Jan Raessen, als geswoeren clerc, aen Claus Willemssone ende Willem van Borkelaer, als Scepenen, ende aen Jan Raessen voers., als gaerder van dien scatte.

Opte interrogatorien der bedesetteren van Rosendale tuyghen de persoenen hierna bescreven.

Inden yersten Jan Raessen, gesworen clerc tot Roesendale, die dboec jaerlicx vander beden tsHertoghen van Brabant houdende is, ende Claes Willemssone ende Willem van Borkelaer, als Scepenen tot Rosendale anno LIII, dat hen kenlic is dat Ghuy van Blois in dat jaer mede geset is geweest in tsHertogen bede van Brabant byde geswoeren setters, die behoor-

liken eed daertoe gedaen hadden, ende alsoe vele meer dat Willem de Backer, die gaerdere daeraf was, ter openbaerder Vierschaeren, op eenen sekeren dach met eenen Sondaechschen gebode hem beteykent, syne rekeninge daeraf gedaen heeft ende voer Guy van Beloys betaelt.

De voers. Willem de Backer tuycht dat Guy van Bloys selve binnen sinen hove te Nyspen hem die bede van dien jaere na vele manens gegeven ende betaelt heeft.

Ende dese voers. clerc, Scepenen ende gaerder tuygen allet selve vanden jaere LIIII.

Willem van Borkelaer voers. ende Cornelis Rogierssone, Scepenen te Roesendale anno LV, ende de voers. clerc tuygen al tselve dat deselve clerc ende de Scepenen, int yerste voers. artikel vanden jaere LIII, getuycht hebben, ende Cornelis Raessen, dat hy ende syn medegeselle saliger gedachten, gaerders der voers. beden vanden jare LV voers., den voers. Guy dicwile maenden bynnen synen huyse te Nispen, ende dat hy Cornelys van dien jaere van Guys wegen daeraf betaelt is geweest.

De voers. clerc, Willem van Borkelaer voers. ende Jan Stevens, Scepenen tot Rosendale anno LVI, tuygen tselve dat byden voers. clerc ende Scepenen vanden jaere LIII getuycht is.

Ende Joes Raessen, dat hy, als gaerder vander beden op die tyt, betaelt is geweest van Guy van Bloys wegen ende tsynen huyse binnen Nispen.

De voers. clerc, Claes Willemssone ende Cornelys Rogierssone, Scepenen tot Rosendale anno LVII, tuygen tselve dat byden selven clerc ende Scepenen anno LIII betuycht is.

Ende Joes Raessen, dat hy, als gaerder vander beden op die tyt, betaelt is geweest van Guy van Bloys wegen.

Jan Raessen, gesworen clerc tot Roesendale voers., Claes Willemssone ende Willem van Borkelaer, Scepenen aldaer anno LVIII, tuygen oec al tselve.

Ende de voers Joes Raessen, dat hy, als gaerder der

beden van dien jaere, den voers. Guy selve maende, ende dat hy hem dat overwysde aen Janne van Overhof, ende die betaelde hem, Joese, daeraf als van Guys wegen, als van dien jare.

Deselve clerc, Claes Willemssone ende Claes Colensone, Scepenen anno LIX, tuygen tselve dat de voers. clerc ende Scepenen vanden jaere LIII getuycht hebben.

Ende Michiel Denyssone, dat hy, als gaerder der beden anno LIX, na vele manens, vander beden voers. van Guys joncwive betaelt wart, ende dat Jan van Overhof hem, Michiele, dat gelt daeraf dede wederomme geven des voers. Guys joncwive, voere zekere heesteren die Jan van Overhof van Guy voers. hebben soude oft gehad hadde, ende dat mids dien Jan van Overhof den voers. Michile van dien jaere voer Guy voers. betaelde vander beden voers.

Ende hieraf heeft Aert Ram getuycht by certificacien die de Heeren hebben.

Deselve clerc, Claes Willemssone ende Lambrecht Halderberch, Scepenen anno LX, tuygen gelyc inden jaere LIII voers. ; de gader van dien jaere is mids dootslage buyten lants.

Ende hieraf heeft Aert Rams oic getuycht by certificacien als vore.

Deselve clerc, Lambrecht Halderberch ende Claes Colensone, Scepenen annò LXI, tuygen dat Guy voers. op dat jaer oic geset is geweest inde bede gelyc boven anno LIII, ende deselve soe vele meer dat Anthonys van Hulst, gaerder vander beden op die tyt, aflivich wart, eer hy syn rekeninge dede, maer hem is wel kenlic dat deselve Anthonys des voers. Guys bede van dien jaere betaelt heeft. Ende hieraf heeft Aert Rams oic getuycht als voere.

Mercelys van Overhof, gesworen clerc, Lenaert Mercelissone ende Jan Stevenssone, Scepenen tot Rosendale anno LXII, tuygen oec gelyc boven vanden jaere LIII.

Ende Anthonys van Nyspen, gaerder op dien tyt, dat hy van dien jaere, van Guys wegen, by synen huysgesinne vander beden betaelt wart.

Ende hieraf heeft Henric vanden Meere, Guys laet, getuycht by certificatien als vore.

De voers. Jan Raessen, als clerc, Lenaert Mercelyssone ende Jan Stevenssone voers., Scepenen tot Rosendale anno LXIII, tuygen oic gelyc anno LIII.

Ende Cornelys Raessen, dat hy, als gaerder van dien jaere, betaelt wart by Janne Seeuwen, van Guys wegen.

Deselve clerc Jan Raessen, Claes Willemssone ende Lenaert Mercelissone, Scepenen anno LXIIII, tuygen oic tselve gelyc boven anno LIII.

Ende Anthonys van Nyspen, dat hy, als gaerder op dat jaer, van Guys wegen, vander beden voers. betaelt is geweest by Guys familie.

Deselve clerc, Lenaert Mercelissone ende Jan Stevenssone, Scepenen anno LXV, tuygen oic gelyc boven anno LIII.

Ende Anthonys van Nyspen voers., dat hy, als gaerder van dien jaere, van Guys wegen, betaelt is geweest by Heinrike vanden Meere, des voers. Guys laet.

De voers. Aert Rams blyft byder voers. certificacien vanden voers. III poenten daer hy af getuycht heeft.

Ende insgelycx de voers. Heinric vanden Meere by zynre getuygenissen.

Cornelys van Nyspen, Maessone, Claes van Nyspen, Maessone, Willem Wouterssone van Nyspen, Willem Janssone de Keyser, Heinric Wouterssone, Jacop Bloemaert, Lambrecht de Hertoghe ende Peter Spronc	bliven oic allegader byder certificacien onder Scepenenzegele van Roesendale gecertificeert.

Jan Raessen, clerc tot Rosendale voers., Claes Willemssone ende Lambrecht Halderberch, Scepenen aldaer anno LX, tuygen dat hen kenlic is dat Guy van Bloys geset is

geweest inde afquitinge vanden scatte inden jaere voers., ten anderen termine, byde geswoeren setters, die daertoe behoerliken eed gedaen hadden, ende alsoe vele meer dat de voers. Jan Raessen, die doen gaerder daeraf was, ter openbaerder Vierschaeren, op eenen sekeren dach met eenen Sondachsche gebode hem beteekent, syne rekeninghe gedaen heeft ende voer Ghuy van Bloys betaelt.

Ende de voers. Jan Raessen, als gaerder op dien tyt, dat Jan van Overhof hem, van des voers. Ghuys wegen, vanden voers. anderen termine betalinge dede vander scattingen voers.

Mercelys van Overhof, als clerc, Claes Willemssone ende Lenaert Mercelissone, Scepenen te Rosendale anno LXI, tuyghen gelyc de voers. boven getuycht hebben vanden jaere LX.

Ende Cornelys Rogierssone, dat Guy voers. selve hem, als gaerdere vanden selven jare, betaelde voer syn bouhuys daer zyn laet op woent.

De voers. Jan Raessen, als clerc, Lenaert Mercelissone ende Jan Stevenssone, Scepenen anno LXII, tuyghen gelyc boven de voers. Scepenen getuycht hebben vanden jaere LX.

Ende de voers. Jan Raessen, dat hy, als gaerdere daeraf, doen by des voers. Guys late, Heinricke vander Meere, betaelt wart.

Deselve clerc, Claes Willemssone ende Willem van Borkelaer tuyghen oic tselve als vanden vyfsten ende lesten termine vander afquitingen der scattingen voers. anno LXIII.

Ende de voers. Jan Raessen, dat hy, als gaerder daeraf op die tyt, van Ghuys wegen betaelt is geweest, ende dat in synen besten by Janne Seeuwen, des voers. Guys procureur.

Claus Willemssone, Lenaert Mercelissone, Jan Stevenssoen, Willem van Borkelaer ende Claus Colensone, als Scepenen tot Rosendale, kennen, op hueren eedt van scependom, opt gedrach vander erven die Ghuy van Beloys gecocht ende vercregen heeft, dat hen kenlic is datter over

de XXX jaeren hier te voren voer recht gehouwen is geweest inder Vierscaeren van Rosendale : soe wie dat metten vonnisse geerft oft gevest wort in erve oft in erfrente, dat hem metten vonnisse geleert wort dat hy van dien erve sal houwen alle gebuerlike rechten, ende scot ende lot daeraf geven sal met synen gebueren, ende daerop wort hy dan geerft, ende niet anders. Oec is den Scepenen voers. kenlic dat die voers. Joncker Ghuy in synen persone gecocht ende vercregen heeft seker erven bynnen den middelen tyde van XXX jaeren herwaert, mer, hoe luttel oft vele, daer en weten sy op desen tyt geen mate af.

Jacop Tielman tuychde opt gedrach dat aen hem gedaen is, als van dat hy op des voers. Ghuys goede nu syn, gewoent heeft by des oude Willem Noyts tyden, dat hem wel kenlic is dat de oude Willem Noyts tot Mechelen woende, ende Jacop voers. woende tot dier tyt op des voers. oude Willems goede, die nu Ghuy van Beloys syn, twee jaer lanc, ende hy gaf daer op dien tyt scot af in scHertoghen bede van Brabant, by weten ende consente vanden voers. ouden Willem Noyts, ende het corte hem weder aen synen pacht.

PALUDE.

12 September 1466,

« Oirvrede » gezworen door Anthonis Weyns.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende sessentsestich, XII dage in Septembri, des Vrydaechs, soe geloefde, achtervolgende den vonnisse, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen met opgerechten vingeren, Anthonys Weyns, Claussone, ende dede oervrede Janne Godens, huydevettere, als dat hy denselven Janne Godens van nu voerdane nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die denselven Janne yet misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyts

kundigen ende laten weten, ende al op soenbrake ende vredebrake ende op gerechten oervrede. Ende achtervolgende den voerscreven vonnisse ende den verclarene daeraf, soe hebben geloeft, ten jare ende dage voerscreven, Claus Weyns, des voers. Anthonys brueder, ende Jan Weyn, Peterssone, syn neve, ende syn borge bleven, elc voere al, totter sommen toe van tsestich Royalen, te verbuerne ende te betalene by alsoe dat den voers. Janne Godens, boven den voergenoemden eed, geloften ende oervrede die de voers. Anthonys gedaen heeft, yet messchiede. Actum inde volle Vierschaere, ten dage voerscreven.

Ende des Vrydaechs daerna, te wetene XIX dage in September, soe geloefde insgelycx inder voers. Vierschaeren, voere de Scepenen aldaer sittende, Claus Weyns, des voers. Anthonys vader, ende bleef ooc borge totter voers. sommen van LX Royalen, te verbuerne ende te betalene by alsoe dat den voergenoemden Janne Godens, boven den voerscreven eed, geloften ende oervrede die de voers. Anthonys, syn sone, boven gedaen heeft, yet misschiede, gelyc voerscreven staet.

PALUDE

1 October 1466.

« Terminacie » in een geschil tusschen de kinderen van den Mortere, rakende de nalatenschap hunner ouders.

Alsoe zekere questien ende gescillen wtstaende waren tusschen Janne vanden Mortere ende Jouffrouwen Beatricen vanden Mortere, zynre suster, met Adriane Pot, hueren man, ter eenre zyden, ende Jouffrouwen Margrieten vanden Mortere met Willeme Damaes, hueren man, ter andere, omme der goeden wille ende versterffenissen gebleven achter de doot van Symone vanden Mortere, hueren vader, ende Jouffrouwen Lysbetten vanden Houte, huerer moeder wilen, van welken goeden de voirs personen tanderen tiden onderlinge gescheiden ende gedeilt zyn, na inhout van Scepenenbrieven van Antwerpen, boven welker scheidingen de voirs. Jan ende Beatris bevonden hebben in huer part

zekere gebreken, dairaf de voirs. Margriete hen sculdich was ter hant te stane ende dairaf zy hen tanderen tiden gekeert hebben ende gesubmitteert in drie goede mannen, te wetene, in Willeme vanden Mortere, Wolfaerde van Kerrenbroeck ende Janne de Brouwere, die dairaf huer wtsprake gedaen hebben in alsulker manieren, waert dat eenigen van hen in zyn part eenigen stoot quame oft gebreck hadden, dat zy malcanderen dairaf ter hant staen souden, na inhout der wtspraken die de Heeren dairaf gesien ende gevisiteert hebben, Ende achtervolgende dien, soe seyt de voirs. Jan vanden Mortere dat waer is dat hem zekere goede, gelegen te Lyntere, aengedeilt zyn, inden welken hy zekere gebreken heeft, dats te wetene, dat hy die goede niet rastelic gebruken en mach, ten zy dat Jouffrouw Margriete voirs. ende Jouffrouw Beatris, zyn susteren, comen voere de Wet aldaer, ende verthien ende schelden quite, na der bancken recht, alle huer recht dat zy dairaen houdende mochten zyn, item ten anderen male van zekeren erfrogge die hem te deele bevallen is in diverse pertcheelen die hy alsoe niet en bevint, ende desgelycx van zekeren gebreken die de voirs Beatris heeft van zekeren erfrogge ende erfpenningen die huer te deele bevallen zyn, ende noch van zekeren gebreken die Jan ende Jouffrouw Beatris tsamen hebben van diversen moeren, vennen ende heiden gelegen te Calffoirt ende te Puers, van welken voirs. goeden ende gebreken de voirs. Jan ende Jouffrouw Beatris hoepten dat hen de voirs. Jouffrouw Margriete sculdich soude zyn ter hant té stane ende die te vergoedene, na inhout der wtspraken voirs., met meer woerden enz.; dairop de voirs. Jouffrouw Margriete, by consente ende als gemechticht van hueren man, antwoerdde ende dede seggen dat zy hoepte ende meynde, na de scheidinge ende deilinge die daeraf geschiet was, ende na duytsprake daeraf gedaen, dat zy niet sculdich en ware hen eenige restitucie oft vergoedinge daeraf te doene, seggende voirt dat zy ende huere goede te Puers die huer te deele bevallen zyn, belast waren met zekeren renten die huer vader tanderen tiden bekent hadde opte goede te Mortere, dairaf dat zy hoepte ongelast te sine, ende dat de voirs. Jan, huer brueder, dien last alleene dragen soude opte goede te Mortere,

seyde voirt de voirs. Jouffrouw Margriete dat huer de voirs. moeren, vennen ende heiden te deele bevallen waren ende dat die altyt hueren goeden te Puers gevolght hadden, met meer woerden enz. ; dairop de voirs. Jan repliceerde ende seide dat de voirs. goede te Puers die Jouffrouwen Margrieten te deele bevallen zyn, alsoe wel ende meer verbonden stonden over de voirs. renten als zyn goede te Mortere, des hy hem gedroech aende Scepenenbrieve daeraf zynde, ende alsoe hoepte hy dairaf ongelast te blivene, ende als vanden moeren, vennen ende heiden, soe seyden Jan ende Jouffrouw Beatris dat dad verswegen goeden zyn ende onverdeilt, ende dat die Jouffrouwen Margrieten noyt aengedeilt en waren, des zy hen gedroegen aende Scepenenbrieve voirs., ende alsoe hoepten zy elc huer part dairinne te hebbene, met meer woerden enz., Soe wart getermineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, dat de voirs. Jouffrouw Margriete ende Jouffrouw Beatris trecken sullen, te gemeynen coste, te Lyntere, ende verthyen daer voere de Wet dair de goede onder gelegen zyn, tot behoef des voirs. Jans, van alle den rechte dat hen inde voirs. goede aldair van hueren vader ende moeder bleven ende verstorven ware, sonder in eeniger waerscap gelast te sine, ende soe wes goede men bevinden sal dair Jan ende Beatris voirs. op gedeilt zyn, die verdonckert zyn oft met rechte niet en hebben connen gecrigen, daeraf sal de voers. Jouffrouw Margriete henlieden instaen na haer avenant, Item van alsulken commere als Jouffrouw Margriete seide dat op huer goede te Puers sprekende waere vanden moeren, vennen ende heiden voirs , ende anderen haren gescillen, dairaf sullen partien voirs. gaen byde viere seggeren, te wetene, Wolfaert ende Jan voirs., Gielys Breem ende Tygaert van Zevenbergen, die naderhant daertoe inde stede van Willeme vanden Mortere gestelt zyn byden Heeren ende by consente van beide den partien voirs., die van dien ende anderen haren gescillen hen informeren sullen ende huer wtsprake daeraf doen, ende wes zy daeraf doen ende wtspreken, dat sullen partien voirs. onderhouden, oft metten vonnisse gewyst waere, ende by alsoe dat zy oic bevinden dat de voirs. moeren ende vennen totten voirs. goeden te Puers behoeren, dairaf zy,

seggeren, hen informeren sullen, soe selen zy denselven goeden volgen, behoudelic dien, wairt dat de IIII goede mannen in gescille vielen van ennigen saken, die sullen zy brengen by Burgermeesteren ende Scepenen, om by hen dairop verclairt ende wtgesproken te wordene alsoe na gelegentheit der saken behoeren sal. Dit gedaen zynde, soe deden de voirs. Jan ende Jouffrouw Margriete ende elc van hen, ten versueke des anders, haren eedt dat zy alle de goede den voirs. sterfhuyse toebehoerende dueghdelic geheel ende al inden selven te deelene ingebracht hebben, soeverre hen dat voerstaet, midsgaders oic, oft zy in toecomenden tyt eenige goede bevonden den voirs. sterfhuyse toebehoerende, dat zy die desgelycx oic te voirtschine ende te deele brengen sullen. Gedaen int jaer Ons Heeren duysent vier hondert sesse ende tsestich, opten yersten dach van Octobri.

BUEKELER.

29 October 1466.

Ordonnancie vanden Huydevettersambachte.

Alsoe de dekens, geswoerne ende gemeyne gesellen vanden Huydevettersambachte inder stad van Antwerpen, den Heeren Burgermeestren, Scepenen ende Raide vander selver stad opgedaen ende te kennen gegeven hebben hoe dat tselve ambacht een wile tyts tachter geweest heeft ende noch is, ende sonderlinghe overmids den last die tselve ambacht lestwerf gehadt heeft tot Thienen, inder wtreysen jegens die van Ludicke, ende dat zy, omme denselven last te overvallene, alle samentlic in huer capelle van Sinte Crispyns ende Crispiaens vergadert zyn geweest ende aldaer eendrachtelic overdraghen, geordineert ende gesloten hebben zekere punten ende articulen hierna verclaert, evenverre den Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt geliefde hen die alsoe te verleenen ende te consenteren : Inden yersten dat men de II ℔ X scellinge grote erflic die tvoerscreven ambacht, overmids den laste vander reysen voers., vercocht

heeft, aflossen ende quiten sal inder manieren hierna bescreven, te wetene, dat alle de gesellen vanden voers. ambachte voere huer keersgelt, dwelc altyt geweest heeft eenen stuvere tsjaers, van nu voerdane geven selen elc III stuivers tsjaers, den termyn van sesse oft seven jaren lanck oft min, opdat men de selve rente vergequiten kan, Item dat men stellen sal twee goede manne vanden voers. ambachte die niet en dienen oft nooyt gedient en hebben, ende dat die onder hen beyden de voers. drie stuvers, de voers jaerscharen lanc, van allen hueren ambachtsgesellen innemen ende ontfangen selen, Ende oft van dien tween goeden mannen eenich aflivich warde oft tot eeniger andere officien oft dienste gestelt warde, dat men dan altyt eenen anderen wederomme inde stede van dien stellen sal by tgemeyne ambacht, die oec niet en dienen oft gedient en hebben, Item dat de voers. twee goede mannen van hueren innemene ende wtgevene goede rekeninge ende bewys doen selen voere de dekene ende gesworne ende voere de gemeyne gesellen vanden voers. ambachte, alle jare, op Sinte Crispyns ende Crispiaensdach, in huer capelle voerscreven, Item dat de dekens ende gesworne vanden voers. ambachte jaerlicx, ten selven daghe ende plaetsen, insgelycx oec rekeninge ende bewys doen selen voere de gemeyne gesellen voers. van allen hueren bewinde van des ambachts wegen, beyde van innemene ende van wtgevene, Ende waert dat alsdan den ambachte van sinen ontfange yet overde boven zyn wtgheven, dat altyt comen sal in handen der twee goeder mannen voers., omme de voers. erfrente soe vele te eer gelost ende afgeleeght te wordene, tot verlichtingen der gemeynre gesellen voerscreven, Item dat men byden gemeynen gesellen van den voers. ambachte jaerlicx kiesen sal de dekens die den Heere ende der stad daertoe nut ende oerboerlic moegen wesen, ende dat men die den Heere ende der stad overgeven sal, navolgende hueren ambachtsbrieve ende alsoe men in vele andere ambachten doet, Item waert dat dese voers. ordinancie in alle hueren punten niet volcomelic gehouden en worde alsoe voerscreven staet, dat van dan voerdane de gemeyne gesellen voers. ontlast ende ontslagen souden zyn vanden twee stuvers ende souden gestaen met eenen stuvere tsjaers, gelyc zy altyt gedaen hebben ; Verclaerden ende gaven voert te kennen dat terstont

als de voers. ordinancie aldus gesloten was, de voers. dekens ende geswoerne aldaer doen noemden twee goede mannen, die hen nut ende oerboerlic dochten, totten ontfanghe ende wtgheven voers., te wetene, Janne vanden Sande ende Cornelise Boudens, ende vraeghden den gemeynen gesellen oft zy allegader met dien tween te vreden waren, daer zy gemeynlic op antwoerden : ja zy ; Ende alsoe warden deselve Jan ende Cornelys aldaer terstont biden dekens, geswoerne, ouders ende gemeynen gesellen voers. gestelt ende gelast omme de voers. III stuvers tsjaers van elken persone te ontfane ende daermede de voers erfrente te betalene ende af te leggene inder manieren voerscreven ; Biddende ten slote de voers. dekens, geswoerne, ouders ende gemeyne gesellen voerscreven den Heeren Burgermeesteren, Scepenen, ende Raide voergenoemt dat hen gelieven wilde alle de voerscreven punten ende articulen den voers ambachte te believene ende hen die alsoe te consenterene ende te verleenene etc., Soe hebben deselve Heeren, ter beden der goeden mannen vanden ambachte voers., na dat zy rypelic op alle de voers. punten gelet hadden ende gemerct dat zy grootelic dienden ten besorge, welvaert, oorboere ende proffyte desselfs ambachts, deselve punten samentlic ende elc bysundere hen geoerloeft, geconsenteert ende belieft, omme die by hen volcomelic onderhouden te wordene gelyc ende alsoe die voere verclaert ende gespecificeert staen. Ende achtervolgende dien, soe wart byden Heeren voerscreven den twee goeden mannen voers. last ende bevel gegeven tvoerscreven keersgelt ende penninge alsoe vanden gemeynen gesellen opte bueren ende te bekeerne inder manieren voerscreven. Actum anno LXVI, XXIX daghe in Octobri.

PALUDE.

12 November 1466.

« Terminatie » in een geschil tusschen het klooster van Margrietendale ter eene, Jan Danckaerts zoon en Hendrik de Bock, ter andere zijde.

Alsoe zekere geschille vutstaende zyn geweest tusschen

Jannes vanden Bogaerde, als rentmeester ende gemechticht vanden godshuyse van Sinte Magrietendale, ter eenre zyden, ende Jan Danckaertssone, scipman, ende Heinricke de Bock, outcleercoopere, ter andere, omme zekere erfrenten wille, die tvoerscreven godshuys heffende is optes voers. Heinricx huys met hove, gronde ende toebehoorten, gestaen inde Huydevettersstrate, neffens *tSoutvat*, dat hy jegens den voers. Janne Danckaertssone gecregen heeft, dewelke erfrente de voers. rentmeester seyde dat gedroech XVIII penninge grote ouder Turnoeyse tsjaers vandes conincx munte van Vranckeryck, na vutwysen des Scepenenbriefs van Antwerpen, die tgodshuys daeraf heeft ende die hy inden name vanden voers. godshuyse alsoe meynde ende begheerde te hebbene, ende sculdich was te hebbene etc. ; daerop de voers. Jan Danckaertssone ende Henric antwoorden ende seyden dat zy ende huer voersaten tot heertoe den voers. godshuyse niet meer gegeven en hadden vanden chyse voers. dan viere oude grote min IIII miten out, daermede dat zy alnoch altyt hoepten ende meynden te gestane, sonder vordere gelast te zyne etc., Soe wart byden Heeren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, na dien dat zy de voers. partyen elc in sinen bescheyde gehoort hadden, getermineert ende vutgesproken, evenverre dat de rentmeester voers., oft yemant vandes godshuys wegen, duechdelic bethoonen ende bewysen can dat tselve godshuys bynnen veertich jaren herwaerts meer ontfaen heeft voere de erfrente voers. dan alsoe vele als hen de voers. verweerders kennen, soe selen deselve verweerders hem dan alsoe vele jaerlicx betalen als tselve godshuys bethoenen can bynnen den veertich jaeren voers. daeraf ontfangen hebbende. Ende naderhant zyn de voers. partien wedercomen by de Heeren voers., daer zy te beyden zyden overcomen ende te vreden zyn geweest, dat tvoerscreven godshuys van nu voerdane op tvoers. huys altyt sal bliven heffende viere oude grote erflic, sonder min oft meer voere de voers. erfrente te heysschene oft te gevene. Actum, in presencien vanden Heeren voers., anno sessentsestich, tweelve dage in November.

PALUDE.

22 *November* 1466.

Besluit van het Magistraat, rakende een misbruik in het Linnenweversambacht.

Alsoe de dekens ende gesworne vanden Lynenweversambachte Heeren Jan vander Bruggen, Riddere, Heere tot Blaersvelt, Schoutet tAntwerpen ende Mercgreeve slants van Ryen, Borgermeestren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen gethoent ende te kennen gegeven hebben, hoe dat enige ingesetenen ende poerteren vander stad van Antwerpen voirs. hen geclaecht hebben gehadt dat, als zy huer garen bringen totten huyse van eenigen vanden Lynenweversambachte voirs., daermede zy vorwaerde maken ende geloven bynnen eenen zekeren tyde dat werck te makene ende te wevene, ende als dien tyt omme comen is, soe is dat werck noch ongedaen ende ongewracht, ende tgaeren ter Lombaerden oft in anderen plaetsen te wets ende te pande geset, ten groeten achterdeele ende confusien vanden selven ambachte ende oic ter groeter schaden vanden genen dien tgaren ende werck toebehoert, hebben oic voert gethoent de voirs. dekens ende gesworne hoe dat eenige van hueren voirs. ambachte werck aennemen te doene, omme dat geweven ende gewracht te hebbene, oic bynnen eenen zekeren tyde, ende goet ende ghelt daerop nemen, ende als den tyt omme is comen, soe meynen de voirs. poerteren ende ingesetene vander stad voirs. huer gewracht laken te hebbene ende te halene, omme huer proffyt daermede te doene, soe is dat noch ongewracht, oic ter schaden ende achterdeele vanden voirs. poerteren ende ingesetenen, Begeerende vanden Heere ende byder Wet daerop versien te wordene, ende degene die huerer geloften ende vorwaerden daeraf gemaect niet en voldeden noch en volvoerden, byden deken vanden selven ambachte gecorrigeert te moegen wordene in alsulken redeliken penen ende brueken geordineert te wordene by den Heere ende der Wet voirgenoemt, die men van de contrarie der voirs. vorwaerden ende geloften doende, byden dekens vanden selven ambachte afgenomen te moegen wordene etc., Soe hebben de voirs. Heere Jan vander Bruggen, Borgermeestren, Scepenen ende

Raide der voirs. stad van Antwerpen daerop geordineert ende den voirs. ambachte verleent, dat soe wie inden voirs. Lynenweversambachte nu oft namaels wezende, de voirs. vorwaerden ende geloften niet en voldede ende der voirs. poerteren oft ingesetene garen oft laken ter Lombaerden oft elders te wets ende te pande geset hadden, dat die verbueren selen drie oude Schilde, ende daertoe tgaeren weder moten geven ende leveren in handen vanden genen dien dat toebehoert, ende oft zy tvoirs. garen niet te wets ter Lombaerden oft te pande geset en hadden, maer alleene de vorwaerden ende geloften, bynnen den tyde dat zy dat geloeft hadden te werckene ende te voldoene, niet gewracht noch voldaen en hadden achtervolgende huerer geloften voirs., ende men daerover claechde, dat die verbueren sal twee oude Schilde, te bekerene de voirs. brueken in drien, te wetene, deen derdendeel daeraf den Heere, dander derdendeel daeraf der stad ende tderde derdendeel daeraf den ambachte voirs., ende die brueken selen de dekens ende geswoerne moegen executeren gelyc hueren anderen brueken in hueren ambachte gevallen, behoudelic den Heere ende den Wethouderen nu oft namaels wezende huer mynderen ende meerderen, tot hueren goeduncken, na de gelegentheit ende veranderingen des tyts. Gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende sessentsestich, tweentwintich dage in Novembri. Dwelc, ter begeerten vande voirs. dekens ende ten bevele vanden Heere ende vander stad, gestelt ende geset was inder stad register ten jaere ende dage voirs.

7 Maart 1466.

« Oirvrede » gezworen door Jan Step.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende sessentsestich, VII dage in Meerte, soe geloefde, zekerde ende swoer ten Heiligen met opgerechten vingeren, Jan Step, teschmakere, ende dede oervrede Adriane vanden Vene, aessacmakere, als dat hy denselven Adriane van nu voerdane nyet misdoen en sal oft doen misdoen, in woerden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende

anders van sinen wegen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die denselven Adriane yet misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hem in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake, ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Janne van Ranst, als stedehouder des Ammans, die hem den eed ende oervrede voers. staefde, ter presencien Heer Michiels vanden Werve, Ridders, Gielis vanden Wyngaerde ende Aerds vander List, Scepenen tAntwerpen.

PALUDE.

27 Januari 1466.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen het Kapittel van O. L. V. en Adriaan van Loen.

Alsoe zeker questien ende geschillen opgestaen ende gereesen zyn tusschen den Eerweerdigen Heeren Deken ende Capittelen van Onser Liever Vrouwenkerke, ter eenre, Ende Adriane van Loen, ter ander zyden, oerspronc nemende ende spruytende vuyt dien dat de voers. Adriaen, sonder macht oft procuratie hebbende ende sonder wille ende consente vanden Gardiaen ende bruederen vander Observancien tAntwerpen, met zynen groeten onredeliken voernemene ende vervolge de voers. Deken ende Capittelen van Onser Liever Vrouwen voers. zeere gemoeyt ende gequelt heeft voer mynen Genedigen Heere den Hertoghe mynen Heere van Charloys ende mynre Genadiger Vrouwen, ende oic voere den Eerweerdigen Vader in Gode den Bisscop van Bysanson, buyten allen redenen van rechte ende bescheide daertoe dienende, gelyc dat dadt al int lange bevonden is geweest byden Scoutet, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, die daeraf volcomen informacie gehadt ende genomen hebben, achtervolgende den brieven van bevele myns Genedichs Heeren daeraf wezende, mids denwelken de voers. Adriaen hem grotelic misdragen ende misgrepen heeft jegens de hoecheit ende heerlicheit myns Genedichs Heeren ende der welvaert zynre stad van Antwerpen, ende oic jegens den Deken ende

Capittelen van Onser Liever Vrouwenkerke tAntwerpen voers., Soe es geordinert byden Schoutet, Burgemeesteren, Scepenen ende Raide, inden welken de voers. Deken ende Capittelen, ter eenre, ende de voers. Adriaen, ter ander zyden, hen gekeert ende gesubmitteert hebben gehadt vanden geschillen voers, achtervolgende derselver submissien daeraf geschiet, dat de voers. Adriaen, ter eeren ende ter beternissen vanden Heeren Dekene ende Capittele voers., in hueren capittel versament wezende, ende in presencien der gedeputeerden des Schouteten ende der Stad, op in Vrydage naestcomende, den voers. Deken ende Capittel voergenoemt vergeffenisse bidden sal, seggende aldaer dat alle tgene des hy vervolget heeft van wegen der bruederen vander Observancien voers., dat hy dat gedaen heeft sonder wille, wete, consente ende sonder macht te hebbene vanden brueders vander Observancien voers., ende dat hy nymmermeer van gelyken zaken aennemen en sal te doene ofte te vervolgene in gheenre manieren; des sal de voers. Adriaen daertoe moeten doen twee pelgrimagien, elc ten versueke ende vermanene tsHeeren ende der Stad, te wetene, deene daeraf te Parys ende dander tOnser Liever Vrouwen te Rotsemadouwe, ende als hy deene vanden voers. pelgrimagien sal hebben gedaen, soe sal hy brengen goede brieve dat hy de voers. pelgrimagie om deser saken wille heeft gedaen, ende de tweede sal hy oic moeten doen ten versucke ende vermanen des Schoutet ende der Stad voerscreven, ende daeraf oic gelyke brieve brengen inder manieren voerscreven; ende sal daertoe de voers Adriaen den steenweerdere van zynen costen vernuegen ende betalen. Gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende sessentsestich, sevenentwintich daghe in Januario, in presencien vanden Schoutet, Borgermeestren, Scepenen ende Raide, inder volder raedtcameren.

3 April 1467.

Rekening afgelegd over het bewind der goederen van Simon van Pantgate.

Alsoe Gielys van Loenhout ende Claus Boydens, huydevettere, by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, tanderen tiden, geordineert ende gestelt zyn ge-

weest totten regimente, ontfange ende bewinde van Symone van Pantgate, wittich sone wilen Jans van Pantgate, ende sinen goeden, om die te bewarene, te regeerne, op te bueren ende tontfane ten oirbore ende prouffite vanden selven Symone, op alsulken loon als de Heeren hen dairtoe ordineren souden, behoudelic dat zy, van jare te jare, voere de stad ende voir zyn vriende, dairaf rekeninge ende bewys doen souden, in alsulker manieren als dairtoe dient, Ende achtervolgende dien, soe zyn de voirs. Gielys ende Claus, opten dach van heden, voer den Burgermeesteren ende Scepenen comen, presenterende aldaer van hueren voirs. ontfange ende regimente des voirs. Symoens rekeninge ende bewys te doene, vanden tide herwaerts dat zy haer laetste rekeninghe deden, alsoe dat dairtoe gecommitteert ende gestelt warden Willem van Tichelt ende Aert vander List, Scepenen, ende Meester Aert de Buekeler, Secretaris, omme deselve rekeninge ende bewint taenhoeren ende vander stad wegen dairtoe te verstane, alsoe dat de voirs. Gielys ende Claus voere deselve gecommitteerde, by bywesene van Heer Janne vanden Wyngaerde, priester, Adriane van Pantgate, Janne de Keyser ende Paesschinen Moermans, sinen wive, des voirs. Symoens moeder, van allen hueren ontfange, regimente, hanteringen ende bewinde goede wettige rekeninge, bewys ende bescheit gedaen hebben vandes voirs. Symoens goeden ende renten, vanden XXVI^sten^ dage in Decembri anno LXV totten XVII^sten^ daghe in Meerte, te wetene, op Sinte Geertrudendach anno LXVI, gelyc de voirs. gecommitteerde dairaf trapport overbracht ende onderwys gedaen hebben, in welker rekeningen voirs. den ontfanc meer gedraecht dan duytgeven IIII ℔ II scellinge VI deniers Brabants, dairinne oic gerekent de somme van XXIII ℔ IX scellingen VII deniers XI miten Brabants, die de voirs. Symon inder lester rekeningen te voren bleef, welke IIII ℔ II scellinge VI deniers Brabants den voirs. Symoene oeveren in gereeden gelde, sonder noch de oude resten ende fauten die men hem noch sculdich is, ende die de voirs. Gielys ende Claus van sinen wegen opte naeste rekeninge ontfaen ende innen sullen, opdat zy connen. Dese rekeninge was gedaen ende gesloten opten III^den^ dach van Aprille int jaer XIIII^c^ ende LXVII, na Paesschen.

BUEKELER.

3 April 1467.

Twee H. Geestproeven te gelijker tijd genoten.

Alsoe, onlangs geleden, de Burgermeersteren, Scepenen ende Raid der stad van Antwerpen gegont ende gegeven hebben eenen armen wive, geheeten Line Metten Boeyen, de provene vanden Heilegen Geest van Onser Vrouwen tAntwerpen, soe zyn, op heden, voir Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs., in huerer raidcameren vergadert zynde, comen de Heilegeestmeesteren van Onser Vrouwen voirs. ende van Sinte Jacobscappelle inder voirs. stad, alligeerende ende seggende de voirs. Heilegeestmeesteren van Onser Vrouwen, dat nyement sculdich en waere te hebbene de voirs. provene van Onser Vrouwen, die eenige andere provene vanden Heilegen Geest bynnen der stad alhier hadde, ende want de voirs. Line hadde de provene vanden Heilegen Gheest tot Sinte Jacops voirs., naer haren ouden rechten, costumen ende ordinancien die zy daeraf hadden ende dairop zy haren eed gedaen hadden, zy niet sculdich en waere te hebbene de voirs. provene van Onser Vrouwen; seggende de Heilegeestmeesters van Sinte Jacops voirs., want de voirs. Line de voirs. provene van Sint Jacops eenen zekeren tyd gehad hadde ende noch dagelicx ontfinc, dat zy sculdich waren te hebbene alle alsulken goede als zy achter huer laten soude, alleene, sonder den Heiligen Geest van Onser Vrouwen voirs. yet dairin te paertene oft te hebbene. Dairop by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voirs. geappointeert wart dat de voirs. Line bliven soude byder ghiften haer by hen vander voirs. provenen van Onser Vrouwen gedaen op desen tyt, ende dairtoe behouden thuys van Sinte Jacops voirs., sonder dat dad den voirs. Heilegeestmeesteren van Onser Vrouwen, in toecomenden tide, eenige prejudicie doen sal aen de voirs. hare oude costumen ende ordinancien by hen boven gealligeert, ende soe wanneer de voirs. Line comen sal zyn van live ter doot, dat alsdan de voirs. Heilegeestmeesteren van Onser Vrouwen ende van Sinte Jacobs voirs. alsulken goede als zy achter haer laten sal, gelikerhand half ende half deelen ende paerten sullen. Actum III[a] Aprilis anno LXVII°, post Pascha.

BUEKELER.

11 April 1467.

« Terminacie » in een geschil tusschen Hendrik Wisch en Willem van Tichelt, over een stuk land te Eekeren.

Opte geschille vuytstaende tusschen Heinricke Wisch, als besittere vanden sterfhuyse Jacob Wilmaers wilen ende als deghene die tselve sterfhuys verborcht heeft, ten eenre zyden, ende Willeme van Tichelt, ter andere, omme zekere percheelen van lande wille geheeten *den Ouden Hof*, tEekeren byde kerke gelegen, die de voers. Jacop Wilmaers besittende was doen hy aflivich wart, ende die de voers. Willem seyde dat hem toebehoorden ende zyn patrimonie erve waren etc, Soe wart byden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, na dat zy de getuygenisse ende dbescheyt van beyden partien al int lange gehoort ende verstaen hadden, getermineert ende wtgesproken dat de voers. Heinric Wisch, als deghene die tvoers. sterfhuys verborcht heeft, oft andere ten sterfhuyse behoerende, de voers. percheelen van lande selen bliven besittende ende gebruykende, behoudelic dien, meynt de voers. Willem van Tichelt oft yement anders eenighe actie oft recht totten selven percheelen van lande te bebbene, dat hy daeraf sal moeghen volghen ende aenspreken alst hen gelieft. Actum anno LXVII, XI daghe in Aprille.

PALUDE.

11 Maart 1466.

Vonnisse tussehen de Meersse ende dambacht vanden Smeden.

Van alsulken questien ende geschillen als voere mynen Heere den Schoutet, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen geweest zyn tusschen den dekens ende geswoerne vanden Smedeambachte, ter eenre zyden, ende Peter Greve, meerssenier, metten dekens ende geswoerne vanden ambachte vander Meerssen, ter andere, oerspronc hebbende omme alrehande yserwerck dat de voers. Peter

op zekere daghe opte merct geplogen heeft te brengene ende te vercoopene, te wetene, oude yserwerck dat hy hadde doen rechtene, crommen, vilen ende slypen etc., ende oec alrehande nyeuwe werck, als latvilen, hamerkens etc., daeraf dat de voers. dekens ende geswoerne vanden Smedeambachte hem gecalengiert hadden, seggende dat hy dat niet doen en mochte, want het contrarieerde hueren principalen brieve die hen tanderen tyden byden Heere ende byder stad verleent is geweest; daeraf de voers. Peter, metten voers. dekens ende geswoerne vander Meerssen, meynde ongelast te syne, seggende dat hy sulken yserwerck wel vercoopen mochte, sonderlinge als een poortere, ende dat meer andere diergelike wercke tanderen tyden geplogen hadden te vercoopene, ongecalengiert vanden Smeeden etc., Ende voert oec van meer anderen gebreken ende punten die de voers. twee ambachten jegens malcanderen met gescriften ende oec mondelinge opdeden, allegeerden ende verclaerden etc., Soe wart by mynen Heere den Schoutet, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemt, na dien dat zy elke partie voerscreven in hueren bescheyde gehoort hadden, wtgesproken ende getermineert dat de voers. Peter de Greve vanden dekens ende geswoerne vanden Smeeden te rechte gecalengiert was, ende dat hy hen den brueke daeraf opleggen ende betalen soude, ende dat hy, oft nyement anders, zulken yserwerck als voerscreven is niet meer en soude vercoopen als meerssenier, ende alsoeverre alst aenginge der poorteryen, dat de Meersse huer daermede niet en soude moeyen. Wart voirt wtgesproken ende getermineert dat de andere questien ende geschillen voers. alnoch souden bliven staende totter tyt dat de Heeren gevuechelic daertoe verstaen souden moegen, omme die by hen met goeden rypen raide ende deliberacien gemodereert te wordene alsoe behoeren sal, dair zy hen met alre ernsticheyt toe vuegen souden. Actum anno LXVI, XI daghe in Meerte, na costume des Hoifs van Cameryc.

PALUDE.

13 Mei 1467.

« Terminacie » in een geschil tusschen Jan Wechelmans en Gillis Buene.

Anno LXVII, XIII dage in Meye, soe wart getermineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, van alsulken eenen mudde rocx tsjaers erfliker renten als Jan Wechelmans die men heet Jan Vaes, inden jaere M CCCC ende sevenenvyftich opten yersten dach van Julio, vercocht heeft Gielyse Buene, op zekere goede ende pande buyten Herentals ende daeromtrent gelegen, gelyc den Scepenenbrief van Antwerpen daeraf gemaect dat wel verclaert. Eest by alsoe dat de voers. Jan Wechelmans den voergenoemden Gielyse Buene, tusschen dit ende Onser Liever Vrouwendage Assumpoic naestcomende, opleyt ende betaelt viere ponde grote Brabants eens, soe sal de voers. erfrente ende alle den achterstel die daeraf verschenen is, daermede doot ende te nyeute syn, ende de voers. Gielys sal den voers. Janne dan den voers. Scepenenbrief overgeven, Ende by alsoe dat de voers. Jan Wechelmans den voers. Gielyse de voers. viere ponde grote Brabants ten voerscreven dage niet op en leyde noch en betaelde, soe sal denselven Scepenenbrief in machte ende van weerden bliven, ende de voers. Gielys sal dan metten selven brieve de voers. erfrente bliven heffende ende sinen achterstel vervolgen alsoe nader stad rechte van Antwerpen behoeren sal.

PALUDE.

7 Maart 1466.

« Appoinctement » over eenen pand door Jan van Laer bezet ten laste van Geeraard Witsant.

Des Saterdaechs, seven daghe in Meerte XIIII^{c} LXVI jaer, na costume sHoofs van Cameryck, soe wart tusschen Janne van Lare, by bywesene van Peteren Jongelinc, Willeme Pauwels ende Janne Smit, sinen vrienden, ter eenre zyden, ende Daneele Boomberch inde Keerse, Joese inde Tafelronde

ende Claese de Costere, inden name ende gelast van Gheerarde Witsant, ter andere, van den twee laeyen met ringen die voirtiden onder den voirs. Gheeraerde by Janne van Lare tAntwerpen met Amman ende Scepenen beset zyn gheweest, oft vanden achthondert ende vyftich Rynsscher guldene die Gheeraerd voirs., wt crachte vanden vonnisse, opten wissel daervoere stellen moeste, een appointement ghetracteert ende gesloten inder manieren hierna verclairt, te wetene :

Yerst, dat de voirs. Jan van Lare, ter yerster Vierscharen, zyn recht sal moeten volghen opten pand die hem Gheerard gegeven heeft, ende dien pand voirt wtwynnen met rechte ten eynde vte, alsoe dat behoirt na der stad ende Vierscharen recht van Antwerpen.

Item, navolgende desen, sal de voirs. Gheeraerd den voirs. Janne, bynnen XIIII oft XV dagen naestcomende, gheven twee hondert ende vyftich Rynssche guldene, twintich stuvers voere elken gulden gerekent, in afslage ende myndernissen der voirs. VIII^c ende L Rynsscher guldene, ende vanden anderen VI^c Rynssche guldenen, sal de voirs. Gheerard den voirs. Janne betalen hondert derselver guldene inde Sinxenmerct van Antwerpen naestcomende, item noch hondert derselver guldene inde Bamismerct daernaest volgende, ende alsoe voirt, in elke derselver twee mercten daernaest volvolgende, hondert Rynssche guldene daeraf, totter tyt ende wilen dat de voirs. somme vol ende al betaelt sal wesen.

Ende vanden voirs. penningen inder manieren voirs. te betalene, sal de voirs. Gheerard goeden borge stellen bynnen der stad van Antwerpen, ende dat gedaen zynde, sal Gheerard voirs. van des voirscreven staet ende des dair aencleven mach, quyt ende ontslagen zyn.

Voirdane is voirwaerde ende ondersproken dat de voirs. Jan van Lare den voirs. Geerarde noch den sinen, tot gheenen plaetsen, van desen noch gheenen anderen saken die hy meer tot hemwaerts te seggen soude moegen hebben, en sal moegen heisschen oft beswaren in gheenre manieren, het en ware na Bamisse int jaer XIIII^c LXVIII,

ende inden ghevalle hy daerna des gesint ware te doene, dat soude hy denselven Gheerarde twee maende tyts te voren moeten seggen, sonder arghelist.

Voirt wart gesloten dat Gheerard voirs. den voirs. Janne van Lare vanden voirs. VIII^c ende L Rynssche guldenen nemmermeer tot gheenen plaetssen moeyen en sal, int gheestelic oft int weerlic, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren, wtgenomen in desen alsulken costen als de stad ende de voirs. Jan van Lare gedaen hebben inden Grooten Raid ons Genedichs Heeren tsHertogen, daer de voirs. Gheeraert de sake tusschen hen beiden hangende betrocken heeft, ende dairinne de voirs. Gheeraert gecondempneert is, dat die costen inder voirs. sommen niet begrepen en sullen worden. Gedaen ten jaere ende dage voirs., in presencien van Janne van Ranst, stedehoudere des Ammans, Heer Michiel vanden Werve, Riddere, ende Aert vander List, Scepenen.

Navolgende den voirs. appointemente, soe gheloefde Gheerit Witsant, coepman, wonende te Brugge, te betalene Janne van Lare voirgenoemt de somme van hondert ponden groten Vleems bynnen drie jaren naestcomende, te wetene, XVI ℔ XIII scellinge IIII deniers grote Vleems daeraf, inde Sinxenmerct van Antwerpen naestcomende, item XVI ℔ XIII scellinge IIII deniers grote Vleems dairaf, inde Bamismerckt van Antwerpen daernaest volgende, ende alsoe voirt in elke vanden voirs. twee mercten van Antwerpen daernaest volgende, XVI ℔ XIII scellinge vier penninge grote Vleems, totter tyt toe dat de voirs. somme al betaelt sal wesen, ende oft den voirs. Janne van Lare aenden voirs. Gheeride tot eenigen vanden voirs. terminen hieraf yet gebrake, soe geloefde Jan Chermoey, wisseleere, dad als borge altyt op te rechtene ende te voldoene; des geloefde Gheerit Witsant wederomme den voirs. Janne Chermoeye ende alle sine goede vander borchtocht, verbonden ende geloften voirs. costeloes ende scadeloes tontheffene, ende wel te quitene tallen daghen, ende alle scaden, moeysel, cost ende hynder die hy by fauten van betalingen dairomme soude moegen lyden, gelyc den

principalen, op te leggene ende te betalene, verbindende dairvoere hem selven ende alle sine goede, beruerlic ende onberuerlic, die hy nu heeft ende noch vercrigen mach. Gedaen ten jare ende dage ende in presencien vanden Amman ende Scepenen bovengenoemt.

BUEKELER.

1 Juli 1467.

« Oirvrede » gezworen door Laureis Kyen.

Opten yersten dach van Julio int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende sevenentsestich, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heyligen met opgerechten vingheren, Laureys Kyen, cleermakere, ende dede oervrede den dekens, geswoerne ende ouders vanden Cleermakersambachte die geweest zyn, die nu zyn ende die noch namaels wesen selen; als dat hy den selven dekens, geswoerne ende ouders vanden ambachte voirs. van nu voerdane niet misdoen en sal oft doen misdoen, in woerden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen weghen, in gheenre manieren, ende vername hy yemende die den voers. dekens yet misdoen woude oft doen misdoen, dat soude hy hen in goets tyts kundigen ende laten weten, ende al op zoenbrake ende vredebrake ende op gerechten oervrede. Dit geschiede voere Jannes Mynnebode, Roedraghere tAntwerpen, die hem den eed staefde, ter presencien van Janne Schoyte, Burgermeester, Heer Willem van Liere, Riddere, Gielys vanden Wyngaerde, Willem van Tichelt, Gielys Mennens, Aerd vander List ende Willem van Riethoven, Scepenen.

1 Mei 1467.

Kwijting door den Ambtman Gillis Buttoir, der lijftochtrenten aan Peter de Pape verschuldigd, krachtens uitspraak van den Grooten-Raad des Hertogs.

Alsoe sekere geschillen wtgestaen ende gehangen hebben

voer myns Ghenedichs Heeren Grooten Raet, tusschen Petre de Pape, als aenleggere, ter eenre, ende Gielise Butoir, Amman alhier, als verweerdere, ter andere zyde, spruytende mids sekeren achterstelligen lyftochtrenten die de voirs. Peter jaerlix heffende is op den voirs. Amman ende sine goeden, na wtwisen van sekeren Scepenenbrieven van Antwerpen die daeraf syn, ende van welken geschillen de voirs. partien vereenicht ende gesleten syn by myns Ghenedichs Heeren Rade voirs., gelyc dat blyct by sekeren beslotenen brieven ons Ghenedichs Heeren voirs, daeraf aen Burgermeesteren, Scepenen ende Raid der voirs. stad gesonden, daerinne besloten was een seker copie van eenre quitancie byden voirs. Heeren vanden Rade gheordineert, om den voirs. Petren die den voirs. Gielise te verlydene ende te bekennene, na wtwysen derselver copien, Soe es op huden comen voer de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Rade de voirs. Peter de Pape, ende heeft deselve quitancie, aldaer yerst gelesen synde, in presencien vanden voirs. Gielise Butoir bekent ende verleden, ende daer hem de voirs. Gielys wederom bewesen heeft aen Thyman van Delft, wisseleere der voirs. stad van Antwerpen, daer jegewoirdich synde, de somme van penningen inder voirs. quitancie begrepen, van welker quitancien ende copien dinhout hierna volcht van woirde te woirde ende is aldus :

Comme par certain appointement de Messeigneurs les Chancellier et gens du Grant Conseil de Monseigneur le Duc etc., ait esté dit et ordonné que Gillis Butoir, Amman d'Anvers, soit tenu de payer et payeroit, des deniers par lui namptiz au change d'Anvers, à Pietre de Pape, Pannetier de Monseigneur de Charrolois, les arréraiges par le dit Gilles et Damoiselle Jehanne de Ranst, sa femme, deuz au dit Pietre, à cause d'une rente viaigière de quarante Ryders d'or, ou la valeur, que doivent chascun au les ditz conjoinctz par obligacion passée par-devant les Eschevins d'Anvers, et que des ditz arréraiges le dit Pietre passeroit quittance telle que par mes ditz Seigneurs soit ordonné, Ainsi est que, en ensuyvant ce que dit est, aujourd'huy XXIe jour de ce mois de May anno LXVII, icellui Pietre, pour ce comparant, a congneu et confessé, congnoit et confesse avoir eu

et receu du dit Gilles Butoir et de la dicte Damoiselle Jehanne, sa femme, la somme de trois cens trois Rydres dix-huit solz, monnoie de Flandre, à lui deue de reste pour tous termes escheuz à cause de la dicte rente viaigière jusques au premier jour de Novembre mil IIII^{c} soixante-six dairnier passé, le dit jour incluz, laquelle somme de III^{c} III Ridres XVIII solz le dit Pietre confesse avoir receu du dit Gilles, oultre et par-dessus les sommes de trante livres de gros Brabant et quatre-vins-trois Ridres cinq solz que le dit Gilles auparavant a fait payer à plusieurs fois au dit Pietre ou ses commis et à Jehan Mengiart ou nom du dit Pietre, que de la dicte somme de IIII^{xx} Ridres V solz a receu XXV Ridres XV solz, et ce tant pour les arréraiges de XX des ditz Ridres, pour la moitié de la dicte rente appartenant au dit Pietre dèz le jour du trespas de feu Jehan de Pape, son père, acheteur d'icelle, comme pour les arréraiges des autres XX Ridres, pour l'autre moitié de la dicte rente appartenant à icellui Pietre depuis le trespas de Adriane, sa seur, de laquelle somme de trois cens et trois Ridres dix-huit solz, pour le parpaiement des ditz arréraiges jusques au dit terme, le dit Pietre s'est tenu et tient pour bien paié et contenté, et en a quitté et quitte les ditz Gilles et sa femme, leurs hoirs et aians cause, et a promis et promet de les faire tenir quittes et paisibles des ditz arréraiges envers et contre tous, en obligeant quant à ce.

Dit was gedaen ten voirs. jare ende dage in deser selver quitancien begrepen.

BUEKELER.

26 Augustus 1467.

Quaetdoenders ende ballingen van andere plaetsen alhier gecommen, worden verbannen vuyt deser stadt.

Alsoe vele diverse ballinghe ende andere misdadige ende quaetdoenders van diversen plaetsen van buyten alhier bynnen der stad ende vryheyt van Antwerpen van dage te dage comen ende vergaderen, ende soe langer soe meer souden

pynen te vergaderne ende te comene, daeromme in anderen plaetsen vele verdriets ende lasts gebuert is ende alhier soude moegen gebueren, opdat daerop in tyts niet versien en warde, Soe kundicht men ende laet weten van sHeeren ende vander Stad wegen, dat alle de voers. ballinge, van waer oft te wat plaetsen dat se gebannen ende gecorrigeert zyn, ende alle andere misdadige ende quaetdoenders voers., bynnen sonschyne, ruymen ende trecken vuyter stad ende vryheyt van Antwerpen, opte selve punitie ende correctie over hem gedaen te wordene daerop dat zy in anderen plaetsen gebannen, vuytgeseyt oft voervluchtich zyn. Actum anno LXVII, XXVI dage Augusti.

PALUDE.

2 September 1466.

« Quictancie » van Jan van Paneyen, van hetgeen Ambrosius Ruffin hem verschuldigd was volgens uitspraak van 18 Juni 1462.

Alsoe op huden voer Burgermeestren, Scepenen ende Raet der stadt van Antwerpen comen is Jan van Paneyen, begheerende ende versuekende, achtervolgende zekeren appointementen byder stad voers. int jaer van LXII lestleden gedaen ende gegeven, ende oec navolgende zekeren vuytspraken ende verclaeren daeraf inden selven jare vuytsproeken by zekeren harnasmakers, die byder voers. stad alsdoen daertoe wardden gestelt ende geordineert opte gescillen doen vuytstaende tusschen den voers. Janne van Paneyen, ter eenre, ende Ambrosius Ruffin, ter andere zyden, toecomende van zekeren Milaenschen hernasschen etc., na dbegryp vanden selven appointementen ende vuytspraken inde voers. stadt register geregistreert zynde, die dat naerder verclaren, over te hebbene van Thyman vander Delft, wisseleere der stad van Antwerpen, daer tsegewoerdich synde, de somme van XLV Cronen, die de voers Ambrosius tot synen behoef op synen wissel gestelt hadde; daerop deselve wisseleere antwoerdde, seggende dat hy de voers. XLV Cronen alsoe tot desselfs Jans behoef ontfangen hadde, maer met condicien,

te wetene, dat hy deselve penninge hem niet overgeven en soude, hy en brachte yerst in synen handen tot des voers. Ambrosius behoef een zekere cedulle van obligacien daervuyt de voers. penningen spruiten, sprekende vander sommen van LXV ℔ VI scellingen groten Vleems, die deselve Ambrosius tanderen tiden den voers. Janne gegeven hadde; seggende daerop de voers. Jan van Paneyen dat de voers. obligacie was onder der stadt van Brugge, soe dat hy se hem alsnu niet overgegeven en conste, maer presenteerde aldaer deselve obligacie te casserene ende te nieute te doene, ende hem daermede in eenigen tyden niet te behelpen tegens ende op den voers. Ambrosius, begheerende voert deselve Jan van Paneyen dat hem Adriaen de Bock, weert inder Baergien tAntwerpen, daer oec zegewordich synde, overleveren soude alle alsulken harnasschen onder hem zynde als hem aengeseyt syn geweest byder Wet ende biden voers. harnasmakers, na vuytwisen den voers. appointementen ende vuytspraken, ende dat deselve Adriaen aldaer synen eed dade ten Heiligen, dat hy hem leveren soude deselve harnassche die hem als voere toegeseit waeren ende gheen andere, welken eed deselve Adriaen alsoe presenteerde te doene, nemende aldaer, opten eed die hy der voers. stad gedaen heeft, dat hy den voers. Janne van Paneyen leveren soude alle alsulken harnasschen als tanderen tyden hem aengeseyt syn geweest, als voers. is, ende na vuytwisen den voers. appointementen, Soe heeft deselve Jan van Paneyen, voer Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, in haerder raidcameren vergadert zynde, toegeseyt ende gelooft, seyde toe ende geloefde dat hy hem nemmermeer in eenigen toecomenden tyde niet behelpen en sal metter voers. obligacien tegens ende opden voers. Ambrosius, maer die alsnu terstont casseerde ende te nyeute dede, willende dat die van nu voerdaene van geender weerden en zy, scillende quite vander inhouden der voers. obligacien den voers. Ambrosius Ruffin, Adriane den Bock als vander leveringen der voers. harnasschen, Tymanne vander Delft voers. vanden voers XLVI Cronen, ende allen anderen des quitancie behoevende, gelovende in goeden trouwen dat hy hem hiertegens nemmermeer behelpen en sal met gheenen rechte, gheestelic oft werlyc, verbyndende oec daervoere hem selven ende alle zyn goede die hy nu heeft ende vercrigen

mach, zonder fraude ende argelist. Actum II[a] Septembris anno LXVII. Present : Urselle, Schoyte, Burgermeesters Halmale, Riethoven loco Amman, Tichelt, Mennens, List.

3 November 1467.

« Oirvrede » gezworen door Heyman de Vos.

Heyman de Vos zekerde, geloefde ende swoer lyflic aenden Heylegen met gestaefden eede, ende dede oeyrvrede Lysbetten Bloemaerts, weduwe wilen Jan Goedens, wonende te Hoboken, ende hueren kynderen, familien, vrienden ende magen, ende Heinricke Bloemaert ende zynen kynderen, vrienden ende magen, dat hy hen noch hueren goeden tot geenen dagen evelen, hynderen, dreygen, mishandelen oft misdoen en sal, oft doen evelen oft misdoen, in worden oft in wercken, by dage oft by nachte, heymelic oft optenbaer, by hem selven oft by yemande anders van zynen wegen, in geenre manieren, ende vername hy tot eniger tyt yemande die derselver weduwen ende Heinricke Bloemaert, oft hueren kynderen ende goeden, yet misdoen woude, dat soude hy hen in goets tyts kundegen ende laten weten, ende dit algader op soenbrake ende op vredebrake ende op gerechten oeyrvrede. Gedaen anno LXVII, III dage in Novembri, inde volle banc van Scepenen, ter presencien Jacop Wielants, Onderschoutet, die hem den oervrede staefde, Her Willem van Lyere, Her Jan van Halmale, Ridders, Jan Schoyte, Borgermeester, Heinric van Mechelen, Willem van Tichelt, Meester Jan Pot, Gielys Mennens ende Aert vander List, Scepenen.

BUEKELER.

22 December 1467.

« Terminacie » in een geschil tusschen Willem Pauwels en Jacob Casseleer.

Opte questien ende geschillen die wtstaende waeren tusschen Willeme Pauwels, ter eenre zyden, ende Jacope Casseleere, ter andere, omme zekere penningen wille, gedragende hondert sesthiene ponde grote Brabants, die de voers.

Jacop, met meer andere penningen, opten wissel tAntwerpen gestelt heeft voer den coop van eenre hoeven, geheeten *Mattenvelt,* te Lilloe gelegen, die Danckaerde Broodeloes toe te behoeren plach, welke penninghe de voers. Willem Pauwels seyde dat hem sculdich waeren te volghene op eenen borghe, vuyt crachte van zekeren vonnissen onlancx byden Heeren gewyst tusschen hem ende Petren Broodeloes, des voers. Danckaerts broeder, etc. ; daerop de voers. Jacop seyde dat tvonnisse voers. niet gegaen en is tusschen hem ende Willeme voers., maer is gegaen tusschen denselven Willeme ende Petren voers., ende liet dat gaen daert sculdich was te gane, seyde voert dat hy noch gheen waernisse oft claernisse van sinen coope vander hoeven voers. en heeft, ende alsoe hoopte hy dat nyement zyn penninge by hem opten wissel gestelt, halen oft aenveerden en soude voere dat hem behoorlike waernisse ende claernisse vanden goeden voers. gedaen soude wesen, daermede hy ende zyne nacomelinge wel versekert souden zyn, seggende voert dat hy gheenen borghe van Willeme voers. en begheerde, maer hy was te vreden met hem selven, by alsoe dat hy de voers. penninge emmer aenveerden soude etc., Soe wart byden Heeren Burgermeestren ende Scepenen, na dien dat zy de voers. partien elke in hueren bescheyde aengehoort hadden, getermineert ende wtgesproken, dat de voers. Willem Pauwels de voergenoemde penninge opten wissel sal moeghen halen ende aenveerden, behoudelic dien dat hy den voers. Jacope goede zekeren borghe stellen sal, oft gebuerde dat deselve Jacop eenich gebreck hadde inde waernisse ende claernisse der hoeven voerscreven vordere dan de vorwaerden vanden coope voers. begrypen, dat hy dan de voergenoemde penninge weder opten wissel brengen sal, omme denselven Jacope daerane te verhaelne, alsoe na wtwysen derselver voorwaerden ende na recht behoorlic soude wesen, oft dat de voers. Willem Pauwels met sinen goeden selve daervoere instaen soude. Daerop de voers. Jacop seyde dat hy te vreden was dat de voers. Willem de voers. penninge haelde ende aenveerde sonder borghe, behoudelic dat hy ende zyn goede daervoere instaen souden, omme die weder te keerne by alsoe dat de voers. Jacop eenich gebreck van des voerscreven is behoorlic bethoonen conste, te wetene, alsoe vele als tselve gebreck gedragen soude totter sommen toe

voers., ende niet vordere. Dit was gedaen, getermineert ende wtgesproken byden Heeren voers. int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende LXVII, XXII daghe in December.

PALUDE.

30 December 1467.

« Terminacie » in een geschil tusschen Nicolaas van Oevele, ter eene, en de bloedverwanten van Peter van Oevele, ter andere zyde, rakende de zoenpenningen over den manslag op laatstgenoemde gepleegd.

Alsoe zekere questien ende geschillen, opten dach van huden hieronder bescreven, voere Burgermeesteren, Scepenen vander stad geport ende verhaelt zyn geweest, tusschen Clause van Oevele, wagheman, Janne de Moelneere, vischcoopere, van svaders wegen, ende Michiel Janssone, scipman, vander moeder wegen, als naeste vriende ende mage ende geleverde momboere metten rechte van Anthonise, wettige sone wilen Peters van Oevele, des wagemans wilen, ter eenre, ende eenen dee. vanden vrienden ende magen desselfs Peters van Oevele wilen, ter andere zyden, omme der zoenpenningen wille die vanden dootslage ende ongevalle tanderen tyden gedaen ende geperpreteert by Jannesse Jan, Janssoens zone van Calimpthout, ende Petren Bertelszone van Eekeren aenden voers. Peteren van Oevele wilen, comen zyn ende comen selen, achtervolgende der vutspraken ende zoeningen die daeraf ende van meer anderen punten ende clauselen opten sessentwintichsten dach van Julio lestleden gedaen ende vutgesproken is, Soe hebben de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voerscreven de voers. partien by huerer beyder consent vereenicht, ende voort getermineert ende vutgesproken, te wetene, dat de voers. vriende ende mage des voers. Peters van Oevele wilen te henwaerts hebben ende aenveerden selen dierste paeyment vanden zoenpenningen voerscreven, dwelc nu ter tyt opter stad wissel gestelt is, omme daermede te betalene de costen die gedaen zyn int vervolgen vander veetten ende voetvalle des ongevals voerscreven ende anders,

item dat de voers. momboeren, inden name vanden voers. Anthonise van Oevele, hebben selen tweede payment vanden selven zoenpenningen ende deen helft vanden lesten paeymente, ende de voerscreven vriende ende mage selen hebben dandere helft vanden selven lesten paeymente, behoudelic dat elc vanden partien voerscreven die eenige penninge vanden voers. wissel halen sal, telken paymente daeraf goeden zekeren borghe stellen sal, omme die weder te keerne, by alsoe dat de voers. Anthonys, tsinen jaeren comen zynde, de veette ende wrake van zinen vader aenveerden wouden ende niet te vreden en woude wesen metter zoeningen ende vutspraken die daeraf gemaect is. Dit was gedaen ende vutgesproken anno LXVII, XXX dage in December.

PALUDE.

5 Januari 1467.

Jan Spernagel tot bestuurder aangesteld der goederen van Alijt, Jan Peters dochter.

Anno LXVII°, opden V^den dach Januarii, soe wert by Burgermeester ende Scepenen deser stadt inde bancke geordineert ende gestelt Jan Spernagel die men heet Jan Peters, natuerlic sone wilen Peter Spernagels, omme rentmeester, regeerdere ende ontfangere vanden goeden Aliten, Jan Peters dochter, te syne, welke Alyt, mids dat zy haerder sinnen onmactich ende ongebruyckich is, tanderen tyden byden Heeren vander stadt gestelt ende geset is geweest onder die vooghdie van Willeme vanden Wyngaerde ende Willeme van Tichelt. Voert meer soe es geordineert dat de voers. Jan Spernagel, als vanden voers. bewynde vanden rentmeesterscape voers., sal eens tsjaers rekeninge doen voor de gedeputeerde die de stadt daertoe jaerlix ordineren sal, ende voor de voers. twee voogde der voers. Alyten, ende van desen voers. bewynde selen die Heeren vander stadt den voers. Janne Spernagel toetaxeeren alsulken loon ende salarys als hen duncken sal behoorlic wesen na de gelegentheyt vanden voers. laste.

15 Januari 1467.

« Terminacie » in een geschil tusschen Dankaart Boudenszoon, stadbode, ter eene, Jan Weyns en Joos Deens, houtbrekers, ter andere zijde.

Alsoe Danckaert, Boudenssone, der stadt bode, als gemechticht, met eender stadtbrieve van Lovenne, vander Jouffrouw van Hoochstraten, wedewe wilen Ots van Kuyct, heeft beset ende voert met der Vierschaeren rechte vutgewonnen alsulken somme van acht ℔ X scellingen groten Brabants als Jan Weyns ende Joes Deens, houtbrekers ende poorters deser stadt, schuldich waren Heeren Aert van Striden, Riddere, Heere tot Sevenbergen etc., toecomende vanden houwe van eenen bossche geheeten *Zeelant*, gelegen achter thof van Zevenbergen tot Ranst, ende gehouden omtrent Kersmisse inden jaeren LXVI lestleden, ende want de voers. Danckaert, voor Burgermeestere ende Scepenen, den voers. Janne ende Joese in terminatien aengesproken heeft, begheerende de voers. penningen hem betaelt te wordene vut crachten vander voers. rechtvoerderingen ende vutwinningen etc.; den voers. Janne ende Joese daerop allegerende dat zy de voers. somme van penningen tanderen tyden, met Scepenenbrieven van Antwerpen, den voers. Heere van Zevenbergen, oft den hebbere derselver letteren, geloeft hebben te betalene etc, hen beduchtende, dat by alsoe dat zy de voers. penningen den voers. Danckaerde betaelt hadden, dat zy vut crachten vanden voers. Scepenenbrieve bescadicht ende ter betalingen gewonnen souden moegen worden, hopende mids dien dat zy schuldich selen zyn na recht ende redelic met eenen betalene te volstane, ende dat de voers. Danckaert schuldich sal syn den voers. Scepenenbrief, die zy den voers. Heere van Sevenbergen verleden hebben, in haeren handen te leveren, eer hy de voers. penninge sal moegen aenverden etc., Mids desen, soe wert by Burgermeestere ende Scepenen tusschen dese voers. partien getermineert ende vutgesproken, navolgende der voerledenen terminatien daeraf anderen tyden afgedaen, na dien dat de voers. Danckaert de voers. schult ende somme van acht ponden thien scellingen groten Brabants met der

Vierschaeren rechte alsoe dat behoert vutgewonnen hadde, dat de voers. Jan Weyns ende Joese Deens hem schuldich selen syn de voers. somme op te leggene ende te betalene, ende dat men dat stellen soude in gescrifte inder stadt register, te dien eynde dat hem de voers. Jan ende Joes daermede souden moegen beschudden, by alsoe dat zy, vut crachten vanden voers. Scepenenbrieve, vanden voergenoemden Heere van Sevenbergen, oft van yemande van synen wegen, gemoeyt oft gepoort werden, behoudelic dien dat de voers. Danckaert soude geloven den voers. Janne ende Joese van deser voers. sommen costeloos ende scadeloos te houdene. Actum anno M CCCC LXVII, XV Januarii, by Burgermeestere ende Scepenen inder banck.

6 Februari 1467.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Jan Pot en Hendrik Steenwech.

Alsoe Meester Jan Pot, ter eenre zyden, ende Heinric Steenweechs, ter andere, vanden geschillen tusschen hen wtstaende geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben, voere Scepenen van Antwerpen, in Aerde van Ryen ende Janne van Houte, ende geloeft, opte peyne van hondert gouden Croonen, na te volgen, te voldoene ende van weerden te houden, tallen dagen, tghene des de voers. arbiters daeraf wtspreken souden, gelyc de voers. submissie int lange wel verclaert, Soe hebben deselve arbiters oversien ende overhoort na huere beste alle de gebreke ende geschillen der voers. partien by ende met Willeme van Riethoven ende Willeme van Tichelt, hen toegevoeght vander stad wegen wt huerder begheerten, ende rypelic op al gelet, ende daerenteynden, na vele swaricheyden, huere wtsprake gedaen inder manieren hierna verclaert :

Inden yersten, als vanden V ℔ groten die Meester Jan Pot rekende toecomende vanden gedinghe van Aerde Caluwaert etc., seggen de voers. seggers dat Meester Jan Pot die heysschen ende vervolgen sal opten voers. Aerde Caluwaert,

daer hy tprincipael gedinge op gewonnen heeft, opdat hem gelieft, ende niet op Heinricke Steenwechs, maer dat die Heinricke te baten comen selen.

Item vanden XII ℔ groten daer questie af is geweest etc , seggen de seggers, want Meester Jan ende Heinric, te beyden zyden ende elc bysundere, daeraf presenteren hueren eed te doene etc., dat zy die XII ℔ onder hen beyden evengelyc dragen selen, half ende half, te wetene, dat Meester Jan daeraf opleggen ende betalen sal Heinricke VI ℔ grote, ende daermede selen dander VI ℔ grote doot ende te nyeute zyn, ende daermede selen oec doot ende te nyeute zyn de XLIIII ℔ grote die deselve Heinric Meester Janne heysschende is geweest vander stad gelde, na inhoud der quitancien die de seggers daeraf gesien ende gevisiteert hebben.

Item de voers. Meester Jan sal den voers. Heinricke noch wtreycken ende betalen de somme van XV ℔ groten die de seggers bevinden dat Meester Jan Heinricke sculdich was, te wetene, de XIII ℔ die hy onder behouden hadde, vander coopmanscapen vanden manscapen vanden huse tot Etten, ende dander II ℔ van Aerde van Ryen vanden IIII ℔ groten die betaelt gerekent waren, ende daeraf Aerd voers. maer II ℔ grote ontfaen en hadde.

Item noch sal Meester Jan Heinricke betalen XI scellinge grote van Magrieten nichten wegen, item noch VIII scellinge van Luyck Raets wegen, ende noch X scellinge vanden goeden van Wommelgheem die Heinric geheyscht heeft ende die Meester Jan niet en ontkent.

Item noch sal Meester Jan voor oeghen brengen den brief die Heinric seeght hem verleden hebbende ter goeder trouwen, ende noch den scheydebrief van Jan van Wesenbeke, die Heinric geheyscht heeft, omme daeraf byden seggeren geordineert ende gedaen te wordene alsoe behoeren sal.

Item als vanden XXVIII ℔ groten verloopen vanden II groten lyftochten van Aerde van Ryen, seggen de seggeren dat, mids vele redenen hen daertoe geport, de voers. Meester Jan dien achterstel alleene dragen ende aen hem selven re-

kenen sal, betalende voertane jaerlicx de voers. II ℔ grote lyftochten Aerde van Ryen, sonder Heinricx cost, des sal Meester Jan bliven behoudende de XXVI ℔ grote die hy gehadt heeft van Aerde Caluwaert, sonder den voers. Heinricke daerinne gerecht te zyne.

Item vanden X^en leene, daeraf Meester Jan hem beclagende is geweest etc., seggen de seggers dat Meester Jan dat leen volgen ende gecrigen sal van mynen Jonckere van Nassouw. soe hy best sal connen, ende voere de costen, moeyten ende anderen lasten by Meester Janne gehad ende gedaen, soe sal deselve Meester Jan hebben ende behouden noch III leene die tusschen hem ende Mertene Peterssone in geschille hangen, oft tselve dat hy daeraf gecrigen can, ende voert meer sal Meester Jan oec hebben ende behouden tghene dat hy gecrigen sal connen tot Etten dat dien vanden Houte toe te behoeren plach, sonder den voers. Heinricke ennichsins in desen gerecht te zyne.

Voerdane sal Meester Jan noch behoudende bliven de II 1/2 Croene erflic die hy van Heinricke heeft, na wtwysen des Scepenenbriefs daeraf zynde, omme daermede te betalen mynen Jonckere voers. sinen heerenchys, ende want die II 1/2 Croone ende de voers. heergewaden vele beter zyn, soe sal Meester Jan cesseren ende Heinricke ongemoeyt laten vanden gebreken ende achterstellen vanden peertbloke van Ymme Jaken hove ende Adriane van Couwenhoven, dewelke Meester Jan den seggeren overgegeven hadde, ende oft de voers. Meester Jan met desen article oft punte niet te vreden en is, soe sal hem Heinric zyn gebrec voldoen vanden III vierendeelen buynders vanden peertbloke, metten verloepe, na avanant dattet weert was, ten tyde dat vercocht wart, by estimacien van II goeden mannen hem des verstaende, ende in dien gevalle soe sal Heinric Meester Janne voers., tusschen dit ende Lichtmisse naestcomende, moeten betalen tghene dat Meester Jan bethoenen can achterstellich ende verschenen wesende, bynnen Heinricx tyde, van XII loepen ende de II deele van eenen loepene rogx vuyt Ymme Jaken hove gaende als Meester Jan overgegeven heeft, ende inden selven gevalle soe sal Heinric Meester Janne voers. moeten

wedergeven davenant vanden voers. thienden leene, na den coop daeraf, soe wanneer trecht gegaen sal wesen dat voere den voers. Jonckere daeraf hangt onbeslicht.

Voert seggen de voers. seggers dat Meester Jan Heinricke voergenoemt ongemoeyt laten sal vanden X 1/2 oude groten ende drie loepen rogx erflic tot Spundel ende te Rucvenne, daeraf hy gebrec getelt hadde, maer sal hem daeraf behelpen, alsoe hem dat gelieven sal, met sinen panden die hy daervore op gewonnen heeft.

Ende mids deser wtspraken, seggen de voers. seggers de voers. partien te beyden zyden vereenicht ende gesleten van allen geschillen die zy den seggeren overbracht hebben, opte peyne der voers. submissien, wtgenomen vanden II navolgenden poenten, te wetene, vanden IIII ℔ groten erflic die Jan de Coninc Wouteren van Wesenbeke te huwelike gaf, daeraf Heinric de II ℔ heyscht van Meester Janne, ende dander vanden III ℔ groten erflic opte Sterre, van welken poenten hen deselve seggers beraden hebbende metten Heeren ende Wethouderen tAntwerpen, mitsgaders hueren advise daerop, deselve partien gestelt hebben ende stellen op huere recht omme daeraf te moegen volgen alsoet behoort.

Ende oft in deser wtspraken namaels ennige swaricheyt oft ongelike verstandenisse gebuerde, die houden de voers. seggers te henwaerts, om haer verclaeren daeraf te moegen doene in tyden ende wilen hen dad doenlic wesen soude.

Dit was aldus gedaen ende wtgesproken byden II seggers ende den II toegevoechden voers., anno XIIII^c LXVII, VI dage in Februario, in presencien van Janne van Ranst, Burgermeester, Heyden, Taneryen, Sompeken ende Voerda, Scepenen.

PALUDE.

5 Januari 1467.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen Willem Hymans en de kinderen van der Moelen.

Alsoe vore de Heeren Bourgermeesteren ende Scepenen vander

stad zekere questien ende gheschillen vutstaende waren tusschen Willem Hymans, backere, ende Clause vanden Berge, houtbrekere, sinen borge, ter eenre zyden, ende Jan de Beere, scrynmakere, als gemechticht van Janne ende Mertinen, wittighen kinderen Hermans vander Moelen, ter andere, toecomende van weesenghelde, welke geschillen de voers. Heeren stelden ende setten in IIII goede mannen, II vander eender zyden ende II vander andere, die zy daertoe nemen ende kiesen souden, welke goede mannen, te wetene, Jan van Ghestele ende Jan Luydinc, byden voers. Willeme ende synen borge gecoren, ende Henric Donc, zilversmit, ende Jan Peterssone alias Spernagel, byden voers. ghemechtichden gecoren, achtervolgende der terminatien vanden Heeren voerscreven, na dien dat zy de gebreke van beyde den partien voerscreven overhoort hadden, huer vutsprake ende seggen daeraf gedaen hebben inder manieren hierna verclaert, te wetene, dat de voers. Willem Hermans den voers. Janne de Beere, tot behoef vanden voers. Janne ende Mertyne vander Moelen, geven ende betalen sal de somme van viere ponden X scellingen grooten Brabants eens, te wetene, de viere ponde grote daeraf tusschen dit ende VIII dage voere Sinte Jansdage Baptisten in midzomere naestcomende, tsynre moeten, gelyc oft dat alsoe metten vonnisse by Scepenen van Antwerpen gewyst ware, ende dat de voers. Claus vanden Berge, als borghe, by alsoe dat daeraf aenden voors. Willeme Hermans gebrec ware, die soude moeten opleggen ende betalen, ende gelyc oft dat ooc alsoe metten vonnisse gewyst ware, ende danderc X scellinge grote sal de voers. Willem moeten betalen tSinte Jansdage voerscreven, ende dat de voers. Jan van Ghestele daeraf borge bliven soude. Actum V dage in Januario anno XIIII^{c} ende LXVII. Present : Heyden, Taneryen, Werve, List, Doerne ende Voort, Scepenen.

7 Februari 1467.

Voorwaarden gesteld aan Peter vander Rijt tot verzoening met de familie van Jan Pe.

Want Peter vander Ryt, droechscheerdere, in tyden voir-

leden, comen is in een ongeval van eenen dootslage, die hy onversien ende onnoeseliken dede aen eenen geheeten Jan Pe, Jan Peessone, dwelke denselven Peteren vander Ryt hertelikèn ende bitterliken leet es, ende heeft met vrienden ende maghen oetmoetdeliken ende ontfermeliken doen versoeken ende bidden den ouden Janne Pe ende zynen vrienden ende magen omme te moeghen hebben een dachvaert, ende die mesdaet na zyn macht te beteren, biddende groote ghenade vander voirs misdaet, onder denwelken een dachvaert gehouden zynde ende die scuttende, zoe waert daerna de voers. Jan de Pe, vader vanden dooden zaligher gedachten, met zynen vrienden ende maghen beruert totter ontfermherticheyt Gods, ende hebben hen gesubmitteert in viere goede mannen, te wetene, in twee van huerer zyden, ende in twee vandes voirscreven misdadegen zyden, als in Berwout vander Heyden, droechscheerdere, ende Adriane, der Gulden cnape, aen des voirscreven Peters vander Ryt misdadich zyde zynde, ende in des voerscreven dooden zyde, in Janne Struyve, hantschoenmakere, ende Jan Toren die men heet Jan Coels, trouwe keersluden ende arbitrers, na deser submitteringen dezelve keerslude beruert metter ontfermherticheyt Gods, zoe hebben zy aengesien God van hemelrycke ende zynder Liever Moeder, ende seggen ende hebben geseit voere haer vutsprake gelyc hierna gescreven staet, ende dat men dat houden zal op soenbrake ende vredebrake :

Inden yersten, zoe seggen de viere goede mannen ende keersluden dat de voirscreven Peter vander Ryt, mesdadige, zal gaen oft riden eenen wech tSinte Peters ende Pauwels te Romen, ende derwaert porren, ter lavenissen vander zielen des dooden voirscreven, bynnen den yersten sesse weken na dat den voetval zal wezen gedaen, ende als hy aldus geporret es, zoe en sal hy niet moegen bliven liggende op thien milen na der stadt van Antwerpen, ende na den wech gedaen zynde, goet bethoen brenghen.

Item, ten anderen male, zoe seggen die vier goede mannen ende keersluden dat de voirs. Peter vander Ryt, mesdadige, zal gaen oft riden eenen wech tSint Jacobs in Galissien, ende derwaert porren, ter lavenissen vander zielen des dooden

voirs., binnen den zesse weken na dat den wech tSinte Peters ende Pauwels te Romen gedaen zal zyn, gelyc voirscreven staet, ende als hy dus geporret es, zoe en zal hy op thien milen weghen na der stad van Antwerpen niet moegen bliven liggende, ende als hy den wech gedaen heeft, goet bethoen bringhen daeraf.

Item, ten derden male, zoe segghen die vier goede mannen ende keersluden dat de voers. Peter vander Ryt, mesdadighe, zal gaen oft riden eenen wech ten Heyligen Bloede te Wilsenaken, ende derwaert porren binnen den zesse weken na dat hy van Sinte Jacops voirs. zal comen zyn, ter lavenissen vander zielen voirscreven, ende ooc niet bliven liggende op thien milen weghs na der stadt van Antwerpen, gelyc voirscreven staet, den wech gedaen zynde, daeraf goet bethoen bringhen.

Item, te vierden male, zoe seggen die vier goede mannen ende keersluden dat de voirscreven Peter van der Ryt, mesdadige, zal moeten geven den maghen ende vrienden van Jan Pe, zaliger gedachten, de somme van viertich lichter guldene, thien stuvers voere den guldenen gerekent, te wetene, deen derdendeel binnen den yersten seventhien weken naden voetval, ende dat tweetste deel bynnen den yersten seventhien weken daernaest volgende ende volbetaelt te zyne.

Item, ten vyften male, zoe seggen die vier goede mannen ende keersluden dat Peter van der Ryt voirs. zal moeten gheven ende betalen der moeder vanden dooden voirs. ende den bastaertbrueder zesse lichter guldene eens, thien stuvers voere den gulden gerekent, tusschen dit ende Paesschen nu naestcomende.

Item, ten zesten male, zoe is der voirgenoemden goeder mannen seggen, dat de voers. Peter vander Ryt zal doen celebreren vier hondert zielmissen tAntwerpen, ten Predikeeren, ende daeraf goet betoen doen, met des prioers zegele vanden cloestere, dat hy se sal doen voere de ziele vanden dooden voerscreven, ende daertoe gheven deselve Peter, mesdadighe, sesse ponde was, te wetene, zesse kerssen, elc van eenen ponde, tusschen dit ende Sinxenen naestcomende, des zal de

kerke tSint Jorys hebben een keersse van eenen ponde, ende dat cloester van Sinte Mergrietendale buyten Antwerpen een kersse van eenen ponde, item de brueders vanden Observancien tAntwerpen een kersse van eenen ponde, item ten Predikeeren voer Sinte Anthonys een kersse van eenen ponde, item twee keerssen, eelc van eenen ponde, tSinte Jacops in Kypdorp, op Sinte Severusoutaer.

Item de voerscreven Peter van der Ryt, mesdadighe, die zal den surgyn moeten vernueghen, metter minnen oft metten rechte, die over Jan Pe ghinck, zaligher gedachten, sonder de maghe ende vriende vanden selven dooden daerinne gehouden te zyne oft last te hebben, ende de voirs. Peter vander Ryt, mesdadighe, die zal, terstont na den voetval gedaen zynde, den vader vanden dooden ende maghen ende vrienden bidden, want hy met desen dat hy zal moeten doen de mesdaet voers. niet te vollen gebeteren en can, dat zy, om die dood die God sterf, hem dat voert volcomelic ende al vergheven willen, dwelke zy alsoe deden om die minne Gods. Ende om de vasticheyt van desen, zoe stelde Peter vander Ryt voers. te borghen, te weten, Berwout vander Heyden, Meester Claus int Lavoer, vander moeder weghen, ende Jan van Casselbroeck, van tsvader weghen. Dit was gedaen inden godshuyse van Sinte Michiels tAntwerpen, anno XIIII^{c} LXVII, VII dage in Februario.

PALUDE.

11 Februari 1467.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil tusschen de kinderen van der List.

Anno LXVII, XI dage in Februario, soe submitteerden hen in Borgermeestren ende Scepenen, Aert vander List, oic Scepenen alhier te deser tyt, inden name van hem selven ende van Janne vander List, zynen brueder, die hy hierinne vervinc ende geloefde te vervane, ter eenre zyden, ende Jouffrouw Lysbeth vander List, huer suster, met Olivier de Pape, hueren wittegen man ende mombore, ter ander zyde, van allen hueren geschille als zy hadden onderlinge ruerende

van alsulken hondert Peters tsjaers erflic als zy, Jouffrouw Lysbeth, heeft opte goeden wilen huers vaders Jans vander List, ghelovende, aen beyden zyden, te onderhoudene ende te voldoene alle tselve dat byden voirs. seggeren geseyt ende wtgesproken soude worden, ende gehoert beyde der voirs. partyen bescheyt van brieven ende anders, Soe is wtgesproken ende geseit byden voirs. Borgermeesteren ende Scepenen, dat Jouffrouw Lysbeth ende Olivier voirs., van Kerssavont naestcomende in een jaer daernaest yerst volgende, sullen aflossen ende quiten alsulken een pont groete tsjaers erflic als zy vercocht hebben Janne den Buyseneere opte voirs. hondert Peters tsjaers, ende oft zy dat niet en deden, soe sullen de voirs. Jan ende Aert vander List soe vele gelts daeraf inhouden als gedragen sullen de penninge vandie rente van eenen pont groete tsjaers erflic af te lossen ende te quyten, ende dat sal goede betalinge doen den voers. Jan ende Aert vander List van dat sy huer schuldich zyn te betalene; oic soe sal de voirs. Olivier sweeren aenden Heylegen dat niet meer last oft commer gemaect en is by hen opte voirs. hondert Peters tsjaers, ende geloven ende sweeren aenden Heylegen gheenen commer oft last daerop te makene oft oic de voirs. rente yet te verminderen, ende oft zy dat deden, dat dadt van gheenre weerden wezen en sal, behoudelic den commer van drie ponde groete tsjaers erflic die de voirs. Jouffrouw Lysbeth met Cornelyse Sanders, hueren voerman, daerop gemaect hebben gehadt, ende die nu toebehoren Janne van Mechelen, ende oft zy aflivich warde sonder wittege gebuerte, soe sal de voirs. rente comen ende versterven opten voirs. gebruederen ofte hueren nacomelingen, maer in dien gevalle is gereserveert Olivier syn actie, ofte hy recht meynen mochte daeraen te hebbene van tochte ofte bylevinge, dat hy sal moegen spreken tot zynen goeden rechten. Oic soe is wtgesproken dat de voirs. gebruederen sullen huer suster duechdelic betalen, na wtwysen huerer Scepenenbrieve, tot elken termyne als de rente verschynen selen oft bynnen eenre maent na elken termyn, gelyc ofte dat met eenen vonnisse gewyst ware, sonder langer vertreck daerinne te makene, ende alle dinc sonder argelist. Dese wtsprake wardt gedaen ende wtgesproken byden Borgermeestren ende Scepenen voirs., XV dage in Februario int jaer Ons Heeren

M CCCC ende LXVII voirs., ende in presencien van partyen, die deselve wtsprake terstont gheomologeert hebben, doende de voirs. Olivier zynen eedt na der vormen voirs., in presencien van Meester Janne Pot, Borgermester, Claus de Herde, Meester Willem vander Heyden, Meester Willem van Taneryen, Jan Coelgeenezone, Willem van Tichelt, Peter vanden Werve, Claus van Sompeken ende Claus vander Voert, Scepenen.

BUEKELER.

29 Maart 1467.

« Compromis ende vuytsprake » in zake van scheiding en deiling tusschen de kinderen van Aard van Corpt en hunne moeder Elisabeth van den Wouwer.

Alsoe sekere questien ende geschille wtstaende syn gheweest tusschen de wittige kindere wilen Aerts van Corpt, daer moeder af is Jouffrouwe Lysbeth vanden Wouwere, als aenleggers, ter eenre zyden, ende derselver Lysbetten vanden Wouwere, huerer moeder, als verweerdere, ter andere, toecomende ende spruytende omme der goeden wille die bleven ende verstorven syn vanden voers. Aerde van Corpt wilen, daeraf zy onderlinge noch niet gescheyden oft gedeylt en waren, ende daeraf de voers kindere begheerden scheydinge, deylinge ende bewisinge te hebbene van huerer moeder voergenoemt, daeromme dat zy te beyde zyden jegens malcanderen in rechte ende gedinghe comen syn geweest voer de Heeren ende Wethouders der stad van Antwerpen, daer soe verre inder voers. saken geprocedeert was als dat, na aensprake ende antwoerde gedaen synde, tvonnisse daeraf gemaent wart, welc vonnisse mids der sonnen onderganc men niet en wysde, maer wart byden Heeren gevraecht den voergenoemden partien te beyde zyden, want men tvonnisse op die tyt daeraf niet vten oft wysen en mochte, oft zy partien te vreden souden willen syn metter terminacien ende wtspraken die de Heeren daeraf doen souden, ende oft zy te beyde zyden die souden willen houden ende voldoen, gelyc ende in alder manieren als ofte dat metten vonnisse

by Scepenen van Antwerpen alsoe gewyst ware; daerop deselve partien, te beyde zyden, als daermede te vreden synde, antwoerdden ende seyden dat zy daermede wel te vreden waren, ende geloefden alsoe te houdene ende te voldoene alle tghene des de voers. Heeren tusschen hen daeraf termineren ende wtspreken souden, welke Heeren, na dat dese partien dit aldus geconsenteert ende geloeft hadden te doene, huer wtsprake hieraf gedaen hebben in deser manieren, te wetene, dat elke partie voergenoemt kiesen ende nemen soude twee goede manne, omme huerlieder sake ende geschille te verstane ende te oversiene, ende die verstaen hebbende, soe wes deselve IIII goede mannen daeraf tusschen henlieden dan seggen ende wtspreken souden, dat te houdene ende te voldoene gelyc ende in alder manieren als oft dat alsoe metten vonnisse by hen gewyst ware, behoudelic oft dese IIII goede manne daeraf niet en consten overcomen, dat zy huer geschille daeraf byden selven Heeren brengen souden etc., Ende na dat dese terminacie ende wtsprake in manieren van vonnisse aldus byden voers. Heeren gegaen was, soe hebben de voergenoemde partien, dien navolgende, hiertoe gecoren ende genomen IIII goede manne, te wetene, de voergenoemde kindere Meester Petren vanden Putte ende Willeme Pauwels, ende de voergenoemde Jouffrouw Lysbeth, de moeder, Janne Mengiaert ende Rogiere van Lippeloe, welke IIII goede manne, ter beden ende begeerten vanden partien voergenoemt, dese sake aengenomen hebben, ende na dat zy die te beyde zyden aengehoort ende verstaen hadden, Soe hebben zy eendrachtelic huer wtsprake daeraf gedaen inder manieren hierna verclaert, te wetene, dat de voergenoemde kindere van Corpt, voer huers vaderlike goede voergenoemt, hebben ende behouden selen de huysinge geheeten *de Moelensteen*, inde Corte Nyeustrate gestaen, metten stalle daer dweers tegenover gestaen ende metten hove inde Lange Nyeustrate gelegen, item noch IX scellinge groten erflic, die men heffende is op Jan Graets huys was in Kypdorp gestaen, ende noch vive scellinge groten erflic op Jan Rocx huys inde Keyserstrate gestaen, item selen daertoe noch hebben, als voervte vanden vercregen goeden die de voers. wilen Aert van Corpt, huer vader, ende huer

moeder voergenoemt in geheelen bedde tsamen vercregen hebben, thiene ponde groten erflic, ende die VII percheelen gelyc hierna volght, te wetene, vive scellinge groten erflic op Jan Blocx huys voergenoemt inde Keyserstrate gestaen, item XVII scellinge VI penninge groten erflic op Jan Voss goede tAertselaer, item XXVI scellinge groten erflic op Wouters vanden Bogaerde stede oec tAertselaer, item IIII scellinge groten erflic op Willems Ryken stede was tAertselaer, item VIII scellinge VI penninge groten erflic op Matheeus Vuyst stede tAertselaer, item vive scellinge groten erflic op Jan Gheymaers stede tAertselaer, item noch III viertelen rogx erflic optes selfs Jan Gheymaers stede, welke III viertele rogx erflic de voers. wilen Aert van Corpt voertyden in synen testamente gegeven ende gemaect heeft den Heyligen Geest tAertselaer, die se jaerlicx heffende is, item XVI scellinge groten ende een viertele rogx erflic op Henricx van Santvliet goede tEekeren, item XXVIII scellinge groten erflic op sekere lant bynnen Hemishem ende Wilrycke gelegen, item noch III stucken lants gelegen neffens een tAerselaer aen de beke by Hysselaer, die Gielys vanden Regenmortere nu in hueren heeft, item een stuc lants gelegen te Conticke, dat Aert van Stangdonc nu in hueren heeft, item sekere percheelen van lande te Wilrycke aende Struycxbeke gelegen, die Willem Bal in hueren te hebben plach, item een stuc lants te Conticke gelegen, dat Jan vanden Vliete nu in hueren heeft, item nog III gemete lants tEekeren inden Vlierhoec gelegen, die Peter Ryve nu in hueren heeft, behoudelic, waert dat de voergenoemde kindere bewysen konnen dat dese III gemete toebehoerden Aerde, hueren vader, eer thuwelic tusschen hem ende der voers. Jouffrouw Lysbeth, huere moeder, volquam, dat dan deselve Jouffrouw Lysbeth hueren kinderen voers. daervore sal moeten geven ende bewysen van haren goeden X scellinge groten erflic, item daertoe selen deselve kindere noch hebben, als vanden gecregenen deylbaren goeden, een hoeve met hueren toebehoerten, geheeten *tGoet te Mastboome*, tAertselaer gelegen, gelyc Henric Bal die nu in hueren heeft, item noch alle dlant voergenoemt metten bosschelkene te Hemishem ende Wilrycke gelegen, daer deselve kindere XXVIII scellinge groten erflic op heffende syn, gelyc boven gescreven

staet, item noch een zister rogx erflic op Pauwels Bals goede tAertselaer gelegen, item noch de helft van omtrent II buynderen boschs geheeten *de Pant*, gelegen tAerselaer aende Cleystrate, in II stucken neffens een, daeraf dander helft Jouffrouw Magriete vanden Wouwere, der voergenoemden Jouffrouwen Lysbetten zuster, toebehoert, item omtrent een buynder boschs geheeten *Stronincxbosch* te Conticke gelegen, ende noch de helft van omtrent onderhalf buynder boschs geheeten *tHeybosch* bynnen Aertselaer te Vaerlaer gelegen, daeraf dander helft Clause Wielant toebehoert. Item de voergenoemde Jouffrouw Lysbeth vanden Wouwere, de moeder, sal hebben ende behouden een hoeve met hueren toebehoerten, geheeten *dOude Hoeve*, tAertselaert neffens der voergenoemde kinderen hoeve gelegen, gelyc Jan de Schoesittere die nu in hueren heeft, item noch sekere lant te Contike gelegen, dat Jan de Bruyne nu in helftwinningen heeft, item een zister rogx erflic op wylens Jans de Conincx stede te Conticke gestaen, item noch II ℔ groten tsjaers duwaren tot hueren live op alle der voergenoemde kinderen goede, na inhoud der brieve, item noch omtrent een buynder boschs geheeten *Vermeerenbosch*, tAertselaer gelegen, item omtrent een half buynder boschs geheeten *Vervuerenbosch*, oec tAerselaer byde plaetse gelegen, item omtrent III vierendeel buynder boschs geheeten *tHeybosch*, oec aldaer achter dOuwe Hoeve gelegen, ende noch een stucxken boschs oec aldaer inde Lueghe tegen Jan Bals over gelegen. Des selen de voergenoemde kindere wt hueren goeden voergenoemt van nu voerdane altyt moeten gelden ende betalen den chys ende commer hierna bescreven, sonder der voers. Jouffrouwen Lysbetten, huerer moeder, ende huerer voergenoemde goede ende nacomelinge cost, last of scade, inden yersten, XVI viertelen rogx erflic den godshuyse van Sinte Salvatoirs inde Munsterstrate gestaen, item IIII viertelen rogx erflic Jacop Troosts wive, item IIII viertelen rogx erflic Henric vanden Regenmortere, item IIII viertelen rogx erflic den kinderen vanden Looke, item vive muddeken rogx erflic der kerken ende den Heiligen Geest tAertselaer, item noch XXII scellinge VI penninge groten erflic den kinderen vander Vueren, item thiene scellinge groten erflic den prochiaen tSinte Jacops in Kypdorp,

item VII scellinge VI penninge groten erflic der kerken tSinte Jacops voers. Item de voergenoemde Jouffrouw Lysbeth, de moeder, sal oec van nu voerdane altyt moeten gelden ende betalen den chys ende commer hierna bescreven, sonder huerer voergenoemde kinderen ende huerer voergenoemde goede ende nacomelinge cost, last oft scade, inden yersten, XVI viertelen rogx erflic den godshuyse van Sinte Salvatoirs voergenoemt, item IIII viertelen rogx erflic Clause Rabode, item III viertelen rogx erflic den Beghynen te Mechelen, item III viertelen rogx erflic den Beghynen tAntwerpen, item II viertelen rogx erflic Katlinen vander Achtert, item een muddeken rogx erflic der kerken ende den Heiligen Geest tAertselaer voergenoemt, item noch II ℔ groten erflic der wedewen Waelwyns van Ranst, item IX scellinge groten erflic den kinderen Jannes Lynmakers ende den kinderen Peters Haeys, item III scellinge grote erflic den Beghynen tAntwerpen, item VIII scellinge grote erflic Clause Rabode voergenoemt, item XXII1/2 grote erflic den godshuyse van Nazareth. Item den chys ende commer hierna bescreven selen de voergenoemde partien van nu voerdane evengelyc betalen, te wetene, de kindere deen helft ende de moeder dander helft, sonder malcanders cost, last oft scade, inden yersten, omtrent VII scellinge VI penninge grote erflic den prochiaen tAertselaer, item XV grote erflic denselven prochiaen ende den costere tAertselaer, item noch alsulken chys als tgodshuys van Grymbergen heft, item noch alle alsulken heerenchys als wt alle den voergenoemden goede gaet, item noch V scellinge VI penninge grote lyftochten Clause de Herde, item XX scellinge groten lyftochten der wedewen Jacobs Cuypers, item XX scellinge groten lyftochten der wedewen Jacobs vander Heyden, item XIIII scellinge groten lyftochten Willem Covelaerts wive, item X viertelen rogx lyftochten Ghysels van Moersick wive, item VI viertelen rogx lyftochten Janne Wilmaer, berbier, ende III viertelen rogx lyftochten den natuerliken kinderen Gielys Claus, ende altyt na inhoud van alle den brieven ende bethoonen die van alle den voergenoemden renten syn. Item dat de voergenoemde partien terstont malcanderen overgeven selen alle de brieve ende bethoone die zy van malcanders goeden onderhebben. Item want de voerge-

noemde Jouffrouw Lysbeth, de moeder, huere hadde vanden bosschen voergenoemt, ende zy nu gecoren heeft de voergenoemde percheelen van bosschen, gelyc die boven in huerer cavelingen gescreven staen, daeraf dat huer voers. kindere sekere percheelen van bosschen tegen hebben, vanden welken, te wetene, van II. buynder boschs geheeten *den Pant* voergenoemt tAertselaer gelegen, zy, Jouffrouw Lysbeth, vercocht heeft den hou om III ℔ groten Brabants eens, dat zy die III ℔ groten overgeven ende betalen sal hueren kinderen voergenoemt tusschen dit ende Meye naestcomende, eer men deykenhout houwen oft blecken sal, oft dat de kindere thout alnoch daerop staende selen bliven behoudene. Item dat de voers. Jouffrouw Lysbeth alle de voergenoemde goede die zy tot heertoe in handen heeft gehadt, noch in handen hebben ende behouden sal totten yersten dage van Meye naestcomende, ende niet langere, behoudelic dat zy, mids dien, betalen sal alle den chys ende commer vten selven goede gaende tot dien dage toe, sonder huerer voers. kinderen cost, last oft scade, ende ooc sonder deselve goede te moegen ontvromen, verbaelmonden oft verongelyken in eeniger manieren. Ende teynden dien tyde, soe sal elc van beyder partien voergenoemt, syn paert ende gedeel vanden goeden voergenoemt, gelyc die elken boven aengescheyden ende bewyst syn, te hemwaert nemen, hebben ende behouden, rastelic ende vredelic, sonder yements wedersεggen. Item deselve Jouffrouw Lysbeth sal boven desen gehouden syn Jouffrouwen Beatrycen, huerer dochter, wittige wive Willems van Vissenaken, te gevene ende te betalene IIII ℔ groten Brabants, van elken jare dat geleden is, vander tyt dat deselve Jouffrouw Beatrys wt haren coste geweest is, tot yersten dage van Meye naestcomende, gelyc zy hueren anderen kinderen die wt hueren cost geweest hebben, gedaen heeft, behoudelic dien, soe wes deselve Jouffrouw Lysbeth duechdelic bewysen can dat zy bynnen denselven tyde vander selver Jouffrouwen Beatrycen, huerer dochter, te coste gehadt heeft, dat huer dat aende selve IIII ℔ groten afslach doen sal. Ende dit algader aldus gedaen zynde, soe selen de voergenoemde kindere der voers. Jouffrouwen Lysbetten, huerer moeder, behoorlike quitancie gheven ende

verlyden van alle den goede voergenoemt, ende oec van alle der hanteringen, regimente ende bewynde dat zy daeraf gehadt ende gedaen heeft, alle punten ten goeden verstane, sonder fraude ende argelist. Ende, mids desen, seggen de voers. seggers de voergenoemde partiën te beyde zyden vereenicht, veraccoerdeert ende gescheyden van alle den goeden ende geschillen voergenoemt, ende dat zy ende elc van hen hiermede aldus content ende te vreden zyn ende bliven selen, ende dat houden ende voldoen tallen dagen alsoe voerscreven staet, gelyc ende in alle der manieren als oft dat algader metten vonnisse by Scepenen van Antwerpen alsoe gewyst ware, behoudelic, oft hierinne eenigen twyst oft duysterheyt gebuerde, dat de voers. seggers huer verclaeren daeraf te henwaert behoudende bliven, omme dat te doene altyt ende alsoe dat behoeren ende daertoe dienen sal. Dese wtsprake waert by den viere seggers voergenoemt aldus met ghescrifte overbracht ende in presencien van beyden partien voers. gelesen ende gepronuncieert, voer den Amman ende Scepenen, opten XXIX^sten^ dach in Meerte anno LXVII, voer Paesschen.

W. Pauli.

8 Maart 1467.

« Vrede » gezworen door Anthonis van der Moere aan zijnen meester Bartholomeus de Hase.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende sevenentsestich, opten achtsten dach van Meerte voere Paesschen, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic ten Heiligen, Anthonys vander Moere, tenghietere, dat hy Berthelmeeuse de Hase, oec tenghietere, die syn meester geweest heeft, omme der woerden wille die deselve Anthonys totten voers. Bertelmeeuse voertiden gesproken mach hebben, van nu voerdane nyet en sal misdoen oft doen misdoen, in woorden oft in wercken, heymelic oft openbaer, by hem selven oft by yemende anders van sinen wegen, in enniger manieren. Present : Meester Willem vander Heyden, stedehoudere vanden Burgermeester, die den voers. Anthonise den voerscreven eed staefde,

Meester Willem Pauwels, Secretaris, Jan Goens, Jan de Parmentier, et ego,

Palude.

1 April 1467.

« Terminatie » in een geschil tusschen eenige erfgenamen van Christina van der Biest, ter eene, en derzelver echtgenoot met de testamentuitvoerders, ter andere zijde.

Opte questien ende geschillen die vutstaende waeren tusschen eenen deel vander erfgenamen wilen Kerstinen vander Biest, wettich wyf was Peters de Meere, des cruydeniers, ter eenre ziden, ende den testamentuers derselver Kerstinen metten voers. Peteren, ter andere, omme der goeden wille achter der voers. Kerstinen gebleven ende den geheelen sterfhuyse toebehoerende, ende oeck omme der hanteringen ende des volvuerens wille des vtersten wille ende testaments derselver Kerstinen etc , Soe is biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen, na dien dat zy de voergenoemde partien, elc in hueren bescheide, gehoert ende verstaen hadden, getermineert ende vuytgesproken, dat men alle de goede den sterfhuyse voers. toebehoerende, te wetene, alle tgelt ende penninge, gouden ende zilveren, ende alle andere juweelen, coepmanscapen, huysraet ende goede sal stellen in eenen inventarys, by vriende ende mage, ende elken des begheerende daeraf copie gheven, ende dat de testamentuers voers. vanden gereetsten goeden selen nemen alsoe vele als daer zy mede den vtersten wille ende testament der voers. Kerstinen selen moeghen volvueren ende voldoen, ende dat soe eer soe liever, ende voert de goede dier overschieten, den erfgenamen laten volgen, elken na dat hy daertoe geboeren ende gerecht is, behoudelic dat zy van hueren testamentuerscape den erfgenamen goede rekeninge ende bewys doen selen alsoe dat behoert. Dit was gedaen opten yersten dach van Aprille voere Paesschen, anno XIIII^{c} sevenentsestich.

Palude.

9 April 1467.

« Terminatie » in een geschil tusschen de voogden van Johanna van Oudergheem, en Aard Tielemans, grootvader van het kind.

Alsoe zekere geschillen wtstaende waren tusschen Janne Struyve met sinen medeplegers, als mombors van Hanneken van Oudergheem, daer grootmoeder af was Katline vanden Winckele, Aert Tielmans die men heet Int Bercken Rys huysvrouwe was, ter eender zyden, ende den voers. Aerde Thielmans die men heet Int Bercken Rys, ter andere, mids zekeren diversen percheelen van goeden den sterfhuise der voers. Katlinen aengaende, die de voers. momboeren in gescrifte met diversen artikelen overgegeven hadden, daerop den voers. Aerde inder ghelycke met gescrifte gheantwoerdt hebbende, begheerden de voers. partien hieraf beslicht te wordene, sommierlyc met der Heeren terminacie etc., ende na dien dat by den Heeren Borgermeesteren ende Scepenen de voers. ghescriften ende alle tghene des partien tot beyden syden voer hen geproduceert hadden, gevisiteert ende overhoort was, ende op elcx besceit ripelycken ghelet hebbende, by den Heeren getermineert ende wtgesproken tusschen de voers. partien, alsulcken terminacie ende wtsprake als hier volcht : Inden yersten, op tpunt daermede de voers. momboren heyschende waren, van des voers. kints wegen, deen helft van alsulken II ℔ groten lyftochten als die voers. Aert ende de voers. Katline, syn wyf, in geheelen bedde vercreghen hadden, na wtwysen der Scepenenbrieven daeraf gemaect, oft dat tvoers. kint daerjegens verleken werde etc., waerop de voers. Aert die contrarie allegeerende, hoopte ende meynde, want de voers. lyftochte gecocht ende gecregen was tot sinen ende tot syns voers. wyfs live ende ten lancstlevenden live van hen beyden, ende hy die lancstlevende ware, dat de voers. lyftocht sculdich ware hem te blivene ende toe te behoorne alleene etc., wert byden voers. Heeren getermineert, dat de voers. Aert de voers. lyftocht alleene hebben ende behouden soude, sonder tvoers. kint daerjegens verleken te wordene, nader stad recht. Item op tpunt vander hueren

vanden huyse gheeten *tBercken Rys*, verschenen tSinte Jansmisse anno LXVII, daeraf de voirs. momboren van des voers. kints wegen meynden sculdich te sine deen helft te hebbene, den voers. Aerde daeraf de contrarie allegeerende, wert byden Heeren getermineert, dat de voers. Aert opleggen soude de huere vander helft vanden voers. huyse verschenen, na avenant vanden tyde. Item op tpunt daer de voers. momboeren meynen dat tvoers. kint sculdich soude wesen te hebbene tvierendeel int voers. huys geheeten *dBercken Rys*, nietteghenstaende den brieve vander huweliker vorwerden tusschen den voers. Aerde ende der voers. Katlinen, want sy daertoe betrocken was etc., waerop ter contrarien de voers. Aert antwoerde, hopende dat hy sculdich ware in sinen Scepenenbrieve gehouden te sine, nietteghenstaende tghene dat de voers. momboren ter contrarien souden moghen allegeeren, wert byden Heeren getermineert, dat de voers. Aert als van desen bliven soude by sinen Scepenenbrieve tot der tyt dat hy met beteren rechte daer wtgewonnen soude syn, waeraf die Heeren den voers. momboren van skints wegen oft den voers. kinde reserveerden syn actie, omme daeraf aen te moghen sprekene. Item op tpunt daer de voers mombors meynen dat alsulken schult van XXXVII ℔ scellingen ende penningen als de voers. Aert rekent betaelt te hebbene van biere van Delft, van assysen die hy der stad alhier schuldich was, den voers. kinde tot gheenen laste comen en soude te geldene, het en ware dat hy, Aert, die gelegenheit ende die toecomst vander voers. schult naerder dede blycken etc., daerop de voers. Aert de contrarie meynde, want die voers. schult by syns voers. wyfs tyde in geheelen bedde gemaect was, dat tvoers. kint daeraf sculdich sal syn te betalene die een helft etc., wert byden voers. Heeren getermineert, alsoeverre als de voers. Aert zweeren dorste dat dese schult in geheelen bedde duechdelyc gemaect heeft geweest, ende dat hy die duechdelic betaelt heeft, oft trest dat hy daer noch af sculdich soude mogen wesen, duechdelyc betalen sal, sonder des voers. kints oft synder goeden cost oft last, soe sal tvoers. kint gehouden wesen in deen helft vander voers. schult. Item op tpunt daer hem de voers. mombors beclaghen dat zy niet geloeft en hebben geweest den staet vanden voers. sterfhuyse te oversiene, hoewel zy des tot meer ston-

den begeert hebben ende versocht aenden voers. Aerde, daerop de voers. Aert gheallegeert heeft dat hy den voers. mombors duechdelic in gescrifte overgegeven heeft alle den staet vanden voers. sterfhuyse, soe van schulden, soe van gereeden penningen, soe van allen anderen juweelen ende cateelen den sterfhuyse toebehoerende, wert byden voers. Heeren getermineert, alsoeverre als de voers. Aert dorste leggen hande op Heiligen ende zweeren dat hy alle de have, schult, wtschult, gereede penninge, juwelen ende cateelen den sterfhuyse toebehoerende, daer tkint eenichsins in gerecht mocht syn, duechdelic voer ooghen gebracht hadde, soe verre als hy dat weet, ende wiste hy oft bevonde hy namaels eenich goet den voers. sterfhuyse toebehoerende, dat hy dat duechdelic voertbrengen sal, ende den kynde daeraf laten hebben syn gedeel, soe soude hy daermede volstaen. Dese voers. terminacie aldus wtgesproken synde, soe dede die voers. Aert sinen eed vanden punten voers., inder manieren boven verclaert, in handen Claus de Herde, als stedehoudere vanden Amman. Actum anno LXVII, IX dage Aprilis voer Paesschen. Present : Claus de Herde, als stedehoudere des Ammans voergenoemt, Meester Willem vander Heyden, Meester Willem van Taneryen, Willem van Tichelt, Jan Coelgheenensone, Willem van Doerne alias van Sompeken, ende Claus vander Voert, Scepenen.

W. PAULI.

9 Maart 1467.

« Terminatie » in een geschil tusschen de Kerkmeesters van Borsbeek, ter eene, Michiel Slinger, ter tweede, ende Hendrik Schilleman, ter derde zijde.

Opte questien ende geschillen die vutstaende zyn geweest tusschen Janne van Hoericke ende Nicasius de Backere, als Kercmeesters inder kercken van Borsbeke, ter eenre, Michiele Slinger, Janssone, ter andere, ende Henricke Schilleman, ter derder ziden, omme drie Mottoene tsjaers erfliker renten, die jaerlix gaen vuyt eenen huyse met hove, gronde ende met alle datter toebehoert, nu den voers. Henricke

Schilleman toebehoerende, gestaen te Borsbeke by tbeken aldaer, daer men ter moelen waert gaet, na wtwisen van Scepenenletteren van Antwerpen daermede Claus van Cantelbeke ende zyn medeplegers deen helft vanden huyse voerscreven metten toebehoerten, inden jaere M CCC tseventich ende vive XXI dage in Meye, opte voers. drie Mottoene erflic terve gegeven hebben Martene, Jan Boudenszone, die dander helft daeraf voert tonderpande sette etc., welke drie Mottoene erflic de voers. Michiel seyde dat hem alleene toebehoerden ende dat se hem bleven ende verstorven waeren van Janne Slinger, zinen vader wilen, die se jegens diverse persone gecocht ende gecregen hadde met Scepenenbrieven van Antwerpen, die hy thoende ende daer hys hem aengedroech etc.; daerop de voers. Kerkmeesters seyden dat deen helft vanden voers. drie Mottoenen erflic toebehoert der kerken voerscreven, mids dat se huer voere ende eer gegeven ende gemaect is, na vutwisen des bethoens dat zy daeraf produceerden, begheerende mids dien, want de voers. Michiel de voers. drie Mottoene erflic algeheel alleene opgebuert ende ontfangen hadde wel XIIII jaer lanck, dat hy hen, ter voers. kerken behoef, deen helft vanden selven XIIII jaeren wederkeeren soude etc., Soe wart biden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen, na dien dat zy de voers. partien ende elke byzundere in hueren bescheide aengehoert hadden, geterminneert ende vutgesproken, dat de voers. drie Mottoene erflic toebehoeren ende toebehoeren selen der voers. kerken ende Michiele, half ende half, teeuwigen dagen, behoudelic dien dat de Kerkmeesters vander kerken voers. nu zynde ende by tiden namaels wesende deselve geheele drie Mottoene erflic, dierste XIIII jaer renten naestcomende ende achtereen vervolgende, jaerlicx opbueren, innemen ende ontfaen selen ter voers. kerken behoef, daeraf dierste rente vallen ende verschinen sal te halve Meerte nu naestcomende, overmids dien dat de voers. Michiel de voers. drie Mottoene erflic XIIII jaer lanck te voeren alleene opgebuert ende ontfangen heeft, gelyck voerscreven is. Dit was gedaen ende vuytgesproken biden Heeren voerscreven, IX dage in Meerte anno XIIII^{c} LXVII.

PALUDE.

26 April 1468.

« Compromis ende vuytsprake » in een geschil rakende de nalatenschap van Steven van Oerle, tusschen zijnen zoon Jan en zijne weduwe Beatrix Noyts.

Alsoe zekere geschillen vutstaende zyn geweest tusscen Janne van Oerle, zone wilen Stevens van Oerle, ter eenre ziden, ende Jouffrouwen Beatricen Noyts, wedewe des voers. Stevens wilen, ter andere, omme zekere punten ende gebreken wille biden voers. Janne van Oerle overgegeven, aengaende den sterfhuyse des voers. Stevens wilen, daerop de voers. partien te beiden ziden gescreven ende huer meyninge ende bescheit verclaert hebben, van welken punten de voers. partien niet en hebben konnen overcomen oft veraccoerderen, mids denwelken zy, by tusscensprekene ende onderwyze van goeden mannen ende vrienden, hen daeraf te beiden ziden hebben gekeert ende gesubmitteert inde Heeren Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen ende geloeft te houdene goet, vaste, gestentich ende van weerden tallen dagen alle tgene des biden Heeren voergenoemt vanden voers. punten ende gescriften by hen denselven Heeren overgegeven, gepronunciecrt ende vutgesproken sal worden, gelyc ende in alle der manieren als oft dat metten vonnisse by Scepenen van Antwerpen alsoe gewyst waere, Soe hebben de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemt, na dien dat zy de voergenoemde partien ende huer gescriften al int lange gehoert ende gevisiteert hadden, ende op al rypelic gelet, huere vutsprake eendrachtelic gedaen ende vutgesproken inder manieren hierna verclaert, te weten is :

Inden yersten, als vanden punte aengaende der huysingen ende herbergen vander *Gans*, aende Corenmarct gestaen etc., seggen de Heeren voergenoemt voer huer vutsprake, dat de voers. wedewe hebben ende behouden sal huer tocht ende bilevinge aen tvierendeel vander huysingen voergenoemt, dwelke vierendeel zy met Stevene van Oerle, hueren man voers., inden jaere M CCCC ende drieenvyftich twee dage in

Novembri, in gerechter gestadiger ghiften ende in huweliker vorwaerden na huer lyf gegeven ende gemaect heeft Katlinen van Oerle ende Janne van Oerle voers., hueren brueder, onder hen beiden evengelyck, opdat thuwelic tusscen der voers. Katlinen ende Janne van Ryningen volquame, gelyc den Scepenenbrief van Antwerpen daeraf gemaect dat wel verclaert. Seggen voert dat de voers. wedewe daertoe noch hebben ende behouden sal terstont, als huer proper erve ende goet, deen helft vanden nyeuwen huysen achter inde Haechstege gestaen, die daer gemaect zyn na den datum vanden Scepenenbrieve voers., ende daermede sal deselve wedewe verthiden vander geheelre huysingen ende herbergen voers., met alle den stallen, oud ende nyeuwe, van voere tot achter, sonder eenich recht, actie oft toeseggen, hèt zy van Jouffrouwen Jueten van Oerle wegen, nonne tot Herentals, oft anderssins, daerane oft inne te hebbene of te behoudene in eeniger manieren.

Item, als van den punte aengaende den lande te Wilrycke ende te Doerne etc., seggen de Heeren voergenoemt voer huer vutsprake, dat de voerscreven wedewe daeraf hebben ende behouden sal deen derdendeel, alsoeverre als de voers. Steven ende zy tselve lant in geheelen bedde tsamen vercregen hebben.

Item, als vanden punte aengaende den gedeele dat de voers. Steven ende zyn wyf tsamen gecocht ende gecregen moegen hebben jegens Jouffrouwen Jueten voers. inden *Grooten* ende *Cleynen Swarten Ram*, ende oic inde huyse ende stalle inde Bocxstege etc , seggen de Heeren voers. voer huer vutsprake, dat de voers. wedewe vanden selven gecochten ende gecregen gedeelen voers. hebben ende behouden sal deen derdendeel, sonder meer, alsoeverre alst blyct dat datselve gecochte gedeel opter voers. Jouffrouwen Jueten verstorven ende huer toecomen was, eer zy int cloester tot Herenthals voers. geprofessyt was.

Item, als vanden punte aengaende der schueren, woenhuyse ende lande buyten Sinte Jorys etc., seggen de Heeren voergenoemt voer huer vutsprake, alsoeverre als de voers. wedewe can bethoenen, alsoe dat behoert, dat de voers.

Steven, huer man, ende zy dat tsamen gecocht ende gecregen hebben, soe sal deselve wedewe daerinne hebben ende behouden deen helft

Item, als vanden XVIII ℔ groten die Jan van Oerle voers. heysschende is der wedewen voers., van coerne ende andere haven etc., seggen de Heeren voergenoemt dat zy den voers. Janne van Oerle daeraf appointeren tot zynre waerheit.

Item, als vander rekeningen ende bewyse die de voers. Jan begheert te hebbene, als vander haven vander doot van zinen grootvader ende grootmoeder verstorven, daeraf de wedewe voers. seeght dat een appointement gegaen soude zyn etc., seggen de Heeren voergenoemt dat zy der wedewen voers. daeraf appointeren thuerer waerheit, oft tot huerer ontschult, gelyc de voers. Jan van Oerle huer dat gepresenteert heeft, ende daeraf sal zy kuere hebben.

Item, als vanden punte aengaende den Scepenenbrieven die de voers. Jan van Oerle begheert heeft voere oegen van zynre moeder ende van zyns grootvaders ende grootmoeders goeden, daerop de wedewe seeght gheen Scepenenbrieve onder te hebben etc., seggen de Heeren voergenoemt, alsoeverre als de voers. wedewe hueren eed derve doen ten Heiligen dat zy gheen brieve meer en heeft oft en weet, aengaende den goeden voers., dan zy overbracht heeft, sonder argelist, soe sal zy daermede gestaen.

Item, opt punt daer de voers. Jan van Oerle begheert dat de voers. wedewe huer quite by hueren eede, dat zy hem van al tal bewyssenisse ende scheidinge ende deylinge gedaen heeft etc., seggen de Heeren voergenoemt dat de voerscreven wedewe, achtervolgende huerer presentacien, huer daeraf claeren sal by hueren eede, alsoe dat behoert nader stad rechte van Antwerpen.

Ende hiermede seggen de Heeren voergenoemt de voergenoemde partien wel ende wittelick vereenicht, veraccoerdeert ende gesleten van alle den punten ende gebreken voers., ende dat zy ende elc van hen die houden, volvueren ende

navolgich zyn selen, gelyc ende in alle der manieren oft dat alsoe biden Heeren voergenoemt metten vonnisse gewyst waere.

Ende oft in eenich van den punten vander vutspraken voers. namaels eenige duysterheit oft verscheiden verstantenisse gebuerde, daeraf hebben de Heeren voergenoemt, by consente van beiden partien voerscreven, huer interpretacie ende verclaeren te henwaert behouden, omme dat by hen gedaen ende gemodereert te wordene, in tiden ende in wilen, alsoe hen dat sal duncken behoerende na gelegentheit vander zaken, dwelke verclaeren de voers. partien oic selen houden ende geloeft hebben te houdene ende te volvuerne in alle der manieren gelyc oft oic metten vonnisse gewyst waere. Dit was aldus gedaen ende vutgesproken biden Heeren voergenoemt int jaer Ons Heeren M CCCC ende achtentsestich, sessentwintich dage in Aprille.

PALUDE.

6 Mei 1468.

« Terminatie » in een geschil tusschen Elisabeth van Cuyct, ter eene, en Heilwige vanden Brande, weduwe Frank van Kuyck, ter andere zijde.

Alsoe noch zekere geschille wtstaen tusschen Willeme vanden Borchackere, inden name van Jouffrouwen Lysbetten van Cuyct, sinen wettigen wive, ter eenre zyden, ende Jouffrouwen Heylwygen vanden Brande, wedewe wilen Vrancx van Kuyck, ter andere, omme der saken ende geschillen wille die voertyden tusschen den voers. Vrancken ende Jouffrouwen Lysbetten, metten voers. Willeme, hueren man ende momboere, wtstaende geweest zyn, daeraf een seker wtsprake inden jaere M CCCC ende XLVII, op Sinte Marien Magdalenen dach in Julio, by Heeren Wienselyn van Peterssom, Canonic tot Beke ende tot Oerschot, ende Cornelise vanden Brande, Janssone, overdragen, geordineert ende wtgesproken is, daeromme de voers. partien naderhant dingtalich zyn geweest voere de Schoutet ende Scepenen van Hoechstraten,

die, des niet vroet zynde, dat gebrocht hebben by Burgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen, als thueren wettigen hoode, die hen daeraf een seker hootvonnisse geleert ende gewyst hebben, begrypende, onder dandere, dat deghene die in deser saken voere ende na seggeren hebben geweest, huer verclaeren doen souden opter voers. partien geschille, behoudelic dien, oft zy des niet eens en consten geworden, dat zy alsdan deselve geschillen brengen souden byde Scepenen van Antwerpen voers. etc., Ende hoewel de voers. partien daeromme by ennigen vanden seggers voers. geweest zyn, soe en zyn zy nochtans byden selven seggers niet vereenicht, maer hebben eenige van hen seker advys daerop geraemt, dwelc byden Scepenen van Antwerpen voers. gebracht ende gevisiteert is etc., Ende omme de voers. saken ende geschille emmer ter wtdracht gebracht te wordene, Soe hebben de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen voers., navolgende alle tghene datter voere toe geschiet is, getermineert ende wtgesproken dat de partien voers., te beyden zyden, de principale wtsprake voers. die, tanderen tyden, by Her Wencelyn ende Cornelys vanden Brande voers. tusschen de partien voers. gedaen ende geschiet is, houden selen goet, gestentich ende van weerden, ende by alsoe dat de voers. partien oft ennich van hen eenich gebrec hebben in oft aen de voers. wtsprake oft aen ennich punt oft artikel vander selver wtspraken, dat dan deghene van hen die dat gebrec heeft, zyn gebreken sal setten in gescrifte, by artikel ende punten, met goeder declaracien ende bescheyde, ende die gebreken ende gescriften sullen de voers. partien, te beyden zyden, brengen in handen van Borgermeesteren ende Scepenen voers., bynnen XIIII daghen naestcomende, omme daerinteynden by hen daerinne gedaen te wordene alsoe behooren sal. Actum anno LXVIII, VI dage Meys, byden Heeren voergenoemt. PALUDE.

20 Januari 1467.

» Terminatie » in een geschil tusschen Willem van der Tanerien, Schepene, ter eene, en Heer Christoffel Vilain, Heer van Burcht, enz., ter andere zijde, aangaande het Veer vóor Antwerpen.

Alsoe tanderen tiden zekere questie ende geschillen geweest

zyn tusschen Meester Willeme vander Taneryen, Scepene deser stad op desen tyt, als aenleggere, inden name van zynder huysvrouwen ende den anderen kinderen van Kets, ter eender zyden, ende Heeren Christoffel Vilain, Heere van Borcht, van Zwyndrecht ende van Neussen, Riddere, als verweerdere, ter ander, aengaende sekeren achterstelle van penningen toecomende vander pachtingen vanden scuten int Veer voor Antwerpen, van welken voers. questien ende geschillen die materie gehandelt ende met rechte getracteert heeft geweest voer den Heeren den Cancelier ende den anderen Heeren van ons Genadichs Heeren sHerthogen Hoghen Rade van Burgoendien, soe verre dat byden selven Heeren vanden Hooghen Rade tusschen de voers. partien een vonnisse gegeven ende gewesen es, met welken vonnisse die voers. Heeren vanden voers. Hooghen Rade hebben gecommitteert ende belast Borgermeesteren ende Scepenen deser stad arbitraellyc te taxerenne ende te scynderenne alsulken porcie ende gedeel als Meester Willem voers., inden name als boven, sculdich ware te hebbene inden genantizeerden penningen comende vanden achterstelle vander pachtingen vanden scuten voers., van XII jaren herwaert verloopen, ende na dat de voers. Heer Christoffel, desen achtervolgende, vervolcht ende begheert heeft vanden voers. Heeren Burgermeesteren ende Scepenen de voers. taxacie gedaen te wordene, Soe es byden selven Heeren tusschen de voers. partien, met protestatien dat zy, in principael oft inde proprieteyt vanden voers. Veere, noch voordere dan hem met den voirs. vonnisse bevolen ende belast was spreken en wilden, getermineert ende wtgesproken dat Heere Christoffel Vilain voers., vanden achterstelle vander summen vanden voers. genantizeerden penningen vanden voers. XII jaren verloopen, hebben ende vore aftrecken soude, als vore, trecht vanden scuten deen derdendeel, ende dat inde andere twee derdendeele vanden voers. genantizeerden penningen de voers. Meester Willem, inden name als voere, hebben soude alsulken porcie ende gedeel als hy van rechswegen int voers. Veer sculdich es te hebbene. Actum anno LXVII, XX dage Januarii. Present : Jan van Ranst, Borgermeester, C. Herde, W. Tichelt, J. Coelgeenensone, A. List, W. Sompeken, C. Voert, Scepenen.

W. Pauli.

22 Januari 1467.

« Terminatie » in een geschil tusschen Willem van den Steen, en Cornelis van Nieuweland, weduwenaar dezes zuster Elisabeth, aangaande de nalatenschap van laatstgenoemde.

Alsoe Willem Peterssone vanden Steene, wittich sone wilen Peter vanden Steene, in terminacien aengesproken heeft Cornelise Jan Jacob Miechielssone van Nieuwelande die men heet Cornelys Int Vlashuys, seggende hoe dat de voers. Cornelys, tanderen tyden, gehadt hadde tot eenen wittigen wive Lysbetten vanden Steene, zynder wittiger zuster, dewelke, na eenen tyt van jaren dat hy, Cornelys, ende zy in huweliken state geseten hadden, afflivich wert sonder wittich oor achter haer levende te latene, seide voert dat hy, Cornelys voers., tot noch toe altyt beseten hadde ende noch besat die geheel goede den voers. sterfhuyse aengaende, ongescheiden ende onverdeilt tegen hem, Willeme, ende den anderen synen bruederen ende zusteren, erfgenamen der voers. Lysbetten, haerer zuster wilen, dwelke hy presenteerde te houdenne op den voers. Cornelise met der eedt, begheerende, want hy, Willem voers., ware een brueder ende een vanden naesten erfgenamen der voers. Lysbetten, dat hy, Cornelys, hem openen soude tvoers. sterfhuys, omme daerinne te moghen comenne deilene etc., presenterende tselve voers. sterthuys te verborghenne gelyc als dat behoort nader stat recht, hopende ende meynende, alsoeverre als de voers. Cornelys dit met der minnen niet doen en woude, hy en soude dat sculdich zyn te doene met den rechte, ende des geliefde hem wel der Heeren terminacie etc. ; waerop de voers. Cornelys antwoerde ende seide dat hem vremde gaf dat den voers. Willeme hem geliefde met der manieren van deser aenspraken op desen tyt te moeyene, ende hem noeyt, bynnen den middelen tyde dat zyn voers. huysvrouwe, des voers. aenleggers suster, aflivich geweest hadde, gemoeyt en hadde, des leden was XXVII jaer ende daerover, des hy, Cornelys, hem gedroech aen eenen Scepenenbrief van Antwerpen, die hy daer toende, gemaect inden jare M CCCC

ende XXXIX achthien dage in Septembri, seide voert de voers. Cornelys dat hy jegens Roelande de Coc, Gherards Cocs sone van Opynen, die daer tegewordich stont, na inhout des voers. Scepenenbriefs, daer hy hem des aengedroech, ten voers. tyde gecocht hadde alle alsulken recht ende gedeel van haven ende van erven, ruerende ende onruerende, etc., als hem Roelande, oft Anthonise, Willeme ende Johannen, wittige kindere wilen Peters vanden Steene, die hy daerinne vervangen hadde, eenichsins bleven oft verstorven souden mogen wesen vander doot van Lysbetten vanden Steene, der voers. kinderen suster, sinen voers. wive wilen, seide voert dat alle die goede van hem ende sinen voers. wive wilen, des voers. aenleggers suster, ter tyt doen zy sterf, niet vele beter en waren oft zeere luttel dan haerer beyder schult, dwelc merckelyc ende prueffelic is, want hy, Cornelys, tot dier tyt voer haerder beyder schult gevangen sat hier inder stad, des hy hem gedroech aenden voers. Roelande, die hem wt der voers. gevanckenissen hielp lossen etc., hoopende ende meynende, na tghene des hy, Cornelys, hier toegeseit hadde ende na den voers. Scepenenbrief die hy daeraf getoont hadde, dat de voers. Willem hem sculdich soude zyn quite, vry ende ongemoeyt te houdenne vanden voers. eyssche, ende des geliefde hem wel der Heeren terminacie etc.; welke voers. eysch ende verantworden, als voers. es, tot beyden siden gedaen zynde, Soe wert byden Heeren getermineert ende wtgesproken dat, na die lancheit vanden tyde dat die voers. Lysbeth aflivich geworden was ende na tbetoon vanden Scepenenbrieve die de voers. Cornelys daeraf gethoont ende geproduceert hadde, hy, Cornelys, quite, vry ende ontslagen soude wesen vanden voers. eyssche die hem de voers. Willem gedaen hadde, behoudelic dat de voers. Willem met rechte aenspreken soude moegen den voers. Roelande, die trecht vanden sterfhuys ende den goeden der voers. Lysbetten, na wtwysen des voers. Scepenenbriefs, den voers. Cornelise vercocht hadde, oft anderen daer hy soude meynen te winnenne. Actum anno LXVII, XXII dage in Januario. Present : J. van Ranst, Burgermeester, C. Herde, W. Heyden, J. Coelgheenensone, W. Doerne, C. Voert, Scepenen.

W. Pauli.

19 Februari 1467.

« Terminatie » in een geschil tusschen de voogden der kinderen van Jan van Cantelbeke.

Alsoe Willem Schillemans, Henric de Lichte, Merten van Cantelbeke, als mombors vanden kinderen wilen Jans van Cantelbeke die men heet de Laet, daer moeder af was Lysbeth Boschaerts, ende die selve voers. Merten ende Peter Schillemans, als testamenteurs der voers. Lysbetten, in terminacien voer Burgermeesteren ende Scepenen aengesproken hebben Janne de Bal, ooc mombor vanden voers. kinderen, seggende hoe dat die goede die den voers. kinderen van haeren voers. vader ende moeder bleven ende verstorven waren, alnoch tusschen deselve kinderen onverscheiden ende onverdeilt waren, by gebreke vanden voers. Janne de Bal, die hem, tot meer stonden daertoe versocht zynde, geweigert hadde daerby ende mede te comenne omme de voers. kinderen te helpen scheidenne, ten scaden ende ten achterdeele vanden voers. kinderen ende haren goeden etc , begeerende vanden voers. Heeren denselven Janne onderwesen te hebbene dat hy hem vuegen woude by de voers. scheidinge te comenne, oft dat hy de redene allegeerde waeromme hy hem van desen weigerde ende absent maecte ; waerop de voers. Jan verantwoerde ende seide dat hy hem niet weigheren en woude, oft geweigert en hadde by de voers. sceidinge te comenne, alsoeverre als die voers. andere momboeren ende testamenteurs die scheidinge doen ende laten geschien wouden in alsulker manieren als dat van rechswegen behooren soude, seggende mids dien hoe dat de voers. Jan van Cantelbeke byder voers. Lysbetten, eer hy die getrout hadde ende by zyns yersten wyfs levende live, hadde drie kindere, te wetene, Jan, Lysbette ende Katlinen, ende naderhant hadde byder selver Lysbetten, doen hy die getrout hadde, een wittich kint geheeten Willem, ende want die voers. Jan in huweliker vorwaerden, met eenen Scepenenbrieve van Antwerpen, inden jare M CCCC LIII, XII dage in Junio, onder den zegelen Willems vanden Wyngaerde ende Willems de Moelenere besegelt, gecondicioneert ende bevorwaert

hadde, by alsoe dat hy storve eer de voers. Lysbeth, sonder wittich oor, dat dan de voers. Lysbeth niet meer hebben en soude dan XX ℔ grote Brabants eens vanden voers. goeden, ende want de voers. Jan nu hadde byder voers. Lysbetten een wittich kint, te wetene den voers. Willemme, ende die andere drie kindere na allen rechte sculdich zyn natuerlic te sine, soe hoopte ende meynde de voers. Jan de Bal dat die voers. drie natuerlike kindere met den voers. wittigen kinde niet voordere en souden sculdich te sine te deilene dan inde voers. XX ℔ grote Brabants ; waerop de voers. drie andere momboeren ende die voers. testamenteurs antwoerden dat zy hoopten ende meynden dat, niettegenstaende de voers. huweliker voerwaerden met denwelken die voirs. voorkinderen niet wtgesloten en waren in gheender manieren, tot derwelker zy hem des gedroegen, de voers. kindere, natuerlic ende wittich, en waren sculdich te deilenne evengelyc, want die voers. Jan de Laet dat wel besorcht hadde met eenen Scepenenbrieve, opden selven namelyken dach dat de voers. huwelike vorwaerde gemaect was, onder derselver voers. Scepenen zegel gemaect, met welken voers. Scepenenbrieve hy gemaect hadde alle zyn goede, have ende erve, die achter hem bliven souden boven wittige schult, wtlede ende testament, Janne, Lysbetten ende Katlinen, zynen natuerliken kinderen, daer moeder af was Lysbeth Boschaerts, ende alle den kinderen die hy byder voers. Lysbetten noch hebben soude, ende hem allen evengelyc, sonder den eenen meer rechs daerinne te hebbene dan den anderen, tot welken Scepenenbrieve zy hem des gedroegen, seiden voert dat de voers. Lysbeth oec met eenen instrumente onder Meester Henric Lamberti, als notarius, gehanteekent, deselve goede insgelycx den voers. voerkinderen ende nakinderen gemaect hadde, des zy hem gedroegen aen tvoers. instrument, hoopten ende meynden, niettegenstaende iet dat de voers. Jan de Bal ter contrarien hadde moegen allegeeren, die voers. sceidinge ende ware sculdich te gheschiene tusschen de voers. kinderen evengelyc, navolgende den voers. Scepenenbrieve ende den instrumente, ende des geliefde hem wel der Heeren terminacie ; welke voers. geschillen overhoort zynde, de voers. Scepenenbrieven ende instrumenten overhoort ende gelesen zynde, Wert byden

Heeren getermineert ende wtgesproken dat, navolgende der begeerten des voers. Jans de Laet ende Lysbetten, zynder voers. huysvrouwen, inden voers. Scepenenbrieve ende instrumente begrepen, die voers. kinderen, natuerlic ende wittich, paerten ende deylen souden inde goede achter haren voers. vader ende moeder bleven, hoot voer hoot ende evengelyc, ende oft in deser sceidinge die voers. Jan de Bal, oft eenich vanden anderen der voers. momboeren, hem weigerde oft absent maecte byder voers. sceidingen te comenne, dat dan die sceidinge geschien soude by die andere drie mombors ende testamenteurs etc. Actum anno XIIII^c LXVII, XIX dage in Februario. Present : J. Ranst, Burgermeester, W. Heyden, W. Taneryen, W. Tichelt, J. Coelgheenensone, W. Doerne ende C. Voert, Scepenen.

W. Pauli.

26 Februari 1467.

« Terminatie » in een geschil tusschen Heer Christoffel Vilain, Heer van Burcht, enz., ter eene, en Meester Willem van der Tanerien, Schepene van Antwerpen, ter andere zijde, aangaande het Veer vóor Antwerpen.

Alse van alsulken questien ende geschillen wtstaende tusschen Heere Christoffel Vilain, Riddere, Heere van Borcht, van Zwyndrecht ende van Neussen, ter eender zyden, ende Meester Willem vander Taneryen, Scepene deser stad, ter andere, toecomende ende spruyttende vanden achterstelle van II ℔ groten Vleems erflic tsjaers, vanden II jaeren LIII ende LIIII lestleden verloepen, ende van X scellingen Vlems van achterstelle ooc van zekeren jaeren verloepen, die deselve Heer Christoffel van zekeren renten die hy opt tghedeel vanden kinderen van Kets int Veer voer Antwerpen jaerlicx heffende es, tachter es, meynende dat hem die affslach doen souden aende genantizeerde penninge, achtervolgende den vonnisse byden Heeren den Cancellier ende den anderen Heeren van ons Genadichs Heeren Hoogen Raide tanderen tyden tusschen hem gegeven etc.; vanden welken die voers. Meester

Willem, mids zekeren redenen ter contrarien dienende, hoopte ende meynde dat des niet sculdich en ware te geschiedenne etc., ende na dien dat zy van desen hem, tot beyden zyden, gesubmitteert ende gekeert hadden inder terminacien vanden Heeren Borgermeester ende Scepenen, Soe wert byden voers. Heeren tusschen de voers. partien getermineert ende wtgesproken, dat den voers. Heere Christoffel, als vanden voers. IIII ℔ groten Vlems, afslach doen souden ende corten de II ℔ grote Vlems daeraf vanden voers. genantizeerden penningen, ende als vanden X scellingen voers. ende verschenen achterstelle daerop verloopen, soe souden hem, Heere Christoffele, corten ende afslaen terstont die V scellinge, ende dander V scellinge souden bliven staende in state tot der tyt dat met rechte bevonden soude wesen tot wiens laste die sculdich waren te comenne, weder tot des voers. Meester Willems, inden name vanden kinderen van Kets, oft tot Jans van der Noot. Actum XXVI dage in Februario anno LXVII. Present : J. Ranst, Burgermeester, C. Herde, W, Heyden, W. Tichelt, J, Coelgheenensone, W. Doerne alias Sompeken, ende C. Voert, Scepenen.

W. Pauli.

(*Wordt voortgezet.*)

Einde van het xix^e deel. — Fin du xix^e volume.

